Y. HAKAN ERDEM

Kitab-ı Duvduvani

ROMAN

KANAT

Y. HAKAN ERDEM

Kitab-ı Duvduvani

Kanat Kitap 8

KİTAB-I DUVDUVANİ

Y. HAKAN ERDEM

Roman

1. Baskı: Mayıs 2004

2. Baskı: Mayıs 2004

3. Baskı: Temmuz 2004

ISBN 975-8859-07-2

Yayına Hazırlayan: Mustafa Arslantunalı

Düzelti: Zeynep Doğukan

Tasarım: Mehmet Sinan Niyazioğlu

Sayfa düzeni: Mehmet Öztürk

Kitaptaki bütün çizimler (Emre Erdem'in çizdiği,
170. Sayfadaki resim hariç) yazarın eseridir.

Kapak grafiği: Mehmet Sinan Niyazioğlu

Amos Wollin’in hatırasına

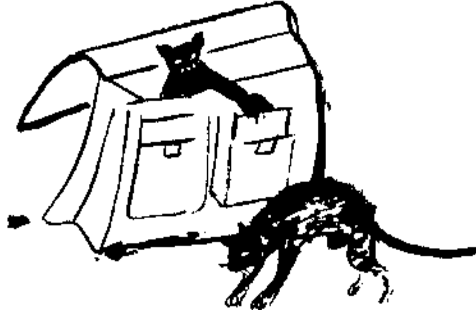
Okuyacağınız metindeki her şey uydurmadır. Kişi, kitap ve kurum adlarının gerçek kişilerle, kitaplarla ya da kurumlarla herhangi bir ilgisi yoktur. Kurulabilecek muhtemel bağlantılar tamamen tesadüfidir.

Birinci Bölüm:

MERHABA KAİNAT

GÜN BİR / İKİ

I.

Tasviri Kubad Duvduvani Efendi’nin ancak zayıf bir rivayet halinde birkaç kitap düşkünü ve sahaf tarafından varlığı bilinen ama eseri hiç görmemiş binlerce insan tarafından bir amentü gibi inanılan ve asla şüphe edilmeyen kitabım ele geçirmek, hem de olmadık bir şekilde ele geçirmek, “müdekkikan ve müteverrihan-ı zaman"dan Ferid Bey’in kendisini de olmadık heyecanlara boğmuştu.

Talimhane’nin arka sokaklarından Elmadağ’a doğru koşar adım ve bilinçsizce yürürken, akşamın oluşuna ve karanlığın hafiften bastırmasına şükrediyor, çiseleyen soğuk yağmurun rüzgârla beraber yüzünü kamçılamasına ise özellikle memnun oluyordu. Seyyar eskicinin arabasından kitabı kaldırdığı zaman göğsünden boğazına doğru yükselen sıcaklık, şimdi tamamen yanaklarından dışarı fışkırıyor, yüzünde nefret ettiği o lüzumsuz pembelikleri oluşturuyordu. Tanıdık birine filan rastlamasına gerek yoktu utanması için. Böyle zamanlarda kendini, kilisede porno seyrederken cemaatin en şişman, en kara, en mutaassıp duluna yakalanmış bir papaz, herhalde Katolik bu papaz gibi hissediyor, önüne gelene, bakkala çakkala, taksiciye açıklamalar yapmak, abuk subuk konuşmak zorunda görüyordu. Gideceği yönün tam aksine birkaç yüz metre yürüdükten sonra karşıya geçti, bir araba durdurdu, şişman vücudunu arka koltuğa inşaat kumu boşaltır gibi bırakırken verdiği nefeste “Ulus” sözü de

olmalıydı ki bir süre sonra şoförün,

“Ulus'un neresi?" dediğini duydu. Buna da ayrıca sevindi. Bazen yılların verdiği alışkanlıkla “Fındıkzade" diyor, duruma ayılığı zaman ufak bir kriz yaşamadan toparlanamıyordu.

“Işıklardan sağa lütfen" diyerek evini tarif etti.

Asansör yukarılarda bir yerde takılmış kalmıştı. Küfretmeyi bile ihmal ederek beşinci kattaki dairesine tırmanmaya başladı. Kapısının önüne geldiği zaman yüzü papaz pembesi değil zebani kırmızısı olmuştu ama zerre kadar utanmayı aklına getirmeden anahtar destesini karıştırmaya başladı. Başladı ve zeminin ayakları altından göçtüğünü, yok olduğunu, yittiğini, tüm hücrelerinde, kılcallarında, “yetmiş iki bin tüyünün" dibinde hissetti.

Çantası... çantasını takside bırakmıştı! Kendi katında duran asansörü görmeksizin, umutsuzca, umarsızca merdivenlerden yuvarlanarak inmeye başladı.

Beyninde akkor halinde mücessem tek bir düşünce vardı. Hali de pek perişandı doğrusu. Ona bakan ve ondan biraz daha yetenekli bir kalem sahibi, bir dönem Ulus evlerinin göz boyamaya yarayan ve olmazsa olmaz akşamından olan siyah mermer basamaklardan aşağılara doğru süzülen bu dağlar gibi insan gövdesini, sıvandığı kızgın teflon tencerenin kenarından dibine doğru, eriyerek hızla inen bir tereyağı kütlesine benzetebilirdi. Ferid Bey ağarmaya başlamış kısa kızıl sakalları ile hemrenk olmuş yüzü, uğradıkları ani tevahhuştan ötürü kendileri de dışarı uğrayan gözleri, burkulan sağ ayak bileği ve her türlü tereyağı benzetmesi bir yana, yüz otuz beş bu kadar kilosuyla zemin kata inip dış kapıya vardığı zaman dünyanın en mutlu adamıydı: Taksici elinde çantası, kapıcının karısı ile boğuşuyor, verdiği son derece düzgün tariflere rağmen aldığı inatçı “yok”larla uğraşıyordu.

– Yav nasıl yok... şimdi bıraktım diyorum sana... uzun… iri yarı... üzerinde kırmızı bir deri mont var... sen de şuncağızda oturuyordun... hah... abi... yav ne salak şey...”

Taksiciyi cüzdanından çıkardığı bir 100 dolarla savdı. Yaşar Hanım ile başka zaman olsa uğraşırdı, hiç rağbet etmeden, bu sefer asansöre yöneldi.

Soluk soluğa idi. Siyah gömleği terden sırılsıklam; saçları, yüzü gözü karışmış, gayr-i ihtiyarî bir mutluluk sigarası yaktı. Bir yandan da çantasını bacakları arasına kıstırmış, hâlâ elinde tuttuğu anahtar destesini karıştırıyor, asansörün kapısının hangi anahtarla açılacağını kestiremediği için, tek tek tüm anahtarların nereye ait olduklarını sayıyor, kapının anahtarını bir türlü bulamıyordu. Yaşar Hanım bilmiş bilmiş yardımına yetişti, en azından Ferid Bey'in bileği kadar kalın ve bir o kadar da beyaz bileğinin ucundaki gülünç denecek kadar ufak elini uzatarak asansörün kapısını çekiverdi. Başka zaman olsa kendini düşürdüğü bu salak durumdan dolayı Utku Suat Ferid Ceylani Bey hayıflanır, bozulurdu. Hiç üzerinde durmadı.

"Aşkolsun Ferid Bey yine mi asansörde sigara içiyorsunuz?"

Arkasından gelen yapmacık sitemli ve aksanlı sese, olduğu yerde, yaramaz bir öğrencinin tepesinden bükerek çevirdiği bir yerküre nasıl dönerse öyle dönerek tepki verdi. Şu anda koskoca bir Asya Kıtası yani naçizane Ferid, pek narin, çıtı pıtı bir Avrupa'ya dönmüştü.

Bu ses... bu ses... *Duvduvani Efendi*'yi bile bir an için silen bu ses... Sigarasını yere atarak siyah mermerin üstünde ezdi. Yapmacıklı ses daha da kızgındı:

"Ferid Bey... aşkolsun! Hani karar almıştık?"

Zeytin rengi saçlar, beyaz Carrera mermerinden bir cilt ve masmavi gözler... Ferid Bey'in "müşahhas ve mücessem Avrupa'sı". Tamamen gotik.

"Ha... haklısınız Anette Hanım... Özür dilerim... *Duvduvani Efendi*'yi önce kaybettim sonra buldum da... çok sevinçliyim..."

Kızın soran bakışları ile kendine geldi. Ayaküstü, Tasviri Duvduvani Efendiyi Avrupa'ya nasıl anlatırsın?

"Kedim... Duvduvani Efendi kedim oluyor..."

"Yaa, çok severim ben... Ama onun için de kararımız var... apartmanımızda kedi-köpek beslemek yasak..."

"Biliyorum... Zaten o yüzden çantanın içinde..." diye bir yandan kulağına fısıldayarak ve boştaki eliyle neredeyse iterek kızı asansöre soktu. O da beşinci katta yaşıyordu ve Ferid Bey'in beş küsur yıllık Ulus yaşamında

tanıştığı tek kişiydi. Anette neredeyse şehvetli, kısık bir sesle,

“Sevebilir miyim?" diye sordu.

“Şey... çok korkmuş durumda” diyerek şişkin, kâğıt tomarları ve “gerçek” Duvduvani Efendi ile dolu çantasını gösterdi:

“Yine fırlar mırlar...”

Avrupa öyle kolay kolay kül yutan veya pes eden cinsten değildi:

“Ziyanı yok. Ben bir ara uğrar evinizde severim.”

Kata gelmişlerdi. Suat Ferid çelik grisi gözlerine hiç yakışmayan bir zavallılıkla yalvardı:

“Bunu bir sır olarak tutarsınız değil mi?”

“Tabii canım, aşkolsun.”

Yeni öğrenmiş filan olmalıydı, kızın iki lafından biriydi “aşkolsun.” Zengin tınılı, çm çın, rayihalı bir ses.

“Olsun ulan... biz de olsun diye dört buçuk yıldır gözünün içine bakıyoruz zaten” dedi içinden. Gözleri kendisine göre iyice yumuşamış, Avrupa’ya göre ise tüm “dört ayaklı Duvduvaniler” ciğere nasıl bakarsa öyle bakıyordu:

“Ne zaman arzu ederseniz, çok memnun olurum.”

Kapıyı açtı. Anette’in hâlâ kapının önünde olduğunu biliyordu. Çantasını yere attı, siyah mermer girişte “pof" gibi bir ses çıkmasını sağladı. Sonra neredeyse bağırarak “Ah yaramaz..." diye bir nida ve bu nidayı bölen muhteşem birkaç kedi miyavlaması yaptı.

Anette Hanım bir an irkilerek, hiç inanmadığı bu kedi masalını bir daha düşündü. “Acaba?” dedi ve hemen o gece bir bahane ile Ferid Bey’e düşmeye karar verdi. Avrupa zokayı yutmuştu. Ferid normalde Duvduvani'nin içine düşüp, üzerine titremesi gereken bir zamanda bu masalı uydurduğu için kendine kızıyor olmalıydı. Ama tünelin ucunda Avrupa olunca bu fedakârlığa degerdi. Duvduvani dahil, çantasını masa üzerine boca etti. Dolaptan bir iki kalem pirzola kaptı, çantanın içine attı, gerisingeri döndü. Sokağa fırladı. Yaşar Hanım hâlâ alçak taburesinin

üstüne yayılmış oturuyordu. İçinden bile değil açıktan söylenerek Ferid'e baktı:

"Salak şeymiş... salak sen... kırmızı montmuş... sarı işte adamın ceketi neyi."

Ferid dört ayaklı bir Duvduvani'yi nerede bulacağını biliyordu. Doğruca kasaba gitti. Hâlâ açıktı. O yüzden kendi pirzolasını çantasının içine saklayarak bir şeyler ısmarladı. Bir yandan da dışarıdaki Duvduvani adaylarına alıcı gözler ile bakıyordu. Birini, genç, simsiyah, temiz tüylüce birini gözüne kestirdi. Adam pirzolaları hazırlarken dışarı çıktı. Kocaman, körüklü deri çantasının kapağını açtı. Duvduvani'yi et ile aldatıp, çantanın içine kapamak diğer Duvduvani'yi edinmekten daha zor olmadı. Hayvan çılgına dönmüş, debeleniyordu ama Avrupa için memleket hayvanları dahil herkese biraz fedakârlık isabet ediyordu işte. Kader.

Kasabın bu feryat figana tamamen bigâne kalmasına ise "kim ne derse desin... bu milleti seviyorum abi..." diye fikren müteşekkir kalarak cevap verdi. Şimdi Frengistan'da olsa, gülerek iyi akşamlar dileyen kasap, kendisi daha dairesine varmadan polisi başına tebelleş etmişti. Yarısı canlı yarısı yamyassı birkaç kilo et ile evine döndü. Ne olur ne olmaz diye merdivenden, ama ağır ağır, eteklerinde bir yığın yaprak varmışçasına çıktı. Beş dakika sonra "Operasyon Duvduvani" her anlamıyla tamamdı. Yani, hemen hemen: Kedinin ne çakılı ne maması ne de yatacak yeri vardı.

"Ulan bari sevsem şu namussuzları" diye kendi kendine güldü. Çantanın kapağını açtı. Dışarı fırlayan hayvandan hatırı sayılır bir tırmık darbesi aldı. Kedi gidip koltuklardan birinin altına sindi. Her türlü korkusuna ve çantanın karanlığına rağmen iki kalem pirzolayı tamamen tüketmiş, kemiklerin ucunu bile kemirmişti.

"Aç ağırlaması da pek goley oluyo caanım" diye Yaşar Hanım'ların böyle konuştuğunu tahayyül ederek kendi kendine konuştu. Zaten hep kendi kendine konuşur, kendi kendini çekip çevirirdi Ferid Bey. Periyodik müzmin bekârdı. Avrupa'ya abayı yakana kadar da bu işlere pek vakit ayırmamıştı. İlim bilim, yaz çiz, vakit alıyor efem... Ama Anette, bu "âteş-i devran, bu fettan- ı âlem, bu gümüş beden, bu simin ten..."

Anette, Suat Ferid Bey'in zihnine ihtilal vermişti. Brükselliydi. Galiba on

küsur yıldır İstanbul'da yaşıyordu. Birkaç okul değiştirmiş bir Fransızca öğretmeniydi. Hayli düzgün ve sevimli bir Türkçesi olmasına rağmen bazen Ferid Bey ile "frengi tekellüm" ettikleri de oluyordu. Ferid'in iflah olmayan bir haleti idi Osmanlıca... Osmanlıca kullanmak... secli konuşmak... keza Osmanlıca şiir döktürmek. "Anette sende hiç mi yok merhamet," diye başlayan uzunca bir şiiri bile vardı.

Ferid bir yandan bunları düşünüyor, bir yandan da pirzolaları tavada çeviriyordu. Koku "Duvduvani Efendi"nin gayet cesur tavırlarla mutfağa damlamasına sebep olmuştu: Kendisine ayrılan lezzetli parçaları Ferid'in elinden kaparak yedikçe de sakinleşmiş, bayağı "hanımlaşmıştı." Çünkü Ferid'in pek kısa bir sürede keşfettiği gibi "Duvduvani Efendi" altı yedi aylık mükemmel bir dişi kediydi. "Ne yapaydım lan... gecenin zifirinde kara kedinin cinsiyetini nasıl seçecektim..." diye kendini savundu Ferid. Bunu da çok güzel yapıyordu. Anette gelmeden yapılacak bir iki ufak iş daha vardı... Yuvarlak ekmek tahtasının üzerine birkaç çeşit peynir dizdi. Sanki saatlerdir dışarıdaymışlar da yumuşamışlar gibi olsun diye *microwave*'de *defrost* ayarında biraz ısıttı peynirleri. Sonra bir şişe kırmızı şarap açtı... Bir tek kadeh çıkarıp peynirlerin ortasına dikti... yarı dolu... Hani misafir beklemiyor, tüm bu seremoniyi kendi paşa keyfi için yapıyor havasında... Eh nasıl diyoglag hafif *negligé*, biraz *nonchalant*, öyle mi efem? Hepsini masif ahşap masanın üzerine koydu. Kütüphanesinden *Vitale Cusinet* ciltlerinden birini çıkardı. Mısırlı Arif Sait Paşa'nın kütüphanesinden çıkma muhteşem bir cilt, baştan aşağı altın ve Ferid Bey'in çantasından biraz daha koyuca renkli bir *calf* ile kaplı... Bunu dikkatli bir şekilde açtı... O sayfaya bir göz gezdirdi... Ve zil çaldı... Heyecanlar içinde fırladı. Yaşar Hanım'ın ablak yüzü ile karşılaşınca pek sevinemedi. Adeta ısırır gibi,

"Ne var?" diye sordu.

"Heç çöpün va mı?"

"Yok... yok" diyerek kadını savdı. Diğer kardeşleri öldüğü için buna "Yaşar" demişler, bu da yaşamış. Kendisinden sonra yaşayan diğer on üç kardeşine de bakmış bir kadıncağızdı...

Kendisini koltuğa aktardı, acıkıyordu, Avrupa ortalıkta yoktu... Bir kadeh

şarap içti, bir daha içti... Diğer koltuğun altından kendisine muzip muzip bakan Duvduvani'ye,

“Ulan kedi, bu gecenin kârlısı sensin, adını da Duv... Duvduvani Efendi!” diye gerçek bir çığlık kopardı. Ganimet kitabı tamamen unutmuştu. Koşarak eline aldı; pis, parça parça ve üstelik sidik kokan bir cildi vardı... Tam o anda kapıda hafif bir tıklama duydu.

Anette... Kitabı alelacele yok etti... Kapıyı açtı. Evet.

“Şey dayanamadım... bu akşam geldim. Nerede sizin yaramaz effendi?”

Kızı içeri aldı. Anette'in burnuna ilk çarpan hafif sidik-pirzola-peynir karışımı bir koku oldu.

“Ah... kedi kokan bir Türk evi...” dedi.

İlk kez geliyordu. Ferid sırıtırken “Evet işte Bagyan Avrupa... hakikaten de Avrupa'sın, hiçbir boktan haberin yok...” diye düşündü. Beraber arayarak kediyi buldular. Ama koltuğun altından çıkmadı bir türlü... Anette:

"Ah kediler...” dedi.

Gerçekten böyle midir kediler? Düşündü. Kedi davranışları üzerine bir şeyler okuması lazımdı. Anette, eğildiği parkeden doğruldu. Yüzüne kan akmış, sedef cildi kırmızılaşmış, nerede ise Ferid'in hâlâ elinde tuttuğu kadehteki şarabın bir yansıması olmuştu...

“Siz de içer miydiniz?" diye en doğal haliyle sordu.

“Yemek yiyordum da...” diye açıklamaya devam etti. Tabii canım, hem yer hem de şarap alırmış... yalnız... “Yalnız ne? Erkek arkadaşı gelecek, telefon bekliyor, ne?" diye hızlıca düşündü. Kız devam ediyordu:

“Yalnız evime gidip ocağı kapamam gerek. Yemek sicakiyordum da...”

“Ohh...”

Bunu içinden değil de aleni söylediğine pişman oldu, ama yapacak bir şey yoktu. Her zamanki sığınağına, gülümsemesine sığındı. Anette, acele acele sanki hikâyesine inanılmıyormuş gibi

“Yaa... yemek sicak yapiyordum..." diye tekrarladı. Ferid iyice güldü, sonra özür dileyerek,

“Isıtıyordum” diye düzeltti. Kızın ender dil hatalarından biri kendisinin “ohh”unu örtüyor diye ayrıca sevindi. Anette birkaç dakika sonra döndü.

II.

Ekmek, soğuk pirzola, şarap, bol miktarda yarı erimiş peynir yediler. Kız söylemesi gerekeni söyledi:

“Nasıl oluyor da diğer Türklerden farklısınız?”

Suat Ferid’in beklediği, cevabını en iyi bildiği soruydu. Bir yandan yapmacık bir alçakgönüllülükle, öte yandan da kızı “Avrupalısın, cahilsin, bizi iyi tanımıyorsun” frekansına sokarak kallavi bir cevap verdi. Şişenin dibi görünmüştü.

“...Canım, Türk olarak kimleri tanırsınız bilmem? Ama hepimiz aynı değiliz. Mesela büyük dedelerimden Felemenk Osman Ağa, Birinci Sultan Hüsrev devrinde Hollanda’ya peynir üretimi tahsili için gönderilmiş, orada yirmi üç yıl kalmış, Hollandalı bir gelin ve yüzlerce peynir tarifi ile dönmüş..."

Kız hayretle kesti:

“Ama yalnızca iki çeşit peyniriniz var?"

Suat Ferid hafif canı sıkılmış, hatta biraz alınmış gibi yaptı: “işte ben de onu anlatıyorum ya... Osman Ağa Hollanda’da Felemenk ateizmi ile tanıştığı için...”

Kız yine kesti:

“Felemenk ateizmi mi? Hiç duymadım. Hâlâ kiliseye giderler."

“Tabii yaa... Felemenk ateizmi Sütün kendi kendine peynir olduğunu gören insanlar Tanrı’ya niye inansın ki?"

“Aaa, ben de Katolik’im, ama okulda tersini öğrendik. Nasıl ki süt kendi kendine peynir olmuyor, mayaya ve bir mayalayana gerek duyuyorsa evren de aynen öyle...”

Suat Ferid iyice hayıflandı:

“İşte, bizdeki ulema da aynı mantıkla dedemin üzerine hücum etmiş, dedem sultanın önündeki bir tartışmada şeyhülislam dahil hepsini ‘ıskat’ etmiş yani susturmuş. Ama ‘Sen gâvur oldun. Gâvurun yaptığı peynir yenmez. Yapana da yiyene de tecdîd-i iman gerektir ve dahi tecdîd-i nikâh’ demişler. Ertesi gün büyük bir yeniçeri ayaklanması çıkmış. Ne kadar kaşkaval ve kaşar üreticisi Yahudi varsa hepsinin dükkânlarını yağmalamışlar.”

“Beyazpeynir yapanlar?”

“Onlara dokunmamışlar. Hatta cami avlularına ‘Ey Müslüman! Ya beyazpeynir yersin ya gider iman’ diye yaftalar yapıştırmışlar. Ailemizde mevcut bir rivayete göre, Edirne’deki Bulgar mandıracıların yaptığı beyazpeynirin şehirdeki peynir kapanında satışı yeniçeri kodamanlarından Ser-tumai Ağa’nın ve hempasının tekelinde imiş, o yüzden böyle etmişler. Doğru olsa gerektir. Neyse büyük dedemi anlatıyordum. Tutuklanmış, Sultan Hüsrev mutaassıp baskılara daha fazla karşı koyamamış ama el altından haber göndermiş, ‘Kerem eylen ne teklif ederlerse kabul eylen, tacım-tahtım muhatarada’ demiş. Dedem ‘tecdîd-i iman’ etmiş. Yalnız, Galata Efendisi’ne demiş ki: ‘Ben bir mayalayan var desem de süt kendi kendine peynir oluyor.’ Düşünebiliyor musunuz?”

Kız soruyu ciddiye alıp “yaa, tanıdık geliyor" demeye kalkıştı ise de beriki müsaade etmeden devam etti:

“Büyük ninem de tecdîd-i nikâhta çok eğlenmiş. Hollanda’da yapmadığı nazı niyazı yapmış. Mihr-i muaccil olarak tüm Hollanda elçiliği çalışanlarına dağıtılmak üzere 100.000 Venedik altını istemiş. Dedemde o kadarı ne gezer, parayı Sultan Hüsrev vermiş. Bu sefer de tüm diğer elçilikler de benzer durumlarda, yani ne zaman vatandaştan bir kadın bir Osmanlı ile evlense aynı şeyleri istemeye başlamışlar. Kaba Oynarca anlaşmasından sonra da, ilk önce Ruslar bunu kapitülasyona bağlamış, sonra da diğerleri. Taa Susanne’a kadar böyle gitmiş. Ama dedem de sonuna kadar ateist kalmış. Arkadaşları ile toplanır, ‘ateist şarkılar’ söylerlermiş.”

“Ateist şarkılar mı?"

“Evet... ama bize kadar hiçbiri gelmemiş."

Anette, Türkçesini yarım yamalak anladığı bu hikâyenin niye anlatıldığını

hiç kavramış değildi. Taa XVIII. yüzyılda bir ateist büyük dedeye sahip olmasının niye bugün Suat Ferid'i diğer Türklerden farklı kıldığını bir türlü anlamıyordu. Suat Ferid de bunu bildiği için, son iki yüzyıl boyunca diğer ataları da, her biri kendi yolunca yordamınca, ne kadar farklı idi, bıkmadan anlattı durdu. Bu da ikinci şişenin dibinin görünmesine yol açtı. Anette'in aklında kalanlar şunlar oldu: Üyeleri nüzul emini, darphane müdiri, baş mabeyinci, baş müneccim, serasker, imrahor gibi tuhaf unvanlar taşısalar da bu ailede ateizmin köklü bir inanç olarak muhafaza edildiği; sülalecek her zaman değişik peynirlere düşkün oldukları, karılarını mümkünse Avrupa'dan, mümkün değilse yerli gayr-i Müslimlerden aldıkları ve bunların da ötesinde, yorulmak bilmez bir enerji ile hemşerilerini medenileştirmek gibi bir misyon yüklendikleri... Hatta Ferid'in gerçek dedesi Üçüncü Meşrutiyet'in ünlü edebiyatçılarından Fizan mebusu Faik Ladin Bey bu misyonu edebiyat ve tarih araştırmaları yoluyla yerine getirmeye çalışmıştı. Zaten, Ferid'in daha eskilere ait bilgisi de Faik Bey'den kaynaklanıyordu. Tam doksan üç roman yazmıştı Faik Bey. Yalnızca başlıkları bile bu asil insanın üstlendiği misyonun ağırlığını ve yüceliğini göstermeye kâfiydi. Bir de araştırması vardı, dedesi Osman Ağa'nın bugün artık kaybolmuş olan Hollanda günlüğüne dayanarak yazmıştı: *Garb Türklerinin Felemenk Peynir İstihsali Usullerine Katkısı: Felemenk Ellerinde Osman Ağa*. Ferid'e göre, milliyetçiliğin yükselişte olduğu bir dönemde, Altıncı Balkan Savaşlarından sonra yazıldığı için, Faik Bey'in yaptığı bir miktar çarpıtmayı hoş görmek gerekti. Bu araştırmada ağırlıklı olarak işlenen tema, peynir yapımını Hollandalılara Türklerin öğrettiği; Osman Ağa'nın Van, Civil, Tulum, Ekşimik vs gibi "öz-Türk" peynirlerini nasıl Avrupa'ya taşıdığı ve o dönemde Avrupa'nın gerçek peynir yapımını bilmediği, sütü sirke ile kestirip torbalarda süzerek bir tür "bedevice" peynir ürettikleri idi. Romanlarının başlıkları ise daha vurucu idi. *Lafla Peynir Gemisi Yürümez*, *Peynirci Baba*, *Sinekli Peynirci*, *Zemberek Halim Peynir Yiyor*, *Derne Daire-i Peynircisi* vs.

Sonra Suat Ferid biraz utanırmış gibi yaparak bir aile sırrını da verdi. Faik Ladin Bey Fizan'da sürgünde iken İstanbul'daki ailesinin maişetini temin derdine düştüğü için bir iki tane de Osmanlı soft-pornosu yazmak zorunda kalmıştı. *Üf Teleme Peyniri* ve *Peynirci Perihan* en çok akılda kalan ve 1930'larda sinemaya da aktarılan bu tür eserlerindendi. Gerçi, Faik Bey

önlemini almış, “Esfelüddin” takma adını kullanmıştı ama matbuat âlemindeki rakipleri, yani can sıkıntısından hepsi onun gibi edebiyatçı kesilen Fizan’daki sürgündaşları yememişler içmemişler, bu bilgiyi Babıâli camiasına aktarmışlardı. Hele zavallı Faik Bey’in karısının adının da Ferihan olması işleri iyice karıştırmış, bu durum Faik Bey’in hafifliğine verilmiş, düşmanları romanın adını bir çırpıda “Feynirci Ferihan”a çevirmişlerdi. Sürgünden dönüşünde Fizanlıları temsilen yeni küşad olunacak Meclis-i Mebusan’a girmek isteyen Faik Bey, bu yüzden lftirâk ve Tedenni kodamanlarının baskısı altında kalmış, sonunda bir gün Ahmed Hâlât Bey,

“Bak Faik, biz seni severiz ama fırkamız şaibe altında kalamaz, tüm diğer sürgünler gibi sen de mebus olmak istiyorsan bu karıyı boşayacaksın, başka çare yok” diye olanca açıklığı ile meseleyi vaz etmişti.

İstanbul’un Mutlakıyette olsun Meşrutiyette olsun, bir türlü susmayan, susturulamayan dedikodu çevrelerinde çok geçmeden bir bomba patlamış, lftirâk ve Tedennî’nin muhafazakâr kanadını temsil edenlerin başı durumundaki Hoca Esadullah Merkezi Efendi’nin Ferihan’ı kapatmak istediği, kadın direnince de onu nikâhına aldığı yolunda haberler birbirini kovalamaya başlamıştı. Kimi haşerata göre ise Efendi doğrudan Hâlât’a ricacı olarak boşanmayı bile kendisi sağlamıştı. Buna Faik Bey dahil kimse pek ihtimal vermiyor, bu söylentileri, rakip parti olan Serbesti ve Mukasemecilerin başının altından çıkmış biliyor ve özellikle bu partinin haşarı elemanı olup mesleği dolayısıyla konaklara rahatça girip çıkan Dr. Razi Tenviri Bey’i suçluyorlardı.

Bir gün Meclis’te umumi içtimaların birinin inkıtaında Hoca Esadullah Efendi ile Faik Bey karşı karşıya gelmişler, Faik Bey, şişman Hoca dar sıraların arasından kolayca geçsin diye hürmetle yana çekilip yol verdiği sırada Hoca Efendi patlamış;

“Bırak... Bırak ulan bu hürmet-ihtiram tavırlarını... Yaktın başımı yalancı pezevenk... Teleme peyniri imiş... Sen şuna düpedüz kara camuş desene...” diye bağırmış, Faik Bey de yerin dibine geçmişti. Bu kadarla kalsa belki yine sorun yoktu ama Hoca Efendi bunu uluorta, Tenviri’nin de olduğu bir bölük adamın arasında söylemiş, Çırağan Sarayının tavanlarının sarsılmasına yol açan bir kahkaha gulgulesinin kopmasına sebep olmuştu.

Tuhafı, lftirâkçı-Mukasemeci herkes katılarak gülüyor, biraz önce birbirinin çanına ot tıkamaya çalışanlar, düşmemek için birbirlerinin omuzlarına yaslanarak ayakta zor duruyorlardı. Daha önce böylesi bir kucaklaşmayı bir de 24 Teşrin'de gören Yanya mebuslarından Türkçesi kıt Selim Bey Vlora'nın kalın sesi ve Arnavut şivesi ile,

"Mori bir hürriyet daha mi? Lazım mi benim besa?" demesi işi iyice çığırından çıkarmış kocaman adamların ter ter tepinmelerine yol açmıştı.

Bu hadiseden aylarca sonra, yine bilâ tefrik-i fırka, it kopuk takımının, "Hoca Efendi gerçi zât-ı âliniz muhakkak haberdarsınızdır ama bir de 'Duhter-i Ekmekçi' diye bir risalecik çıkmış, acaba vakit bulup nazar rencide eylediyseniz bize de bir hülasa eder misiniz?" türünden hâlâ sululuklar yapmaları fırkanın duruma el koymasına yol açmış, reis Hilal Bey'in baskısıyla halef-selef, Ferihan Hanım'ın kocaları partiden istifa etmek durumunda kalmışlardı. Her ikisi de açıkta kalmaya razı olmadıklarından ayrı yollardan yürümüş ve sonunda yine aynı partide, Serbesti ve Mukaseme'de buluşmuşlardı. Yaaa...

Gecenin iyice geç bir saatinde iyice sarhoş hır Anette,

"Peki Ferihan'a ne olmuş?" diye sorunca Ferid boş bulunup, "Bilmem" demiş, sonra kızın anlamlı gülümsemesini bin türlü manaya yorarak,

"Allah Allah, ailemin tüm kadınlarının hayatını çok iyi bilmeme rağmen Ferihan'ı pek bilemiyorum. Belki boşandığı içindir, ama tuhaf bir tesadüf sayesinde Hoca Esadullah'ın aile evrakı da daha bugün elime geçti, muhakkak bir şeyler vardır" diyerek Osmanlıca bir tomar kâğıdı masanın üstüne getirmiş, kızın hayretten açılan ve gerçekten etkilenen bakışları altında birini alarak okuyacak gibi yapmıştı.

Anette "ben aslında" diye biraz da yüksek ve kendine güvenli bir ses tonuyla söze başlayınca Ferid yine hep yaptığını yapmış, şimşek hızıyla düşünerek karşıdakinin sözünü içinden

"...Şarkiyat mezunuyum. Bir de ben bakabilir miyim?" şeklinde tamamlamıştı. Allah'tan yine her zamanki gibi bu vesvesesi de tutmamış, kız yalnızca

"Çok geç kaldım, yarın işe geç kalacağım" deyince enikonu sevinmişti. Bir

yarım ağızla “aman canım gidersiniz” bile demeyi beceremediği için kız ayaklanmıştı. İyi geceler dilerken

“Ateizm kısmını hiç anlamadım ama Türk erkeklerinden farklı bir yanınız var, öpmeye, elimi tutmaya falan kalkışmadınız” demiş, Ferid bunu büyük bir iltifat olarak almış, gülümseyerek kızı dairesine kadar geçirmişti.

Dönüşünde, açık bıraktığı kapının eşiğindeki kediyi gördü. Bir an paniklediyse de sonra fısıldayarak

“Cehennemin dibine kadar yolun var kedi," dedi, kedi dehşetli bir çalımla geri dönüp tıpış tıpış salona doğru yöneldi. Neredeyse elinde olmadan ve sanki dakikalar önceki bir yoruma cevap verir gibi “kedilerinse Türk kadınlarıyla acayip ortak yönleri var. İki saat kaldıkları evin hanımı oluyor mübarekler” diye düşündü. Yorgundu ve iyice çakırkeyifti.

Kediyi bir karton kutuya sokuştururken bir tırmık daha yedi. Küfrederek kutuyu balkonlardan kapalı olanına koydu. Kapısını kapadı. Ellerini ve yüzünü yıkadı. Nihayet saatlerdir yapmak istediği şeyi yapabilecek, Tasviri Efendi’ye bakabilecekti.

Kitabın şirazesi dağılmış, şemsesi, mıklebi, zencireği vesairesinde hal kalmamıştı. Ama orijinal bir cildi olduğunu bir bakışta anladı. XVI. ve XVII. yüzyılların üslubunda basit, sağlam –zamanında ciltçi başka ciltlik deri veya kâğıtları üzerinde kestiği için– düzgün çizikleri, kesikleri olan bir cilt. Şemsenin deseni de hâlâ seçilebiliyordu. Bunları yaparken Anette aklına geldi.

“Kaltağa bakar mısın sen? Ferihan’ı bilmiyorum diye anlamlı anlamlı güldü. Yani ‘erkeksin, erkek-şovenistsin, kadınlar umurunda değil, diğer Türklerden nasıl farklı olabilirsin’ tonunda.”

İçini bir öfke kapladı. Sonra “peki ama ayrılırken söylediği o laflar?" diye duraksadı. Başka zaman olsa kendisi de bir şeyler gevelerdi. Ama susmuştu. İyi mi olmuştu? “Bunu kısa bir süre içinde anlarız" diyerek tekrar kitabına döndü.

III.

Utku Suat Ferid Ceylani Bey, pek çok sahaf ve kitapçının zannettiğinin aksine, tarihçi veya akademisyen değildi. Üniversite eğitiminin de tarih veya sosyal bilimler ile pek bir ilgisi yoktu. Girdiğinde Herbert Kolej, bitirdiği sırada da Boğazkesen Üniversitesi olan okulda işletme okumuştu, neredeyse yirmi yıllık çok başarılı bir reklamcılık kariyeri olmuştu. Sonra nereden estiyse bir “tarihi” roman yazmış, birkaç ay içinde dehşetli meşhur olmuştu. Reklamcıyken de son derece yaratıcı bir metin yazarıydı. Kenar mahallelerde, o reklamın çıkmasından en azından bir on yıl sonra doğan çocuklar hâlâ “Mitsupişi-yokbişi" diye onun en çarpıcı reklam sloganlarından birini tekrarlıyorlardı. Kendi kendini küçümseyerek yazdığı bu sloganın bu kadar tutması olacak iş değildi. Acaba koca bir milleti Yaşar veya Yeter Hanımlardan ibaret sayan zihniyetin, onlarca kanalda hâlâ istisnasız her gün gösterdiği Cemal Turnalı filmlerinde de bu sloganın kullanılmış oluşunun bu işte bir rolü var mıydı? Belki. Neyse, “Mitsupişi-yokbişi" ve “aa Mübessel Teyze” reklam sloganlarının yazarı olarak bilinir ve ödül üstüne ödül alırken, para kazanmış, reklam şirketine ortak olmuş ve on - on beş yıl önce de tarihe merak salmıştı.

İlk önceleri Opera Palas‘taki cicili-binli müzayedelerde Ahmed Tevfik Paşa merhumun Şive-i Osmani'si gibi, o dönem için harç-ı âlem olan kitaplara ulak servetler ödeyerek kendine belirli bir yer edindikten soma merakı gerçekten depreşmiş, Osmanlı olan her şey heyecandan ellerini titretir olmuştu. Sonunda delicesine vurulduğu bu kültürün yazısını öğrenmeye karar verdi. Tarih Dostları Vakfı'nın verilen Osmanlıca derslerine devam etmiş, matbu metinleri kolayca sökmüştü ama bugün bile el yazısı metinleri okumakta güçlük çeker, kuma veya bozuk yazılı metinleri İse hemen biç okuyamazdı.

Elindeki kitap nefis ve neredeyse matbu kalitede bir nesih ile yazıldığı için şanslı saydırdı. Reklam şirketi Beyazıt’ta olduğundan, yakınlık "mülahazasıyla,” kendini reklamcılıktan emekli edinceye, yani beş sene öncesine kadar Fındıkzade’deki emektar daire ona kâfi gelmiş, orada yaşamıştı. Sonra, belki de metin yazarı olmanın verdiği kıvraklık ile bir "tarihi” roman patlatmış, bu tip konulara aç ve iştahlı bir tüketici olan Türk toplumu onu da anında ünlüler kervanına katmıştı. Hem kazandığı para hem yıllardır biriktirdiği kitapları koyacak yeri olmaması kendisine gerekçe olmuş, şimdi içinde yaşadığı bu *triplex* daireyi satın almıştı.

"Haza kitab... kitab-ül tasvir v'el-tagyir fi…fi'l-muruc ül-tahyil… yok tahayyül" diye kitabın adını okudu. Doğru olup olma ılımından pek emin değildi ve daha önce Yusuf Sadık Bozkonak'ın *Eski Yazımızla Yazılmış Eser Adlarının Günümüz Türkçesindeki Karşılıkları* adlı yedi ciltlik ve muazzam bir mesai mahsulü olan kitabında bu ismi görmemiş olsaydı bu kadarını da yapamazdı. "Hayal Etmenin Çayırlarında Resim ve Değişmenin Kitabı" olarak çevirmişti üstad, her halde öyle olmalıydı. Tasviri Kubat Duvduvani Efendi hakkında bilinenler ise hemen hemen sıfır mesabesinde idi. Yalnız, başka takıntılı müelliflerden Florinalı Mehmed Rüşdi, XVIII yüzyılda yazdığı büyük ansiklopedik biyografya sözlüğünde, Efendi hakkında kısacık bir malumat vermekleydi

"Merhum, Sultan Halim-i Evvet devri müverrihan ve üdebasından olub Tasvir diye zebânda dolaşmakla maruf kitab-ı âfitâb-ı bi-nazirin müellifi olmağla ol kitaba nisbetle Tasviri demekle marufdur. Elkab-ı latifilerine göre Giresun kalasında tavattun eden Selaçika nesline mensup olmak gerektir. Allah ül-âlem."

Vaziyet 1940'ların başında henüz genç bir edebiyat doktoru olan ve Florinalıyı tenkitli olarak yayına hazırlayan Hıfzı Kâmil Cebenovan'ın da dikkatini çekmiş, ve yazdığı üç ciltlik muhteşem önsözde şöyle demişti:

"Giresun şehrine yerleşen Tasviri Efendi'nin Selçuklu ailesinden olmasına imkân yoktur, çünkü Kubad lakap değil Tasviri'nin zati ismidir. Burada yazarımız zühul etmiştir. Aksi takdirde isminin Tasviri veya Duvduvani olması iktiza eder ki usulden değildir. Öte yandan Selçuklu ailesinin kadın koluna mensup olması ihtimal dahilindedir. Ola ki bir Selçuklu prensesi, şerefli büyük dedesi Nasreddin Kümbet'in adını minik ve sevimli oğlunda yaşatmayı istemiş olsun."

"Dallamanın nasıl üç ciltlik önsöz yazdığı anlaşılıyor" diye aleni küfretti Ferid. Haa, bir de 1966 yılında yazılmış incecik fakat adı görkemli bir risale vardı ki "Tasviri Efendi" adını kitlelere o duyurmuş ve kendinden sonra sayısı epeyce yekûn tutan bir "Tasviri" literatürünün dogmasına yol açmıştı.

Kitabın kırmızı dış kapağının üzerine bir Haşmet Domaniç resmi basılmış, resmin üstüne "Haşmet Domaniç" adı büyük siyah harfler ile yazılmış, hemen altında "Suzan'da Tasviri Kubad Duvduvani Efendi" ibaresi daha

küçük bir punto ile verilmişti. Ferid de 1966 yılında acaba “Haşmet Paşa ne diyor?" merakı ile risaleyi kapışan yüz binler gibi fakat onlardan farklı olarak, ilgilendiği bir konu olan Tasviri üzerine Domaniç ne diyebilir sanki ile kitapçığı almıştı. Sonradan olayın bir okur söğüşleme yolu olduğunu görünce, 1966’daki kurbanların aksine güzelce bir gülmüştü. Çünkü kitabın iç kapağında eserin tam adı, hepsi aynı puntoda olmak üzere, *Haşmet Domaniç Suzan'da Tasviri Kubad Duvduvani Efendi'yı Okumuş Olsa Musul'u Hiç Verir miydi?* idi. Yazan: Ökkeşoğlu Nizameddin.

“Büyük bir ihtimalle şarlatanın teki" diye düşünmüş, içeriğine bakmamıştı bile. Gidip alt kattaki depo odalardan birinde buldu risaleyi ve bugün pek fazla merdiven inip çıkmış olan bacaklarının sızısından dolayı oflayarak geri döndü. Evinin alt ve üst katlarını kütüphane olarak kullanıyordu. Orta katın da salonu ve bir çalışma odası bu işe feda edilmişti. Kalana da rahatlıkla sığıyordu. Zaten salon tamamiyle kayıp sayılmazdı, sadece duvarları kitaplıklar, kitaplar ile kaplıydı. Risalenin içeriğine hızla bir göz gezdirdi. Evet, hiçbir şey yoktu. Ecdada saygıdan, kendi tarihimize saygı duymadığımızdan, tarihimizi bilmediğimizden ve onu Zımmer, Iorganus gibi müsteşriklerin kitaplarından eksik gedik öğrendiğimizden, oysa bu adamların Yahudi olmak hasebiyle tabii ki öz-Türkoğlunun aleyhine yazacaklarından tutturan, Musul üzerine şayan-ı hayret denecek kadar derli toplu bilgi veren ve risaleyi son sayfasında başlığını –Ferid’in bilmediği fakat her biri üçer santimlik bir gazete puntosu ile– tekrarlayarak, yani aynı şekilde bir “istifhâm” işareti ile bitiren bir metinden başka hiçbir şey değildi bu. Tasviri Efendi hakkında başlık ve bitiş hariç tek bir kelime bile yoktu. “Vay namussuz!” diye bir hayret gösterisi yaptı.

Olayın aslını ve Ökkeşoglu’nun kimliğini çok sonra, Tasvirinin sırrını da çözdükten çok sonra, neredeyse tesadüfen öğrenecekti. İsim takma filan değildi, bir zamanlar Ankara Üniversitesinde ders vermiş olan Nizameddin Ökkeşoğlu diye bir siyaset bilimci gerçekten varmış. Bunu dükkânında kitapçığın bir kopyasını gördüğü sahaf dostu Şakir’den öğrenecekti. Eline risaleyi alıp,

“Ah sahtekâr, böyle biri hiç olmadı” deyince, Şakir,

“Yok yahu, biliyor musun o kim” diye hikâyeyi anlatmıştı. Buna göre adamcağız namuslu bir doçentmiş, Musul Meselesi ve Uluslararası Hukuk

diye düzgün de bir eseri varmış. Bir türlü profesörlüğe geçememiş. Çünkü “ihtilal" ile yani üniversitede kendilerini ihtilalin uzantısı sayanlarla ters düşmüş. “Yeterli yayının yok" diyerek üniversitesi bunu mağdur etmişmiş. Bu da “alın size yayın” diyerek ve yukarıdaki usul ile Ceyhan, Serkanlı, Habibay vs ne kadar 66 ihtilalcisi varsa hepsi “adına" fakat kapı gibi kendi imzasıyla, ve değişik “Türk ve İslam büyüklerinin” adlarından yalnızca bahseden risaleler yazarak piyasayı donatmış. Kitap adlarının hepsi de soru işareti ile bittiği ve kesin bir değer yargısı taşımadığından, basın mevzuatında kitabın tam adı kapakta ille olacak diye bir hüküm de bulunmadığı için Domaniç dahil hiç kimse ne bir şey yapmış ne dava açmış.

“Yapma yahu... Bari prof olmuş mu?"

“Oğlum salak olma, o kadar para kazanan adam niye prof olsun?”

“Para mı?”

“Eh tabii yaa... İhtilalin birinci ayında piyasayı istila eden isimlere bak!” Ferid o gün Ökkeşoglu’nun eserlerinden bir ikisini daha gördü Şakir’de. Doğruydu. Mesela, kapakta yazan T. Habibay, adı da “11 Eylül İhtilalinde” olarak görünen kitabın adının tam açılımı *T. Habibay 11 Eylül ihtilalinde İbni Muhanna’yı Bilse Yine ihtilalci Olur muydu?* şeklinde idi. Kendisi yalnızca “Tasviri” ile ilgilendiği ve 11 Eylül’ü hiç umursamadığı için dikkat bile etmemişti.

Risalenin, Tasviri çalışmalarında çığır açması ise serinin en çok satan kitabı olan “Domaniç"te bu adın geçmesi ile alakalıydı. Binlerce insan 100 kuruşçuklarını bayıldıktan ve ilk öfkeleri geçtikten sonra adından başka kendisinden hiçbir şekilde bahsedilmeyen ama “ecdâd-ı izâm”dan olduğu muhakkak olan bu Türk büyüğünün yaptıkları hakkında meraka düşmüş, ansiklopedilerde, 50, 100, 500 Meşhur Türk serilerinde bir şey bulamadıkları için Şakir’in deyimiyle “boyunlarını bükerek sahafların yolunu tutmuşlardı.” Hele içlerinde bir güruh varmış ki durumları cidden acıklı imiş.

Ferid “Niye yav?" diye sorunca, Şakir gevrek gevrek gülerek,

“Çünkü onlara Ökkeşoglu’nun depolarda kalan kitaplarını veya fotokopilerini satıyordum" demişti de her türlü reklamcılık marifetlerine rağmen Ferid’in çenesi düşmüştü:

“Nasıl?”

Bu soru Şakir’i iyice keyiflendirmişti. Bu taife, ilk risaleyi bile okumayan ama eşin dostun yana yakıla Tasviri Efendi diye bir ulu zattan söz edip arandıklarını bilenlermiş.

“Ece?"

“Eesi meesi yok! Alan keratalarын sevinçten ayakları kaba etlerine vura vura gidişlerini görmeliydin."

“Vay canına!"

“Yaa!"

Sonrası daha tahmin edilebilir bir öyküydü. Risaleyi okuyan ve reklamcıların deyimiyle genelde “C grubu Pazar”dan olan elemanlara birileri, yavaş fakat etkili bir dozda "Tasviri Elendi’’ kitapları sunmaya başlamıştı. Bunların başlıkları, kapak resimleri bile bir âlemdi. Başlı başına bir doktora konusuydu. Ferid hatırladıkça gidip sağdan soldan eşeleniyor, kucak kucak getiriyordu, sonunda koltuğun dibine hatırı sayılır bir Tasviri Duvduvani Efendi literatürü yığılmıştı. 1960'lar ve erken 1970’lerde basılanların hemen hepsi sayfaları saman kâğıt, formaları dikişsiz, o zamanlar henüz sıcak plastik tutkal da kullanılmadığı için sırtları adi zamk ile sıvanmış şeylerdi. Ama kapaklarında dört renkli cafcaflı bir resim muhakkak vardı. *Tasviri Efendi'nin Vecize-i Şerifeleri* mesela; burada Efendi bir Morhurşid kılığında seccade üzerinde resmedilmiş, vecizeler de bir yerlerden tanıdık gibi.

Tasviri Efendi’den Cihana Bedel Fıkralar: Burada Efendi bir öküze ters binmiş, elinde dibi delik düz şişesi ile resmedilmiş. "Uff” dedi Ferid gayr-i ihtiyari. Fıkralar “Bekri Mustafa ile İncili Çavuş"dan kalk baba gidelim olmuşlar. Bazılarında ise isim "Tasviri Devdevan’’ şeklinde yazılmış, bayağı da bir yiğit akıncı olarak yapılmış resimleri var. Bıyıkları ensesinden rahatça düğümlenebilir, göğüs bağır açık, hep at üstünde, bazen lütfedip bir “gök gözlü kâfir kızını" da atın terkisine misafir ediyor. O kadar da necip. Bu bölükte unvan da “Bey” oluvermiş. Bir yazar "Devdevani" lakabını *Devler Devi Tasviri Bey Estergon Önünde* adlı eserinde bozuk para ederek herkesin yararına sadeleştirmiş. Başka biri, bir kadın ya da kadın adıyla yazan biri –eğer Meymune kadın adıysa– *Tasviri Efendi Hazretlerinin*

Valide-i Muhteremeleri Nuriye Sultan başlığı altında, Efendinin Giresun'da geçen erken çocukluk yıllarını ve melek anneciği ile olan sevgi saygı ilişkisini anlatıyor. Anası kırk günden fazlasına izin vermediği için, peygamber de onun Mekke'de bulunmak zorunda olduğu tek günde Taif'te olduğu için, nasıl bekleyemeden geri dönmüş, onu yazıyor. “Yav bu, Faysal Harrani değil miydi?" diye kendine bir soru sordu Ferid. Sonra iki saattir baktığı her şeyin zaten başka bir şey olduğu aklına gelince kendine kızdı.

Sonra geç 70'ler ve erken 80, yani yalnızca 1980 yılının ilk on ayının literatürüne baktı.

Tasviri Bey'in bıyıkları iyice toprağa bakar olmuş, başlık: *Dev Davanın Dev Adamı Tasviri Bey*. Güzel.

Perman Padişahın Dağlar Bizimdir: Toroslar Aslanı Tasviri Bey.

İyi.

Emeğine Karşı Yemek: ilk Türk Sosyalisti Tasviri Bey. Şahane.

Bir folklor araştırması: *Anadolu İnançlarında Aslan Tasvirleri ve Allah'ın Aslanı Tasviri Bey*. Buna da berbat bir Texaslı ağzıyla "wow" yaptı.

Sahi, bu yıllarda yabancı ilim adamları da meseleye ufaktan ufağa aymış vaziyetteler. Hertford Crow'un *IJGUMES*'de yayınlanmış bir makalesi “Towards a Collective Bibliography of Tasviri Duwduwani Effendi." Aliyyûlâlâ, bir kusur siz kalmıştınız. Mohammad Hamdawi, “The Medieval Kurdish Hero Taswiri Bey and the Queen of the Serpents," oh... ila maaşallah... Bu yıllarda Sarıceviz'in de iştahı kabarmış, Daha önce yazılan ne varsa üst üste hepsini filme çekiyorlar,

En heyecan vericisi Dr. Crow'un makalesi. Bundan ne yaparsan yap film çıkmıyor... Yaa öyle mi?... Diğerlerinden alınan parçalardan oluşan bir bomba oldu mübarek... Daha çok "A" ve "D" grubu tüketicilerine hitap ediyor. Birincilerin vakti olmadığı için videosunu alıp “neymiş" diye hepsine birden bakıyorlar, ikincilerin ise parası olmadığı için bir gidip "hepsine gitmiş" gibi yapıyorlar. Parçadan parçaya geçişlerde her birinin hangi kitaptan olduğunun perdede görülmesi ise bir harika...

Sonra 11 Eylül 1980 Aslında 12 idi ama sonraki gelişmeler ışığı altında ve uluslararası camia ile dayanışma muvacehesinde kanun hükmünde

kararname ile bir gün erkene alındı En çok Awrangzib Paşa kızıyor buna "Yerilen göğe kadar hakkı var" diye düşündü Ferid. Sonra “neyse bu kadar şaklabanlık arasında bir günün ne hükmü var” diye ufak bir zihni ayar yaparak bu tarihlerin literatürüne daldı. 12 Eylül tarihli bazı gazeteler işi yalakalığa vurmuşlar ama yememiş. Sayfanın sol başına güneş çizip ortasına “Tasviri” yazmış, sağ başına Atatürk resmi “basıp” ikisini el ele tutuşturmuş, yeryüzündeki birtakım kahramanların üzerine ortak şualarını saçarken tasvir etmişler, ama ertesi gün, dünkü baskı hatasından dolayı özür dileyerek, memleket gerçekleri neyi gerektiriyor, ondan da ötesi ne doğruysa onu basmışlar. Ferid bunu gazetelerden görmüyor, Amerika’da 1987 yılında yazılmış bir tez var, oradan görüyor. “Niye Wouston’daki bir kardiyolog bu kadar erken bir dönemde böyle bir hobi geliştirmiş Allah Allah, tuhaf’ dedi, bir kez daha tongaya düştüğü için kendisine yine küfretti. Diğer karmaşık literatür ise bıçakla kesilir gibi kesilmiş. “Yav, enikonu güzel yanları da varmış 11 Eylül’ün, ne çabuk unuttuk?” dedi kendi kendine.

Bir daha ancak erken doksanların başında ve genellikle yurtdışı ağırlıklı bir ufak akademik canlanma var. “The Heroine Disguised as Man: The Turkish Case” ve “Race, Class, Gender in Turkish Popular Stories: The Taswiri Cycle Revisited” adlı sağlam çalışmalar var. Daha sonraları ise *Decoding and Deconstructing a Contemporary Myth: The Taswiri Stories as Text and Pretext* diye 900 sayfalık bir eser çıkmış. Terrida’ya atfen “metin dışında bir realite mi var ki” görüşünden yola çıkılarak yazılmış ve bütün Tasviri metinlerinin hepsinin aynı anda gerçek olduğu tezini ustalıkla işleyen bir başyapıt.

Suat Ferid “bunu niye çevirmiyorlar, yazık, bu memleketin frengi tekellüm ve kıraat edemeyen evladına da yazık” diye bir iç geçirdi. Elindeki en son bilgi parçası ise aynı gün tarihli tüm Türk gazetelerinin “Çağdaş Taswiri Çelebimiz: Fahir” başlığı ile boy boy resmini bastıkları oldukça çirkin bir adam hakkındaki mütenevvi makalelerdi. Yani sözün gelişi. Çünkü tam sayfa resimleri basacak yer bulmuş, ne alakaysa artık, alt yazısını okumadı, bir lama ile öpüşen şempanze resmine bile sütun ayırmış, ama yazıları sığıştıramamışlardı. Yalnız ciddice duran bir gazete bir çerçeve yapmış ve uzun uzun Enbiya Çelebi’nin seyahatlerini anlatmıştı. Gazeteye göre “Taswiri" (o da “w” ile yazıyordu) Enbiya Çelebi’nin Enderun-u

Hûmâyûn’daki lakabından başka bir şey değildi. Tabii imza mimza yoktu. “Bulurum” diye mırıldandı kendi kendine.

Bedeni çılgıncasına yorgun, hırpalanmış, kafası allak bullak, üçüncü şişe şarabı “fındıkçı” (yoksa “pındıkçı mı diyorduk? Neyse...) Brükselli dilber olmaksızın tek başına hakladığı için iyice tütsülü, midesi kendi kendini asit tankına sokarak delil bırakmadan imha yoluna “suret-i katiyede” girmiş bir halde iken bayıldı kaldı. Utku Suat Ferid Ceylani, büyük “müdekkik,” araştırmacı-romancı, “müteverrihan-ı zaman”dan, Faik Ladin Bey’in torunlarından.

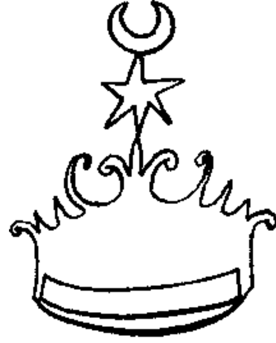
Birkaç saat sonra koltuğun rahatsızlığı, midesinin su koyması ve kedinin ulumaları –evet, arsız hayvan, bayağı köpek gibi uluyordu– yüzünden kazınarak yerinden kalktı, kedinin kapısını açtı, ortalıkta görünmüyordu lanet mahluk. Ama ulumaları salonun öbür tarafındaki açık balkon yönünden geliyordu...

“Ulan uluya uluya geber... bana ne...” diyerek banyoya kadar yalpaladı. Bir avuç dolusu kalsiyum karbonatlı hapı yan çiğneyerek yuttu. Aklına gelse oraya kadar gitmişken çişini de ederdi, aklına gelmedi. Ama sürünerek yatağın yolunu tutmuşken o günkü büyük kazancını, Kubad Efendi’nin, var olmadığına artık adı gibi kani olmuşken bulduğu büyük eserini ve buna henüz bakamadığını düşündü. Sonra, rüyasız kaim, kara bir uykuya daldı.

Uyanması da kelimenin tam anlamıyla sidik zoruyla oldu. Diğer işler için, elhamdülillah ve’l-menna henüz bu mekanizmaya ihtiyacı yoktu, gülümseyerek tuvalete ulaştı. Bir miktar uyku iyi gelmişti. “Saat kaç, hımm, yedi buçuk... yav bu saatte daha ortalık aydınlanmıyor mu?" Derken bunun akşamın yedi buçuğu olduğunu fehmetti.

Bütün gün uyumuştu.

GÜN İKİ / ÜÇ

IV.

Sağlam bir kahvaltı yapıp, Satılmış'a kedi maması ve kumu da dahil olmak üzere ısmarlayacaklarını ısmarladıktan ve kendisine dev bir fincanda hazır kahve yaptıktan sonra, kitabı kaptığı gibi çalışma odasına yöneldi. Bir zamanlar Banco di Pisa'nın eşyaları satılırken paraya kıyıp aldığı ve hâlâ çok sevdiği çalışma masasının başına geçti. Işığı açtı.

Kitap hemen tamamen kurumuş, kokuları da hissedilir derecede azalmıştı. Alışkanlıkla, sayfalarını ışığa tutarak bakmaya, su damgalarını, filigranları aramaya başladı. Daha ikinci sayfada buldu da. "Boynuzları arasında yıldız tutan öküz." Buna epeyce sevindi. "Ali Kuma" kâğıtçılarının pek sevdiği ve XVIII. yüzyıla kadar kullanılan bir desen olmasına rağmen, yıldızın köşelerini sayarak kâğıdın yaklaşık olarak 1580 yıllarında Venedik'te üretilmiş olduğunu keşfetti. Yazmanın tarihi de bir anlamda buna bağlı olduğu için, hemen ketebe sahifesine gitti. Evet, kâtip Siyavuş bin İskender, Tanrının yardımıyla Efendi Hazretlerinin bu mahsubu ömrünü elifi elifine 992 yılının mah-ı muharrem ûl- harem'inin gurresi yevm-i sebtinde. yani ilk cumartesi günü tamam ettiğini yazıyordu. O da 1584 yılı Ocak ayının 14'ü demek oluyordu.

"Kolay oldu" diye sayfalan keyifli keyifli, ışık arkada kalmak üzere karıştırırken birden irkildi. Değişik bir filigran gördü. Kendi içinde pek bir

şey demek değildi bu tabii. Bu tip kitapların her birinde, her birkaç sayfada bir başka filigran görmek mümkündü. Bazen bunlar ketebe kaydından önceki tarihlere de ait olurlardı. Yani 1584 değil de 1569'dan kalma gibi. Bu durumlarda Suat Ferid "seni muhtekir gidi, gidi namussuz" diye neredeyse şefkatle kâğıt toptancısına söverdi. Yigitbaşıların kâğıt kapanında bütün bir parti kâğıdı kapatıp sonra kâtipler loncası üyelerine azar azar tevzii ettikleri malum; sövmesi kâğıdın üretiliş tarihi ile kullanılış tarihi arasındaki farkın, tabii bir sürü başka şey yanında, yiğitbaşının zulaladığı kâğıdın miktarının da bir göstergesi olmasındandı. İki üç yıllık farklara sesini bile çıkarmaz ama on-on beş yıllık bayat kâğıt durumlarında söverdi.

Şimdi irkilmesi ise ancak ufak bir kısmı görünen filigranın yanında bir rakam, belki bir üç belki yarım bir sekiz olması muhtemel bir işaret görmesindendi. Hemen kâğıt tabakasının diğer yarısının forma içinde nereye rastladığını buldu, ışığa tuttu, baktı ve inanmaz gözlerle kitabı usulca masanın üzerine bıraktı.

Biraz sonra bir daha baktı. Evet yanılma payı olmaksızın gayet açık bir biçimde her iki pençesinde birer kılıç tutan taçlı kartal motifinin tepesinde "Heroic" yazısı, üçlü çatal kuyruğunun altında ise kapı gibi 182 rakamları ve elyazısı büyük E harfine benzeyen bir işaret daha vardı. Diğer yandaki yarım 8 ile beraber 1828 tarihi oluyordu.

Afallamış bir halde en başlara döndü. Tecrübe bu toptan başka kâğıtların da aynı kitapta kullanılmış olabileceğini söylüyordu. Çok aramadı. İki sayfa sonra "tamülaza" bir kartal ve eksiksiz bir 1828 gördü. Kâğıdın yumuşak yapısı bile bunun düpedüz erken XIX. yüzyıl İngiliz işi olduğunu gösteriyor, üzerine sürülmüş birkaç kat ahara rağmen mürekkebin parlaklık ve kuruma derecesi bu sayfalardaki yazılara başka türlü bir görünüm veriyordu.

Başını elleri arasına alarak tefekküre daldı. Yav, nasıl oluyor da oluyor? Cevabını bilmediği sorular ile karşılaştığında hep yapageldiği gibi, kafasında don biçmeden önce biraz daha kumaşı ölçmeye başladı. Sistematik bir şekilde tüm sayfaları ışık ile tarayarak, çıkan su damgalarını ve sayfa numaralarını not defterine kaydederek ilerledi. Başka rakamlar, başka damgalar buldu. "He- raldic 1834", "Veritas 1739" ve tarihsiz olan, bildiği hiçbir şeye benzemeyen dolayısıyla XV. yüzyıl öncesine ait olmaları

hasebiyle herhalde Bizanslı yigitbaşıların tüm sülalelerine ihtiram gösterilmesini gerekli kılan... zil çaldı... Satılmış...

Cüzdanını hazır ederek çıkınca yine şaşırdı. Anette!

“Yoo *monsieur* sizden para almayı düşünmüyorum...”

Duş almadığı için uzun kahverengi saçları karman çorman, pijama niyetine kullandığı siyah tişörtü ter içinde, kızın yüzüne Yaşar Hanım’ınkiler kadar derin anlamları olan bir bakışla baktı. O ise, iki dirhem bir çekirdek, elinde uzun baget ekmek ve *La Terre*, okulundan ve alışverişten geliyor olmalıydı.

“Mademoiselle...” diyebildi.

“Yoo, sizi rahatsız etmek istemedim, yalnız nasılsınız diye baktım” dedi kız fısıldayarak, “yani küçük dostumuz ve siz...”

“Küçük dost...?”

“Canım, kediniz işte...”

“Ah... ah... iyi... iyidir.”

Kız iyi akşamlar diyerek kendi dairesine yöneldi. Suat kapının önünde elinde cüzdan kalakaldı... Allahtan Satılmış yüküyle zuhur etti de bu lüzumsuz hareketsizliğinin bir anlamı oldu. Yüzünde öyle garip bir Petro Altinof ifadesi ile, alt dudağını sarkıtarak içeri girdi. Anette... küçük dost... Mamalardan birini açtı, balkonda Effendi’yi beslerken kumunu da hazırladı... Anette!

“Yav çok mu güzel... Bu kız beni niye darmadağın ediyor... Soru mu... Utku?" dedi, kendisiyle dalga geçtiği zamanlarda yaptığı gibi. Perakonak’ta iken herkes onu Utku diye bilirdi... Anette hocaları olsaydı Türk ve Fransız tüm hocalar dahil, malum sebeplerden dolayı bir tek Monsieur Guizot hariç, kızın bütün mektebi peşine takarak Tophane rıhtımından fareler gibi denize dökmesi işten bile değildi. Bir şey çalmasına da gerek yoktu, yalnızca her zamanki gibi yürüse kâfiydi...

Yemekle filan oyalanmadan çalışma odasına döndü. Orada tuhaf bir şeyler vardı. Daha girerken hatırladı. On dakika sonra Anette dahil her şeyi unutmuş yaptığı işleme devam ediyordu.

“Safety 1987,” Ay-yıldız ve eski yazı ile “Türkiya Cumhuriyeti” damgası

ile kertenkele veya bukalemun olması muhtemel bir damga arasına sıkışmış bal gibi bir yirminci asır sonu damgasıydı işte.

“Safety 1987 ha...” diye mırıldandı. Ketebe sahifesinden önceki birkaç sayfada durdu. Arkasına yaslandı, iskemlesini geriye kaykılttı, çıkan çatırtılar ile öne döndü. Evet, bunun tek açıklaması vardı: Elinde sahte bir yazma vardı ve oyunbazın birisi nesih bir el ile tahminen 600 küsur sayfayı doldurmuştu.

“Dangalaklık etme Utku kim niye yapsın bunu?” diye sorduğu anda “müzayedeler" diye hemen cevabım da verdi.

“Evet müzayedeler olabilir. Demek resim piyasasından sonra buna da el attılar... Abi haklı adamlar... Aynı müzayedede ‘Hetmanoff, Ayasofya Interior’ ve ‘Şevki Obruk, Ayasofya Interior’ gibi süfli birer başlıkla birbirinin tıpkısı ve hâlâ boya kokan iki resmi gaskallayabiliyorlarsa bunu niye yapmasınlar? Ya da birkaç müzayede önce kendi şirketlerinin ‘Cemil Sultan, Bakır Gravür- Nelidoff, XVIII. asır’ diye sattığı lotu ‘Cemil Sultan, Anonim’ tavsifi ile 80 x 120 ebadında pırıl pırıl yağlıboya haline getirip satıyorlar, bunu da kendilerine ‘Yaglıkçızadeler’ diye bir isim uydurmuş dallamanın dallaması bir familya satın alıp *Pro Antica & Nötre Domus* dergisinde müftehirane teşhir ediyorsa, niye yapmasınlar?"

Biraz rahatladı. Dolapta bulduğu ıvır zıvırı geveledi. “Kıza pek ayıp oldu” diye düşündü. O kuşku kebikeçi zihnini ufak kara dişleri ile yeniden kemirmeye başladı. Fakat her türlü zaafına ve ürkekliğine karşın beyninin bir köşesine “ya kebikeç” levhasını asla asmadığı için,

“Utku, ne diye? Iliuminasyonu olmayan, cüz olmayan, hilye olmayan, mushaf, şehname olmayan, hiç kimsenin bilmediği, kütüphanelerde nüshası olmayan, var olup olmadığı bile kesin olarak bilinmeyen bir kitabı kim niye uydursun? Utku, dikkat isterim bunu taklit etmek için orijinali gerekir... Utku, tutalım biri o kadar zeki ki tamamen kendi kafasından attı... muhtelif su damgalarını nasıl yaptı, haa? Tutalım ki SEKA depolarında devâir-i devletten müdevver boş kâğıt toptan buldu, ezmine-i kadimden de fırsat bu fırsat dedi, ne diye ‘Safety 1987’ damgası ile insan bu kadar emeği rezil eder? Peki Utku bi yol deyiver bana, nasıl oluyor da ben bunu eskici elinden kola parasına alıyorum, hıı?” diye düşündü. Boşa koydu dolmadı,

doluya koydu almadı. Yine yazmanın başına dönmek için salondan kalktı... Bir adım... bir daha ve zil yine öttü. Bu sefer kafasında hiçbir teori olmadan gidip kapıyı açtı. Anette!

V.

Mon Dieu¸ Anette ama üzerine kendinden *teddy bear* desenli mavi bol bir flanel pijama geçirmiş, saçlarını omuzlarının üzerine gümrâh bir şekilde bırakmış, elinde Ferid'in çanağından da büyük bir kahve fincanı, buram buram filtre kahve kokan masum, *negligé* bir Anette...

Üstelik işaret parmağı ile Ferid'in göğsünün çatına bastırarak onu geri geri götüren, koltuğa oturtmadan da parmağını çekmeyen bir Anette...

Reklamcılık günlerinde olsa bunu aynen kayda alır, gelmiş geçmiş en iyi kahve reklamına imza atarak büyük sükse yapardı.

"Ulan zilliye bak harîm-i ismetimize cebren duhûl ha..." diye düşündü, gri gözleri ne kadar izin verirse o kadar şefkatli gülüyordu. Kız neredeyse bunun iki dizinin arasında ve minyon vücudu artık ne kadar izin verirse Ferid'in otururken bile dağlar gibi olan gövdesinin tepesindeydi... Kızın parfümü ve vücut kokulan Suat Ferid'i dününden beter mestâne etmişti, çakılmasın diye biteviye sırıtıp sırtarıyordu. Sonunda,

"Ne var küçük haydut?" demeyi becerebildi. Kız diğer koltuğu çekerek tam karşısına oturdu. Saçlarını zifiri bir gece gibi geriye savurdu. Bu saçlar Ferid'e bir şiiri hatırlatıyordu, Maudlaire veya onun yerli mukallitlerinden birine ait olması muhtemel dizeleri bir türlü çıkaramıyordu. Yoksa kendisi mi bir şeyler karalamaya kalkışmıştı kıza olan aşkı bir gün dolup taştığında? Çok da uğraşmadı. Kızın bol yakasından, bu günlerde pek bir moda olan saydam sutyen askısı görünüyor, Ferid'in gözlerine yakamozlar gönderiyordu.

"Bir şey yok yalancılığınızın tescilinden başka!" dedi kız veya Ferid onun cümlesini bu kelimelere münkalib ederek zihnine nakşetti. Elin Belçikalısı Osmanlıcanın hasını nereden bilsin? Sormadı bile, Anette'in devam edeceğini biliyordu.

“Hani büyük dedelerinizden Osman Ağa Birinci Hüsrev zamanında Hollanda’ya gitmiş, yirmi üç yıl kalmıştı?”

“Evet, ne olmuş?”

“Olamaz monsieur olamaz... Birinci Hüsrev yirmi üç yıl hüküm sürmedi ki! Dedeniz döndükten sonra onunla görüşmüş olamaz...”

“Eee?”

“Eh, çok bir ihtimal yok değil mi? Ya Hüsrev’den önceki kimse...”

“Üçüncü Feridun” diye araya girdi. Öfkeli bir yanıt aldı:

“Neye yarıyor ezbere bilmeniz? Kesmeyin beni... Ya Hüsrev’den önceki her kimse onun zamanında gitti ya da dönüp geldiğinde kim varsa onunla görüştü. Ya da yirmi üç yıldan çok daha az kaldı...”

Ferid pek iyi hatırlamıyordu yirmi üç mü demişti?

“Hımm aile tarihimizde yirmi üç yıl yazıyor, ama bir daha bakayım, tarihi metinler de yanlış olabilir, yanılabilir...”

“Ya da tarihçiler yalan söyler..."

Ferid duymazdan gelerek

“Siz nasıl fark ettiniz?” diye bir karşı saldırıya geçti.

“Hiç, tarih hocasına Birinci Hüsrev kaç yıl padişah oldu diye sordum!”

“Aferin o tarih hocasına!"

“Aa yok bilemedi, beraber ansiklopediye baktık..."

Ferid’in içinde bir yerlerde onun kısaca “Asya-ı Vustâ” diye adlandırdığı bir kıskançlık damarı kımıldadı. “Fettan bunu bilerek yaptı, şu beraber kelimesini vurgulayışa bak!” diye içinden geçirdi. “Hayır, bu tuzağa düşülmeyecek, ‘adı ne’ türü bir soru sorulmayacak...” Gülümsemeyi sürdürdü:

“Başka yalanlarımı da buldunuz mu?”

“Hayır... Yalnızca kaynağınıza bakıp doğrusunu söyler misiniz? Merak ediyorum.”

Suat Ferid bunu bekliyordu.

“Şimdi zaten onun üzerinde çalışıyordum, çalışma odama gelin, beraber bakalım” diye kendince vurgulu bir “beraber” ile anında misilleme yaptığı için memnun, ama kız Belçikalı olduğu, Belçikalı kızlara da “ruh-u revanım, tende canım, canda cananım, kadem rencide buyrun gidelim” denemeyeceği için hafif somurtuk, öne düşerek Anette’i çalışma odasına götürdü.

Anette’in dikkatini çeken şey 20 küsur metrelik uzun ve müstakil bir oda denebilecek kadar geniş koridorun da her iki duvarının binlerce kitap ile dolu olmasıydı. Çalışma odasında, *Duvduvani Efendi* masanın üzerinde açık halde duruyordu. Ferid, bir aile tarihinde olması gerektiği gibi başlara, yani iyi tanınan ilk cedlerin bulunması muhtemel olan bir yerlere, fakat “ah... aile sadece XVIII. yüzyıldan mı başlamış" denmesin diye baştan 40- 50 yaprak ihtiyat sayfası da bırakarak başlara gitti. Tabii ki yazı nesih de olsa ancak bildiğini okuyacaktı ama okuyor izlenimi vermek için kitabın üzerine eğildi,

“Bismillahûrrahmanürrahim Peynircizade Osman Efendi’nin Sultan Hüsrev asrında Felemeng-i Pezevenk diyarına gidüp yirmi üç sene müddeti kaldığıdur" diye kekeleyerek başladı, bütün vücudu titremeler ve daha beter kekelemeler ile sarsılarak devam etti.

Çünkü “okuyorum” düzeni ile giriştiği işi aynen ve layıkıyla bi-hakkın eda ediyor, sular seller gibi, sanki Latin alfabesi ile yazılmışçasına, istemese bile okuyordu. Kekeleyerek geri çekildi. Bütün vücudu yaprak gibi titriyordu. İskemlenin ve Ferid’in omuzları üzerinden kitaba bakan Anette de geri çekildi, benzi sapsan olmuş, lacivert gözbebekleri neredeyse tüm gözlerini kaplamış, tarifsiz bir korku ile Ferid’e baktı. Ferid güçlükle

“Sana ne oluyor...?” diyebildi.

Kız cevap vereceğine kitabı kendisine çevirdi ve Ferid’in kaldığı yerden,

“Efendi-i mûmâileyh memâlik-i Osmaniyenin enva-i tür peynirinden numuneler alarak bir sefineye irkâb ile Felemeng diyarına azimet içün...” diye devam ederek aniden sustu. Ferid

“Sen Osmanlıca biliyor muydun?” diye sormadı bile.

Kızın Osmanlıca bilmediğini biliyordu, daha önceden gelen bir bilgi değil, hemen orada, anında kazandığı bir bilgiydi bu. Çünkü doğal olarak, yüksek sesle okuduğundan daha fazlasını içinden okumuş, “içün”e gelince bırakmıştı. Kız, kendisi metinden ne kadar okumuş ise ancak o kadarını okuyabiliyordu.

“Ben... ben... bu yazıyı bilmiyorum ki...” diye kekeledi.

Ferid,

“Biliyorum... yorma kendini” diye cevap verdi. Sayfa 52B diye kendi kurşunkalemiyle yaptığı işarete baktı. Sabah yatmadan önce son bir gayretle, aslında numarasız olan kitabı, ketebe sahifesi hariç olmak üzere numaralamış, A ve B’li tam 652 sayfa olduğunu görmüştü. Bu normal bir sistemde 1304 sayfa demekti... Sayfayı not etti. Bir deneme daha yapmak istedi. Sonlara doğru gitti, hiç aranmadan herhangi bir sayfadan başladı:

“Cennetmekân Sultan Hüsrev Han-ı Sâîis asrının Ulema ve fuzalâsından Peynircizade mûfti-i enam Sadık Abid Efendi Hazretleri’nin telif eylediği...”

Daha fazla okumadan tekrar 52B’ye gitti. Başlık şu hale girmişti:

“Bismillahirrahmanûrrahim Peynircizade Osman Efendi’nin Sultan Hüsrev-i evvel asrında..." Gerisi aynıydı,

“Biliyor musun Anette, Osmanlı tarihinde bir Üçüncü Hüsrev hiç olmadı, yalnızca denemek için okudum, yani yazdım!"

İkisi de bundan sonra yapılacak şeyi biliyorlardı. Bakıştılar...

Soğuk terler basmıştı her ikisini de, birden ani bir vurgun yemiş gibi sarsıldılar... Kanlarını donduran bir ecinni çığlığı sinirlerini altüst etti! Zavallı Effendi odanın dışında kapının önünde acıklı bir şekilde miyavlıyordu... Tek başına olsa Ferid çoktan dışarı uğramış, terliği hayvanın kafasına ekleştirmişti. Zoraki gülerek,

“Kerata korkuttu bizi” dedi sanki zaten hiç dehşete kapılmamışlar da sadece biraz dalmışlar havasında.

Anette dışarı çıktı:

“Kızım... bebek... Fendi... acıktın mı fıstık” diyerek hayvancağızı mama

vermeye götürdü. Geri geldiği zaman hâlâ kedi kedi kokuyordu.

“Alma şu pisi kucağına... Yani bir yıkayalım da... öyle al,” dedi Ferid, sonra kızı kolundan tutarak salona neredeyse sürükledi. Kendisini koltuğa yığarken fısıldadı:

“Biliyor musun Anette seni de aslında ben yazmış olabilirim!”

VI.

Anette bu ihtimali biliyormuş gibi,

“O önemli değil... Ama lütfen kitaptan uzak dur... Bundan sonra yazacakların benim, senin ve herkes için çok... çok daha önemli, lütfen...” diyerek hıçkırmaya başladı.

Ferid içinden, “bunu ben yazmış olsam kesinlikle ağlamayan bir kız yazardım” diye düşündü. Oldum olası, ağlayan insanlardan hazzetmezdi. Ama sonra bir daha düşündü:

“Peki ya hür iradeli bir kız yazmışsam?” Bu düşünceyle yine titredi. Kitabı daha “dün” aldığını adı gibi hatırlıyordu... Ama ne kıymet-i harbiyesi vardı bu koşullar altında kendi hatırlamasının, kendi hafızasının?

Dün, bugün, yarın. Bunların da bir hükmü var mıydı? Ya herhangi bir zamanda, kitabı dün aldığını yazıvermişse? *500 Ünlü Türk* ansiklopedisinin ilk cildini bulup getirdi. “Hüsrev III” maddesine baktılar. Tek bir cümleden oluşuyordu:

“Zamanında meşhur bilim adamlarından müftü denen hayvan Peynircizade Sadık Abid Efendi’nin kültür tarihimiz açısından önemli bir eser yazdığı bilinmektedir.”

Ne saltanat yılları belli, ne doğum ve ölüm tarihleri. Ne de yazılan önemli eserin adı ve türü. Anette,

“Okuduğumu ben bile anlıyorum. Orada yazılandan farklı biraz. Ayrıca yazılan eserin kültür tarihi açısından çok önemli olduğu söyleniyor, yalnız Osmanlıca bilmiyorum ama aile tarihiniz niye hayvan desin bir atanıza?” diye metin detektifliğine kalkıştı.

“Müdekkikan ve müteverrihan”dan Suat Ferid ise gördüklerinden hiç etkilenmemişti. Bu tip ansiklopedileri biliyordu. Yazarlara kelime başına para verdikleri için onlar da birtakım klişeler ile metni zenginleştiriyorlardı. Kendi okuduğu metin “telif eylediği” ifadesi ile bittiği için, biraz mürekkep yalamış birinin telif edilenin bir kitap olduğunu tahmin etmesi işten bile değildi. Ulemadan Peynircizade de 19. senfoniyi telif edecek değildi ya! Bir sultanın saltanatına ait yalnız ve yalnız bu kitap biliniyor ise, muhakkak ki kültür tarihimiz açısından önemli olmalıydı. Basit bir çıkarım ve birkaç da fazla kelime, fazla lira. Onu da geç. Demek ki bu maddenin sefil yazan bir şekilde Suat Ferid’in Duvduvani’de yazdığını okumuş...

Ama muhayyel de olsa bir atasına hayvan denmesi ağrına gitmişti. Aklına “sadeleştirme dâhileri” geldi. Raflardan birine oturduğu yerden uzanıp bu tür sadeleştirme yâranının kullanması muhtemel olan ince bir Osmanlıca-Türkçe sözlük aldı. “Enam” sözcüğüne baktı. Bilinen anlamının yanında, ikinci bir anlamı da vardı. “Yaratık” olarak verilmişti. Taşlar yerine oturuyordu, bu hal-i tevahhuşta bile gülümsedi. Maddeyi kim yazdı ise, ilk anlamını bilmediği veya tercih etmediği için ikinci anlamını seçmiş, “yaratık” olan şeyin de ancak “hayvan” olacağına karar kılmıştı. Yine de kendi içinde doğru bir çevirinin “hayvanların müftüsü" olması gerekirken, madde yazarı bir dedüksiyon daha yapmış, hayvanlara müftülük eden bu keratanın kendisinin de bir hayvan olması gerektiğine karar vermişti. Geriye bir tek “müftü denen hayvan"ın nasıl olup da “bizim" kültür tarihimiz açısından önemli bir eser yazabildiği sorusu kalıyordu ki, eh, bunu da başka bir tarih allamesi elbette tez zamanda halledecekti. Duvduvani Hanım Efendi’nin feministliği üzerine yazılmış birkaç tez aklına geldi, yine gülümsedi.

Anette ise buz gibi kahvesini yudumlarken iliklerine kadar ürperiyor, Suat Ferid’in her ne pahasına olursa olsun önlenmesi gereken bir mühlik deli olduğunu düşünüyordu. Daha doğrusu kıza bakan Ferid, kendisi hakkında bu mealde düşünüldüğünü anlayabiliyordu. Anahtar kelime “mühlik” idi, elin Brüksellisi niye bu terimlerle düşünsün? Dolayısıyla bu düşünce kendisinin olmalı diye tevehhüm etmekteydi Suat Ferid. Başını kaldırarak,

“Sen üşüdün doğruca yatağıma git, uyu," diye bir direktif verdi.

Kız ayağa kalktı. Hiç sesini çıkarmadan içerilere çekildi. Yatak odasının

yerini bile sormamıştı. Suat Ferid kendini zorlamasına rağmen kızın bu kez ne düşündüğünü bulamadı. Niye kendi evine gitmemişti, o bile belli değildi.

Saatler sonra hâlâ salonda son iki/dört günde yaşadıklarını düşünüyor, bir açıklama yapmaya çalışıyordu. “Hayat ne tuhaf’ diye düşündü. Dört küsur yıldır merdiven aralığında, asansörde konuşabilmek, dolayısı ile evden çıkışlarını yakalayabilmek için kapının göz deliğinden kör olmacasına kolladığı Anette kendi evinde, çarşaflan en az üç haftadır değişmemiş ama o canibe çok da uğramadığı için o kadar da kirli olmayan yatağında yatıyor ve kendisi yine salonda o kitabı yakalayıp, berikini bırakmakla iştigal ediyordu.

Sabahın ilk ışıkları camlara vurunca Suat Ferid “enam” sözünün daha zengin anlamlarını veren baba sözlüklerden birini kapayarak hiç olmazsa bir duş almaya karar verdi. Alt katın banyosunda sıcak, rahatlatan, nefis bir duş aldı. Yumuşacık nefti bir gömlek ve siyah bir kadife pantolon seçti. Olabildiğince az gürültü yaparak salona geri döndüğünde Anette’i de kalkmış, elinde yine kahve çanağı, bacaklarını karnına doğru çekmiş, koltuğun birine tünemiş halde buldu. Kızın az uyumaktan şişmiş, yumru yumuk olmuş gözlerine baktı.

“İşine geç kalmıyor musun?" diye sordu.

“Bugün cumartesi" diye uykulu bir cevap aldı.

“Ah... Benimle kahvaltı et o zaman!"

“Benim kahvaltım bu kadar" diye kahvesini işaret etti kız.

“Hımm, benim bir şeyler yemem gerek. Uykusuzluğa ancak böyle dayanıyorum... Bugün uzun bir gün olacak... Ümraniye’de Sahaf Hami’ye gideceğim, kitabı da götüreceğim."

Anette “kim bu” diye sormadı bile. Yalnız son derece kararlı bir sesle,

“Ben de geliyorum” dedi.

Cevap beklemeden Suat Ferid’i beş kaynamış yumurta, bir paket pita, yarım kalıp beyazpeynir, yarım kavanoz Bergamot reçeli, sayısız zeytin ve çaydan oluşan “müstehcen” kahvaltısıyla baş başa bırakarak, hazırlanmak üzere kendi dairesine çekildi.

GÜN ÜÇ / DÖRT

VII.

Bir saat sonra o da duşunu almış, gözkapakları biraz daha açılmış, saçlarını toplayarak at kuyruğu yapmış, kalın bej bir İrlanda balıkçı kazağı, turuncu, yani Yaşar Hanım'a göre yine sarı, deri bir mont, blucin ve yine turuncu botlar giymiş olarak geldi. Dudaklarına hafif bir ruj bile sürmüş olabilirdi veya bir koruyucu. Ferid "kadınlar" diye düşündü. Daha kendisinin topyekûn olarak bir başkasının muhayyilesinin "enam"ından biri olup olmadığını bile bilmiyor, ama çatlamasın diye dudaklarına bir şeyler sürmekten de vazgeçmiyordu!

Ferid, Duvduvani'yi patlatmaktan acayip zevk aldığı o kabarcıklı naylonlardan birine sarmış, itina ile omuz çantasına yerleştirmiş, gerçek –yani ayaklı– Duvduvani Efendi'ye –ki daha kısa oluyor diye dün ikisi de ona Fendi demeye başlamışlardı– mamasını vermiş, kumu kontrol etmiş, kirli olmamasına şaşırmış, "ulan bu kerata benim halılarıma mı ediyor" diye düşünmüş, sonra hayvanın henüz sokaktan geldiği, bir yerlere bir şey edebilme noktasına gelebilmesi için daha birkaç kutu Fiskas yemesi gerektiği sonucuna ulaşmıştı. Kedinin mamaya atılışında hâlâ sokak yabaniliği ve açlığı vardı, yemyeşil bıçak gibi gözlerinde ise minnet denen duygunun "nâm ü nişânesi" yoktu.

"Bir taksi çağırıyorum" dedi Suat Ferid.

“Niçin? Benim arabamla gitsek daha iyi olmaz mı?” dedi Anette.

Tabii ya. Herkes kendisi mi? Tabii ki arabası olacak. Telefonu yerine koydu. Çıktılar.

Suat Ferid otoparktaki arabaları gözden geçirirken hangisi bu ufak tefek Belçikalının olabilir oyununu oynadı. Herhalde şu minik Hiai. İster istemez o tarafa yönelirken Anette kolundan çekiştirdi. Yerden yüksekliği, Suad Ferid’in –annesinin deyimiyle– Macar kadanalarını geçen boyunu da aşan bir dört çeker önündeydiler. Bunu daha önce görmüş, bu kurşuni tank mukallidi aletin kim bilir hangi görmemişin karısına ait olduğu konusunda spekülasyonlar yapmıştı. Yükselmekte olan Türk burcuvazisinden kaçamak bir zihni özür diledi.

“İkinci köprüden gidelim" dedi. Bu şaşkınlıkla “Fındıkzade" de diyebilirdi. Tam olarak Ümraniye’de değil Modelko’da idi Sahaf Hami. Çünkü hayatını birtakım suntalara gül veya ceviz ağacı kaplaması yapmakla kazanan “taife-i neccâran”dandı. Yesu bar Nagara’dan beri muteber bir meslek... Ona gidiyordu çünkü eski kitaplar hakkında dehşetli bilgisi olmaktan öte, İstanbul’un yarı resmi sahaf ağının dışında idi. Şimdi Şakir veya Selami’ye düşüp ortalığı velveleye vermenin âlemi yoktu.

Anette’e gelince: Arabasını son derece hoyrat kullanıyordu. Böcek ebadında, kötü yapılmış, konturları köşe köşe yerli taksileri sıkıştırmak ve onlara sol eli ile ters zafer işareti yapmaktan herhalde hassaten zevk alıyor olmalıydı. Suat Ferid gayr-i ihtiyârî,

“Brüksel de aynen böyle yapıyor bize, aynen. Kendi çıtı pıtı kıçlarını güvene almışlar ya... Tabii suç onlarda değil... Suç koskoca evlad-ı Osmaniyi ‘yayak’ yürütenlerde... ah ‘Asya-ı Vustâ’ ah..." diye dertlenmiş, köprüden geçerken Boğaziçi’nin tarifsiz güzelliği ile ilgilenmek yerine "uyan ey yareli şîr-i jiyân daldığın hâb-ı gafletten gezdiğin nâzende sahralar kilâb-ı zulme kaldı" dizelerini okuyor, yanı başındaki nefis ufak “Avrupa"dan da, uzaktaki büyüğünden de özgürce nefret ediyordu.

Elinden gelse hızla akan arabadan inip, kendilerine kendi ülkelerinde böylesi terbiyesizce davranılan şoförlerin tek tek ellerini öpüp özür dilerdi... Çok eskiden beri böyle tuhaf bir adalet anlayışı vardı... Çaresiz... Birden gözleri karardı... Ne çaresizi salak Utku, ne çaresizliği? Her şey

ellerindeydi! İstese bir gece oturur, tarih-i kadimi de cedid-i de yeniden yazar, yanındaki ufak Avrupa'yı da, büyüğünü de, ağababalarını da "rikâb-ı Hümâyûnun azat kabul etmez bendegânı" haline getirebilirdi... Veya isterse tüm bu ulusu Zoltaire'in, Fiderot'nun, Cousseau'nun en radikal tilmizleri yapar, ailesinin bir müddettir, iki asırdan pek emin değildi, Faik Ladin'in kurusıkısı olabilirdi, övünç duyduğu ateist şarkılar söyleme işini günde üç vakit selâtin camilerinde cemaat ile eda ettirirdi!

Titremeye başladı... Tevekkelli değil Anette "ben de geliyorum" demişti üzerine basarak. Tabii hiç bırakır mısınız adamı, azıcık sıkıya gelince... ki kızın geldiği sıkı hiç de öyle az buz değildi... Bu güç, şeytanın bu iğvası Suat Ferid'i zangır zangır titretmeye başlamıştı... Anette bunu soğuğa verip ısıyı artırdı.

VIII.

Modelko'nun arka sokaklarındaki atölyelerden birinde, bekleme odamsı hale getirilmiş olan ön tarafta oturmuş, Hami'yi beklerlerken ikram edilen çayları yudumluyorlardı. Hiç konuşmadılar. "Şimdi gelir abi" denmişti, o şimdiyi elli dakikadır bekliyorlardı.

Sonunda Hami göründü. Anette'in omuzlarına ancak gelir, siyah çember sakallı, parlak siyah kirpi saçlı, yemyeşil gözlü bir adamdı. Bütün iyi terbiye almış Türk erkekleri gibi elini önce Suat'a uzattı, sarılıp öpüştüler.

"Belki benim elimi sıkmaz bile" diye düşünürken Hami'nin, ayakları üzerinde yükselerek, kendisini iki omzundan sağlamca kavrayıp, yanak mı, dudaklarının kenarı mı, pek belli olmayan bir noktadan öpüvermesi Anette'i aptallaştırmıştı. Suni deri kaplı sandalyeye adeta çökerek oturdu. Başka zaman olsa Suat da bu işe şaşırır veya "ulan bu Peynircizadelerin kaderi mi yanında yörelerindeki kadınlara böylesi yazılması bu milletin?" diye kızardı. İkisini de yapmadı. Çantasını işaret etti.

Hami alışkanlıkla asma katın merdivenlerine yöneldi, yine iyi yetişmiş bir Türk erkeğinin yapacağı gibi öne Anette'in geçmesini bekledi, kızın demir merdivenleri tırmanırken ritmik hareketler yapan düzgün kalçalarını dikizleme işini de Suat'a bırakmadan hemen ardından kendini merdivene

attı.

Suat iyice kızıyor “ulan şunu kurbağaya çevirsem mi kendi yazıhanesinde" diye düşünüyordu. “Sakallarını da aynen bırakayım ki eşi dostu tanısın keratayı" diye bir ek yaptı düşüncesine.

Alüminyum doğramadan yapılmış o sakil, yazıhanemsi kutuya girdiler. Ferid her defasında içine zor sığdığı, sırf Hami’nin ufak formika masası yüzünden yazıhane sıfatını kazanmış bu cendereden nefret ederdi. Bu sefer kapısını sıkıca kapadı. Hami, masasının arkasına kurulup oturdu. Anette, gülümsemezlik edemedi. Çünkü alüminyum duvar üzerindeki kalpaklı Atatürk resminin aynısı okulda Müdür Bey’in makamında da bulunmaktaydı. On yılda bu memleketin garip âdetlerine hâlâ alışamamıştı; “bir marangoz atölyesinde cumhuriyetlerinin kurucusunun resmini ve daha başka resmi *parafemelyayı* niye sergiliyorlar?” diye sordu kendine. Çünkü masanın üstünde de enine, elips olarak kesilmiş ve daha küçük başka bir ağaç dilimine teğet olacak şekilde raptedilerek ayakta durması sağlanmış bir ıhlamur kütüğü diliminin üzerine havya ile yakılarak, cafcaflı, neredeyse okunmaz derecede Arap harflerine benzetilerek yazılmış bir Hami Soyarslan yazısı vardı. Bunun aynısı da, tabii ismi değişik olarak, müdür yardımcısının masasında yaşıyordu. Hemen yanında ise pis, beyaz bir plastik düğme. Hami dehşetli bir çalımla bu düğmeye basarken,

“Ne içeriz, sıcak-soğuk?" diye sordu.

Suat Ferid düşünmeden,

“Çay iyi... iyi” dedi.

Hami üst üste düğmeye bastı. Birazdan çıraklardan biri içinde üç çay olan bir tepsiyle içeri girdi. Bardakların üzerinde minik demir tabakçıklar vardı. Suat “bunu nerede gördüm daha önce? Bu arada Hami kurbağasına bak, Mors alfabesi yapmış kendisine...” dedi kendi kendine.

Hami ellerini çenesinin altında birleştirip öne doğru eğilerek, filmlerden gördüğü gibi ve yardımsever bir sesle,

“Sizin için ne yapabilirim?” diye sordu.

Suat Ferid cevap yerine kitabı çıkararak masanın üstüne koydu. Hami alışkın hareketlerle kitabı naylondan çıkardı. İlk sayfasını açtı ve neredeyse

elektrik şoku yemiş gibi elinden bırakıverdi.

“Ne oldu?”

“Hiç... hiç! Vakıf bu...”

“Yahu, vakıfsa vakıf, daha önce hiç mi vakıf kitap tutmadın? Bırak şimdi!” diye çıkıştı Suat Ferid.

Bıraktı Hami. Tuhaf, uğultulu bir ton ile,

“Demek buldun” dedi.

“Neyi buldum?”

“Asıl sen bırak, *Kubad Efendi’*yi buldun... Belliydi... Çok çabalıyordun...”

“Çabalıyor muydum?”

“Tabii! O yazdığın tarihi roman kılıklı şey ne idi? Bulmak için bir çaba değil miydi?”

Suat böyle düşünmemişti. Saldırıya geçti:

“Sen nasıl anladın Kubad Efendi olduğunu?”

“Bir gören bir daha unutur mu a şaşkın?” diye soruyla cevap verdi Hami.

“Sen... sen... Bunu daha önce gördün mü?”

Hami ciddileşmişti

“Hepimiz gibi tabii, şimdi biraz daha kalınlaşmış, o da gayet normal.”

“Hami adamı deli etme... Ne demek hepimiz? Kim... Kimler?"

“Suat Bey, asıl siz salaklaşmayın lütfen... Bu millet o kadar kitabı, araştırmayı, filmi neresinden uydurdu zannediyorsunuz?”

Suat Ferid günlerdir, aylardır böyle bir çıngıraklı kahkaha atmamıştı:

“Hami hiç güleceğim yoktu, o paçavralar mı? Hah... hah... hah...”

Hami biraz alıngan:

“Yazana göre değişiyor tabii... Ama aralarında fena olmayanlar da vardır... Mesela *Kubad Et Beni Abad* macerası hiç de fena değildir. 1975’te film bile oldu.”

Suat Ferid birden ayıldı, kahkahalardan boğulurken,

“Tuh ulan, Allah belanı versin, onu sen yazdın değil mi?" dedi. Hami’nin yüzüne hafif bir pembelik gelmişti:

“Eh, naçizane efendim tabii başka bir ad altında...”

Suat’ın gülmeyi kesmediğini görünce,

“Sizi de göreceğiz Suat Ferid Bey" deme lüzumunu hissetti. Suat sustu. Hami saldırıyı sürdürdü, Anette’i göstererek,

“İlk yazdığın şeye bakılırsa, pek bir yetenek vaat etmiyorsun, kadın dediğin biraz daha etli butlu olacak...” dedi.

O zamana kadar sessiz kalan Anette,

“Bakın *monsieur*, beni kimse yazmadı, tamam mı?" diye atıldı. Hami son derece saygılı ve manidar bir cevap verdi:

“Tabii bayan... Tabii! Biz bu tip konulan netâyic-ül tahayyülat ile tartışmayız bile... Haklısınız... haklı olmayıp ne yapacaksınız?”

Anette üstelemedi. Korkuyordu.

Suat Ferid de gereksiz tartışmalara girmek istemedi. “Çok gerekiyorsa Hami’yi tamamen kazırım bu kâinattan, olur biter" diye düşündü. Birkaç saattir böylesi bir güç içine yerleşmiş, çöreklenmiş, sinmiş kalmıştı.

“Hami Efendi bizim aslında bir iki teknik sorumuz olacaktı" diye pestenkerani bir giriş yaptı.

“Suat Ferid Bey buyurun, sizi dinliyorum.”

“Şey... Su damgalan koleksiyonu yaptığınızı biliyorum, şuradaki desenlere bir göz...”

Hami kesti:

“Suat Ferid Bey hâlâ ortada bir sahtekârlık var mı diye düşünüyorsunuz? Şunu unutmayın, Kubad Efendi’yi bu âlemin terazisinde tartarak bir yere ulaşamazsınız, yapmayın. Olduğu gibi kabul edin, bakın o hepimizi olduğumuz, hatta olmak ve oldurmak istediğimiz gibi kabul etti.”

“Peki Efendi hakkında söyleyeceğiniz bir şey yok mu?”

“Eh... Bu şartlar altında pek yok... Siz ne yazarsanız haliyle o olacak, onu öğrenmiş olacaksınız. Benim Efendim bana, senin Efendin sana...”

Suat başka bir şey denedi:

“Peki Hami Efendi, erken dönemlerde yazılmış Kubad Efendi –Duvduvani veya Tasviri’yi özellikle kullanmamıştı– edebiyatı veya bu tür kitaplar üzerine bir bilginiz var mı?"

Hami birden anlayışla,

“Haa, orası başka mesele, sanat bu. Herkes etkilenmek, yazmaya girişmeden önce selefiyyun’un ne yaptığını görmek ister, mimesis en önemli kaynağıdır sanatçının...”

“Mimesis” sözü Suat Ferid’in gönlünü bulandırdı: “Bu hacıyatmaz da mı benim eserim? Yazının yabanın Hami’si mimesisi nereden bilsin?” Beriki devam ediyordu:

“...Ayrıca bu işlere mürşidsiz, şeyhsiz girilmez, ölü veya diri fark etmez. Kimin ki şeyhi yoktur, şeytandır onun şeyhi, meğerki Hak onara işini! Bu erken literatürü en iyi bilenlerden biri, belki de birincisi Testiyye tarîkinin şeyhi Osman Hulûsi Beyefendi Ağa’dır. Lûtf ve inayet ederse bir şeyler öğrenirsin.”

Suat Ferid atıldı:

“Hami Efendi, tam aradığım zat...”

“Suat Ferid Bey, şeyh hazretlerinin kendileri Ördekkasap mahallesinde yaşar. Çocuklara bile sorsan dükkânının yerini gösterirler."

Hami’ye teşekkür ederek çıktılar. Suat Ferid, arabaya doğru yürürlerken ayakkabısının bağlarını sıkılıyormuş bahanesi ile biraz geride kaldı. Anette’in vücuduna utanmadan baktı. Yoo, her şeyi yerli yerindeydi işte, “et but”muş salak fetişist... Madem öyle yazmakla oluyor sen kendine biraz boy pos ile ceviz içi kadar olsun akıl yazaydın ya...”

Bu düşüncesi yine iliklerine kadar titretti onu... İlk ve ortaokul yıllarında sınıfın daima en sıska, en ufak çocuğu idi. Sonra birden boy atmış, bugünkü haşmetli 1.94 metreye lise ikide ulaşarak zavallı anne babasını ve herkesi şaşkınlıklara dûçâr etmişti... Yani olayı böyle hatırlıyordu. Kuşkulara gark

olmasının nedeni ise, boyunun uzamasını nasıl çılgınca istediğini de hatırlıyor olmasıydı. Hami'ye "yapsaydı" dediğini acaba kendisi mi yapmıştı? Ne zaman? Eğer doğru ise daha başka ne haltlar yemişti? Sarhoşluğu sırasında ne yaptığını sonradan hatırlamayan biri bile kendisinden kat be kat daha iyi durumdaydı. Öyle biri hiç olmazsa ayıldıktan sonra, ne zaman içmeye başladığını hatırlardı. Kendisi sarhoşluğundan önce yaptığı şeyleri çok iyi "hatırlamasına" rağmen bu sarhoşluk halinin ne zaman başladığım bilmiyor, anı diye saklamaya layık gördüğü ne varsa hepsinin yok hükmünde olması veya daha kötüsü sonradan inşa edilmiş olmaları ihtimallerini düşününce, içinde dehşetli bir huzursuzluk hissediyordu. Yüreğinde değirmen taşı kadar büyük bir ağırlıkla Anette'in yanına oturdu.

Bu sefer birinci köprüden geçerlerken son iki üç gündür ne yaptığını en ince ayrıntılara kadar "hatırlamaya" çalıştı. Evet, oldukça sağlam bir "hikâye" çıkıyordu ortaya. Yine de emin olmak gibi bir lüksü kalmamıştı artık. Anette'in suskunluğu bile başlı başına bir kuşku konusu, bir sebeb-i müstakildi. "Oldum olası" konuşmalarıyla düşüncelerini bölen kadınlardan hazzetmezdi. İlk ve ikinci karılarından bu yüzden ayrılmıştı. Şimdi bu "yabancı" kızın, yanında böyle mezar taşı gibi sessiz ve sâmit kalması bir tesadüf müydü? İyi, âlâ, madem öyle "oldum olası" gibi bir mefhuma nasıl sahip olabiliyordu ki? Sabah evden çıkarken Anette'in kuşkuları ile dalga geçme hakkını nasıl olup da kendisinde görebildiğine şaşırdı. Anette'i ve diğerlerini, aileden ateist Peynirci sülalesini ve her şeyi o yazmışsa, sadece yanında araba kullanan bu insan ile ölmüş ve yaşayan başka insanlarınkini değil, kendi hayatını ve kimliğini de hamur yoğurur gibi yoğurmuş, şekillendirmişti. Ağzından inler gibi,

"Anette ben kimim?" kelimeleri döküldü. Kızın buna cevabı,

"Ördekkasap nerede?" oldu.

Ördekkasap'ın sur içinde bir yerlerde olduğunu biliyordu. En elverişlisi olduğuna pek emin değilse de Karaköy-Eminönü-Saraybumu sahil güzergâhını tarif etti. Bir yerden sur içine girmeleri, sonra da sormaları gerekiyordu.

IX.

Sora sora öğlen saat bir gibi hem mahalleyi hem de Osman Hulûsi Beyefendi Ağa'nın dükkânını buldular. Üçer dörder katlı apartmanların arasına sıkışmış, iki katlı bir ahşap evin alt katındaydı dükkân. Yere kadar inen bir camın ardında, üzerine mavi muşamba örtülmüş bir seki üzerinde bir su testisi duruyordu. Suat Ferid, "herhalde tarîkin simgesi olacak" diye düşündü.

Zil yoktu. Demir tokmağı bir iki kez vurdu. Kimse yoktu. Aranırken, kapı kolunun biraz üzerinde bir ip düğümü gördü. "Aha" diyerek düğümü çekmeye başladı. Dışarıya yarım metrelik bir sicim çıkmışken kapının arkasındaki demir kolçağın da kalktığını duydu. İterek açtı.

Çekinerek girdiler. Zemini sıkıştırılmış topraktan dar bir sofada yürüdüler. Dışarıdan görünen iki kat, evin yalnızca bir cephesini teşkil ediyordu. Büyük, dikdörtgen biçimli, ağaçlı bir avluya çıkınca bunu anladılar. Apartmanların diğer üç yandan sıkıştırması, bilmeyen gözlerden evin derinliğini tamamen saklıyordu. Ferid başını kaldırıp apartmanlara baktı. Evin avlusunu gören cephelerinde küçük banyo pencereleri bile yoktu. Her üç apartman da bu cephelerini siyah zift ile sıvamıştı. İlerlediler. Girdikleri koridorun tam karşısına isabet eden bir kapıyı tıklattılar. Esmer, siyah kısa sakallı, sıvalı beyaz kolları eski kayık küreklerinin sap kısımları kadar şişkin bir adam kapıyı açtı ve

"Beyefendi Ağa sizleri bekliyor Suat Ferid Bey" diyerek misafirleri içeri aldı. Adamın öne düşmesi ile üst kata çıktılar. Geniş bir odaya girdiler.

Avluya bakan tahtaboşun girintisinde bir adam, sırtı pencereye dönük bir koltuğun üzerinde, sağ omzunda kapkara bir karga tünemiş olduğu halde, neredeyse sabah Anette'in oturduğu tarzda ama mükemmel bir bağdaş kurmuş, her iki bileğini dizlerinin üstünden gevşek bir tarzda sarkıtmış, oturuyordu. Karşısında benzer koltuklar vardı. Hiç ses çıkarmadan oturdular.

Osman Hulûsi Beyefendi Ağa öne eğmiş olduğu başını kaldırdı:

"Hoş geldiniz efendim fakirhanemize şeref verdiniz."

Anette'in şimdiye kadar gördüğü en yakışıklı erkek başıydı bu. Kısa süt

beyaz saçları, kısa beyaz sakalları, çok hafif şahin gagası biçiminde muhteşem bir burnu, hafif çıkık, biçimli elmacık kemikleri, derin çukurlara gömülmüş yumuşak bal rengi gözleri, beyaz, öne düşük kaşları, açık bir alnı vardı. Çenesinin gerçek biçimini sakalları gizliyordu. Yine de yuvarlak olması hayli zor bir çeneydi bu.

Suat Ferid,

“Hoş gördük efendim” diye kısaca cevap verdi.

“Hami Bey geleceğinizi telefonla pek geç bildirdi, bir şey hazırlatamadım, kusura bakmayın... Ha, kızımız Türkçe biliyorlar mı?”

“Efendim, lütfen siz bizim kabalığımızı hoş görün, böyle sellemehüssellem geldik affınızı istirham ederim, evet biraz biliyor."

Bu kısa seremoniden sonra Osman Hulûsi Bey,

“Demek nöbet size değdi, beklediğimden çok genç buldum sizi” dedi.

Ferid sanki kendisine “altından kalkabilecek misin, yeterince kalp ve zihin kuvvetine sahip misin?” diye soruluyormuş gibi hissetti. “Değilim, alın size vereyim” gibisinden bir cevap vermek isterdi. Onun yerine,

“Daha mı yaşlı bekliyordunuz efendim?” diye karşı soru sordu.

“Ah, evet, ‘Selanik 1908’ romanının o çok hassas ve başarılı yazarının biraz daha yaşlı olmasını beklerdim.”

“Efendim mahcub ediyor, teveccüh buyuruyorsunuz, öylesine bir kalem denemesi idi" dedi Ferid aceleyle.

Beş sene önce çıkan romanının adını gerçekten de bu şekilde düşünmüş, sonra Selanik sözünün belki “yürekler Selanik" sözündeki gibi sağa sola çekilmesi ihtimalinden dolayı vazgeçmiş, *Özgürlük Güneşi Yakar* ismiyle çıkarmıştı. Hatta bunun da iyice gülünesi-acıklı bir öyküsü vardı. Kitabın ismini kendi kafasına göre algılayarak, özgürlük güneşinin zararları konusunda yapılmış samimi bir uyarı zanneden, fakat kitabın içine bakmak zahmetine katlanmayan işgüzar bir bürokrat sayesinde Ulusal Rehabitasyon ve Rehabilitasyon Bakanlığı, dağıtıcı firma aracılığıyla romandan 250.000 kopya ısmarlamış, bu kopyaları bütün okullara, yurtiçi ve dışındaki devâir-i devlete, muhtarlık ve belediyelere dağıtmıştı. Sonra da uzun bir davanın

konusu olmuştu kitap.

Aslında kitabın içinde muzır olabilecek hiçbir şey yoktu, ne siyasi bir yargı veya istek ne de tek bir müstehcen sahne... Olay gayet basitti; bütün bir 1908 yılı boyunca Selanik'te Jön Türk İIhami Ihap Bey ile Yahudi kızı Linet arasında geçen masum bir aşk macerasından ibaretti. İkisi sonunda evleniyor, balayında Marsilya'ya gidiyor, insanların bermudalarını, gırtlağa kadar çıkan mayolarını çekmiş, kadın erkek, maaile deniz hamamı sefası yaptıklarını görünce bu özgürlüğün tadını çıkarmaya karar veriyorlardı. Güneşte ne kadar kalınır, denize nasıl girilir bilmedikleri için vücutlarının açık olan her tarafını fena halde yakmaları ve akşam otelde birbirlerinin vücutlarına taa Selanik'ten testi ile getirdikleri meşhur Kocacık yoğurdunu sürmeleri ile roman bitiyordu.

X.

Suat Ferid bunu hatırlayınca hafifçe gülümsedi, Anette'e göre Osman Hulûsi Bey de aynen öyle gülümsüyormuş. Neler yazılıp, söylenmemişti bu roman üzerine, neler? Kimine göre bu apaçık bir alegoriydi. Burada özgürlüğü bulamayan insancıklar Batı'ya yöneliyorlardı. Kitabın adını telefonla sekreterinden öğrenen ve her zamanki gibi okumadan eleştiri yazısı hazırlayan üstadiyelerden biri fena çuvallamış, durduk yerde Suat Ferid'i Lemmingroad mukallidi olmak ile suçlamış, sonra pek fena madara olmuştu. Çünkü kadının iki satırda bir yaptığı tekrarlardan romanın adını "Özgürlük Güneşi de Yakar" diye anladığı anlaşılıyordu. Ferid eleştirmen hanımın normalden biraz irice olduğu konusunda takıntılı olduğunu bildiği –bu kadarını da sormayın– mabadı ile alay ederek,

"Ne olurdu Allah sana pamuk balyası kılığında bir kıç vereceğine fındık içi kadar beyin vereydi? Gelecek romanımda görüşürüz Filiz Hanım" diye sunturlu bir intikam yemini etmişti. Yine de bu damga üzerinden silinmediği gibi, gazetelerde köşe yazarlarının diline kadar düşmüştü. Artık herkes meşrebine göre ya "Türk Lemmingroad'u, yetenekli yazar" ya da "Garp mukallidi, ayaklarının üzerine duramayan Türk romanının yeni bir temsilcisi" parçasını bildiğince çalıyordu. Her eleştiri yazısı, her tanıtma paneli, kitabı kılıktan kılığa sokuyor, o kalıptan berikine döküyordu. En

komiği, bir eleştiri yazısından sonra kitabın savcı tarafından müstehcen bulunup yasaklanması istemi ile dava açılması olmuştu. O ana kadar sadece 250.345 nüsha satan kitaba talep birden patlamıştı: Daha dava sürerken, yakında yasaklanır korkusu ile herkes ikişer üçer almış, on sekiz resmi, en az bir o kadar da korsan baskısı yapılmıştı. Üç ay kadar sürünen davanın düşmesi satışları biraz azaltmıştı ama burada da Ferid'in reklamcı zekâsı işin içine girmişti: Kitabın satışta olan versiyonunun erkek-kitap olduğu, şu anda ise dişi-kitabı baskıya hazırladığı bilgisini gerekli yerlere uçurmuştu, böylece yeni baskılardan birini, üzerinde kırmızı bir bantla "dişi-kitap" olarak lanse etmişler, bandın içine eşşek kadar harflerle "dişi-kitabın" aynen "erkek-kitap" gibi olduğu, fakat tek, evet tek bir kelimenin farklı olduğunu yazmışlardı. Bu da "Karıcık" kelimesi idi. Kapanış sahnesinde yanık zavallılar birbirlerinin vücutlarına "Karıcık" yoğurdu sürüyorlardı!

Zaten kitaba müstehcen dedirten sahne de bu Kocacık/Karıcık yoğurdu sürülmesi sahnesi idi. Suat Ferid'in son derece yavan, tatsız tuzsuz bir üslupla anlattığı bu sahne, memleketin en saygın eleştirmeni tarafından "Türk edebiyatında evlilik içi aşkı anlatan en erotik satırlar" unvanına layık görülmüş, bu da kitabı mahkemelik etmişti. Bu sahnede İlhami Ihap ah-of diye inlerken birden "Linet, Linet ne yapıyorsun? Sürme, orası yanmadı!" diye hem sahneyi hem kitabı bitiren bir çığlık atıyordu. Dava ise tam anlamıyla bir komediydi, bazı dedikodulara göre yargıçlar mahkemeyi bilerek uzatıyorlar, hayatlarında eğlenmedikleri kadar eğleniyorlardı.

Suat Ferid biraz boynunu bükerek,

"Efendim biliyorsunuz, asla anladıkları nahiyeyi ve ameliyeyi kastetmemiştim" dedi. Kitabın, hiç kimseye söylemediği orijinal adını bilen Şeyh'e yalan söylemeyi veya gerçeği saklamayı tabii ki düşünmüyordu. Osman Hulûsi Bey yumuşaklıkla,

"Biliyorum ama bir kez yazdıktan sonra satırlarınız, kelimeleriniz artık sizin olmaktan çıkar, müddet-i medide sonra okursanız siz de farklı anlar, farklı okursunuz" dedi.

Doğruydu tabii. Sonradan kendisi de o meşhur son satırı okumuş, hem eleştirmene hem savcıya hak vermiş, dahası –komik ama– kitabın yazılmayan bu son sahnesi ile acayip heyecanlanmış, yüreğinin delice

attığını fark etmiş, Linet diye muhayyel bir tipe nerede ise âşık olmuştu. Niye yaşlı başlı amcaların, teyzelerin bile bakkallara, “geldi mi Kocacık/Karıcık yoğurdu evladım?” diye sorduklarını hafif anlar gibiydi artık.

Bu dünyada aşk gerekti. Yavan bir aşktan sıkıcılığa giden yol da çok kısaydı. İnsanlar bu yolu uzatmak için ceketlerini bile satmaya razıydılar. Bilmeden bir hâzineye dalmıştı. Sahi ya, memleketin birtakım müteşebbis evladı da duruma hemen aymış, toprak testi içine mayalanmış, artık cinsiyete göre mavi veya pembe bir zemin üzerine adını beyaz bir yazıyla yazdıkları Selanik’in meşhur Kocacık/Karıcık yoğurdunu piyasaya sürmüşlerdi bile. Bazı ileri fikirli ailelerin iki testi birden almak için azami dikkat gösterdikleri de oluyordu. Bazı eleştirmenler ise düpedüz düşman bir tavırla, tüm sahnenin Vitrioli’nin ünlü *Double-whipped in New York* adlı filminden kaldırma olduğunu iddia ediyor, sarkazmın doruklarında, kremayı bizden bir şeyle, yoğurtla ikame etmek ferasetini gösterdiği için Suat Ferid’i kutluyorlardı.

En tuhaf tepkilerden birini ise *Üç bine Giderken* dergisi vermişti, bütün hadisenin, satışların gerilediğini gören Yoğurt Üreticileri (Sahte) Birliği tarafından kotarıldığını iddia ediyorlar, iddialarım ise ne hikmetse bir yerlerden ele geçirdikleri uzun bant deşifreleri ile destekliyorlardı. Kanıtlar son derece açıktı. Suat Ferid’in memleketin en saygın yoğurt fabrikatörü Hasmim Samanla el sıkışırken çekilmiş bir resmi de yirmi küsur sayfalık (on sekizi bant çözümü) yazıyı tamamlıyordu. Bant çözümleri de, resim de doğruydu. Yalnız bu sosyal mühendislik harikası olayla ilgili konuşmalar ne zaman yapılmış, resim nerede çekilmiş gibi sorular meskût geçilmişti.

Ferid fotoğrafın çekilişini gün gibi hatırlıyordu. TUYAP’ta kitabım imzalarken çekilen resmin orijinalinde, arka planda hecin devesi iriliğinde harfler ile yayınevinin adı görünüyor, el sıkışma merasimi ise üzerine kitaplar yığılı imza masasının başında geçiyordu. Tabii bu resim baskıya hazırlanırken “etrâf ü eknâf”taki lüzumsuz detay ayıklanmış, düpedüz makasla temizlenmiş, öyle basılmıştı. Hasmim Bey’in “yazdığınız her şeyi okudum... Ben çok okurum... çok,” deyişini nefesindeki sarımsak kokusuyla birlikte hatırlıyordu Suat Ferid.

Bant çözümlerini dikkatle okuyan herkes, tüm bu konuşmaların kitap bir

bestseller olduktan sonra yapıldığını rahatlıkla anlayabilirdi.

“Altı yüz otuz bin satan bir kitap, bu memleket nüfusunun hepsi ve biraz da Kuzey Kıbrıs ile Azerbaycan demektir arkadaşlar...”

veya

“Yav düşünüyorum da, yoğurtla ayranla uğraşacağımıza Suat Ferid’i angaje etsek de yazılmamış sahne ile başlayan bir roman yazsa... Halkımız artık okuyor, kitaptan da para kazanmak mümkündür...”

veya sonlara doğru

“Çok rica ederim beyefendi, ne alakası var... Evet okudum tabii... Size ne, istediğim yere sürerim..." gibi ifadeler çok açıktı.

Ama *Üç bine Giderken*'in afacan yazarları tüm bunları göz ardı edecek kadar nefis ve o oranda da basit bir teori buldukları için haliyle bu girdili çıktılı teferruatın bir hükmü kalmıyordu. Buna göre meselenin ardında Amerika vardı. Yoğurdun uyutucu özelliklerini FBI’ın Threeforks laboratuvarlarında keşfetmiş, dünyanın uyuması gereken kitlelerine gittikçe artan dozlarda yoğurt pompalamanın yollarını aramış ve bulmuşlardı. Yazı, Çin’in Uyguristan bölgesinde bir yoğurt tesisi kurmak için kolları sıvayan Hasmim Saman ile Fransız ortağına lanetler yağdırarak ve Çin halkıyla kendi memleketimizdeki dinç kuvvetleri ortak bir şekilde müteyakkız olmaya davet ederek bitiyordu.

Ferid, bu haber kısmının da gerçeği ne kadar yansıttığına pek emin değildi. Hasmim Bey’in elinde kürek, kolları hakikaten sıvalı, birtakım beyaz keçe şapkalı insanlar arasında alınmış bir fotoğrafı da vardı, ama coğrafya dergilerine düşkünlüğü sayesinde bunların sanki Uygur değil de Kırgız olduğu gibi bir intihaya kapılmıştı.

Bunun cevabı daha o hafta pazar günü, İstanbul’un en büyük günlük gazetelerinden biri olan Alâmet-i Sabah’ta verilmişti. İlk sayfada “Köylü memnun!” manşeti altında, bu günlerde yaldızı biraz dökülen ekonomimizde en keskin “canlanmanın” süt ve süt ürünleri sanayii dalında olduğu, halkın ata yiyeceği yoğurda olan talep patlamasının köylüyü çok memnun ettiği yazılıydı. “Köylü memnun” manşeti dört sütuna atılmıştı. Gözün o dört sütunu izleyerek aşağı inip ters bir L veya yarım T harfi çizme

özelliğini yine arsızca kullanmışlar, o köşeye öyle bir afet-i devran basmışlardı ki, *Daily Turd* adındaki İngiliz tabloidi, üçüncü sayfaya basmaya hicab ederdi. İşte apış arasında sadece üzerine mavi beyaz Yunan bayrağı resmedilmiş toprak bir testi olduğu halde poz veren bu cihanyandı hatuna “köylü memnun” tarafının “memnun” köylüsü iki elini birden açıp kaldırmış ve diz çökmüş bir vaziyette yönelmiş gibi duruyordu. Artık ne tarafa çekersen çek adamın hareketini!

Kendi sütunundaki talep “patlamasına" mı dua ediyor, komşu sütuna mı yalvarıyor? Galiba, Suat’ın hatırladığı doğruysa, daha önceki bir “yağmur duası" haberinin arşivinden gelme karayağız, bıyıklı bir arkadaş! Başyazı da bu “hafif konuda idi:

“Lütfen güzellikleri daha doğmadan boğmayalım, ülkemizde güzel şeyler de oluyor. Bir aile kendi hanelerinin mahremiyetinde evlerine birkaç testi yoğurt alıyorsa lütfen bu tomurcuğu ezmeyelim” temasında derli toplu bir yazıydı.

Aslında bakmasını bilen bir göz gazetenin hemen her yanında bu temanın ustalıkla işlendiğini görürdü. *Alâmet*’çiler oturmuş ve nefis bir ekip işi çıkarmışlardı: “Selam sana Türk Burjuvazisi... Seni tüm yüreğimle selamlıyorum” temalı yazısında Hidayet Orman, Uyguristan projesi dahil yapılan her şeyi asrilik adına neşe, sevinç ve kemal-i memnuniyetle karşılıyordu. Diğer yazarlar da kendi *genre*’ları ne ise ona göre bir şeyler yapmışlardı, hatta bu çabaya gazetenin doktoru, Hüzün Abla’sı ve Gökhan Çardakçısı da katılmıştı. Hüzün Abla kendisine

“Abla kocam bu günlerde bir tuhaf oldu, eve testi testi yoğurt getiriyor, kireçlenmeye iyi geliyor bahanesiyle sağına soluna sürmemi istiyor... Abla fesuphanallah, orada da kireçlenme olur mu? Kocam sapık diye çok üzülüyorum... Abla bana bir akıl. Rumuz: Perplexed Lale”

diye yazan okuruna “Kızım ben doktor değilim, bazı sorularını cevaplandıramayacağım” girizgâhından ve uzun, olayı leh ve aleyhte tüm veçheleri ile irdeleyen bir analizden sonra,

“Yavrucum, şanslı olduğunu görsene, a benim şaşkın Lale kızım! Bak kocan testiyi kaptığı gibi yuvasına geliyor, enayilik etme yavrum sür gitsin, kimler sürmüyor ki” diye sağlam bir akıl veriyordu.

Çardakçı ise birtakım başı üsküflü, tüylü telekli, iki ağızlı savaş baltaları tutan “Osmanlı” resimlerinin kıyıcığına “Suat Ferid’in büyük dedesi de Peynirci idi" başlığı altında Suat’ın dedesi Faik Ladin Efendi ne demişse aynen alıp biraz sadeleştirerek basmış, yoğurt ile peynirin ikisinin de süt ürünü olması mûlâbesesiyle büyük dede ve torunu birbirine bağlayan bir illiyetin mevcudiyetinin anlaşılmasını artık karilerinin ferasetine bırakmıştı.

Suat Ferid, tüm nüshayı gülerek, okunması gerektiği gibi iyi kalplice okumuş, hele gazetenin doktoru Dr. Tunç Müntefıkı’nın kısacık, ciddi yazısını ise bir mizah şaheseri olarak algılamıştı, iyi yürekli doktor o gün iki konu üzerinde durmuştu; 1. Yumuşak doku kireçlenmesi 2. Nispeten sert doku süngerleşmesi. İkisinin de doğal tedavisi birkaç testi yoğurdu dahili ve harici olarak kullanmaktan geçiyordu. Tek karşı yazı ortalarda bir yerde Emir Merkit’in “Douhle-whipped in NY“ adlı yazısıydı. Merkit, dünyanın yoğurdu bir araya gelse kendisinin New York’un “Mutual flogging" seanslarına kinaye olarak "double-whipped" adıyla anılan meşhur kremasından vazgeçmeyeceğini, orayı pek özlediğini, bizim memleketimizde de her köşede “double-whipped" krema salan dükkânlar açılırsa bütün dertlerimizin biteceğini, dünyada savaş tehlikesinin ilelebet ortadan kalkacağını, bu kremanın olmadığı yerlerde, mesela birbirleriyle ikide bir takışan her iki Paki ülkede işlerin nasıl çetrefil olduğunu anlatıyor, bu keyifli pazar nüshasına yakışmayan bir habâset ile *Alâmet*’in genel yayın yönetmeni Çağrı Diken Bey’in üniversitede iken Depea’lı olduğunu, tarım ve köycülük kulübü başkanı seçildiğini, pazar günleri evinde hâlâ potur ile oturduğunu, testiye, yoğurda sempati duymasının da çok doğal karşılanması gerektiğini söyleyerek yazısını bitiriyordu.

XI.

Suat Ferid’in hafızası Osman Hulûsi Beydendi Ağa’nın huzurunda durmamacasına çalışıyor, birbirleriyle ilintili ama sürekli evrilerek çıkış noktasından iyice uzaklaşan anılarını zaptetmekte güçlük çekiyordu. Daha fazlasını hatırlamamak için direniyordu. Alnı ter içinde kalmıştı.

Anette ise bu sessiz mülakattan sıkılmış, karnı acıkmış, bu iki sakallı, nihai adamın yanında, bu garip karanlık evde ne yaptığını sorgulamaya başlamıştı

Osman Hulûsi Beydendi sanki onun da düşüncelerini okurmuş gibi kapıya doğru hafif bir baş işareti yapmış, “Popeye" –Anette hizmetkara bu adı layık görmüştü– içeri girip elindeki siniyi usulca Suat Ferid ile kendisinin arasındaki Şamkâri sehpaya bırakmıştı. Şeyh,

“Ferid Bey, hanım kızımız acıkmış olmalılar, sabahtan beri sadece kahve ile durulmaz, bahusus netâyic-ul tahayyulattan olan nisâ taifesi sürekli tagaddiye muhtaçtır" dedi.

Ferid alnında ışıl ışıl ter damlaları ile başını kaldırıp yalvaran güzlerle Beyefendi Ağa’ya baktı o lakaydane devam ediyordu

“Zat-ı âliniz de damak rencide buyurursanız, bu derviş-ı halvet nişini memnun edersiniz "

Bunun anlamı "Benim, yemek içmek gibi dertlerim pek yoktur, siz keyfinize bakın” idi. Ferid açlık hissetmemesine rağmen elini siniye götürdü, galiba çilek taralı aftır basan kızılcık rayihalı bir püreye, az miktarda kakule ve zencefil serpilmiş softuk et parçalarından birini banarak ağzına götürdü. Dehşetli bir lezzetti bu. Anette’e baktı: Kendi hayali veya değil, kız kıtlık şenliği yapıyor, küçük, terbiyesiz, lüzumsuz sesler çıkararak durmaksızın yiyordu.

Anette’e gelince, yavaş yavaş bir Alman masalında bulunduklarını düşünmeye başlıyordu. Yalnız yiyeceklerde değil, bir diş alsa sehpanın kendisinde bile bir lezzet bulacağından korktu. Ya şeyh?

Gül reçeli içinde kaynatılarak şekerlendirilmiş, galiba dünyanın en ufak –ancak iri bir fındık tanesi kadar– kestanesini ağzında çevirir ve dilini dudaklarının kenarında arsızca dolaştırırken, Osman Hulûsi Bey’in yüzüne, gözlerinin taa dibine baktı. Şeyh bu bodoslamadan kadın saldırısının cesaret ve vahameti altında ezilmemek için gözlerini yere indirirken yine de

“Yapma hanım kızım, bu kadar lezzetli şey vatken sizi ne yapayım? Ayrıca Ferid'in daha nesini şişmanlatayım? Efendi oğlumuz maşallah harman danası gibi” bakışları gönderdi.

Ya da Anette’e öyle geldi veya hepsi Suat Ferid’in başının altından çıkıyordu. Yine de bir noktada durmak gereğini hissetti. Ferid ise kayısı sosu ile fırınlanmış ulak bıldırcınlardan beş altı tanesini lüpletip eklemeden

durmadı. Şeyh hep o hoş gören tebessümüyle ikisinin de yemeklerini bitirmesini bekledi.

Popeye‘in kimseye sormadan iki küçük fincan, bir çanak, bir cezve ile kahve getirmesi ve bunu herkesin zevkine göre tanzim etmesi, Anette’in iyice başını döndürmüştü, “masal da olsa, hayal da olsam, kuruntu da olsam, burada, bu ülkede kalmak istiyorum" diye düşünmekteydi. Suat Ferid ise tüm bunlardan sonra konuya girmek gerektiğini anladı. Çantasına bir hamle yaptı, ama şeyhin ufak bir el işareti ile durdu. Damdan düşer gibi,

“Beyefendi Ağa Hazretleri sebeb-i ziyaretimizi biliyorsunuz, bu bulduğum kitap gerçek midir? Bendeki bu halet nedir? Yoksa vuslat demi, konma göçme vakti midir?” diye sorusunu sordu.

Bu patavatsızlığa ve aculluğa Şeyhin canı azıcık sıkılmıştı, yine de sabırla, tane tane konuşarak cevap verdi:

“Konma göçme vaktini kervanın sahibi bilir. Vuslatın demi olmaz meğerki iptida iftirak olsun. Şendeki halet senden sorulur. Bulduğun kitap hem gerçek hem yalandır ey oğul!” dedi ve sustu.

Suat Ferid, her türlü mûteverrihliği, müteşairliği ve teozofiyi bir kenara iterek ayağa fırlamak, şeyhin ince boynunu güçlü, her biri kaim sarılmış boy boy yaprak sarmalarına benzeyen parmakları ile koparıp atmak, Anette’i de saçından sürükleyerek bu cinayet mekânından çıkarmak, uzaklara götürüp Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerini konuşmak istedi. Şeyh ağır ağır yeniden başlamıştı:

“Genç olduğunuzu söylemiştim efendi oğlum..."

Bu kadarı, bu “er sillesi" zaten Suat Ferid’in düşüncelerinden utanmasına yetmişti. Boynunu bükerek istediğini değil verileni almaya hazır olduğunu gösterdi. Şeyhe hak verdi. “Avrupa”ydı, Brüksel’di, Anette’ti derken her türlü “Asya” özimgelemine rağmen kendisinin de yavaş yavaş nâdân, nobran bir Batılı barbara tahavvül etmek üzere olduğunu, bunu kendi mankafası bile anlıyorsa, Şeyhin gözüne acep ne heyette ve ne surette göründüğünü düşündü. İyice utandı. Şeyh devam ediyordu:

“Ama gençliğin kocalıktan yeğ olduğu hâlât-ı nevadire vardır ki bu dahi anlardan biridir. Zihin açıklığı ve gönül kuvveti gerektir... Bu destgâh-ı

âlem kurulaldan böyledir. Yeter ki sen, senin temâlükünde ol... Zaman nedir? Mekân nedir? Yaşam ne? Kimsin? Neyin nesisin? Ava giderken avlanmayasın, tongaya düşüp yaş tahtaya basmayasın, tasvir edilirken tasavvur edilme, hayal ederken tahayyül edilme, yazarken yazılma, kurarken kurulma, düzerken düzülme, tek dur, sak dur ey oğul! Ettiğimiz elbet yurtsavul, kul etmeyeydi yurtsavul? Yekdir Allah... Allah... Celilülgaffar... muin-i settar sahib-i leyl-ün ve-n'nehar, zülcelâl, ya müntakim, ya kahhâr, ya hayyum ya kayyum, ya ezel ya ebed, ya Aplu, ya Adonis, ya lupater, ya hova, ya Mitra, ya İştar, âlem-i misalda ismin ne hükmü var? Be Yahu! Gül, tebeşir ve bülbül... Fenadan bekaya, bekadan fenaya... arzdan arşa, arştan kürsîye... elestin yadı şad olurken taş ağlar... Tekdir Allah! Toprak ağlar... Yekdir Allah! Alaman dağında üzümler hâlâ küf ve kan bağlar... Allah... Allah... Ahım yerde bırak alma ey oğul... alacak bir kol bulunur... kara başını kara dertlere salma ey oğul salacak bir ruh bulunur... Nüve-i ezelden nutfe-i ebede... kendi üstüne çökmüş yıldızların ışığı kendilerinden kaçamamış çok mudur?”

XII.

Osman Hulûsi Bey bunları uğultulu bir sesle söylerken vecde gelmiş, ayağa kalkmış, dönmeye başlamış, bir kolunu muhayyel bir testinin kulpu, diğerini su dökmeye yarayan lülesi haline getirmişti. Döndükçe tennuresi açılıyor, ayaklarından bir çorap gibi başlayan ve tüm bacaklarını sararak beline doğru yükselen beyaz dar pantolonu görünüyordu. Anette bu görkemli dansı izliyor “şu dönüşlere, şu hıza bak, ne tuhaf adamlar, iki dakika önce konuşmaya mecali yoktu," diye düşünüyordu. Giderek Beyefendi Ağa'nın ayaklarının hep sabit olduğunu fark etti, Şeyh testi kılığına girmekle kalmamış, aynen bir çömlekçi tekerleği üzerindeki çamur parçası gibi olduğu yerde durarak dönüyordu. Batılı şüphesi ile, şeyhin durduğu yerde zeminin bir daire şeklinde kesilmiş olduğunu ve aşağıda birinin bu daireyi bir tür kol veya manivela ile çevirerek döndürdüğünü düşündü. Bu, Popeye'in o dehşetli gelişmiş ön kollarını da epeyce açıklardı. Kendi kendine gülümsedi. Şeyh buna bir cevap vermek istiyormuş gibi aniden ayaklarını hareket ettirdi, cilalı gibi duran tahtadan döne döne ayrılarak taban halısının üzerine çıktı. Üzeri geometrik desenli bir halıydı

bu, orada da ayni minval dönmeye başladı. Halı dönmüyordu, desenleri hep aynı duruyordu.

Anette şaşkınlık içinde bocalarken, odanın da giderek bir daire şekli aldığını, bu dairenin, kendilerinden mümkün olabilecek en uzak kıyılarına bir çember oluşturacak şekilde dizilmiş ve diz çökmüş birtakım esmer adamların, kadınların ve minicik çocukların, bir kısmının elleri dizlerinin üzerinde, dokunaklı bir sesle, herhalde bir tür mezmur olmalıydı, bir şarkı söylediklerini, diğerlerinin ise daha önce görmediği birtakım musiki aletleri çaldıklarını fark etti. Ayrıca gittikçe de kalabalıklaşıyorlar, çifter, dörder, sekizer sıra oluyorlardı. Sanki duyan geliyordu. Bu hesapla yüzlerce insanın bu odaya sıkışması gerekti. “Nasıl oluyor” diye düşünmedi bile, olayı çözmüş, bir rüya gördüğünü anlamıştı: Birazdan, buraların nöbetçi Cheshire Kedi’si kimse, bir yerlerden tebellür edecek, sırıtarak elinden tutacak, kendisi de çocukken annesine bin defa okuttuğu ve hep yerinde olmak istediği Alice olacaktı... *Alice de la Belgique in Turkland!* Dolayısıyla olup bitenleri bir Montana Dunes filmi lezzetinde, arkaya kaykılarak izledi.

Şeyh şimdi, nereden çıktığı belli olmayan bir kılıçla kendisini ikiye ayırmıştı. Bir yarısından Anette’in ağzının suyunu akıtan, yay vücutlu bir esmer, şeyhe oğlu gibi benzeyen bir erkek güzeli, diğerinden ise kaşında zaten ufak bir yarası olan yaşlı, çok çirkin, şeyhe de hiç benzemeyen bir ihtiyar çıkmıştı. Onun elinde ise ateşten bir kılıç vardı.

“Ay ne şeker, filmler iyice karışıyor, bu da *İmparatorluk Bir Çaktı mı Tam Çakar* filminden –Mavikavak... Yoksa Sarıceviz miydi?– Ne hoş!" dedi Anette.

İkisi de döne döne çarpışıyorlardı. Genç şeyh bilerek bir açık verdi. Rakibi, elindeki ateş kılıcını mızrak gibi şeyhin açık sırtına doğru fırlattı. Film de olsa Anette heyecanlanmıştı. Şeyh son anda döndü ama hareket etmiyor, yalnızca selam durma pozisyonu gibi bir tavırla kılıcını keskin tarafı gelen kılıca dönük şekilde iki eliyle tutarak duruyordu. Işık kılıcı şeyhin elindeki kılıca temas etti. Müthiş bir cayırtıyla ve canlı imişcesine feryatlarla sivri tarafından başlayarak ikiye biçildi.

“Vay canına iyi sahne, korkunç bir efekt" dedi Anette. Diğer adam yok olmuş, tuz buz olarak odanın zeminine yayılan ışık tanelerinden bir demet,

Anette’in ayakları dibine kadar sıçramıştı. Rüya olduğu için elini uzatıp bir avuç aldı. Bayağı sıcak olduklarından eli biraz yanmıştı. İnatçı küçük Belçikalı yine de ışık tanelerini bırakmadı. Esmer insanlar da çalgılarını fırlatıp atmış, bu ışık tanelerinden, bu ışrak zerrelerinden ceplerini, kucaklarını dolduruyorlardı.

Suat Ferid ise her şeyi başka görüyordu. Ortalığı ney, kudüm, kanûn ve erganûn sadası basmış, makamdan makama irticali taksimler –başkası olmaz– ile kendisini, benliğini, Peynircizade Utku Suat Ferid Ceylani her kimse, işte onu bir âlemden öbürüne götürüyorlardı. Yitmek üzere olduğunu anlıyordu, insanların ışık toplaması faslına tebessüm ederek yerden tanelerin yalnızca birini alıp, dikkatlice gömleğinin cebine koydu, ilahilerden birinin sözleri ise daha sonra da aklında kalacaktı:

Kil idim, kızıl toprak çamur idim
Döndüm karıştım elhamdülillah
Alt oldum üst oldum yalpa vurdum
Kamım şişti, boynum inceldi destoldum
Fırına girdim alevlere konuldum
Bir küs oldum bir barıştım elhamdülillah
Har vuruldum harman savruldum
Ha gittim ha durdum hem bulandım hem duruldum
Bir gün de kendi yolumda kırıldım elhamdülillah!

“Uff” yaptı, her zamanki beğenmemezlikle. “Dervişlerin şathiyat edebiyatından. Kim bilir ‘karın’ derken ne ‘boyun’ derken ne anlıyorlar. Alıp işlesen de adam olmaz bu, yazık şu yana yakıla söyleyen erlere, avretlere, bebelere!" diye düşündü, içinden billur gibi bir ses “sen yaz o zaman!" dedi. Suat Ferid, Anette’in zifiri siyah saçlarına, baktı. "Ya Allah ya Fettah" dedi alayla ve "yazmaya" başladı; ney, kudüm, kanûn, erganûn, yiten Suat, biten Ferid, dün geceki su damgaları, oradaki kertenkelemsi yaratık, münkariz olan enam, Anette’in saçları hepsi:

Doğuşun uğultusu mudur kanûn ve erganûn?
Derisiyle a’nı a’na devşiren bukalemun
Nice yakını ise devrilişteki dinozorun
Bende de o kadar kaldı o eski tohum

Saçlar mıdır ince siyah bir tülce hazin
Uçuşur uçurumlarında gecenin
Bir gün bir izini bulursam kendimin
Kellesini vurmak için diz çökerteceğim

Zaman ve yaşam arasındaki titreşim
Gümüş çalkantılarla akıp giden bir lehim
Koparılış bir çığlık mıdır boynunda siyah lalenin
Uzağı solurken gecenin kıyılarında duydum

Dalga geçse de, bu kadar kolay yazmasına şaşırmıştı. Anette'in saçları ile ilgili aklının kıyıcığında olan şiir bu muydu acaba? Birisinden aparma mıydı, "yürüttük mü ulan farkında olamadan?"

Dans, müzik, devran durmuştu. Şeyh Beyefendi Ağa hiçbir şey olmamış gibi süzülerek gelip koltuğuna geçti, oturdu. Anette, bu muhteşem insan başına sorarak bakıyor, en ufak bir yorulma işareti, ter, yaş, hiçbir şey göremiyordu. Şeyh yine öne eğdiği başını bir süre sonra kaldırdı:

"Şiiriniz pek güzel Suat Bey oğlum, yalnız ilahi söyler gibi çoluk çocuk söyleyemez."

Anette, "o zaman bu çalıp söyleyenler de gerçekti" diye düşündü. Şeyh devam ediyordu:

"Daha da güzel olan bir şey var, Tasviri Efendi'den okumadınız..."

Suat "bu iyi bir şey mi?" diye sordu.

Şeyh kınar bir bakışla,

"Aa tabii evladım, niye durduk yerde kalınlaşsın, lüzumlu lüzumsuz?" dedi.

Suat konuyu Şeyh açtığı için daha rahat soruyordu artık: "Efendim, Efendi-ı merhum hakkında bir malumatınız varsa kerem edip bağışlar mısınız?"

Şeyh Osman Hulûsi derin bir iç geçirdi. Samimiyetle,

"Pek bilemiyorum evladım" dedi. Bunu öyle bir edayla söylemişti ki neredeyse "merhum olup olmadığını bilemiyorum" demek istemiş gibi geldi Ferid'e.

"Yalnız, benim eski dostlardan Cehud Bilal Ağa 'duvduvan' kelimesinin

İbranicede ‘kiraz’ anlamına geldiğini söyler, bizim telaffuzumuzla, devdevan, dev-i divan gibi yakıştırmalarımızla hele bizim Hişam Kâmil’in ‘Dudu-an’, ‘Dudu’yu an, Dudu’yu yad et’ yorumuyla alay eder, ‘Ulen Kâmil, kargadan başka kuş bilmez misin sen?’ derdi. Hişam Kâmil’in köyünde Dudu diye bir yavuklusu olduğunu hepimiz bilirdik...”

Suat Ferid “bu ne zamandı” veya “Bilal Ağa da rahmetli mi oldu?” gibi şeyler dememe ferasetini gösterdiği için kendini “içinden” değil –o nasılsa olamıyordu– ama içtenlikle kutladı. Şeyh de onaylar bir bakışla devam etti:

“Benim tahminim İsrailiyat ile uğraşan efendilerden biridir, ‘hubmesihî’ olma ihtimali de vardır. Her ikisi veya başka bir şey olma ihtimali de mevcuttur. Bizde kendisinden ilk bahsedenler Okuyucuzade kardeşler, özellikle de Hamdi Dücan’dır. Başkaca benim bilip de senin bilmediğin bir şey yoktur” dedi.

Sonra önemsiz bir şey hatırlamış gibi,

“Haa, kendisiyle ilgili değil de, kitabının her elden ele geçişte bir eskiciden alındığı konusunda mevsuk bir haber daha vardır" diye ekledi.

Suat Ferid kekeleyerek,

“Ee... eskiciden mi?" diye sordu, dayanamamıştı.

Ama Şeyh bu sefer kızmadı:

“Evet evladım, sana da öyle olmadı mı?"

“Evet..."

“Eh... o zaman senin o eskiciyi benden daha iyi tarif edebilmen gerekir, ne de olsa zaman farkı!" dedi.

Anette, Ferid’in sormak için yanıp tutuştuğu soruyu küt diye sorarak arkadaşının ebedi minnettarlığını kazandı. Şeyh sakin sakin,

“Evet hanım kızımız, benim de bir nevi böyle bir fırsatım oldu, bana da bir tür eskici, bir eskimiş hikâye taciri satmak istedi” diyerek hep şüphelendikleri şeyi doğruladı. Şeyh de olsalar erkeklerin güzel kadınlara karşı bir hassasiyeti oluyor, öyle kulaklarının memesinden çekiştirip enseye “er sillesini” patlatmıyorlardı. Anette devam etti,

“Peki sizin bu konudaki eseriniz nedir?”

Şeyhin cevabı her ikisini de şaşırttı:

“Ben *Kubad Efendi*’yi okumayanlardanım, okuyamayanlardanım hanım kızım. O yüzden orada yazılanlardan haber de veremem. Eski yeni fark etmez. Mesela, Suat Bey oğlumuz biraz önceki şiirini oradan okumuş olsaydı, bu derviş bendeniz ancak dudak hareketlerini görecek, hiçbir şey duymayacaktı.”

Suat Ferid yine dayanamadı:

“Yani?”

“Yanisi şu evladım, ben bir kütüphaneye veya kitap sergisine baksam, Efendi’den ‘okunarak’ nakledilmiş, anlatılmış, yazılmış hiçbir şeyi göremem, bomboş defterler olarak görürüm, zaten böyle gördüğümü de başkalarına göre serâpâ yazı, minyatür ile mülemma kaim bir kitabı defter zannedip almak istediğimde öğrendim. O kalite aharlı kâğıttan müteşekkil o büyüklükte bir defter kaç kuruş ederse çıkardım verdim, sahaf beni az daha katledeyazdı, ‘be adam sen delirdin mi mangır ile akçe ile Şehname alınır mı?’ diye çığlık çığlığa... Ben ona deli diye bakarım, o bana kör diye. Gerçek nerede? Sonra başkaları vaveylamıza koştu geldi, satıcıya hak verdiler; ben de anladım...”

Suat Ferid afallamış bir halde,

“Ama Şeyhim... Şehname'nin bir yerinde Efendi’nin adı veya elkabı geçer mi ki? Veya eserinin?”

İlk ve son kez “şeyhim” kelimesini kullanmıştı.

“Fark etmez evladım, alıp da nereden aldığını söylemeyenler için de varit bu dediğim.”

Anette sordu bu sefer:

“Böyle çok kitap var mı?”

Şeyh gülümsedi:

“Ne kadar çok olduklarını tahmin edemezsiniz, bana göre kütüphaneler bomboş defterler ile dolu... Çünkü birbirinden yürütenler için de vakidir

bu... O yüzden Suat Ferid oğlumun şiirini dünya kulağı ile duyduğum, duyabildiğim için bahtiyar oldum... Gözüm gönlüm açıldı, inşirâh buldum."

Sorulacak son bir soru daha vardı, onu da yine Anette sordu: “Şeyhim,” çabucak öğreniyordu kız, “neden okumadınız acaba Kubad Efendi’yi sorabilir miyim?"

Şeyh gevrek bir kahkaha patlattı:

“Onu da Hami’ye sorun... heh...heh...heh..."

Sonra kimsenin bir şey sormasına izin vermeden,

“Okumamanın, okuyamamanın bir mükâfatı veya bedeli de varmış, hanım kızım işte şu anda da onu eda etmekteyiz..." dedi. Gözlerinin içinde hem sevinç hem hüzün, hem halinden memnuniyet hem can sıkıntısından öte bir şey, bir ağırlık vardı. Sırayla iki elini birden öptüler, kemikli, çok zayıf, çok sıcak elleri vardı. Şeyh Osman Hulûsi Beyefendi Ağa, her ikisini de ahularından öptü. Vedalaşıp, geldikleri gibi çıktılar.

Popeye yine önlerine düştü, onları dış kapıya kadar geçirdi. Şeyhin evin arka tarafından ta ön cepheye yetişmesinin imkânsız olduğunu biliyorlardı ama her ikisi de kafalarını kaldırıp ön cephenin ikinci kat pencerelerine baktılar. Şeyh Osman Hulûsi pencereden iki elini birden sallıyor, güle güle yapıyordu. Sonra çekildi.

Karanlık, soğuk sokakta yalnız onlar vardı. Evin bir tür vitrin haline getirilmiş alt kat penceresi, sokaktan ne kadar ışık alıyorsa ancak o kadar aydınlıktı. Yine de o soluk ışıkta mavi muşambanın üzerindeki büyük toprak testinin olduğu yerde döndüğünü gördüler. Son bir selamdı. Anette, Suat Ferid’in elini tuttu. Arabaya yürüdüler.

XIII.

Akşam saat 10.30 gibi Ulus’a döndüler. Yaşar (Filiz için prototip, S.F.CJ Hanım yine küçük taburesine oturmuştu, kaba etleri yine tabureden taşarak yere değiyordu. Yukarı çıktılar. Suat Ferid kapısını açtı, içeri girdiler. Fendi yine ortalıkta görünmüyordu. Kimsede yemek yiyecek hal yoktu. Suat Ferid kıza ve kendisine kahve hazırladı. Masanın başına geçip oturdu. Herhalde

banyoya gitmiş olan Anette de birkaç dakika sonra geldi. Parmağını Suat Ferid’in burnuna dayayarak

“*Oui monsieur*, ne öğrendik bakalım?” diye sordu. Böyle bir özet yapmak için kafa dinçliği gerekti ama Suat Ferid de pes eden cinsten değildi. Eline bir kalem ve kâğıt almış, zaten maddeler halinde yazıyordu.

“Çok şey ve hiçbir şey?” dedi.

“Bir, duvduvan kiraz demek olabilir, bu önemli, bunu aklında tut. İki, bizim Efendi bilgisayar virüsü gibi bir şey, ille orijinal programdan kapmak zorunda değilsin. Üç, hepimiz, yani hemen hemen hepimiz, bütün kitapların yazılarını, resimlerini eksiksiz görebildiğimize göre zihnimiz belli oranlarda bulanmış durumda. Dört, durum zannettiğimizden de vahim, sadece onun üzerine olan, adını taşıyan vesaire değil, çok daha geniş bir literatür var. Hangisi ondan hangisi değil, bizler göremediğimiz için tahribatın boyutunu bilemiyoruz..."

Anette, burada itiraz etti:

“Bunun böyle olması hiç gerekmiyor, bu ancak *Duvduvani*’ye bakıp, görmek istediğini okuyanlar için geçerli olabilir. Ya biri oradan bakıp bir şeyler yazıyor, ama ne görüyor da dürüstçe onu yazıyorsa?”

Bu noktayı Şeyhe sormadıkları için pek pişman oldular. Doğal olarak Şeyhin konuşmasındaki okumak sözcüğünün etrafındaki hayali tırnak işaretlerini görememişlerdi. Suat Ferid devam etti:

“Beş, Şeyhe göre kitaba en erken referans Hamdi Dücan’da olduğuna bakılırsa, Şeyh tanım gereği XV. yüzyıldan daha önce yaşamış olamaz.”

Anette buna da itiraz etti:

“Hamdi Dücan’ın XV. yüzyılda yaşadığı bilgisine nasıl güvenebiliyorsun? Ya onun kitabını da 1980 yılında bir aklıevvel, Efendi’den okuyup XV. yüzyıla yerleştirdiyse?"

“Peki teorik olarak haklısın ama aksi kanıtlanıncaya kadar kitapların ve yazarlarının doğru söylediğini varsayalım!”

Anette kızgınca,

“Anlamıyorsun, aksini nasıl kanıtlayacaksın?”

Suat müteverrihan hassasiyetlerinin, tarihi muhafaza etme gayretlerinin boş olduğunu anladı.

“Peki, her şey varsayımdan ibaret olsun o zaman.”

Anlaşmışlardı. Suat devam etti:

“Eğer Osman Hulûsi Bey Dücan’dan önce doğmuş olsaydı kendisi kitabı bir ara gördüğü için, bildiği en erken referans bu olurdu. Onu söylerdi. 1789’da, yani sizinkiler it dişi-domuz derisine birbirini boğazlarken eserini telif eden Florinalının Efendi’ye Birinci Halim zamanı ulemasından demesi de böylece sakıt olur, çünkü Dücan, II. Burak asrında yaşamıştır. Yalnız bu vatandaşın ‘duvduvan’ kelimesinin anlamı üzerine bir şeyler bildiği, Efendi’yi Kerassus / Giresunlu göstermesinden anlaşılıyor. Selçuklu taraflarını geç. Tutalım ki bu bilgi parçasını da Florinalı, Cehud Bilal Ağa’dan dolaylı veya dolaysız almış olsun. Bu da Cehud Bilal’in 1789’dan önce yaşadığını gösterir. Yani 1420 küsur ile 1789 arasında bir zaman yaşamış olabilir bizim Efendi.”

Anette alaycı bir şekilde alkış yaparak Suat Ferid’i kutladı.

“Bunların hepsi varsayım” diye protesto etti Ferid.

“Suat Ferid Beyefendi Paşa Ağa Sultan’ı başarısından dolayı kutluyorum” dedi kız arsız arsız. Sonra ciddileşerek:

“*Şehname* dediğinizin kaç yıllarında yazılmış olabileceğini tahayyül ediyorsunuz?"

Vay canına, Suat Ferid Şeyhin *Şehname*’li hikâyesindeki örtük referansı kaçırmıştı.

“Aman Allah’ım! O zaman 1000 yılından öncelere gider, eğer Hamedani, Efendi'yi ‘okuyup’ yazdıysa!"

Başı ağrımaya başlamıştı. Peki o zaman Şeyh Osman Hulûsi ne diye kitaptan ilk bahsedenler olarak Okuyucuzade kardeşlerin adını vermişti? Bunu da Anette buldu.

“Bak," dedi, “Osman Hulûsi, Okuyucuzadeler kim ise onları görüp okuyabildiğine göre, bunlar ya *Duvduvani*'yi hiç görmediler ya da görüp adam gibi aktardılar ki bu da benim tezimi doğrular. Hamedani yalancı ise,

Şeyh bunu nasıl görecek? Görmediği referansı sana nasıl aktaracak?”

“Ama aktardı bile” dedi Suat Ferid.

Şeyhe karşı güveni sarsılmıştı. Uyanık Osman Hulûsi, kendisi hiç “gördüm” veya “bahseder” demeksizin, ama görmediğini söyleyerek Hamedani’ye haşmetli bir referans yapmıştı işte.

Başı iyice çatlıyordu, kalktı, bir yerlerden *Keşfülfünûn*’u ve Basralı Tosun Paşa’nın zeylini bularak getirdi. Çok aramadan buldu. Osman Hulûsi diye altı giriş vardı. Ama yalnızca bir tanesinin lakabı “Beyefendi Ağa” idi. Babası paşa olduğu için “bey,” İlmiyeye intisab ettiği için “efendi” ve Haç-Hilalovası meydan muharebesinde Hwace Refahüddin Efendi ile birlikte padişahın dizginlerine yapışıp kaçmasını engelleyerek zaferin kazanılmasında sebkat eden hizmetine mükâfaten altı sipahi bölüğünden “gureba”nın ağası yapıldığı için de “Ağa” unvanları vardı. Ama *Keşfülfünûn*’a bu özelliklerinden dolayı değil, yazdığı minik bir risale olan *Rihlet el-Şeyhi fi Diyar-ül Yecüc ve’l-Mecüc* sayesinde girmişti. Şeyhi kimdi? Herhangi bir bilgi bulamadı. Bir şeyhe mensup herhangi biri veya ezoterik kabalacılardan biri olabilirdi. Her türlü şüphe payına rağmen gün pek de boş geçmemişti, ikisi de Osman Hulûsi’nin, içinde yaşadıkları çağın adamı olmadığını biliyorlar, ayrıca dile getirmeseler bile kendisini bir daha göremeyeceklerini de seziyorlardı.

O akşam henüz bilmedikleri, Suat Ferid’in dünkü yalanlarından kronolojik sıra ile sonuncu olanının Tasviri Efendi’nin bağlı olduğu kefaret sisteminden ötürü, Ferid’in yazdığı orijinal şiir sayesinde silindiğiydi. Onu da çok geçmeden Anette buldu. Suat Ferid *Keşfülfünûn* ile uğraşırken, sıkıntıdan karıştırdığı *500 Ünlü Türk* ansiklopedisinden III. Hüsrev maddesinin çıkarılmış olduğunu gördü, çığlıklar atarak Ferid’e gösterdi. Ferid hemen *Duvduvani* sayfa 467A’ya gitti ve hiç olmayan dedesi Peynircizade Sadık Abid ile ilgili dün salladığı satırların artık okunamadığını gördü. Yine aynı yerlerde nesih hatlı satırlar vardı ama yalan söylemek amacıyla yaklaşmadığı için gayr-i ihtiyarî okuyamıyor, ancak heceleme yapması gerekiyordu. Onu da yapmadı Anette’e okumasını söyledi. Kız zırcahil oluşuna bu kadar sevineceğini hiç tahmin etmemişti. Tek bir harfi bile tanımıyordu. Sayfa 52B’de yazılanlar ise ilk yazıldıktan gibi duruyor, Anette de okuyabiliyordu. XVIII. yüzyılda bir Peynirci’nin

Hollanda’ya gidip gitmediği değil, çünkü bunun zayıf da olsa doğru olma ihtimali vardı ve ayrıca yalansa Faik Ladin uydurmuştu, Suat Ferid’in okumadığı yazıyı ezbere okuyor gibi yapması, bu yalanın onlara öyle nanik yaparak bakmasına yol açıyordu.

Suat Ferid kendine büyük bir viski doldurdu. Anette istemiyordu. Üstelik geç olmuştu ve bu gece kendi evinde yatmak istiyordu. Ferid içinden “eh kendisinin benim tarafımdan tahayyül edilmesi ihtimali azalıyor” diye düşündü, bunda doğru muydu, pek soramadı kendisine.

XIV.

Kızı uğurladıktan sonra yine kitabın başına çöktü. Tabii ki III. Hüsrev maddesinin niye silindiğini bilmiyor, bunun kendisinin yaptığı bir şey neticesinde olduğunu hiç aklına getirmiyor, olsa olsa şeyhin bir kıyağı olarak düşünüyordu. Kitaptan istediğini “okumanın” ne kadar tehlikeli olabildiğini görmüş, bu tip uydurmalara direnmesi gerektiğini anlamıştı. Sevdiği insanın aslında hayal olduğu, dolayısıyla kendisinin müvehhim ve mûvesvis bir deli olduğu ihtimali iki kez yüzüne çarpılınca hiç hoşlanmamış, Anette’in, evinin, kitaplarının, işinin, tüm materyal çevresinin hayal olabileceği, üstelik bunların bir tek kendisine görünüyor olması ihtimali güveninin sarsılmasına neden olmuştu. Evet, aslında çöplükte yaşayan bir zavallı olabilir, üçe ayırdığı çöplüğünü *triplex* daire olarak hayal edip, öyle de yaşıyor olabilirdi. Öyle zavallıların önünden acıyarak fakat tiksinerek geçmiyor muydu? Onlar da öyle şişenin dibinde kalmış kolayı kim bilir ne niyetine içiyorlardı. Ya şu anki hayatı aynı onlarınki gibiyse? Ya şimdi viski diye içtiği şeyi “oturmaya” gelen arkadaşlarından birisi ürettiyse bir şişe içine? Nasıl emin olabiliyordu ki? Ah tabii, elleri çatlak değil, kalorifer sıcacık, kendi 135 kilosu yadsınamaz bir realite olarak görünüyordu.

“Cevap ver Utku" dedi,

“Bu soruma cevap ver, sen o insanların beyin kıvrımlarına mı girdin ki kendilerini nasıl gördüklerini biliyorsun? Ya sen acaba başkalarına nasıl görünüyorsun? Bunu hiç düşündün mü?”

Gidip viskisini döktü. Kim bilir o da nedir korkusuyla musluktan bile su içemedi. Çünkü oldukça gençken lağım suyu içen bir insancık görmüş, müdahale etmeye kalkmış, “siktir lan ne lağımı ab-ı hayat bu... ab-ı hayat... mis gibi kaynak suyu... göze... bulak...” cevabını almıştı. Şimdi de biri ona gelip “aman gübrenin üzerine oturma” dese kendisi ne derdi ki adama?

“Yani, oğlum Ferid bir de madalyonun öbür yüzü var, benim dışardan gördüğümün gerçek olduğunun garantisi ne bakalım? Belki biz çoğunluk lağım suyu içiyoruz da o zavallı, yani zavallı niye olsun pardon, o şahıs hakikaten ab-ı hayat içiyor?”

Bu “serbest” çağrışım akımı içinde şu ana kadar kendisinin *Duvduvani*’de söylediği (galiba) tek yalanın yanında yani resmi ve tescilli tek yalanının yanında, hayatında söylediği tüm yalan türevlerini ve on binlere ulaşan muhtemel sayıyı düşününce başı döndü.

Ey hayat ya senin aynan nerede, nerede senin *Duvduvani*’n? Reklamcı iken benzerlerinden daha kötü kaliteli ürünler için bulduğu harika sloganları düşündü. Kusmak istiyordu. Çünkü bu tip ürünlerin ne kadar şahane olduğuna ancak buna inanmaya teşne ve mahkûm olanlar yani yoksullar inanıyordu. Bazen de tam tersi strateji kullanılır, berbat kalitede bir ürüne yüksek fiyat konur, öyle her önüne gelen babayiğidin onu alamayacağı teması işlenir, bu ürünleri de yine dişinden tırnağından artıran orta sınıf garibanlar ters gaza gelerek alırdı. İyi kaliteli ürün kullanmaya alışkın kesime bunları öldür Allah satamazdınız, bunlar bir bakışta, bir dokunuşta neyin ne olduğunu anlar, gülüp geçer, ucuzu ucuz pahalıyı pahalı alırlardı. Bilgileri ve bilgilerinden doğan güçleri vardı. Böyle bakınca ayrıcalıklı sınıf görece olarak değil mutlak olarak daha ucuz ve daha kaliteli yaşıyordu. Gidip tekrar viskisini doldurdu,

“Ne bok olursa olsun ben hakediyorum, öylesine bir alçağım" diyerek tek dikişte bitirdi.

Onu üniversite yıllarına götüren ve o yıllarda bir devrimci yapan bu söylem, biraz sonra beynine hücum edenlerin yanında çerez kalacaktı. Bu çerezi viskisine katık edip içmeye başladı. Bu gerçekten de iyi niyetli ama biraz köşeli, biraz *naive* ihtilalci söylemi tutturmadan önceki düşünce akışına döndü. Materyal dünyanın yalanlığı-gerçekliği üzerine gidiyordu değil mi?

Bir büyük yudum daha aldı, viski veya ne zıkkımsa ondan. Ya o biraz önce yaptığı ürkek girizgâhın telmih ettikleri? Yani bilgili olan ve bilgilerinden doğan güçleri olanlar faslı? Yani düşünceler âleminin yalan ve doğruları?

Kim üretiyordu bu bilgileri, kim üretiyor ve dahası kimin kullanımına ve bazen tekeline sunuyordu? Mukarribunlar, rahipler, papazlar, hocalar, filozoflar, bilim adamları, tarihçiler ve romancılar. Hiçbiri bu sabahın köründe Suat Ferid'in gazabından kaçamadı. Yalnız şairlere dokunmuyordu. Çünkü onlar bilgi değil his üretiyorlardı Suat'a göre. Yazdığı şiiri kendi kendine okuyor, yeminler ediyor,

"Vallahi de billahi de o beni bulursam dediğimi yapacağım" diyordu. Sonra ağlamaya başladı. Bunun sebebi herhalde bu "destgâh-ı âlem"in düzenini bu gece/sabah keşfediyor olmasından değildi. Kendini zorlamış, Osman Hulûsi'nin dediklerinin yalnızca somut kısımlarını irdelemiş, adamın vecde gelmeden, vecd esnasında ve sonrasında söylediği birtakım şeyleri hiç düşünmek istememiş, onları düşünmemek için bu tapon, bu sathi şeyleri düşünmeye zorlamıştı kendini. Var mıydı bir açıklaması bu son günlerde olanlara? Eğer kendisi bir başkasının muhayyilesinin ürünü, mesela Anette'in, öyle ya niye olmasın, veya daha komiği, Kapıcı Yaşar Hanım'ın, kendini Belçikalı Anette zanneden kızı Gûnet'in bir uydurması, hezeyanı veya –hadi etraftaki insanlara hipotetik de olsa yakıştırmalar iftiralar isnat etmeden– bir romancının yaratığı olsaydı bile, bu sabah/gece Ferid yüreğini kendi elleriyle sökerek o kendisini kurnaz zanneden dallamanın karşısına dikilir ve derdi ki, bu sefer şişeden bir çanak kadar içti, ve derdi ki:

"Lan uydurukçu dallama –Türkçedeki roman sözünden nefret ederdi, nereden gelmişti, Fransızcadan mı, Romalılardan mı– evet bak, eğer senin muhayyilenin bir ürünü bile olsam, beni böyle eski ayak oyunları ile ekarte etme, öyle o yazdığın bitli romanın Gün Dört / Beş bölümünde bir hastane odasından başlatma sahneyi, hani ben güya âteşîn hastalıklar ile boğuşup sayıklıyormuşum da, ya da daha tatlısı, kendimi ünlü romancı Suat Ferid zanneden bir başkası imişim de doktor Anette arkadaşı doktor Hüsam'a diyor ki 'zavallının durumu çok ağır'. Sonra da karilerin yazdığın paçavranın geri kalan yarısını bu gözle okuyor, benim zırdeli olduğum gerçeğini onları sırdaş edinip onlara fâşediyorsun, bir ben bilmiyorum, onlar öyle sen böyle, rahatlamış, manda boku gibi yayılmışsınız, kıçınızla

güle güle maceralarımı takip ediyorsunuz... Evinizin rahatında, sıcağında bildiklerinizden, inandıklarınızdan ve kendi realitenizden emin olarak, ‘canım zaten hiç olur muydu’ tonunda... Bak yemin ediyorum... O senin çürük yüreğini de benimkinin yanına katar, sote yapar, adama yediririm... Benim adım Suat Ferid... Ben şahsın ciğerini sökerim... Şahıs benim kim olduğumu biliyor mu? Çalma... Çalma... Bana bunu söyletemezsin, ben bu jargonu tanıyorum, *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*’nden yürüttün değil mi? Yeme bizi, unutma ben de romancıyım, ben de uydurabilirim. Mimesis mi? Çıktırtma şimdi mimesisine, adam ol... Ya da daha ucuzu, uyandırtıp beni rahat yatağımın içinde, artık Gün 15/16 mı olur neyse, ‘Oh, Allah’ıma şükürler olsun, rüyaymış’ dedirtiyorsun! Taa en sonda. Söyleyeceğin her şeyi söyle, sorumsuz sorumsuz bir rüya taktiği ile son sayfada yine rahatlat konformist okurlarını, sen de domuz gibi biliyorsun ki sıkının, zorun hayaline bile gelemiyorlar, daha ilk ellerine aldıkları zaman en son sayfasına bakarak nasıl bittiğini öğrenip sonra işin edebi zevki için veya seni yargılamak için okuyorlar... Para vermişler ya! Bak böyle alçaklık islemem... Biraz daha hünerli ol, ben eğer bir muhayyel Suat Ferid’sem sonuna kadar okusunlar beni, o sonu kabak gibi kitabın sonuna koyma sakla, göm bir yerlere, sen de yürekli ol, sonuna kadar git! Tabii biraz daha zekiysen…

Muhayyel yazan ile konuşmaya devam etti:

“Başka taktikler de yaparsın. Bakma suratıma o kelleşmeye başlayan kafan ve ebleh sivri sakallı suratınla, bilmezlikten de gelme işte, şimdi biraz önce yaptığını yaparsın, parantez açar, iki virgül arasına sıkıştırır, kendi sesinden konuşursun ki o salak okurların da paniğe kapılmasın, okuduklarının roman olduğunu unutmasın... Aman sarsılmasın sizin dünyanız! Ya da açıklayamayacağın her şeyi tırnak işaretleri içine hapsetme, bazen de kendin konuş, elâleme atfetme, halt etme, –efendim neymiş– ‘ayak takımından halkın inandığı kent efsaneleri’ kalıbına sokma, yani ben akıllıyım, cinim, bu söylediğim gerçeküstü şeylere kendim hiç inanır mıyım, inansa inansa romanımdaki başkaları inanır; o da zaten roman koy bi tarafına rahvan gitsin... Hele hele ‘siyaseten doğru olsun, günümüzde yaşayan hiç kimseyi rencide etmeyelim şimdi’ gibi bir mantıkla geçmişe yamama her şeyi, geçmişi egzotik bir yabancı ülkeyi dolaştırır gibi dolaştırma okurlarına... Sen mürşid misin, sen rehber misin, senden mi

yoksa senden de bitli tarihçilerden mi öğrenecekler geçmişi? Oohh, geçmiş ya, her şey oluyor orada canına yandığımın... Salla salla, koy çuvala... Ve son olarak beni tahayyül eden şahıs! Eğer varsan (aferin usluluğun dikkatimden kaçmıyor 'şahıs'ı sömürmedin) ne halt edersen et "yıl 12.569, na..na..naan... mekân Sybelius takım yıldızında Benalgezira gezegeni, hava sıcaklığı eksi 1345, hava soğuk, hava kurşun gibi, hava ağır... Sıvı nitrojen işesen düştüğü yeri eritecek... lvy (robot, erkek) Erü'ye (robot, dişi) diyor ki: 'Bak, kürre-i arzda bulduğumuz fosil kemiklerden çıkardığım bilgi INA'larını kardeşim Sab'a (o da robot, daha karar vermedi) yükledim, kendisini Utku Suat Ferid Ceylani diye bir canlı zannediyor... Ay haaark... haaark' (robot gülmesi)... 'Çok adisin lvy... hadi yaratığın inanç sistemini keşfedelim de biraz eğlenelim Sab ile... Sonra hep beraber metaborealis'e takar eğleniriz..." yalakalıkları yapma... Ve eğer ben isem tahayyül eden, ki büyük ihtimalle öyleyim, romancı benim, hatta en büyük romancı benim, Anette'i ve seni ve her şeyi kuran ben, bu düzeni düzen ben, sana bu dediklerimi yapmamaya... namusum ve şerefim... gelmiş geçmiş tüm Peynircizadelerin namusu ve şerefi üzerine söz veririm..."

GÜN DÖRT / BEŞ

XV.

Suat Ferid gözlerini açtığı zaman kendini bir hastane yatağında salam gibi bağlanmış buldu. İlk tepkisi “ah söyledik de o kadar o dalbudağa” diye muhayyel tahayyülcûsüne küfretmek oldu. Direnecek, bağırıp çağıracak, yaşadıklarının gerçek olduğunu haykıracak, Şeyh Osman Hulûsi Beyefendi Ağa’dan bahsedecek, *Keşfülfûnûn*’un sayfa numarasını verecek, daha da ayak direyenlere Duvduvani Kubad Efendi’nin kayıp kitabını bulduğunu, bu kitabın çağların bilgisini taşıdığını, asırların aynası olduğunu, evinde masada durduğunu, bir izin verseler dediklerini nasıl ispat edeceğini söyleyecek, kitap eline geçince de her türlü riski göze alarak tüm bu hastaneyi kabağa, personelini –ikisi sırtları ona, yüzleri pencereye dönük, odadaydılar– sıçana çevirecekti... Onda bu güç vardı... Sonra bunun iyi bir taktik olmayacağını, hiçbir Allah’ın enayisi doktorun kendisini çözmeyeceğini, hemen morfini basıp onu uyutacaklarını veya burası kötü bir tımarhaneyse, bakıcıların gelip sakinleşinceye kadar kendisini döveceklerini düşündü.

Daha yumuşak davranmalıydı. Kubad Efendi’den asla bahsetmemeliydi. Yumuşakça "ah başım" diye inledi, belki akşam içtiği viskiler bir işe yarardı, içtiğini söyler, kanındaki alkolü ölçtürür, insanlık hali ayağına çıkardı. İki beyaz gömlekli birden ona doğru döndüler. “Doktor Anette”

modeli!

“Ah piç oğlu piç, onu uyguluyor” diye yarı içinden yarı aleni küfretti. Anette yaklaştı:

“Nasılsınız Suat Bey” dedi.

“İyiyim Doktor A... şey Hanım” diyerek toparladı, ya adı Anette değilse? Al başına belayı.

“Bana bak serseri... hem adımı unutmuş numarası yapacak hem doktor hanım diye dalga geçecek kadar halin var demek ki...” dedi “Doktor Anette.”

Diğer beyaz gömlekli de gülüyordu. Ellerini uzatarak şeritleri çözmeye başladı. “Doktor Anette”,

“Ben sizin yerinizde olsam o kadar acele etmezdim... Ayıldın mı maskara?” dedi. Diğer doktor da benzer bir tavır takındı:

“Aşkolsun Suat Ferid Bey, kaleminizi tutan o kolda ne güç varmış öyle?”

Suat Ferid sabırla çözülmeyi beklerken “daha ne güç var o kolda, şimdi o geveze çeneni eline verince göreceksin” diye düşündü. İşlerin bu kadar kolay gideceğine inanmıyordu ama işte ayakları da çözülüyor, andavallılar kendisini serbest bırakıyordu. Geveze doktor devam etti:

“Romanınızı katıla katıla okudum... Bizim müstahdemleri dalga olsun diye bakkala gönderip gönderip sizin yoğurtlardan aldırıyoruz sonra da onlara hediye ediyoruz, güya çaktırmadan evlerine götürürlerken de yerlere yatıyoruz. Bir arkadaş var acayip taklit yapar, o sahneyi bizim Abuzer Efendi’nin sesinden ‘Iîineet ula garu, eccük de şorya sür len’ diye seslendiriyor... Hih... hih...”

Bu gevezelik, belki romanının böyle okunuşu, Sual Ferid’i doktora saldırıp vurmaktan vazgeçirdi. Şimdilik pek bir neden yok gibi duruyordu. Yine de risk almayarak ismini vermeden Anette’e sordu.

“Bana ne oldu?”

Diğer doktor üzerine alınarak cevap verdi, belki de Suat Ferid ile laklak etmek, ileride başka bir romanında oynamak istiyordu. Genç, saz benizli biriydi:

“Dün ilham perisini yakalamak için çok uğraşmışsınız Suat Ferid Bey, iki şişe viski, bir şişe Napoleon içmişsiniz, ama siz onu yakalayacağınıza o sizi yakaladı işte.”

Suat Ferid yavaş yavaş anlıyordu ama yine soran bakışlarla baktı...

“Anette Hanım sizi buraya getirdi, midenizi yıkadık, şimdi gayet iyisiniz.”

Derin bir nefes aldı. Anette, Anette’ti. Suat Ferid’in ayakkabıları ve elbiseleri yoktu. Yeşil hastane kıyafetleri içindeydi. Beyaz hastane giysilerini çıkaran Anette,

“Biz çıkalım da sen giyin” diyerek eliyle refakatçi yatağının üzerindeki elbiseleri gösterdi. Suat Ferid giyinirken hiçbir şey düşünmedi. Odanın banyosuna girdi, iyi hastanelerden biri olmalıydı burası. Yüzünü yıkadı. Bir iki dakika sonra dışarı çıktı. Anette elinden tuttu. Dört kat kadar merdivenlerden indiler.

“Niçin asansörle inmedik?"

“Çünkü *monsieur*, asansörün önünde bir sürü gazeteci var. Zaten olan oldu, şimdi bodrum katından çıkıyoruz.”

Taksi hazırdı. Olaysız kısa bir yolculuktan sonra eve geldiler. Yolda hiç konuşmadılar; yalnız Anette başını Suat Ferid’in omzuna dayamıştı, eve kadar da öyle gittiler.

Suat Ferid, Anette’in kendi kapısını açmasını şaşkınlıkla izledi. İçeri girdiler.

“Yoksa tahayyül eden sen misin?" diye sordu.

“Hayır aptal!"

“Peki bana ne oldu acaba, lûtf ve inayet buyrulup anlatılacak mı?”

Anette’in gözleri parladı.

“Hımm... büyük bir zevkle! Siz sabahlara kadar âlem yaptınız... Sonra kapımı çaldınız... Daha hızlı... daha güçlü çaldınız... Uyandım... Siz olduğunuzu görünce açtım... Üzerime saldırıp dudaklarımdan öpmeye kalktınız... Bir yandan da bana neler neler yapacağınızdan, koskoca Asya'nın gün olup ufak tefek Avrupa’ya girmesinin mukadder olduğundan,

buna şimdiden alışmak, alıştırmalar yapmak gereğinden söz ettiniz. Pek şekerdiniz *monsieur*!..."

Suat Ferid renkten renge girerek dinliyordu.

“Yoksa?”

“Ne yoksası, yoksası yok... Kendinizde lüzumsuz güçler vehmetmeyin lütfen, fermuarınızın yeri neresidir bilecek haliniz mi vardı sizin?”

“Sonra?”

“A tabii, sonrası var: Uzun uzun bana Benalgezira gezegenindeki maceralarınızı anlattınız... ‘Erü... Erü... haaark’ sesleri çıkardınız. Boyuna ‘şahıs beni biliyor mu, şahıs’ dediniz. Bunu söyleyenle başka birtakım romanlardaki karakterler arasında son derece akıllıca bağlantılar kurdunuz... Sizi ve beni yazan bir uydurukçuyla yaptığınız pazarlıkları anlattınız! Siz de ona birtakım sözler vermişsiniz...”

Tamamen ikna olması için bir iki ayrıntı daha kalmıştı, yerin dibine geçmesine de ramak!

“Peki hastaneye nasıl gittik? Bu evin anahtarları sende ne arıyor?”

“Her şeyi bilmek istiyorsun değil mi? Sen daha sonra, son dört buçuk yıldır benimle neler yapmayı planladığını anlattın, etkilenmedim desem yalan olur o ne mutantan bir hayal gücü..."

“Lütfen Anette..."

“Niye? Benim aklım çoğuna yattı. Bazılarını ise gözümün önünde şekillendiremedim bile.”

“Anette lütfen..."

“Peki, sen daha sonra kendi ayağına takılarak güm diye halının üstüne düştün... Çok korktum... Yaşar ile Satılmış’ı uyandırdım, Yaşar Hanım seni asansöre kadar sürükledi. Ben de senin evin kapısının ardına kadar açık olduğunu gördüm. Anahtarını, üstüme de senin bir paltonu aldım, hastaneye geldik, daha anlatayım mı? Müstahdemleri ve doktorları görünce çıldırdın, ‘alçak muhayyil... beni sattın... hayvan...’ diyerek adamlara saldırdın. Bir ikisini devirdin. Sonra Yaşar Hanım seni yere yıktı da herifler rahat etti.”

“Anette lütfen..."

“İstemiyorsan anlatmam...”

“Yoo hayır... Ama alay etme lütfen... Başka ne oldu?”

“Şiir okudunuz, ağladınız."

Suat Ferid ayağa kalktı, skandalın dikâlâsı ve kaymaklı daniskası olmuştu.

“Her şey ve her şey için çok özür dilerim Anette... Ben... ne söyleyeceğimi bilemiyorum."

Kız somurttu.

“Her şey için mi özür diliyorsunuz?"

“Evet tabii, hatta buradan taşınacağıma bile söz veriyorum."

“Canım saçmalamayın, siz ev sahibisiniz, kirada oturan benim.”

“Anette... Siz niçin ağlıyorsunuz?"

“Beni sevdiğinizi ancak ölecek kadar sarhoşken söylüyor, ayılınca da özür diliyorsunuz...”

“Sizi seviyorum mu dedim?”

“Bilmek istiyorsanız evet, in de olsam cin de olsam, netâyic-ül tahayyülattan da olsam, hayalet, hortlak, peri ne olursam olayım sevdiğinizi söylediniz ama ayılınca özür dilemek de, hatırlamamak da hakkınız...”

Yerinden mi suyundan mı, elin Belçikalısı bunları derken en hasından bir Mavikavak numarası çekmişti.

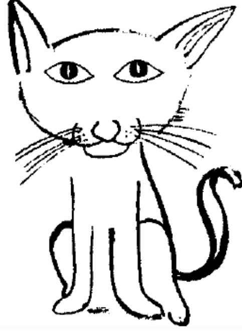
“Bunları söyledim mi ben Anette?”

Şimdi kızın niye her zamankinden de sokulgan olduğunu anlıyordu...

“Ağzıma sağlık, çok iyi, çok doğru fakat sarhoş kafayla eksik, pek eksik söylemişim eşek ben” diyerek kuş bedenli kızı havalara kaldırdı.

Anette debeleniyor, pek de kurtulmak istemiyordu. O aniden pek erken bastıran kahvemsi gece, kız, Suat Ferid’de kaldı.

GÜN BEŞ / ALTI

XVI.

Suat Ferid sabah uyandığı zaman yanı başındaki nefis yaratığa inanmayan gözlerle baktı. Kız çıplak uyumuştu. Üzerinde sadece omuzlarına kadar çekili çarşaf vardı ve o kadifemsi omuzlar üşüyor olmalıydı. Eline geçirdiği yeşil gömleğini Anette'in üzerine örttü. Şeyhin deyimi ile harmandanası bedenini örtmeye yarayan gömlek, kızın neredeyse topuklarına kadar inmişti. Bu işi yaparken gömleğin cebinden küçük bir şey halının üstüne düştü. Suat eğilip aldı. Minik bir altın paraydı. Biraz bocaladıktan sonra aklına şeyhin Işrak Semahı geldi.

Başını iki yana sallayarak sessizce kalktı, duşa girdi. Orada aklına zavallı Fendi geldi, acaba tekrar sokaklara salınsa, kasabın filan önünde daha çok yiyecek bulabilir miydi? Çıkınca hayvanı katın hemen her tarafında aradı. Yoktu. Şimdiye kadar arandığı tek bir defa bile bulunamamıştı. Suat Ferid bu sefer azimliydi. Sistematik olarak alt kattan başladı. Yaşadığı katı yeniden aradı ve kitabı aldığı zamandan beri çıkmadığı, daha çok, az kullandığı kitaplarla dolu olan üst kata çıktı. Oradaki araştırma da herhangi bir sonuç vermedi. "Ulan bu kerata kedi mi hepimizi kuruyor nedir?" diye dalga geçti.

Sonra Fendi'nin *Duvduvani* ile aynı gün, aynı saat içinde eve geldiğini hatırladı. Çok mu gerekiyordu Anette'e yalan söylemesi asansörde? Başka

şeyleri de hatırladı... Kedinin yemyeşil gözleri ile Hami’ninkiler aynıydı. Kedinin simsiyah tüyleri ile Hami ve hatta Popeye’in saçtan aynı parlaklıkta idi. Popeye’in gözlerini hatırlamıyordu. Kendini ne kadar zorlarsa zorlasın bulamadı. Anette’e sormak için zihnî bir not aldı. “Hadi canım sen de!" dedi ama şu son dört beş günde yaşadıkları, gördükleri, “gerçek" diye tasnif edilen ve “yalan" diye damgalanan arasındaki sınırın çok ince olduğunu gösteriyordu. “Gerçek” onu algılayana ve hangi vesait ile algılandığına göre oldukça farklı kılıklara bürünebiliyordu. Bazen de çok ortalıkta, çok çıplak ve yalın olmasına rağmen kimse gerçeği görmek ve anlamak istemiyor, onu zorla başka kılığa sokmaya çalışıyorlardı. Eli boş ve düşünceli aşağıya indi. Yatak odasına gitti. Anette uyanmıştı, yani yatakta yoktu. Onu da Fendi gibi evin içinde aramayacağına göre, salona gidip oturdu.

“Evet, ortada olan gerçek yerine başka bir şeyler aradığımız gibi, var olan gerçekten de kaçındığımız oluyor, niye ben aldığım kitaptan bu kadar gündür tek bir satır bile okumadım?”

Tasviri olmasaydı, başka bir kitap olsaydı, belki şöyle bir karıştırmıştı, bundan ise başından beri uzak durmuş, kendisi ne diyor anlamaya çalışmak yerine, başkaları bunun hakkında ne diyor, ona bakmış, kitabı okumak yerine kendi yalanları için kullanmıştı. Anette hâlâ yoktu. Belki bir eşyasını almak için karşıya gitmiştir diye düşündü, son dört buçuk yılın alışkanlığıyla gözünü kapı dürbününe dayayıp dakikalarca bekledi, kapıyı açıp dışarı çıktı, geri döndü, banyolara baktı kimseyi bulamadı.

Canı pek çok sıkılmaya başladı. Masanın başına oturdu. *Tasviri Efendi*'yi açtı. Güneş ışığına tuttu, kafasında biçtiği dönemi göz önünde tutarak su damgalarına bakmaya başladı. Bu zırdeli kitapta insan canının çektiği sayfayı da okuyamıyordu, pardon canı ne çekerse “okuyor” da başkasının yazdığı herhangi bir şeyi okuyamıyordu, doğru veya yalan ayrımı yapmak istemiyorsa tabii herhangi bir sayfadan başlayabilirdi.

Ama keratanın birinin 1987 yılında veya daha sonra salladığı bir “yalanı” okumaktansa, 1438 yılındaki bir “orijinal” kaydı okumak daha çekici idi. Hâlâ müteverrihan kategorileri ile düşünüyor, her türlü himmete, ipucuna ve kendi anlama merak ve gayretlerine rağmen kitabın kurallarını ve kitabın gerçeğini anlamak yerine bunlarla kendi gerçeğini ikame etmeye

çalışmaktan yorulmuyordu ve daha acıklısı, gerçeği tahayyül etmenin yalanı tahayyül etmekten daha yaygın olduğunu, daha büyük uzmanlık ve dikkat istediğini görmüyordu.

Düşünceleri acıklı bir miyavlama ile bölündü, Fendi hangi cehennemdeyse çıkmış gelmiş, yeşil yeşil buna bakıyordu. “Fendi!” diye yerinden fırladı, balkona gitti, mamasını kedinin önüne boşalttı, kitabına döndü, “kedisini” bulmuştu, bir de, bir de nesini, hah, “kız arkadaşını” bulsa daha rahat ilme, tetebbu ve tedkikata verecekti kendisini.

Yine kitabına döndü, su damgalarına bakarak en eski, dolayısıyla en gerçek olması gereken bir sayfayı buldu, su damgasının şekli marangoz keseri veya ilkokul çocuklarının yaptığı türden koca çengelli bir (1) rakamına benziyordu, kırk küsur bu kadar yaşına dek bir yerde görmediği için, bu damganın eski, pek eski, pek gerçek olduğuna karar verdi. Okumaya, sökmeye, hecelemeye başladı. Allahtan çok an duru bir Türkçeyle yazılmıştı. İlk önce tam da bu yüzden okuyamadıysa bile, mesela Tun, Taven, Tavn... diye kekelediği kelime Türkçe “ton” yani “don”du, kısa süre içinde açıldı:

“Ton değiştirmek boyudur... Kişi kamu yaratık kılığına nice girer... ey... eydür... Kişi it kılığına nice girer eydür... Sarıkız ana küpe hangi donda bindi eydür... Balkoca tonguz donuna nice devşûrildi eydür..." gibi kırmızı ile yazılmış başlıkları okudukça kitaptan korkusu azalmaya, heyecanı artmaya başladı.

Tenâsüh üzerine bir şeyler biliyordu... Zaten Suat Ferid her konu hakkında bir şeyler bilirdi. İlgi ile devam etti.

“An... it... bacı... pişik donuna nice girer eydür..."

Bu ne şimdi Utku? En? An? Anit...! Hiaa! Anette Bacı, kedi kılığına nasıl girer onu söylüyor... Kireç gibi suratıyla içine düştüğü kitaptan o düzgün, taşçı kalemiyle yontulmuş gibi duran ince burnuna bir yumruk patlatmışlarcasına geri fırladı. Eliyle yokladı, yok kanamıyordu... Kontrol etti, evet, bütün “e" ile söylediğimiz her şey “y” yani “i” ile yazılmıştı... itmek, yimek gibi... Biliyordu, biliyordu... Ah ulan cadı... Kader kitabı seni ele verdi... Suat Ferid bakalım sana ne yapıyor diye fırladı, balkona koştu. “Fendi” sırra kadem basmıştı...

“Tabii kancık..." diye ağız dolusu sövdü. Geri döndü, *Tasviri* demek iyiye kullanınca görevini yapıyordu. Hâlâ azıcık sidik kokmasa öpecekti bile sevgili kitabını. “Yıldırımlar yaratan bir ırkın ahfadı” olarak yıldırım hızıyla düşünüyordu. Şimdiye kadar hiç bu ikisini aynı anda, aynı yerde görmüş müydü? Hayır, bir seferinde Anette koltuğun önüne eğilip kim bilir kim veya ne ile konuşur gibi yapmış, bir seferinde de miyavlamasını duyduğu, ama suratını görmediği bir kediyi kucağında seve okşaya balkona götürmüştü, kaldırıp koca kıçını bakmış mıydı mama sahnesine, yoo? Pekâlâ, odanın dışındaki deee.... başka bir ke..d..iii..olabilir, ee..veeet... mama filan da değil, balkonda şöyle kedi işi bir iki sürtüştürüp geri dönebilirdi,

“Kancık” diye avazı çıktığı kadar bağırdı, onun için kedi kedi kokuyordu, daha koridorda giderken bir yandan konuşabilir, diğer yandan anında don değiştirerek arkasından gelen erkek kediye kıçını sallayabilirdi. Agh... Kancık! Don değiştirdiği yetmezmiş gibi kendi evinde ona boynuz takmıştı... Hem de... hem de... Hami Efendi ile!

“Şimdi anlaşıldı Vehbi’nin kerrakesi... Ben de diyorum ki herif şu götten bacaklarına bakmadan nasıl yumuldu karıya..."

Hami’nin Anette’i nasıl öptüğü gözünden kaçmamıştı. Tamam, aldatılmıştı... Ama intikam diye bir şey de vardı bu dünyada... Ruhunun bütün derinliklerinde incinmiş Asya-ı Vustâ ayaklanmış, Türk ve Moğol oymakları yüz binlerce atları ile Brüksel’e doğru bir hamle-i azime kılmaktaydılar. Suat Ferid’in kendisi de bir savaş atı gibi huzursuzdu. Anette “Efendi" bir daha gelmez, o da intikamını alamazsa! En büyük korkusu buydu. Nasıl alacaktı? En iyisi kedi donunda iken temizlemekti.

"Sabırlı ol Sual Ferid bekle, kedi donunda iken herkesin içinde, bir ortalık yerde hallet şu işi, çaktırmadan seviyormuş ayaklarıyla buruver boynunu, sonrası Allah Kerim, kedi olarak kalırsa ‘hiaa kedim... kedim... sana ne oldu kedim... ah kedim... vah kedim’ diye Vamık Cemal’in Hamdun Nöker Paşa için yazdığı şiiri okursun. Yok ölüsü kandilli kahpe, kadına dönüşürse de öldükten sonra, ki var böyle bir ihtimal, herkesin gözü önünde olduğu için gazetelere başlık olur, ‘Kahraman Romancı Suat Ferid... ee... hangi okulda ders veriyor lan bu? Nokta... nokta... okulunda Fransızca hocası olarak ders veren Brükselli cadıyı deşifre etti...’ türünden haberlerde oynarsın.”

İçinden bir ses, geberik Anette'in kedi olarak kalsa bile olayın yine de gazetelere başlık olacağını söylüyordu, "Ünlü Romancı Suat Ferid'in kedisi Anette ani bir kalp krizi geçirerek öldü. Romancının oldukça –bunu çok, çok fazla anlamında kullanıyordu bizim ikitelli proletaryası– üzgün olduğu gözlemlendi..."

Kapısının zili ötünce, kurduğu tatlı intikam düşlerinden uyanarak fırladı. Açtı. Saçları diken diken oldu. Kahpe cadı demek düşüncelerini okumuş, kendisinden fütur getirmediğini ispatlamak için suret-i aslisinde, o heyete bürünerek kendisine görünmeye karar vermişti: Anette Suat Ferid'in yüzüne yemyeşil, hançer gibi gözlerle bakıyordu.

XVII.

Planları uygulamaya vakit yoktu, basına demek ki başka şekilde haber olmak varmış kaderde, şimdi bu ve bunun siyah saçlı yeşil gözlü cadı kabilesi, Suat Ferid'in 135 şu kadar kilosunu günlerce keyifle yedikten sonra basını ayaklandıracaklar ve manşet şu şekilde olacaktı: "Ünlü romancı Suat Ferid evinde 23 kedisi tarafından yenmiş halde bulundu." Suat Ferid en son bu şekli alan manşeti düşünmedi, kalp gözünde gördü, bunlar iki saniye içinde oldu. "Gerçek" hayatta ise Suat Ferid,

"Kul euzu bi rabbim felak ve min şerr-i ma halâk ." diye başlamış, gerisini hiç öğrenmediğine nedameten panik içinde diğerini deniyor, "Kul euzu bi rabbim nas, melik-in nas ilahi-n-nas..." diye çırpınıyor, ortaokulda kendisini din derslerine göndermeyen bütün ateist Peynircizadelerin tüm peynir teknelerinin en mahrem tahtalarına galiz küfürler savuruyordu... Bu kadarı Anette için fazlaydı:

"*Monsieur* Suat zırvalamayı keser misiniz? Yine mi içtiniz yoksa Şeyh mi geldi? Nedir bu?" dedi.

Suat Ferid hemen yenmediğini görünce yavaş yavaş,

"Anet Bacı göz... gözelerinize ne oldu?" diyerek saf bir keloğlan numarası daha yaptı. "Seni daha iyi görebilmek için minik Utku" diye bir cevap Suat Ferid'in kedi aşireti için zahmetsiz, lop et olmasını sağlayabilirdi ama Anette biraz utanmış bir edayla, "Bugün lenslerimi sende bıraktığım için

takamadım...” dedi. Suat Ferid aptal bir ifadeyle,

“Lens mi takıyorsun sen, niçin?" diye sordu.

“Evet, ilk taktığım gün seninle de ilk tanıştığımız gündü. Asansörde çıkarken, hatırladın mı? Hani bana “umarım memleketimizin sıcak güneşi gözlerinizdeki buz mavisini hiç eritmez *mademoiselle*" diye kendi lisanımda duyduğum en şairane iltifatı yapmıştın? O gün bir denemek için takmıştım, bir daha çıkaramadım. Şimdi içeri girmeme izin var mı?”

Sual Ferid çekildi,

“Peki, sabah neredeydin?"

Anette buna alaylı cevap verdi:

“Şahıs biliyor mu şahıs, ki benim bir işim var ve ben çalışmak zorundayım?"

Yatak odasına yürüdü, Suat Ferid de peşinden. Kız yatağın başucundaki gece lambasının altında duran lenslerini alıp taktı. Suat Ferid sakinleşiyordu:

“Peki don değiştirme işleri ve diğer kedi?"

Anette iyice utanarak:

“Tamam... tamam... Bu sabah yataktan fırlayıp öyle gittim... Saçım da yağlı... Her şeyim de pis... ve donum da yok... çünkü bulamadım... Evime gidecek vakit de yoktu... Ne oldu, diğer sevgilin mi buldu yatakla? Ne, ne diğer kedisi? Fendi’den başka bir kedi daha mı aldın?" Suat Ferid cevap vermeden, aval aval,

“Ne diğer sevgilisi yahu? Daha ilk günden kıskançlık biraz tuhaf değil mi?” diye bir şeyler geveledi.

Anette muzip bir hal ile,

“Medya öyle demiyor ama!” diyerek Suat Ferid’in eline *Alâmet-i Sabah*’ın rulo edilmiş bir sayısını tutuşturdu ve aynı yaramaz edayla Suat Ferid’i iterek banyoya yöneldi. Duşu açtı. Suat Ferid’in yüzünü görmeye gerek yoktu, ulumaları bir kurt sürüsünü püskürtecek kadar güçlüydü.

Kız, Suat’ın bomozlarından birine bürünmüş, eteklerini yerden sürükleye

sürükleye, sevimli bir palyaço gibi, saçlarından hâlâ buharlar tüterek salona girdi.

“Agh... İnsan değil bunlar... anaları bunları kenefte doğurmuş... uuuu!”

Büyük romancı, Garp-Şark ikilemini eser(ler)inde ustalıkla işleyen, Batılılaşmış Türk İnsanı’nın (erkek, kızıl sakallı, 135 kilo) kimlik bunalımını en hassas biçimde, sıkmadan, yormadan anlatan, kadın ruhunun en hâzık tabibi, büyük sanat güneşi, “kükremiş bir sel gibiydi, bendine sığmayıp taşıyordu.”

Anette ise hep öyle muzip, beşte dördünü anlayamadığı bu küfürlerin pek galiz, yayınevi kapatan cinsten olduklarını kestirebildiği için bunları kendine tekrar bile etmiyordu. Gazete çarşaf gibi yere serilmiş (burada kamera zoom yapıyor, O.F.M) Suat Ferid “bu ne soysuzluk diye” sağ patisini sallayarak gazeteyi gösterirken asıl onların analarına-bacılarına-baldızlarına-medyalarına-güllülerine neler yapacağını haykırıyordu. Anette:

“Ama *monsieur* bir karar versin artık, Asya’da kalıp bunları mı yapacak, yoksa ufak tefek Avrupa’ya girip yine aynı şeyleri orada mı icra edecek? Yirmi dön saat içinde herkese mavi boncuk olmaz ki? Medyanıza bakılırsa sanki birincisi" dedi.

Suat Ferid medyaya bir daha baktı, atlatılarak istiskale uğrayan *Alâmet*’çilerin intikamı çok acı olmuştu. Birinci sayfa, sekiz sütun. “Utanmaz adam kolay gelsin!” Altında da tüm gazeteyi kapladığı için biraz flulaşmış ama yine de görkemli bir resim vardı. Suat Ferid boylu boyunca yere yatmış, göğsünde de Yaşar Hanım! Suat debelenmesin diye kadıncağız iki elini kollarına bastırmış, üzerine abanmış, flaş patlarken de objektifin ciğerine bakmıştı, yalnız, gözlerine ince bir bant çiziktirmiş olduklarından bu bakışlardaki zekaveti kitleler paylaşamıyor!

Yine bir ekip işi vardı ortalıkta muhakkak ama kimseyi katletmemek için kalanını okumamasında hayır vardı haliyle. Yalnız ilk sayfada resmin bir kıyıcığı, Yaşar Hanım’ın şalvarının mütevazı bir köşeciğinde, kadının yine gözleri bantlı bir küçük resmi ve onunla bir mülakatçık vardı.

“Hee... bunu hep yapıyo... dayanamaz... yapma... ayıb olcek otobusta felan deyyom... gani biraz deli mi neyin... ben aklına düşünce dayanameyyo...”

“Tamam ulan” dedi hınçla, “kime niyet kime kısmet, bakarım on yedi çocuğuna, para veririm kocasına, yalancı sürtük... Yettim ulan!”

Düşünce polisi Anette,

“*Monsieur* hiçbir yere gitmiyor, sakinleşiyor, çünkü gitmemek için iki güçlü nedeni var. Birincisi, aşağıda bir gazeteciler ordusu bekliyor, ‘yılın kapıcısı seçildin, sana hediyeler aldık’ diye cicili bicili giydirmiş ve makyaj yaptırmışlar Yaşar Hanım’a; taburesinin üzerinde pek cici oturuyor. İkincisi: Suat Ferid Beyler acaba Tasviri epizodundan hiç mi bir şeyler öğrenmiyorlar?"

Suat Ferid’in tamamen salaklaştığını görünce,

“Tabii ki kimse Yaşar Hanım ile konuşmamış, buna ne gerek var ki?" dedi. Resmi ise hastane içinden birilerinin sızdırmış olması gerekiyordu. “Suat Ferid Bey midesinden rahatsızlanarak hastanemizde tedavi görmüştür" yollu masum bir reklam için planlanan resim işi *Alâmet*’çiler için kaymaklı ekmek kadayıfı olmuştu.

Suat dayanamadı, olayın absürtlüğüne gülmeye başladı.

“Yaşar Hanım neye benzemiş?”

“Ooo, *monsieur*'nün ilgileri uyandı!"

“An-nette!"

“Pek cici, pek latif olmuş. Yeni boyanmış bir Bracchiosauros gibi, gıcır gıcır..."

Suat Ferid, gazeteyi topladı, koltuğa oturdu, Anette’i de belinden kavrayarak dizine oturttu, deliler gibi gülerek gazeteyi okudular. Suat Ferid önce sahte bir umutla “asi çocuk ne de olsa” diyerek, fakat ne bulacağını bilerek Merkit’in sütununa gitti. Evet, tabii, asiliğine asi de, son derece ciddi bir tavırla “aşk yücedir beyler, yeri de olmaz, biraz daha saygı lütfen” diyerek kadının metalaştırılmasına karşı duran, Suat Ferid-Yaşar Hanım aşkına sonuna kadar sahip çıkan bir yazı yazmıştı. Diğerleri de karınca kararınca bir şeyler çiziktirmişlerdi. İç sayfalarda bir yerlerde Filiz Tomurcuk Hanımla “Aa biraz bu tip fetişleri vardı, pek şaşırmadım, ama ciddi bir abarma var” mealinde ufak bir söyleşi vardı. Bu söyleşinin gerçek

olduğunu her ikisi de biliyorlardı. Tomurcuk kendilerine bir şey sorulmadan ağızlarından bir şeyler yazılan insanlar grubundan değildi.

Anette boyuna gülüyordu:

“Filiz hanımlar bence bunalıma girecek, ‘benim altı katıma fit oluyorsa, ben hayatı kendime niye zehrettim’ diyecek ve tabii daha da önemlisi *Monsieur*’nün abarıp belki de kabaran ihtiyaçlarına cevap verme dürtüsüyle, sıkı bir yeme kürüne girecek.”

“Anette yaramazlık etme,” dedi Suat Ferid ama bir süre sonra yine basın yoluyla kendisine bir haber daha gönderileceğini biliyordu, kadın, mesela arkadaşı Hidayet Orman’a rica edecek, o da “selam sana komplekssiz, baseni geniş Türk kadını” türünde bir yazı yazıp, yazıda Filiz Tomurcuk’un adını verecek ve denk getirebilirse, son üç ayda bilmem neresinin kaç santimden kaç santime çıktığını övünerek anlatacaktı.

Pek keyifli bir yemek yediler. Sonra, Suat Ferid’in yüreğine bir hançer saplandı. Neydi bu hançer, nasıl bir şeydi, iyi miydi kötü müydü, Suat Ferid tefrik edemiyordu.

Anette o kahkahalı, muzip yemekten sonra Suat Ferid’i terk etti. Suat Ferid Bey’in bornozunda teninin kokusunu, ellerinde ellerinin sıcaklığını, yarısı içilmiş bir kadeh şarapta rujsuz dudaklarının görünmez öpüşlerini, ve gözlerinden biraz yeşili Fendi’nin gözlerinde bırakıp gitti. Kapıdan çıktığı an Suat Ferid Bey’in yüreğindeki hançer, rüzgârlı derelerdeki sazlar gibi hâlâ iki yana sallanıyordu.

Anette o akşam için kendi evine ve ondan iki gün sonra da Belçika’ya gitti ve bir daha da Suat Ferid’in Ulus’taki *triplex* dairesine dönmedi. O ev, Suat Ferid ile Anette’in 36 küsur saatlik aşklarına siyah mermerden bir tabut oldu ve bu siyah mermer tabut Suat Ferid’in Şeyh Osman Hulûsi Beyefendi Ağa’nın evinde irticalen okuduğu şiirden sızan gümüş renkli erimiş metale gömülerek ebediyen mühürlendi. Suat Ferid’in aklına o bıçağı çekip atmak gelmedi bile. O ufak, saray kadınlarının kullandığı türden murassa ve kıvrık hançer, onu saplayan narin fildişi bileklerin ve o bileklerin o hançerden de keskin bakan yeşil gözlü sahibesinin aşkının bir nişanesi olarak Suat Ferid Bey tarafından çıkarılmadı. Kalan ömründe bu en değerli varlığı korudu, hiç kimsenin çıkartmasına da izin vermedi. Suat Ferid Bey bu deneyimi

elhak çok düzgünce yaşadı. Tasviri Duvduvani'nin kitabından "okuyarak" Anette'i tahayyül etmek veya kendini bir çamur gibi yeniden yoğurup Anette'e sunmak istemedi. "Konuştukları" bazı şeyleri hayal meyal hatırlamasına rağmen tokgözlülük etti, muhayyel tahayyülcüsünden de bir şey beklemedi.

İkinci Bölüm

KÂİNAT-I MÜDÂNÎ'DE
YIL BİR VE İKİ

TASVİR BİR VE İKİ

XVIII.

Dersaadet'in, içinde pişen dedikodu aşları bitmek tükenmek bilmeyen, o zamanlar kaldırıp indirmekle ocağı söndüreceği de henüz kestirilemeyen kazanları yine kaynayıp durmaktaydı. Sultan III. Burak'ın oğlu II. Berke ne menem bir sultandır diye merak eden bütün hizipler hem sultanı hem de kendi güçlerinin sınırlarını deniyor, Nemçe'ye karşı izlenen siyasetin "vehâmetinden" dem vurarak serhadlerin yeniden şöyle bir harlanmasını, canlandırılmasını istiyorlardı.

Babası hakkında yapılan "sefere çıkmaz, her akşam bir bakire cariye ile muamelatı vardır" dedikodularım ve daha başkalarını duydukça her oğul gibi üzülen II. Berke, daha tahta çıkmadan her tarafa tahta çıkınca bizzat sefere çıkacağı haberlerini gönderiyordu.

İşte o vakit gelmiş, Berke tahta geçmiş, ama tıpkı sünepe babası gibi İstanbul'dan ayrılmıyordu. Kubbealtı vezirleri, ulema, yeniçeriler, altıbölük halkı, harem kadınları, esnaf loncaları, Hint tüccarı, kapan tüccarı, tarikatlar, Rum ve Ermeni patriği efendiler, Venedik balyosu, İngiliz, Fransız ve İspanyol elçileri, taşradan birkaç zaman için gelmiş iş sahipleri velhasıl herkes bu serbest kürsüye katılıyor, konuşuyor, konuşuyordu. II. Berke'nin bir yiğitlik yapıp verdiği "Alaman eline evvel baharda sefer-i

hümâyûnum vardır tiz tedariki görüle" emri, bu dedikoduları keseceğine daha da hızlandırmıştı. Bir tahmin, sultanın böyle söyleyerek hazırlıkların ciddiye alınmasını sağlamasıydı. Sonra Edirne'ye kadar şöyle kısa bir "göç-ü hümâyûn"dan sonra, su koyarak oradan orduyu sadrazam "hilesine koşup" kendisi orada "saadet ve devletle kafaları çekmeye" itibar edecekti.

"Ol gün nihayet geldi çattı. Enva-i memâlikden Lap, Çam, Mat, Kega, Toska tüm vilayet-i Arnabutluk'tan, Mora, Sırbistan, biraz Bulgar çokça Boşnak, tüm Rumeli'nden, Anadolu, Karaman ve Rum vilayetlerinin raiyyet olan keferesinden tek tek beyaz Osmanlı çileği devşirir gibi devşirilmiş keçe külâhlı, beli palalı yeniçeriler, yemin ve yesar altıbölük sipahileri, acayip şapkalı cebeciler, vuracak kelle bulamadıktan günü mahzun geçiren bostancılar, mızraklarına küçük kerkenez kanatları takmış topraklı sipahiler, anların anlara mümâsil cebelüleri, geçmiş cenklerin kaygusu ile muazzeb azebler, büyük büyük paşaların mükemmel kapuları, sırtlarına yolbars postu geçirmiş, kafalarına kartal kanatları takmış deliler, sütbeyaz kefenler içinde, atlarının kuyruğunu kesmiş, kendi yasını kendileri tutan serdengeçtiler, akacak kan gibi damarda durmayan akıncılar, Bitlis ve Cizre gibi ocaklık tımarlardan gelme bıyıklı Kürt aşiret süvarileri, Şammar ve Aneze Arablarını temsilen birer hecinsüvar Arab birliği, Rumeli'nin Evlad-ı Fatihan ve Türk uşakları, Bulgar tovacı ve voynukları, biri fustanella giymiş Sul Arnavutlarından müteşekkil olduğu için tennureli Mevlevi çelebileri ile karışan, diğer ikisi Ulah ve Rum olmak üzere Eflak ve Buğdan'dan voyvodalarınca gönderilmiş üç Hıristiyan birlik, müteharrik koca bir halktan başka bir şey olmayan Kırın Tatarları, tam on iki kabileden Adıge savaşçıları, ok çeker Nogay atlıları, lig gibi Çeçen yiğitleri, Dağıstan şemhalmın seçme Lezgi birliği, Asya-ı Vustâ'dan badem gözlü Özbek gönüllüleri, Çin hudutlarından gelme beyaz keçe külâhlı tam beş adet Kırgız seyyahı, Habeş beylerbeyi tarafından gönderilen seçme Afar süvarileri, Fur hâkiminden ihda olunan Nubya pehlivanları, Mısır paşasının gönderdiği matrakçılar ve ziyadece süslü püslü, ince demir telden örmeç zırhlı Memluk cündîleri, Tunus valisinin oğlunun kumandasında kara yağız kuloğulları, Trablusgarp'tan su yerine kan içmeye müheyyâ Tuareg fârisleri, ince donanmaları ile Tuna deryası üzerinde ilerleyen, bir emirle her an taşra dökülmeye can atan ve ekseri ebaanced Zeybek olan Cezayir korsanları, İt Barak Baba taht-ı maneviyyesinde tahta kılıçlı Kalenderi ve Melami

dervişleri, yalnızca tennureleri ile döne döne çarpışan Mevleviler, acemi ve henüz dahi “Türk üzerinde” olan oğlanlar, tamamıyla müsellâh orducu esnafı, nalbantlar, serraclar, kavaflar, tekerlekçiler, araba okçuları, tuzlu beyaz ve sarı nohut kavurur iki Çorumlu bölük, saz ve kopuz götürenler, her daim inşaat ile meşgul düş münşileri, tevârih-i âl-i Osman müellifleri, menâkıbçılar, kasideciler, muvaşşah ve zecel söyleyenler, at oğlanları, seyisler, baytaran bölüğü, çadır mehterleri, kahve dibekçileri, berberler, diş çekenler, sünnetçiler, meddahlar, çengiler, köçekler, civelekler, çıtırıklar, padişah-ı âlem ve hilafetpenah hazretlerinin hükmünün geçtiği halayık... Hepsinin tadâdı hiç mümkün mü? Ne mümkün zulm ile bidad ile tadâd bolay ki hakan ül-hevakin hazretleri emretsin! Her biri bir konakta, bir menzilde gelip kavuşarak, ufak derelerin akıp birleşmesi ile oluşan ve kabardıkça kabaran bir âdem nehri, bir yoğuşkan insan ırmağı oldular. Daha önce hiç böyle bir Osmanlı ordusu gören var mı hey erenler? Heey... heeey! Tuna bu yana akar, biz tam tersine, hey babam hey, mevc vura vura, dalgalana dalgalana, köpüre köpüre... Sıkı dur Kızıl Elma biz gelmekteyiz, seni daha dalında iken hayalimizin bir köşesinde koparmakta, soymakta, tahayyülen ve teberrüken iştahla dişlemekteyiz, gök gözlü küffar kızları aşkına bir hu çekelim erenler, huuu Allaaah..."

Bir havuza atılan taşın yaptığı dalgalanmalar gibi orduy-u hümâyûnun mütevazı bir kıyıcığından başlayan bu hu sesi, asakir- i mülenevvia sunufu arasında yankılana yankılana, dereleri, tepeleri, koyakları aşarak taa yeniçerilerin olduğu yere kadar geldi ve orada sert bir duvara çarpıp sonsuzluk kadar uzun bir lahza durduktan sonra yekpare bir soluk olarak 44.567 ciğerden birden dışarı uğradı: Allah huuu...

Peşinden cihândârilerinin vücud-u akdeslerinin yakınında giden yüzlerce mehterden orta Balkan’ın her tepesinden yankılanarak geri gelen bir vaveyla asumana yükselmeye başladı.

XIX.

“Kimin ulan bu cır cır kafa üten ses,” diye düşündü, “kendi yetmiyormuş gibi koca orduyu ateşe verdi kitapsız... Ne var? Tamam, toplandık gidiyoruz işte, illallah bu kopuz çalan, saz tıngırdatan âşıklardan ozanlardan, çalar-

oynar, çalmadan-oynar, çengi-çalgıcı taifesinden yeter be Yahu! Küffarın gömgök demire bürünmüş atlıları, kavalyeleri, banları, hersekleri, jupanları, boyarları beş fersah öteden görünse, püzevenkler defi dümbeleği fırlatıp atar, ar namus perdesini aralar, yestehledikleri deliğe kadar kaçar, bir de orduya ihtilal verir keratalar... Ah Hwace, ah Utarid Zülfü, ah Şeker Hami, ah Yusuf Ziya Paşa hepsi sizin o kalın brakisefal kafalarınızın, o ne lan, ben ne dedim? Bırakis... ne... neyse... o kafalarınızın altından çıktı. Ya sana ne oldu ey Yusuf Ziya Paşa? Be adam! Alaman neresi, Venedik neresi, ey coğrafya bilmez kâfir, nasıl Bosna'dan çıkıp da Alaman niyetine elin Venediğine saldırırsın? Bir şey değil, balyosu Yedikule'ye tıktılar, en iyi haber kaynağından olduk... Hepsi sizin köftehorluğunuz! Dürten vardı değil mi? Rahat battı İstanbul'da! Ya Hwace'min o 'muhannes ibn-i muhannes' oğlu? Yok yok... Sözüm sana değil Hwacem... Muhannes derken... biz hepimiz senin erkek adam olduğunu biliriz... kah... kah... kah... Yoksa o kadar cariyeyi nidesin? O kadar merd-i musâhib müdavim arasında bir muhannese denk gelmiş, sen o kapı senin bu kapı benim bir izzet ve ikbal yakalama hayali peşinde sürterken, geceler uzun, vakit geçmez Allah geçmez... Kah... kah... kah... Tüm Tuna yalılarını kana ateşe verdiniz, sonra yok küffarın biti kanlandı, yok gitmesek Nemçe imparatoruna ayıp olur, yok yaraktı, var kürekti, mıy mıy mıy... Alın işte gidiyoruz... Hem de kuruda giden gemi üzerinde..."

Böyle düşünmekte haklıydı. Osmanlıların atalarının taa Afganistanlardan süre süre getirdiği tüylü saçaklı, salyalı sümüklü Baktirya develeri ile Arab hecinlerinin bir çaprazı olan kokulu bir tülünün üzerindeki kumaş denklerine sucuk gibi bağlanmış gidiyordu. Hatırlamaya çalıştı, herhalde yâran serhoş kafayla düşmesin diye bir iyi bağlamışlardı kendisini, daha önce de nerede, bir Iran seferinde mi olmuştu, ne?

"Bin defa söylersin anlamazlar, ulan geçen sefer de böyle ettiler, âlempenahın yoluna döşenecek kemhaların, dibaların üstüne affedersiniz kustum, çıkardım. Sağlam adamı koysan bu meretin üstüne aynısını yapar... Gitti gelmez altı ay gemisi... kuruda gidiyor... dur... dur... yavaş... yavaş... Allah müstahakını versin... Ulan deyyuslar, kodoşlar, kavatlar! Çözün ulan beni bu alâmetten... Yine kendisinden de pis kokulu, sidikli, köpüklü bir maya gördü değil mi?"

Bu da doğruydu. Bu heyula kalabalığın nasıl derleme, nasıl melez bir şey olduğu da. Gerek insanlarında gerek hayvanlarında hâlâ Asya-ı Vustâ’nın kanı, bu tülü gibi devasa “enam”da, Avrupalılara göre “midilli”den başka bir şey olmayan küçük cidagolu bozkır atlarında, orduyu başka bir ordu imişcesine takip eden, beylik çobanların sürüp getirdiği on binlerce koca kuyruklu dağlıç ve karaman koyunlarında ve insanlarında. Bilinç yavaş yavaş daha da açılıyor, XVI. yüzyıl sonu sarhoşluklarının da daha sonraki ve herhalde daha önceki sarhoşluklardan hiçbir farkı olmadığını idrak ediyordu bilinç.

“Bilinç beni duyuyor mu bilinç, ben bilinci ne yaparım? Ozanı şairi boşver, sen kimsin be adam? Yani ben kimim? Ben benim de, birtakım hatıralarım da var da, yine de ben kimim” diye düşündü bilinç.

“İki dakika önce bir odada üç kişi değil miydik? ‘Anet hanım- kızımız’, Suat Ferid ‘Harmandanası’ oğlumuz ve ben... bir acayib ben... tövbe tövbe... Yoksa dört kişi mi idik? Veya tek kişi miydik? Allah... Allah... La havle... ve la kuvvete... Şuur beni duyuyor mu şuur?”

Biraz önce “kodoşlar” vesaire ile gül hatırları sorulup, tatyîb edilen yâran koşarak geldi. Tülüye devasa bir hamur parçası vererek azgın dişlerin birer kıt alma ihtimalinden halâs olup bu canavarlar serverini durdurmayı, ıhlatmayı ve canları kadar sevdikleri Osman Hulûsi Beyefendi biraderlerini denklerin üzerinden alaşağı etmeyi başardılar.

“Oo beyefendi hazretleri ikindiy-i şerifleriniz hayırlı olsun" dediler.

“Yav, ihvân-i müteferrikam çok acayib düşler gördüm bu çalkantılı kâfirin üzerinde...”

“Tanrı hayırlara tebdil eylesin, hayırdır inşallah?” dedi saray-ı hümâyûnun kılıç artığı müteferrikalarının en fırlamalarından üç yâran yekdil, tek ağız ile. Hepsi saraya alınan paşa çocukları idi.

“Yine ne yaptın Osman düşünde, de bakalım?” dedi Sarı Abdullah Paşazade Hüsrev Bey.

“Yok öyle pek dile gelir tavsif olunur şey değildir" dedi simsiyah saçlı, geniş körük göğüslü, ince pulat belli, demir pençeli, bütün bir Sahn-ı Seman’ın ağzını ve ahlakını bozduğu için padişah fermanı ile müteferrikaya

alınıncaya kadar bir ara ilmiyeye de bulaşmış olan ve hem bu yüzden hem de dokuz yaşında iken ibtida altmışlı payesi aldığı için, mevrûs-u peder olan “Bey”in yanına bir de “Efendi” unvanı konduran Osman Hulûsi Beyefendi.

Şimdiki sultanın, yani oyun ve “mektep” arkadaşı Berke’nin cennetmekân babası Burak-ı Sâlis, Osman’ı oğlu kadar sevdiği için, ileri geri konuşan, sürülmesini, asılmasını, kazığa, çengele vurulmasını, kazanlarda kaynatılmasını isteyen birtakım ulemanın ve yeniçerinin hışmından kurtarmak ve dahi “terbiye" etmek üzere, bu “beyefendilerin yüz karası"nı Bîrûn-u Hûmâyûn’a aldırmıştı. Osman Hulûsi ila maaşallah, Allah Nemçe çasarının başına vermesin, neuzibillah, değil kendi tefrikalara gelen müteferrika bölüğünü, koskoca Bîrûn-u Hümâyûn’u iki ayda bir terbiye etti ki bu vaka cihan maarif tarihine geçse yeriydi... iki, evet yalnızca iki ay içinde tüm Birun öyle bir kûfürlû-zifirli konuşmaya başladı ki paşa karıları oğullarını terbiye etmek için Mısır’dan karabiber getirmeye kalksalar Memâlik-i Osmaniye’nin dahili baharat ticaretinde hissedilir artışlar olurdu.

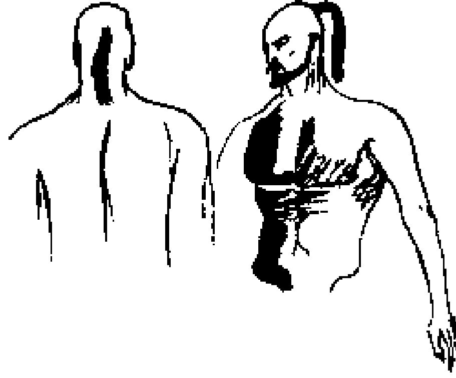
Bu hali, biraz da kendisine bir türlü adam gibi bir arpalık verilmemesinin yarattığı na-hoşnudi ile karıştırarak, âsâr-ı mütenevviasında defaatle ve pek dokunaklı suretde anlatır İnebolevi Bali Efendi. Ona göre Osmanlı devlet-i ebed müddeti işte bu Osman Hulûsi’nin yüzünden bünyâd-ı binasına onulmaz bir rahne almıştır, işte Bali Efendi’nin “üstü kapalı” bir şekilde “saray-ı hümâyûnlarına div soyunu, ifrit soyunu almasınlar” dediği bizim bu erkek güzeli Osman’dan başkası değildir. Babası İsfendiyar Türklerinden olduğu için Bali Efendi bunu telmih etmiştir.

Osman Hulûsi, günler geçtikçe başka âlemlere kanat açan bilinç kuşunun geriye ilk döndüğü an getirdiği ufak tefek kırıntıları da artık hatırlamaz oldu. Orduy-u Hümâyûn şimdi Macaristan topraklarında ilerliyor, geceleri karakollar çıkarıldıktan sonra yine de kuş uykusunda yatılıyordu. Macaristan Osmanlı toprağı idi, ama, eh artık kendileri iki buçuk aydır yürüyorlardı, küffar da bir iki yüz kilometre zahmeti ihtiyar ettiyse bu arada karşılaşmaları her an mümkündü. Bu sürekli yürümenin getirdiği tüm meşakkatin cevabı sonunda kılıç ile er meydanında verilecekti, yol sıkıntılarının acısı böyle çıkacaktı. Ordu bu halde idi. Kendisini oluşturan on binlerce askerin ne düşündüğünü tarih kaydetmediği için ordu denilip geçilen varlık, yalnızca yürüyordu. Sultan Berke’nin kendisi ise derin bir

bunalımda idi, Hwacesine yaptığı eşek tarifelerinin artan sayısı bile kendisini bu haletten çıkaramıyordu.

Osman Hulûsi'nin az sayıdaki birkaç arkadaşının ise bir zahiri bir de batini hayatları vardı. Görünüşte şarap içip şaklabanlık ve lüzumsuz gevezelik eden bu grup, herkesten daha bir tedirgindi.

TASVİR İKİ VE ÜÇ

XX.

Taa İstanbul'dayken, dörtlünün üçüncüsü ve Sultan Burak asrının mûtekaid vüzerasından Siyavuş Paşa'nın oğlu Nedim Bey, dörtlünün dördüncüsü ve yine mûtekaid paşalardan eski Mısır valisi ve müteveffa Yahya Paşa'nın oğlu İskender'e, kendisini en yakın bildiği için dehşetli bir fesat haberi getirmişti. İki kafadar sabahlara kadar düşündükten sonra yeni olmasına rağmen küfür hocaları olması nedeniyle kendilerine güven telkin eden Osman'a da durumu açmışlar, Osman da halde haldeşi, sırda sırdaşı Hüsrev'e açılmış, dörtlü de zaten bu sır üzerine kurulmuştu. Haber ulemadan Süleymaniye müderrisi Hekim Numan Çelebi tarafından Siyavuş Paşa'ya uçurulmuştu.

Ayrıntı yoktu, ama bir bölük cani yeni padişahı bir gazaya tahrik edip seferde iken canına kastedecek, bunların İstanbul'daki hempaları da haber gelir gelmez hanedanda kim varsa temizleyecek ve hem kentin hem de artık memâlik-i neresi olacaksa oranın tarihinde yeni bir sayfa açacaklardı.

İki kişi uyuyamaz iken artık dört kişi uyuyamaz oldular. Durum çakılmasın diye de işi şaraba vurdular. Rollerini iyi yapmak için de kaim beyaz bacaklı Rum dilberlerinin ter ter tepinerek yaptığı ve iyi kalpli barbaların üreticiden tüketiciye aracısız satışa sunduğu şarabı, surdışı meyhanelerinden birinde

karargâh kurarak tüketmeye durdular. Uzun kafa patlatmalardan sonra, yeni hiçbir bilgi gelmediği, Numan Çelebi de apar topar taşraya sürgünvari gönderildiği için ne yapacakları hususunda epeyce kararsız kaldılar. Düşman ortada yokken ne ile çarpışacaksın? Efendiyi sürgüne gönderenler bile bir ipucu değildi, bunu görünürde Şeyhülislam Mestanzade yapmıştı. Ama iş yapanda değil, yaptırandaydı. Bunu soruşturmak istemediler. O zaman karşı tarafı uyandırmış, panikletmiş ve belki de tahrik etmiş olacaklardı. Adamlar acele edebilir, seferde filan değil, doğrudan İstanbul'da yapabilirlerdi yapacaklarını. Bunu orada, sultanın ordusu içinde yapacak gücü kendisinde vehmeden burada haydi haydi yapardı. Yeniçeri kolluklarının dikkatini çekmemek için bir düzen uydurdular. En kolay ve meşru gösterilebilecek faaliyet tarikatçılıktı.

Sadece payitahtta 458 tarik, bu tariklerin de 380.000 destekleyeni vardı. Ama buradan yola çıkarak İstanbul nüfusunu hesaplamaya kalkan tarihçiler yanılmışlardır, çünkü hemen herkesin birden fazla tarikata devam ettiği yadsınamaz bir gerçekti. İşte o ayağa yatmaya karar verdiler. 459. tarik oldular. Bunlar ittifak gerektiren kararlar olduğu için dehşetli uzun ve son derece yıpratıcı konuşmalardan sonra alınabiliyordu. Böyle durumlarda Osman vaktin kıymetini hatırlatarak olayı çabuklaştırıyordu. Sonunda hem Sultan Burak'ın, hem de Sultan Berke'nin hocası olan ve Tasviri Efendi'nin iddialarına rağmen, Berke'nin sultan olduktan sonra değil, daha parmak kadar velet iken hocası olan Câmi'üs Siyaseteyn Heace Refahûddin Efendi'ye durumu açmaya karar verdiler. Bunu da Hwace'nin mektebinde tam yedi yıl okumuş öğrencilerinden olup da aralarında bulunan Osman Hulûsi Beyefendi'nin yapmasını kararlaştırdılar. Mektebin diğer iki öğrencisi olan Sultan Berke ile kız kardeşi Mehlika Sultan da bir müzakerede ciddi birer seçenek olarak Yahya Paşazade İskender tarafından öne sürülmek istendiyse de zavallı tepesine yediği yumruk ve dümsükler yüzünden susmuştu, üstelik Hüsrev, Osman'ı göstererek,

"Ulan dangalak... buncağızların 'Etrâk-i bîidrak' diye nâhak yere adlan çıkmış, sizin de 'Çerkes-i nâkes' diye... ikinize de haksızlık, Osman cin gibi, sen ise kişisin ama elinde değil, aptalsın... Sırf sidik yani kafiye bulmak zoruyla çıkarmış, ad çağırmışlar... Yoldaşlar ben buna ve taifesine bundan sonra 'Çerkes-i nâkıs' denmesini teklif ediyorum, kafiye ise kafiye, hem bu salağın durumuna daha iyi uyuyor..." türü zevzeklikler yapmışsa da,

Hüsrev Amavud idi, iki taife çekişip dururlardı, Osman Hulûsi,

“Dur... dur bakalım, o kadar kötü fikir değil... Berke’ye değil de Mehlika’ya söylenebilir...” demişti.

Bu, haydaa, tam üç saatlik yeni bir müzakere başlatmış, İskender başta tutarlı olmak uğruna “hımm... mımm” yaptıktan sonra arkadaşlarının yanına geçmiş ve işe kadın eli bulaştırmamasını adeta ağlaya yalvara niyaz etmeye başlamıştı. Hüsrev’i illet edip biraz söyletmecesine onaya saldığı fikir ondan çıktığı için iyice sorumlu hissediyordu kendisini.

Üç saat ve üç testi şaraptan sonra o günün kararları şöyle özetlenebilirdi: 1. Etrâk kadar lakabını hakkeden başka bir millet yoktu 2. Osman Hulûsi her iki mercii ile de ayrı ayrı görüşecekti. Diğer müfsitler önemli olan ikinci kararın alınabilmesi için önemsiz gibi görünen birincinin alınmasını şart koştuğu için, Osman, “tamam ulan, kabul, salağım" demek durumunda bırakılmıştı. Arkadaşlarını Mehlika Sultan konusunda ikna eden cümlesi ise kendisine salak denmesi ile kabil-i kıyas olmaz bir şekilde incitmişti ruhunu.

“Beylerim o bir kadın değil sultandır.”

Osman, çocukluk arkadaşına hâlâ sırılsıklam âşıktı, içinden “hem de ne kadın ah! ah!" demişti. Ne hikmetse bu cümlenin “ah” nakaratını hepsi duymuş, hatta bir iki dakika onunla beraber “ah!” çekmişler, Osman ayınca,

“Bok herifler, siz görseydiniz," terbiye daha fazlasını söylemesine engel oluyordu, “şu anda tımarhanelerde, şebekhanedeki hemcinsleriniz gibi çükünüz ortada dolaşıyordunuz" diye kükremiş, çıkan ağız dalaşı yeniçeri kolluğunu, onlar da yan masada görev yapıyorlardı, üzerlerine sıçratarak az daha Tarik-i Testiyye’nin çerağını daha yanmadan sönme noktasına getirmişti. Tuhaf bir çelişki ile çerağı tutuşturan da yine aynı olaydı.

“Ne oluyor lan size?” diye yeniçeri subayı başlarına dikilmişti. İriyarı levent yapılı, koç burunlu ve korkunç denecek irilikte sarı dişleri olan bir adamdı. Diğerleri görünüşte ilgisiz, içmeye devam ediyorlardı. Açıklama gerekiyordu. Üstelik bazen yeniçerilerin büyük zabitleri de kolluğa biner, bir iki parlatmak için surdışına gelirlerdi. Tehlike göründüğünden de büyük olabilirdi. Osman atıldı, sahte ve yavaş bir sesle:

“Ağam biz Hubmesihîyyenin Testiyye kolundanız, kulp mu evveldir, lüle mi onu tartışıyoruz.”

“Hubmesihî” sözü Osman’ın tahmin ettiği gibi yeniçeriyi yumuşatmıştı. Bazıları, kavânîn-i yeniçeriyan hilafına çocuk iken değil, hemşehrilik vesaire gibi nedenler ile deve kadarken ocağa alındıkları için Mesih’e gösterilen sevgi hoşlarına gidiyordu. Osman adamın bozuk Türkisinden istidlâlen “hubmesihî” lafını ortaya atmıştı.

“Ne demek lan testiyye, ne kulpu ne lülesi? Buldunuz mu kafayı? Çektireyim mi lan sizi tomruğa?”

Durum ciddileşiyordu. Müteferrika oldukları için tomruktan kurtulmak iş değildi ama dört müteferrikanın niye tomrukta müttefikan tevkif oldukları araştırılırsa iş çıkmaza girebilirdi. Osman boynunu büküp Mekke dilencileri gibi sıraladı:

“Ağam, naçizane bizler şeyh Şihabeddin-i Sürahi’nin müritleriyiz, kendisi Bağdad’ta medfûndur, ama canlar ölesi değil, nedir sureta ölmek meğerki batında da ölmek mukadder olsun, zaten biraz önceki müzakeratta da, sizden iyi olmasın, size çok benzerdi, ruhaniyeti, aynen sizin gibi aramıza girip bizi ayırmak istemişti, tabii yine de ruhaniyet mi yoksa bedeniyet mi, muhakkak bedeniyet..."

Herif hiçbir şey anlamamıştı. Yine de hiç tanımadığı halde bir gözdağı olsun diye,

“Senin ağzın pek laf yapıyor, seni gözüm bir yerden ısırıyor, adam gibi durun!” fırçasıyla sırtını döndü.

Bir şeyhe benzetilmek gururunu okşamış olabilirdi. Belki oturak olup emekli olunca o da bir şeyh olur, böyle zengin fırlamaları söğüşlerdi... Daha masasına oturmadan İskender dayanamamış,

“Gözü ısırıyormuş, aman o kazma dişlerin ısırmasın da neyin ısırırsa ısırsın çomar oğlu çomar” demiş, buna Osman dahil herkes bir kahkaha ile karşılık vermiş, herif de işte, hem de arkadaşları ile birlikte dönmüş geliyordu. Osman,

“Ulan ne yaparsam yapın aynısını çabuk” demiş, sonraları kendisini layıkıyla meşhur eden Testi Semahı’nın atasını hemen orada yapmaya

koyulmuş, bir yandan da:

Ne lüle gelir evvela ne kulp
Ne beyin gelir evvela ne kalp
Evvel olan boyundur boyun
Pirimiz Hazreti Sürahi sağ olsun
Vuruldukça büyüyecek bu boyun
Dünya durdukça oynanacak bu oyun

gibi doğaçlama ve mecburen yavan dizeler icad edip söyleyerek, dördü birden devrana başlamışlardı. Osman kuşağındaki kadife kesenin ağzını gevşettiğinden Venedik dükalarını saça saça kapıya doğru yönelmişti. Görülmeyecek, duyulmayacak gibi değildi, ama yeniçeri subayı adamlarını eliyle durdurdu. Kapıdan çıkıp gittiler. Bir beş dakika sonra geri döndüler. Kolluk kalkmış gidiyordu. Osman boynunu bükerek sordu:

“Ağam dervişlerin rızkını kaybettik, biz vecde gelmezden önce bir kahkaha patlatır, bu âlemle alay eder, dünyayı unuturuz, acaba siz bir şeyler gördünüz mü?"

Yoo, hiçbiri görmemişti. Barba görmüş müydü, yoo. O da görmemişti. Yeniçeri kendini aşan bir zariflik yaptı. Yere düşmüş bir ekmek kabuğunu alarak,

“Dediğiniz rızk bu olmasın?" dedi.

Buna da yeniçeriler pek bir güldüler.

“Naam ya ibn-i sinin kelb! Ya ibn-i şarmuta! Dervişlerin rızkıdır, budur aradığımız, sağ ol, var ol” diyerek ekmek parçasını üç kez öpüp alnına koydu Osman. Sonra yine tuhaf danslarıyla döne döne çıkıp gittiler. Tekrar geri gelmeleri, başka bir şey yapmadıklarını ispat içindi. Yeniçerinin ebeveynleri ile köpekler arasındaki bir cinsel yakınlaşmayı “ihsâs” eden ama adamların hiçbirinin anlamadığı küfürler, Osman’ın arkadaşlarının yüzünü kızartmıştı. Ulema dailerin yarısı buncağızın kanını boşuna talep ediyor değildi, değil mi?

Osman, Hwace Refahüddin Hazretleri’ne mi yoksa Mehlika Sultan’a mı önce gitsin bilemedi. Testi yaranından bu kadarına yetki almıştı. Mehlika Sultan’a gitti. Gitti demesi kolay, Osman Mehlika Sultan ile nasıl görüştü,

mufassal yazılsa bir koca cilt olur da meşhur Ürküt Ata Masalları gibi okunur! Mehlika Sultan, sekiz dokuz yaşlarından beri tanıdığı, ara ara görüştüğü, kardeşi Berke’den daima haberlerini aldığı Osman’ın yanında örtünmeyi aklından bile geçirmezdi. Hem eskiden örtünmediği hem de Sultan olduğu için.

XXI.

Osman, karşısındaki simsiyah saçlara ve simsiyah zeytuni gözlere aşkla baktı. Her zamanki iltifat ve takılmalar ile hiç oyalanmadan, konuya girdi. Oysa en çok “evlilik size yaraşmış sultanım, yeni kurbanımız nasıllar?” demeyi seviyordu. Çünkü en çok da bunu söylerken incitip, inciniyordu. Mehlika Sultan, babasının son saltanat yılında bir kez daha evlenmişti. Bu üçüncü idi. Damat paşayla henüz tanışmamıştı. Hoş, Mehlika Sultan ilk ikisi ile de tanışmamıştı ama sanki bu yenisiyle tanışacakmış gibi duruyorlardı.

Yeni kocası şark seraskeri Tırnakçı Utarid Zülfü Paşa, diğerlerinin aksine arslan gibi, kırk kırk beş yaşlarında olduğu söylenen bir adamdı. Sultanlarının gözüne girmek için İstanbul'a ilettiği kelle kulak sayısına bakılırsa, şark taraflarındaki canlıları bugün yarın tüketip Sultan’ın kapısına dayanması an meselesiydi Mehlika, ikinci kez müteehhil olduğu on yedi yaş sularında,

“Osman seninle buradan kaçalım, beni sevmek zorunda değilsin yeter ki gidelim, sonra da istersen şununla vur öldür beni" diyerek ufak, murassa, kıvrık hançerini göstermişti.

Osman, gururlu hatta mütekebbir denecek kadar gururlu bir delikanlıydı.

“Seni sevmemek ne demek sultanım, seni sevmeyen ölsün!” demek istese de, “evli barklı” bir kadına bunları söyleyememişti, bahusus kızın evi saray, barkı Memâlik-i Osmaniye olunca... “Hayatı” boyunca da bunun acısını çekip durmuştu.

Mehlika Sultan sakin sakin,

“Kim olabilir bunlar?” diye sordu.

Geçen günler içinde en ufak bir bilgi bile gelmemişti. Osmanlar bile kuşkuya düşmüştü. Bu işte bir bit yeniği vardı. İstanbul'un normal patırtılarında, patırtıyı yapanlar bilakis patırtı yaparak işi ayaklanmaya, kılıca-topuza dökmeden önce mesaj vermeye çalışırlardı. İşte bu anormallik bile bir bilgiydi ve kurulan fesadın boyuna poşuna iyi bir delildi. Bu yüzden Refahüddin Efendi Hwacelerine beraber gitmeye karar verdiler.

Mehlika Sultan "Hwace hazretleri hasta olsun" diye bir haber uçurdu. Hwace-i Sultani Efendi bir hafta kadar nâ-mizâc oldu. Sonra Mehlika Sultan, daha önce de iki kez yaptığı gibi hocasını ziyarete gitti. Daha doğrusu Berke gitmesini ferman etti. Mehlika Sultan pek fazla debdebe yoluna sapmadan, dört güçlü kuvvetli hadımın sırtlandığı, ikisinin de yalın kılıç koruduğu bir tahtırevanla, Hwace Efendi'nin hemen Divanyolu üzerinde Çemberlitaş'taki konağına gitti. Osman yoktu. Osman olmadan ne anlatacaktı?

"Bir fesat varmış Hwace Efendi Hazretleri," dedi ve sustu.

Sonra Topkapı'dan bir haber uçtu ki, Mehlika Sultan gece Hwace'de kalsın.

Canı o akşam içmek istediği için Berke Osman'ı saraya çağırmıştı. Yanında da Osman'ın o zamana kadar görmediği, yeşil gözlü, çelimsiz bir musâhib vardı. Berke gitmiş, yine kendine tuhaf bir arkadaş bulmuştu. "Ulan Berke padişah oldun, zerre kadar akıllanmadın, sınıfın hiç olmaz ise en zeki üçüncü talebesiydin, bu gidişle tevârih-i âl-i Osman'a en dangalak sultan olarak geçeceksin, acaba mülkün selameti için şu fesadın önünü kesmesek mi, kah...kah...kah..." diye düşündü Osman.

Arkadaşını canından çok seviyordu, mülke de ne olacak bilemiyordu. "Şu bastıbacaktan hazzetmedim. Dur hele..." dedi. Kırmızı mumla mühürlü iki kişilik bir sinide yemek geldi. Ilaçan'dan beri yerleşen teamülün aksine beraber yediler, musâhib ise çok saygılı bir mesafede değilse de alesta durarak birtakım hoşluklar, yavegûluklar ediyor, şehirden, taşradan, Avrupa saraylarından dedikodular ve haberler aktarıyordu:

"Sultanım, işittiniz mi? Rim Papa dedikleri kâfir aslında avratmış, Kanter Böri piskoposundan bir veled-i zinâ peydahlayınca fâş olmuş... kih...kih..."

Elhak herif dilli bebek gibiydi. "Ah Berke ah, sultan olmayacaktın, seni barbalardan birine bir gece götürecektim ki o zaman şu sakallı kurbağa

kılıklı, siğilli püzevengi geldiği dereye gerisin geri azat etmiyor muydun bakalım...”

Yemek bitmişti, herif şimdi de güya daha tuhaf şeyler anlatıyordu. Ara ara dedikleri kulağına çalınsa da Osman onu pek dinlemiyordu, sonra adamın tuhaflık diye Testiyye tarikatını anlattığını fark edince can kulağıyla dinlemeye başladı. Adam bire bin katarak anlatıyor, ehl-i tarikin nasıl testi kılığına girip semah ettiklerini söylüyor, sultanı güldürüyordu. Sonra da kalkıp biraz para saçarak ve acayip bir testi kılığına girip semah ederek, zengin Testiyye müritlerinin devranda paralarını nasıl döküp saçtıklarını gösterdi... Sultan Berke musahibine laf attı:

“Bre bu ne biçim semah, bu ne biçim testi?”

Adam bütün gece bu ana hazırlanmıştı besbelli:

“Şeker Hami kulunuzdan bu kadar sultanım, hiç bu bedenden testi olur mu? Olsa olsa kenef ibriği olur..."

Sultan Berke, hıçkırıncaya, katılıncaya kadar güldü. Osman Hulûsi, adamın halinden işkillenmişti, ne olur ne olmaz, o da katılıncaya kadar güldü:

“Sultanım... Hah... haah... hah... Allah devlet ve ikbalinizi tezyîd eylesin... Ben de bu musahibin nesini beğeniyor âlempenah diyordum... hah... hah... hah... Ay ne maskara şey bu böyle! Nereden buldunuz bunu? İlahi! Hah... hah...”

“Senin de seveceğini biliyordum Osman... Hah...hooh...haoh... Bizim Damat Utarid gönderdi sağolsun... Hih... hih...”

Osman kurbağanın suratında bir karmaşanın dalgalanıp söndüğünü gördü. Çok önemli olabilirdi bu...

“Sultanım başka ne marifetleri var? Emretseniz de temâşâ etsek... Ah, sultanım sağ olsun... Aylardır böyle gülmemiştim... Nemçe ordusuna bir başına bunu gönderin... Yeter de artar! Hoh... hoh... Dersaadet de böylece zât-ı şeriflerinizden iftirak etmemiş olur.”

Kurbağa bu sefer zokayı yutmuştu, acele acele,

“Osman Hulûsi Beyefendi kulunuz ne hoş söyler sultanım... Siz yeter ki emredin, tüm İstanbul sizinle sefere çıksın, böylece padişahlarından da ayrı

düşmemiş olurlar..."

“Osman... Cevabın zarâfetine bak Osman! Bu ne hazırcevaplık? Aferin Şeker kulum mahzûz oldum..."

Berke kuşağından bir kese çıkararak fırlatmış, eliyle de, çıkabilirsin diyerek adamı savmıştı. Şeker Hami çıkınca padişahın yüzündeki ifadenin aniden gerildiğini gördü Osman. Padişah da kendisi gibi rol yapıyordu. Berke eliyle sus işareti yaptı. Sonra göğsünde sakladığı bir kâğıt parçasına, bir türlü düzeltemediği kargacık burgacık yazısıyla “Hwace’de bekle!” yazarak kâğıdı verdi. Şimdi Osman’ın elinde resmen bir hatt-ı hümâyûn vardı. Temennalar ederek çıktı. O çıkarken kızlarağası Hafız Bilal Ağa huzura girdi.

Osman Divanyolu’na doğru, koşarak, adeta uçarak gitti. Hwace-i Sultani’nin adamları tarafından hemen avluya alındı. Koşarak Refahüddin Efendi’nin selamlıktaki odasına girdi. Mehlika Sultan başına ufak bir sarık sarmış, erkek “donuna" girmişti. Osman için pek şaşırtıcı oldu bu.

XXII

Bir saat kadar sonra Berke de tebdil ve tek başına geldi. Garip bir geceydi.

“Atlattım kerataları” demişti gururla.

Gövde ve sima olarak kendisine pek benzeyen Telli Haseki’yi “tebdil” suretine koyup ama yanına Bostancı Başı’nı ve birkaç dilsizi de katıp kayıkla Boğaziçi’ne göndermişti, saraydan çıkışını kollayan “düşmanları” bu kadarını beklemedikleri, yani gece denize imlemeyeceğini düşündükleri için herhalde apışıp kalmışlardı. Berke yaptığından pek bir gururluydu.

Osman Hulûsi ise sevinçten havalara uçuyor, Berke’nin mektepteki performansını şimdi bambaşka şekillerde hatırlıyor, hatta şehzadenin eğri büğrü yazısını bile düşmanlarına stratejisini belli etmemek için, hatta hatta, sırf şu geceyi, o günlerden hazırlayabilmek için bir dolap, bir numara olarak görüyordu, sınıfın en zekisi Berke, hepsini suya götürmüş, susuz getirmişti işte ve yıllardır bu anı planlıyordu! İki eski dost, yalnız olmamalarına rağmen Hwace-Bacı ve Hwace-Gizli Aşk kategorisindeki iki sevgili insanlarına aldırmadan, birbirlerinin kollarına atılmış, hasretle, yıllardır

birbirlerini görmemişler gibi kucaklaşmışlardı.

Berke’nin 135 bu kadar kilosu Osman’ın demir leblebi 70 okkasını ezememiş ve 1,76 normal adam boyunu devirememişti. Osman inşirahlara gark olmuş,

“Arslanım, koçum, biz de zannediyorduk ki ‘yareli şîr-i jiy uyuyor, ‘etrafı avlamaya muktedir bunca şirpençesi varken kulağını burnunu kemiren sıçanları yesin’ diye kedi zuhuruna muntazır bulunuyor, şevketlüm benim...”

Hıçkırıklar içinde ağlıyordu. Mehlika Sultan ve Hwace Efendi de öyle.

“Hele hele... Bilmez misiniz sınıfın en külyutmazı olduğumu... Ne gam çeker, gussa yirsiniz a şaşkınlar... Tabii ki duruma uyandı arslanınız, yarından tizi yok, o karpuz kılıklı Testici püzevenklerini kızıl çamura kızıl kanları ile beraber karacağım... hele... hele..."

Berke’nin dağlar gibi gövdesinden çıkan ayı pençelerinin deviremediği Osman Hulûsi Beyefendi’nin, çelik boğumlardan oluşmuş midesine inen bu katır tekmesi, onu öyle bir sendeletti ki, dökülen ilk testici kanı kendisininki zannetti. Karın zan yırtılmış mı, kan sızıyor mu diye elini gayr-i ihtiyâri kamında şöyle bir dolaştırdı. Hiçbirinin gözünden kaçmamıştı. Herkes bunu kendine göre yorumladı. Berke,

“Baka Osman’ım sendeledin, Berke’nin gözünden kaçmaz, Berke asla kül yutmaz, ‘padişah Berke, sultan Berke, sende yok mu hiç merhamet, biraz bekle’ dime! Umûr-u devlette merhamet olmaz... Beklemek olmaz... Bu pilav artık su kaldırmaz... Senin müteferrika bölüğün de bulaşmış... İçim kan ağlar ama arkadaşlık, musâhiblik başka bu başkadır, adaletin gözü kördür, baka Osman’ım!” dedi. Olan olmuştu.

Osman Hulûsi, Berke’nin hediyesi olan eğri acemkâri kılıcını çıkarıp Berke’yi ikiye biçmek istedi. Durdu. Acaba Hwace Efendi ve Mehlika’yla birlikte bu sınıfın, bu evrenin, bu iç ve dış uzay... uz... neyse, ezeli ve ebedi en geri zekâlısı kalmasına Cenâb-ı Hakkın daha kalûbelâda karar verip, Levh-i Mahfûz’a öyle hak ettirdiği Öküz Sultan Berke’yi, konuşarak ikna edebilir miyiz diye düşündü.

“Arslanıma eğer dadıları yıkamazsa kıçları boklu dolaşan müteferrikalar

değil, cihan kurban olsun, hepimizin kara başı kesilsin, al kanımız kara yire saçılsın," dedi umarsızca.

“Hele hele, senin ve üç yoldaşının ne ittiğünden haberim vardur... Benim sözüm ve kasdım geri kalan hain-i devlet ve din olan ol nankörleredir… Hele hele...”

Osman Hulûsi bu sefer katır tepmesi değil de bir ufak er çimdiği yedi. “Tuh, Allah seni bildiği gibi etsin, bunu da sıçıp sıvamışsın ey Berke!" Biraz soluklandı. Susmaya karar verdi. Berke’nin dedelerinden Sultan Zemberek’in Acem’den gelen nedimi Feridun Bazincan’ın oğlu olan altmışlık Hwace Refahüddin Efendi ağır ağır, billuri bir sesle konuştu, insanın içine huzur meltemleri doluyordu:

“Şevketlüm, acele itmen, hemen yarın harekete geçmen, ola ki bu mendeburların yüksek mahâfilde dahi bazı ayakdaşları vardır, katı tahkik eylen, andan sonra hepisini birden Şeriatın kahhâr kılıcından geçirmek, tume-i şimşirden gûzar etmek işten değildir. Biraz teennî buyurun. Ben kulun ile Hami Efendi oğluma, Utarid Paşa kaplanıma biraz vakit ihsan eylen, kitabımızı bulalım, bakalım, kim suçludur kim değil ‘okuyalım,’ korkarım ki siz tiz gönüllülük edesiz, bunların hempaları müteharrik olalar, dâiye-i fâsidelerini bir an akdem kuvveden fiile çıkarmağa mecbur kalalar.”

Osman, Hwace’nin bu fesada bir şekilde müdahil olduğunu anlar gibi oldu. Berke başını iki yana salladı:

“Yok, Hwacem yok... Artık tahammülfersâ oldu, günlerdir bir bu gün yimek yidim, o da eksik olmasın Osman atılıp benden önce tattı da öyle!”

Osman, muhayyel muhayyilin bu inşa edilen satırlar belki bir gün âlem içre fâş olur diyerek kendisini dizginlemesiyle, Berke’nin o işvebaz anasının birtakım nevahîsine ve Hwace Refahüddin’in hem yaşı hem de cinsel... o ne lan... neyse, yönelimleri hakkındaki yorumlarını kendine sakladı. Sonra da hazan yaprağı gibi titremeye başladı: Mehlika Sultan acaba bu kocamış kösnüğe ne anlatmıştı? Adını bile vermiş olsa yeterdi. Kızın gözlerine baktı. Kız simsiyah kömür gözleriyle, mektep günlerindeki şifreyi kullanarak, yani sağ ve sol gözkapaklarını belirli bir sıra ile açıp kapatarak, “Hwace asla kül yutmaz” mesajı verdi. Biraz daha rahatlamıştı.

Hwace de öyle: Daha dersler sırasında bu göz haberleşmesini keşfetmiş, bir

gün de şifreyi çözmüş –gözler kalbin aynasıdır, çabuk çözülür onlar– gençlerin bu şifre ile birbirlerine “aşkım”, “ruhum”, “Berke aptal”, “Hwace cin gibi” türünden mesajlar gönderdiklerini görmüş ve hem aralarındaki aşkı tasvip etmiş hem de Berke konusunda aynısını düşündüğü, hatta bir gün derste “ey benim dana sultanım” diye kızarak bu isim babalığını kendisi yaptığı için ve tabii hepsinin ötesinde, gençler tarafından beğenilmek kaygısından dolayı, bu göstermelik şifreyi yemişti. Mehlika Sultan ikinci ve ne olur ne olmaz diye üçüncü şifrelerle önce “her şeyi” sonra düzelterek “hiç” mesajını verdi. Osman Hulûsi daha da rahatlamıştı. Hwace’nin nurani sesiyle kendilerine geldiler:

“Evlatlarım, ya siz nereden duydunuz?"

“Önce ben” diye atıldı Mehlika, “sultanlar önden” diye fettanca ekledi. Osman’ı kızdırmak için, mektepten kalma bir havada.

Hwace içinden, “ah...ah...” dedi, “yeni bir şey yok bu âlemde.”

“Bana Testici melunlarının hanelerine girip çıkan bohçacı kadınlar getirdi haberi."

Osman’ın müteferrika olmak hasebiyle başka yerden duyduğunu söylemesi hem şüphe çeker hem de bir şeye yaramazdı. Müteferrika bölüğünden, yalnızca gerçek “mûfsitler” olan kendilerinin kurtulmasına ve o masumların şehadetine zaten karar verilmişti. Ayrıca “başka yerden duydum" deyip ibadullahın canını yakmak da olmazdı. Sesi hiç titremeden,

“Hwacem sen bilirsin, sultanım da bilir, ol bölükten biz dört sadık kullarınız hariç hepsi hain olmuşlardır” deyip boynunu büktü. Peşinden gelecek soruyu biliyordu, hazırdı. Onu da Berke sordu:

“Baka Osman’ım bu güne değin ne söylemezsiz?"

“Sultanım, Osman kulun bilir, diğer üçü bilmez, geçen hafta Sarı Hamza köpeği –en sevdiği arkadaşlardan biriydi– meseleyi bana fâşetti, tehdit etti, ‘Bir siz dördünüz kaldınız, ayağınızı denk alın’ dedi..."

“Vay it! Ekmeğim haram olsun...”

“Amin! İşte o it havlayınca aldım haberi, sonra Mehlika Sultan Hazretleri’ne haber uçurdum, Hwacemizde buluşalım, onu da alalım

sultanımıza koşalım dedim...”

Hwace bu kadarından meseleyi çözmüştü. Ama Berke devam ettirdi:

“Eee, sonra?"

“Sonrası, siz kulunuza emr ittiniz, saraya dahil oldum."

“Orada niye demedin?"

“Sultanım, o Hami kulunuzu tanımaz idim, itimat edemedim, sonra da siz buraya gelmemi ferman buyurdunuz, hiç konuşamadık bile” diyerek göğsünden fermanı çıkardı,

“Mübarek hatt-ı şerifiniz ile müzeyyen nameniz hâlâ durur sultanım."

Berke kızkardeşinin önünde biraz utanmıştı:

“Tamam tamam, Osman’ım... Bunları geç, bunlar malum... Biz de hwacemizin casusları sayesinde tahkik bildik Mehlika’ya haber verdiğin. Biz de boş durmadık yani, bacımıza haber uçurduk, ‘hwacemizde kal, gitme’ diye... Şeker Hami kulumdan emin ol artık Osman... Kendisi aslında meslekten musâhib değil, sahaftır. Tasvir-i Duvduvani kitabını bizim için aramaktadır... Sağ olasın, var olasın, iki cihanda yüzün ak ola Osman, hizmetse ancak bu kadar olur, hele... hele...”

Osman Hulûsi, biraz konuyu dağıtmak için biraz da, bazen sultana rağmen sultana sadık olabilecek kadar merd-i musâhib olduğu tescil olunsun diye patladı, patlar gibi yaptı:

“Berke, mülk elden gidecek, sen Duvduvani Ata Masalları peşindesin, koyun can derdinde kasap yağ...”

Sonra da kendine gelmiş gibi yaparak,

“Şevketlüm... meded... Bağışla kulunu” diye kendini yere fırlatıp Berke’nin önünde dokuz defa yer öptü. Berke arkadaşını kaldırırken gülüyordu:

“Sınıfımızın yüzkarası cahil Osman’ım, o dediğin Duvduvani Ata değil, Dede Ürküt masalları... değil mi Hwacem?"

“Şey, evet hünkârım... Bizimki, Tasavvuri Efendi’nin telif eylediği bir hûb kitap imiş, fakir dahi henüz görmedim amma istediğini ‘okur’, ‘ol’ dedirir oldurur, ‘öl’ dedirir öldürür imişsin... Hami oğlumuz izini sürüyor, Nemçe

elinde, Beç kalasında imiş... Ama lisan-ı Türki bilmediğinden okuyamaz imiş küffar donguzu... Sırf bu yüzden oryantalişe gemeyinşaft mıdır ne karın ağrısıdır, bir dârülhadîs ihdâs etmiş ve maalesef bazı uğru din taşıyan hubmesihîler gerüye kaçıp üzerinde çalışmaya başlamışlarmış... İvsek gerektir sultanım, gidelim Nemçe'ye Nemçe'ye… Küffar kitabı çözmeden Beç'i dûşürsek derim..."

“Tamam Hwacem sırayla... Yarın buradaki Testicilerin çanına ot tıkama demi, sırayla a canım, akçeyle değil a? Bu Rûz-ı Hızırda gideriz... Osman, sen bacımızı al, kendi hanesine götür, Mehlika sen de feraceni bana ver, senin tahtırevan ile saraya döneyim, siz benim atımı alın, soran olursa ‘Mehlika Sultan'a sultandan ferman var’ dersiniz, elverir... Hwacem sana da Allah rahatlık versin... Yarın Devlet-i Âliyemizin yeniden kuruluş günüdür, belki de ilerde müverrihan ‘Berkelü’ diye ad çağırırlar... Gün ola, hayır ola...”

Sultanın sözleri üzerine herkes dağıldı. Gece yarısı ancak olmuştu.

Mehlika, Hwace'nin ahırından çıkma sütbeyaz bir kısrağın, Osman, Sultan'ın o pek meşhur, Kalmuk Elçisi adlı kestane kın aygırının üstünde, dörtnala Mehlika Sultan'ın hanesine, yani Abram Paşa Sarayı'na gittiler. Atın çekik gözleri geçenlerde İstanbul'a gelen, İsen Taycı adlı Kalmuk elçisinin gözlerine benziyordu.

Birkaç dakika boyunca Divanyolu şimşeklerden çalınma nal sesleri ile çınladı. Mehlika Sultan, atlar bağlanırken Osman'ı elinden tutarak üst kata çıkardı. Gün olur muydu bilmiyorlardı, ama hayırlı olmayacağını biliyorlardı. Doğruca Mehlika'nın odasına gittiler, kapıda yalın kılıç Kanemli hadımlar nöbet tuttu. Mehlika Sultan, Osman'ına sarıldı, önce doyasıya ağladı, sonra

“Gururu bırak Osman'ım, ben kimsenin malı değilim, mülkümüzü ele geçirip, atalarımın ocağını kurutmaya azmetmiş bir caninin hiç değilim, işte Cenâb-ı Hak huzurunda ve senin önünde o mülevves pisliği boşuyorum," dedi.

O gece beraber oldular. Tutkulu sevişmelerin arasında daha da tutkulu konuşmalar yaptılar, geleceği kestirmeye çalıştılar. Yapacak hiçbir şey yoktu. Sevgili ve ağzı bozuk müteferrikaları aklına geldikçe gözlerinden

sicim gibi yaşlar inen Osman’ı ile beraber ağladı Sultan:

“Cenâb-ı Hak, müteferrikaları hakikaten de tefrik etmiş, dördünü bırakarak gerisini kendi ulu sarayına almaya karar vermiş…”

“Sultanım, Osman Müteferrikan zaten hep günahları, küfrü sayesinde yırttı şimdiye kadar, bu da öyle bir halet işte..."

XXIII.

Gün doğdu, hayırlar olmadı. Tan yeri karanlık ve vahim bir rahim-i bî-rahm gibi, kızıl kanlara bulanmış bir yavru irisi güneş doğurarak, iki imparatorluk gömmüş ve belki, “fesad”ın önü kestirilmezse bir üçüncüsünü de gömmek üzere olan “Dersaadet”in yeni zaferini kutluyordu. Tabii ki uyumadılar, Osman sabah erkenden dışarı çıktığında Divanyolu’nun her iki yanındaki dehşeti gören gözlerine lanet etti.

İnsanın insana yaptığını görmenin, cezayı çekenlere verilenden kat kat ağır bir ceza oluşunun lüzumsuz bir şahidi daha oldu. Hem bu kaderin en büyük mimarlarından birisi oluşuna şaştı hem de en bilinçsiz tuğlası kadar önemsiz oluşuna... Tahmin ettiği gibi, müteferrikalarına olan olmuştu. Divanyolu’nun her iki yanına kurulan darağaçlarında saz bedenler, çelik göğüsler, İstanbul güneşiyle yanmış ve eski şakrak yazların müşahidi yarım bakır kollar –müteferrika üniformasının bir hususiyeti– sarı bıyıklar, kızıl bıyıklar, siyah sakallar, henüz tam çıkmamış sakallar...

Devlet-i Âliye-i Osmaniye, tüm diğer düvel-i ulyâ gibi bir kez daha gençlerini, evlatlarını, o devlet-i âliyenin hissedarı olan babalarının bebek iken saçlarını koklamaya doyamadıkları çocuklarını, dökülen o kanı asla istemeyen Baal’e kurban etmişti.

Osman saraya doğru, sultanın muhteşem koşumlu atının üzerinde Divanyolu’nun her iki yanına bir tür selam vere vere, yoldaşlarını gözleri ile öpe koklaya, ağır ağır ilerledi. Tüm halkı ölmüş bir ecel padişahı gibiydi. Baal’in tapınağında selamlık resmine çıkmıştı. Bir ecel padişahına yakışan yemin ne ise onu etti:

“Bindiğim at, kuşandığım kılıç hakkı için benim sizinle davam kıyamete değindir.”

Halk manasız gözlerle bu manzaraya bakıyor, Osman'ın o heybet ile geçtiğini fark eden birtakım işgüzarlar koşturarak maslûb bedenlerin üzerine tükürüyor, ellerini göklere kaldırarak dirlik ve düzenliği sağlayan sultana tükenmez ömürler istiyorlardı.

Bir ara başını çevirip arkaya baktığında, bu manzaranın yolun kıvrıldığı, gözden kaybolduğu noktaya kadar gittiğini anladı. Bu kadar müteferrika yoktu ki! Felaketin daha da büyük olduğunu idrak ederek, sol yanında Ayasofya, sarayın birinci kapısına geldi. Daha birinci avluda binlerce yalın kılıç yeniçeri muhafız olmuş, Yecüc ve Mecüc benî Âdem'e zarar vermesin diye tunçtan bir sed örmüş, ayaklarını iki yana açmış bekliyordu. Osman Hulûsi "acaba neyi koruyorlar?" diye düşündü, içerideki kanlı canavar dışarı uğrayıp biraz daha kan içmesin diye mi sed örmüşlerdi, yoksa dışarıdaki ölü ve canlı halayık saraya hücum etmesin diye sarayı mı koruyorlardı? Yecüc Mecüc neredeydi? Seddin o yanında mı? Bu yanında mı? Pek emin değildi artık. Şaka olarak düşündüğü "şu fesadın önünü kesdirmesek daha mı iyi" faslı, artık pek o kadar şaka değildi ve Osman Hulûsi pek yakında bu yabani soruyla pençeleşmek zorunda olduğunu biliyordu. O zavallı müteferrikaların pek süslü, yakaları beyaz kakım kürkle kaplı kışlık kılığından ötürü kendisine anında kılıç üşürmeleri gerekirken, yeniçerilerin, saygıyla iki yana yarılarak yol açtıklarını gördü. Herhalde tembihli idiler. Sultan'ın atının, yani murassa takımlar donanmış ve gümüş eyer altındaki derisi ışıl ışıl parlayan Kalmuk Elçisi'nin üstünde bulunması, Osman'ın gayr-i ihtiyârî kabzasını sıkı sıkıya kavradığı murassa kılıcın da sultanın eski bir hediyesi olması, ecel padişahı imgeleminin devam etmesini sağlıyor, sanki bu birlik onun için oradaymış görüntüsü veriyordu. Kan ve taze ceset kokusu aldığı için ürken, şaha kalkan, sağ ön ayağı ile toprağı eşen, hal-i tevahhuşta ve iyi eğitilmiş her Osmanlı atı gibi koşmak, saldırmak, düşmanın atlarını ısırmak isteyen Kalmuk Elçisi'nin sırtındaki sakin ve umursamaz hali, bu etkiyi iyice artırıyordu. Heykel gibi duran bazı yeniçerilerin gözlerinden yaşlar iniyordu. Şaşırdı.

İkinci kapının önünde ise dağlar gibi heybetli iki yeniçeri, palalarının kıvrık uçlarını küt taraflarından sanki birer bebek gibi omuzlarına yatırmış, iki taş sütun misali duruyorlardı. Birini tanıdı.

"Çomar Kolbaşı!"

Adam “duur" diyerek atın dizginine yapıştı. Uzaktan gören için her şey gayet normaldi. Buradan öte atla gidilmezdi, ancak sultanın atı geçerdi. Gerçi Kalmuk Elçisi sultanın en sevdiği atıydı fakat üstündekinin de sultan olması gerekiyordu. Ya da, bir Asya-ı Vustâ inanışına göre kazara geçenin de sultan olması gerekiyordu.

Kibarca “buyurun beyim” dedi yeniçeri subayı; tane tane konuşmaya gayret ederek. Türkçesi anlaşılsın istiyordu:

“Yiğit Osman Beyim, istersen buradan at üzerinde de geçersin... Senin elinde... İste yeter!”

Daha oynak ruhlara, mesela bir Şeker Hami’ye zil taktırıp atın üzerinde tavşan oyunu oynatacak olan bu lafa Osman hiç şaşırmadı, zaten o günden sonra bir daha gerçekten hiç şaşırmayacaktı. Daha kuşkulu ruhlara ise “aman o nasıl söz öyle” dedirterek bir tuzak karşısında olup olmadıklarını anlamaya sevk edecek bu hale o tepkiyi vermeyi de küçüklük addetti. Sessiz kaldı. “Çomar Kolbaşı” devam etti:

“Beyim kul sizinledir, tek bir emrinle geri döner, bu bokluğun tek taşını bırakmaz, sabaha ise o taşlardan sana istediğin sarayı yeniden inşa ederler...”

Osman hiç tereddüt etmedi, o artık kararını vermişti, mal ile “mülk” ile kendi zati hevesleri için oyalanmayacaktı.

“Biliyorum ağam. Sağ olun ama mülk tehlikededir... Bunda tefrika olmaz... Berke’den ve hanedanından henüz umudumu kesmiş değilim... Haber bekleyin... Yakında olan olsa gerekdir. Sana bir remizim vardır, ancak benim öz ağzımdan kendi kulağınla duymadıkça harekete geçmeyin. Duyunca da önünüze paşa babam çıksa ikiye biçin."

Sonra eğilerek yavaş yavaş saltanat atından inmeye koyuldu ve adamın kulağına bir hizb fısıldadı. Çomar Kolbaşı, aslında Ocağın büyük zabitlerinden “serseksoni," yani o dört ayaklı gerçek çomarların yüz akı olan ve nice gazaya katılan geniş göğüslü köpekleri besleyen askerlerin komutanı olan seksoncubaşı, adı ile değil de lakabı ile müsemma, yüreği kunt, yiğitlerin hası Bekri Ağa, gözlerinden ip gibi değil, sağanak gibi yaşlar akıtıyordu. Yeniçerilerin daha çok bir uğur gibi yanlarında taşıdıkları ve o ana kadar sağ kulenin dibindeki çakırdaklı koyun postunun üzerinde

uyuyormuş gibi görünen, ufak tefek ve uzun dağınık sakallı bir Bektaşi babası, yaşlı gözlerini semaya kaldırarak hiç umulmayan ve avludaki 12.000 yoldaşın her birinin kulakları içinde gümleyen bir sesle, kıyamet gününü haber veren sûr gibi gümledi:

“Yar için serini vermeye koşan, bu âlemin tantanasını fisebilullah elinin tersi ile iten, demi geldiğinde sel gibi coşan, âdemoğlu Osman Bey aşkına bir huu!”

11.999 yoldaşın, değil sarayın içinden, deryadaki gemilerden bile işitilen sesi, o gün birtakım kara yüreklere kuşkular, korkular saldı.

“Sultanım” dedi Şeker Hami,

“Bu kul taifesine de ne oluyor? Sizin mahz-ı isabet ve keramet olan kararınızı mı sorguluyorlar? Bunları sizin ceddiniz kul etmedi mi? İsterseniz topunu bir pula Mısır esircilerine satarsınız, Nubya taraflarında beyaz âdem etine düşkün bir acayib taife varmış, yani her iki türlü... kah... kah...”

Berke’nin gülecek hali yoktu. “Hami! yıkıl git bre kurbağa kıyafetli püzeveng, şimdi derine saman doldurtma hazır elim değmişken...” diye gürledi.

Hami arsız arsız çıkarken “ay...ay... imdat...” diye yalancıktan korkular geçirerek mübtezel, yıkıldı gitti.

Osman Hulûsi’yi bekletmeden içeri aldılar.

“Osman, kul ne ister?” diye bağırdı Berke.

“Mülkün sultanları ile beraber dirliğini, mutluluğunu sultanım. Ne isteyecekler?”

“Yani akçe, ulufe davası itmezler, kelle istemezler."

“Yok Berke, istemezler.”

Berke, Osman Hulûsi’nin sert konuşmasından, çok üzgün olduğunu anladı:

“Osman, taa şurası yanıyor.. Hiç mûteferrikalarıma kıyar mıydım? Sebeb olanların bu cihanda cezasını ben verdim, öbüründe de oranın padişahı ilahi ateşinden azat etmesin, amin!”

Osman usulden olan amini bile söylemeden sordu:

“Sebep olanlar mı?"

“Tabii Osman... Yahu biraz akıllı olsan a! Dört beş müteferrika hiç kendi başlarına böyle azim fesada kalkışabilir mi? O Testici tarikatının şeyhini müridleriyle beraber kazığa vurdurdum, onları aleyhime sevk eden Sabit Niyazi Paşa’nın da derisine saman doldurttum, yaaa! Bizim bacı nasıl? Korkmadı ya?”

“İyidir, ben sabah çıktığımda iyiydi, bilirsin korkmaz, senden benden cesurdur!” dedi kısaca Osman.

Berke, gerisini sormadı. Osman’ın sabah Abram Paşa’dan çıktığını saraya hemen yetiştirmişlerdi.

“Kalk divan var, bakalım bizim esir pazarında ne konuşuluyor?”

Divan azalarının hemen hepsi kul cinsi olduğu için sultanlar bazen böyle eğlenirlerdi. Tatsız, gözlendiklerini bildikleri için huzursuz, birkaçı yeğen, birisi bir torun kurban vermiş, çok sevdikleri ve taa içoğlanlık günlerinden arkadaşları olan merd-i merdan Sabit Niyazi Paşa’nın Hwace-i Sultaninin hışmına uğramasından tedirgin vüzeranın ağızlarından berber kerpeteni ile güç bela laf alınabiliyordu. Sadrazamın hiçbir şey anlamaksızın mecalsiz mecalsiz okuduğu, bent bent kaleme alınmış bir metne hiç müzakere etmeden “beli beli” diyerek kafalarını salladılar.

XXIV.

Osmanlı tarihine sonradan Haç-Hilal Ovası adıyla geçen meşhur seferin kararı, işte böyle bir havada alındı. Sadrazam Ercümend Paşa “kifayet-i müzakere” dedi. Hasan Çavuşbaşı’nı çağırarak yüksek sesle,

“Kul çorbasını içti mi?” diye sordu.

Bu sorunun cevabını Berke de bekliyordu, içmişlerse Osman’ın yaşamasına izin verecek; işte, “efendim yok tuzlu olmuş, yok içinden bulaşık bezi çıktı” gibi sudan bir gerekçe ile içmeyip de sultanın ekmeğini yemekte epey zorlandıkları, ekmeğini yemedikleri sahibin kapısında kul da olmadıkları mesajını vermeye kalkışırlarsa, çocukluk arkadaşını hemen yay kirişi ile

boğduracaktı. Bunun başka çıkarı yoktu. Çorba içmemenin bir adım ötesi, o çorbayı pişiren kazanı kaldırmaktı ki estaizubillah... Sabah bu işi çok düşünmüş, kendi kendine "umûr-u devlet, umûr-u devlet" diye mırıldanmıştı. Çavuşbaşından gür bir cevap geldi;

"Tanrımıza hamdolsun, içmişlerdir!"

"Ya o gulgule, şamata nedir?"

"Gulgule değildir, tek nefes gülbanktır, padişahın mülkü ebed müddet olsun, bu uğurda hizmet eden Osman Hulûsi Beyefendi gibi yiğitler daima sağ olsun makamında bülend avaz eylemişlerdir ..."

Seksen yaşlarında ama tomruk gibi kol ve bacaklarında bir aslanı bile boğacak kadar güç olan bu eski yeniçeri, "Kul kazanı devirmiş" ne kelime, "kul kazanı lazımlık olarak kullanıyor" dese bile daha iyiydi.

Yerin yarılmasına filan gerek yoktu. Bütün vüzera kaçacak sıçan deliğine bile razıydı. Çavuşbaşı ise, yaşlı ve titrek sadrazamın kaş göz işaretlerine, herhalde "yine tiki tuttu bunun" diye kulak bile asmamıştı.

Padişah biraz önce boğdurmayı düşündüğü adamın zannettiğinden çok daha güçlü olduğunu anlamıştı. Yine de, eğer Osman Hulûsi istemiş olsa şimdi ne olurdu kısmını tahmin değil, tahayyül bile edemezdi. Böyle güçlü adamları hoş tutmakta, kendisine medyun, nimetlere gark olmuş bir halde bırakmakta fayda vardı:

"Bre Osman gel seni yeniçeri ağası yapalım. Kul seni pek sevmiş!"

"Sultanım sefer vaktidir. Muktedir başbuğlar gerekdir, senin Osman'ın yapacağı iş midir? Seksoncubaşı kulunuzu bu sabah askeri zapt ederken görmeliydin, 'mülk' için bir hayırlı iş yapacaksan onu nasb ve tayin et!" deyip çok çok sonraları şeyh olduğu zamanlardaki gibi bir tevazu ile boyun kesti Osman.

"Osman, yaptım gitti! Git, ferman eline ulaşmadan kendin müjdele. Şimdi bu bokluktaki yılan çıyan takımı koşturup 'seni ben tayin ettirdim' diye herifi minnet altında bırakmasın. Bir minnet altında kalacaksa bu seninki olsun!"

Berke durdu, Osman'ın da kendi minneti altında bulunmasına karar verdi:

“Osman, Kalmuk Elçisi’ni takımları ile beraber tut. Üstüne çok yakışmışsın diyorlar!”

Osman Hulûsi geldiğinden daha iyi bir halet-i ruhiye ile saraydan ayrıldı. Gücün yanında yöresinde dolaşmanın böyle faydaları da oluyordu, yeter ki kendi şahsını işe sokmamayı becerebilsin. Müteferrika kardeşlerinin ve daha kim bilir ne kadar insanın kanını yerde bırakmakla, intikam hissine kapılmamakla, Berke’nin sarayını başına yıkmamakla iyi etmişti. Bunlar da yeni kurbanlar yutacaktı çünkü.

Dışarı çıktı, Kalmuk Elçisi’nin zaten orada tutulduğunu gördü! Kulun canı bugün başka şekilde mesaj vermek istemişti. Gülümsedi. Binek taşına çıkarak veya daha kötüsü, bir garibin sırtına basarak ata binmeye tenezzül etmedi. Yay bacaklarının ufak bir esnemesi ile Elçi’nin üstüne sıçradı. Bekri Ağa, nöbet hizmetini başka bir yoldaşa bırakmış, sultanın atını dizginlerinden kendisi tutmuş, bekliyordu.

Osman, sabahki düzenin sırf kendisine yakın olmak için kurulduğunu anladı. Yine ağanın kulağına eğildi:

“Sultan’da ateş sönmemiş, korlanmış ağam. Seni yeniçeri ağası yaptı. Fermanı şimdi gelir.”

Ağanın hiçbir şey söylemesini beklemeden atını topukladı. Alakasız görünen olayların hangilerinin el ele vermesiyle olduğunu şimdilik bilmese bile, bir şekilde artık safların belirginleştiğini görüyordu. Bir yanda kendisi dahil dört müteferrika, Mehlika Sultan, 45.000 bu kadar yeniçeri vardı; öbür yanda Hami Şeker, Hwace Refahüddin, Tırnakçı Utarid Paşa. Tımarlı sipahi ordusu ve altı bölük sipahileri, deliler, serdengeçtiler vesaire, Utarid ile birlikte görünüyorlardı ama gönülleri nerede, bilen yoktu. Ulema herhalde ikiye bölünmüştü. Hocanın gazabıyla sürülen Numan Çelebi’nin de bir miktar taraftarı olsa gerekti. Bu karmaşanın başında olduğu zannedilen Berke ise ortada idi. Kılıçlar çekilmişti.

Ördekkasap’taki baba evine gitmeye karar verdi. Divanyolu’ndaki cesetleri alelacele toplamışlardı. “Tuhaf diye düşündü. Göğüslerine yaftalar asarak niye cezalandırıldıklarını anlatmak, birkaç zaman tutmak âdettendi. Kesilen kelleler için de öyle... Eğer bu hadise taşrada olmuş ise zavallı başı bal içinde muhafaza ederek İstanbul’a getirirler, güzelce yıkayıp “yeni kesilmiş

gibi yumuşacık" olduktan sonra da sarayın önünde sergilerlerdi. Bal hikâyesini bilmeyen halk, "Basra valisi bilmem kimin başı" diye önlerine konan bu kelleden hâlâ kan sızdığını görüp dehşete düşer, sultanın kutuna, kerametine inanırdı. Bir daha da sultanın bu dünyada yapamayacağı bir şey olabileceğine asla inanmazlardı. "Yalandır, kim bilir sokaktan çevirdikleri hangi garibanın boynunu vurmuşlardır" diyen fesat kurucuları arada sırada ortaya çıkarsa –ki bunlar genellikle gençlik arasından çıkar– bir gün çok yakından tanıdıkları ve Macaristan'da seferde olan bir sadrazam veya başka bir kişinin kellesini görünce onlar da iman eder, inanırlardı, bu destgâh –onların ağzıyla "tezgâh"– böylece, kurulduğu gibi giderdi. Hadisede mühim olan tek şey vardı, bal sırrını korumak. Bunun için de tatarların, ulakların sıkı ağızlı olması kâfiydi. Onlar da bu işten güzel para kazandıkları ve mesleği aile içinde tuttukları için mesele çıkmazdı.

"Malumat; mühim olan şu: Malumatı ya da halk ağzıyla bilgiyi kim üretiyor, kim sahipleniyor ve kim kimin hizmetinde kullanıyor," diye düşündü Osman.

Ördekkasap'ta yas vardı. Diğer paşaların tersine, babası İvaz Paşa mutena semtlerde değil, "yaşlı" anasıyla burada yaşıyor, iki katlı, büyük ama mütevazıca inşa edilmiş evde oturuyor, tavuk besliyor, yumurtaları ahaliye dağıtıyor, bahçesinde nefis salatalıklar yetiştiriyor, herkesle beraber küçük mescide gidiyordu. Birtakım eski dostları olmasa, kimsenin varlığından bile haberi olmayacağı bir paşaydı. O dostlar kendisine Tophane gümrüğünden iyice bir maaş bağlatmış, yine o dostlar üçüncü evliliğinin yaşayan tek çocuğu Osman Hulûsi'yi sekiz dokuz yaşlarında, önce İlmiyeye sonra da saraya sokmuşlardı. İyi halt yemişlerdi, lsfendiyarlı yaşlı paşa kendi oğlunun din ve devlet aleyhine bir şey yapacağına asla inanmazdı. O yüzden "bütün müteferrika bölüğünü kırmış sultan, tuz ekmek haini olmuşlar" haberi gelince kılı bile deprenmeden "eğer öyle ise o sultanın elleri dert görmesin, kılıcı keskin olsun" demiş, başka da bir şey dememiş, bahçesine, tavuklarına dönmüştü. Cins Hint horozunu kendisinden habersiz aşağı mahalleye dövüşe götürdü de ibiğini yırttırdı diye hizmetkârı Basri'yi haşlamış, "ne istedin benim gösterişli oğlumdan, kanına ekmek mi doğrayacaksın behey köftehor!" diye nerede ise dövmeye kalkmıştı.

Paşa aslında kan görmekten nefret ederdi. Oysa "kader" onu savaş

meydanından savaş meydanına sürüklemiş, yanındaki tüm kapı halkı ve yoldaşları hazan yaprakları gibi dökülünce paşa öyle, güz mevsiminde yapraksız kalan bir koca çınar gibi ortada kalmıştı. Düşen her yoldaşını, hangi savaşta nerede düştü, neresinden ne yara aldı gibi ayrıntılarla anlatır, "şöyle sol memesinin altından bir mızrak darbesi ile gitti bizim Dursun. Yahu ne iyi yoldaştı bir gün hiç unutmam..." diye parmağı ile gösterip başka bir hikâyeye geçerdi, eğer yanındaysa, karısı "yapma paşam elinle gösterme paşam, töbe bismillah" der, o bunu takmaz "ulan karı sende zerre kadar akıl yok, Cenâb-ı Hak Dursun yerine beni almak istese, benim parmağım ile tarif edip yol göstermeme mi bakar? O mızrağı o kâfir bana dürterdi be yahu?" der, devam ederdi. Bu kırk yıllık cenk meydanı paşası böyle soldan sağa sürüklenirken, o sonsuz imparatorluğun en iyi kılıç kullanan adamı olmuş çıkmıştı. Osman Hulûsi'ye göre ise babası zaten bir kılıç ustası olduğu için kırk sene çarpıştıktan sonra hayatta kalabilmişti.

İşte bu evde bugün ancak yarım bir yas vardı. Bütün mahalle feryatlar, şivanlar ile sarsılıyor, haremlik kısmına girip çıkan kadınları ayıltmak için, genç kızlar kova kova buz gibi kuyu suları çekiyor, Osman'ın annesi Mahmure Hatun saçları daima ıslak ve daima baygın, yatıyordu.

İvaz Paşa ise, selamlık kısmında "paşahazretleribaşınsagolsun"a gelen birkaç adama, bilmem ne çenginde at uşağı Satılmış nasıl düştü, onu anlatıyordu. Misafirlerden yaşlıca biri dayanamadı:

"Paşam, asi masi, evlattır... Cesedini aldınız mı?"

"Ne alacağım o köpeğin leşini, kim öldürdü ise o sürütsün, bu seninki de laf mı?"

İvaz Paşa böyle patlayıverince, kimsede konuşacak mecal kalmamıştı...

XXV.

Osman Hulûsi muhteşem atıyla, bunlar bu halet üzre iken avluya girdi. Ortalık birden ana baba gününe döndü. Kaç göç kalmadı. Osman'ın atının üzengisine yapışan, elbisesine dokunmak isteyen, kılıcına el sürmek isteyen bir yığın insan, asumana bir velvele saldı...

Paşa içeride hâlâ,

“Bizim Satılmış...” diyordu, “yahu ne edepli çocuktu, oğlum gibi severdim...”

Baştan beri hiç sesini çıkarmayan bir misafir, kimsenin tanımadığı ak saçlı, iri burunlu, kırmızı suratlı bir adam, –hoş, paşa da tanımıyordu ya– bu zırdeli Türklerin arasına düşmüş akıllı bir Rum olan Barba Anastas sonunda patlamış,

“Anlasildi vre senin Dursun da Satılmis de kim varise oğlun gibi sevdiğin hepisi de muhabbet fazlasinden ölmüş be...” deyince müthiş bir kahkaha patlamış, Osman da tam bunun üstüne içeri girmiş, doğruca babasının elini öpmüş, izin alıp oturmuştu. Paşa Babası sormuş,

“De bakalım bir çakallık etmedin ya?"

Osman cevaplamıştı:

“Yok Paşa Baba, etmedim!”

Pencereden atın övgüsünü naklen dinleyen ama kalkıp bakmayı, ar saymak değil, aklına bile getirmeyen Paşa, atı sormuş, “Sultan verdi" cevabını alınca,

“Asilerin kırılmasına mı yardım ettin?" diye sormuş, bunun üzerine Osman bir iç geçirerek,

“Bir nevi öyle oldu Paşa Baba, yoldaşları din-û devlete, mülk- ü millete kurban verdik" demiş, paşa da,

“Erkek koyun ne güne var, tabii kurban olacaklar! Hele hele...” demiş, ama bir şeylerin karışık olduğunu da anlamıştı...

Diğerleri de anlamasın diye lafı değiştirdi:

“Atın adı var mı? Âdettir koysan iyi olur!”

“Var Paşa Baba, Kalmuk Elçisi.”

O köşe minderinden ayrılmayan Paşa Baba, bu cevabı duyar duymaz bir gülle gibi yerinden zıplayıp merdivenleri üçer beşer atlayarak bahçeye uğramış, soylu hayvanın boynuna sarılmış, burnunu sevmiş, çekik gözlerini öpmüş, bütün cemaati hayretler içinde bırakmıştı. Daha da bırakacaktı: Çünkü Osman’ın huzura girerken çıkarıp komşu veletlerden birinin eline

bıraktığı kılıcı da oğlan paşaya göstermiş, paşanın vaveylası o iki katlı evin avlusu ve damlarında yankılanmış, Osman dahil herkes aşağıya koşmuştu.

Yaşlı paşa murassa kılıcı kınından sıyırmış, çeliğin suyuna, gidişine, haresine, menevişine bakıyor, sanki Carrera bedenli bir Tanrıça heykeli hasta olmuş da hastanesine gelmişçesine şaşıran bir hekim gibi çeliği muayene ediyor, küçük fiskeler atarak dinliyor, altın ve mücevher kabzasına beğenmeyerek bakıyordu. Herkes, "zavallı paşa bir üzüldü bir sevindi, ikisini de içine attı göstermedi, şimdi ise dellendi" diye bakıyor, kendi karısı da dahil birtakım kadınlar, mırıl mırıl bir şeyler okuyup "yazıya yabana, dağlara taşlara, kapıdan bacadan uzak dursun, tuuu" yapıyorlardı. Osman bile şaşırmıştı. Sonra paşa emretti ve gösteri başladı.

Osman'a kılıcını verdi, odaların birinden bir kucak kargı ve mızrak getirtti kolları acayip şişkin tek uşağına. Uşağa bir şey söylemeye gerek yoktu. Adam bir lobutu kaptığı gibi Osman'a fırlatıverdi, Osman gelen lobutu kılıcıyla ikiye biçiverdi, lobutlarından birini yitirmek uşak Basri'ye acı gelmiş olmalıydı, bir daha fırlattı, onun kaderi de aynı oldu, şu farkla ki, dönerek geldiği için kılıcın yukarudan aşağıya inen darbesi lobutu enine değil, uzunlamasına ikiye biçmiş – yarmamış, biçmişti. Paşa kayıtsız gözlerle bakarken içinden,

"Fena değil sarayın durumu, şu kesiş... öldûyse Allah rahmet eylesin, yaşıyorsa Allah selametlik versin Çavuş Haşan vuruşunu hatırlattı bana" diye mırıldandı.

Aynı şehirde yaşamalarına rağmen, sarayın kılıç ustalarından Hasan Çavuş'un hâlâ yaşadığını ve Çavuşbaşı olduğunu bilmiyordu. Paşa daldığı tefekkürden uyandı, uşak demir bir gönderi fırlatmak üzere elinde tartıyordu, herkes çığlıklar atıyor, Anastas yalvarıyordu. Paşa'nın tok sesi duyuldu:

"Dur!"

Kalabalık derin bir soluk aldı. Nihayet baba kalbi dedikleri şey harekete geçmişti: Oğulcuğunun şişlik kuzu gibi ölmesini önlemişti işte. Bir buçuk parmaklık demire kılıç ne yapsın? Şimdi de lobutları, kargıları kesildi diye herhalde saklı bir cinnet geçiren –herifin suratında tek bir kas bile oynamıyordu– açıktan bir cinayete kalkışan uşağı kovacaktı.

Paşa meydana kendi çıktı. Kılıcı eline aldı. Bir açıklamayı hakediyor diye oğluna,

“Oğul, bildiğin has çelik değildir bu, çeyrek kıl kadar oynatırsan kırarsın” dedi. “Hassas baba kalbi," kılıcı düşünüyordu. Emretti:

“Gönder!”

Uşak, demir gönderi olanca hızıyla gönderdi. Kimsenin bir şey yapmaya vakti kalmamıştı. Yaşlı çınarın dalları belirli bir hızla savruldu. Demir kargı peynir gibi kesilmiş, ihtiyarın önüne iki parça olarak düşmüştü.

İşte o an derin bir sessizlik oldu. Tavuk, yumurta müstahsili ve çiçek düşkünü olarak gördükleri; iş güç yokluğunda meşhur Dursun-Satılmış hikâyelerini dinledikleri kocamış paşanın kırışık derileri altındaki kaslar ile bir aslanın ön kolları arasında, paşa lehine belki biraz fark olabileceğini fehmettiler. Paşa Osman’a döndü, yavaşça fısıldadı:

“Oğul, kusura kalma, yiğidin elinden kılıç alınmaz ama kırabilirsin diye korktum. Yapabilir misin? Talimin yarım kalmasın."

Osman da yalnızca,

“Kılıç hocam Hasan Çavuş” diye fısıldadı.

Paşa memnun, uşağın yanına gitti, en kalın, iki parmaklık demir kargıyı çekti aldı. Sonra “Ya Allah" diye, ciğerlerinden çıkan solukla birlikte oğluna savurdu. Osman bunu son anda, her iki yarıda da mümkün olabilecek en düzgün ve geniş birer elips oluşturacak şekilde biçiverdi. Komşular, bu baba-oğul gösterisinden sonra yavaş yavaş savuşup sıvıştılar. Oğlunun ölüm haberine ağlamayan paşanın sakallarında gözyaşları vardı.

O akşam Osman’ın babasından öğrendikleri çoktu. Elinde tuttuğu kılıçtan dünyada sadece üç tane vardı, yani varmış. Biri yanlış ele, Densiz Han lânetullah-ı aleyh nam Moğol’un eline geçmiş, diğeri Atlı Han diye bir Kun hanının elinde dolaştıktan sonra kendi kâfir ama âdil, Ertur adlı bir kralın olmuştu. Bunlara ne olduğunu kimse bilmiyordu. Üçüncüsü ise cimri, salak ve bunak bir Selçuklu sultanı tarafından, görünüşü bir şeye benzemiyor nasıl olsa diye uç Türklerinden Kara Osmancık Han’a hediye gönderilmiş olan, işte şu elinde tuttuğu kılıçtı: Yıldırımın düştüğü yerlerde bulunan, “Anka yumurtası” denen doğal bir çelikten yapılmaydı. Asya-ı Vustâ

Kırgızları daha önce yalnızca beş altı kez buldukları ve yarısı, işinin ehli olmayan ustalar elinde iç- güveysinden hallice kılıçlar haline gelerek ziyan olan bu Anka yumurtalarını hâlâ arıyorlardı, ödül o kadar büyüktü... İşte bu kılıç, büyük bir ihtimalle yine bir şeye benzemiyor diye Selçuklu ailesinin yetimlerinden Kutluboğa'ya verilmiş, Konya hâzinesine öyle girmişti.

"Osman oğlum, zamanı gelince ya sahibine geri ver ya sen tut" öğüdünü verdi paşa. Ortalığın durumu hakkındaki yorumları ise bu kılıç muhabbetinden ne kadar farklıydı, Osman anlamadı. Babasına durumu aynen anlatmış, gördükleri ve duyduklarını bir bir demişti. Paşa,

"Kılıç değildir sadece demiri kesen, demir kendi hızı ile kendisini haylice keser zaten. Onunçün sen kılıcı düzgün tut yeter; kolunun tüm gücüyle abanma" dedi ve ekledi:

"Eskiden öyle ustalar varmış ki hiç bizim gibi heyecanlanıp darbe indirmez, yalnızca tavır alır beklerlermiş."

Osman Hulûsi inanıyordu:

"Yalnız kargıyı atan kolun da çok güçlü olması lazım, değil mi Paşa Baba, yavaş gelirse nasıl keser geleni?"

"Osman'ım bu dediklerim kargının en az bizim Basri'nin altığı kadar hızlı atıldığı zamanlarda varittir. Yavaş gelirse kılıcını hiç kullanma, ya çekil defolsun gitsin, ya tut sahibine geri gönder. Osman, oğlum, benim sana tek nasihatim var. Kargıyı atan kolu unutma Osman!"

Babası kendi attığı gönderden bahsetmeyecek kadar alçakgönüllüydü. Ama Basri'den bahsetmişti. Bu ders Osman'ın yüzünde bir şamar gibi patladı. Kendisi de aşağıdaki sâdedilân ahaliyle ve şehir oğlanlarıyla bir düşündüğü için o kadar utandı ki yerin dibine geçti. Bunu daha önce niye hiç düşünmemişti? Gelen kargıları kendisi tek başına kesiyor zannediyordu. Bunun bir işbirliği, büyük dikkat gerektiren bir el, göz, gönül birliği olduğunu anladı. Ne büyük bir yanılgı! Kargının, kargıyı bırak, lobutun, Basri ile babasının elinden çıkarkenki hallerini görmüş müydü ki? Kargıyı atan kol böyle güçlü olmasaydı, belki de bu murassa hatıra kılıç iki üç cam parçası gibi dağılacaktı... Uşaklarının gönlünü almaya karar verdi. Babasına söyledi.

“Haa, o balçağın, kabzanın değişmesi lazım oğul. Kılıcın dengesini bozduğu yetmiyormuş gibi, savaşta seni yorar. Orada öyle sekiz on darbe değil senden beklenen. Kemik, boynuz, hadi fildişi belki; ama en iyisi, bildiğimiz adi, sert bir ağacın tahtası. Aklında olsun, kestane-gürgen yaptırma, çatlar. En hası, fırınlanmadan iki üç yıl serinde kurutulmuş meşe tahtası. Hoş, öyle tahtanın kendisiyle bile âdem helak edilir."

Osman babasından bunları daha önce niye öğrenmediğine şaştı, bunu söyledi de. Yaşlı paşa güldü,

“Unutmuşsun Osman’ım çocukken hep sorardın...”

“Doğru ama bunları öğrenmedim ki?"

“Osman, kanatsız kuş cücüğü uçar mı?”

Yani “bir düşün" diyordu paşa,

“Benim karşıma hiçbir şey bilmeden gelseydin, bugün de öğrenemezdin."

Babasına hak verdi ama... keşke daha önce anlataydı! Sonra yine hak verdi: Bunları açıklayarak çok uzaklarda bir hedef göstermenin çok çocuğu budayacağını, ancak bir iki dâhi yaratacağını, bazı çocukların on yaşındayken kendisinin bugünkü seviyesine gelebileceğini, ama çoğunun da şevkinin kırılacağını ve her şeyin ters tepeceğini anladı. Bu sistem dâhi de istemiyordu âciz adam da. “Ne yavuz ol asıl, ne sessiz ol basıl” adlı atalar sözünü hatırladı. Kılıcı eline alınca her âdemoğlu bir şeyler yapabilsin. Yalnız muti olsun, işi eşkıyalığa dökmesin o kılıçla. Sistem bunu istiyordu ve başarılı idi. Şark’tan Garb’a, Garb’dan Şark’a cümle ülke, memâlik ve büldân şu babasının hayran hayran baktığı çelikten çok daha kötüleriyle, adeta demir parçalan ile fethedilmişti. Bugün yine sefer kararı alınmıştı, yakında yine kösler develerin üzerine konacaktı. Böyle bakınca müteferrikaların kaybının daha büyük olduğunu anladı. Arkadaşlarının hemen hepsi kendisi kadar bir şeyler biliyorlardı ve bugün artık yoktular.

Gece, baba ocağında son uykusunu uyudu. Öyle derin uyumuştu ki, yaşlı paşanın sabaha karşı odasına geldiğini, başucunda aynı o kılıca baktığı gibi kendisine baktığını, sonra eğilip o pak alnı şimdiden öptüğünü göremezdi tabii.

“Osman, yaşayan şehidim, bugün kendini bulan Osman’ım, nefsinin

boynunu vuran Osman'ım, bu dünya devletini tepen senin gibi kaç yiğit var Osman?" diye diye, ağlaya ağlaya kendi odasına gitmişti paşa. Küçük oğlu nasıl bir arslan olmuş; saçlarının kokusundan bile belliydi, seviniyordu. Üzülüyordu, Osman ile, bu "çürük" bedeni fırlatıp attığı zaman belki ancak mahşerde görüşebileceklerdi.

Döner mi âyine-i devrân kavuşur muyuz
Burada olmaz ise mahşerde buluşur muyuz

beytini okurken daldı gitti uykusuna.

XXVI.

Osman Hulûsi ertesi gün kalktı, yaşlılarının ellerini öptü. Atına bindi, kılıcını kuşandı. Nereye gideceğini biliyordu: Doğruca Mehlika Sultan'ın sarayına. Abram Paşa'ya... Habersiz gitti. Güpegündüz sarayın nöbetçilerini geçip avluya girdi. Haber gönderdi. Sultan gelince,

"Hwace ile durum değerlendirmesi yapmaya gitmezsek şüphelenirler, tiz ol" dedi.

Sultan hazırlandı. Osman atıyla, Sultan da tahtırevanıyla, daha dün darağaçları ile vakvak ağacı ormanına dönen, bugünse sessiz sakin görünen Divanyolu'ndan geçtiler. Hwace'nin konağına indiler. Hemen kabul edildiler. Hwace dün uğradığı mevzi kayıplarından dolayı asabiyet içindeydi. Öğrencilerinden fena halde şüpheleniyordu. Onları görünce pek sevindi. Demek ki "manevi nüfuzu" bu genç dimağlar üzerinde devam ediyordu. Ayrıca çaşıtların bu güpegündüz ziyareti Berke'ye bildirmesinden çok memnun olacaktı. Berke dünkü bağımsızlık gösterilerinden sonra kimin efendi olduğunu pek iyi anlayacaktı. Hoşbeş, kahve-lokum faslından sonra, durum değerlendirmesi yaptılar. Çocuklar Hwace'nin de bildiği göz diliyle bir sohbettir tutturdular:

"Seni seviyorum..."

"Hwace-mwace anlamam, ben yokken uzak dur!"

"Canım, kaç yaşında adam!"

"Yok, öyle deme! Bunun ne cariyeleri vardır..."

“Sence Berke Hwace’yi şeyhülislam yapar mı?"

“Yapsın yapsın, bunun için çalışalım."

“Evet, belki beni o Utarid’den boşar..."

“Yav biliyor musun, bu Hami pek güçlü..."

“Ne alakası var?"

“Hiç... Utarid diyince aklıma geldi."

“Yani?"

“Hiç... Dün gözlerimin önünde yeniçeri ağasını tayin ettirdi.”

“Aman Allah’ım!"

Hwace öğrendiklerinden o kadar etkilendi ki dünkü kayıplar hakkında nasıl düşüneceğini şaşırdı. Kendisi de Berke’nin bu ani bağımsızlık gösterisinden, birilerinin sorumlu olmaklığını kestirmişti. Hami ile dün gece sabahlara kadar tartışmışlardı. Hami’yi açıktan suçlamamış, ama bir fikri olup olmadığını sormuştu, o da hiç duraksamadan Osman demiş ama Efendi’yi ikna edememişti.

Hwace’ye göre Mehlika Sultan’a sırılsıklam âşık, aklı iki karış havada bir gençti Osman. Oysa Hami’nin Hwace’den bağımsız davranmak için çok sebebi vardı. Her şeyden önce, Hami’nin nereden geldiği konusunda verdiği bilgilerin birbirini tutmadığını, bağımsız tahkikat sonucunda öğrenmişti. Hwace lisanen, dün evinin penceresinden göz alabildiğine uzanan nefis vakvak ormanını nasıl seyrettiğinden, müritleriyle beraber öldürülen Testici şeyhinden şahsi intikamının nasıl Tanrı eliyle alınmış olduğundan bahsetmeye başladı:

“Şahıs gördü mü şimdi? Topladı mı bakalım vakvak ağacından dökülen kozalakları? Diğerleri de görsün ben şahsı ne yaparım?” (“*plagiarism* yapma... pila... what?”)

Osman Hulûsi’nin içi sızladı. Kendi bildiği pek başkaydı. Öldürülenler, sur dışında çömlekçilik ve çalgıcılık yaparak geçinen zavallı Çingenelerdi. Dört yüz şu kadar tarikatın zikr gecelerine gidip çalgı çalarlar ama bu işi boğaz tokluğuna yaptıkları için ellerine pek bir şey değil, hiçbir şey geçmezdi. Şeyhleri filan yoktu. Zaten kendi uyduruk tarikatlarından başka, böyle bir

tarikat da yoktu ki!

Hwace biraz farklı yorumlamıştı aynı olayı. Sonradan çok sık kullanılan ve "siyaseteyn içtihadı" diye anılan bir ilke koymuştu: Mademki müsned bir suç vardı ona uygun bir suçlu (bu durumda bir tarikat) da uydurulabilirdi. Hem Hwace isim babası bile sayılmazdı bu tarikatın. Adı olan bir şeyin kendisi de vardı. Berke tarikatı Hwacesine sorduğu zaman,

"Beli sultanım, vardır. Melamiyyenin en azılı koludurlar. Dertleri hanedanınızın, hanümanınızın, ocağınızın sönmesidir. Şeyhleri ile manevi bir gazaya giriştim dün gece... Tam, ışıktan kılıcım ile ümüğünü kesiyordum ki, çömlekçi çamuruna basıp kaydım, iblisin kılıcı kaşıma nasıl dokundu, bir nazar eyleyin hele" diyip kaşındaki büyücek bir yarayı göstermişti.

Hwace'sinin kerametine bir kez daha inanıp rüyada gördüğü yerin tarifini isteyen Berke'ye, çingenelerin yerini güzelce tarif etmişti:

"Sultanım bir hendekte sular var idi, arkasında yüksek yüksek surlar var idi, içlerinin karası yüzlerine vurmuş marsık kâfirler kadın erkek beraber çadırlarda yaşar idi..."

Daha önce Kara Molla Vâsıf adlı bir çömezine "oğlum, git bir dolaş bakalım, kim testi yapıyor bu şehirde" diye verdiği bir talimatın tatlı semeresiydi bu.

Allah da yardım ediyor, kendi işini kotarırken kendisini de savunana... Kaşının üstündeki yarayı bir hekim neşteri yapmıştı, cerahatlenen bir ufak sıyrığı tedavi ederken... Biraz canı acımıştı ama bak, dökülen kıymetli kanı başka bir işe de yaramıştı! Neymiş, demek ki bu inek Arnavut, Boşnak ve sair devşirmenin uydurduğu Etrâk-ı bîidrak lafı tamamen de geçerli değilmiş, bu taifenin de kendisi gibi cinleri, kurnazları varmış, değil mi? Sonra, ya Mehlika Sultan'a haber taşıyan o cadı bohçacılar: Sevgili çocukları biliyor muydu bakalım, haber taşıyan bohçacıları ne yapardı o?

"Artık kadınlara da bir şey yapacak değiller ya" diyerek bohçacıları öne süren Mehlika Sultan burada dehşetli bir tokat yemiş ama,

"Hwacem, sizin keramet hassanıza hayranım, benim hafızam hangisi olduğunu seçemediği için şimdi 'yanlışlıkla bir günahsızı yakmayayım'

demiştim ama kerametinizi nasıl göz ardı ettik, ah kadın aklı ile bu kadar" demişti.

Bir yandan da Osman'a üçüncü derece ile "görüyor musun hepimiz yalan söylüyoruz" işaretleri vermişti. Mehlika, Hwace Efendi'nin kerametle seçim yapmasını istiyor, bir de umumi bir bohçacı kadın katliamını engellemeye çalışıyordu. Hwace'nin geniş zaman kipini kullanması zavallıyı yanıltmıştı. Oysa olan olmuştu zaten. Osman daha çoğunu duymuştu ama söylemedi.

Hwace'nin gururu okşanmıştı yine:

"Güzel sultanım sağ olsun, dün hepsini toplamışlar saraya, şöyle 250-300 kadar karı... Bilemiyorlar tabii hangileridir... Hemen elimle işaret ettim, nah şuncağızla şu diye, oracıkta kendi bohçalarına koyup denizin dibine gönderdiler. Devlet-i Âliyye de çuval parasından tasarruf etti sayemde... Hele hele..."

Osman, Hwace melunundan tiksindi iyice. Onun duydukları epey farklıydı: Bostancılar bohçacıları saraya toplayıp falaka-malaka gibi nispeten insani yöntemlerle söyletmeye çalışırken, Hwace,

"İşkence altında alman ifade makbul değildir, doğru söyledikleri ne malum, belki biri daha az dayanıklı da 'ben söyledim' diyor?" diye olaya müdahale etmişti.

Bu zevkli işe nezaret eden Hami afallamış,

"Peki ne yapalım Hwace Hazretleri?" sorusunu sormak zorunda kalmıştı.

O zaman Hwace hukuk tarihine geçecek bir ictihadda bulunmuştu:

"Musâhib Şeker Bey oğlum, hepsini dökün denize evladım. Kabak değil ki bunlar fiyatı yükselsin? Böylesi daha sağlam olur, tecziye-ül müetemia li'l-cürm-ül şahsiyye, yani şahsi suça toptan ceza evladım, hep beraber bu bohçacılık işinden para kazanmayı biliyorlardı, cezasını da ortak çeksinler, aa her şeyi de biz mi söyleyeceğiz?"

Hami'nin bile aklına gelmeyen bu nezaketi ve inceliği, Hwace'yi tutan ulema saflarının dahi korkudan sırtlarını ürpertmişti.

Birden Hwace'nin konağında bir karışıklık oldu, hizmetkârlar seğirtti,

Hwace Efendi Hazretleri,

“Sultanım arslanım mıdır?" diye sordu, “Kalp gözüm acaba görüyor mu, huu..."

Son iki hecenin yan yana gelmesi ile kendisine pek yakıştığı üzere, yal vakti gelmiş öküzler gibi böğürüyordu:

“Muhuuu!”

Osman iyice tiksiniyor, elinde olsa bu adamın öğrencisi olduğu o yılları değiştirmek istiyordu. Hwace yeniçerilerin Osman Hulûsi’yle olan samimiyetinden sonra hır de bu garip âdeti geliştirmiş, olur olmaz yerde huu deyip duruyordu. Manasını sorsan kıvıramayacak kadar cahil, Yahu kelimesini ise günlük “yav” kullanımının dışında başka hiçbir şeyle ilişkilendiremeyecek kadar nâdândı ama adı bir kez Hwace-i Sultani’ye çıkmıştı. Arapçası sıfır seviyesinde, sadece kulaktan dolma bir şeydi. Çok sonraları meşhur olacak Türki kelimeleri, fiil olsun veya olmasınlar Arapça çekmek de onun marifetlerinden biriydi. Bunu diğer ulema ile, padişahın önünde bir helva sohbetinde uzun uzun tartışırken,

“Niye esfel-i sefil oluyor da, echel-i cühela oluyor da eslak-ı suleka yani salakların en salağı olmasın, bu eslak-ı suleka niçun tasalluk etmesin,” demişti. Sonunda şeyhülislam dahil hepsi ikna oldu, yoksa Efendi Hwace şahsı ne yapardı? Genç mollalar Hwace’yi görünce hemen Hwace’nin ihdâs ettiği yeni dil konusundaki bilgilerini sergiliyor, mesela ‘“Efendi Hazretleri bugün pek sağlık ve sıhhattesiniz ekbak-ı kubekanın takabbuk etmiş tüm kabakları bir araya gelse serçe tırnağınız kadar olamaz” diyorlardı. Her güzelin bir kusuru olur, Hwace’nin kusuru da pohpohtan pek hoşnut olmasıydı.

Berke merdivenleri biraz hızlıca çıkıp gülle gibi odaya daldı, yanında evcil kurbağası da vardı:

“Aşkolsun Hwacem, mektebi bensiz kurmak olur mu?" diye takıldı.

Hemen şerbetler koşturuldu. Sultan güya çaktırmadan bunları kurbağasına tattırarak içince Hwace bu siğilli yaratıktan iyice nefret etmeye başladı. Osman, kurbağanın bu işi pek gönülsüz yaptığını gördü, “Ulan Berke, adam oluyor musun ne? Madem böyle, temizle şu ikisini de, cihan iki pislikten

arınsın, sana da el-Gazi unvanı versinler. Gaziler şirk çirkinin ferraşı değil midir sen de olur gazanı kendi evinde yap... Sultan Hamuda'yı beklemeye ne hacet?" diye düşündü.

XXVII.

Berke ise Kitab-ı Duvduvani'yi istiyordu. Önce kurbağasının gül hatırı için düşündü ve hatırladı: Sadece tuğrada çekildiği gibi değil, gerçekten de daima muzaffer olmak, lskender-i Zülkârneyn'i aşmak, tarihi istediği gibi yazmak istiyor, yana yakıla bu kitabı arıyordu.

Hami ona bu kitabın kaderin ta kendisi olduğunu, oradan "okunan"ın aynen olduğunu söyledikçe gevşiyor,

"Yapma yav? De ki oradan okundu ki sultan Berke geçen sene bahçesinde mahzen kazdırırken iki yük altun buldu, bu şimdi olacak mı?" diye soruyordu.

"Tabii sultanım hiç olmaz mı?"

"İyi ama Hami, ben geçen sene orada altın maltın bulmadım?"

"Sultanım, güzellik burada zaten, kitap tekrar sizi alıp geçmişe götürecek, siz de altını elinizle koyduğunuz gibi bulacaksınız."

"Yok yok... Öyle okumaya lüzum yok, okursun dersin ki Sultan Berke yarın, yok, yarın da geç, beş dakika sonra kendi hâzinesini dopdolu görecek... Nasıl?"

"Sultanım siz boşuna sultan olmadınız, bu zekâ bende olsa Tanrı beni sultan sizi musâhib yapardı."

"Kah...kah... Ulan kurbağa kılıklı püzeveng! Çok da tok sözlüsün!"

Hami tevazu ile boynunu büküyordu:

"Beli sultanım, yaradılış! Doğruluk kulunuzun mayasında var..."

Sınıfın üçüncüsü müçüncüsü... Berke de hemen tüm Osmanlılar gibi sağlamcıydı. Geçmişlerde sürteceğine, maazallah, hemen geri gelemez melemez, birkaç dakikalık gelecekler ona kâfi geliyordu. Hanedanın iki

istisnası ise baba ve oğuldu, biri Küstüm Ova Cengi'nde dalga geçip bir düşman askerinin hançerine hedef olmuş, oğul da, yani Şimşekbay İzzet de coşup taşan ifrat-ı cesaretinden dolayı alelâde bir asker gibi çarpışırken Çubuk Makarnası Cengi'nde Asya-ı Vustâlı Emir Demir Keser Han'a esir düşmüştü. Berke bir boynuz olacak, bu kulakların hepsini, hepsini geçecekti. Kendi ilerdeki lakabını tahayyül etmişti: Boynuz Sultan Berke. Böyle bilinecekti âlem içre.

Sonra düşünmüş, şimdiki "Öküz" lakabıyla pek alakalı olduğu için ve birtakım daha başka kültürel sebeplerden dolayı, ne de olsa harem sahibi bir erkekti, boynuzu pek beğenmemişti. Bazen "eski" mantığından hâlâ kurtulamadığına kızıyordu. Yav niye âlemin kendisine lakap takmasını beklesin, Hami'ye söyler, "okutur"du güzel bir lakap: Koç, Arslan, Cihansûz, Muhteşem, Koca... Lakap mı yok? Ah ah... İyi ki bu kitabı okuyacak bilgiye sahip tek insan olan Hami onun musâhibi idi, bir tek ona güvenebilirdi. Hami, kendi dediğine göre, kitabı okuyabilecek tek insandı. Ama yine de ondan iğreniyordu... Yoksa, şimdi, şu içinde bulundukları anda pis dudaklarının dokunduğu, salyasını sümüğünü karıştırdığı şerbetleri böyle yüzünü buruşturarak içmek zorunda kalmazdı.

Yani bütün bunları Hami böyle tahayyül ediyor, sultanı şu anda sultanın kendisini özetlediği gibi biliyordu. Bu resimde doğru olan tek şey, sultanın Osman Hulûsi ve Mehlika da dahil olmak üzere bir tek Hami'ye güvenmesiydi. Çünkü Hami'nin en az kendisi kadar, belki de daha fazla, bu kitabı ele geçirmek istediğini anlamıştı. Bunun için sağlam sebepleri olmalıydı. Dolayısıyla sultan için en iyi strateji, bu kurbağayı yakınında tutmaktı. Bu da Hami'nin sorunuydu: Sultan'ın rehinesi olduğunu nereden bilsin? Bakmayan göremez. Hami bir terslik durumunda ikiye biçileceğini aklının ucuna bile getirmiyordu.

Sultan aslında Hwace'ye güvenmezlik etmiyor, daha ziyade, Hami'ye güvendiğini en başta Hami'nin kendisine göstermek istiyordu. Hami kendisinden iğrenilse bile vazgeçilmez olduğunu tamamen kanıksamalıydı.

"Sultanların kendilerine bile söylemedikleri sırları olur" diye bu sefer "gerçekten" ve yalnızca kendisi ve Meçhûl Muhayyil için düşündü Berke:

"Sultan olmaktan bazen nefret ediyordu. Keşke şu Osman salağı saltanat

naibi filan olmak isteyeydi! Kraliçe Mehlika ile evlenirler, çocukları da ‘bu mülk bu mülk' diye üzerine titrediği ülkeyi yönetirlerdi. Ben de kitabım koltuğumun altında yollara düşer, rüyalarımın yeşil gözlü cadısını arardım! Kitabı ele geçirdiği zaman hanedanın kanununu değiştirmek işten değildi. Memleketin adı da Mehlikaistan olurdu. Sultan (yani bu ben oluyorum) kitabı bambaşka nedenler için, çeşitli konulardaki bilgi açlığını gidermek için istiyordu. Zaman, geçmiş, gelecek, biz kimiz, niye bu kadar büyük bir beynimiz var, nereye gidiyoruz? Beş yüz yıl sonra burası nasıl bir yer olacak, gitmek görmek mümkün mü? Acaba yirmi birinci asırda bir gûnâ tasvirci olup, bugünü tasvir etsem, o zamandan bakarak bu zamanda böyle düşündüğümü görebilir miyim veya hatırlayabilir miyim? Malum, eğer uykularımız bölünmezse pek az rüya hatırlıyoruz, bölündüğü zaman ise hemen her şeyi... Bazı ihvân ve müdekkikana göre uyandığımız zaman hemen geriye bakabildiğimiz için hatırlayabiliyoruz. Tamam öyle olsun, o zaman bilinç nasıl oluyor da uyanacağını daha uykuda iken biliyor? İsterseniz başkası sizi aniden uyandırsın, hiç şaşmaz, uyanmadan biraz önce hatırlamaya başlarsınız rüyanızı, uyandıktan sonra değil!” diye düşündü Meçhûl Muhayyil, Nutfe-i Suat Ferid, veya Nüve-i Osman Hulûsi ama XVI. yüzyıl “realiteleri” o gün orada var olanlara, ki aralarında sonra kısaca MNN diye bilinecek olan bu üçlü de vardı, böyle ayan beyan malum değildi tabii ki. Teslis acıyla inledi:

“Ben kimim, hiç var oldum mu, yoksa daha doğmadım mı? Bu zulmet anamın kamı mıdır, Anette dedikleri in midir cin midir? Brüksel neresidir?"

Berke, kurbağasının tadıp denediği şerbetten keyifle koca bir yudum aldıktan sonra, “olur, tabii sultanların, böyle en yakınında olanlarının dahi bilmediği sırları olur” diye düşündü. Mesela henüz hiçbiri, Hami Efendi bile, bu sabah çaşnigirbaşının sultanın önünde böyle benzer bir deney sırasında küt diye düşüp öldüğünü ve ileride Osmanlı kroniklerine ancak basit bir deney zayiatı olarak geçeceğini bilmiyorlardı. Hepsinin içinde en akıllısı geçinen Meçhûl Muhayyil dahi, XVI yüzyılın Berke’si gizli düşünceleriyle bu olaya dikkat çektikten nice sonra ayacaktı. Hemen Tasviri Duvduvani, cilt on bire bakacak orada bulacaktı. Daha önce görmemekle mazurdu biraz. Yalnızca kısım başlığı indinde verilmiş, üzerine hiçbir şey söylenmemişti. O kuru üslup ve yığma bilgi tepeleri içine elhak iyi gizlenmişti. Aynı bu sıra ile –belki de önem sırasıydı– şöyle verilmişti

(nereden görsün canım her şeyi zavallı Meçhûl Muhayyil?):

“Sultan’ın böbrek taşı düşürdüğü, ince donanmanın Tuna’dan geldiği, serçaşnigirin girye-i ecele giryan olduğu, tağşişten dolayı kulun gürültü yaptığı, Ayamavra adasında üç başlu doğan bebeğin anasına emsali misüllü maaş bağlandığıdır.”

“Ah ah” demişti, “işte kesinlikle bir ilim şehidi daha." Normal şartlar altında tekrarlanınca aynı sonucu vereceğini gaipten haber verir gibi muştulayan ilmin gereğini gözünü kırpmadan yapmış ve şehit olmuştu başçaşnigir. Tüm makbul şehitlerde olduğu gibi bunun vaki olacağı konusundaki bilgisinin mahdudiyeti idi zaten bunu makbul kılan. Bu varan bir. “Varan iki” diye düşündü Berke, duymasınlar diye daha yavaşça. Telli Haseki’nin kayık içinde kurşunla itlafı ve bu kurşunu atan müteferrikanın Osman Hulûsi tarafından jurnallenen Sarı Hamza oluşuydu. Bu da varan iki...

Sonra müzakerat başladı. Uzun konuşmalardan sonra Sultan’ın Edirne’ye sefer tuğunu dikmesine, Utarid Paşa’nın Azerbaycan ve Mazenderan’ı şaha terk etmek yoluyla acil bir sulhtan sonra süratle İstanbul’a gelmesine karar verildi. Hami,

“Şevketlüm emr eylen hemen, bu haberi Hami kulun uçsun da bildirsin yerine" dedi.

“Hami sen ulak mısın, tatar mısın? Bırak şaklabanlığı, hem ben sensiz ne yaparım canım Edirne’nin kışında?”

Hami keyifsiz keyifsiz yerine oturdu. "Sultanım tatar olarak değil saksağan donunda gideceğim" diyemedi.

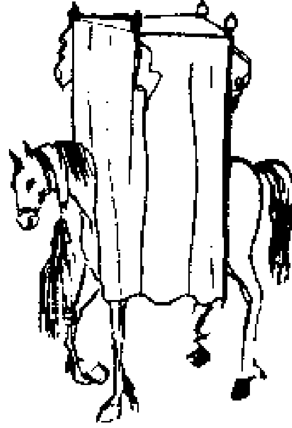
Osman Hulûsi “Eh dümen anlaşıldı" diye düşündü. Demek sefer bahaneydi. Asıl maksat sultanı İstanbul’dan taşraya çekmek, Utarid’i eyaletlü ile içeriye almaktı. Ama bunun için Hami’nin de sultanın sevgi çemberinden azade olması gerekiyordu. “Vay benim Harmandanası Berkem vay, sen neymişsin," diye geçirdi içinden, içinde hoşça bir ümit kıpırdanmaya başlamıştı:

“Belki müteferrikaları, bohçacıları ve çingeneleri katletmesinin de bir bilinmeyen sebebi vardır. O zaman kanımız helal olsun arslanıma...”

Ölümün kendisi o kadar dert değildi, meşru gösteren bir sebeb varsa eğer. Berke'yi şehzadeliğindeki lakabı ile anması, sultanı yavaş yavaş affetmeye başladığını gösteriyordu. Harman yerine bağlanan ve orada unutulan danalar nasıl yiyip içip şişmanlarsa Berke de babası rahmetli Burak-ı Sâlis tarafından Hwace'nin rahle-i tedrisinde unutulmuş, bu sonsuz kurnazlık ve fesad harmanından en fazla o yemiş, harmandanası olmuştu. Sultan Berke ilerde İngülüzlü Gordion nam kâfirin yazdığı *Kendüyi Halk Eden İnsan* nam risaledeki tipin atasıydı. Alet ve düzenek yapa yapa zekâsı gelişmişti. Baktığı zaman Hwace'nin midesini bulandıran, gözlerini karartan kargacık burgacık yazısı bile sahteydi, bunu da saltanatının ikinci yarısında kendi elceğizleriyle yapıp camilere hediye ettiği hat levhalardaki kıl (Osmanlı uzunluk ölçüsü, milimin yüzde biri) kadar titremeyen yazısından bilmekteyiz. İşte o Harmandanası Berke yıllar sonra büyüyünce, lakabı da büyümüş ve Öküz oluvermişti. İlin ağzı torba değil ki büzesin, meğerki kellelerini uçurup ilsiz kalasın... N'aparsm?

Osman Hulûsi "kitab Beç'de olmayabilir, sefer bahane, yazık olacak o kadar Müslim ve kâfir gence" deyip bu "fesadın" da mümkünse önünü kestirmeye karar verdi. Osman daha kutbül-zaman olmadan da nerede fesad sökün ederse bastırmakla kendini mükellef gören bir gençti.

TASVİR ÜÇ VE DÖRT

XXVIII.

İşte şimdi yine, sanki bütün İstanbul'un dilinde marifetleri dolaşan o değilmiş gibi, üç yoldaşı ile şarap partileri yapa yapa tüm Balkanları geçerek Macaristan'a girmişlerdi.

Hwace de geride kalamayacağı için, yaşlı haline bakmadan sefere konulmuştu: Her gün Osman, Sultan, Hami ve Utarid hakkında tutulan düzenli raporları okuduktan sonra, iki katır arasına kurulu tahtırevanında uyuklaya uyuklaya yola devam ediyordu, insanların kitap sandığı sandığı (bu söz sanatına ne dersiniz sayın Kırımçak? O.F.M) ve hizmetkârın haftada bir muhteviyatını yenilediği sandığın içindeki nefis ince kilerinden çöpleniyor, dışarıdan bir tek su istiyor, hiç yemek getirtmiyor, günlerce dışarı çıkmıyordu. Dolayısı ile, yemeyen yestehlemez fehvâsınca tuvalete bile gitmiyordu. Bunu hizmetkârları dahil bütün ordu böyle biliyordu. Halbuki Hwace kurnazı bu düzeneğin altyapısını taa İstanbul'da iken hazırlamıştı. Sultan,

“Hwacem zafer müyesser midir?" diye sorunca,

“Sultanım, katırlar –af buyurun– âdem gibi yestehlerse niye olmasın?" demişti.

Bu cevap bütün müneccimler tarafından günlerce tartışılmış, umutsuzluktan, mahalle üfürükçülerine bile haber salınmıştı. Hwace’nin kendisi ise bir daha bu konuda ağzını açmamıştı:

“Konuşayım da sultanım, bu kehanetin kutu, berakatı mı kaçsın? Olmaz!”

İşte şimdi Hwace Efendi tahtırevandaki tahtalardan birini kaldırarak keyifle def-i hacet ediyor, kimse artık bu mucizeyi umursamıyordu bile. Halbuki seferin ilk günlerinde, daha Küçük Çekmece yakınlarındayken kendisini ziyarete gelen Hami’yi at üzerinde bekletirken bu işi yapmıştı: Mucizeyi ilk fark eden at uşağına yüzlerce altın veren Hami, bunu kendisi görmüş gibi sahiplenmiş, kanıtı musâhib külahına koyarak sultana koşmuştu. Hwace’nin ne zaman aklına gelse, maşallah saat gibi olan vücudu sayesinde her gün öğleden sonra muntazaman geliyordu, kıkır kıkır kıkırdardı. Kendisini zeki zanneden Hami’yi necâset hamalı yapmıştı! Kik...kik...kik...

Ta ki o öküz Berke bu işi “bilmeden” bozuncaya kadar. Bir gün ufak bir yiyecek paketi gelmiş, “Hwacem ebedi orucunu bunun ile bozsun, katı irademdir” fermanı ile birlikte tebliğ edildiği için, Hwace mırın kırın etmeden ve herkese göstere göstere nefis soğuk etleri gövdeye indirmişti. Sonra da olan olmuş, haberler yine birkaç yüz altın kazanmak isteyen at uşağı tarafından Hami’ye ulaştırılmıştı, Hami de müneccimleri toplamış, yine bir halt edememişler, birinin aklına “âdem falına varmak” gelmiş, ilk gördüklerine soruyu sormaya, alınacak cevabı yorumlamaya karar vermişlerdi. Münecciman çadırı önünden geçen bir adamı durdurmuşlar, bu da tesadüfen Alanya taraflarından bir Tahtacı Yörük çıkmış, hiç düşünmeden,

“De ha var git işine gidi oğlu gidi! Üç aydır âdem gibi fışkıladı katırlar, ona ses çıkarmadınız da karınlarını bozunca mı kötü oldu?” demiş, Hami dahil tüm münecciman utanmış duruma da aymışlardı.

Berke ise ileride tarihe Tilki Sultan Berke diye geçeceği zaman bu lakabı çoktan haketmiş olacaktı. Hwacesine bir oyun oynamış, biraz müshilli kaz göğsü göndermişti. Hwace'de biraz akıl olsa, o karnını tutarak kaçmak zorunda olduğu ders günlerinin çokluğunu tahattur eder de yine ayardı ama

aymadı.

XXIX.

Bu zevzeklikler, orduda başını alıp yürüyen ve yol sıkıntısını dağıtan, askerleri güldürmeye yarayan bu tuhaf dedikodular, şimdi Rumeli Beylerbeyi olan Tırnakçı Utarid Paşa denen garip adamın umurunda bile değildi. Hatta bu cihan umurunda değildi. Uzun boylu, kumral, endamlı, yakışıklıca, hayattaki tek arzusu bütün cihanı kendi demir yumruğu altında tutmak bile olmayan, bunu yalnızca gerekçe göstererek sürekli savaş halinde olmak isteyen bir kişiydi. Savaş meydanlarında mutlu oluyor, savaş bittiği zaman gerçek bir yeise düşüyordu. Aslında savaşı da ancak daha büyük zevklere vesile olduğu için seviyordu. Henüz herhangi bir savaş meydanında bir çarpışmaya girdiğini gören olmamıştı. Savaş meydanlarında dolaşarak ölü insan bedenlerinin güzelliğini seyretmek, sonra da savaş esirlerinin öldürülüşüne nezaret etmek gibi hoş şeyler kendisini biraz oyalıyorsa da, her güzel şey gibi bunların da sonu geliyordu. En kızdığı şey düşmanın yenilgiyi kabul ettiği, kaçmaya başladığı anlardı. Böyle zamanlarda küfretmekten boğulacak hale geliyor, kaçan düşmanlarına lanetler okuyordu. Haraç vesaire gibi yöntemlerle savaştan uzak durmaya çalışanlara da tepkisi aynıydı. Gilan ve Mazenderan seferleri sırasında haraç ödeyerek kurtulduğunu zanneden aşiretleri, kasabaları kedi, köpek ve farelerine varıncaya kadar tamamen ortadan kaldırmakla meşhurdu. Emrindeki bütün askerler istisnasız ondan nefret ediyor, o da bu nefreti körükleyecek işler yapıyor, mesela eline bir ok yay alarak uzaktaki askerlerinden birkaçını vuruyor, bundan dolayı kendisine karşı harekete geçen askeri birlikleri daha önce inanılmaz paralar vererek hazırlamış olduğu diğer birliklere kırdırıyor, olup bitenleri de merkeze “isyan eden asilerin tenkili" olarak sunuyordu. İran seferi sırasında ordusunda sürekli çıkan “isyanlardan dolayı askerlerinin hemen hemen yarısını “maalesef” yitirmişti.

Nereden geldiğini kimse bilmiyordu. Kendisini eskiden tanıyan tek bir kişi bile yoktu. Orta Avrupa dolaylarından veya Rusya’da bir yerden gelip “ihtida” ettiği yolunda zayıf bir rivayet vardı ama bu kaşına gözüne bakılarak verilmiş bir yargı da olabilirdi. Herhangi bir dinle ilgisi olduğu

hiç kesin değildi. Ona göre, herhangi bir din, ancak insanları savaşa sevk edebildiği, onları mümkün olduğunca savaşta tutabildiği sürece makbuldü. *Duvduvani* denen kitaptan kendisine bahsedildiğinde, dönem dönem her dinde bir miktar "umut" kıvılcımı olduğunu anlamıştı. Türkçeyi aksansız, mükemmel konuşurdu ama hangi vilayetten olduğunu bilen de yoktu. Herhangi bir vilayet ahalisinin "hemşehrimiz" diye kendisini sahiplendikleri de vaki değildi.

Osmanlı devleti hizmetindeki kariyerinin epey bir kısmı Anadolu'da geçmişti. Duvduvani Efendi'nin kitabında "Recai ayaklanmaları" olarak geçen isyanlar onu çok mutlu etmişti. O günlerde yanında yöresinde olanlar, paşanın yüzünde tebessüme benzer birtakım kas kımıltıları gördüklerine yemin ediyor ama kimseyi pek inandıramıyorlardı.

Utarid Zülfü Paşa insanüstü bir yaratık filan değil, düpedüz insandı. Gerçeklik anlayışı ve önem verdiği şeyler, diğer insanlara göre biraz farklılaşmıştı, o kadar. Para, seks, mevki, toprak, din gibi kavramlardan haberi vardı, bunları bilmiyor değildi. Yalnız, o başka bir tercih yapmış, savaşı bunlar adına kullanmaktansa bunları savaş için kullanmak yolunu seçmişti. Onun realitesi buydu. İnsanlara ait olan başka duyguları da vardı, mesela gelişkin bir sanat anlayışı... Başka insanları sevmek, onlar için bir şey yapmak, fedakârlıkta bulunmak gibi "insani" nosyonları da hiç eksik değildi. Bilakis, başkalarına göre haddinden fazla gelişmişti. Paşa, kelimeyi bilse kendisini bir hümanist, bir aşırı insansever olarak tanımlamakta hiç güçlük çekmezdi. İnsana ait hiçbir şey, onun gönlünü bulandırmıyordu, İnsanların öldüğü zaman çürümelerine, topraklara karılıp gitmelerine üzülüyor, yüreği sızlıyor, sevdikleri ölünce hemen onlardan vazgeçen vefasız insanlardan tiksiniyordu. "Külden küle, tozdan toza" diyen papazlara özel düşmanlığı da aslında buradan geliyordu. Evet, Utarid Zülfü Paşa kadar insansever biri olmasındı. Ama burada yine bir tercih yapmıştı: Gidici insanları değil, kalıcı insanları seviyordu. Bunun da uzun, gayet mantıklı açıklamaları vardı.

Paşanın tüm zati eşyası diğer insanların ölü vücutlarından devşirilmiş hatıralardı: inci gibi genç kız dişlerinden boy boy tespihleri, bebek kafataslarının gayet sanatkârane işlenmesiyle yapılmış fincan takımları, muhteşem kütüphanesini oluşturan binlerce kitabın değişik renklerdeki

insan derilerinden yapılma gayet muntazam ciltleri, insanların uzun kemiklerinden yapılma oymalı-kakmalı müzik aletleri, daha büyük kemiklerinden iskemleleri, tabureleri... Velhasıl, üzerinde ve çadırında, kalıcı insanlar ile ilgili olmayan hiç, ama hiçbir şey yoktu: Bebek saçları ile doldurulmuş, işlenerek yumuşak güderi haline getirilmiş genç kız derisinden yatak, giydiği, yaşlı kadın saçından mamul ak gömlek, savaşlarda kuşandığı, binlerce insanın el ve ayak tırnakları ile kaplanmış ve kendisine pullu dev bir balık görüntüsü veren zırh, her şey... Her şey... Paşa bütün bunları bir iki çırağının yardımıyla kendisi yapıyordu. Bütün sanatlı dokunuşlar, onun hassas kalbinin ve deha seviyesindeki beyninin eseriydi. Tüm bu aksamından dolayı paşa hazretlerinin hususi bir mezarlık kokusu vardı. Bu koku bir yere sahibinden önce ulaşır, insanların “Utarid Paşa geliyor” diyerek çil yavrusu gibi dağılmasına neden olurdu.

Mehlika Sultan’ın kocası işte böyle bir tipti. Abram Paşa Sarayı’na geldiği zaman haremde kendisine ayrıları odaya sinmiş olan bu ceset kokusu aylarca çıkmadığı için Mehlika Sultan odayı tamamen iptal ettirmişti. Birbirlerine karşı sureta saygılı davranmışlardı. Utarid Paşa’nın kadın-kız veya başka herhangi bir canlı yaratıkla ilgisi olmadığı için Mehlika’nın, kapısı önüne üç sıra olarak dizdiği silahşor haremağalarına o gece veya sonra bir iş düşmemişti. Yalnız Mehlika Sultan Berke’yle Osman’ı durumdan ve paşanın ne menem bir adam olduğundan haberdar etmiş, “sık dişini” cevabını alınca “gelin, siz sıkın" demişti.

XXX.

İkisi bir gece kalkmış, Hami ile beraber gelmişler, mideleri bulanarak, içleri kalkarak Paşa ile bir akşam yemeği yemişlerdi. Paşanın ne zıkkım yediği bile belli değildi. Ertesi gün Berke, Utarid’in yanına birkaç bin adam katarak önden sefere çıkmasını ferman etmişti. Bu adama bakınca kendinden iğreniyor, şimdiye kadar irili ufaklı gerekçelerle öldürttüğü yüzlerce insandan dolayı kendisiyle bu yaratık arasında ilintiler kuruyor, geceleri ağlayarak yatağından fırlıyor, “ben Utarid değilim, olamam” diye çığlıklar atıyor, sultanlıktan, sarayından, insanların toprak alıp vermek kaygısıyla giriştikleri, türlü şekillerde haklı göstermeye çalıştıkları –ve tuhaf bir şekilde insanoğlu bu kadar zeki geçindiği halde her çağda başarılı

oldukları– gelmiş geçmiş tüm savaşlardan nefret ediyor, ikrah getiriyordu. Neydi? Niye sultanlar, krallar toprak almak istiyorlardı? Daha çok vergi alabilmek, daha zengin olmak için. Bu vergiyi ne yapıyorlardı? Daha büyük, düzenli ordular kurmak için. Bunlar ne işe yarıyordu? Daha çok toprak/vergi edinebilmek için. Liste böyle uzayıp gidiyordu...

Sultan, Testiyye'yi, bohçacıları ve müteferrikaları temizlediği gün duyduğu o muhteşem güçlülük duygusundan tamamen utanır olmuştu, içini derin bir pişmanlık duygusu kaplamıştı. Sonra bir gün *Duvduvani*'den de vazgeçmişti! Bu hesapça, sefere şahsen çıkması, hatta sefere çıkılması için var olan gerekçeler pek zayıflamıştı. Hiziplerin dedikodusu bir baskı unsuru olmaktan çıkmıştı. Yeniçeriler kontrol altındaydı, Utarid Paşa ile pişdara çıkmalarından sarf-ı nazar edilen ve İstanbul'da bırakılan birlikler, mesela kapıkulu süvarileri nasıl teşekkür edeceklerini bilmiyorlardı. Askerlerinin bu adamı sevmek ne söz, ondan nefret ettikleri anlaşılmıştı. Padişah, bunları bir gün Osman'a anlattı. Vazgeçmişti, gitmiyordu. Osman gülümsedi:

"Sultanım canavarı uyandırdıktan sonra yarı yolda bırakamazsın, bazen yangını yangınla söndürmek gerektir "

"Ne demek canavarı uyandırmak? O leş yiyici köpekten korkan onun gibi olsun, hemen yarın birkaç bostancı gönderip it gibi boğdururum!"

"Sultanım, Utarid'den bahseden kim? Ceng ü cidâl kapısı aralık kalmıştır. Biz bugün o kapının eşiğindeyiz, böyle iki cihan arasında kalmak olmaz. Ya kapatıp geri evimize döneceğiz ya açıp gireceğiz!"

Berke dayatıyordu:

"İstemem... Kimsenin evine girmek istemem... Kan istemem, çekilirim, uzletnişîn olurum, devlet istemem, para da istemem, eve dönelim Osman... Sen git Osman..."

Osman Hulûsi kestirip attı:

"Hayır, ordunun başında sen de geliyorsun. Bizim bu hareketi yapmamız lazım. Zaafa verirlerse maazallah mülk elden gider. Eve dönmek için önce evden gitmek gerek, hem de sağlamca gitmek gerek, yoksa dönecek ev de olmaz..."

"Olmasın!... gitsin... Gitsin, benim değil mi, mülküm değil mi? Mülk de

gitsin ev de... toprak istemem... vergi istemem..."

Osman, padişahın zannettiğinden de zor durumda olduğunu anlamıştı:

“Hayır, mülk senin değil, reaya da senin değil, beraya da senin değil... Bu oyunu sen başlattın sen bitireceksin ama ne zaman biteceği senin elinde değil, sana düşen, bu müddet zarfında bek basmaktır, musiki durmadan durmamaktır...”

Saflar dalgalanmış, karman çorman olmuştu. Osman Hulûsi, Mehlika Sultan, Utarid Zülfü ve Şeker Hami tuhaf bir şekilde aynı saftaydılar, savaş istiyorlardı. Padişah asla istemiyordu, ordusundaki yeniçeriler istiyor, tımarlı ve kapıkulu süvarileri istemiyor, vüzeranın çoğu istiyor, bazısı istemiyor, Hwace Efendi ise ortada bulunuyordu. Ona boşuna Câmi’-üs Siyaseteyn, yani “iki siyaseti şahsında toplayan" dememişlerdi, hangi taraf ağır basacak gibi olursa, terazinin hafif kefesini daha da hafifletmeye her an hazır, fedakâr bir siyaset piri idi.

Osman Hulûsi’nin Venedik balyosu aracılığıyla aldığı haberler kötüydü ve kısa bir süre sonra olayların akışıyla bu haberler doğrulanacaktı. Alaman ve Kuzey Macar caniplerinde bir hareket türemiş, kendilerine İstavrozi diyen bir tarikat yüzlerce Alman prensliğine yayılmış, tek tek bütün prensleri ikna etmişti. İmparator Rudolfo cenapları bu önüne geçilmez hareketi durduramayacağını anlayınca kardeşi Hernando Kral’a sefer açma yetkisi vermişti. Kuzey Macaristan hâkimi olan Hernando Kral sefer mefer istemiyordu. Topun ağzında ilk o vardı. “Şu Türkün yayasını süvarisini üzerine sıçratmak” istemiyordu. Biraz ağırdan aldı. Bizim Duvduvani’nin adını kaydetmeye lüzum bile görmediği, hem Şeker Hami’den hem de Hwace’den esintiler taşıyan Başpiskopos-u Lâin ile, her nedense adını dikkatle kaydettiği, herhalde oraların Utarid Zülfü’sü, General Yohan Zudrig Mars ise savaş istiyorlardı: Tuna üzerinden ince donanmayla fakat tüccar şekline soktukları birlikler göndererek Peşte’de, din ayrımı yapmayacak kadar eşitlikçi olduklarını vurgulayan ufak bir katliam yaptırmışlardı. Budin Beylerbeyi İshak Paşa, kaçmakta olan “tüccar” gemilerinden birkaçını yakalatarak bunun cevabını vermeye çalışmış, ama bu kadarı Osmanlı tarafını memnun etmediği gibi, Fransa dahil bütün Avrupa’da “Türkler” hakkında pek kötü bir izlenim bırakmıştı. Papa hazretleri de

[kadın olan mı? Hah... hah... l.K.]

durumdan yararlanarak hemen bir Haçlı seferi örgütlemeye başlamış, lstavrozi'lerden büyük destek görmüştü. Osman haklıydı. Kapı aralıktı. Üstelik Avrupa'da kapı aralanınca İran'da da iyi kapatılmamış bir pencere açılıyordu. Bu toprağın insanlarının oldum olası her türlü cereyandan korkmalarının da herhalde böyle tarihi nedenleri vardı.

Teslis'in daha çok Nutfe-i Suat tarafı, öbür tarafların da kafa sallaması eşliğinde şöyle düşündü: "Galiba Doğu'ya olan pencereni tam kapamadan Batı kapısını aralayamıyorsun, sonuç hep böyle oluyor, peynirini üretmeyi bilmediğin Hollanda'nın denizcilik tecrübesinden de haberdar olamıyorsun..."

Ok yaydan, işler şirâzesinden çıkmıştı. İstanbul hiziplerinin sırf kendi çıkarlarını kollamak için ortaya attıkları sefer lafı, bunun daha kışın ortasında açıktan ilan edilmesi ama bir şekilde Budin Paşası'na tuhaf bir emrin gönderilmesi, Alamanları adeta bir deli iş yapmaya davet etmişti. Oradaki savaş ve insan eti düşkünleri, bunu "Türk Kâfiri"nin aymazlığına vererek Peşte'deki güzel düşünülmüş, iyi de kotarılmış mini katliamı becermişlerdi. Şeker Hami'nin divan kâtiplerinden birine yüklü bir rüşvet vererek yazdırıp nişancı tarafından çekilmesi gerekli tuğrayı daha da büyük bir rüşvet yardımıyla ekleterek İshak Paşa'ya gönderttiği sahte ferman, Paşa'ya Alamanları işkillendirecek bir iş etmemesini, sefer lafının sırf ayaktakımını yatıştırmak amacıyla kasıtlı yayıldığını, bir şaşırtmaca-i sultaninin söz konusu olduğunu, asıl seferin baharda İran üzerine olacağını söylüyordu! Saldırıda bulunmamasını ama serhaddi korumasını, gözünü dön açmasını, bir sakatlık olursa dakika fevt etmeden padişahın cedlerinin ruhu için kendisinin tepeleneceğini söyleyen asıl ferman ise ancak bir suret olarak ahkâm defterlerine kaydedildiğinden, çok sonraki tarihçiler Budin Beylerbeyi'nin bu sallapatiliğini çok eleştirmiş, hatta bir tanesi pek ileri giderek, İshak Paşa'nın Alaman'dan para alan bir Macar devşirmesi tohumu olduğunu yazmıştı. İshak Paşa'nın Gürcü olduğunu ve devşirme olmadığını adı gibi bilmesine rağmen, iyi bir hikâyenin önüne olguları dikmek gibi bir çiğlik yapmamıştı tabii bu tarih dehası, (kim, kim bu ses? Bu sesi ne yaparım ben?)

XXXI.

Bu Peşte katliamının İstanbul'da duyulmasıydı işte padişahı çarnaçar Avrupa yollarına döken. Kırım Tatarlarının da gelip buluşmasıyla ordu daha da dev bir ejderha haline dönüşmüş, Macaristan'ın yemyeşil ovalarında kıvrıla kıvrıla gidiyordu. Sultan Berke sefer sırasında o kadar zayıflamıştı ki, verdiği okkalardan ikinci bir Berke çıkmasına ramak kalmıştı. Uzun boynu iyice ortaya çıkmış, uyumadığı için gözleri kan çanağı gibi, çıtırtıya kılıcını çekerek cevap veriyordu. Kimse huzura çıkmaya pek cesaret edemiyor, Osman ise bazı geceler yoldaşlarından da gizli geliyordu. Böyle bir sefer sırasında ve serhaddin berkitilmesinin gerektiği bir zamanda, Berke'nin gönderdiği iki çavuşun, tamamen bigünah olan Ishak Paşa'yı boğması, savaşı basamak yapmak isteyen vüzerada da pek bir mecal bırakmamıştı.

Kızıl sakallarını İstanbul'dan beri kırkmadığı için Berke'nin yüzüne garip bir hal gelmişti. Sakallarına iri siyah inciler dizdirmişti. Bunlara yakından bakanlar her birinin kafatası şeklinde oyulduğuna yemin ediyorlardı. Saçları ise, Osmanlıların tepelerinin arkasında bıraktıkları ecel perçemi hariç, her iki günde bir itina ile kazınıyordu.

Hami Şeker'e gelince: Hami hayatından bıkmak üzereydi. Sultanın en güvendiği adam olarak, ustura zehirli mi değil mi diye önce onun kafası tıraş ediliyordu. Hem böyle bir tür esir haline gelmesinden hem de sultanın ona karşı tavrının gittikçe değişmesinden muztarib, kurduğu düzenin dağılmasının an meselesi olduğunu hissediyordu. Çelikten olduğunu zannettiği sinirleri de pek iyi durumda değildi. Hele "yol meşakkati," bazen söylediği yalanlara lanet ettiriyordu. Niye daha basit, daha olabilecek bir fesada kalkışmamıştı? Kitap, sultanın burnunun dibinde sarayın kütüphanesindeydi, atası Sultan Zemberek zamanında Mekke Şerifi Abuzeyd Tarabin tarafından, çabuk kurulup aniden boşalması ile ünlü sultanı belki biraz olsun oyalar diye, hediye kabilinden İstanbul'a gönderilmişti. Yalan dolanla bir alakası olmayan Zemberek, kitaba bir göz atınca o sayfada ne varsa onu okumuş, Kelile ve Dimne masalları gibi bir şey zannetmiş, kimin ne gönderdiği unutulmasın diye ilk sayfasına bir not düşmüş, kendi mührünü basmış ve kitabın saray kütüphanesine alınmasını emretmişti. Bir daha da on bir yıllık saltanatında sayfasını bile açıp

bakmamıştı. Zavallı Tasviri'nin daha geldiğinin ikinci saatinde kitap dolaplarının birinin bozuk dengesini düzeltmek amacı ile kullanılmasının buna neden olduğunu bazı raviler rivayet etmekteydiler. O zamanın hafız-ı kütübü Şemsi Bereket Efendi, kalınca bir şey aranırken masanın üzerinde bunu bulmuş, cildi alelâde deve derisi, içi minyatürsüz bir şey olduğunu görmüş, tesadüfen açtığı sahifede de Sultan Hüsrev devrinde Hollanda'ya peynircilik öğrenmeye gönderilen birinden bahsedildiğini görünce,

"İllallah bu ilim-tahayyül yazarlarından! İsabet! Nereden de akıllarına geliyor? Hüsrev'miş, ne münasebet!" diyerek, kırık arka bacak yerine kitabı kullanıvermişti.

O sıralarda henüz sultanın musâhibi değil de sarayın arabacı atölyesindeki marangozlardan biri olan Hami Şeker, birkaç kez gidip Duvduvani'yi almak için şansını denemişse de pek aksi bir adam olan hafız-ı kütüb, kayıtlarına bakıp öyle bir kitabın kütüphanede olmadığını söylemiş, Hami'nin "sultan istiyor" ısrarı üzerine de,

"Git o zaman, sultandan, kitabı istiyorum diye bir kâğıt getir" demişti.

Hami uzun süre kıvrandıktan sonra sultanın kahvecibaşısına yalvararak, sultanın kütüphanesinde bir meddahlık kitabı gördüğünü, ama kütüphanecinin vermek istemediğini söylemiş, bir ufak pusula istirham etmiş, Berke de o pis elyazısı ile "mezkûr kitap verile" yazmış, Hami kütüphaneye gitmiş, pusulayı göstermiş, Tasviri'nin kitabını istemişti. Hafız-ı kütüb olacak adamın iyice aksiliği tutmuş,

"Evet, yazıyı tanımasına tanıyorum, bir görenin unutmasına imkân var mı? Ama hangi mezkûr kitab? Benim kaydımda kuydumda böyle bir kitap yok. Sultan burada olduğunu düşünüyorsa, ferman etsin, açık açık yazsın, 'Tasviri Duvduvani adlı kitabın bulunması matlubumdur' diye yazsın da arayalım, ama bak söyleyeyim, o zaman saray kütüphanesi allı ay kapanır!" demişti.

Bunun üzerine Hami marangozluğu şimdilik bırakarak Şark'a, Utarid Zülfü Paşa'nın ordusuna gitmiş ve o tatlı diliyle paşayı kandırması uzun sürmemişti.

"Paşam" demişti, "siz ki bu kadar huzur, sükûn ve barış meftunu olun, insancıkları bu hayat gailesinden kurtarmaya çalışıp durun, gece gündüz

uyumadan kendi elcağızlarınızla ölümsüzlüğe doğru bir gıdım daha yaklaşmalarını sağlayın da bunun kıymeti bilinmesin? Paşam, yanlış anlamayın ama marangozhaneye bir koçu arabası ısmarlamaya geldiği zaman muhterem zevcenizi, Mehlika Sultan'ı gördüm... O ne ten, hiç tabaklanmaya ihtiyacı yok, o ne gülüş, o ne inci dişler, tornaya sokmasanız da olur, 'o ne fettan gece karası saçlar... Bir de kara gömleğiniz olsa fena mı olur? Değiştire değiştire giyersiniz. Şimdi öküz Berke'ye deşeniz ki 'ben karımı çok seviyorum, izin ver de onu sanat ile yoğurup ebedi kılayım,' anlamaz. Siz niye bu mülkün sultanı olup da böyle zarif emirleri kendi kendinize vermeyesiniz, ya da Hami bendenize ihale etmeyesiniz, şapırt... ohh..."

Velhasıl, paşanın ağzından girip burnundan çıkmıştı. Utarid Zülfü, uzun Mazenderan gecelerinde Hami'yi dinlerken bu projeyi aklına yatırmaya başlamış, daha fenası başlarda umursamadığı Mehlika Sultan'a âşık olmuştu. Bir an önce visaline kavuşmak istiyordu menkûhasının. Böyle bir güzelliğin şu yalancı âlem-i misalde beş dakika bile vakit geçirmesi haramdı!

Hami müstehcen bir lisanla Mehlika'nın özellikle dayanıklı vücut parçalarını anlattıkça Paşanın başı dönüyordu, kendisini çıldırtmak için yapıldığını bildiği halde,

"Höst...höst... de ha siğilli kurbağa sen git ananın kaval kemiklerinden sipsi yap..!" diyor, ama ertesi akşam dayanamıyor,

"Sultanım nasıl Hami, tırnakları pembe mi, beyaz mı?" diye soruyordu... Hami de,

"Sultanım ne beyazı, ne pembesi? Turunç gibi, kızıl, kızıl" deyince, Utarid zihninin bir köşesinde bu tırnakları zırhının üzerine, sol memesinin altına kalp şeklinde işlemeyi kuruyordu. Hami'nin, zırcahil olan Utarid'e, eline geçen bir *Şehname* nüshasını *Kitab-ı Duvduvani* olarak göstermesi ve *Duvduvani*'yi bir fal kitabı olarak tanıtması, orada ne kadar Zaloğlu Rüstem resmi varsa paşanın kendisi olarak göstermesi, bu ikna sürecinde önemli olmuştu.

Paşa bazen itiraz ediyordu:

"İyi ama Hami, buradaki ben hep tuhaf işler yapıyor; sırtında at-katır

taşımaktan başka bir şey yaptığı yok, suratı da bana pek benzemez, bu bayağı kara palabıyıklıca bir Mazenderan dalbudağı...”

“Ah sultanım, sizin sultan olmanız lazım ki bu kitap istikbali nasıl değiştirerek yazıyor göresiniz Şu anda sizi, daha sultan olmadan ama siz suretinde tasvir etse başınıza gelecek olan belalardan saklıyor...”

Paşa “yine resimleri olacak mı?" diye sorunca Hami onu sonunda ikna etmişti:

“Sultanım bu yazıların her biri zaten Hami kuluna ayan beyan bir resimdir, ben bunca şeyi nereden bakıp da söylerim? Size de ol dem görünse gerektir...”

Sonra Hami kendisini, Acem Şahmın sarayından esir alınmış bir musâhib olarak İstanbul’a göndertti, simsiyah bir sakal bırakarak suratını değiştirdi.

Hami’nin Hwace’yi “ikna” edişini ise tarif etmeye ne hacet? Sultanın yeni musâhibi olarak el öpmeye gittiğinde hemen kulağına fısıldamıştı:

“Kutb-u zaman efendim, Utarid Paşa kulunuz selam eyler ve iki destinizi badelbus der ki ‘yakında hurûcum vardır. Acaba hwaceler hwacesi efendim, Berke gibi benim de hwacem olmaya tenezzül eder mi?’

“İlahi evladım sual mi? Mülk bizden bunu bekler. Biz kim gelirse onun Hwacesiyiz, onun hizmetkârıyız, kendi şahsi fikirlerimizden bu kadar da fedakârız” diye cevap vermişti Hwace.

Hwace o gece sevincinden uyuyamamış, müstakbel sultanın o kadar adam varken kendisinde karar kılmasına şükürler etmiş, eline meşaleler alarak o meşhur ışık kılıcı semahını yapmış, dönmüş durmuştu:

“Ne demek Hwace olmayı kabul etmek ay oğul? Tabii, tabii ki onu zaten yapmak mülken, aklen, ve dinen vazifemiz, ama sen Hwaceni öyle mırıl mırıl dudak kımıldatarak senin gelişini sessizce bekler mi belledin? Biz o Hwaceyiz ki senin gelişin artık bizden sorulur. İstical gerektir. İstical! Bu gençler vaktin kıymetini anlamaz.”

Böyle diyerek ve fesadın tüm sorumluluğunu üstlendiğini zannederek ilmi çalışmalarına başlamıştı bile. Sonradan *Hukuk Çelişkileri ve Mensûh Olması İktiza Eden Kavânîn* adıyla sadeleştirilecek olan dev bir çalışmaya

girişmiş, Şark'ta doğmakta olan Utarid yıldızı rejiminin hukuki ve ideolojik temellerini kendisine mahsus fıkıh ilkeleri ışığında hazırlamaya başlamıştı. Kitabım bir yandan kâtiplere temize çektiriyordu. Ama bu demek değildi ki cin Hwace bütün yumurtaları bir sepete doldurmuş, kaderini hiç tanımadığı Utarid ve Hami'nin kaderine raptetmiş, öyle masum ceylan kuzusu gibi bekliyordu! Kitabı ikinci sayfadan başlıyordu. İthaf sayfasını ise Utarid tahta çıktığı gün dolduracak, öyle sunacaktı Hwace. Yok, işler tersine giderse bu sefer Berke öküzüne ithaf eder, evdeki bulgur ile idare ederdi. Hwace'ye dolambaçlı, gıllıgışlı, düzenli düzenekli iş olsun! Ona "var mısın?" diye sorulması bile abesti. Kambersiz düğün nerede görülmüştü? İhanet ve fesad Hwace'nin o nurani kalbinin kan basarken çıkardığı bir fısıltı ikilisi gibiydi: ihanet ve fesad, ihanet ve fesad...ih-fes, ih-fes, ih-fes...

Şeker Hami bunları düşünce evreninde ziyaret ettikten sonra kafasına inen bir şaplakla kendisine geldi. Berberin "iş bitti" işaretiydi bu. Çok karmaşıktı işler çok... Bir sürü şey yolunda gitmemişti, musâhib olarak sultana sokulma fikrini akıl ettiği güne lanet ediyordu. Altın kafeste bir bülbül bile olamamıştı, şitah çalısı dikenlerine takılmış yağlı bir tırtıldan başka bir şey değildi, lşaya kırk birden o pasajı okuduğu güne de ayrıca lanet ediyordu. Yehova çölde mirtil, sedir, zeytin ve şitah ağaçlarını seçilmiş çocuklarına vermişti, hoş... pek hoş! Peki tırtıllar Yehova'nın nesiydi? Onlar da onun yaratığı değil miydi? Geceleri düşünde küt gagalı bir hankan kuşu Hami'yi yakalıyor, diğer soydaşları ile birlikte şitah ağacının dikenlerine cart diye geçiriyordu. Hami hemen ölmüyor, azaplar içinde kıvrana kıvrana yenmeyi bekliyordu. Böylece hem yakalanmış hem de, çöl sıcağında olmasına rağmen buzdolabına konmuş oluyordu. Ölmeyen tırtıl Hami, güneş altındaki altmış dereceye rağmen bozulmadan taze, hani deyim yerindeyse "canlı canlı" kalmış oluyordu. Ordu artık yavaş yavaş kuzey Macaristan'a girerken bu hankan kuşunun düşlerindeki yüzü de gittikçe belirginleşiyordu.

Bu rüyayı üst üste beş on gecede ancak görmüştü... Hankan süzülerek geliyor, gagasını Tırtıl Hami'nin minik yeşil gözlerinin taa dibine kadar sokuyordu. Yine de görmek-seçmek pek mümkün olmuyordu, çünkü sivri şitah dikenleri görüşünü kesiyor, gaganın hızlı hareketleri görüntüyü dumanlıyor, bazen gözlerine sıçrayan kardeş tırtıl kanları Hami'yi tamamen kör ediyor, bu engellerden kurtulmak, kanları göz kapaklarından silkmek ve Hankan'ın yüzünü görmek için yaptığı kıvranmalar –Tırtıl Hami'nin elleri

yoktu ki gözlerini silsin– ciğerlerini deliyor, delik ciğerlerinden dolayı çığlık bile atamıyordu. Otağ-ı Hümâyûnun içine kurulmuş küçük bir çadırda yatan Hami, uyandığında ter içinde kalmış oluyordu. Berke "yattığım yerde şeker dilinle bana masal anlat" diyerek bu düzeni bulmuştu. Kendisi geniş, rahat yatağına geçiyordu, Hami'yi de çadırının içine iki akağa sokuyor, bu garip çadırın tunçtan kopçalarını ilikliyor, öylece bırakıp sultanın yatak odasından taşra çıkıyorlardı. Hami küçük çadırının örme zırhtan yapılmış "kumaşına açılmış bir ufak delikten Berke'ye masallar, fıkralar, tuhaflıklar anlatmaya başlıyor, bazen bu ağız deliğinden Berke'nin gittikçe korkunçlaşan yüzünü şöyle yarım buçuk görebiliyordu.

Rüyaları da herhalde bu hayatın bir aksi olmalıydı: Çöl sıcağında küt gagalı hankan kuşu yaklaşıyor, yaklaşıyor, Hami sevinçli, çünkü yenme sırasının kendisine gelmesi ihtimali yüzde otuz üç küsûr. Sadece üç tırtılcık kalmış. "Acaba hangimiz önce" diye düşünüyor, Tırtıl Hwace mi (ufak minik bir kavuğu var, oradan biliyor Hwace olduğunu), Utarid Paşa mı, yoksa kendisi mi? Maalesef Hankan yeni şeyler, böcekler getirip takıyor dikenlere, sırtlarında yapraktan bohçaları ile karafatmalar, ufacık çelik miğferleriyle –çünkü seferdeyiz– ışıl ışıl ateşböcekleri suretinde müteferrikalar, "homran" suratları ile küçümsenen cırcırböceği şeklinde Çingeneler! Sonra boynuzlu gergedanböceği suretinde mert paşalar, Ishak Paşa, Sabit Niyazi Paşa... Tırtıl Hami kıvranarak yekmıh'taki arkadaşlarına yalvarıyordu:

"Yeter artık fesadda fesaddaş, yolda yoldaşlarım yeter artık kurmayalım, çevirmeyelim bu dolabı, anlayın artık, biz kurdukça yeni 'enam' geliyor, bizim azabımız ebede kadar mı sürecek?"

Tırtıl Utarid beyaz ipeğimsi bir koza örmüş etrafına. Kozanın tam ortasından geçen diken Utarid'e de zarar vermiş mi Hami göremiyor. Ama Utarid memnun, her yeni gelen yaratığa zevkle bakıyor, kozanın içi –kan mı yoksa başka bir şey mi belli değil– bir sıvı ile doluyor, doluyor... Utarid boğulacak. Utarid'in umurunda değil, kozayı dişleri ile kesmek yerine daha sağlam, daha sağlam, pek sanatkârane bir surette örüyor ha örüyor... Tırtıl Hwace diyor ki:

"Hami Bey oğlumuz sabırlı olsunlar, yakındır bizim de fecrimiz yakındır, hem sonra ben hankanları ne yaparım? Hankan biliyor mu Hankan? Ki o bir siyaset dahisinin karşısında?"

Sonra bir gün muhteşem bir şey oluyor, ipeğini almak için Utarid Paşa’yı alıp kaynar bir kazanın içine atıyor Hankan. Dikende çakılı olmasına rağmen bilinç kuşu gider ıraklara ıraklara, kanat çırparak kazanın üstüne varıyor, Utarid memnun, Utarid mesud... Sonra daha da muhteşem bir şey oluyor evet... evet... Bütün hayatı boyunca ektiği fesad tohumlarının yeşermesini bekleyen Hwace de ulaşıyor tırtıllar cehennemine. Son saniyeye kadar hâlâ sayıklamaları, hezeyanları duyuluyor:

“Gaga biliyor mu gaga, ben gagayı ne yaparım, gırtlak biliyor mu gırtlak ben gırtlağı ne yaparım...”

Tırtıl Hami sevinçli, inanılmaz sevinçli! Yarın artık bu azaptan kurtulma zamanı. Bunu biliyor çünkü etrafta hiç yenecek tırtıl kalmadı... Çünkü epeydir dolap çeviremiyorlar. Hahh... hahh... hahh... diye gülüyor Hankan, kıpkırmızı kan çanağı gözleri, dazlak bir kafası, upuzun kızıl sakalları var... Hah... hah... Tırtıl Hami bu azat müjdesi ile hafif bir ımızganıyor... Sonra birden müthiş bir vaveyla kopuyor... Neredeyse şitahtan kurtulacak kadar güçlü bir debelenmeyle silkiniyor... Vakti... vakti geldi mi? Heyecan içinde... aman aman, el aman... Bütün ağaç, bütün ağaç baştan aşağıya Alaman ve Macar kurtçukları ile dolu... Yüz binlerce var... Şitahın dikenleri zaten onları öldüren... İşkence olsun diye değil, onları öldürmek için kızıl sakallı hankan-ı hanakin ve diğer hankanlar getirip getirip çakıyorlar... “Bunları yemesi bir asır sürer” ve “yandım ya Lusifer” diyerek uyanıyor... Dışarıda mehteran sabah taksimine başlamış...

Bazı günler Sultan Berke ile aynı anda çığlıklar atarak, Berke “Yandım Allah" diyor, uyanıyorlar... Kim kimin işkencecisi, kim zalim kim mazlum, karmakarışık, at izi it izine karışmış, hiç belli değil... Sultan artık çok sevdiği için, gümüş renkli, ince ama sağlam kromdan yapılma bir zincir ve tasma ile dolaştırıyor Şeker Hami’yi. Bunu da kendi yaptı Hami. Sultan,

“Sıkıldın mı Hami?” deyince

“Evet sultanım böyle... böyle” diyemediği için,

“Hami kulunuzun boynuna tasma takıp da dolaştırsanız sıkılmaz, öyle azat kabul etmez bir zincirli kölenizim" deyince, Berke,

“Hay aklınla bin yaşa ulan Şeker, herkes de görsün bunun böyle olduğunu” diyerek Hami’ye özel bir zincir taktırıyor. Hami’nin şafak atık ama ne

yapsın yine dili belasına gitti okkanın altına.

“Ah dilim dilim, kesmesin başım keseyim dilim” diye aleni mırıldanıyor, sultanı sultan yapanın kendisi gibi heveskâr kullar olduğunu idrak ettikçe çılgına dönüyordu. Acıklı, ama en sevdiği şey, tasmasından tutularak ordu içinde dolaştırılması olmuştu!

“Bekri Ağa, tam zağar sayılmaz ama bir dolaştırın bakalım, seyretsin kulum âlemi” demişti Berke bir gün. Hami buna ağlamak ve ulumak arası bir tepki verince koskoca bir yeniçeri ortası, sultanın bu maskarada ne bulduğunu yavaş yavaş anlayarak kahkahayı basmıştı. Utarid’in buna hiç tepkisi olmamış, Hwace yine meşhur siyaset numaralarından birini yapmış, çift burgulu siyaseteyn taklasını atmıştı: Sultana dervişane bir hediye olarak, uşaklarının esir ettiği on dört on beş yaşlarında bir kâfir kızını, “bu da Hami Bey oğlumun" hamişiyle, yağlı bir kemik parçası eşliğinde göndermişti.

Hami yeni rolünü çaresiz kabul etmiş, dört bacaklı heyetinde dolaşıyordu. Bu zincirli gezilerden birinde Hami, Hwace’nin tahtırevanının yakınlarda olduğunu görünce havlayarak, ve bacaklarından birini havaya kaldırarak çişinin geldiğini ima etli, malum köpekler konuşmaz, kahkahadan kınları askerlerin şaşkın bakışları içinde seğirterek, Hwace’nin tahtırevanının katırlarca taşınmadığı zamanlarda yere bırakılmasından yararlanarak kaldırdığı bacağını tahtırevana dayadı, çakşırı-tumanı çözdü, zor bir durum olmasına rağmen taklidi uzun sürsün diye gerçekten bir güzel işedi, işin doğrusu askerler de müdahale etmedi... Hami bu müddet zarfında,

“Hwace düş gördüm, önce Utarid, sonra sen, en sonra ben” diyebildi, sonra da tasmasını çekiştiren askerler tarafından sürüklenerek götürüldü. Patavatsız bir askerin özür dilemek amacıyla langadanak tahtırevanın perdesini açması üzerine görünen acayip bir manzara, önce orada bulunanların sonra bütün ordunun ağzının bir karış açılmasına, hayretten çenelerinin düşmesine

[*cut*... *cut*... Hiç Osmanlı ordusunun
çenesi düştü denir mi? I.K.]

neden oldu. Perdenin gıcırdayan bir kapı olmaması, Hwace’nin heyecan içinde bulunması ve bu işi hep gözü kapalı yaptığı için fâşettiği manzaradan tamamen bihaber vaziyette aceleyle, “Tamam evladım ziyan yok it bu, hadi

beni rahatsız etme, riyazet esnasındayım” demesi ise yarım saat içinde Berke ile Osman Hulûsi dahil herkesin kasıklarını tutuncaya kadar gülmesine yol açtı. Şair İhya İkmalin çok sonraları o unutulmaz dizelerle yad ettiği, malum şairler hassas olur, kalp diliyle söylerler, hadise aslında budur:

Bir sonbahar günüydü girdik Hilal-Haç Ovası’na
Üç yüz bin ruh tamamen müstezâd ve esendik
Biz üç yüz bin ruhçuk o gün o mukaddes ovada
Kasıklarımızı tuta tuta güldük doyasıya eğlendik

Osman Hulûsi pek yakında bu tip cıvıklıklar yapamayacağından tamamen habersiz, en çenesi düşük ozanlardan pireyi deve, habbeyi kubbe yapmakla meşhur Atik Peymani’ye ufak bir rica ile, Hwace şerefine dehşetli bir “zülbank" çektirdi ki meşhurdur, yarın öbür gün bir cönkte bulunması memûldur. Muhtasar bir şekli bervech-i âtidir:

“Allah... Allah... celil-i cebbar, zülcelâl... ya mûntakim ya kahhâr... Numan Çelebi’yi sürdüren, Niyazi Paşa’yı ot minderi yapan, İshak Paşa’yı boğmacaya uğratan, Utarid’i azdıran, müteferrikalan al sancaklar gibi göndere çektiren, bohçacıları bohçalatan, çalgıcıları çağıldatan, ortalıkta testi bırakmayıp kırdıran, arslanlar arslanı, kaplanlar kaplanı, lisanımızın bânîsi, hukuk dahisi, İt Hami’nin hamisi, tımarhane kaçkını, akıl fikir şaşkını, riyazet düşkünü Hwacemiz aşkına bir yuhh...”

Bu zûlbank ağızdan ağıza yankılana yankılana yine sultanın bulunduğu yerde, yani yürekte bulunan 44.568 yeniçerinin olduğu yöne geldi. Kasıklarını tutarak dalgalanan bir duvara çarptı. Yine sonsuzluk kadar sürüklenen bir sessizlikten sonra 44.567 yeniçerinin tek bir ağızdan haykırdığı soluk olarak geri yansıdı: Yuuuh... Yalnız çam gibi tek bir yeniçerinin Kuzey Macaristan’ın batan güneşini cepheden aldığı için kızıla kesilmiş dimdik ve müheykel sureti bakanların zihnine nakşoldu da kaldı. Bir tek ondan ses çıkmamıştı.

TASVİR DÖRT VE BEŞ

XXXII.

Gece Sultan Berke ile Osman, keçeden patik giydirilmiş atlarına süvar oldular. Karakullukçu neferi suretinde karakola bindiler, en tehlikeli fakat o denli de rahat hissettikleri bir işti. Yarın uğraş günüydü. Ya kapı iki yönden birine doğru açılacak, ya da kapanacaktı. Bu üç ihtimalden başkası yoktu. Tepemsi bir yere çıktıkları zaman, ızgara sistemli planını ışıl ışıl caddeler, sokaklar şeklinde yansıtan bir şehir gördüler.

“Osman burası neresi ola? Beç mi?” dedi Berke.

“Sultanım Beç değildir, küffarın ordugâhına tuş geldik!”

Osmanlı ordusu ise karanlıklar içindeydi.

[Buyrun, irtica daha o zamandan sarmış etrafı... Güzel imgelem, bravo! l. K.]

Sultanın Macaristan asilzadelerinden Zrinyi İmre tarafından hediye edilen simsiyah kadanasının burun delikleri heyecandan açılıp kapanıyor, topuklarından ter ve kan damlıyordu. Kişneyerek delice hareketler yapan hayvan dehşetli huzursuzlanmıştı. Osman birden gösteri yapıyormuş gibi Kalmuk Elçisi’nin eyeri üzerinde ayakta dikildi. Olduğu yerden zıplayarak, uçan bir kuşu havada yakalayan bir vaşak gibi, kadananın üstündeki Berke’yi kavradı. Hiçbir şey anlamayan sultan ile beraber yumuşak kara

çamurun içine gömüldüler. Berke ağzını bile açamamıştı. Hançerini çıkararak bir hamle yaptı:

“Hain, ne istedin?”

Osman babasının sözünü hatırladı, pek sersem sepelek, pek yavaş geliyordu gönder, yana çekilerek Berke’nin yüzüstü çamurlara kapaklanmasına neden oldu. Berke yattığı yerden dizlerinin üzerine doğrulurken soğuk çeliğin ensesinde olduğunu biliyordu:

“Vur Osman, söyletme beni, ha ben beni bulup kendim yapmışım bu işi ha sen...”

Osman kılıcı yavaş yavaş kınına soktuktan sonra:

“Berke, nasıl bu kadar sabırlı, kurnaz, hesapçı ve aynı zamanda salak olabiliyorsun, zor olmuyor mu? Bildiği kokuları alarak evine dönmek için fırlamaya hazırlanan o kadananın üzerinde sen de mi olmak isterdin?”

Berke çamurun içinden “Beç”e doğru bir dörtnal tutturmuş giden atın ardından bakakaldı. Her şeyden bir kez daha utandı. Zrinyi’nin cibilliyetine, şeytanetine ve zekâvetine hayranlıkla karışık sövdü:

“Vay kahpoğlu vay! Az daha keklik gibi avlanıyorduk... Haklısın Osman’ım, çünkü kimseye, Hami’den başka kimseye güvenmiyorum...”

Kalmuk Elçisi’ne iki kişi binmeye kıyamadılar. Sultan, Osman’ın geri kalıp sendelediğini görünce yaralı olduğunu anladı. Bindiği attan indi. Osman’ı bindirdi. Çeke çeke ordugâha getirdi. Yolda Osman sordu:

“Sultanım ne beklersin artık harekete geçmek için?”

“Hami’nin şakımasını beklerim Osman. Bu akşam konuştu konuştu, ama isterse konuşmasın, yarın güneş doğarken Utarid’in çırasının söndüğüdür. Bunu böyle bil. Diğerlerine ise vakit vardır."

O gece Osman’ın sağ alttan iki kaburgasının eğildiğini ve ciğerlerine battığını anladılar. Hekimbaşı Moşe Efendi bunları eliyle çekerek düzeltti ve ziftli bir yakı yapıştırdı. Acı hafiflemişti.

Şeker Hami, sultanın yokluğunu nimet bilmiş, kendi küçük çadırında yine kırmızı pul biberli acımtırak bir “şekerleme” yapıyor, sayıklayıp duruyordu:

“Şitah... Hankan... Koza... Utarid... Önce Utarid, sonra sen, en sonra... çok uzakta... kâinat-ı mübeddelede... ben... şitah... inşallah...”

Osman o yaralı halinde bile bu sefil yaratığa acıdı. Sultan bir içoğlanı çağırdı, kulağına bir şeyler söyleyerek gönderdi. Paşa ve sancakbeyi takımlarının da bir araya gelip katılmasıyla oluşacak devasa mehterin vurulmasını emretmişti.

Duyulmadık işitilmedik bir vaveyla başlayınca Hami yerinden fırlayarak çadırını üzerine çökertmiş, bütün asker yalın kılıç dışarı uğramış, Hwace Efendi bir riyazet hadisesini daha yarım bırakarak tek bir üst gömleği ile kendini tahtırevanından fırlatmıştı. En önemlisi, Osmanlı mehterinin iki saat önceki son vuruşundan mesafeyi ilmi bir surette tahmin ederek önlemini alıp yatan Alaman ordusunda sesin “çok yakından” gelmesinden dolayı dehşetli bir panik çıkmıştı. Kalpaklı Macar ve Polonya süvarilerini gündüz gözüyle bile Osmanlı zanneden bazı cahil Alaman erlerinin saldırmasıyla ufak bir savaş ve epey bir telefat ile geceyi atlatmışlar, epey bir hayvanları ürküp kaçtığı için, Alaman kavalyeleri sinir krizleri geçirip intikam yeminleri etmişler, bu savaşın gürültüsü ve kaçıp gelen bir kaç hayvan Osmanlı ordugâhına dek ulaşmıştı.

Berke, huzurunda olmasına rağmen yatan, hem de kendi yatağında yatan Osman’a “canım, bak o kadar da salak değilim, benim altımdan at kaldıran kâfire ne yaptım” makamında bir göz kırpmıştı.

Osman acısına rağmen yataktan fırlamış ve övgü makamında “vay tilki” diye bir çığlık atmıştı. Sultanın göz kırpması lafın gelişi değildi. Üçüncü işaret dili ile verilmiş muhteşem bir işaretti.

Berke kahkahalarla gülüyor,

“Sen bir de yazımı görsen,” diyordu. Sonra,

“Eee, Hami kulum, bu akşam bize ne masal anlatıyorsun bakalım?" dedi.

Hami Şeker’in anlatmak için gündüzden hazırladığı bir masal vardı ama sayıklaması, uyanması, pirinçten çadır direğine kafasını geçirmesi ve şimdi duydukları ile her şey artık tamamen aklından silinmişti. Zaten kendisine yapılan en büyük işkence, her Allah’ın günü bir yeni şey anlatmasının istenmesiydi. Ne pişireceğini bilemediği için komşuya fikir sormaya giden

ve o canibin de aynı vaziyette olduğunu görerek orada beş saat kalıp evinde bunalım çıkaran bir ev kadını gibi hissediyordu kendini.

Osman Hulûsi'ye göre ise Hami, ölümünü geciktirmeye çalışan kambur, siğilli, sakallı çirkin bir Şehrazat gibiydi. Yutkunmuş, kıvranmış, debelenmişti. Daha önce anlattığı bir şeyi tekrar sokuşturmaya çalıştı, İstanbul'da iken bunu haftada iki kere bile yaptığı oluyordu. Berke'nin,

“Cellatbaşı!” diye gürleyen sesinin şiddeti Osman'ı bile sendeletti. Berke koşturup gelen adama,

“Hami Şeker kulumun şekeri tükenmiş, biraz izin verelim de tekrar biriktirsin, git oradan kalınca bir şitah dikeni getir bakalım" diyerek ailesinin o ince kemikli, mevrûs-u peder olan gagamsı burunlu yüzü ile Hami'ye doğru ani bir hamle yapmış, bu artık Hami'yi çıldırtacak bir noktaya getirmiş,

“Hankan'ım, yalvarırım anlatacak bir hikâyem var" diyerek çözülmüş ve iki saat içinde tüm meseleyi toparlamıştı.

Hem sultanın hem Osman'ın bilmediği epey ilginç şeyler vardı. *Duvduvani*'nin kendi sarayında olduğunu öğrenen sultan derin derin iç çekmiş, ettiği kan aklına yeniden düşmüş, hemen hemen Hami kadar sendelemişti. Derin bir sessizlik içine gömüldü.

Hwace bu hikâyenin sonlarına yetişmiş, “Sultanım söyletmen bu iti" diye çok uğraşmışsa da sultanı ikna edememişti. Oysa Hwace'nin telaşlanmasına pek de gerek yoktu. Hem Hami hem de Osman, Berke'nin Hwace'ye gösterdiği saygı ve teveccühden şaşkınlığa düşmüşlerdi. Hwace ise on on beş gün önce Utarid'i kurtarıp Hami'yi sattığı için zaferinden çok emindi: Hemen oracıkta hazırlamış olduğu kitabını büyük bir tevazu ile Berke'ye sundu. Bütün bu üç aylık süre boyunca talebeleri onu neyle uğraşır zannediyorlardı? Yarın inşallah Utarid Zülfü Paşa oğlumuz kumandasındaki Osmanlı ordusu kâfire öyle bir satır atacaktı ki Hint'ten Çin'den aksisedası gelecekti. Paşa zaten anasından dogma bir ölümeriydi. Hwace daha sonra, Hami dahil herkesin ciğerlerini bulandıran bir sesle ekledi:

“Zafer kazanılsın hele, onun da kârı tamam edilir...”

Sultanın ordusunda o insan tırnağından yapılma balık zırhını giyecek adam

eksiği mi vardı? Berke Osman'a "sus" işareti yaptı: "Hwacem, merak etme, yarın kendisi ordunun en önünde ölümerlerinin hası olarak küffara karşı duracak..."

Hwace, Utarid için ettiği ileri-geri laflara biraz pişman oldu: "Canım, hizmeti geçerse başka türlüsü de düşünülür."

Sabah büyük gündü. Berke sağa sola emirler yağdırdıktan sonra biraz yattı. Osman'a da hemen orada bir yatak hazırladılar. Hami gümüş değil, kalın bir demir zincire vuruldu.

XXXIII.

Sabah. Güneş, doğudan gelenleri memnun edecek şekilde arkalarından doğarak Haç-Hilal Ovası'nı kızıl bir deryaya boğdu.

Mavi siyah yansımalar yapan zırhlarıyla şövalyeler en öndeydi. Akşamki utançtan dolayı diğer sefil asker gruplarının önüne geçmişler, kimseyi "top otu" olarak kullanmamaya karar vererek tek ve güçlü bir saldırı yapmaya niyet etmişler, bir kez daha iki yüz yıl önceki Kinbolu savaşı sırasındaki taktiği denemeye karar vermişlerdi. Tüfenk atan yayalar arkadan gelecek ve şövalye saldırısıyla yanları Osmanlı saflarına yaylım ateşleri açarak ilerleyeceklerdi. Hafif Macar ve Polonya süvarileri de düşmanın kaçış yollarını kesecekti. Ordunun kumandası Kont Zudrig Mars cenaplarında idi. Yanında İstavrozi tarikatının keşişleri ve Piskopos-u Lâin bulunuyordu. Piskopos-u Lâin hazretlerinin göğsünde dehşetli büyük kırmızı bir haç resmi vardı. Sırtına ise kırmızı büyücek bir nokta gibi duran bir kalp etrafında yine kırmızı halkalar işlenmişti. Mesaj açıktı, "Sırtımı düşmana dönersem benim gibi bir korkağı rahatça vursunlar" diyordu.

Osman ile Berke'nin çıktıkları tepemsi tümsekten daha ötesi görünmüyor, küffarın savaş düzenleri anlaşılmıyordu. Yüksek kadanaların üzerindeki süvariler menevişli çelikten bir perde gibiydi. Böyle düşündü Teslis. Dudaklarından,

Perdedârın olsam taa haşre dek beklesem
Uyanır da gülümsersin âşığına belki sen

dizeleri döküldü. Teslis'in diğer iki ayağı ile yaşadığı her türlü ayniyet

duygusuna rağmen Nutfe-i Suat,

“Yav bunlar ne garip âdemler, birazdan kızılca kıyamet kopacak, kalkmış şiir okuyorlar” diye düşündü.

Osmanlı ordusu savaşa girmeden önce, tek başına bir cellat birkaç yüz adım kadar öne yürüdü, teke tek kavga istendiğini zanneden bir Alaman şövalye de bir o kadar öne çıktı. Dolayısıyla, ne olup bittiğini Alaman ordusunda en iyi gören kişi olarak tarihe geçti. Cellat bir ata binmişti ve atın yanında, elleri bağlı bir adamı ecel perçeminden yakalamış sürükleyerek beraberinde getiriyordu. Şövalyenin yanında da bir at uşağı olduğu için manzarayı yadırgamadı. “Herkesin ikna yöntemleri farklı olabilir canım” diye düşündü. Kendi ordularında at uşaklarına bayağı iyice para veriyorlardı. Sonra cellat yere indi, adamı ensesinden bastırdı, beriki hiç direnmeden kuzu gibi oturdu. Yukarıdan değil de yandan ve aşağıdan gelen korkunç bir darbe kellesini metrelerce havaya fırlattı.

Utarid Zülfü Paşa’nın hiç dönmeden yükselen kellesi, daha havadayken, yaşarken pek farkında olmadığı kendi endamlı vücuduna beğenerek, sevgiyle, narsisizmin doruklarında baktı. Kimsenin bu muhteşem kalıntıyı alıp işlemeyeceğine yanarak ve bir yılda anca bitirdiği, biraz sonra at ayağı altında darmadağın olacak zırhına üzüntüyle bakarak yere düştü ve yuvarlanarak şövalyenin atının ayakları dibine kadar gitti. Alaman şövalyenin at uşağı aynı şeyin şimdi de kendisine efendisi tarafından yapılacağını zannederek uluya uluya orduya doğru geri kaçmaya başladı. Ne de olsa bu âlemde karşı tarafın hareketinin aynısının yapılması bir alışkanlıktı. Cellat ise âdetten olan şeyleri bile yapmayarak, paşanın murassa ve tabii ki insan derisi kaplı bir kın içinde duran kılıcını bile almadan, cesede tükürerek sırtını döndü ve Osmanlı ordusuna yürüdü geldi.

Şövalye, hem de şövalyelerin en haslarından Kont Ulrih, bunu bir hakaret olarak algılamış ve çılgına dönmüştü, deli gibi at sürdü. Celladın umurunda bile değildi. Geri dönüp bakmadı bile. Ulrih tek başına Osmanlı saflarına kadar gelerek bağırıp çağırmaya başladı. Beyaz yanaklarını kan basmış, yüzü hiddetinden kızıla kesmişti. Osman Hulûsi yanında bir tercümanla bir iki adım öne çıkarak, eğer Alamanlar da istiyorsa her iki ordunun da sırtlarını birbirine dönerek kendi evlerine dönebileceklerini söyledi.

Ulrih bu teklifi ordusuna iletecek yerde rakip istemeye başladı.

Sonunda olan oldu. Serhadlerin Alamanca bilen ve Ulrih'in yakası açılmadık küfürlerinden galeyana gelen delibozuklarından birisi öne atıldı ve aldığı bir kılıç darbesi ile şehadet şerbetini nûş etti. Osman geriye padişahın yanına döndü. Kapı kapanmıyordu, Ulrih salağı tek başına ayağını eşiğe koymuş direniyordu. On kadar Osmanlı askerini öldürdükten sonra karşısına nereden çıktığı belli olmayan bir müteferrika çıktı: Sarı Hamza.

Osmanlı saflarında Hamza'yı tanıyanlar, Osman başta olmak üzere, şaşkınlığa düştüler. Bir dedikodu hızla safları dolaştı:

"Şehit müteferrikalar intikam almaya gelmiş..."

Osman'ın diğer üç yoldaşı da ön saflara çıkmışlardı. Yorgun ve görevini fazlasıyla başarmış olan Kont Ulrih, isterse tabii ki kendi ordusuna dönebilir, yerine başka birinin çıkmasını isteyebilirdi. Ama döndüğü zaman barış teklifini de götürmek zorundaydı, şövalyelik onur ve ahlakı bunu gerektiriyordu. Bu yüzden, bu teklifi ordusuna götürmektense ölmeye karar vermişti. O, meydanda rakibini doğrarken başka birilerinin daha çıkması, mesela bir habercinin Alaman tarafına gönderilmesi, meydandaki Osmanlı savaşçısına destek gönderiliyor şeklinde algılanacağı için iki tarafın aniden birbirine karışması işten bile değildi. Osman çaresizdi.

San Hamza tek bir topuz atarak yorgun şövalyeyi atından devirdi, işte o anda bütün şövalyeler bir duvar harekete geçmişçesine saldırıya geçti. Bu hak aslında Osmanlı tarafında da vardı. Ulrih'in karşısına yeni birilerini çıkarmaktansa böyle yapabilirlerdi. Böyle yapmamaları, topluca saldırmamaları, Alaman ordusunda "kâfir korkuyor" olarak algılanmıştı. Şövalye duvarı köpürmüş bir okyanus gibi geliyordu.

Osmanlı ordusunun düzeni her zamanki gibiydi. Bu memlekette ordunun neden insan gövdeli, canlı bir yaratıkmış gibi algılandığı bu Asya-ı Vustâ'dan miras kalan savaş düzeninde daha iyi anlaşılabiliyordu. Bacak vesaire gibi birtakım organların eksikliklerine rağmen, savaş meydanındaki Osmanlı ordusu bir gövde olarak düşünülmüştü: Kafada genellikle akıncılar, azablar, serdengeçtiler, kendilerinden vazgeçenler ile kendilerinden vazgeçilenler bulunur, sağ ve sol kollar mümkün olduğunca

geniş tutularak düşmanı sevgiyle sarıp kucaklamak isteyen şefkatli bir tarzda açılırdı. Rumeli savaşlarında Rumeli sipahileri sağ kolda, Anadolu savaşlarında Anadolu sipahileri sağ kolda dururdu, yeniçeriler de göğüste... Onların arkasında ve ortalarında bir yerlerde, yürekte, sultan, solakları ile bulunurdu. Çarpışmaları beklenmeyen esnaf, çadırcı ve mehterler ise hepsinin arkasında... Bunlara bacak demek pek mümkün değildi. Eğer bacak iseler, un çuvalları, leblebi paketleri, odun arabaları vesaire ile cevval bir vücudun kötürüm bacakları idiler...

XXXIV.

“Sen şimdi yani hiçbir çağdaş Türk yazarının yapmadığı bir şeyi yapıp ciddi ciddi savaş sahnesi mi anlatacaksın, bize ölüm resimleri mi tasvir edeceksin?" diye sordu Nutfe-i Suat Ferid artık var olduğuna iyice emin olduğu Meçhûl Muhayyil’e.

Bu kadarı da fazlaydı ve bu üslup kendisinin olamazdı. O halde galip ihtimal, bir başka muhayyil vardı. Kendisi hiç savaş, hiç katliam, hiç toplu idam anlatmış mıydı, mesela *Selanik 1908* romanında? Nulfe mutfe, ukalalığı hep üstünde idi. Yani yoktu da mı anlatmamıştı? Vardı tabii. Bir *Otuzüç Nisan* Ayaklanması’nda hiç mi kan yoktu, kendisi hayal galerilerinde dolaşırken İstanbul’da hiç mi toplu olarak asılmış, rüzgârda sallanan saz beden görmemişti? Arnavutluk dağlarına taş kırmaya gönderilip de geri gelmeyenler aslında Ferhat’lık mı yapıyor, Bosna yani Avusturya tarafındaki sevgililerine ulaşmak için tünel mi kazıyorlardı? Ama bu bir tercih ve üslup meselesi idi. Balkan savaşlarını anlatacak olduğu *Şen Olasın Meriç Nehri* adlı altı ciltlik kitabında da hiç kan, ölü olmayacak, kollar inip kalkmayacak, terli vücutlar yorulursa ancak yatakta yorulacak, öyle insan vücudunun sağı solu neccâr yongası gibi yazıya yabana dökülmeyecekti. Yazılmamıştı ama hepsi kafasında hazırdı, yazacaktı. Bir nutfe için önünü bu kadar görebilmesi bile bir başarı değil miydi? Kaldı ki Cihan Harb-i Evveli yıllarını da anlatmak istiyordu, mütareke zamanını da, sonrasını da. Onların da projeleri hazırdı kafasında. *Çanakbelde* 1915, *Yeşilfidan* 1915, *Nefs-ûl Emmâreden Kuvvetülemare*’ye 1916, *Gazagaza* 1917-18. Bak, isimlerini paylaşmakta bile bir beis görmüyordu gelecek projelerinin, bunlarda da karakterler yine paşa çocuğu, yine frankofon

olacak, Anette, Babette, Georgette gibi kızların ardından koşacaklardı... Ah, Anette, bakışların hâlâ bir yeşil hançerdir benim üstüne tuz basılmış kızıl yaralarımda... höunk... höunk... oh... Başka bir iki yarı sorunsal daha vardı tabii, biz niye kapitalist olamadık, olduk da farkında mı olamadık, Doğulu muyuz, Batılı mıyız? Niye bilim ve felsefe hayatına katkıda bulunmadık? Ama tüm bunlar son derece medeni bir arka planda geçecek, okuyucular öyle *nekrofil* sahnelerle üzülmeyecekti. Ayrıca bu muhayyel insanların para kazanma derdi olmayacak, konaktan aşağı bir şeyde yaşamayacaklardı. Her şey çağdaş standartlara uygun olacaktı, o kadar! Şiddete çok lüzum varsa insanlar tek tek öldürülebilecek, sonra iyi insanlar 1278 sayfa boyunca bu günümüz... günümüz... Bir nutfenin günü olur mu yahu? Neyse günümüz Holyshit senaryolarına acayip benzeyen gerilim meselesini ezkiyâ-ı muhayyilandan Suat Ferid ile el ele verip çözeceklerdi. Gerçi bu işi 28 sayfada yapıp, zâid olan 1250 sayfayı kafalarına doldurmak zahmetinde kalmayabilirlerdi ama istiyorlardı işte! Nasıl ki Hidayet Orman'ı isteyip okuyan varsa bunları da isteyen oluyordu. Ne kötülük vardı bunda? Bahusus kendilerinin bir türlü okuyup anlayamadıkları kuru, ruhsuz bir tavır ile yazılmış değişik oran ve alaşımlarda *Duvduvani* içeren kitapları birileri çıkıp bozuk para ederek bu kitleye "okuyup okuyup" anlatıyorsa... Nüve-i Osman Hulûsi, yani çok yakında Gondiwahara dağlarındaki bir mağarada anasının karnı dışında gerçekleşecek olan bir tür doğumla Gerçek Osman Hulûsi olarak yeniden doğacak ve her iki cihan arasındaki aralık kapıda duracak olan istidadı Nüve ile Muhayyil bakıştılar... Nutfe'nin durumu acıklıydı... Yakında kendisini "Hami Tırtıl, Öl Kurtul" filan gibi bir şey zannetmeye veya yaratıcı güçlerinden iyice şımararak, neuzubillah, Yol'un esrarını da fâşetmeye kalkıp, "dört kitapta (*Jericho*, *Notaras*, *Patras* ve *Arhos* İncilleri, hepsi kayıptır, konsey tarafından yakılanlar arasındadır, bkz. *Duvduvani*, cilt ii, s. 56) anlatılan sakattır, buyurun benim kaba etlerim ağrıyıncaya kadar oturup nice tetebbu mahsulü kafa patlatmalarım sırasında doğrusunu keşfettiklerimi okuyun" diyebilirdi. Ya da tüm bunları hayal eden üçlü, dörtlü, yoksa tekli mi desek, en kalabalık olan tekli idi, birlikten kuvvet doğar, neyse o güruh içinde Nutfe'ye, et ve kana daha çok sahip veya en yakın zamanda sahipti diye bugünlerde böyle bir azamet gelmiş, kendisini vâcib-ül vücûd, sebeb-i evvel gibi bir şey sayıyor olabilirdi. Diğer ikisi (üçü) zor bela bu başkasının alanına sarkan miniskül Suat Ferid'i dışarı koydular, sarhoştu, bu dümeni iyi bulmuştu, içip içip başkasının kapısına

dayanıyordu... İşte yine gelmiş bit kadar cüssesine bakmadan ahkâm kesiyor, ahlakçılık yapıyordu...

“Ah, olacak iş değil, ama biz bu gidişle küffar ile hesaplaşmadan yaka paça papaz olacağız birbirimizle” diye düşündü Osman Hulûsi. Birden zamanın hayal kurma, belki de hiç yaşamayacak olan bir delikanlıyı kurma zamanı olmadığını anladı.

“XVI. yüzyılda, XIX., XX. ve XXI. yüzyılın hassasiyetleri ve incelikleri olmayacağı müsellem bir keyfiyet, nerede onlarda o zarafet..." diye dört yüz bu kadar yıl sonra neo-Ottomanish lisanını konuşan iki üç kişiden biri olmanın verdiği rahatlıkla, evinin sıcaklığında ferah ferah düşünecekti Suat Ferid ama bu kadarı, 1599 yılının 23 Ağustos günü, köpürmüş bir sel gibi gelmelere alışkın olan Osmanlı ordusu için bile fazlaydı... Alaman ordusu “ayranı kabarmış hınzır sürüsü gibi” geliyordu...

XVI. yüzyıl Osmanlıları da insandılar, korkuyorlardı, hele kendi taraflarından henüz herhangi bir emir çıkmamışken... Titriyorlardı... Şalvarına dolduranlar, bayılanlar, kusanlar, kılıcını atıp kaçanlar vardı... Sonradan büyük Duvduvani yorumcularından lbrail Haluk Parşömen’in ileri süreceği iddianın tersine, o gün kaçanların veya bayılanların etnik orijinlere göre bir dağılımını verecek anketi yapıp istatistik oluşturacak kimse daha anasından doğmamıştı. Taa kendisi olarak doğduğundan kırk yıl sonra, kitabını yazdığı sırada Parşömen de Ulus’ta Suat Ferid’in alt katının alt komşusu idi... Geçiniz... Osman Hulûsi nüve halinde olmasına rağmen daha şimdiden çağlararası zihnî notlar gönderebiliyordu:

“Suat Ferid Beyler nereye? Biraz daha kıç rencide buyursaydınız da sonunu görseydiniz, bakın bu Berke hıyarı bize saldırın veya kaçın emrini vermediği için, bir beş altı dakika içinde kâfirin altmış tutam âlâ çelik gönderleri kemik ve sinirlerimizi nasıl parçalıyor...”

Sonra Nutfe ile gevezelik yaptığı için kendisine kızdı.

“Berkeee, kalk uyan!”

Atının üzerinde Şeker Hami’nin lüzumsuz bir rüyasına ortak olacak vakti bulan ve sesini çıkaramadan balık gibi ağzını açıp kapayan sultanı sarstı:

“Be adam, ağzını açıp kapatacağına gözlerini kullan! İşaret ver!"

“Kaçın!"

O gün yine, tesadüf burnunu bu işe de soktu. Berke heyecandan gözlerini bir iki defa fazla kırpmış, bayağıca “yanlış telaffuz” etmişti emri. Şöyle okunuyordu “kaç[ırmay]ın." Eh, zaten adamlar mahşerin dört atlısını 10.000 ile çarpıp delidolu geliyorlardı üzerine asakirin. Kimse istese de pek kaçıracak gibi değildi. Bu emrin, dünyanın henüz telaffuz bile edilmeden sadakatle sonuna kadar uygulanan tek askeri emri olmasına ramak kalmışken, Osman Hulûsi emri kendine göre yorumladı ve “Saldırın, ok serpin" diye, kıyametten sonra Azrail’in en son kendi canını alırken atabileceği gibi bir çığlık attı. Yalnızca savaş meydanı değil, zamanın girdaplarına takılıp kalmış olan bu paralel evren de, bu çığlık ile içi boş bir kızıl elma gibi çın çın öttü. Gerisini zaten Biçare Efendi kroniğinden biliyoruz (müsaadenizle, Suat Ferid’in haklı olduğu bir iki nokta var, rumuz MM):

“Ol gün kıyametten bir numune sahife oldu, olub da rûzigâr ile savruldu, ol gün merd durdu, dürüştü muhannese yol göründü, savuştu. Anasından er doğan gaziler küffarın gök-kara demir donlara bürünmüş donguzları birbirlerine dolaşa hırlaşa, höyküre haykıra, kurda koşar it gibi daladıklarında zerre kadar ayak sürçmedi, bek durup beklediler. Sonra bir asumani ses 'ok serpin’ diye ünledi. Evlad-ı Fatihan, Türk Uşağı ve Tatar ve Nogay ve Çerakise atlıları oklarının kemik temrenlerini çıkarmış, taştan yahut demirden ucu küt yuvarlak temrenler takmış idiler. Bu gök pulat çeliğe sivri, keskin ok neylesin? ‘Ya Allah’ diye hep bir uğurdan puta atar gibi attılar, kimilerinin katı boynuz yaylarının kirişi koptu, amma ve lâkin küffardan depesi üzeri yere çakılan da çoktu. Arkadan saldıran akılsız izansız kâfir de atların zapt idemedi. Birbiri üzerine yığıldılar. Dil bağlayıcılarının hışmına uğrayan sultanın bu esnada dili açıldı eydûr: ‘hele... hele... baka çıtak taifesine çöreğim helal olsun...’"

XXXV.

Berke’nin birden uyanası tutmuş, çocuklar gibi coşmuştu. Herkese tımar, zeamet dağıtıyor “onu söylediniz" diyen divan katiplerine,

“Siz yazın... birinden biri nasıl olsa gelir... ikisi birden gelirse, sultan ben

değil miyim, Kayseri’yi ikiye böler yine veririm, yazın..." diyor, pümeşe atını oynatıyordu.

Birkaç yüz şövalyenin düşmesi büyük kayıptı ama arkalarından gelenler önlerindeki hafif Osmanlı süvarisini demir bir tel gibi büktüler.

“Ne oldu çıtaklara Osman?"

“Âdet budur sultanım, kaçarlanırlarsa hayret buyurmayın."

Çıtaklar hem kaçıyor hem de at üzerinde geriye dönerek gülünç denecek kadar ufak, fakat iki parmak kalınlığındaki camı kırmadan delebilen oklar atan katı boynuz yaylarını boşaltıyorlardı. Ucu küt oklar zırhlara dokununca mermi etkisi yapıyor, bu zırhları delik deşik ediyordu. Şövalyeler yine yüzlerce kayıp verdiler. Ama geliyor, durmuyorlardı. Osmanlı'nın sağ ve sol kanatları açılmış, saçılmıştı.

“Bre Osman nereye gitti bu eyaletlü?”

“Sultanım Asya-ı Vustâ taktikleri icabınca kanatlara çekildiler, birazdan kapanırlar.”

Böyle bir şey henüz ufukta yoktu. Şövalyeler birden yeniçerilerle karşılaştılar, yeniçeri de deliçeri değil ya... Tüfeklerini boşalttıktan ve yüzlercesini düşürdükten sonra kenara çekildiler... Bu çekiliş pek ani oldu ve şövalyelerin kolunda üç yüz top birden patladı, toplar ikinci kez dolmadan şövalyeler yüreğe girdiler.

Osman “felaket” dedi, “herifler belki beş bin asilzade kaybettiler ama yüreğe de girdiler.”

Sonra, şövalyelerin arkasından gelen besili Orta Avrupa köylülerinden oluşan tüfenkendaz piyadeyi ve onların da arkasında sotada bekleyen on binlerce hafif süvariyi gördü.

“Katmerli felaket!” diye ilk lafını düzeltti.

Fakat en arkada kalması gereken hafif Leh ve Macar süvarileri heyecana kapılmış, mutlak bir yağmadan mahrum olmak istemeyerek köylü birliklerini geçmeye başlamışlardı. Yüzlercesi kendi piyadelerinin ateşiyle düştüyseler de dörtnallarını kesmediler. Beri tarafta ise birkaç muhafız yeniçeri ortası ve kafaları üsküflü, altın kemha elbiseli bir avuç solak,

ölümüne bir mücadeleye girmiş, şövalyeleri biraz yavaşlatmışlardı ama yedi sekiz dakikadan fazla tutamayacaklardı.

O sırada, nereden çıktığı belli olmayan Hwace Efendi sultanın atının yanında belirdi:

“Sultan Berke’m olan oldu, haydi eve dönelim,” dedi şefkatle.

Bu ses Berke’nin içine işledi. Zaten büyük kararsızlıklarla yola çıktığı bu sefer-i menhûs-u Üngürüs’e lanet etti. Yine pasifist tiradını okumaya başladı:

“Kan istemem... saltanat istemem... ölü istemem... vergi, toprak istemem...”

“Şevketlüm, vakit kalmadı, hadi oynat atını, gidi gidiverelim bizim ellere ellere... Şimdi Boğaz ne serindir efil efil...”

“Serindir Hwace Efendi gidelim... Yalnız, Osman nerede, bir Allahaısmarladık diyelim çocuğa, ayrıca tebrik edelim onu gureba bölüğünün ağası yaptım... Garip şeyleri sever küçüklükten beri...”

“Canım sultanım, İstanbul’da, o da olmazsa Konya veya Şam’da tebrik ederiz kendisini!”

Bu sırada Biçare Efendi uzaktan ne görüyorsa aklına nakşediyordu. işte o pir-i siyasette ne mangal gibi yürek varmış yav... Koca padişahın dizginine yapışmış kaçmasın diye yalvarıyordu... Zaten Hwace’nin söylediği sözleri de sonradan Hwace’den alarak tarihine yazacak olan Biçare Efendi’yi, biz (1, 2, 3 belki 4) de tam bu yüzden, üslubunun güzelliğine rağmen bıraktık. Burnunun dibindeki olayları yanlış anlayan bu tarihçi taifesinden illallah!

Osman Hulûsi bir yirmi otuz metre ötede belirdi. Durumu gördü. Son savunma da tükenmişti, sultan esir olmak üzereydi. Atını iki zıplatışta yanına gitti. Hoca gibi mecalsiz olmadığı için, hayvanı yularından yelesinden tuttuğu gibi çekerek tepeyi dolaştırdı, yanında bir tepe daha vardı, ikisinin arasındaki ufak vadiye girdiler.

Bu arada tarihlerin oldukça doğru kaydettiği gibi, Alaman ağır süvarisi Osmanlı ağırlıkları içine girdi, ordunun kötürüm bacakları arasına dalıp o da kötürüm oldu.

Ama yine tarihlerin, hiç umursamayıp kaydetmedikleri gibi, orada arabalara

yüklenmiş enva-i tür yiyeceği gören atlarını zaptetmediler ve başıboş bıraktılar. Zafer kazanılmıştı. Birkaç leblebici ve kahveci ile de savaşacak değillerdi. Hayvanlarına yiyeceklerini yedirmek bunlara bir ceza olabilir, gıcırtı yapanı da kesebilirlerdi. Şövalyeler aptal olur. Atları da kendileri gibi arsız... Bir iki un çuvalı dişlediler, sahipleri ise hâzine çuvalları zannederek bunları kılıçladılar ve ortalık biraz un duman oldu.

Kaçarlanır "gibi" yapan bazı Osmanlı birlikleri bu hadiseyi bekledikleri, duman ile verilecek "düşman bozuldu gelin yağmaya ortak olun" işareti zannetti ve kilometrelerce öteden atlarının burunlarını çevirdiler. Onların geldiklerini gören, mehteran bölüğünün nasılsa kaçamayıp da deve kösünün arkasına saklanan kahvecisi Hamdi Ağa, yirmi yıllık hizmeti sırasında kulaktan dolma öğrendiği tek şey olan "toplanın küffar dağıldı"yı çalmaya niyet etti. O karmaşa içinde köse vuruyorum zannederek bir şövalyeye yaradana sığınıp elindeki tokmakla bir tane patlatınca adamın anında attan düştüğünü gördü. Ağaç demire üstün gelmişti. Esnaf çabuk öğrenir. Ticaret uşağıdır. Tek görevleri insanüstü sesleri ile bağrışarak Osmanlı askerine cesaret vermek olan kaba avazlı bozavuncular da bu cenkte hiç bağırmadıklarını, dolayısıyla, gelecek cenklerde istihdam edilmeyebileceklerini münfehim olarak "Urun ha-vurun ha, hani sultanın ekmeğini yiyenler, hani benim er, er benim diyenler" diye bağrışmaya başladı. Esnaf ağaçlarla, odunlarla şövalyelere saldırdı. Osmanlı ordusu kadar terbiyeli olup, parasını vererek atlarına ziyafet çekseler veya altın var mı diye un çuvallarını kılıçlarıyla deşmeselerdi, belki de problem olmayacaktı. Arabaların, üstüne üstlük Alaman ordugâhındaki gibi caddeler ve onları kesen sokaklar şeklinde düzenli dizilmemiş, bir seyyar gecekondu mahallesi gibi duran arabaların arasından kendilerini can havliyle ileri fırlattı şövalyeler. İşte asıl o zaman olan oldu. Develerden belinleyip ürken atlar yüzlerce şövalyeyi yerlere attılar, on binlerce koyunun üzerine basmak istemeyen kibar Orta Avrupa atları birbirlerine dokunup sahiplerini yerlere fırlattılar. On dakika içinde ne kadar şövalye varsa hepsi, kabuğu bir tarafından ezilmiş tosbağalar gibi sırtlarının üzerine veya yüzükoyun çamurlar içinde yatıyor, debeleniyorlardı.

Berke sevindirik olmuştu, heyecandan duramıyor, inip atını taşıyası geliyordu:

“Bu kışı Beç’te kışlayalım mı? Bahara da Allah kerim. Beğenirsek orayı payitaht yaparız; güzel yeşil gözlü, siyah saçlı dilberleri var diyorlar, daha bir gireriz Avrupa’ya, ha Osman?”

Ufuklara dalan Osman,

“Hünkârım savaş yeni başlıyor” dedi.

Doğruydu. Berke umursamaz bir tavırla, her şeyi şövalyeler halletsin diye ağırdan almaya başlayan “hafif süvariye” baktı.

“Bu kılkuyruklardan korkan onlara dönsün” diye bağırdı.

“Sultanım bu çapulcular değil, arkadan piyade geliyor" dedi Osman.

Bu da doğruydu. Fakat yeniçeriler pek az olan kayıplarını umursamayarak sultanın önünde kale gibi durmuştu şimdi. Kanatlar kapanmaya başlamıştı. Koskoca Osmanlı ordusunun kumanda heyeti, Osman ile Berke’den ibaret olmadığı için, vüzera ve beylerbeyleri uçları kapatıyordu. Savaşın en başında dön bir yana ok serperek kaçan çıtaklar, düşman ağırlıklarının bile en arkasına düşmüşlerdi, düzenli bir şehir gibi olan Alaman arabaları onları dev bir tarak gibi onlarca ince dereye ayırmıştı ama, bu dereler düşman piyadesinin taa en arkasında, Haç-Hilal Ovası denen nazlı dilberin fildişi rengi omuzlarına salınan kara saçlar gibi yeniden birleşmişlerdi.

TASVİR BEŞ VE ALTI

XXXVI.

Her şey ağır, çok ağır hareket eden bir yaz günü rüyası gibiydi: İkindi güneşinin hafif yumuşak kızıllığı karşı tepeleri mor-mavi tonlara boyuyor, küçük karıncalar çalışkan çalışkan bir taraflara doğru koşturuyor, havada cırcırböceklerinin musikisi, ne hikmetse “Gidi Alaman Alaman yoktur sizinle viremiz” havası çalınıyor, bu vaveyla bile o tuhaf, derin, yapışkan sessizliği bozamıyor, zaman bir su damlası gibi musluktan kurtulmaya çalışıyor, uzuyor... uzuyor, o da sessizliği inşa eden aynı maddeden yapıldığı için bir türlü dökülüp, kendisini tutsak alan bu tunç borunun evreninden kurtulamıyor. Uzaklardaki yuvarlakça Alaman çadırları öfkeden sırtlarını kamburlaştırmış kediler gibi her an önlerindeki farelerin üzerine atlayacakmışçasına gergin duruyor, fakat toprak denen bu kan bataklığının kızıl, testilik çamuru onları da tutmuş bırakmıyor. Aynı büyülü hava yakınlara da bakınca görülüyor. Haç-Hilal Ovası’nın uykulu halinde uzak-yakın fark etmiyor.

İşte Osmanlı ordugâhının ordu bozan tüylü develeri uykulu uykulu esniyor, dağlıç ve karaman koyunları yağlı kuyruklarının üzerine oturmuş umursamaz bir eda ile kara gözlerine yeni sürmeler çekiyor (rüya bu!), upuzun ak sakallı, gulyabani heybetinde, bir fersah boyundaki bir Hwace,

ağzında somuruk emip duran bir buçuk arşınlık beberuhi boyundaki Biçare Efendi’yi yakalamış, dizine oturtmuş bir şeyler söylüyor, yüz metre uzakta da olsalar Osman Hwace'sinin mukaddes bir edayla açılıp kapanan dudaklarını okuyabiliyor, bu ezeli ve ebedi sükût içinde Hwace’sinin insanın ruhuna işleyen tatlı sesini duyuyor:

“Arslanıma dedim ki, kaçılacak dem değildir... gayret eylen. Sonra ne yüzle payitahtta kullarınızın yüzüne bakarsız... Zaten haber aldım oraya da Basra üzerinden bir sıcak hava dalgası gelmiş. Gidip Bogaz’da ne edeceksiniz?”

Hiçbir şeyi kaçırmak istemeyen Biçare Efendi, el ayasına yerleştirdiği aharlı kâğıt üzerinde akan kamış kalemiyle bir karınca duası döktürüyor, mürekkebi bittikçe eğilip kalemini masmavi, koyu ve yapışkan şövalye kanma batırarak yazıyor ve yazıyor... O yazdıkça savaş meydanındaki karıncalar tek tek yakalanarak beyaz sayfalara hapsediliyor, Osman bu yazılanları istese mükemmelen okuyacağını biliyor.

Biraz sonra daha da yakınına bakıyor: Berke atının üzerine tünemiş, kafasına sarık takmış dev bir hankan kuşu suretinde... Kızıl şitah dikenlerinden oluşan sakallarında kazığa geçirilmiş küçük siyah gözlü kurtçuklar acı ile kıvranıyorlar... Bir kez daha bakıyor, Şeker Hami’nin, hemen ölmesin diye, sol değil de sağ göğsünden dikkatle bir dikene geçirilmiş olduğunu, yeşil gözleri ile yalvararak bu hengâme arasında “Osman beni kurtar” dediğini hissediyor.

Osman bu uzayıp da bir türlü düşemeyen su damlasının ta içinde olduklarını, o damlanın elastik ve şeffaf çeperleri tarafından tutsak alındıklarını biliyor, birazdan binlerce okun bu çeperleri deleceğini, damlanın düşeceğini, yüz binlerce zerreye ayrılarak yeryüzüne dağılacağını anlıyor.

Başarısız olmak üzere. Kapı açıldıkça açılıyor, içe veya dışa, fark etmez. Birazdan tarihin gördüğü en büyük katliamlardan birini göreceğini biliyor, üzülerek bakıyor, elinden hiçbir şey gelmeyeceğini ve kendisinin hiçbir şeye karışamayacağını zannediyor. Etrafındaki demir halka sıkmaya başlayınca Alaman ordusu da kuşatıldığını anlamış, dev bir tespihböceği gibi kıvrılmaya, top olmaya başlıyor. Alaman ordusu? Osman dikkatle bakıyor, bunlar, sayıları gaybubetleri sırasında inanılmaz artan kendi

müteferrikaları! Ortalarına zavallı bohçacıları ve küçük, kara çıplak ayaklı, açık kıçlı yavruları almış, kılıçlarını çekmiş, gözleri kan çanağı, boyunlarında yağlı urganların kanlı izleri... Savunma tavrı alıyorlar, ellerinde ney, klarnet, darbuka, kudüm gibi zavallı aletleri ile Çingenelerden büyük yardım görüyorlar, kadınlar testilerini el humbarası gibi hazırlamış, vaveyla kopunca düşman üzerine atmaya... düşman?

Düşman kim? Biz miyiz? Kim zalim, kim mazlum, yoksa âlem kurulaldan bu destgâh böyle, hem zalim hem de mazlum muyuz? Nutfe-i Suat Ferid, Şeyh Osman Hulûsi Beyefendi Ağa'nın, bebekleri bile dağlar kadar ağırlık altında kalan gözlerinin yardımıyla, biraz puslu da olsa hadiseyi görüyor:

"Anette... Anette, ya Belçikalı değil de bunlar içinde bir çingene dilberiysen?"

Sonra kendisinden utanıyor, imgelem bir kez daha değişiyor:

"Ya çirkin, yaşlı bir bohçacı isen? Dilber olman şart mı Anette?.."

Ağlıyor, ağlıyor... Bir süre sonra Anette'e ağlamadığını, onun adını bahane ederek bu yığına ağladığını fark ediyor...

XXXVII.

Sonra su damlası, aniden bir çığlık kopararak büyük tarraka ve cayırtılarla yırtıldı...

Cihan tepesinden tutuşmuş, yana yana devrilen ulu bir çam ağacı gibiydi. Ani bir yıldırım yemiş, bu yıldırımın şiddetinden bütün kabukları bedeninden soyulup, sökülüp atılmış, bembeyaz, utanılacak kadar çıplak, cascavlak kalmıştı. Yıldırım yüreğine kadar işlemiş, sonra geri dönüş yolunda içeriden dışarıya doğru bir hareket yaparak bu ağacın tüm yaş halkalarını ezmiş, kırmış, parçalamış, taraz taraz etmişti.

Katliam başlamıştı.

Osman bakmak, hele bundan sonrasını düşünmek bile istemiyordu. Bu kırım ve kıtâl sırasında, ağır, simsiyah burnundan bu yaz sıcağında bile buharlar çıkaran, bütün derisi beyaz köpük içinde bembeyaz bir savaş atı üzerinde, Alaman ordusu kumandanı General Yohan Zudrig Mars, saflar

içinden çıkarak sultana doğru at sürdü. Bir yandan da haykırıyordu:

“Durdurun bu katliamı, er iseniz gelin benim ile dövüşün, sultanın atı ve kılıcı ile karşılaşmak isterim."

Şövalyelik yapmış, o şamata içinde bile dolaşık, dolambaçlı bir laf etmeyi becermişti. “Sultan gelsin" dese tahayyülat icabı Berke gitmek zorunda kalacak, büyük bir ihtimalle kaim bir bira sosisi gibi birkaç yerinden dilinecekti. Ama çağrılan o değildi ki! Sultan’ın atı ve kılıcı bu yiğitçe çağrıya cevap verdi. Demek Zudrig Mars, bir Utarid Zülfü değildi ve kendi canını(!) başkaları için tehlikeye atabiliyordu. Kalmuk Elçisi bu çağrıya yerleri eşerek, o da kendi burnundan dumanlar püskürterek cevap verdi. Bir Osmanlı atının savaş çağrısını reddettiği görülmemişti. Karşısındaki ak kısrağın geniş ve mebzûl Saksonyalı göğsüne sivri Kalmuk dişlerini gıcırdatarak iştahla baktı. Herhangi bir Osmanlı kılıcı değil, bütün bu memâliki fetheden –kadir bilmez sultanlara da yâr olmayan– kılıç, Osman Hulûsi’nin sağ eline kendisini yerleştirmiş, yeni meşe kabzasının bu demir pençe ile sarılıp sarmalanmasından mutlu, havada geniş daireler çiziyor, her dairede Osman’ın kulağına "Osman istediğin zaman şeninim, ben emanet değilim, sana verildim, unutma Osman!” diyordu. Birbirini kıran ve birinin ortadan ikiye biçilmesine ramak kalmış iki ordunun böyle birbirinden ayrılıp tek bir kavgayı seyre dalmaları pek görülmüş bir şey değildi, ama Alamanı Osmanlısı karmakarışık bu dövüşü seyre daldılar. Olayları sebepleriyle birlikte anlama ve tahlil işinde kötü, ama savaş sahnelerinde göz tanığı olma hasebiyle fena olmayan Biçare Efendi bu sahneyi söyle tasvir eder:

"Yiğitler yiğidi, gureba ağası, garibler babası, kalmış yiğit arkası, düşmüş yiğit ağıtçısı, zaman kitabının kâğıtçısı, gönüller sultanı, hal dili tercümanı Osman Ağa er meydanına öyle bir daldı ki Zudrig Kâfir sureta ‘behey bu koca yiğit kimdir, ben sizin o kerkenez kılıklı sultanınızı dilemişem’ diye biraz olmazlandı, çokça nazlandı ise de batında ‘ülen Zudrig, Mars’lık senin neyine behey teres, oturaydın evinde be adam Helga’nın kucağında, biranın başında kont kont! –essahtır, küffar inadından ‘paşa paşa’ demez– şimdi iki mars bir ters güle güle Ares’lik bir durum tebellür etti’ diye zâri zâri ağladı. Can buzağısını kaybetmiş camuşlar gibi karaları bağladı. Ares-i teres kâfirin kuyruğu olsa bacakları arasına kısıp sıvışacaktı ama olmadığı için,

çarnaçar, uzun kalın gönderini koltuğun altına kıstı...”

“Efendim, nirede galmış idik?” (sevgili kariler burada O.F.M’ün Biçare Efendi ile üslup yarıştırdığı ve XVI. yüzyıl müverrihleri böyle konuşur diye sahte bir üslup edinerek hem discourse’u hem de narrative’i çalmaya kalkıştığı dikkatinizden kaçmamıştır diye umut ediyorum, rumuz MM).

Osman nasıl olup da kendisini meydanın ortasında bulduğunu bilmiyordu. Bir dört yüz yıl kadar sonra her ne hikmetse Berke’nin ruhunu pek iyi tanıyacak olan Nutfe-i Ferid’in, bu ani ortaya çıkışta, Berke’nin Kalmuk Elçisi’nin nazik bir tarafına, sağrısına, yakasında taşıdığı koca çuvaldızı haydahlamasmın âmil olduğu konusunda yemin billah etmesini her halükârda dikkate almalıdır.

Osman ile Zudrig iki ecel süvarisi gibi karşılaştılar. Osman yaklaşınca kılıcını çevirmeyi bıraktı, öne doğru tutarak karnına gömdüğü bir çelik mahmuz vasıtasıyla Kalmuk Elçisi’ne “daha hızlı lütfen” diye rica etti. Kalın tahtadan mamul şövalye gönderinden zerre kadar kaçmadı ve kılıcını yarım kıl sağa yarım kıl sola çevirerek gönderi sosis gibi dildi bıraktı. Zudrig gönderi son anda elinden atmayaydı, kolunun da böyle doğranacağını düşünerek titredi. Osman sonra, ani bir çark hareketi ile geri döndü, Saksonya’nın dilber kısrağı, almış ağır kıçını hâlâ diğer tarafa gidiyordu (orada mısınız Filiz Tomurcuk Hanım?, S.F.C.). Osman’ın da birtakım şövalyece aptallıkları vardı. İsterse arkalarından yetişip emekli bir savaş Tanrısının defterini anında dürebilirdi, ama yapmadı. Mitolojiye sevgisinden ve Nutfe-i Ferid yavşağının “Dur abi dur... Abi bu Atamanların kalbini kazanmak ilerde çok mühim sonuçlar verecek" kehanetinden dolayı durdu ve rakibinin dönmesini bekledi. Er gibi savaşmayı bilen, gerçek savaş erlerinin de kıymetini bilen Alaman, Macar ve Leh askerleri Osman’ın bu hareketini avuçları patlayıncaya kadar alkışladılar, iki mübâriz bir kez daha karşı karşıya durdu. Zudrig Mars, sadağından iki parmak kalınlığında bir demir ok çıkardı, yekpare çelikten yapılmış ve çekmek için iki buçuk tonluk bir kuvvet uygulamak gereken yayına koydu. Olimpos günlerinde olsa ıhlar mıhlar, kas gücü ile çekerdi. Ama Alaman gurbetindeki bir Yunanlı olarak o da bir şeyler öğrenmişti, kolları ile abanacak yerde, ufak bir manivela yardımıyla bu arbalet okunu rahatça “kurdu” ve sonra Osman Hulûsi gibi bir Osmanlı’nın kalbinin diğerlerine göre nerede olduğunu kestirip,

“burasıdır” diye arbaletin tetiğini düşürdü. Osman, Kalmuk Elçisi’ne “Allah lillah aşkına kıpırdama” diye rica etti. Kalmuk Elçisi’nin bu ricaya ihtiyacı yoktu, kendisine gülümseyen masmavi Saksonyalı gözlere takılmış kalmıştı. Osman Hulûsi ise hulûs-u kalb ile iman etti, kılıcını tam kalbinin önüne getirdi, bir beş santim açıkta tutarak bekledi, Zudrig’in, zırhının başlığını çıkarıp bu selam duran Osmanlı’ya karşılık vermesi ise sonradan çeşitli dedikodulara yol açacaktı. Musluktan çıkan bir damlanın düşmesi kadar kısa (sahi ne kadar kısa?) bir süre sonra ok azmanı, Osman Hulûsi’nin kılıcına temas etti. “Karşıdakinin niyetini anlamak da işbirliği için elzem” diye düşündü Osman. “Bu adam deli mi?" diye düşündü ok azmanı. Atıldığı noktaya gitmekten başka bir iş yapmaması gerekirken düşünmüştü. Bu onun son düşüncesi oldu. Başından sonuna kadar bir sosis gibi yarıldı. Bir parçası Osmanlı, bir parçası Alaman tarafına düştü. Alamanlar kendi parçalarını alıp, eğer sağ kalırlarsa ve mikroskop keşfedilirse, metal yüzey üzerindeki kılıç izlerini çalışmaya karar verdiler. Osmanlı tarafındaki parçayı ise, “bundan güzel bir hançer çıkar" diyerek bir azab-ı muazzeb alıp kemerine soktu.

Sonra Osman yine, kılıcını öne ve yere paralel olmak üzere tuttu. Kalmuk Elçisi’ne ricaya gerek yoktu. Çapkın Osmanlı küheylanı sahibini karşıya uçurarak ulaştırdı. Son metrelerde kılıç havaya kalktı ve zırh başlığından başlayarak Mars hazretlerinin bütün gövdesini eyere kadar biçti, Mars iki parça olarak yere düştü ve bir parçası ters döndü (Biçare’cim üsluba dikkat buyuruluyor mu? rumuz MM). Birisi bayağıca yarım, öbürü üç çeyrek her iki ordudan da bir dehşet nidası çıktı. Osman, doğrusu biraz afalladı. Mars’ın zırhı, gönlü gibi bomboştu. Bir boş zırh liderliğinde, bir boş hayal uğruna savaşan ve en az iki üç kez daha savaşacak olan Alaman ordusu, utancından silahlarını atmaya başladı. Osmanlı tarafındaki Laz birliklerin “ula uşaklar bizum neyumuz eksik?” diye başlattıkları silah atma yarışı diğer birliklere de geçti. Hepsi silahlarını meydana yığdılar (barışsever özelliklerimi yeterince vurguladım herhalde, değil mi sevgili karilerim, [dizgici burada lütfen dikkat! Evet “i” ile] rumuz MM). Her iki ordudan pek çok namuslu ve ayık asker, Mars’ın selam verme ayağıyla zırh başlığını çıkarttığı zaman ufak, beyaz bir güvercinin boyun kısmından dışarı fırladığını ve Olimpos tarafına kanat kırdığını gördüklerine yemin ettiler. Olabilirdi, Mars’ın güvercin kılığına girip sağa sola saldırdığı da çok

görülmüştü. Askerlerin çoğu ise orada görmeleri gerekeni, muhteşem bir baş, Grek bir burun, alev alev yanan kırmızı gözler görmüşlerdi. Osman Hulûsi ise, dediğimiz gibi (Hangimiz? Hangimiz dedik?) bir boşluktan başka hiçbir şey görmemişti. Kızıl sakalının çeneye doğru bir kısmı ağarmış olan Sultan Berke'nin "Çıktırtmayın bir tarafınıza, toplayın bakalım o silahları, yeniden yaptırtmak için babalarınızın vergisini mi artırayım yani" emri üzerine bocalayan askerler, Osman Hulûsi, veya şeyh olduğu zaman Gerçek Osman olarak tanınacak "kahramanın gözlerinin içine baktılar. Osman başını salladı, sultan haklıydı. Haklı olduğu için değil, Osman Hulûsi bugün ikinci kez Güç'ü reddettiği için haklıydı. Geriye tek bir sınav kalmıştı ve en zor olanı bu idi.

Atından inerek yerden aldığı bir kılıcı genç bir Alaman askerinin beline takması ve eliyle diğerlerine de silahlarını alıp ülkelerine dönmelerini işaret etmesi Berke'nin, Hwace'nin, Hami'nin ve dahi yeniçerilerin ve sipahilerin, cümlenin canını çok sıktı

Alaman ordusu silahlarını, hayvanlarını aldı, kendi ülkelerine doğru çekildi gitti. Esir alınmamış, esirler öldürülmemiş, lodosçuluk türünden bir ganimet ancak kalmıştı. Osman, Berke'nin yanına döndü.

"Sultanım, ceng ü cidâi kapısı kapanmıştır, açılmaz inşallah" dedi.

Berke cevap bile vermedi. Çenesindeki birkaç kurtçuğu da asabi bir tavırla o silkeledi.

Dönüş yoluna girdiler.

Üçüncü Bölüm

BİR KÂİNATIN MİNARESİNDEN DİĞERİNİN ZEMİNİNE

KÂİNAT-I MÜDÂNÎ'DE BİRKAÇ ZAMAN

XXXVIII.

Ordu, kuyruğu hafif ezilmiş ama başı dimdik bir şekilde, gittiği değil de başka yollardan geçerek payitahta döndü. Biraz da başka şehirlerin ve köylerin ahalisi bu ihtişamı görsün istemişti Berke. Onlar da bu ihtişamı hem gördüler hem de beslemek durumunda kaldılar. Kasımın ilk günlerinde Âlempenah'ın Davutpaşa'dan kente gireceği haber alınmış, tüm kent, sultanlarını karşılamaya çıkmıştı.

İstanbul'un sefere aç hiziplerini epey bir zaman idare edecek bir sefer olmamıştı bu sefer. Ne yüklü bir ganimet ile gelmişlerdi, ki uzun süre kentin canlı-cansız mal satan pazarlarını mutlu etsin, ne de yenilerek gelmişlerdi, ki yaralarını sarmak için vakte ihtiyaçları olsun...

Hami'yle Hwace'nin yaptıklarını silmiş olan Berke, neresinden bakarsa baksın Osman Hulûsi'yi affedemiyor, sarayın içinde "dolandırıldım" diye bağırarak dolaşıyordu. Hele "seferden esir almadan gelmiş" denmesin diye Balkanlar'dan birkaç köyün halkını usturupluca esir ettirip ordunun önünde yürütmesi, Edirne pazarından da gizlice birkaç güzel kız satın alıp, kızıl ipek örtülü tahtırevanlar uydurarak şehre sokmak zorunda kalması, herkesten önce Berke'yı muztarib ediyordu. Balık tutmaya gitmiş de bir şey

yakalayamayınca pazardan balık satın alarak evine dönmüş kötü bir balıkçı gibi hissediyordu kendini. Bu yüzden Osman'ı padişahlık şerefi ile oynamış sayıyor, ona iyice diş biliyordu. Hami'nin de Hwace'nin de hareket noktalarını anlıyor, bazen kızsa da, sonunda onlara sempati duyduğu zamanlar bile oluyordu. Osman'a ise bir ceza vermeyi kuruyor, uygun bir şey bulamıyor, kıvranıp duruyordu. Çağırıp zehirletmeyi veya boğdurmayı düşündüğü de oldu. Ayıp olacaktı. Ayrıca yeniçerilerin artık Osman'a soğuk durmasına rağmen "ne olur ne olmaz"lık bir durum her an gelişebilirdi.

Onun için ağırdan almaya karar verdi. Hwace'nin ettiklerini kendisinden başka kaç kişi biliyordu ki? Hwace'yi şeyhülislam yaptı. Bunun görünüşteki nedeni, daha seferdeyken kendisine verilen kitabı pek beğenmiş olmasıydı. Böylece yeni bir hukuk sisteminin temelleri atılmış oldu.

Osman bunlara tebessüm etmekle yetiniyor, kimselerle bir şey konuşmuyordu. Gureba ağalığı zaten birkaç gün sürmüştü, Berke'nin ısrarına,

"Bu şimdilik Osman, çok gençsin, yakında başka bir yere kaydırır yükseltirim" demesine,

"Sen de çok gençsin" diye cevap vermiş, Berke'nin kıpkırmızı olmasına sebep olmuştu. Oysa Berke'nin anladığı türden herhangi bir mana yoktu bu sözlerde.

O gün Berke, yakında öldürtmeyi planladığı Hami'yi de tekrar rehabilite etmeye karar verdi. Osman'ın iki kez elinin tersiyle ittiği Güç'ün bu kadar aşağılanmasını kendisinin de aşağılanması olarak algıladığı için artık enikonu hoşnutsuzluğunu göstermekten çekinmiyordu.

"Güç benim, ben Güç'üm... Gûç'ü böyle densizce nasıl aşağılar?" diye soruyor, bir cevap bulamıyordu. Eğer Osman sadrazam olmak istese yapacaktı. Hatta o gün savaş meydanında gözünün içine bakan askeri arkasına takıp da kendisini alaşağı etse, "Bu-da-Osmanlı" yahud "Yeni-Osmanlı" hanedanını kursa bile bundan daha iyiydi!

Osman'a gelince, Osman ne yapacağını pek kestiremiyordu. Elinde kılıç ve at var diye sultan muğber oluyor zannediyordu. Bir gün oturup çok kibar bir şekilde ikisini de geri verdi. Kılıcın hikâyesini anlattı:

“Berke, atan deden yadigârıdır, at ise sahibini özlemiştir, saraya girip çıkarken gözlerinden yaş akıtır, sana yakışır bunlar, bana değil. Emanetini al, hoşça sakla artık.”

Berke atla kılıcın geri gelmesine sevinmişti ama belli etmedi. Osman o gün saraydan çıkarken iki dostundan ayrı kalmış gibiydi, ama daha hafifti. Sultan, “peki şimdi neyle gideceksin” bile dememiş, Osman bir kira beygirine atlayarak Kadırga’daki evine yollanmıştı.

Berke birkaç gün sonra Kalmuk Elçisi’ni Hami’ye bağışladı! Kim padişah, kim kul, göstermek istiyordu.

Osman tüm bunları yine gülümseyerek karşıladı. Kimseye konuşmadı. Dedikodu yapmadı. Çabucak unutulmak istiyordu. Zudrig Mars ile olan kavgası bile Hwace’nin müthiş bir çalımıyla “atın üzerindeki boş zırhla babam da kavga eder” şekline dönüşmüştü. Hatta bir Ramazan gecesi at meydanında, halk için düzenlenen eğlencelerin birinde, Hwace’nin bir adamı, kötü bir ata bindirilmiş bir Alaman zırhının kellesini bir kılıç darbesiyle uçurunca insanlar derin düşüncelere gark olmuşlar, deneyin ve pozitif aklın yararına iman etmişlerdi. Tüm bu aşağılamalar on binlerce insanın hayatını kurtardığı içindi.

Öyle hemen unutulmadı. Göreceklerinin daha devamı da vardı ve asıl onlardan korkuyordu. Korktuğu iki şey de başına geldi. Birincisine yapacak bir şeyi yoktu. Berke, kütüphaneyi biraz tatil etmek pahasına da olsa Hami’ye *Duvduvani* kitabını buldurttu. Son bir kez Osman’ı kazanmak ve XVI. yüzyıldan XVII.’ye girmeye hazırlanan Osmanlı devletinin bir muhterem devletmeâbı, bir akıllı hissedarı, bir akl-ı selim sahibi hisseyâbı yapmak için yanına çağırtıp kitabı eline koydu. Okumasını istedi. Osman kısaca,

“Ben bu tür okuyamam sultanım,” dedi. Berke parmaklanın Osman’ın yakasına geçirdi, çılgına dönmüş, kendinden geçmişti: “Sen kendini peygamber mi zannediyorsun, sen hiç mi yalan söylemedin, hiç mi kötü bir şey yapmadın, hiç mi kimseye zarar vermedin?”

“Beli sultanım, ben istersem yalana iğnenin ucunda amut durdururum, çok kötü şeyler yaptım, çok adama zarar verdim, burada bulunmaklığım da cezamdır, kefaretimdir...”

Bu cevabı işitince Osman'ın kendisini tahmininden de çok küçümsediğini anladı.

Uzun gecelerde Hami bu tuhaf kitaptan müthiş güzel hikâyeler okuyor, hele Haç-Hilal Ovası zaferini o kadar canlı bir şekilde tasvir ediyordu ki, Berke asıl gerçeğin böyle olduğuna kesinlikle emin olmuş, bütün tarihçilerin eserlerini buradan bakarak yazmasını istemişti. Biri hariç hepsi baktı. O bakmayan da zaten Biçare Efendi idi. Efendi'nin daha savaş meydanında sıcağı sıcağına yazdığı eser ile *Duvduvani*, nedense çok büyük benzerlikler gösteriyordu.

Osman'ın başına hem gelen hem gelemeyen ikinci şey de bir şekilde birincisiyle ilgiliydi. Bir gün Sultan, Hami'ye,

"Yahu, hep geçmişi mi yazıyor bu kitap? Gelecekten bahseder bir yeri yok mudur?" diye sormuştu. Hami Tırtıl da bir sahife açmış sular seller gibi okumuştu... "Der beyan-ı tezevvûc-ü Osman Ağa ve Mehlika Sultan" bahsi Berke'nin ayaklarını yerden kesecek kadar nefisti. Gerisini dinlemeyi filan bir tarafa bırakmış, sadece başlığın hikmetine vurulmuştu. Tabii, niye daha önce aklına gelmemişti ki? Osman'ı damat yapacaktı. Bu ikisi birbirlerini el kadar çocuk iken dahi sevmezler miydi? Fikri yumurtlayan Hami bile ürperdi, Hankan'ın bu seferki şitah kazığı pek kallaviydi doğrusu, ister istemez göğsünün sağ yanını ovuşturdu.

Berke, bu fikrini Osman'a doğrudan söylemedi. Kızkardeşine bir fermanla müjdeyi verdi. Zavallı Mehlika Sultan'ın da ayakları yerden kesiliverdi: Ara sıra uzaktan görebilse de Osman onundu. Şimdiyse Berke Osman'ı her şekilde ebediyyen ondan alıyordu... Türlü zorluklarla Osman'ın Kadırga'daki evine indi.

Casusları bu haberi getirince Sultan aylardır uyumadığı en güzel uykuyu uyudu. Rüyasında çocukluk arkadaşı Osman ellerinin birini bırakıp diğerini öpüyor, ona sultanım veya Berke değil, "ağabey" diyordu, Osman'ın da siyah sakalları uzamış, mükemmel küçük kurtçuklarla dolmuştu.

XXXIX.

Mehlika Sultan'ın gelişi geliş değil, ete kemiğe bürünmüş ayrılıktı.

Mehlika Sultan çekine çekine sormuştu:

“Kabul edecek misin Osman’ım?”

“Kabul edeyim mi sultanım? Ne dersin, doğruca söyle?”

“Osman’ım, benimle eğlenme, amma illa cevabım istersen damad odan hazırdır, Utarid’in odasını açtırıp, biraz temizleteyim!”

Osman halin vahametine rağmen kahkahalarla gülerek akıllı sultanını kucaklamıştı:

“Tabii hazırım, bak sana doğmamış bebek derisinden elceğizim ile yaptığım damatlık gömleğimi göstereyim...”

Sonra da şakacıktan, sultanın küçük ellerini ısırarak,

“Senin ne de güzel işlenebilecek bir derin varmış Mehlika,” demişti. Osman, o gece, çok sonraları bir Dede-Baba Efendi tarafından bestelenerek İstanbul sayfiyelerinde her terennüm edildikçe çok kalp sızlatan,

“Vuslatın demi olmaz meğerki iptida iftirak olsun
lâkin ayrılık olmasa hasretin de tadı yok”

şiirini yüreğinden kopan bir musiki ile söylemiş, Mehlika Sultan’ın kara gözleri dolup dolup boşalmıştı. Osman da ağlıyordu. “Nasip bu kadarmış Mehlika’m... Ne yapalım?”

Mehlika on yedi yaşından beri söylediği şeyi söyledi:

“Kaçır beni Osman’ım, seninle her yere gelirim."

“Mehlika’m, sizin sülalenizden her şey çıkmıştır ama kaçan bir sultan çıkmamıştır...”

“Osman, ben ilk olurum!”

“Mehlika’m, sultanlar her yerde yaşayamaz, kaçak dolaşamaz, alıştıklarından vazgeçemez, yeni âdetler edinemez..."

“Osman nerede ve hangi zamanı isliyorsan hazırım, senin için gözlerimin rengini bile değiştiririm.”

“Biliyorum,” dedi Osman başı önüne düşerken, “Ama ben yapmam...”

Sonra dehşetli bir tartışma yaşadılar, Osman'ın ne benliği kaldı ne bencilliği... Mehlika Sultan Osman denen yaratığı hırpalamaktan vazgeçtiği zaman, zihninin bir kıyısında "Hami gel beni kurtar" diyecek bir duruma gelmişti Osman. Yalnız, Mehlika'da abisinin sabrı yoktu, çünkü o korkular, helecanlar geçirerek saltanata hazırlanmamıştı, yazısı inci gibiydi ve bunu hep göstermişti.

Kara gece saçları, kırmızı kadifeden bindallı fistanı ile inanılmaz kıvrak bir tavır, bir oyundan sonra zil seslerinin, şal hışırtısının, gül yumuşaklığının ve kastanyet takırtılarının hiçbirinin işe yaramadığını görerek en sivri şitah dikenini boğaların boğacı Osman'ın sol tarafına şimşek hızıyla vurdu. Şitah saz gibi sallanmaz çünkü kökü bir ağaca lehimlenmiştir. Sallansan sallansan sen sallanırsın. Osman sallanmadı. Belki o da yalnızca küçük kara kafalı bir kurtçuktu. Ama kurtçukların hasıydı...

Sultan çıkıp gittiği zaman Osman uzun süre yerinden kalkamadı. Kulakları uğulduyor, tuhaf ışıklar görüyor, nedense yalnız omuzları üşüyor, ayakları ise alev alev yanıyordu. Şirin bir ses, "Benim" dedi. Kalbinden geliyordu ses:

"Ben şitah, ha bir gayret çek beni, yanıyorum, dayanamıyorum, lütfen..."

Doğruydu, yapılması gereken buydu. Osman şitahına acıma ve sevgi ile baktı, sonra iki eliyle birden asılarak çıkardı onu.

Sabah uyandığı zaman Osman, Osman değildi. Gücü reddetmiş ama bir kez daha ve son defa ölmüştü. Osman kıvırcıkça saçları ile pamuk gibi sakalını dışardan seyrediyor, şitah çıkardığı yerde, ucunda kanlarla, bırakıldığı gibi duruyordu.

Kapısı hafifçe itilince içeri giren uşağa baktı. Adam zaten telaş içindeydi. İyice karıştı, uzun süre konuşamadıktan sonra,

"Oğlunuz... şey... babanız hasta... haber geldi," dedi.

XL.

Osman Ördekkasap'a gittiği zaman doğruca İvaz Paşa'nın yanına çıktı. Paşa ölüm döşeğindeydi. Osman'ı görünce hiç şaşırmadı. Hâlâ güçlü ve

boğuk sesiyle,

“Üçüncü defa da öldün mü Osman?” diye sordu.

Osman tevazu ile başını eğdi. Babasının aslan pençesini andıran ellerini öptü. Paşanın kollarında öyle bir güç vardı ki, olur da bu güç başkasına zarar verir diye paşanın isteyerek öldüğünü düşündü Osman. Paşa, başkaları duymasın diye fısıldayarak sordu: “Mars başlığını çıkarınca ne gördün?”

“Hiçbir şey, Paşa Baba...”

“Hiçten daha çok şey olur mu a Osman, her şeyi gördüm desene!”

Osman babasını şimdi çok daha iyi anlıyordu. Yaşlı adam ilk kez inledi:

“Ben üçüncüde kaldım Osman, ama kalmasam da sen olmayacaktın, Allah’a bin şükür,” diyerek mutlu bir şekilde öldü.

Osman, her çocuk gibi anne babasının birbirlerine âşık olmasını hiç anlayamamıştı. Her ikisi de kendisi için var zannediyordu. Harem tarafından gelen çığlıklarla kendine geldi. Annesi Mahmure Hatun da Osmanlı kadınının ebedi uykusunu seçmiş, paşasıyla beraber ölerek güçlü bir tesbitte bulunmuştu. Çok sonraları adına hürmeten “mahmurekom” diye bir acayip şey vaki olacaktı ama bilici, görücü olmak başka, bilmediği nesneleri görünce adını söyleyememek başka... Osman bunu bilemedi tabii... Baba evini babasının kirpi saçlı uşağı Basri’ye teslim etti.

“Geldiğimde her şeyi hazır isterim, ev sana emanet” dedi.

Paşanın kılıçları arasından en kötüsünü, en perişanını seçerek aldı ve evden çıktı. Cenaze törenlerine katılmamaya karar vermişti: Şimdi değirmenden fırlamış gibi duran bu haline bakıp “Un Baba” veya “Değirmenci Dede” tarîki diye bir şey icad etmeye kalkarlar, yine nizam-ı âlem muhtell olurdu. Nizam-ı âlem muhtell olunca, insanlara da olan oluyordu. O gün Allah’ın hiç bir kulunu mürid olarak kabul etmemeye karar verdi.

XLI.

Hwace’nin sistemi ise gün geçtikçe gelişiyor, Hami Tırtıl’ı, hatta Berke’yi bile ürküten sonuçlar veriyordu. *Duvduvani* kitabının hiç yazmadığı

konularda Hwace haylice mesai ile malumat üretiyor, sonra bunları sayfa sayfa getirerek, kitaba eklenmesine ferman sadır olmasını sağlıyordu. Basit bir ihtiyaçtan doğmuştu sistem: “Suçlu”yu suç işlemeden önce tesbit ve gereğini icra ihtiyacından. Kaderin garip bir tecellisi olarak, Hwace bunu “Testiyye” sistemi diye adlandırmıştı. “Testi kırılmadan harekete geçmek," bütün espri buradaydı işte. Diğer fıkıhçıların akıl edemediği buydu... Onlar öyle yoğurt çanağı gibi oturuyor, suç teşekkül ettikten sonra göstermelik bir iki şey yapıyor, o zaman bile, suç sabit olmuş mu olmamış mı, yok şuhud-u hal, yok beyyine, ikrâr her ne karın ağrısı ise... bunlarla uğraşıyorlardı. Oysa Hwace gizli ilimlere vukufu sayesinde, kendi yazdığı ilm-i kiyafe kitabını kullanarak kim suçlu anında tesbit ediyordu.

“Alnı dar olan avret meyyaldir zinaya,
yatınla falakaya çekile sopaya,
ikrâr eylemeyenin kârı dayaktan ölmektir,
ikrâr eyleyenin hakkı kuma gömülmektir”

gibi bir cümleyi, hiç aramadan kendi kitabından buluyor, alnı dar ne kadar (sahi ne kadar dar?) kadın varsa hepsi temiz bir dayak yiyordu. Alın ne kadar dar? Hwace buna karışmazdı, buna işlerinde müstakil kadılar karar verirdi. Sonuç olarak, bütün kadınlar alınlarını geniş gösteren, yan taraftan pamuk dolu yaşmaklar takınmaya başladılar.

“Burnu iri adamın, muhakkak iridir zekeri,
zekeri iri olan mutlak konuşur ileri geri"

ifadesinden dolayı, ne kadar kocaman burunlu adam varsa göğüslerine kadar sakal, bıyık bırakmış, burunlarını küçük göstermeye çalışıyorlardı. Bu en kötü, en tehlikeli maddelerden biriydi çünkü; “ileri geri" ne demekti? Hiç olmazsa Hwace’den evvel belirli bir suça belirli bir ceza konmuş, millet çekiyordu. Şimdi ise suç tanımlanmadığı gibi ceza da yoktu. Kadılar kafalarına göre takılmaya başlamışlardı. Bazı densizler ise balmumundan yapılma otuz kırk santimlik burunlar ile dolaşıyorlar, Hwace’nin Habeş’ten gelen zürafası su içip kalkıncaya kadar dayak yemeyi erkeklik yolunda bir marifet sayıyorlardı. Yiğitlik başa bela bir şeydi. Kaş göz, el ayak, kelle kulak... Ne de olsa insan bedeninin bir sınırı var. Hwace ilk kez, yeşil giydiği için öldüresiye dövülen bir Yahudi’nin dilekçesini görünce meseleye aydı. Adam yemin billah kırmızı giydiğini söylüyordu. O çıfıta

inanmadı ama sahi ya bu kılık kıyafet mevzuu çok büyük, çok azim bir mevzuuydu. Hemen yeni sahifeler ekledi *Duvduvani*'ye. Bu sayfalar çok sonra apokirifal bulunacak, ayıklanmak istenecek ama *Duvduvani* gibi bir yalan dolan manzumesi içinde bu imkânsız olacaktı. Bazı sahifelerin, *Duvduvani*'den kopya çeken diğer kütüb-ü fîkhiyeye girdiği de filvaki bir hakikattir. En hoşu, Hwace'nin varolan kavânîn ve nizamatı da istediği, canının çektiği gibi kullanmasıydı. Taa müteferrikaların fesadı sırasında çıkarılan maddeler de pekâlâ işe yarıyordu. Mesela, bir madde "Enderun ve Birun'un hiçbir tarafında dört müteferrikadan fazlasının bir araya gelmesi, huzur ve sükûnu bozması mümkün değildir, meğerki vakvak ağacında bir araya geleler" mi demiş, Hwace hemen "sarı mest giyip dolaşanlar müteferrika olmuş ve sükûnu bozmuş sayılırlar" diyor, o hep başıboş bıraktığı kadılara bu kez sevabına hangi fetva kitabının hangi kısmına bakarak ceza vereceklerini de emir ile bildiriyordu. Bohçacıların konaklara girmesi mi yasaklanmış? "Hamamda peştamal takan avretler bir nevi bohçacıdır, yoksa neyi sarıp sarmalıyorlar?" diye bir kıtır atıyor, bütün payitaht inliyor, kimse bir şey yapamıyordu.

Berke Hwace'nin performansından o kadar memnundu ki Anadolu ve Rumeli Kazaskerlerini bile kaldırdı.

"İyi yaptınız haşmetlüm," diyordu Hami, "adları bile bir şeye benzemez, kazdan asker mi olur... heh... heh... "

XLII.

Osman Hulûsi Beyefendi Ağa, bir kış sabahı güneş doğarken ve her taraf kar altındayken Ayasofya'nın minarelerinden birine tırmandı. Bu XVI. yüzyıl kâbusunu ve bu fena tahayyül edilmiş payitahtı, kurtlu sakallı Berke'yi, kurtlu beyinli Hwace'si ve artık yarkalaşıp patkanlaşmış bir kurttan başka bir şey olmayan Hami'si ve irili ufaklı diğer yaratıkları ile baş başa bırakarak terk etmeye karar vermişti.

Karın temizlediği hava ciğerlerine doluyor, merdivenlerden çıkarken içini sızlatıyordu. Belki içini sızlatan başka şeyler de vardı. Yüreği öldüğü için bilemiyordu tabii. En sonuncuya, yani üçüncü şerefeye kadar çıktı: Cihan payitahtı kar altında çok, çok güzeldi. Yüzünü taa uzaklardan yine karlı

tepeleri görünen Uludağ'a, Osmanlıların vatan-ı aslisi olan Bursa şehrine doğru döndü. Sol arkada gümüş kıvrımlar ile Karadeniz'e doğru akan Boğaz, sağ arkada şehr-i Stanbul, İvaz Paşa'nın evi, daha yakınlarda Abram Paşa Sarayı vardı. Bembeyaz bir kaftan giyinmiş, bembeyaz sakalı ve saçı ile Osman Hulûsi bu manzaraya pek yakışıyordu. Hafif bir yel yakalayınca,

"Ya Allah ya Fettah! Ben bu diyardan gider oldum, oldum asumana perrân, istikamet magrib, niyyetimiz Frengistan, işimizi onara hazret-i Yezdan" diyerek kendini boşluğa bırakıverdi.

Yavaş öğrenen meşâyihden olmak hasebiyle, boşluğun aslında ne kadar dolu olduğunu pek düşünmedi, önce fizik kanunları gereğince azametli bir kar tanesi, henüz uçmayı bilmeyen bir kardan adam, açıkçası beyaz bir mermer parçası gibi düştü, sonra Muhayyil-i Meçhûl'ün koyduğu kanunlar gereğince yükseldi. Sağ omzuna nereden çıktığı belli olmayan bembeyaz bir güvercin, sol omzuna yeşil gözlü bir kara karga kondu. Bu kadarını tahmin ediyordu Gerçek Osman Beyefendi, bir tarafında günahları, diğerinde sevapları.

Karga yılışık bir sesle,

"Aşkolsun Osman, bizsiz nereye?" dedi.

Güvercin hiç sesini çıkarmadı. Osman Hulûsi ne olacağını üç aşağı beş yukarı kestirebiliyordu. Bu evrendeki insanlar şimdiden, minarenin dibindeki bedeni etrafında, toplanmışlar, karlara karılan kızıl kanında kan falına bakmışlardır bile. Dönüp bakmadı. Baksaydı hiçbir şey göremeyeceği için epey şaşıracaktı. Müritsiz şeylerin istihbaratı zaten zayıf olur. Karga ile güvercin de bir şey demediler. Bazen aynı gemide yolculuk eden ak ile kara, kedi ile sıçan, birbirlerine karşı pek anlayışlı, pek barışık olur. Öylesi bir zamandı.

Osman Hulûsi'nin can sefinesi suyunu çekmiş bir karaya olanca hızıyla oturduğunda, yerlere sürten burnunun tam Hwace'yi memnun edecek boya indiğini düşündü Osman; sürtmenin şiddetinden kopan göğüs kıllarının acısı ise gerçek gibiydi. Hayal âleminin insana verebileceği gerçeklik duygusunun gücüne hayret etti. Bu duygu bazen gerçekler âleminin insana sunduğu hayal duyguları kadar güçlü olabiliyordu. Bu çarpışmadan biraz önce, güvercin bir yana karga bir yana savuşuk uçarak omuzlarını terk

ettiler…

Gözlerini açtığında, başında bir sürü insanın toplandığını gördü. Sorgucu melekler!

"Yav bunlar iki tane değil miydi? Amma çokmuşlar!” diye düşündü.

Gölge keçi sakallı, at kuyruklu bir münkir,

“Beybaba, iyi misin?" diye sordu.

Şişman ve epeyce de cıbıldak bir nekir,

"Ayol bu yaşta adama dublörlük yaptırılır mı? Anladık tarihi film çekiyorsunuz ama...” dedi

Osman Hulûsi bazı kelimeleri anlamadı Altık ne yaptıysa boynunda ipi ile dolaşan idamlık bir münkir,

"Yav bilir bilmez konuşmayın, ne dublörü, tanımadınız mı Hüseyin Kabirci o! Minareden düşme numarası ile yine dikkatleri üşüme çekmeye çalışıyor!" dedi.

Demokratik bir oylama ile bu görüş ağır basmış olmalı ki, ertesi günkü varakparelerde bu vardı…

Osman ayağa kalktı, gerindi, kanlı göğsüne hayretle baktı, biri.

"Ayol bunun kılıcı da var!" dedi.

“Bazı şeyler bir evrenin minaresinden diğerinin zeminine düşsen de değişmiyor, memleket insanı işsiz güçsüz, dedikodu sever, akıl fikir yürütmeye bayılır, görmeye veya başka bir veriye de ihtiyacı yoktur, sonuca bakarak bir şeyler söylemesi kâfidir," diye düşümlü Osman Hulûsi Beyefendi Ağa.

Bir yaz sıcağında gele gele yine İstanbul'a gelmişti:

“Armut gibi dibine düştün Osman!"

Her türlü değişikliğe rağmen Ördekkasap’taki evi buldu. Yol boyu gördüğü hiçbir şeye şaşırmadı, müritsiz de olsa nihayetinde bir şeyh idi. Şaşırmak Osmanlılar için zaten bir züldü. Osmanlı şeyhlerine ise hiç yakışmazdı.

Evin yanında yöresinde bir garip binalar var idi, ama ipini çekince dış kapı

hemen açıldı. Her şey pek tanıdıktı Uşak Basri koşarak geldi. Osman kısa bir konuşmadan sonra dört yüz yıllık hır zıplama yaptığını anladı.

“Basri, sen nasıl yaşadın bunca zaman?"

"Ev sana emanet dedin ya bey..."

Eh, mantıklı bir açıklamaydı. Emanetin sahibi gelir alırdı… Gelmişti işte.

"Basri, bir nevi açım. "

Paşa babasının hep oturduğu odaya yöneldi...

GÜN YEDİ / SEKİZ, BİZİM TAPON EVREN

XLIII.

Tam iki hafta geçtiği halde, romanını bıraktığı yayınevinden hiç ses çıkmamıştı. Kalktı, gri, kalın çizgili, siyah takım elbisesini giydi. Lacivert ve üzerinde kocaman gri daireler olan meşinleşmiş kravatını özenerek bağladı. Gömleğinin kopuk yaka düğmesinden dolayı daima açık kalan yakasının kendisine bahşettiği sefil görünüşü biraz olsun hafifletmek için kravatı bir ilmek gibi iyice sıktı. Artık keskinliğini yitirmiş olan ve belki de ilk alındığı yıllarda da zaten bir şeye benzemeyen tıraş makinesiyle göstermelik bir tıraş oldu. Altı yedi santim kalınlığındaki kahverengi topukları ile gurur duyan, siyah, su çeken, zavallı, kalıbı bozulmuş ayakkabılarını giydi. Suratlarından düşenin bin parça olduğu yorgun insanlarla dolu, mavi beyaz çizgili bir halk otobüsüne, sonra Kadıköy-Sirkeci vapuruna binerek, söylenmesi bile hoş çağrışımlar yapan Avrupa yakasına geçti. Paraya kıydı, Cağaloğlu’nda kız lisesinin karşısındaki ara sokaklardan birinde olan yayınevine dolmuşla gitti.

Yakıt yokluğundan dolayı birkaç kat kazak ve hepsinin üstüne pembe bir hırka giyinmiş sekreter-çaycı kız, umursamaz bir tavırla, “Bilmem, ben kendilerini görmedim, belki gelmiştir, şu kapı” diye odayı gösterdi.

Çekinerek içeri girdi.

Editör İhsan Kırımçak Bey arkaya kaykılttığı tahta sandalyesini gıcırdatarak öne, sonra yine arkaya sallıyor, bulanık renkli, acayip şekerli bir çay içiyordu.

“Ne vardı?”

“Şey, ben o romanın yazarıyım efendim..."

“Yaa, aman efendim... aman... Niye baştan söylemediniz... O müthiş roman haa... Sayın yazar aşkolsun! Ne romanı kardeşim, adı yok mu bunun? Sen benimle dalga mı geçiyorsun?"

Kelimeler, düşük mutemet Osman Ferdi Bey’in yüzünde birer kırbaç gibi patladı.

“Efendim ne haddime. Yalnızca iki hafta kadar önce zât-t âlinize teslim etmiştim de...”

Ihsan Bey biraz önceki müstehzi halinden hafifçe utandı:

“Haa o roman... Vuslatın Demi Olmaz... Buyurun... Buyurun... Sayın Mürdüm... Bir an çıkaramadım... malum bu kadar roman, bu kadar başvuru arasında...”

Bomboş, kahverengi formika kaplı rafları gösterdi. Birinden bir gazete parçası sarkıyor, birkaç gün önceki Cesur Matana katliamı ile ilgili bir başlığın yarısı okunuyordu. Kalanını Osman Ferdi zihninden tamamladı.

“...Fena bir roman değil aslında... Pek fahiş bir iki maddi hata, mesela Ayasofya minarelerini üç şerefeli yapmanız gibi, düzeltilirse olabilir... Tabii, asıl önemli olan üslup ve mantık. Bizim Naci Paşa’nın *Leninci Şeyh* adlı kitabının tadında ve kıvamında bir iki pasaj var... Ama sizinki daha ziyade bir tür tarihi avantür olmuş... Ferhat Kafdağlı ile Emrullah Namık Tanrıkulu’nun romanları gibi... Yani bir iki de o tip sahne var... Daha doğrusu o tip sahne adayı var. Mesela, Osman Hulûsi ile Mehlika Sultan... Bu arada, biliyorsunuz İhya İkmal’in gerçekte kime âşık olarak yazdığını o şiiri, hani ünlü şairimizin annesine..."

Osman Ferdi saygısızlık etmek istemiyordu ama sordu:

"Hangi şiiri, o Hilal-Haç Ovası pasajındaki mi?... Ben orada Mehlika’yı hiç

kast..." İhsan Kırımçak gülerek sözünü kesti:

“Yapmayın Sayın Mürdüm, herhalde onu söylemiyoruz...”

“Beyefendi lütfen, beğenmediyseniz söyleyin doğrudan...”

“Asıl siz yapmayın, romanınızdaki kurgu oyunlarından biri değil bu... Siz bu şiirini bilmiyor musunuz İhya İkmal’in?”

“Efendim, pekâlâ bildiğiniz gibi ben orada Hayati Kâmil Bey'in meşhur şiirine bir gönderide bulunmuştum...”

“Neyse ha İkmal ha Kâmil... Lafı dağıtmayalım! Mesela bu sahneye bir iki dokunursanız... Hani, ‘Mehlika Sultan’ın ince narin elleri Osman Hulûsi’nin demirci körüğü gibi inip kalkan geniş ve inançlı göğsünün kılları arasında dolaşıyordu’ türünden bir şeyler... İş yapma ihtimali olabilir. Bir de zaten mevcut fakat gizil olan halkçı mesajın biraz daha öne çekilmesi gerek... Yani ben anladım da halk anlamaz, o yüzden yanlış anlamayın. Mesela müteferrikaların tasfiye edilmesi sahnesi... Orada halk, ya umursamaz ya hafif onaylıyor şeklinde tasvir edilmiş. Efendim biz hangi dünyada yaşıyoruz? Biraz cesur olalım lütfen... ‘Anadolu’nun ezilen kitleleri, İstanbul’daki işbirlikçi komprador paşaların şımarık çocuklarının tasfiye edilmesini devrim adına gurur ve umutla selamladılar!...’ Nasıl?”

Osman Ferdi odadan kaçmak istedi ama bu roman son umuduydu. Annesinden kalan iki bileziği bozdurarak bir daktilo almış, yememiş içmemiş, parayı kâğıt ve şeride yatırmış, bunu yazmıştı. Başvurduğu üçüncü yayıneviydi bu ve hiç olmazsa İhsan Bey romanı okumuştu...

Bir önceki yayınevi, kitabın adını biraz değiştirerek “Vuslat Beni Islat” şeklinde Kırmızı Noktalı Dizi’den bastırmayı önermişti. Osman Ferdi “hayır” demişti ama bu isimle başka bir romanı hemen o hafta sonu yayınlamıştı yayınevi... Fena da iş yapmıyordu. Şimdilik sırıtmakla yetindi. İhsan Bey devam etti,

“Yanlız (sic) okur romanda yazarı görmek ister. Dolayısıyla ya Suat Ferid’i ya da Osman Hulûsi’yi biraz kendinize benzetmeniz lazım. Siz bir ustalık yapıp kendinizi ikiye bölmüşsünüz, ama olmaz! Kalem adı olarak Osman Ferdi’yi alıp, gerçek adınızı romanda kullanmak ise pek parlak bir fikir, destekliyorum Bir gün nüfustaki adınızın, romanın bellibaşlı iki karakteri

veya birincisiyle aynı olduğu anlaşılınca satış patlar. Şöyle bir şey nasıl: 'Malmüdürlüğü tahrirat kalemi beyaz yakalı proletaryasından Osman Hulûsi Gördüm, bir gün, gelen evrak kaydı üç yüz yıldır yapılmayan bir tomar kâğıt buluyor.' İyi mi? Bu Osman Hulûsi aynen sizin gibi bir zat. Kısa boylu, zayıf, yanakları çökmüş, ayakkabıları su alıyor. Biraz gerçekçi olalım lütfen. En azından şahsiyetinizin yarısının boyunu 1.94, saçlarını kahverengi, sakallarını kızıl tarif etmişsiniz ve her şey yirmi küsur yıl sonra İstanbul'da, Ulus'ta, Allah'ın dağında geçiyor. Sizi gören bunlara inanır mı? Ne inandırıcılığı kalıyor romanın?"

Osman Ferdi mecalsiz bir protestoya kalkıştı:

"Ama efendim, bu bir roman... Ben oturdum bunları uydurdum. İnsanlar inansın istemiyorum ki!"

İhsan Kırımçak bilmiş bilmiş gülümsedi:

"Hadi hadi... ilk kez mi roman okuyoruz? Sizinkisi bir alegorik çalışma olmuş. Berke tipiniz özellikle başarılı. Okuyan herkes, devlette ve hükümette henüz resmi bir sıfatı olmayan başbakandan bahsettiğinizi anlar. Anagramınız zekice ama tamamen çözülemez de değil. Harflerin biraz yerini değiştirin, hoop... Berke oluyor Ekber... Ekber Recil İltutmuş... İyi olmuş, kurtlu sakallı bir gerici olarak tasvir etmişsiniz... Doğal olarak, redaksiyondan sonra bu sakal siyah olmalı. Diğer gerici tiplemelerde olduğu gibi... *Böcekli Manav*'daki mahalle imamını hatırladınız değil mi? Hah, işte onun gibi... Üstelik diliniz biraz ağır. Bu Osmanlıcaların hepsinin değişmesi gerek. Neyse ki onun için yorulmanıza gerek yok. Lem... yani sadeleştirme kadromuz bu işi halleder... Yalnış (sic) anlaşılan bir roman demektir ki hiç anlaşılmamış! Kitlelerin bunu anlaması gerekir... Roman mesajını açıklıkla vermeli. Romancı işe karışmalı, müdahil olmalı, insanlara kim olduklarını ve nasıl olmaları gerektiğini tam olarak veremezse ne anlamı kalır roman yazmanın... ve hatta okumanın? Kim okur tamamen yararsız uyduruk bir romanı?"

Osman Ferdi bir açık yakalamıştı. Biraz eğlenceyi kendine çok görmedi:

"Ihsan Bey, niye Berke gerici bir tip olsun da yaptığı bir şey, müteferrikaların tasfiyesi, ilerici olsun? Bu size tuhaf gelmiyor mu?"

Patlamalı bir cevap alili:

“Bakın hemen havaya girdiniz, tutarsızlıkları siz de görmeye başladınız. Bravo! Bunu, okurken ben de düşündüm. ‘Yav nasıl oluyor da Berke, yani Ekber gibi bir saltanat taraftarı, asla halkçı veya demokratik olmayan bir adam, müteferrikalar gibi bu milletin kanını emen sülükleri tasfiye edebiliyor?’ diye sordum kendime... Cevabım, yönetici sınıftaki sınıf içi çatışmalar oldu. Yani Berke bu müteferrikaların... haa bunların adını da bundan sonra ‘ayrılmışlar’ olarak Türkçemize kazandırmalısınız, işte bu ayrılmışların kendine de bir tehdit olduğunu anlayınca sınıf olarak ortadan kaldırmaya karar veriyor hepsini. Bunu tek başına yapamayacağına göre de mec... zorunlu olarak halka gidiyor..."

"Halka mı gidiyor? Bunu da nereden çıkardınız? En ufak bir imada bile bulunmadım, kimin yardımı ile bu katliam... şey, yani hayırlı tasfiyeyi yaptığını..."

Ihsan Bey güldü:

"Bakın bir saattir beyninizin kıvrımlarında saklı kalmış şeyleri okuyorum, siz hâlâ bana, bütün romanın yapısını-çatısını sökmüş bir aydına, kurnazlıklar yapma peşindesiniz. Sultan bunları tek tek, elleriyle darağacına çıkarmadı ya! Tabii ki yardımcıları olacak. Bunların da ‘ayrılmışlar’ ile taban tabana zıt bir sosyal sınıftan gelmeleri gayet mantıklı bir şey. Dolayısıyla farkına anca vardığınız bu çelişkiyi ortadan kaldırmak için Berke’yi bir halk düşmanı, bir despot olarak göstermek zorundasınız ki zaten öyle yapıyorsunuz, yani buraya kadar hiç fena değilsiniz, tabii zulme uğrayanların da ayrılmış tayfasından olmaması gerekiyor, onları ila halk çocuğu olarak göstermek zorundasınız. Mesela sarayda odun kesen zülüflü, zülüf saç demektir, baltacıları sultan katliama uğratsın, çelişki de çözülsün, nasıl?"

“Ah harika! Bunları ben niye tek başıma düşünemiyorum? Böylece o Anadolu halkının, sarayın lüzumsuz bir katliamını selamlamaları faslı da sayenizde ortadan kalkar” dedi Osman Ferdi alayla.

“Uuu, işin o kısım da var... yok... yok. Onu tutalım. Ama o zaman da halk niye baltacıların ortadan kalktığına sevinsin? Bu da bir acayip. Belki Berke’yi zengin ama iyi bir karakter, bir potansiyel işçi olarak kurgulasanız? Hani okuyucuyu taa en başlardan alıştırsanız, mesela Berke

haftada iki gün kılık değiştirerek bostanlarda çalışıyor olur, sonra da tamamıyla bir tarım işçisine dönüşür. Zaten de sultan değilmiş, çünkü tarihi fantezi yazıyorsunuz ve herhangi bir kayıtla bağlı değilsiniz, meğer taya kadının, bakın bizde neler var, neleri biliyoruz, oğlu imiş te karışmış... Asıl sultan... eee şey... O sultanın kayığına ateş açan ayrılmış kimdi, hah, Sarı Hamza, o olsun. Bu, o mütel... yani ayrılmışın motivasyonunu da açıklar... Çünkü buna özellikle dikkat etlim, sizde hiçbir neden yok! Burasını meskût geçmişsiniz... Haa, meskût dedim de aklıma geldi, niye her seferinde bir yeniçerinin hiç sesi çıkmıyor, hu-mu çekerken?”

Osman Ferdi büyük bir ciddiyetle,

"Efendim, o yeniçeri küp gibi sağır, kimseyi duymuyor ki cevap versin" dedi.

“Harika, harika! Bazen gerçekten iyi mesajlar da verdiğiniz oluyor... Sağırı tutmuş yeniçeri yapmışlar... Ocağın nizamı bozulmuş... Küçük bir örnek... Bravo!"

“Peki Hwace Efendi?" diye sordu arsızca, Osman f erdi.

“Haa, eee... Romanın en olumlu karakterlerinden biri, bir örnek aydın olarak kalıyor herhalde. 1967 Anayasasının en büyük mimarını dışarıda bırakacak değiliz, değiştirmek de haddimiz değil. Yanlız, kendisinin kimliğini koruma gayretleriniz pek aşırı olmuş, Hwace gibi lüzumsuz bu ad vermişsiniz, bizim elimizdeki insan malzemesinin bu edebi oyunu anlayacak kapasiteden uzak olduklarım unutmayalım... Yani sırf unvanını değiştirip Profesör derseniz iş hallolur, hem herkes anlar hem siz mesajınızı daha iyi verirsiniz. Hami karakterini ise hiç sevmedim. Çok kararsız; bir despotizmden yana bir halktan yana, goşist midir fetişist midir belli değil... En iyisi onu tamamen çıkarmak. Çıkmasıyla romanda esaslı bir değişiklik de olmaz zaten.”

Osman f erdi başparmak tarafları yırtık ve ıslak çoraplarının verdiği huzursuzluk duygusunu bir yana iteleyerek hafif tertip eğlenmeye başlamıştı:

“Ya Mehlika?”

“Kalsın... kalsın... Fakat o boğa güreşi sahnesini, o İberya imgelemini hiç,

ama hiç anlamadım... Düşünün, ben anlamıyorsam halk nasıl... haa... zaten en başlarda Suat Ferid'e yamadığınız o papaz imgesi de pek aykırı duruyor orada... Biz Katolik miyiz? Ne kara dulu?”

Osman Ferdi gerçek bir merakla sordu:

"Eee, peki ne yapalım orada?”

“Efendim şöyle bizim kültürümüze uygun bir şey, mesela... mesela... Hah! Elektrikler kesilince karısını baldızı zannederek öpen birinin ışıklar gelince içine düştüğü utanç verici durum... Bir tek kendisi bildiği için daha çok utanıyor... Nasıl? Mehlika'ya gelince... Biraz daha cüretkâr olun canım! Mesela harem veya hamamda bir yemeli-içmeli oyun sahnesi olsun... Cariyelere örnek olsun diye Mehlika kıvrak bir göbek atsın... Malum, Harem aynı zamanda bir okuldu... Ayrıca Osman yerine Hwace'ye âşık olsun... Üstelik Suat Ferid'in Berke olması ihtimalini de açık tutuyorsunuz... boy, kilo... Bunlar Türk okurunun dikkatinden kaçmaz yani... töbe...töbe... (sic) Eğer Mehlika da Annette ise... olmaz... Siz onu en iyisi Bizanslı bir cariye yapın... Beraber eğitim görüyorlar... Ama kardeş değiller. Nasıl? Ama küçük bir ihtimal de olsa Annette'in hakikaten Belçikalı olması mümkün... O zaman dostum, siz de bana bir şey söyleyin: Şu tek ‘n' ile yazmakta ısrar edip durduğunuz Annette kim? Çok kıvrandım, böyle bir karakter bulamadım gerçek hayatta!”

XLIV.

Osman Ferdi'nin intikam anı gelmişti. Kitabının piç olarak basılmasının bir bedeli olacaktı ve bunu da İhsan Kırımçak gıdım gıdım ödeyecekti. Evet, kitap basılacaktı, başka hiçbir çaresi yoktu. Hemen ayağa kalktı, kapıyı sıkıca kapadı. Sonra bir semah tutturdu.

Kırımçak “benden zaten saklayamazdın... Senin şeyh olduğunu ve otobiyografik bir şey yazdığım nasıl da anladım...” pozunda, gülümseyerek bakıyordu. Sonra Osman Ferdi baş kesip, gözlerini yerden kaldırmadan cevap verdi.

Sana senden yakındır Anet
Sen onu al da kendine bir can et

Gerektir mekân pek sıcak ola
Anet kızımız soğan gibi soyula

Sonra Ihsan Kırımçak'ın taa içine işleyen ve tir tir titremesine yol açan bir bakışla yüzüne baktı:

"Gerisi sizin gibi bir edebiyat dâhisi için çocuk oyuncağı..."

Bir miktar avans aldı sekreter kızdan. Onun da yüzüne uzun uzun baktı:

"Biz sizinle Belçika'da filan tanışmamıştık, değil mi? Aaa, yok yok... Belçikalı bir tanıdığım var da ona benzettim, pardon." Kıza bir nevi gurur gelmişti. Osman Ferdi Allahaısmarladık diyerek, geri aldığı metnin kenarlarına kırmızı kaim ispirtolu kalemle müstehcen kıvrımlar şeklinde not olarak düşülmüş değişiklikleri yapmaya yollandı.

İhsan Kırımçak, ortalıkta mevcut tek cins-i latif olan sekreterine zaten hafif tertip yazılmıştı. Kız gözüne, özellikle, çaydanlığı sobanın üzerine koyarak hazırladığı sıcak suyla saçlarını yıkayıp kabarttığı cuma günleri pek sevimli görünürdü. Yine öyle bir cuma, Şeyh Osman'ın, zihnînin bir kıyıcığına iteledıği sözleri İhsan'ın yanaklarına şamarlar gibi indi. Evet, bu Allah'ın cezası yerde kaloriferler çalışmadığı için küfrettiği günlere küfretti. Ne büyük nimettir insanın ısıyı kendisinin ayarlaması! Hemen dışarı fırladı. İki sokak aşağıdan dört adet elektrikli ısıtıcıyı kaptığı gibi geri döndü. Kendi odasında duran ve ancak kapının açık tutulması ile Anet'i –yani kendisinin Anet'i başkalarının Leman'ı– birazcık ısıtabilen ısıtıcıya destek gerekti. Zavallı kızın kat kat giyinmesine kendisi sebep olmuş, bu nadide çiçeğin dünyanın ve kendisinin gözlerinden saklanmasına yol açmıştı. "Nezle miyim, neyim yav... Senin taraftan soğuk geliyor kızım, pek üşüdüm" ayağına üç tane ısıtıcıyı kızın yanına yöresine koydu, birini de kendi odasına. Yarım saat sonra Leman'ın elde örülmüş orlon turuncu hırkasını çıkarmasını, şeyhin bir kerameti gibi müşahede etti. Birkaç saat sonra diğerleri de bunu takip etti. Kız hakikaten de kat kat kazaklarını soğan kabuklarıymış gibi çıkardı.

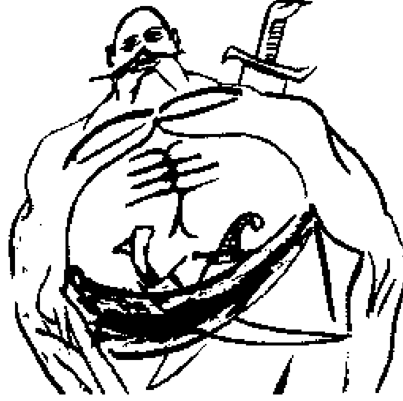
Böylece başlayan iklimsel yakınlaşmayı bir miktar ıvır-zıvır konuşma takip etti ve İhsan Kırımçak daha o gün, kızın kendisini enikonu Belçikalı zannettiğini anladı:

"Hiç sormamıştım Leman Hanım, aslen nerelisiniz?"

“Trakyalıyız, Eskikabak’tan... Ama galiba bir Belçika bağlantımız olsa gerek ki herkes beni küçüklüğümden beri Belçikalı zanneder...”

Bu cevap Sayın Kırımçak’ı bir er sillesi yemişçesine sarsmıştı.

BİZİM TAPON EVRENDE BİRKAÇ ZAMAN

XLV.

Osman Ferdi o gün eline geçen bu ilk parayla iki kilo kadar et aldı. Ağır ateşte yavaş yavaş kavurma yaparak bir şişe şarapla birlikte mideye indirdi. Daha ne kavurmalar yiyip ne şaraplar içecekti...

Osman Ferdi'nin bu ilk romanı, 1970'ler sonunun emekli payitahtında pek bir tantana ile kabul gördü. O artık acının, aşkın, tütünün, kirazın ve halkın romancısıydı...

Halkın romancısı, İhsan Kırımçak'ın zekâsına, ferasetine hayrandı: Berbat bir tarihi fanteziden, insanların zevkle okuyabileceği bir eser çıkaran o değil miydi aslında?

Beriki de Osman Ferdi'nin aslında Şeyh Osman Hulûsi Beyefendi Ağa ile özdeş olduğuna ikna olmuş, hep gözünün önünde duran bir gizli hâzineyi kendisine armağan eden bu mübarek zata derin bir saygı ile bağlanmış ve bu saygıdan dolayı, ikinci romanına asla karışmamıştı. Ama Osman Ferdi, nasıl "okuyup" yazacağını biliyordu artık. Birbiri ardına romanları patlattı. Fikirtepe taraflarından Fındıkzade'ye taşındı. Her romanı üç beş bin satıyor, oldukça büyük paralar kazanmasını sağlıyordu.

Yüzüne renk gelmiş, kelle-kulak, görene hürmet telkin eder bir vaziyet

almış, kilosu, kısa boyuna rağmen kendisini iriyarı kategorisine sokmuştu. Bu dönemde yazdığı romanların başlıkları bile bu yoğun ve üretken yıllar hakkında iyi bir fikir verebilir: *Karadere'nin Canları, Börülce Mahmut ile Horlak Kâmil, Canlar Ayılası Değil*. Tüm bu romanlardaki ortak noktalardan biri, kahramanlarının hem sufi hem ihtilalci olmalarıydı. Olağanüstü bir şey yapmış, geleneği devrimcilikle birleştirmiş, insanlara Anadolulu atalarının da ne kadar çağdaş ve ilerici olabileceğini göstermişti! Ayrıca bilgisinin roman gibi edebi bir türün sınırları içinde kalmasına gönlü razı olmayan eş dost sayesinde bir de akademik çalışma yapmış, hemen hemen aynı kaynakları –yani kendi tahayyül gücünü– kullanmasına rağmen çok daha oturaklı sonuçlara ulaşmıştı. Nitekim, *Anadolu Halk İnançlarında Şeyh, Tekke, Tarik ve Çaput* adlı eseri hâlâ başvurulan bir başyapıttır.

Gelenekten sosyalizme giden yolu pek ustaca arşınlaması, yalnız yurtiçinde değil, yurtdışında da yankılar uyandırınca, Balkan ve Ortadoğu ülkelerinden peş peşe ödüller ve davetler almıştı. Buralardan edindiği hatıralar evinin bir köşesinde hâlâ durur. Trablus reis-i cumhuru Niyazi Hoxa'nın nutukları, temizlikçi kadının özellikle kış günleri ara ara vaki olan özel mülkiyete geçirme teşebbüsatına rağmen kütüphanesinin dört beş rafını kırmızı plastik ciltleri ile lale bahçesine çevirmişti. Albay Âdem Prink Koniçe'nin kendisine imzalayarak sunduğu vecizelerinden müteşekkil yirmi üç sayfalık o hikmet dolu risale ise aynı probleme, yani "her şeyin dikâlâsı ile ağababası Batı ile temastan önce de bizde vardı" sorunsalına biçim açısından daha muhtasar yaklaşmakla beraber, öz olarak aynı mesajı vermekteydi.

Yine aynı dönemde, hoyrat ellere geçip de halk aleyhine kullanılmasınlar diye, büyük fedakârlıklar yaparak kapsamlı bir emlak edinme savaşına girişti, Ördekkasap'taki iki katlı ahşap evi, çevresindeki arsayı ve diğer binaları satın alarak hiçbir zaman yayımlanmamış ilk romanı ile uyumlu bir hale getirmek işine girişmesi de aynı fedakâr zihniyetin bir sonucudur. Bir tür restorasyondu bu. Şeyh Osman'ın hayatını ve geçmişini, yıllar içinde ağır ağır yeniden oluşturmaya başladı. Şeyhin kullandığı eşyaları topluma ve bu dünyaya yeniden kazandırmak, yorucu ve zevkli bir uğraştı. Şeyhin okuduğu ve okumuş olabileceği (!) kitapları sahaflardan ve eskicilerden tek tek toplamak, hiç bitmeyen bir türkü oldu. Osman Ferdi Mürdüm, pek farkında olmaksızın kendi geçmişini ve bugününü de yeniden

oluşturuyordu. Yalnız, bu işi yaparken inanılmaz seçici davranıyor, hiç zamanlama ve mantık hatası yapmıyordu. Basri'nin işe alınması için tam otuz iki mülakat yapmış, sonunda tüm sahte Basri'leri ayıklamış, kalın kollu, ifadesiz yüzlü bir Basri'yi, evin avlusunda son bir deneye tabi tuttuktan sonra işe almış, almak zorunda kalmıştı: Adam, rolünü dehşetli bir umursamazlık ile oynamış, Osman Ferdi'nin binbir emekle bedestanlardan topladığı kucak dolusu kargı ve gönder arasından birini seçerek elinde tarttıktan sonra, kaim demir levhalarla kaplı ve dış kapının yerine geçmesi an meselesi olan eski bir meşe kapıya göndermişti. Basri, demir kargının havada uçuş süresi de dahil olmak üzere, o âna dek ne yaptığını gayet iyi bilen, kim olduğu konusunda en ufak bir şüphesi bulunmayan, parmak kadar çocukluğundan itibaren tüm hayatını, kendisine makul bir maaş sağlayan mutemetlik günlerini, o meşum zimmetine para geçirme hadisesini ve gecekonduya geçişini, yazdığı romanı vesaire... kristal berraklığında hatırlayan, hatırlamaktan ziyade içinde duyan Osman Ferdi'nin tüm kimliğini, o zavallı kristali tuzla buz etmişti. Kargı kapıya değdiği an Osman Ferdi Mürdüm bu kristali bir daha toparlayamayacağını anladı. Kekeleyerek sordu:

“Basri... Basri Efendi, senin soyadın neydi?"

Kargıyı gönderen kolun sahibi, iliklerini donduran bir cevap verdi:

“Küçükbey... Benim gibi bir Basri'nin ne soy ismi olacak... Nüfus memurlarının ısrarı ile Demirdelen oldu..."

Basri'nin gönderdiği gönder, kalın demir levhalarla kaplı kalın meşe kapıyı peynir gibi delmiş, öte yandan iki karış yalman vermişti. Gözlerinin önünde bir vücud-u mücessem gibi duran kargı, şimdiye kadar kurgu olduğunu düşündüğü ilk romanının kendi özgeçmişinden başka bir şey olmadığını cümle âleme haykırmaktaydı.

XLVI.

O gece alt katta Basri uyuyor diye çocukluğundaki gibi tuhaf bir huzur içinde, fakat derin azaplar ve sorularla zihni lebâleb mülemma bir halde sabahı etti. Emin değildi. Hiç emin değildi. Keşke emin olaydı! Ama

mantığı, zihninde uyanan birtakım hatıralara karşı korkunç bir meydan savaşı veriyor, bazen güçlü darbeler indirerek taa Sultan Berke zamanından ve hatta ondan da önce Asya-ı Vustâ asırlarından kalma kimi silik ve pembe, kimi koyu ve kızıl hatıralarını dut ağacı silkeler gibi silkeliyordu. Niye adı Osman Ferdi idi? Osman Hulûsi ile Suat Ferid'e ne olmuştu? Romanının daktilo ile, karbon kâğıdı konarak yazılmış, dolayısıyla düzeltilmemiş ve basılmamış ilk halini önüne koyuyor, orada yazıp da kendi hafızasında olmayan hiçbir şey bulamıyor, ama yazmaktan bir şekilde uzak durduğu kimi ayrıntı ve pasajları, doğal olarak, orada göremeyince iyice kuşkulara kapılıyordu. Mantığı bar bar bağırıyordu. Tabii, tabii ki kendi yazdığı nesneyi sonuna kadar hatırlayacak, fakat tabii ki zihninde olan her şeyi bir kitaba geçiremeyecekti. Böyle dangalaklık olur muydu? Kendi yalanına kendisi inanırsa bunun adı ne olurdu acaba?

Mantığı ile iki maddelik bir anlaşma yaptı: Bir, hatıra değil somut kanıtlar önemliydi. İki, madem dört yüz yıl önce yaşamı ve halen yaşamakta olan bir insan değil, mutemet eskisi ve fakat yeni ve ünlü romancı Osman Ferdi Mürdüm'dü, bunun da kanıtlarını görmek istiyordu. Mantık buna var mıydı bakalım mantık?

Sabahleyin Basri'li evde ilk kahvaltısını yaparken aradığı ilk mücessem, şimdilerde somut diyorlar, kanıtı gördüğünü düşündü. Basri bir tabak dolusu manda sütü kaymağını bal ile karıştırıp getirmişti. Tekmelenmiş gibi, tahta yer sofrasından fırladı. Çocukluğundan beri hiç ağzına koymadığı bir şeydi ama Osman Hulûsi'nin herhalde bayıldığı bir karışım olsa gerekti. Dün de bunları eve getirdiğini hatırlamıyordu.

"Basri bu ne biçim kahvaltı? Bunu nereden buldun?" diye bağırdı. "Küçükbey, haklısın ama bununla idare edeceksin. Bunların mandaları da kendileri gibi kılkuyruk bir nesil... Kaymakları da bu kadar..." diye, başka bir düzlemde cevap verdi Basri.

Osman Ferdi bu ifadesiz uşaktan bir şey çıkmayacağını anladı. Dışarı fırladı. Fındıkzade'deki eve gitti. Evet vardı! Anahtarla kapısı açılıyordu, içi boştu, tamamen boştu. Piç romanı yayınlanmazdan öncesine ait hiçbir şey yoktu... On küsur yıl oturduğu bir zavallı yeni ev. Fikirtepe'ye "seğirdim" etti, taksi dedikleri cansız kira beygiri ile. Evet, orası da duruyordu. İçine giremedi, başka insanlar oturuyordu. Hep gittiği kahveye

gitti. Aradan geçen on küsur yıldan, alınan kırk küsur kilodan, bırakılan beyaz sakaldan dolayı kimsenin kendisini tanımadığını fark etti. Kahveciyle yaptığı kısa bir konuşmada, hemen herkesin o evde bir zamanlar oturan bir Hortumcu Osman'ı tanıdığını, bu zatın mutemetlik yaparken şirketin tüm çalışanlarının maaşı olan on iki milyon lirayı zimmetine geçirdiğini, bu yüzden yıllarca hapis yattığını, son zamanlarda da iyice sefil bir halde sokaklarda bağıra çağıra "ben meşhur romancı Osman Ferdi... Kafamı kızdırmayın, hepinizi romanımda oynatırım... Tavsiri Efendi'ye söylerim, hepinizi böcük yaparım, yüreğinize şitahlar sokarım" diye bağrındığını öğrendi. İçtiği acı kahve için yüklü bir bahşiş bıraktı. Son kez ve gülerek sordu, peki bu gariban sonunda romancı olmuş muydu? Kahveci bön bön bakıp,

"Beyim, hortumcu olan o naneyi de yemiştir. Neblim?" dedi, "Günahı boynuna, ama devlet diye bir şey var memlekette. Olduysa cezasını da görmüştür..."

Sigara dumanı, karbonatlı çay, kalmış ter ve ayak kokan bu kalabalığa "roman nedir bileniniz var mı?" diye bağıramayacağına göre "sağ ol" deyip ayrılmaktan başka çaresi yoktu. Kaldı ki müdavimlerin kahveciden daha malumatlı olmaları ihtimali de pek yoktu. Romancı Osman Ferdi değil de futbolcu Büyük Osman olsaydı, kırk kilo değil iki ton da alsa herkesin kendisini sevinç çığlıkları ile karşılayacağını bilmenin ezikliği ve yenilmişliğiyle, gövdesini gecenin serin, ucuz kömür isi kokan ama kahveye göre pek temiz havasına attı. Yürümeye başladı. Evet, çok çok iyi hatırladığını zannettiği hatıralar bu gecekondu mahallesinin ötesine geçmiyordu. O eve nereden gelmişti sorusunun cevabı dehşetli bir boşluktu. Hiçbir şey hatırlamıyordu:

"Aslında hatırlıyordum... Her şeyi biliyordum... Ama Basri o anılarımı kırdı, paramparça etti..."

Hem çok şey öğrenmiş hem hiçbir şey öğrenememişti. Bir zamanlar burada Osman Ferdi diye bir dolandırıcının yaşadığını öğrenmiş, bu zatın son zamanlarda iyice kötülediği, aklını kaçırdığı bilgisini almış, onun sonraları romancı olduğundan ahalinin bihaber olduğunu anlamıştı. Kırılan anıları arasında daha evveliyatına, hatta ana babasına dair hiçbir kırıntı olmadığını üzüntüyle idrak etti. Sorsalar, İvaz ve Mahmure demekten başka çaresi

yoktu. Dahası, bu Osman Ferdi'nin daha o zamanlar, Tavsiri diye bir karakterden söz ettiğini kahveciden öğrenerek dehşet içinde kalmıştı. Bunları düşünerek yürüye yürüye Hasanpaşa taraflarına doğru ilerlerken biriyle çarpıştı.

“Ooo, Hulûsi Bey yine kimliklerini aramaya çıkmışlar... kolay gele... kolay gele... Bu arada son seyahat için teşekkür edemedimdi, sağ ol.”

Adam bunları diyerek, loş sokakta pırıl pırıl parlayan kedi gözleriyle uzaklaştı gitti. Bu hepsinden öğretici olmuştu!

“Hami, seni iblisin tohumu!” diye, bir şeyhe pek yakışmayacak şekilde adamın arkasından bağırdı. Evet kendisi Şeyh Osman Hulûsi'ydi, buna ikna olmuştu. Yine de cevaplanacak çok soru vardı. O gece “dolandıncı mutemet” imgelemi üzerine pek çok düşündü. Bu kadar çok şeyi unutup da bu mutemetlik faslını hatırlamasının da bir anlamı olabilir miydi? Kim itimat etmişti de onu mutemet yapmıştı? O kimin güvenini boşa çıkarmıştı? Çalıştığı şirketin adı neydi? Yoksa Şeyh Osman Hulûsi, hayatına dair eldeki tek kayıt haline gelen romanında *Tasviri* konusunda yalan mı söylemişti? Bu romanı *Tasviri*'den okuyup yazmışsa, bu dediğine ve babasının adı dahil, diğer dediklerine nasıl güvenilebilirdi? Kahveci ancak onun bu düşmüş halini mi hatırlıyordu? Sonra “tekrar” toparlanması da *Tasviri*'nin yüzünü asla kara çıkarmayacak yeni yalan dolanlarla olmamış mıydı?

XLVII.

Uzun süredir uğramadığı yayınevine gitti, iki sokak ötede daha büyük bir ofise taşınmışlardı. Çalışanların sayısı üç dört kat artmış, Leman Kırımçak hanım editör olmuş, İhsan Bey mali işlere bakmaya başlamıştı.

“Âlâ... âlâ... Hepsi senin sayende Öküz Osman! Güç'ü reddet... gel bu sefil şehirde biraz kavurma yiyip şarap içme uğruna namusunu iki paralık et..."

Şeyh Osman'lığı hafif içselleştirmiş olarak, söylene söylene Leman'ın yanına girdi.

Lenslerle, simsiyah gözlerini laciverdimsi yapmış, kış olmasına rağmen, ortalığı ısıya boğan kalorifer sayesinde incecik bir polyester bluz içinde, göğüslerinin uçlarına varıncaya kadar hatları belli olan Leman, asla fena

halde filan değildi.

Osman Ferdi kısaca derdini anlattı, kendi hayatını anlatan otobiyografik bir şey yazmak istiyordu. İlk romanıyla ilgili, elde ne varsa görmek istiyordu. Tabii tabii, onu da Sürüm Yayınlarından basacaktı...

Yeni proje ile heyecanlanan Leman, birtakım dosyaları karıştırdı. Hemen hepsi, roman yayınlandıktan sonra basılan yazıların kupürleriydi. Yalnız ve yalnız Sürüm Yayınları'na ilk kez başvururken doldurduğu "yazar bilgi ve müracaat formu" vardı. Formu kadının elinden yırtar gibi aldı. Kendini devlet daireleri modeli üzerine bina eden her kurumun sorduğu rutin soruları ve cevaplarını yutarcasına okudu.

Yazarın adı: Osman Hulûsi Gördüm

Müstear adı: Osman Ferdi Mürdüm

Doğum yeri: İstanbul

Doğum tarihi: 1570

Baba adı: İvaz

Ana adı: Mahmure

Ananın kızlık soyadı: Kızlık soyadı ne demek?
Soyadı ne demek?
Canikligil?

Sonra adres vesaire ve referans olarak Hami Güvercin ile Mehlika Karga diye iki şahsiyetin ismi vardı. Ahh... Bazen kimse göründüğü gibi değildi. Gerisi bu romanı kim alır, kim okur, tanıtım için kime gönderelim gibi, 1970'Ier sonu Türk yayıncılık hayatında sorulması usulden olan sorulardı.

"Leman Hanım, insan hiç 1570 yılında doğar mı? Bakın dalga geçmişim, hiç farkında olmamışsınız!"

Leman'ın tepkisini almak istiyordu. "Aman canım, nebilim ben? O zaman herhalde on yedi yaşında bir kızdık, değil mi? Doğar doğar, bana ne? Ayrıca 'ayol yalan söylüyor, dediğinden bir on yaş daha yaşlıdır bu garanti' diye düşünmüştüm... Çok değişiktiniz beyefendi... Şimdi daha gençsiniz vallahi..."

Buradan da hiçbir şey çıkmamıştı. Bu kâğıt parçasındaki veriler bağımsız bir kaynaktan gelmiyordu, kendi titrek elyazısıyla yazılmıştı. Leman'a dediği gibi dalga geçmiş de olabilirdi.

Ya da fena halde hastaydı ve roman diye hezeyanlarını yazmış, kendisi de pekâlâ inanmaya başlamıştı... İhsan Bey'in yanına kafası karmakarışık girdi.

“Ooo Sayın Gördüm... Muhterem Şeyhim, hangi rüzgâr attı sizi buraya?”

İhsan Bey, şeyhini dinlemeksizin heyecan içinde yeni bir projeden bahsetmeye başladı. Proje basitti: İlk romanını piç olmamış haliyle basacaklardı. Nasıl? Zamanında o kadar çok değiştirilmiş ve üzerinde o kadar oynanmıştı ki, şimdi bir iki ufak dokunuşla, mesela isimleri değiştirerek rahat rahat basabilirlerdi. Zaten bu romanın zamanı asıl şimdi gelmişti! Memlekette neo-Osmanlı yönelimler yayılıyor, bit pazarına nur yağıyordu. Okuma yazma bilen hemen herkes, ya Osmanlı zamanında geçen bir roman yazmakla meşguldü veya bir şeylerin koleksiyoncusu olmuştu. Hatta kadıncağızın biri, farklı gibi görünen bu iki uğraşı birleştirmiş, mühür yapımını konu edinen ve XVI. yüzyıl Gelibolu'sunda geçen *Mühürledim Zamanı Gümüş Dairelerle* adlı tam 789 sayfalık nefis bir aşk ve cinayet romanı yazmıştı. Şakire Meddücezir Hanım, memleketin en büyük mühür koleksiyoncusuydu. Birkaç kıskanç eleştirmen ve eleştirwomen, bu nefis romanın çatısının zayıf kurulduğunu, içindeki bilgilerin de No neham &r Freakes adlı yabancı mezat evi kataloglarından kaldırma olduğunu iddia etmişse de, kitap büyük sükse yapmıştı. En komiği de şuydu ki roman İngilizceye kazandırıldığında aynı bilgiler tekrar bu dilde asla boy göstermemiş, Türkçenin esnekliği çevirmenin becerisiyle birleşince, Anglosakson dünyası yepyeni bir “Dogu'dan esintiler” kitabı kazanmıştı. İhsan Kırımçak bunu pek beşûş bir suratla anlattı, “bu Frenkler de pek saftirik oluyorlar canım" pozunda.

Peki ya Suat Ferid denen haytanın yazdığı, bol bulamaç yoğurtlu, güya Selanik'te geçen romanı okumuş muydu Şeyh?

“Hayır ama kendi romanımda ben bu epizodu anlattım. Bu doğrudan bir aparmacılık vaziyeti...”

“Ooo Sayın Kırımçak”ın şaşkınlıktan çenesi düştü:

“Yani... ne... yani bunu siz yazmadınız mı bir başka takma ad altında?”

Hayır, yazmamıştı. İhsan Bey ise Osman Ferdi Mürdüm’un rakip yayınevi olan Kargamış tarafından angaje edildiğini zannetmişti. Kendinden biraz utandı.

Osman Ferdi’nin asıl sıkıntısı, kimliği konusunda bağımsız veri bulmaktı. Suat Ferid denen yaratığın gerçek kimliği ve yazdığı roman üzerinde durmadı bile. Romanını okuyan herhangi biri bunu akıl edebilirdi. Usturuplu bir şekilde lafı veri bulmaya getirdi: *Yaşamın Düşsel Tuğlaları* diye bir roman yazıyordu. Kim olduğunu bilmeyen biri ne yapardı İstanbul’da? Acaba Sayın Kırımçak’ın keskin zekâsı birkaç fikir yumurtlayabilir miydi?

Kırımçak “muhayyel” kahramanın eskiye ve yeniye, resmiye ve gayri resmiye, ilime ve okülte aynı anda başvurmasını önerdi. Neo-Osmanlıcılık da fena bir ideoloji değildi yani. Artık zamanıydı. Osman’ın son romanı *Ve Orak ile Biçildim*, ancak birkaç yüz kopya satılmıştı, o da ne hikmetse, Taştanpaşa cezaevi yakınındaki Kitapçı Devrim’de... İhsan Bey böyle bir amnezyaya uğrayan kişinin, kayıtlı olduğu nüfus dairesine, meşhur tasavvuf tarihçisi Murat Kerteriz’e ve ünlü medyum, dil-göz bağlayıcı ve falcı Kuddusı’ye gitmesi gerektiğini söyledi.

Eh, hiç yoktan iyiydi.

Basri’nin ısrarlı soruşturmaları sonucu Ördekkasap’ın Fatih nüfus dairesine bağlı olduğu, Prof. Dr. Murat Kerteriz’in Emirgân’da, Kuddusi’nin ise Çıksalın taraflarında yaşadığı tebellür etmişti.

Osman Ferdi, önce nüfus dairesine gitti. Bu iş pek kısa sürdü. Yok, yok efendim, o nüfus-hüviyet cüzdanı dediklerinden kendisinde yoktu! Olsa hiç buraya gelir miydi? O zaman o nesne zaten kendisine kim olduğunu söyler, dava da biterdi. Yardımsever memur kızlar bakıştılar:

“Muhtarlıktan nüfus cüzdanı değiştirmek için bir form al, öyle gel beyamca...”

Osman Ferdi’nin direnmesi ve cüzdan istemediğini söylemesi üzerine kütüğe bakmaya karar verdiler. “Gördüm” soyadı altında dört aile vardı. Hiçbirinde Osman Hulûsi diye biri yoktu. Osman Ferdi ile Suat Ferid’i

sordu, “kardeşlerim” diye. Onlar da yoktu. Meyus, mahzun, çıktı. Aslında soyadından da pek emin değildi. Bunu hiç söylemedi bile.

Eskiden beri tarihçileri sevmez, iyi niyetlileri küçümser, kötü niyetlilerinden nefret ederdi. Nereden diline dolanmışsa hepsine bir cins isim bile bulmuştu: “Biçare Efendiler” diyordu...

İhsan Bey’in bir tarihçi dostu aracılığıyla Murat Kerteriz ile Emirgân’daki evinde görüştüler. Emirgân’ın yoksulca evlerinden birinde oturan Murat Kerteriz, evi ve elbiseleri gibi demode bir adamdı. İlahiyat fakültesindeki işinden emekliye ayrılalı en azından yirmi yıl geçmişti, günlerden de pazardı ama yine de, misafiri gelecek diye, ip gibi olmuş siyah bir kravat takmış, tıraş olmuştu. Yanağındaki küçük kesiğin üzerini üçgen biçimli bir kâğıt mendil parçasıyla kapamış, sonra onu öylece unutmuş, dalgın bir adamdı. Bir zamanlar edindiği Jessy Perkins kesimi bıyıkları, kırlaşmışsa da, hâlâ kırk yıl önceki noktada ikamet ediyordu.

Murat Kerteriz de romancılardan pek hazzetmiyordu. Özellikle uzun emekler neticesi ve mahsulü olan *Tevârih-i Turuk* adlı kitabının hacimlice pasaj ve noktalarının bugün kendisini ziyarete gelen zat başta olmak üzere, romancılarca “kaldırılmasından" pek muztaribti. Dahası da vardı: Bu intihalcilerden birkaçı gazetelerde, şurada burada, gerçek tarihin kendi yazdıklarından öğrenilebileceğini söylemiş, hatta bunların biri iyice ileri gidip, gençliğin tarih okumasının yasaklanması gerektiğinden dem vurmuştu. Buna pek gerek de yoktu aslında: Kerteriz’in zavallı kitabı sadece 322 nüsha satmış, bu satışların yüzde 60’ı filan da millet Osman Ferdi’nin romanını okuduktan sonra gerçekleşmişti...

Osman Ferdi’nin kibar tavrına rağmen lafı pek dolaştırmadılar. İnce belli bardaklarda, kalmış çay içerken, Osman Ferdi babayani ve yukardan bakan bir sesle,

“Muhterem müverrih, Osman Hulûsi Beyefendi Ağa hakkında ne bilirsiniz?” diye, tepeden inerek sordu.

Beriki ise, her muhteşem tarih zekâsı gibi kalûbelâdan başlayarak konuşmaya koyuldu, sabırla dinleyen Osman Ferdi’nin canına okuduktan sonra, zındıklık ve şeytanet ile suçlanan Osman Hulûsi’nin, ağır işkenceler altında tutularak nasıl aklından edildiğini ve sonunda Ayasofya

minarelerinden birinden aşağı atılarak telef edildiğini anlattı. Çünkü keramet davasında olan Osman Hulûsi buradan düşünce ölmeyeceğini iddia ediyormuş...

Her şeyi işkembe-i kübradan sallayan romancının kendisine kaynak sormasına biraz alınmış gibi yaparak sakin bir ses tonuyla,

“Hwace Refahûddin Efendi’nin *Zill-i Tasvir* adlı eserinde mesturdur” diye ekledi.

Osman Ferdi bir tarihçi intikamına uğradığının farkında olmayarak, kafası karışık bir halde Emirgân’dan ayrıldı. Duvduvani Efendi’nin kitabına da gayet lüzumsuz bir şekilde, ortasında ince belli bardak filigranı olan bir sahife daha eklendi. Hep romancılar tarih okumaz ya!

XLVIII.

Osman Ferdi ertesi gün, bilici-bakıcı-bağlayıcı Kuddusi’yi ziyarete gitti. Kuddusi tek katlı küçük bir evde yaşayan, tuhaf bakışlı, hatta epeyce şaşı bir insandı. Evin salon olarak kullandığı büyücek odasındaki bir duvarda, ziyaretine gelen yerli-yabancı ünlülerin, devlet başkanlarının fotoğrafları vardı. Bu zevatın memlekete gelip Kuddusi’yi ziyaret etmelerini bizim medyamız tamamıyla atlamış olsa gerekti.

Hemen karşıdaki duvarda ise bugün yarın gelmeleri iktiza eden zevatın resimleri asılıydı. Osman Ferdi kendi fotoğrafını bu potansiyel müşterilerin en başında gördü...

Kuddusi, önünde saygı ile eğilerek sordu:

“Osman Bey hoş geldiniz, bağlanacak göz mü var, dil mi var? Yoksa muradınız mıdır istikbale bir nazar?”

“Eh, pek değil, maziden haber verseniz daha makbule geçer...”

Kuddusi buna pek hazır değildi. Geçmişe yönelik fal bakmıyordu pek. Daha önce birkaç kez kayıp gerdanlık, yüzük vesaire aramış, akl-ı selim eseri cümleler sarfetmiş, arananlardan bazıları da –tesadüf eseri olsa gerek– bulununca epey bir ünlenmişti. Yine de, böyle geçmişe ait tahminler yapmak istemiyordu. Her an, her dakika değişen bir şey için kendisini

taahhüt altına sokmak, henüz vaki olmadığı için gayet sağlam olan geleceğe ait tahminlere hiç benzemiyordu. Cidden kolaydı geleceğe ait tahmin yürütmek: “Göz var üzerinizde”, “aleyhinize konuşan dilleri bağlamak gerek” veya “aman aman hastalık vaki üç vakte kadar” gibi yavan tahminler hemen hep tutuyordu. Vakit kazanmak için “üzerinizde dil-göz var, önce onların bağlanması gerek” diyerek bildiğini okumaya başladı:

“Ve cemf’ bedenlerin ve bana kasd edenlerin yoz gözlerin ve yoz dillerin ve cemf’ damarların bağladım, mühürledim ve cemf’ has ve âmmın ve ulu beğlerin hışmın bağladım ve zalimlerin ve naiblerin ve kadıların dilin bağladım yedi kat yerde ve yedi kat gökte ne kadar ferişteler var anların hürmetiçün bağladım ve mühürledim yüz yirmi dört bin peygamberler yüzü suyu hürmeti için bağladım ve mühürledim... ve çıyan ve kuş ve yılan ve akreb dilin bağladım ve sekiz uçmak ve yedi tamu hakkıçün bağladım...”

Dua, harf, peygamber, ferişte, ot yiyen hayvanat gibi yüzleri suyu hürmetine bağlanacak iki ve daha çok ayaklı pek bir haşerat kalmadığında Kuddusi durdu ve soluklandı. Kaçacak, sığınacak bir delik kalmamıştı.

Osman Ferdi hakkında bir şeyler biliyordu. Bütün ünlüler hakkında bir şeyler biliyordu. Çekine çekine, soluklana soluklana anlatmaya başladı. Kuddusi yaradana sığınmış sallıyordu fakat o konuştukça Osman Ferdi’nin ilgisi artıyordu. Son on küsur senesinden gayrısını hatırlamadığı hayatı hakkında kendi romanından başka bir kaynak daha vardı demek ki... Bu halet-i ruhiye bakıcıya da sirayet etti. Kuddusi bir noktada, söylediği her şeyin geçmişte bir yerlerde bir şeyleri değiştirdiğini, o değişenin de bugünü değiştirdiğini zannetti. Öylesine güçlü bir duygu, öylesine güçlü bir yanılsamaydı bu... Bu hissi yenmeye karar verdi. Serbest çağrışım halinde değil de bilinçli, aşikâr yalanlar söylemeye çalıştı. Bu yalanlar da aynı hissi veriyordu. Abartarak işin içine kendisini de kattı. Anasından babasından bahsetti. Büyük dede ve ninesini İvaz Paşa’nın komşuları yaptı, Osman Ferdi’nin romanından en iyi hatırladığı “gönder gönderme” sahnesine yerleştirdi. Bu hikâyede büyük büyük epeyce büyükninesi ve o sırada çok güzel bir kız olan Ayşebula, Osman’ın anasının başına sirkeli bezler koyuyor, büyük büyük ve daha pek çok büyükbabası Şaşı Zühtü Ağa ise, Basri bir demir kargı atarken Osman ile kargı arasına girmek gafletini gösteriyordu. Bu kuyruklu yalanı söylerken, hayali büyükbabasının göğüs

kafesine çatırtılarla giren bir kargı düşünüp ürpermemezlik edemedi. Bitirdiğinde, Osman Ferdi'nin, yüzüne tebessümle baktığını ve hafifçe şaşırdığını gördü. Bu ifadenin nedenini misafiri gittikten saatler sonra fark etti: Şaşı gözleri tamamen düzelmişti. Sadece gözleri değil, bedeni de atlet bedeni gibi bir şey olmuştu. Ayşebula'nın vefasızlığına ve gelecekten geçmişe doğru planlanan bu talihsiz değişikliğe önce pek yandıysa da –çünkü artık bilici-bağlayıcı-bakıcı-görücü olarak kariyeri sona ermişti– sonraki mankenlik günlerinde Şeyh Osman'ın en inançlı taraftarlarından biri olmak istedi. Şeyhin müridi olmaması engelini aşamadı ve hayatının sonuna kadar tek bir kelime yalan söylememeye yemin etti.

Osman Ferdi ise kimliğini ve geçmişini aramanın ne kadar boş olduğunu anladığından, bu uğraşı bırakıp Ördekkasap'ta kendi dünyasına çekilme erdemini gösterdi. Üzerine bir rahatlık, bir ağırbaşlılık gelmişti. Elde iyi kötü bir geçmişi vardı işte. Çoğunda böyle bir şey de yokken insanlar pekâlâ yaşayıp gidiyorlardı. Geriye kalan azınlık da aynen kendisi gibi yazıyor ha yazıyor, "herc ü merc edilen edvârda" yetmeyen, o kitabı yeniden ve sil baştan yoğurup duruyordu. Osman Ferdi kalan ömründe bir daha roman filan yazmaya kalkmadı. İlk göz ağrısı olan romanı hayata geçirmek ve yaşamak uğraşının çok ve çok başlarındaydı henüz. Tüketemeyeceği kadar geçmiş veya değişik geçmişler üretip de ne yapacaktı? Bunları kimlere yamayacaktı? Varolanı yavaş yavaş tüketmeye, ısıtıp ısıtıp yemeye karar kıldı.

KÂİNAT-I MÜDÂNÎYE KAÇAMAK BİR NAZAR

XLIX.

Sultan İkinci Berke ateşler içinde yanıyor, kan çanağı olmuş gözlerini açmış, “Osman Hulûsi, Suat Ferid... Hami... Mehlika... Hwace... Anet” diye sayıklıyordu. Hwace yel yepelek, yelken kürek, duyunca koşmuş gelmiş, yaptığı bir marifetmiş gibi “sultanım gam çekmesin yanında ben varım artık” diye zırvalıyordu. Berke’nin bilmediği ülkeler, zamanlar, kişiler ve yerler hakkında sayıklaması, Ulus ve Belçika’dan bahsetmesi garipti. Hekimbaşı Moşe Efendi’nin ihtimamı ile zavallı tam iki kez dönmüştü ecelin eşiğinden. Hwace de ikbal günlerinin sona ereceği kaygısı ile *Duvduvani*’yi açmış,

“Arslanım arslan gibi olsun, arslanıma yeni bir gün doğsun, arslanım çakalları boğsun” diye bir zavallı dua tutturmuştu. Hami, sultan belki eğlenir diye eline geçirdiği bir tahta kepçe ile kendisini dövüyor, makamla şu saçma sapan tekerlemeyi söylüyordu,

"Hami sana kurban olsun, Hami’nin çanağına kum dolsun, Hami’nin babası ölsün, Hami’nin babaannesi kocaya varsın.”

Berke pek perişan, sağa sola deli bakışlar gönderiyor, hayali düşmanlara tekmeler savuruyor, aniden yerinden doğrularak,

“Ben turp gibiyim, hasta değilim” diyordu.

Moşe, parmağı şakağına dayalı, Hwace'ye gizli bir işaret yaparak, "olmuş bu" dedi. Berke bu işareti görerek,

"Bana olmuş diyenin kendisi ölmüş" dedi.

Korkuya kapılan Moşe telaşla odadan kaçtı.

Berke boğuk hırıltılarla,

"Ben de gitmek istiyorum Belçika'ya" diye haykırdı.

Hwace,

"Sultanım, Belçika dedikleri icat olur olmaz farz olsun gitmek vallahi" dedi. Elif gibi doğru bir adam olmasına rağmen, durduk yerde boşuna yemin etmek zorunda kalınca kızmıştı.

Bin türlü ihtimama rağmen Berke'nin ateşi düşmüyordu, sanki görünmez bir çengele takılmış kalmıştı, bedeni kavruluyordu. Vücudunun harareti müteferrikaların güneşi gibi kızıl sakallarına vuran sultanın yıllardır taşıdığı küçük kurtçuklar için bu korkunç ve yeni bir işkenceydi. Oturup meclis-i meşverette uzun uzun tartıştıktan sonra başka bir eve karar kıldılar. Bu tartışmaların hepsini duyan Sultan kendi kendine homurdandı,

"Aman defolup çıkan bunlar olsun." Lâkin, kovduğu kurtçuklardan bir kurtçuk, kızıl kafalı Suat Ferid, sanki kendisiydi. Yani hemen hemen kendisi idi. Pek tuhaftır başka bir bedende kendisine bakmak pek...

Kurtçuk olmak hasebiyle ufak tefek vücut farklılıklarına sahip bu yaratık, Berke'nin kulağına tırmanarak, nereye gideceklerini haber verdi fısıltıyla. Ayrıca,

"Berke ben senin can kurdunum, beni de mi kovuyorsun" diye, sultanın taa beyninin derinliklerine dehşetli bir mesaj ulaştırdı, sesi incecikti. Can kurdu kıvransa da, sultan alayla –ölüm döşeğindeki sultanlar pek alaycı olur– "sesin kız gibi" dedi. Suat Ferid bavulunu toplamakla meşguldü. Bu son işini yaparken bile rahat yoktu. Şimdiye kadar kendi üzerine düşeni yapmış, Berke'yi uyarmış, fakat beriki gözünü daha açmadan kapamak istemişti. Sultan olmak tuhaf bir şeydi. Müthiş bir yalnızlık sürecinde anasının, babasının, hareminin, çocuklarının, varsa sevgilisinin önemi yoktu. İşte yeni bir sayıklama sayfası açmış, "Mülküm, toprağım, arazim, reayam,

vergilerim, sarayım, kullarım" diyordu canı boğazdaki sefil adam. Oysa, can evine dönmek üzereydi.

Hami, kendi elleriyle indirdiği kepçe darbelerinden kafası epeyce sersem, dar pencereden Ayasofya'ya bakarken, kanı birden ısınıp doludizgin beynine koştu bir küheylanmışcasına. Yeşil keskin gözleri, İstanbul'u kanatlarının altına alan sütbeyaz bir silueti üçüncü şerefede hemen seçmiş, tanımıştı. Mırıldandı,

"A beyim," dedi, "Osman Hulûsi, hele senin zavallı Suat Ferid'in Hami'siz olur mu?" Dogma büyüme yalancı oğlu yalancı olduğu için yavaşça ekledi,

"Acaba sizleri kurup Osman Ferdi'nin romanına koyan kim?"

Nurlu ufuklara derin bir iştiyakla baktı, baktı. Sonra, diğerlerinin dalgınlığından yararlanıp bir ak güvercin donuna bürünmeye niyet ederek, silkinip saldırdı düşen karlara. Mehlika Sultan, ağabeyinin ecel recaileri ile pençeleştiği haberini yeni almış, ölüm odasına girerken son anda, berikini uçarken sezebilmişti. Cesur kız, "bu aptalın yaptığını ben de yaparım" düşüncesiyle yeşil gözlü kapkara bir karga oldu. Saray olmasına rağmen buz gibi ve nemli olan bu sefil yerde daha fazla kalmayı bir lüzumsuz iş saydı. Son anda pencerenin pervazını aşmaya çalışan, eli çıkınlı, kırmızı kafalı bir kurtçuk gördü. Bir küçük, tombul kızıl kafalı kurtçuk. "Yolda yerim" düşüncesiyle –dişi sultanlar pek tedbirli olur– ve olağan bir öfke ile aldı. Payitahtı karlar kaplamıştı, pek güzeldi.

Berke yarı beline kadar doğrulmuş,

"Sen beni bilmezsin, ben adamı ne yaparım, kimsin sen yahu" diyordu. Kiminle konuştuğu muğlak,

"Alelâde bir padişah belleme beni" dedi titreyerek.

"Benim bir edna kulum seni o gün ikiye biçti, düşün bir " diye ekledi. Hwace'nin başı sürekli *Duvduvani*'nin üzerinde, yeni uydurukçu şahikalara ulaşıyordu.

"Benim arslanımın yelesi çoktur, benim kaplanımın ölesi yoktur, benim sırtlanımın karnı toktur, ölüme ne hacet var benim olduğum yerde" diyordu

Hwace Allah için pek cesurdu "Sultanım sen aslında Utarid gibi bir şeysin,

ölümü seviyorsun çok” dedi. Berke, bu acımasız benzetme yapıldı diye pek telaşlanmıştı. Hayır, kendisi asla bir Utarid değildi. Acıdan kıvrana kıvrana bir çıkış aradı umutsuzca.

“Düşünmekten, aslını faslını araştırmaktan başka çare yok” diye bir çıkarım yaptı yarım yamalak. O hengâmede bile “Hwacem bunu niye söyler” diye düşündü. Hayatı boyunca aramıştı gerçeği, yalnızca gerçeği. Aklına mağrur olduğu için içinden “Şimdi görürüm, her ne ise pekâlâ anlarım” diye söylendi. Aklının hızına uyamayan vücudu ise şimdi katılaşmaya başlamıştı. İçinden atıp tutmuş, böyle demişti iftirakların efendisi. Durumun vahametini takdir eden şuur-u teslis, esefle söylendi,

“Şu bizim halimiz harap.”

Şuurun olmadığı bedende akıl var mıydı bilemedi. Nutfe, “böyle oluyor demek ki sultanların düşkünü” diye düşündü. Berke son bir gayretle,

“Ne herze söylersin” diye çıkıştı. Her an binlerine külâh giydirme derdindeki Hwace’nin cevabı çoktan hazırdı. Kurulmuş bir tetik gibi anında düşerdi Hwace. Ya da mütecessis ve açgözlü bir tilki gibi, kurulmuş bir tuzağa gelir, langadanak düşerdi. Tehditkâr parmağı dudağında, güya cevap verdi,

“Azrail’in kalbi genç kız kalbi gibidir!”

Berke,

“Hwace Allah lillah aşkına zırvalamayı bırak” dedi. Hwace de,

“Sen de titremeyi keser misin" dedi alayla. Sonra esrarlı bir havada,

“Yok, buraları senin bilmen imkânsız, bunu sen bilemezsin” dedi. Azrail ise Hwace’nin kurduğundan da korkunçtu. Yeraltından henüz kopmuş canlı bir zelzele heybet ve suretinde kendini Berke’ye göstererek sordu,

“Sen o vakitsiz öldürdüklerinden farklı mısın ki padişah?"

“Muhakkak öyleyim, Allah’ın yeryüzündeki gölgesiyim" dedi hafif gururla. Muhatabı alaylı,

“Eyvah biz sonra n’apanz” dedi. Berke’nin gözleri pencereden gördüğü karlı buzlu damdan aşağılara kaydı. Kendisi de mavi buzdan bir uçuruma düşer gibi olmuştu. Yatak çarşaflarına tutunarak,

“Nasıl bir his, ne gibi yani?” dedi.

Hwace tüm bunlar olurken *Duvduvani*’ye bir sayfa daha ekledi, has parşömenden. Acaba bunu niye yapıp duruyordu?

“Ey cümle âlemin eteğine sığındığı padişah, ey Asya-ı Vustâ’dan kopup gelen şanlı Hakan" diye ünledi. “Sende temerküz etmiş cümle fazilet, sende neşv ü nemâ bulur her türlü erdem” diye ekledi. “Ne gam çekersin, Hwace gibi varisin var, takma kafana” dedi.

Hwace taktik değiştirmiş, Azrail bir an önce Berke’yi alsın, taht kendisinin olsun, hanedan kendi adıyla anılsın istiyordu. Zayıf elleriyle ölüm meleğine bir işaret yaparak,

“Melek bey oğlum niye şunun göğsüne bastırmıyorsun muhkemce” dedi.

Hwace’den daima daha kurnaz olan Berke’nin âteşîn zihninde bir şahane yıldırım çaktı. Yahu ne muhteşem bir fikirdi, ne güzel! Sesini iyice güçsüzleştirerek,

“Hwacem ben bu âlemden gider oldum bunu böylece bil” dedi. Azrail bile bir an bu dolaba takıldı. Berke devam ederek,

“Hwacem hem soylu hem huylu hem de ulu bir tarihçi âdemdir” dedi. Ve ekledi,

“Mülkümüzü ona bırakıyorum, kendi ciğerimin parçasından daha yeğ."

Hwace dehşetli mutlu olmuştu. Devlet kuşu adamın kafasına bir kez konardı. Berke acıklı acıklı inleyerek,

“Hwacem kabul eylen, geçmiş kusurumuza bakman, intikam alman” dedi.

Hwace alınmış gibi yaptı. Berke herhalde aklını kaybetmiş olacaktı, pek hoş! Hadisenin gülünçlüğünü değme muhayyil tasvir edemezdi. Hwace kurnazdı ama pek akıllı değildi işte. Berke iyice inledi,

“Hwacem taht yaşlı fakat dinç sevgilisinin yolunu kollar."

Hwace bu imgelem karşısında utanmış gibi yaparak önüne çapkınca baktı.

“Hwacem bu mülkün sultam sensin, herkes senin önünde diz çöker olsun!”

Ve şitahların en ağababası havaya kalkarken Berke yalancıktan yatağına

çöktü gerisin geri. Ellerini havaya kaldırmış, dua ediyordu,

“Hwacem hayatı doyasınca yaşasın.”

Azrail kendi kendine düşündü, “bunlar benimle kafa buluyor.”

Berke, “Hwacem atlar ile hareme iyi bak, hâzinemi bir an önce tüketmeye çalış” dedi. Beklenen soru, cansız bir “var mısın” şeklinde geldi. Hwace, beriki fikir değiştirmesin diye süratle atladı.

“Varım tabii evlat, başka vasiyetin var mı” diye sordu, şefkatle, rikkatle. Berke mecalsiz mecalsiz cevap verdi usulca.

“İşlerini artık kocaman Tanrım onara!”

Hwace o dakika baştan ayağa, doğma büyüme bir sultan kesildi. Bu dünyadan giderken götürdüğü en son imgelem ise alnına konan korlanmış bir öpücüktü, Azrail’den armağan. Hwace’nin ihtilale uğramış zihni güç bela “nedir bu” diye düşündü. Teslis de bu muhtell ve dahi muhterik zihne destek çıktı, “ne hakikaten bu?”

Herhalde bir şey demekti, bilemiyorlardı valla... Azrail denen gariban da nihayet bir emir kuluydu, ona “git İstanbul’da sultanın canını al” denmişti! Emrin niteliği üzerine canını sıkmadı Azrail hiç. Meçhûl Muhayyil, mütenevvi Osmanlar, Berke veya Suat fark etmezdi. Yeter ki iş olsun, gerekirse Kafdağı’na giderdi. Öyle olağan bir durumdu yani. Berke iyice sağalmıştı, on, yok yok yüz adam gücündeydi. Böyle Azrail başım üstüne, isterse her yıl gelsin valla. Kendini çok daha güçlü hissetti. Muntazırdı, müheyyaydı, beklerdi kıyamete dek.

GÜN ON YEDİ / ON SEKİZ

L

Suat Ferid geniş yatağında kıvranıyordu. Ne olduğunu bilmez değildi. Biliyordu: Uyanmaya çalışıyordu. Bu nedenle de zihninde uyanan “Gondiwahara mağarasında ebesiz ve annesiz dogmaya çalışan şeyh” görüntüsüne pek önem vermedi. Bu nasıl olsa kendi tahayyülatının bir ürünü, yazmaya çalıştığı romanın daha önce düşünülmüş bir örüntüsü idi. Uykuda olmasına rağmen, bunu bilmenin verdiği güven duygusu, beş duyusunun verdiği aşırı gerçeklik hissini dengeliyor, sayıklamasını veya bağırmasını engelliyordu. Onun için, bir noktadan sonra uyanmamaya ve bu rüyayı kendi doğal akışında sonuna kadar yaşamaya karar verdi. Hele kaçmaya hiç kalkışmadı. Böyle yaparsa beyni, bacaklarına “kaç" emri yerine “ayağa kalk" emri vererek belki ufak bir felaketin olmasını engelleyecek, fakat rüyanın sonunu da göremeyecekti. Merakı ağır basmıştı. Şimdi uyanıp rüyanın kalanını tasavvur etmektense hepsini yaşamak daha iyiydi.

Gözleri kocaman kocaman açılmıştı. Odasını saydamca bir perde arkasından, belli belirsiz görebiliyor, eşyaları ancak seçebiliyordu. Bir

anlamda, o su damlasının içine hapsolmuş iki devasa ordunun durumundaydı. Kendisini kuşatan zar yine öyle esnek, yine öyle güçlüydü... Yalnız, kubbe şeklinde değildi. Tüm vücudunu bir elbise gibi sıkı sıkıya sarmıştı. Üstelik tek başınaydı ve bu yalnızlığı paylaşacak başka bir şey de yoktu. Ayrıca an uzayıp gitmiyor, bu dalıp gitme hali Suat Ferid'e mayhoş bir zevk vermiyordu. Çünkü herhangi bir trans söz konusu değildi. Bilakis, zamanının daraldığını düşünüyor, havasız kaldığını, bir an önce bu tuhaf doğum kesesini yırtarak çıkmak gerektiğini anlıyordu.

Çırpınmaya, debelenmeye başladı. Denetimi yitirmek üzereydi. Güçsüzleşiyordu... Vazgeçti bu rüyanın sonunu görmekten. Plasenta olarak algıladığı şey, battaniye ya da çarşaf olsa gerekti. Uyanınca üzerindeki örtüyle nasıl sarmaş dolaş olduğunu görüp gülümseyecekti. Ama bunu yapmak için önce uyanmak gerekti. İşte bunu yapamıyordu.

Beynine kaç emri verdi. Bunun sonucu, yarı beline kadar yataktan doğrulup döşemeye yuvarlanması oldu. Artık bu rüyaya müdahil olmanın güçlüğünü tamamıyla kavradı. Rüya neyi gerektiriyorsa yapmak, mesela sivri bir şeyle bu ıslak ve kaygan keseyi delmek gerekiyordu. Ama bu mümkün değildi, çünkü kesesinin içindeki Suat Ferid, anadan doğma bir haldeydi, elinde ok veya kılıç yoktu. Bu kahrolası kâbusta da tahayyül etme yoluyla bunları edinemiyordu... Halının üzerinde kıvranıp yuvarlanırken bilincinin bulanıklaşmakta olduğunu, neredeyse bitaraf bir gözle müşahede etti. Başını, kuştüyü bir yastığa uzatır gibi yavaş yavaş yere koydu. Başının altında bir kabartı hissetti, yastık değil de daha küçük, daha sert bir şey.

"Melek Bey Oğlum"un öpücüğünü her an beklerken epeyce hırpalanmış olsa da, Suat Ferid'in bilinci, bunun gece yatağın yanına bıraktığı not defteri olduğunu, içinde de mutâdı üzere bir kurşunkalem bulunduğunu tahattur etti. Kafasıyla, burnuyla darbeler vurarak kalemi düşürdü. Kesesinin izin verdigince, eliyle kalemi kavradı. Güçsüz kolunu yüzüne dek kaldıramadı. Karın boşluğu veya kaşıkları hizasında bir yerlerde kesesine batırdı... Esnek nesne bir süre direndikten sonra kaleme teslim oldu. Suat Ferid kalemi geri çekerken, hafif bir fısıltı işitti. Bu da duyduğu son şey oldu zaten. Yan dönmüş ve fasulye gibi kıvrılmış bir haldeyken kendini derin bir karanlığın kollarına bıraktı;

"Yapamam, yitmiş bir bilince hiçbir şey yapamam, bilinç bunu bilmiyor mu

bilinç?”

Saatler sonra yorgunluk ve perişanlık içinde uyandı. Kurşunkalem plasentanın kıvranmalar sırasında gerilen bir noktasını delmiş, kendi çapından çok daha büyük bir delik açmış, oradan giren hava, yaşamasını sağlamıştı. Bu sefer elini içerden bu deliğe taktı ve pek zahmetsiz bir şekilde keseyi boydan boya yırtarak kendini bu yumuşak cendereden kurtardı.

Birkaç dakika sonra çıplak bir vaziyette ayakta durmuş, inanmaz gözlerle, yerde şekilsiz bir yığın gibi duran, fakat bir tarafından tutup kaldırsa epeyce bir Suat Ferid kalıbını andıracak plasentaya bakıyordu. İlk düşündüğü şey, “kalem hakikaten de kılıçtan keskinmiş” oldu. Sonra da büyük bir nankörlükle, hayatını kurtaran, hem ebesi hem velinimeti olan kaleme küfretmeye başladı. Ne halt etmeye o mağarada doğan şeyh kısmını yazmıştı kalem? Ayık bayık bir bilinçten bu kadar işte, diye düşündü sonra utançla. Kalem kendisi yazıyor değildi ya! Suat Ferid emrediyor, o da bir levh-i müpheme yazıyor ha yazıyordu.

O haldeyken, açık vaziyetteki not defteri gözüne ilişti. Gece ne yazdığını da hatırlamıyordu. Beyaz sahifelerde kahverengimsi izler bırakan kirli parmakları ile defteri kavradı. Ne yazacaktı? Tabii ki büyük bir romancının doğuşunu yazıyordu. Kendisinden tiksinerek duşa gitti. Büyük ve şiddetli bir *catharsis* dürtüsüyle yıkandı, yıkandı...

O bir Tırnakçı Utarid değildi. Bu şekilsiz yığını ne yapacağını bilmiyor ve tutmak bir yana, onu görmeye bile tahammül edemiyordu. Duştan çıkarken yeni bir korkuyla sarsıldı. Ya bir tür tepegöz veya kiklop haline dönüştüyse? Aynaya koştu... Derin bir nefes aldı. Her iki gözü de yerli yerinde duruyordu.

Tekrar eski sorununa döndü. En iyi çözüm, kimseye çaktırmadan bu şeyi şehir dışında için için yanıp duran çöp dağlarından birine atmaktı, öyle de yaptı. "Can çıkar huy çıkmaz" fehyâsınca oradaki zavallı insanlara açıklamalar yaptı. Sanki soran eden varmış gibi... Adağı varmış, kurban kesmişler de maalesef hayvan gebe çıkmış da, mış ve mış...

Dönüş yolunda, yazdığı roman hariç, bundan hiçbir yerde hiç kimseye bahsetmemeye karar verdi. Oradaki perişan tiplerden Osman Ferdi bu

deneyimi yaşamış, ağırlığım kaldıramamış ve hafızasını pekâlâ bu hadiseden sonra yitirmiş, bilyeyi böyle zıplatmış olabilirdi. Nasıl? Osman Hulûsi Beyefendi Ağa'nın epey önceleri –geçen asır mıydı?– verdiği nasihatleri silmiş görünüyordu.

Anette Belçika'ya gideli aslında bir hafta on gün ya geçmiş ya geçmemişti. Suat Ferid, kapının önünde nöbet tutan gazeteciler usanıncaya kadar beklemiş, bu arada boş durmamış, gazetelerin "satılık emlak Avrupa yakası" ilanlarını, hatim indirircesine okumuş; hepi topu dört satırlık bir ilanda "Boğaz'da, koru içinde sahibinden ehven, iradlı" diye tarif edilen bu eski ahşap evi satın almıştı. Benzerlerinin aksine gerçekten de bir korunun, son derece bakımsız, vahşi bir tabiat parçası haline gelmiş bir korunun içindeydi evi. Sahibinin paraya sıkışık olduğu, verdiği ilanın kısalığından bile belliydi.

Birikmiş tüm parasını ve üstüne Ulus'taki mezar-evi verince, aniden bu harabenin sahibi oluvermişti. Hem bir an önce Ulus'u terk etmek istediğinden

[Ne demek ulusu terk etmek? Bu kadar da gevşemedik, İ.K.] hem tamir için parası kalmadığından hem de maceraya meyyal bir hali olduğundan, bir gün içinde tebdil-i mekân eylemişti. Tebdil-i zarf hadisesi de burada oldu. Mazrûftaki tebeddülât ise şimdilik kendisine bile açık değildi. Evin akmayan tek yeri olan zemin katına yüzlerce kutu kitabını ve bazı eşyalarını koymuş, kendisi de yine aynı yerde bir odacığa yerleşmişti. Diğerleriyle karışmasın diye *Duvduvani*'yi çantasının içinde tutuyordu.

Bu değişikliğe en fazla sevinen Fendi'ydi. Sabahları çıktığı eve ne zaman döndüğü belli bile değildi. Hazır mamalara itibar etmeyişine bakılırsa, daha lezzetli yiyecekler buluyor olmalıydı. Kedi dediğinin bıyığından kan damlamaz ki! İkisi, birbirinin nasırına basmadan yavaş yavaş yeni bir hayat kuracaklardı herhalde.

Suat Ferid'in geçirdiği değişim, basit bir deri değiştirmenin çok ötesindeydi. Bazen, yaşadığının bir rüya olduğunu düşününce hemen not defterine koşuyor ve parmaklarının bıraktığı izlere bakıyordu. Sonra kendi kendine gülümsüyor,

"Tam eski benlik bir davranış, neyin kanıtını arıyorum?" diyordu.

Belki hâlâ biraz hamlık vardı ama Suat Ferid de kendi yolunda, kendi halince yürüyerek pişiyordu. Aslında her şeyden –belki yeni bir doğuş dahil olmak üzere her şeyden– fazla da bundan korkuyordu. Pişmek ve sertleşmekten. “Pişmiş toprak bir daha çamur olmaz” sözünü diline dolamış, sık sık yineliyordu. Sözün kendisine ait olup olmadığını bile kestiremiyordu. Sanki bir yerde, bir tabelada görmüş gibiydi.

Avanos Testiciler Kooperatifi’nin yönetim binasında mı görmüştü? Cümlenin başında bir de “Efendiler” mi vardı? Hatırlamıyor ama pek de umursamıyordu. Yavaş yavaş, hayatın her veçhesi üzerine bir vecizeler külliyatı oluşturduğunu keşfediyor, bunun pişmenin, katılaşmanın ta kendisi olduğunu hissettiği zamanlar da, garip bir hüzne kapılıyordu. Zihninin bir köşeciğinde kızıl saçlı, küçük bir Suat Ferid, “ben katılaşmak istemiyorum, ben hep çamur kalmak istiyorum" diye çığlıklar atsa da, süreç başlamıştı. Diğer romancı kardeşlerine ve epey bir kısım müteverrihana ise, acıma ve şefkat dolu gözlerle bakmaktan kendini alamıyordu. Şu son zamanlarda bir tabur oluşturacak kadar kalabalıklaşan buncağızlar, Osman Hulûsi’nin gözleriyle görmeseler de, maşallah, nasıl da “iyi” biliyorlardı geçmişi ve geçmiş yaşamları! Bilmekle kalmıyor bunu fedakârane başkalarıyla da paylaşıyorlardı... Bazıları, bu fedakârlığı iyice uç noktalara götürmüşlerdi, bir yandan okuyor öğreniyor bir yandan irşad ediyorlardı. Hemen hemen eşzamanlı bir süreçti bu.

Acıma ve şefkatle bakıyordu, çünkü kendisinin yazdığı, o adı değişen Selanik paçavrası da hâlâ baskı üstüne baskı yapıyordu. Bir hafta geceli gündüzlü çalışarak ve tek bir kitap okuyarak yazmıştı o romanı. Biliyor ve utanıyordu. Yoğurt esprisi de kim bilir nereden yürütmeydi? Ya yurt günlerinden ya başka bir yerden... Seyrettiği bir “Alaman" pornosunun, zihninde memleket şartlarına uyarlanmış hali bile olabilirdi. Kitaba verilen ilkel tepkiler, kitabın kendisinin de pek gelişkin olmadığı gerçeğini silemezdi ki...

LI.

Bir gün tüm cesaretini toplayarak çantasından *Duvduvani*’yi çıkardı. Ailesinde aktarılagelen “Peynircizade” geleneğinden başka hiçbir şey yoktu

içinde. O da Suat Ferid’in olduğu hemen anlaşılan bir elyazısıyla, yeni harflerle yazılmıştı. Osman Hulûsi’nin sözlerini hatırladı. Elinin ilk erdiği kutuyu açtı. İlk kitabı çekip aldı.

İşte o an, Osman Hulûsi’nin dünyasının nasıl sert, acımasız, yalın, yalçın ve çıplak bir dünya olduğunu anladı. Kapakta, kitabın yazarının, soyadı olmaksızın yalnızca adı vardı. İç kapakta basım yeri ve yılı bulunuyordu. Sayfalar numaralıydı. Fakat yer adları, birtakım bağlaçlar, zamirler, sıfatlar sayılmazsa, kitap bomboştu.

Başka birini daha denedi, hemen hemen aynı şey. Onlarca kitaba baktı: Hep aynı şey. Tabii ufak tefek farklar vardı. Bazı kitapların yazarları hiç belli değil, bazılarında basım yılı ve basım yeri gibi rutin olması gereken bilgiler bile yok! Heyecanla bir gazete buldu. Orada da aynı şey: Zülf-ü yâre dokunan konular bir yana, üçüncü sayfanın günlük hayatla ilgili haberleri bile bir güve tarafından kemirilmiş gibiydi. Tipik bir haber şöyle okunuyordu:

“Adliye’de ……….. her iki taraf ………. ederek birbirlerine …………”

Hangi duygunun itmesiyledir bilinmez, bir de roman “okumaya” karar verdi. Kendi romanının çeşitli baskılarının durduğu kutuyu arayıp buldu. Bir nüsha aldı. İlginç bir şekilde adı okunuyordu: *Özgürlük Güneşi Yakar*.

İçine baktı. Durum zannettiğinden çok daha iyiydi. Bazı sayfalar neredeyse tamamen doluydu. Anlamaya çalışarak kitabı inceledi. Tek tük boşlukların Selanik, İstanbul gibi yer isimleri, veya bir kulp takamadığı “Server veya Piyazi” gibi gerçek şahsiyetlerin isimleri olduğunu fark etti. Sayfa numaralan da yoktu.

Koltuğuna oturdu. Demek ki farklı türden yazılar için farklı ölçütler kullanılmıştı. Romanlarda, yani “uyduruk” metinlerde, uyduruk olmayan her şey sırra kadem basmıştı. Roman olmayan metinlerdeyse durum tersiydi: Aşikâr yalanlar, uydurmacalar, yanlış çıkarsamalar ve referans vermeden başkasından yapılan alıntılar, tüm araklamacalar toz olmuştu... Gülerek, hafif bir kıskançlık ve intikam duygusuyla, eserleri çok satılıp çok okunan romancı kardeşlerinden birinin son kitaplarından birini arayıp buldu. Birkaç şahıs adı hariç, hiçbir şey yoktu:

“Biliyordum, ah biliyordum... Hep içimde bir şüphe, senin zaten roman

yazmadığını söylüyordu... Tabii ki öyle... Demek ‘üslubunu düzelterek okura sunuyorum’ ayağı ile başkalarının eserlerini talan edip duruyordun, seni çakal!”

O gece bütün kitapları kutulardan çıkararak, sırtları yukarıya gelecek ve yan yana uzun sıralar oluşturacak şekilde evin tabanına dizdi. Gülerek, eğlenerek herkesin yazdıklarına bakmaya başladı. Pek komik şeyler oluyordu doğrusu: Eski Yunan’dan taa günümüze ismi yaşamış, eserleri okunan, pek çok dile çevrilmiş filozofların eserlerine bakıyor, gülmekten yerlere yatıyordu. Birinde, okunabilen tek kelime, “Atlantis”ti! Saatler süren bu eğlenceden sonra yavaş yavaş durumun vahametini kavramaya başladı.

Hayat aniden çok zorlaşmıştı. Hem teorik hem pratik zorluklar diz boyuydu. Mesela, sayfa numaraları gerçek diye, hiçbir romanda sayfa numarası yoktu. Kendisi gibi bir zat, numarasız sayfaları karıştırmaz mıydı? Buyrun bakalım? “Allah’tan benim gibi olan çok adam yok, dizgiciler görüyordur numaraları" diye düşündü. Yazmakta olduğu yeni romanına koştu. Keratanın bilgisayarda bile sayfa numaraları yoktu. Bir iki kez zavallı alete “filan sayfaya git” komutu verdi. Yazdığı sayılar anında silindiği için bilgisayar hiçbir yere gidemiyordu. Üşenmedi, bir çıktı aldı. Sırasında tutarsa bir sorun yoktu. Ama üzerinde hiç rakam olmayan yüzlerce sayfayı sırada tutmak pek zordu. Başka hiç kimseyi ilgilendirmemesine rağmen, saatlerini bu soruna çözüm aramakla geçirdi.

Sonunda, her büyük keşifte olduğu gibi tesadüf hazretleri burada da imdada yetişti. Kısa bir süre önce hayatını kurtaran kurşunkalemiyle yazdığı rakamlar, biraz dayandıktan sonra siliniveriyordu. “Belki ikna ederim” diye, bunu onlarca kez yineledi. Bir ara, o kadar dikkat ettiği halde romanın masa altına düşen ilk sayfasını fark etmeksizin, ikinci sayfanın üzerine (1) yazdı. Bu sayı silinmedi, kaldı... Sonra devam etti. Onlar da kaldı! Yerdeki sayfaya dikkat ettiği zaman durumu anladı. Rakamları bile uydurmanın yolunu bulmuştu... Yerdeki tek sayfayı aldı üzerine dikkatle (99) yazdı. Olmuştu.

“Aman canım, buradan başlasın. Doksan dokuza gelince de iki yazarım olur biter” dedi kendi kendine.

Bir sonraki düşüncesi, biraz önce yaşadığı zorluğun ilerdeki muhtemel

zorluklar yanında çocuk oyuncağı gibi kaldığı oldu. Hem çok güçlüydü hem çok zayıf: Yalan ifadeleri ortaya çıkararak polisimize yardımcı olabilir, uluslararası görüşmelerde karşı tarafın yalanını yüzlerine vurarak diplomasi denen nesneyi tarihe gömebilir, politikacıların hassas ruhlarını incitebilir, ticaret denen uğraşın derin bir rahne almasına neden olabilir, hele gençlik günlerinin ekmek teknesi olan reklamcılığın tahtalıköyü boylamasını garanti edebilirdi... Ürperdi: Ya evlilik müessesesi, ya eğitim yuvaları? Ya din? Kalkıp arandı, en kalınlarından bir kutsal kitap buldu. Aile geleneği ateizmden pek kopamadığı için, hiçbir şey bulamama önyargısı ile açtı. Şaşkınlıktan küçükdilini yutacaktı. Yer adları dışında hemen hemen tüm metin, olduğu gibi duruyordu. İki ihtimal vardı, bir üçüncüsü yoktu: Ya bu kutsal kitapta yazan her şey doğru, fakat kitabın coğrafyası fena halde yanlıştı. Ya da bu bir romandan başka bir şey değildi...

“Canım ben teolog muyum? Tarihi coğrafya uzmanı mıyım? İkisi de olabilir” dedi.

Fakat her iki durumda da, Kuduşa kenti için birbirlerini tüketen insanlara acıdı. Eğer kitap doğru, coğrafya yanlışsa, artık kaybolmuş, mevcut olmayan bir kent veya yanlış kent için didişiyorlardı. Yok kentin adı ve yeri doğruysa, sırf bu kadarcık gerçek için acaba boğazlaşmaya değer miydi? Diğerlerine bakmaya artık cesaret edemedi.

Düşündükçe, dağınık düşüncelerini toparladıkça iyice yeise düştü Suat Ferid. Uyduruk kitaplar bilgiyle doluydu. Uydurma olmayan kitaplarıysa sanki fareler kemirmişti. Fizik, astronomi, biyoloji ve hatta hatta matematik kitaplarında bile dehşetli gedikler vardı. Öte yandan, bazı postmodern kitaplar malumat ile lebâleb mülemma idi. Dolayısıyla çok fonksiyonelmiş gibi görünen bu ciddi kitap-uyduruk kitap ayrımı, bir noktadan sonra tamamen anlamım ve işlevini yitiriyordu. Ciddi kitaplarda dişe dokunur bir metin görülmüyor, uyduruk kitaplarda ise pekâlâ bir metin görülebiliyorsa, acaba bunların hangisinden bir şeyler öğrenebilirdi insan?

Şu anda, şu bulunduğu düzende kendisi toz zerresi kadar bir azınlık, insanlık ise devasa bir çoğunluktu. Osman Hulûsi’yi saysa bile, durum değişmiyordu. Ama başka bir düzende, mesela kendisi gibi olanların kahir ekseriyette oldukları bir yerde, her şey tersine dönecek, maazallah-ü teala, romanlar bilgi kaynağı olacaktı. Öyle bir yerde de, romanlara ciddi kitap,

diğer türlerin topuna birden uyduruk kitap denmeyecek miydi? Romancıların, yazdıklarını “ciddi” kitaplardan kaldırmalarının, bilgilerini bu kitaplardan edinmelerinin, yani öncelik hadisesinin pek bir ehemmiyeti yoktu. Hayat da kendi orijinlerini bilmeden dünya üzerinde pekâlâ sürüp gidiyordu. Uydurukçuların bilgiyi evvela nereden aldıklarına kim kafa yoracaktı ki? Dolayısıyla hadise, basit bir yer değiştirme değil de neydi? İşte kendisi, insanoğlunun evrimini bir başka seviyeye taşımamış mıydı? Güç bela da olsa ikinci kez doğarak, dünyaya nasıl farklı bakılabileceğinin ve her şeyin nasıl değişik olabileceğinin canlı bir kanıtı olmamış mıydı? Ya diğer romancı kardeşleri de aynı yola girmişlerse, daha fenası, bu evrimi çoktan gerçekleştirmişlerse?

(Suat Ferid. evrenimiz ister başka bir evrene paralel olsun,
isterse baş aşağı dursun, her zaman birinci olmak isterdi,
rumuz MM)

Ya hızla bu görüşlerini yayıyorlarsa? Yeni ürpertilerle titredi. “Yoksa herkes zaten değişti de en son bir ben mi kalmıştım?” diye inledi.

Zihninin bir köşeciğinde Soğuk Savaş yıllarının Holyshit senaryoları canlandı. Kimsenin nerede olduğunu bile bilmediği bir Ameristan kasabacığında, herkesçikler uzaydan gelen “onlar” tarafından öldürülmekte, iblisler müteveffanın vücuduna çöreklenerek diğerlerini kandırmaya ve katletmeye devam etmektedirler. Bırr... Kimse kimsenin ne olduğunu bilmediği için karışıklık artmakta, ya fıstık gibi kızlar –ah... Anette!– iblislerin yatağına girip ham edilmekte veya dürüst komşular birbirini iblis zannederek alınlarından tek kurşunla nallayıp mıhlamaktadırlar. Hah işte... Ya öyle bir hadise kürre-i arzın bu tarafında harbiden zuhur ettiyse? Bazı uydurukçu kardeşlerinin kullandığı ağza bakılırsa, kendisinin pek de tek olmaması iktiza ediyordu. Kimi kalkmış, tarih, din ve hukukun yalan, bir tek kendisinin doğru söylediğini beyan ediyor; kimi yazdığı her şeyin gerçeğe münkalib olarak kendisini bir sosyal dönüşümün lideri, bir mürşid haline getirdiğini tevehhüm ediyor; kimi geçmişi, kimi geleceği tahmin ve tahayyül ederek kurmakla meşgul... Kimi ise yaşayan insanların kafalarına duhûl etmiş, onlara, kadim çevreleri ile birlikte onları anlatıyor.

“Olabilir... valla... mümkün...” diye düşündü.

Şimdilik hep bildiği surette idi ama yarın bir çift mücellâ boynuz veya pösteki kaplı bacak ile uyanmayacağının ne garantisi vardı? Bu tema üzerinde ilerledikçe meyusiyeti artıyordu.

“Peki niye biz?” diye sordu.

Sorduğuna da bin pişman oldu. Uyduruğun uyduruk olduğunu bu derece fehmetmeyen başka kim vardı ki? Veya uyduruktan bu denli hoşlanan? Reis-i Kâinat Mr. Yorgo V[eysel] Çalı’nın hezeyanlarına, mahalli taşra siyasilerinin zavallı *Duvduvani*’ye pabucu ters giydirecek katakullilerine veya kendi uydurukçu kardeşlerinin halüsinasyonlarına, onları da bulamazsa kendi kendine düzdüğü hikâyelere yürekten inanan ve hulûs-u kalb ile uygulamaya çalışan bir ikinci ekip var mıydı bakalım? Her şeyin yapma ve düzme olanına ifrat derecesinde düşkün başka bir yığın? Eğer bir gün sahte oksijen icad edilse, denemeye müheyya başka bir topluluk? Mümkün olsa evlerini, yollarını plastikten inşa etmeye teşne bir cemaat? Kendisi gibi fıtraten zeki ve asla külyutmaz bir şahıs bile, neredeyse doğduğu günden beri dinlediği bir duhûl hikâyesi yüzünden elin-âlemin ufak tefek Belçikalısına yazılmamış mıydı? Yani şimdi üniversite yıllarındaki vatan kurtarma frekansına pek girmek istemiyordu ama, ya tam da “gerçeğe yaklaştım” dediği bu anda tespih yere düşmüş de taneleri dağılıp gitmişse?

Suat Ferid bir sosyolog değildi, işin doğrusu dünyayı da pek iyi tanımıyor, sayıp döktüğü ahvalin yalnızca ve yalnızca kendi doğduğu topraklara, yani evrenin merkezine ait olduğunu zannediyordu. Tüm bu ahvalde elbet bir sorumlu, bir suçlu vardı. Suçlunun kim olduğunu da biliyordu aslında.

Suçlu... Suçlu... Metamorfozun tüm yorgunlukları tevahhuş içindeki zihnine hücum edince, suçluyu adıyla çağıramadan uyuyakaldı.

LII.

Suat Ferid, uykusunu çok iyi aldığı için, normalde pek işitmediği sabah ezanı ile uyandı. Sonra ev değiştirdiğini hatırladı. Yeni evi herhalde bir mescide yakın olacaktı. Gelip giderken hiç dikkatini çekmediğine göre, o güdük minareli, gösterişsiz Boğaz mescitlerinden biri olsa gerekti.

“Belki de kısa, ak sakallı, çarpık bacaklı, ufak boylu, kaim kollu ihtiyarlar şimdi kapıda birbirlerine gözleriyle selam verip hiç konuşmaksızın soğuk binaya giriyordur" diye düşündü.

Sorumlu... suçlu... Evet, sorumluyu uzakta aramaya ne hacet? Sorumlu Osmanlılardı. Yatağın içinde yarı beline kadar doğrulup oturdu. Kesinlikle emindi.

Öğrencilik zamanlarında arkadaşlarıyla dehşetli tartışmalar yaparak bu görüşü temelinden reddetmiş, hatta lime lime ederek çürütmüş biri olarak, soğuk ve sisli bir Boğaz sabahında bunu aniden idrak etmek yalnızca bir karşı görüşü kabulleniş değildi. Şiddetli bir ihtida idi. Evinin giyotinli pencerelerini zangır zangır titreterek Karadeniz’e doğru süzülen bir motorun kesik pat patları bile, bu donmuş sağyağ katılığındaki düşünceyi bölemedi.

Suat Ferid’in kanıtı çok yalın, Osman Hulûsi’nin dünyasından aparılmışçasına basit ve çıplaktı: Oturmuş, uyduruk dozu pek yüksek bir roman yazmaya koyulmuştu. Sultanların adına varıncaya kadar her şeyi değiştirmiş, çocukların bile hemen tanıyacağı Sultan İkinci Bereket’i “Berke” yapmış, fakat “Osmanlı” adını söküp atamamıştı. Denememiş de değildi. Ama becerememişti. Osmanlı yerine herhangi başka bir şey koyduğu zaman tüm yazdıkları aniden anlamım yitirip çöp oluyordu. Dolayısıyla şimdi romanına baktığı zaman gördüğü boşlukların mühimce bir kısmı “Osmanlı” sözcüğünden kaynaklanıyordu. Diğer gerçek adları, mesela “Ördekkasap”ı kolaylıkla değiştirebileceğini, rahatlıkla “Armutmanav” yapabileceğini biliyordu. Hatta “Divanyolu”nu değiştirip “Kengeşsokak” yapsa kimin umurunda olurdu ki? Şehirdeki on küsur, memleketteki galiba yetmiş, dünyadaki herhalde altı bin milyon insanın kaç tanesi böyle bir yer adından haberdardı? Meşhur müsteşriklerden Paul Hamilton “Yenicerila Kaddesi" ve “Mahmure Kalesi” diye birtakım yerler icat etmişti de dikkat mi çekmişti sanki?

Ama “Osmanlı”?

İşte zurnanın zırt dediği yer orasıydı. Bak, o olmuyordu işte. Kendisi dahil hiçbir Allah’ın kulu bu bidati hazmedemezdi. İşte bu tek kelime ile insan zihninde böylesine perçinli bir hükümranlık kurup, onu ele geçirilemez bir

kale gibi savundukları için sorumlu ve suçlu idi Osmanlılar...

Sanatçı duyarlılığı ile diğer uydurukçu kardeşleri ve bacıları da bunu fark etmiş, ellerinin altında hareketsiz bir beden gibi yatan metni, anatomi dersi soğukkanlılığıyla kesip biçmiş, ama bu kalenin eteklerine ulaştıkları zaman bu tek kelimenin kayıtsız ve umursamaz tavrı ile karşılaşarak yüz geri olmuş, vahim kayıplar ile püskürtülmüşlerdi.

“Tek bir kelime içinde varız, bir tek kelimede yaşıyoruz biz” diye düşündü.

“Devlet-i ebed müddet” deyiminin gerçek manası buydu işte. Logos’tan başka gerçek yoktu. Burada da yine “uyduruk” ve “gerçek” arasında, o tuhaf tenâkuz vardı. “Gerçek” yaşamda, bayrağı da dahil olmak üzere, Osmanlı'nın epeyce bir şeyi etrafta mebzûlen mevcuttu. Bir tek, adı yoktu. “Muhayyel” dünyada ise Osmanlı’nın, adından başka hiçbir şeyi yoktu. Suat Ferid müverrih değil müteverrih olduğu için “Osmanlı’nın nesi mevcut” teması üzerine çeşitlemelerle ilgilenmezdi ama râviyân-ı muhayyilat ve nakkalan-ı hikâyattan madud olmak hasebiyle logos, lügat, kelime, milla, hatta millet bahislerinde istediği kadar müşteki olabilirdi.

“Ben bir kelime miyim?” diye acıyla inledi.

“Onun için mi bunca acı, bunca tebeddülat? Onun için mi anamdan doğduğum zaman sırtımda olan deriyi kaldırıp attım? Tek bir kelime için mi?”

“Belki de evet” diye cevap verdi. Şifre gibi, bulmaca gibi bir şeydi bu kelime. Ancak onu söylediğin veya bulduğun zaman kâinat-ı müdânînin önüne çöreklenmiş sfenks yeni bir evrene girmene izin veriyor, ancak o zaman Kuddusi’nin o ana kadar nâmevcut şaşı büyükdedesinin göğüs kafesinden çıkan tok çatırtıları işitebiliyordun.

“Çok büyük bir bedel” diye mızlandı. Sanatçı yaratıcılığına doğrudan bir saldırıydı bu. İşte uydurukçu kardeşlerinin ibret-i âlem halleri ortada idi. Zavallılar uyduruk yazıyoruz zehabına kapılmış, ansiklopedi ve kronik okumaktan bir hal olmuş, bin yıllık hikâyeleri evir çevir, yeniden yaz... derken, meddahlara dönmüşlerdi. Gerçi hallerinden epeyce memnundular. Hayallerini gerçek isimlerle süsleyerek, inanılması güç bir gerçeklik rüzgârı yakalıyor, bunun getirdiği gücü yudum yudum, tadına vara vara içiyor, içlerine atıyorlardı.

Suat Ferid "Bugün Aşıkağazade yarın roman” ekibi diyordu bunlara. İşin tuhafı Âşıkağazade’nin üslubu kendisinden beslenen uydurukçuların üslubundan çok daha güzeldi. Suat Ferid de bir noktaya kadar işi zorlamış, sonra tek bir kelime önünde münhezim olmuştu.

“Başka milletten uydurukçuların bu tür sıkıntıları yok ama” diye kendi kendine itiraz etti. Ne tuhaftı. Onlar da her şeyden Osmanlı’yı sorumlu tutuyorlar ama şahane bir manevra ile kendilerini kurtarıyorlardı. Şanslıydılar, onların bugünü, geçmişlerini daha makul bir şekilde kurgulamalarına izin veriyordu. Harc-ı âlem çıkarsamalar yapmak üzere olduğunu fark ederek vücudunu yataktan kaldırdı.

Sonra bu pespaye düşünceleri için kendisini affetti. Dehşetli bir ateşi vardı. Hankan-ı hanakinin ecel recaileri ile çekiştiği günkü gibi bir şey... Üstelik Suat’ın öne sürebilecek bir Hwacesi de yoktu. Isıtma sistemi olmayan bu evde geçirdiği vakit direncini kırmış, vücudunu bir hastalığa hazırlamış olabilirdi. Aslında hasta olmak, bu bahaneyle yatmak, günlerce yatakta kalmak istiyordu. Bir kelime değil de alelâde bir insan olduğunun kanıtı olurdu bu hastalık. Ayrıca, hastalıktan kim ise o olarak kalkmak, nihayet kendini bulmak ihtimali de vardı. Yalpalı adımlar ile banyoya gitti. Yansıttığı dalgalı görüntülerden eskiliği hemen anlaşılan, arkasındaki sır düştüğü için de yer yer çıplak camı görünen aynadan geri dönen hayaline baktı. Kendisi bir insan-ı kâmil olmadığı gibi, bu ayna da mükemmel bir ayna değildi. Rahat, sıcak evini vermiş, yerine bu mezbeleliği almıştı. Son günlerin yorgunluğu gözlerinin altında mor halkalar halinde belirmiş, sakalları uzamıştı. Dikkatli baktığı zaman her telinden küçük, kara, camdan saydam kitapçıkların sarktığını görebiliyordu.

“Neye yarar ki?” diyerek omuz silkti, “okuyamadıktan sonra...”

Eski, soğuk bir ev ve çoğu bakkal defteri kılıklı bir sürü kitap. Sefil odasına döndü. Üzerine hiçbir şey almadan sırtüstü yattı. Yeni yetenekleri sayesinde her kitaptan –artık ne kadar varsa– gerçekleri toplayabilir, belki de tek ciltlik bir “gerçekler kitabı” oluşturabilirdi. Bu tema üzerine düşünmeye başladı. Pek olacak işmiş gibi durmuyordu. Bilgiler darmadağınık, hemen her konuya ait durumdaydı. Bazen tek bir cümle bile üretmek mümkün görünmüyordu. O zaman ne yapacaktı? Okunabilecek bir hikâye çıksın, manalı cümleler olsun diye boşlukları kendisi mi dolduracaktı? O zaman

mensûh *Duvduvani*'den ne farkı kalırdı? Ateşinin etkisiyle düşündü:

“Gerçek olan kısmı mavi mürekkeple, spekülasyonlar kısmını kırmızı ile yazarım. Herkes görür.”

Belki mavi şövalye kanını ararken ufak tefek sıkıntılar çekebilirdi ama genelde, bu dürüst bir tavır olacaktı. Antikiteden kalma kırık bir vazoyu restore etmenin iki yolu vardı. Ya sonradan eklenen yerleri kırmızı testici çamuru hemen görünecek şekilde bırakmak ve orijinal kısmın ortaya çıkmasını sağlamak, ya da bakanın asla anlayamayacağı bir şekilde, aslına sadık kalarak restore etmek. Müze dolaşırken minik harflerle yazılmış “aslına sadık kalınarak restore edilmiştir” lafına illet olurdu.

“Ne biliyorsunuz yahu siyah-kırmızı renklerde kırık bir Atina testisindeki kolu havaya kalkmış atlet figürünün elinde bir mızrak tuttuğunu? Belki adam bir güvercini azad ediyor... Ahh Hami... Güvercin kılığındaki kanlı it... Ahh ölüm yardakçısı... Ahh salyalı savaş seksonu... Evet... Nereden biliyorsunuz? Büyük bir ihtimalle sağlam bir vazoda herifçioğlu, şallak-mallak olduğuna bakmaksızın sırtında bir pelerin, elinde bir mızrak tutuyor... da ondan! Öyle mi... Bravo valla... Aslını biliyor musunuz ki sadık kalasınız? Ah arkeologlar ah... adınızdaki logostan utanın! Adamın dağılıp toza toprağa karılıp karışmış evini kazdığınız, mahremiyetine duhûl ettiğiniz yetmezmiş gibi, bir de “okuyup okuyup” yazıyorsunuz. Bilmem kaç bin yıl önce yaşamış bir bebeğin pişmiş kızıl testici çamurundan banyo küvetini bulur, “içinde çocuk kurban edilen tapınak leğeni" haline sokarsınız... Bulduğunuz her oyuncak bir “idol" olur. Sümer ya da Asurlu fırlamaların ders saati dışında kızlara yazdığı, kil fırıncılarına yalvar yakar pişirttiği açık saçık aşk mektuplarının kırık parçalan elinize geçer, “ölü gömme ritüelleri” dersiniz... Çünkü bir “yılan” bir de “gömme” kelimelerini söktürebildiniz. Arası da boş! Hele maşallah... Heriflerin sanki işi gücü yok... Ekmeklerini kazanmak gibi bir dertleri de yok, sürekli ‘inanç’ işlerine takılmış kalmışlar...”

Sonra durdu,

“İşe bak,” diye hayıflandı, “bugün onlarla aynı noktadayım... Ben de boşluk doldurarak bir ‘gerçekler kitabı’ yazma peşindeyim...”

Tek bir kelime, yüce dağlar başındaki tek bir çam gibi yalnız bir logos, bu

devasa vazife karşısında ne yapsın? Suat Ferid sayıklamasını kendi kendine duyurarak, yaşadığını, birkaç harfin yan yana gelmesinden ibaret bir şifre olmadığını ispatlamak istedi... Sızlandı durdu:

“Ben bir kelime değilim, etten kemikten bir insanım... Ben Osmanlı değilim... Ben hiç Berke olmadım... Benim sakallarımda kitaplar var, onunkilerde insan kafatasları... O, düşmanlarının kafataslarının içini gümüş kaplatıp şarap kadehi yapıyor, ben Ağatarla’nın Hanımfındık fabrikasının camdan bardaklarıyla adaçayı içiyorum... İşte bu denli de farklıyız! Buyrun... O her dinden, dev mabedleri defalarca dolduracak kadar cemaati katletti... Ben bir serçe bile öldürmedim! Benim minareden atlayan Osman Hulûsi’m bile ölmüyor... Ardında bir beden bırakmıyor... Ayrıca henüz efrad-ı tullabdan tek bir genç bile bu yazdıklarımı kıraat etmedi... Bakın, anlamasınlar diye lisan-ı kadimde tekellüm ve tahrir ediyorum. Böyle de dikkatliyim... Ben... Ben... intiharlardan da sorumlu olamam... Ne taşradaki ezilmiş yoksulların ne içerdeki sıkılmış varsılların intiharlarından... Onlar müntehir, ben masumum... Öyle olmasam ‘*Agnus Dei*’ olarak bilinir miydim? Ben bir ‘Aymaz Cehalet’ bile değilim... İstesem de olamam çünkü lisana hâkimim...”

Hatırladı. Herkese kendisiyle mütenasip bir ad verilmek kural olsa, lise arkadaşı Arif Hikmet’e Aymaz Cehalet demek iktiza ederdi. Tüm dil ve edebiyat grubu derslerinden mümkün olan en düşük notu almakla maruf bir arkadaştı. Bir şiir açıklayışı vardı ki... Öğretmenler sırf eğlence olsun diye tahtaya kaldırırlardı. Şairin “görsem yeridir seni karanlık” dizesini, “Şair kömürlükte olduğu için sevgilisini görememekten müşteki” diye tefsir etmişti. Yine de Suat Ferid ile bir ortak noktası vardı Sayın Aymaz Cehalet’in. İkisi de, daha lisede iken Osmanlıca kullanmaya hususi bir mesai sarf ederlerdi. Birkaç gün önce Alemet-i Sabah gazetesinde bu lisan dâhisinin büyük kıtada ve iki polis arasında çıkarılmış bir suretini görmüştü. Alternatif bir mektep kurmuş, çoluk çocuğa “şehadetname" veriyordu. Suat Ferid haberi okuyunca gülsün mü ağlasın mı pek kestirememişti. Arif, Osmanlıca sevdası yüzünden “karne” diyeceğine “şehadetname” demiş çıkmıştı. Gazete de bu “şehadetname”lerden birinin suretini basmıştı. “Hep şehid ve şehide oldular bu kelime için, biz de muntazırız” başlığı altında, aynen diğer karnelerde olduğu gibi “dilbilgisi”, “yabancı dil”, “temizlik”, “hal ve gidiş”, “beslenme alışkanlığı” vesaire satırların karşısına üç beş,

artık ne ise, notlar takdir edilmişti. Hadiseyi bir tek Suat Ferid anlayabilirdi. Arif Hikmet Osmanlı'ya öykünerek karnenin eski adını kullanmak istemiş, bunda neredeyse başarılı da olmuştu. Neredeyse... Aslında "şahadetname" demek istemiş, okuyuşta bir harf şaşınca da okuma yazma gibi masum ve harcıâlem bir mesele "şehadet" vadisine dökülmüştü. Sakallı, tıknaz, geniş omuzlu, güçlü kuvvetli Arif Hikmet'i zihninde açıktan suçladı:

"Sekiz on yaşındaki bebelerin ne zaman neyi beklediklerine onlar adına karar vereceğine, maçan sıkıyorsa sen ortaya çıksana! Huruç muruç artık Allah ne verdiyse! Yok... tık yok değil mi? Senin de derdin daha iyi model bir televizyon almak, daha marifetli bir araba edinmek, mümkünse karıyı biraz gençleştirmek..."

Sonra, kendi yazdığı şeylerin çok güçlü olduğu düşüncesiyle titredi. Haşyet ve dehşet içinde,

"Ben kimseyi şehit olmaya sevk etmedim... El kadar çocuklara ölüm yolunu göstermedim... Benim Hwacem bile müşahhas ecelin ateşten bir busesi ile, doğal yollardan veda etti yaşama," diye protestolarını sürdürdü.

Logos çok güçlüydü ve Suat Ferid müteheyyic bir şekilde sayıklıyordu. Saatler sonra, üşüdüğünü hissetti. Demek ki ateşi düşüyordu. Bir miktar kendine geldi. Korkarak battaniyesinin altına girdi. Nihayetinde bir roman yazıyordu. Bu kadar paralanmaya, kendini helak etmeye, bu denli tehâlûke lüzum yoktu.

Yorgun, bitkin, fecre dek uyudu.

GÜN ON SEKİZ / ON DOKUZ

LIII.

Berbat bir fırtınadan sonra sahile vurmuş bir kazazede gibi uyandı. Daha doğrusu uyandırıldı. Dışarıda azgın bir yağmur yağıyor, akan çatıdan aşağılara yol bulan su, en alt katta bir odacığa sığışmış olan Suat Ferid'in saçlarına ritmik damlalar halinde düşüyordu. Sürünerek kalktı. Yatağını biraz yana çekerek kendini yeniden uyumaya zorladı. Olmadı. Artık içleri boş da olsa yıllardır derin bir aşkla sevdiği kitapları aklına düşmüştü. Pek çoğunu yalnızca ciltlerinin güzelliği için aldığını utançla hatırladı.

"Mazrûf gittikten sonra zarfı korumak da pek akıl kârı değil ama..." diye düşündü.

Üşüdüğü için sırtında battaniyesi, harmaniyeli bir çöl yolcusu tavrıyla, bütün odaların açıldığı ortadaki büyük odaya, o meydanımsı açıklığa gitti. Hayır, orası akmıyordu. İnce bacaklı, üzerindeki bordo kumaşı meşinleşmiş iskemlelerden birine ilişti. Dün geceki ihtidasından, yaşanan her şey, atılan her adım için Osmanlı'yı sorumlu tutan tavrından hafifçe utanç duydu. Düşündükçe, kafası berraklaştıkça utancı arttı. Bu harâbezâr mı sorumluydu her şeyden? Bu ev mi özünü kemirmiş, bu bahçe mi kendisini yabana çevirmişti? Birden dehşetli bir tarraka ile altındaki iskemlenin önce bir

bacağı hemen sonra da kalanları kırıldı. Göz açıp kapayıncaya kadar, ağır gövdesinin tüm haşmetiyle eski, lime lime olmuş ve yine bordo ipek halının üzerinde buldu kendini. Evin nem kokusuna bir de tahta tozları karışmıştı. Tek bir tanesi hariç, iskemlenin ufacık, kara kafalı kurtçukları Suat Ferid'den daha fazla korkmuş olmalılar ki, karınlarını kafalarına kadar çekip, sonra kafalarını ok gibi ileri fırlatarak dört bir tarafa sıvışmaya çalışıyorlardı.

O tek kurtçuk da Suat'ın yüzüne anlamlı anlamlı bakıp, bir "lahavle" ifadesiyle ve kabadayı bir tavırla ağır ağır uzaklaştı. Suat, yattığı yerden filozofça düşünmeye devam etti. Bu terazi bu sıkleti çekmiyorsa suç terazinin miydi?

"Anette sen burada olsan şimdi bu viraneyi bir anka kuşu gibi ayağa kaldırırdın..." diye düşündü. "Ahh Anette..."

Hayalinde bir yerlerde, çıtı pıtı Belçikalının iş yapmak için sıvanmış narin kollarının fildişi yansıması canlandı. Kendisinde ise Koca Memduh Hurşid, Bali ve Suad Paşalar bir yana dursun, iftirakçılardan Halat, Server ve Cemil kadar bile heves ve şevk yoktu. Ne bahçeyi ayrık otlarından, karamuk çalılarından temizlemek geliyordu içinden ne de dışardan birkaç payanda dayayarak muhtemel bir depreme karşı önlem almak...

Deprem olursa, aynen şimdiki gibi koca kıçının üzerinde mütezelzil bir vaziyette deniz anası gibi titreyerek, lerzenâk olur, yatar kalırdı neuzubillah. ikinci romanı piyasaya çıktığı zaman bu kaba saba siyasi tesbitlerinden utanacağına adı gibi emindi ama şimdi, şu anda, burnu küf ve nem kokulu bu halının üzerindeyken bunları düşûnmemezlik edemiyordu. Bu temayı biraz daha zorlamak, sağlam, betondan, yüksek bir kaya platosu üzerine müesses yeni bir eve çıkmak her zaman için mümkündü.

"Sorun şu ki, beton evlerden sıkılıyorum, çok sıkılıyorum" diye düşündü. Sırf bu yüzden Ulus'taki evinin tüm iç yüzeylerini ahşap kaplatmamış mıydı?

"O da başka bir sahtekârlıktı, geldi, geçti" diye düşündü. Başkent yakınlarında kendisine "padişahoglu" diyen bir zât-ı muhteremin bu restorasyon işini çok daha iyi becerdiğini, inanılmaz paralar sarf ederek Bozkır'a bir kültür hâzinesi hediye ettiğini mücellâ bir dergide gördükten

sonra kendisinin Ulus gayreti gözüne pek sefil görünmüş, zavallı evinin aniden bir kebapçı suretine bürünmesine yol açmıştı. Taşınmaya o böbür böbür makaleyi okuduktan sonra niyet ettiği de söylenebilir.

Suat Ferid yattığı yerden "yeni ev" dediği bu yıkıntı ile münhedim ve mülga imparatorluk arasında daha pek çok müşabehet bulup çıkarırdı ama burnuna gelen hafif bir odun yanığı ve ot ot kokan taze demlenmiş ucuz çay kokusu ile irkilerek yerinden doğruldu. Önce bunu yapabilecek muhayyel komşular aklına geldi, sonra da evinin yanmakta olduğu... Kokuyu takip ederek sıkı bir araştırmaya girişti. Çok uğraşmadı. Kokular döşemeden, burnunun dibinden geliyordu. Halıyı biraz topladı. Artık iyice kararmış çam döşemedeki, düşmüş bir budağın bıraktığı oval bir delikten hafif bir duman ve bolca koku çıkıyordu. Yatağının yanında bıraktığı ayakkabılarını ayaklarına geçirdi, dış kapıyı açtı, mermer basamaklardan indi. Evin üzerine oturduğu bir buçuk metrelik mavimsi kireç taşından yapılma yarım katın –herhalde yetmişlerde takılan– sac kapısını itti, iki büklüm olarak bodruma girdi. Tavandan sallanan tek bir ampulün ışığına gözlerini alıştırdı. Her tarafa gelişigüzel yığılmış eski gazetelerin, açılarak düzleştirilmiş karton kutu yığınlarının arasından geçti.

Küçük bir grup insan, taştan yapılmış bir ocağın etrafına dizilmiş, hem ısınıyor hem de çay içiyordu.

"Kâğıt toplayıcılar... Benim evimde!" diyerek gözlerinde kızıl bir öfke, eline kalın bir sopa almadığına pişman, ama geri dönmeyi de bir mülk sahibinin vakar ve haysiyetine yediremeyerek, sakince o tarafa yürüdü. Sormayı tasarladığı sorulan soramadı. Yaşlı, çok yaşlı, herhalde 45-46 yaşlarında bir kadınla irili ufaklı, kızlı erkekli, paçavralara bürünmüş ve küçük cam kavanozlarda çay içen bir çocuk kalabalığı Suat'ı afallatmış, duraklatmıştı. Yanlarında da, sanki içilen çayın kemikleri varmış da kendisine atılacakmış gibi keyifle kuyruğunu sallayan, beyaz, ufak bir köpek vardı.

Suat Ferid'i hiç de umursamış görünmüyorlardı. Kısa saçlarından dolayı delikanlı zannettiği, ama konuşunca genç bir kız olduğu anlaşılan birisi, oturduğu yerden gözlerini Suat Ferid'in gözlerine dikerek,

"Çay ister misin?" diye sordu. Cevap beklemeden yanındaki oğlanı biraz

iterek yer açtı. Anne olması lazım gelen yaşlı kadın da o zaman konuştu:

“Otur... otur... Şimdi demledim...”

Suat Ferid evcil ve pek uslu bir ayı gibi, açılan yere oturdu. Kafasındaki soru epeyce değişmişti, yine sormadı.

“Sizin erkeğiniz yok mu?” diye soracaktı ama bunun, biraz önce itildiği için zaten incinmiş olan on üç on dört yaşındaki erkek çocuğu iyice üzeceğini düşündü. Hiç sesini çıkarmadan kendisine uzatılan bir vişne reçeli kavanozundaki sıvıyı yudumlamaya başladı. Tek bir kapta kaynatıldığı için, içinde uzunlu kısalı çay çöpleri yüzen sıvı, Suat’ı bir şekilde Fındıkzade günlerine, rahmetli annesinin henüz hayatta olduğu yıllara götürdü... Uzun çay sapları çıkarsa, “misafir gelecek" derdi annesi.

Bu hesapça, bir ordunun işgaline uğramak üzereydi evi! Suat Ferid’in rehavetli bir dâüssılaya batmakta olan düşüncelerini genç kızın canlı ve oyuncu sesi böldü:

“Siz bizimle beraber çay içen ilk sahibimizsiniz,"

Simsiyah, canlı, kömür gözleri ve pek sevimli, pek muzip bir hali vardı. Suat Ferid dipsiz kuyulardan bulup çıkardığı boğuk bir sesle,

“Sahip mi...?” demeyi becerdi.

“Tabii, sahip” dedi anne, “bu evi alan kimse odur bizim sahibimiz. Biz ona diğer sahiplerden bir vediayız.’’

Kısa bir süre önce mucizevi bir şekilde de olsa emekli olmayı becerebilen eski liderlerden Salamander’in, bu milletin unutmasına fırsat vermediği kelimelerdendi vedia. Suat Ferid bu tumturaklı sözün bu “zavallı, yoksul, cahil ve yüzde bin beş yüz taşralı mahlûktan" gelemeyeceğini, dolayısıyla, henüz uyanamamış olduğunu düşündü. Yönelmek için bir kalabalık arıyor diye kendinden utandı. Kadın gayet insicâmlı konuşuyordu. Bu onun muhayyilattan olduğuna dair pekiştirici bir kanıt mıydı, pek karar veremedi. Ebleh bir soru sorabildi:

“Vedîa mı?”

“Tabii vedîa, raiyyet mülk sahibine vedîat-ül hak değildir de ya nedir?”

Gözleri soluk ışığa alıştıkça etraftaki çocukların birbirlerine hem

benzediklerini hem de benzemediklerini fark etti Suat Ferid. Sevimli kız ve hassas çocuktan başka, on yaşlarında saman saçlı bir başka kız, yedi sekiz yaşlarında, tek yumurta ikizi olduktan hemen anlaşılan iki esmer yaramaz oğlan ve onlardan bir yaş kadar küçük, daha da yaramaz bir başka kız daha vardı. Herhalde saçları kahverengi olsa gerekti. Sorusunu biraz değiştirerek sordu:

“Senin kocan yok mu?”

Kadın “bu da soru mu?” diye baktıysa da nezaketen cevap verdi:

“Sahip kimse koca odur, ama benden geçti, nöbet artık Lâlendam’da...”

Adının Lâlendam olduğunu şimdi öğrendiği kızın mahcup olacağını sanmakla aldandığını anladı. İşin doğrusu, Yemliha, Memuş veya Debemuş gibi bir isim beklemişti. Kız muzip gülüşünü zerre kadar bozmadan,

“Ben Lâlfem’den daha şanslı bir başlangıç yapıyorum galiba. Yeni sahibimiz eli sopasız geldiler ve ‘siz burada ne yapıyorsunuz’ diyerek üzerimize muhâcim olmadılar,” dedi.

Suat Ferid’in zihni iyice bulanmıştı. Nedense Osman Hulûsi Beyefendi Ağa’nın “Bilgil ey oğul Âdem oğlundan Havva kızından öte kitap olmaz" dediğini hatırlar gibi oluyordu. Çok da emin değildi. Hiç sesini çıkarmadan her şeyi anlamaya çalıştı. Kendisine anlatılan hikâye çok basitti. Bir şekilde evin sahibi olan zevât-ı kirâm, kısa sayılabilecek bir süre içinde yaptıkları harcamayı misliyle geri alıyor, evi başkasına satarak ayrılıyorlardı. Eski kâğıt işiydi sahiplere parayı kazandıran. Suat Ferid safça sordu:

“Peki bu evin bu perişan durumu nedir? Hiç mi bakmaz sahipleri?”

Lâlfem cevap verdi:

“A beyim, kâğıt toplayıcısına bu bodrum yeter de artar bile, sen uzun zamandır üst katta bir gece geçiren ilk sahip-kocasın! Kim gelip kalıyor ki...”

Suat Ferid’in sabahki tembel halinden hiç eser kalmamıştı. Mücessem bir ateş topu, görkemli bir enerji yumağı suretine büründü:

“Yok öyle şey... Tamir edeceğiz... Yukarı odalara çıkıyorsunuz...” diye kükredi, ama biraz sonra bu çıkışın zavallılığını anladı. Hangi yukarı

odalar? Bodrum hiç olmazsa daha sıcaktı. Hangi para? Son kuruşuna kadar, yüzünü bile görmediği eski sahibin hesabına aktarmıştı... Derin bir acıyla sarsıldı.

“Benim beş kuruşum bile kalmadı” diye utangaçça söylendi.

“Efendina, bu akşama kadar bekle, biraz para gelecek. Bir hafta önce bir parti mal teslim ettimdi” dedi incecik bir ses. Konuşan, o zamana kadar hiç sesi çıkmayan Lâlmurad idi.

“Sen kaç yaşındasın oğlum?”

“Efendina, on yedi!”

Suat Ferid çocuğun kavrukluğuna üzüldü. Yüreğinin üzerindeki hançeri biri buruvermişti sanki. Lâlfem çekinerek araya girdi:

“Bize burası yeter. Ne zaman emredersen Lâlendam yukarı çıkar ama biz burada kalırız”

Suat Ferid nereden bulup çıkardığını bilemediği babayani bir sesle

“Baka valide, mülk benim değil mi? İstediğim yerde kalırsınız!" dedi. Romanı çıktığı zaman, o her şeyi küçümseyen ve galiba bir tek Nişantaşı’nda rastlanan burjuva-entellerden, bu Muhlis Erdoğmuş tiyatrosuvari pasajlar nedeniyle çok utanacaktı ama henüz tam ne yazacağına karar vermediği için içinden geldiği gibi konuşmuştu.

Dışarı çıkmadan önce ikizlerin ve saman kız ile ufaklığın da adlarını sordu, ikizlerin biri Lâlahmed öbürü Lâlmehmed idi, ama hangisi hangisiydi? Saman kızın adı Lâlabel, minik kızın adı da Lâlmina idi. Kâinatın en aptal köpeği olmaya sağlamca aday köpeciğin adı ise Lâlmir idi. içinden “hah, burada hiç olmazsa mağara yârânına amorti var” diye dalga geçti. Saman kız,

“Bu da Vuslat” deyince, henüz görmediği biri mi var diye etrafına bakındı, reayası onun bu şaşkın haline gülerek parmakları ile, ocakta duran kararmış çaydanlığı işaret ettiler. “Vuslat mı” diye hayretle sormasına hep bir ağızdan cevap verdiler:

“Evet, pek demi olmuyor ama biz onu çok seviyoruz!”

Halkı içinde “lâl” olmayan tek varlık, cansız da olsa demek ki bu kararmış,

kapaksız çaydanlıktı.

LIV.

Ne tuhaf, kız isimleri pek hoş, erkek isimleriyse pek yavan, niye acaba?" diye düşündü yoldayken Suat Ferid. Tanım gereği sayılı, uygulamada sayısız salak günlerinden birindeydi.

Maslak'taki buz mavisi gökdelenlerin birine taşınan Sürüm Yayınları'na gitmesini söyledi taksiye. Kapıdaki görevlilerden "bozuğum yok" diyerek para aldı. Şoförü savdı. Üç dört dakika sonra "Ooo Sayın Kırımçak"ın yanında idi.

"Ooo Sayın Ceylani, hangi rüzgârlar?" dedi Sürüm Yayınları'nın ve gökdelenin 37. katının sahibi. Leman Hanım'ın tuhaf bir takıntısından dolayı, hepsi siyah, bol, boğazlı kazaklar ve topuklarına kadar inen siyah etekler giymiş kızlardan biri, makinede yapılmış *espresso* kahve getirdi.

Suat Ferid kısaca yeni projesini anlattı. Proje çarpıcıydı, hatta inanılmazdı: Hadise Suat Ferid'in bir gün "sihirli" bir kitap bulmasıyla başlıyor, bir şeyhin gözlerinden Osmanlı dünyasına bakıyor, sonra, şimdiye kadar kimsenin dikkatini çekmeden ahşap bir evin bodrumunda yaşayan, Osmanlı'dan kalma ve kâğıt toplayıcılığı ile geçinip geçindiren tuhaf bir ailenin öyküsü ile devam ediyordu.

Kendisine zırdeli veya Kaska mukallidi denmesin diye, metamorfozundan hiç bahsetmedi Suat Ferid. İhsan Bey'in baştaki heyecanlı "harika"ları, öğrendiği birtakım ayrıntılardan dolayı yavaş yavaş derin bir şüpheciliğe ve tecessüse dönüşmüştü: "İyi ama Sayın Ceylani, sizin bu hikâyenizin bazı yerleri bizim iki ayrı baskısını yaptığımız *Vuslatın Demi Olmaz* romanına çok benziyor. Malumunuz, Sayın Şeyh... yani Sayın Osman Hulûsi Gördüm, Osman Ferdi Mürdüm müstear adıyla bunu 1979 yılında sosyal gerçekçi roman, 1999 yılında da maziye matuf kehanet-kurgu roman şeklinde bas..."

Suat Ferid biraz sıkılmış bir şekilde itiraz etti:

"Ama bu bahsettiklerinizi ben tahayyül ettim ve henüz de bastırmadım..."

Ihsan Bey, Mürdüm'ün kitaplarının muhtelif basımlarını masasının üzerine yığıp duruyordu:

"Tuhaf şey, Şeyhim... yani Sayın Mürdüm-Gördüm de sizin yazdığınız *Özgürlük Güneşi Yakar* adlı romanı kendisinin tahayyül ettiğinden bahsetmişti. Ama sizin şimdiki durumunuz daha vahim, siz ilk seferinde onun kendi romanında yalnızca özetini verdiği bir romanı yazmakla belki mazurdunuz, biz de zaten bir kötülük görmeyerek Kargamış'tan telifini alıp bastık, hatta Mürdüm'ün kitaplarının satışını patlattı bu hadise, ama bugün onun romanının külliyetli kısımlarına 'benim' diyorsunuz. Buyrun kendi gözlerinizle görün... İşte, bu 1979 ve bu da 1999 edisyonu..."

Suat kitaplardan birini, sonra diğerini karıştırdı.

Her ikisi de okyanusun dibi kadar tenhaydı.

Yalnızca kendisinin ve Anette'in, şeyhin ve Hami'nin adları okunabiliyor, tek tük yer isimlerine ve bol miktarda "Osmanlı" kelimesine rastlanabiliyordu.

Kahkaha ile güldü:

"Roman diye bunları mı bastınız? Boş, bomboş gerçekler bunlar?"

"Ne var bunda? Bunlar son yirmi yılın en çok satan romanları!" dedi İhsan Kırımçak. Kendi önündeki kitaplardan birini, galiba 1999 edisyonunu alarak, yüksek sesle, ezoterik değeri yüksek diye Hwace'nin Hakk'a yürüttürüldüğü kısmı okudu...

"Peki efendim, şimdi de zat-ı âlinizin Leman Hanım ile geçirdiği o sıcak gece kısmını okuyun lütfen," dedi Suat Ferid. Kırımçak aval aval bakarken ayağa kalkarak keyifli bir "Soğan Semahı" yaptı. Böyle mahrem bir şeyin basılmayacağını iyi tahmin etmişti. İhsan Bey fısıldar gibi sordu:

"Şeyhim, şimdi de bu heyette mi geldiniz?"

Suat Ferid cevap yerine mütehakkim ve neredeyse "al bunu cellat" diyen bir tonla buyurdu:

"Şimdi de benim gözlerimle bak kitaplara."

Sayın Kırımçak birkaç kitap karıştırdıktan sonra kireç gibi bir yüzle sızlandı:

“Ama nasıl olur? Eğer gerçek böyleyse, bu kitaplar nasıl oldu da sırasıyla 21 ve 67 baskı yaptı? Millet bu boş sayfaları niye alsın ki?”

“Gecekondu mahallelerinde mavi önlüklü, beyaz yakalı, yakalarına da kırmızı iplikle ay yıldız, Türkiye haritası veya Atatürk resmi işlenmiş yoksul talebeler, belki az kullanılmış defter niyetine alıyordur,” dedi Suat Ferid derin bir küçümseme ile...

İhsan Bey boş sayfalara pürdikkat bakıyordu. Yavaş yavaş, ödünç aldığı Suat Ferid gözleriyle değil de, her günkü kendi gözleriyle bakarak, neyi görmek istiyorsa onu gördü de rahatladı. Gururla,

“Bakmayı bilen görür” dedi.

Sonuç olarak vicdanlı bir adamdı. Yoksul öğrencilere az kullanılmış pahalı defter satarak değil, Türk halkına mis gibi uyduruk, buz gibi roman, kız gibi edebiyat satarak almıştı şu otuz yedinci katı.

Şimdi de önünde, müellif karmaşası bir yana, yeni bir proje, heyecan verici bir öneri vardı. *Ahşap Evin Cinleri*, *Karanlıkta Soyunmak*, *Lâlendam*, *Beau Bodrum*’da, *Vedia* gibi başlıklar altında yeni bir ticari başarı hiç de fena olmazdı!

“Sayın Ceylani, sizin için ne yapabilirim?”

Bu işadamıvari soruya karşılık Suat Ferid yüklüce bir avans isteyince de hiç duraksamadı. “Yanlız" bunun yazıya dökülmesinde fayda vardı ki sonra herhangi bir “yalnış" anlama olmasın... Çağırdığı kıza bir sözleşme hazırlamasını rica etti:

“Okşan Hanım, madde otuz ikiyi de ekleyelim lütfen...” Okşan pek çapkınca bakarak kayboldu. Yarım saat sonra geldiğinde, Suat Ferid önce Madde Otuz İki’ye baktı. Öyle pek müstehcen bir şeymiş gibi görünmüyordu bu madde; kitabın reklamlarında yazarın şahsen oynamayı kabul ettiğini ve bunun için ayrıca oyunculuk ücreti talep etmeyeceğini garanti altına alıyordu. Düşünmeden imzaladı.

LV.

Akşamüzeri, dönüş yolunda biraz daha sakin bir kafayla düşündü. Yüklü bir

borç altına girmişti. Bunu bodrumdakiler için yapmıştı ama onlara sormamıştı. Ayrıca da pek acele etmişti.

“Böyle, saltanata dörtnala koşturan Hwace gibi davranmak da neyin nesi yahu” diye düşündü. Bu insancıkların sahibi, hele hele Lâlendam’ın kocası olma rollerini dehşetli bir iştiyâkla kabul etmek anlamına gelmez miydi bütün bunlar? Bodruma, eve yarım kilo ucuz kafa eti kıyması götürerek müstakbel kaynanasının gözüne girmeye çabalayan bir varoş damat aday adayı haleti ile girdi. Büyük bir çuval bağlanmış iki tekerlekli arabası ile işe çıkan Lâlmurad hariç bütün “reayası” oradaydı. Lâlendam sanki kısa saçlarını taramıştı. Çiçekli basma bluzunun yırtık kısmından esmer ve düz karnı görünüyordu. Bir de üzerine iki beden büyük bir blucin giymiş, yırtık yerlerden küçük, toparlacık diz kapakları dışarı çıkmıştı. Çıplak ayağının parmakları eski botlarının açık burunlarından dışarı fırlamıştı, içleri kapkara kir dolu tırnakları neredeyse asriliğin şâhikasına çıkmış bu manzarayı olması gereken yere, bu pis bodruma aynen iade ediyordu. Suat Ferid’e öyle geldi ki, bu kız eski gazetelerin *Sahne*, *Rüya*, *Oskar* vesaire gibi boyalı hafta sonu eklerini okuyordur. Veletlerse gazete ve kartonları birbirinden ayırarak büyük balyalar haline getiriyorlardı. En hafif iş, minik Lâlmina’nın idi. Lâlfem’in balyaları bir sicimle bağlamasına yardım ediyor, atılacak düğüm gevşek olmasın diye işaret parmağını sicimin tam göbeğine bastırıyordu. Suat Ferid çok sonraları, küçük kızın nasırlaşarak bir kuş pençesi-kadar sertleşmiş işaret parmağım gördüğü zaman, bu “hafif iş" teorilerinden epey utanacaktı. Orada çok kalmadı. Bütün reayasını üst katta bir şölen-i sultaniye davet ederek çıktı.

Cep telefonuyla Ulus’taki pizzacıya hatırı sayılır bir sipariş verdi. Kırk beş dakika sonra Kuzey Koreli pizzacının telefon etmesiyle adamın kaybolduğunu anladı. Güç bela anlatabildi evin yerini. Bahçede motosikletin sesini duyunca, ağzını döşemedeki budak deliğine dayayarak halkını yemeğe çağırdı.

Zavallı adam, Suat Ferid’in viranesinin basamaklarını korkarak çıkıyordu ki, bacaklarının arasından geçerek içeri dalan Lâlmina’nın hışmına uğrayarak yere düşerken, Güney Kore’ye iltica ettiği güne ve ikinci köprünün yapımından sonra dönmeyip kaldığı güzel ülkemize lanetler yağdırmaya başladı...

Suat Ferid adamı savdıktan sonra paketleri bir sehpa eskisinin üstüne açarak dizdi. Minik kız,

“Aaa, Pizza Lüks!” diye bir çığlık attı.

Suat Ferid, kızın meslek gereği pizzanın karton kutusunu tanıdığını düşündü önce. Sonra Lâlfem’in,

“Ben en çok ekstra peynirlisini seviyorum, yumuşak oluyor” lafı üzerine yeni düşünceler geliştirirken, veletlerin dördünün birden,

“Ama bu sıcaaak” tepkisi üzerine bu son düşüncelerinden de utandı...

Alt katın tavanından sarkan ve ancak üç ampulü çalışan avize, ortalığı bodruma göre yine de nura boğmuştu. İçinden “bizim dîde-i huffâşlar bu ziyadan pek rencide olmadı” diye düşündü. Bu insanları enikonu sahiplendiği için iyice utanç duyuyordu. Hele Lâlendam’ın yüzüne bile bakamıyor, gözlerini hemen indiriyor, inik gözleri kızın vücudunun yeni bir tarafını keşfedince de aceleyle, kıpkırmızı olmuş yüzünü kaldırıyor, kül rengine kesmiş gözleriyle kızın bakılması en muhâtarasız yerine, bu ışıkta siyah değil, koyu kahve olduğu anlaşılan gözlerine bakıyordu.

İçinden bir ses şöyle diyordu:

“Sen bir alçaksın. Şu kızcağızın tırnakları içindeki kara kir, senin yüreğinin çapakları, kesekleri yanında zemzemle yıkanmış sayılır. Bütün derdin, zavallıyı biraz temizledikten sonra yatağa sürüklemek, değil mi?”

“Hayır... hayır... Ben öyle bir şey yapmayacağım... Ben, benim torunlarımın iki yüz bu kadar yıllık davasına ihanet edemem... Ben Anette’i seviyorum...” diye saçma sapan cevaplar yetiştiriyordu Suat Ferid. Ama bu sesin gücünden ve haklı olmasından da çok korkuyordu. Lâlendam’ın rahat ve arsız tavrı da işleri hiç kolaylaştırmıyordu.

Yemekten sonra göğsü kaşınmıştı, ama bu işi gömleğinin üzerinden yapacağına, ortadan iki üç düğme çözerek, nasıl bir manzara yarattığını hiç umursamadan, küçük kara eliyle tembel bir babun yavrusu gibi gevşek gevşek kaşınmıştı. Sıkıntı şuydu ki Lâlendam bir babun yavrusu filan değildi, göğüsleri ise memleketin manken kızlarını intiharın eşiğine getirecek kadar güzeldi.

Hepsi yere, alıştıkları gibi bir daire oluşturarak halının üzerine oturmuş, Lâlfem dahil olmak üzere ellerinin ayalarını birbirine çarparak bir oyun oynuyorlardı. Oyun pek basit bir şeydi. Biri bir mani söylüyor, maniden sonra yanındakinin ellerine vuruyor, o da kendi yanındakinin ellerine vuruyor, ufak bir seyahat sonrasında, minik vuruşlar ellerine vurulana geri geldiği zaman, bu sefer o bir mani söylüyordu. Kâğıt toplayıcıları folkloru üzerine bir araştırmaya gönlü el vermediği için Suat Ferid söylenenleri dinlemedi bile. Yıllar sonra bu önyargısının bedelini, iri iri pişmanlıklarla çok ağır ödeyeceğini aklının ucuna bile getirmedi.

Daha sonra Suat'ın reaya ekibi "yatma zamanı" diyerek toparlandı. Lâlfem,

"Lâlendam kalıyor mu?" diye sordu.

Suat Ferid boş bulunmuştu:

"Gerekmez... sonra... sonra..."

Ekip, gösteri halinde seyyar bir sirk gibi yuvarlana yuvarlana dışarı çıkarken Lâlmurad'ın ince sesini işitti.

"Bak, Efendina seni sevmedi!"

Lâlendam bu alayın altında kalır bir mahluk olmadığından, aynı ses biraz sonra, herhalde merdivenlerde iken yalvarmaya başlamıştı bile: "Ablacım... ablacım..."

Zavallı çocuğun bir kolunun sırtına doğru büküldüğünü ve çıtırdamakta olduğunu tahayyül etti oturduğu yerden. Arkalarından yetişerek Lâlmurad'ı kurtarmak, kızın kuş bedenini sırtlayarak geri dönmek istedi. Ama içindeki ses, yine alaylara başlayarak, herhangi bir hamle yapmasını engelledi:

"Valla bravo, ne kadar da âlicenâbız... Yalnızca oğlanı kurtarmak için bu kabuklu fıstığı kavrayıp kündeleyecek beyimiz... Bu denli de cömert ve diğerkâmız..."

"Hami, itin dölü bu sen misin?" diye sordu Suat Ferid.

İçindeki ses,

"Bak istersen ana babamızı karıştırmayalım, ayıp oluyor, ama tutalım ki öyle, ne fark eder?" diye cevap verdi.

Suat Ferid bu soğuk evde, elbiselerini çıkarmadan ve yatağı açmadan sırtüstü yatarak düşünmekle sabahı etti. Gövdesinin altındaki battaniyenin, kürek kemiklerinin ortasına gelen bir noktasının, tuhaf, neredeyse dikdörtgenimsi bir sıcaklığı vardı. Kendisine ait olup olmadığına bile emin olmadığı bir romandaki bir karakterin zulmünü benimseyerek yüklenmiş ve şimdi de bir kefaret ödeme haletine girmiş olduğu için, mülküne girmiş birtakım insanları kulaklarından tutup atacağına kalkıp karınlarını doyuruyordu. Aklına Lâlmurad'ın verdiği para sözü geldi. Gülümsedi. Sonra, oğlanın mani söylerken bir zarftan bahsettiğini hayal meyal hatırladı. Hiç dinlemediği halde bu kadarı aklında kalmıştı. Ama bu üşütük evde zarf aramanın zorluğu bir yana, Lâlmurad zavallısından böyle bir incelik beklemenin abesliğini düşünerek iyice güldü.

"Her şeyi, oturuyor, kendin yazıyorsun a sersem Suat" dedi ama der demez de Lâlmurad'ın bir ara, şimdi yattığı küçük odaya girdiğini hatırladı. "Paranın yüzü sıcaktır" atalar sözü de bir vahiy gibi peşinden geldi. Yataktan fırladı. Battaniyesini açarak silkeledi; küçük, kapalı, sarı bir zarf yere düştü. Küçükdilini yutasıya şaşırdı. Zarfı gayet kaba hareketlerle açtı. Zavallıların yediği pizzanın değerinin on katı kadar bir para vardı zarfın içinde. Sonra bu ham hareketlerine pek kızdı. Zarfın ön yüzünde gayet düzgün, kesik uçlu bir dolmakalem ve siyah mürekkeple yazılmış, "Efendinaya arz" kelimeleri vardı. Elindeki bir deste para, içini yakan suçluluk duygusunu artırmaktan ve onu iyice uykusuz bırakmaktan başka neye yarardı ki?

Faydalı bir şey yaparak bu duyguyu bertaraf etme kaygısıyla, gecenin geri kalanında, evi nasıl tamir eder, kalkındırır, onun hesaplarını yapmaya çalıştı. Aklı sıra Lâlendam'ı düşünmekten kaçınıyor, aklı bu sıranın dışına çıkınca, "kızcağız", "yavrucak", "zavallı" gibi tepeden bakan şefkat sözlerini özenle seçip kullanarak, kızın cinselliğini ve kendisinin bu cinselliğe yeşillenmesini geri plana itmeye, bastırmaya çalışıyordu. Farklı bir sahip olacaktı olmasına. Farklı bir "koca" olacak mıydı? Koca olacak mıydı bakalım evvela? Kızın hayatına müdahil olmaya bir hakkı var mıydı? Aslında kendisinden beklenenler öyle alengirli şeyler değildi. "Yedi kâğıtçılar," bodrumlarından yukarı katlara çıkmak istemiyorlardı, evin tamirini de, Suat Ferid'in sözünü de, sadakatini de... Tek istedikleri, kâğıt toplamayı sürdürmelerine izin verilmesi ve Suat Ferid'in –daha önceki

sahiplerin de gösterdiği– ufak bir himmetiyle aralarına yeni bir sefil yaratığın katılması idi.

Suat Ferid, birtakım ilkel kabilelerdeki “döl alma” uygulamalarını, zamanında, “antropoloji de bilmek lazım abi" döneminde bir yerlerden okumuştu.

“Peki niye getirip tüm paralarını benim elime sayıyorlar, manyak mı bunlar?” diye düşündü...“Hele iktisadı kesin bilmek lazım abi” döneminde öğrendiği her şey, bunda bir bityeniği olduğunu söylüyordu.

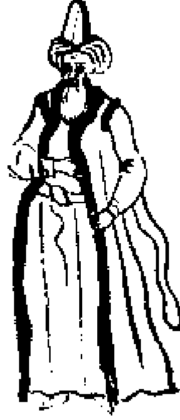
“Belki de bu gösterdiklerinin iki katını kazanıyorlardır," diye durduk yerde öfkelendi. Gözünün önüne *Alâmet’i Sabah*’ın “Dilencinin Villası” başlıklı, periyodik haberleri geldi.

“Bana haa... bu mülkün sahibine haa...” diye kendini epey bir dolduruşa getirdi. Sonra, daha önce yaşadıklarını hatırlayarak bu düşüncelerinden vazgeçti ve o gün yaptığı en doğru şey olan “burnunun dikine gitmek" kararını verdi. Doğmak üzere olan güneş, Anadolu yakasının tepeleri üzerine sarımsı bir kızıllık yayıyordu, tüm Boğaz sis altında, yarısı var-yarısı yok bir ülke hükmündeydi. “Hava ısınacak” diye düşündü...

Bodrumun dar sac kapısı gıcırdayarak açıldı. Sırtında yalnızca fıstık yeşili ince bir ceket olduğu halde Lâlmurad, dönem dönem ataerkilmiş gibi duran bu anaerkil ocağı terk ederek sahile yöneldi. İki tekerlekli boş arabasını peşinden sürükleyerek şu Şehr-i Stanbul’un, değil Nişantaşlı burjuvalarınca, Fındıkzadeli market sahiplerince bile tahayyül edilemeyen köşelerine doğru yürüdü gitti.

Bilirsiniz ancak Fransız veya Alman bakkalları burjuva olur...

GÜN ON DOKUZ / YİRMİ

LVI.

Suat Ferid genzine dolan ot kokulu çay ve is kokusu üzerine ahşap evin –daha epey bir saat bodrum sanmaya devam edeceği– hamamına gitmek üzere dışarı çıktı. Evin içinden hamama inen merdiveni bilmemek ve dışarıdaki uyduruk kapıyı kullanmakla mazurdu. Reayası yine ateşin başına toplanmış, sessiz bir neşeyle sabah çaylarını içiyordu. Lâlmurad'ın boş yerine geçince, Lâlendam'ın da yanına oturmuş oldu. Kızın üzerinde, dizlerine kadar gelen garip bir yün elbise, herhalde bir kazak eskisi vardı. Gözleri şiş, somurtuk bir halde çayını içiyordu. Suat bu çemkirmenin nedenleri üzerine bir diskura girmeyi reddetti. Olduğundan da neşeli duran bir sesle,

“Valide, gözünüz aydın, bu mezbelelikten kurtuluyorsunuz. Külliyetli borç aldım. Hepiniz hanım, hepiniz bey olacaksınız," dedi.

Lâlfem kuşkuyla sordu:

“Ya kâğıtları kim toplayacak?"

Cevap beklemeden de devam etti.

“Bak Efendina, bu iş hoşumuza gitmiyor, böyle bilesin. Sakın ha daha

ucuza topluyorlar diye Şimâlî Irak'tan veya Eflak'tan adam getirmeyi kurmayasın, bizi işimizden gücümüzden etmeyesin sem! Bir sıkıntın varsa açıkça söyle… Payını artıralım.”

Suat Ferid alınmıştı. Haksızlığa uğradığını düşünüyordu. Bir şey demedik. Konuştukça daha kötü olacaktı. Dakikalarca sustu. Bodrumun loşluğu, geceden kalan uykusuzluğu, sâmit reayasının sükûnu ve eslak-ı sulekadan Lâlmir’in ritmik kuyruk sallamaları… Hepsi birleşmiş, kendisini şu Vuslat musibetinin meymenetsiz tıkırtı ve fokurtularının esiri etmişlerdi.

"Rak rak the rak... iftirak... iftirak... ku... ku... rak... rak... Utku bırak... bırak... rak... rak..."

Bası önüne düştü. Silkindi.

"Buğun mimar-müteahhitlerle görüşmeye gideceğim. Beni iki saat sonra uyandırın" talimatıyla kapıya yöneldi.

Göğsünde belli belirsiz bir ağırlık ve ıslaklık ile uyandı. Lâlendam, Efendinayı uyandırma işini üzerine almış, Suat’ın vâsi göğsünde yatıyordu. Islak saçlarından sızan su Suat Ferid'in fanilasına yayılıyor, göğsündeki hançeri, yeni dikilmiş bir fidan gibi besliyordu.

Mahmurlukla elini kızın çıplak ve kavisli beline koydu,

"Anette döndün mü?” diye mırıldandı.

"Efendına, ben hiçbir yere gitmedim, hep buradaydım..."

Ani bir tepki verip kızı üzmekten çekinerek, yavaş yavaş patisini kızın tuhaf ürpertilerle pütür pütür olmuş belinden çekti. *Sözcü* gazetesi reklamı yapan babaöz kardeşin tonlamasıyla,

"Bu ne hal Lâlendam?" diye çıkıştı. Kız,

"Lâlfem sonradan tahattur elti. Diğerlerinin umurunun işi bile olmamış, ama benim rahmetli babam hamama sokmadan Lâlfem'i koynuna almamış... Ama hamam da o zaman hâlâ işliyormuş... 'Belki Efendinaya pis geliyorsundur' dedi..."

"Lâlendam, pek hoş, ama ben Anette'i seviyorum" dedi Sual Ferid.

"Seev, ben hiç kıskanmam!"

"Lâlendam, Allah aşkına zırvalama da kalk şuradan.

Kız daha başını kaldırmadan Suat’ın yarası sızım sızım sızladı. Tuz yarayı sızlatır. Gözyaşı da tuzludur. Malum-u ilâm gibi olacak ama Lâlendam da ağlıyordu.

Suat sinirle, eline geçirdiği kazağı giyindi. Ayakkabılarını bağlarken Lâlendam’ın da kollarını havaya kaldırmış, ince, soluk bir elbiseyi bir kazakmışçasına giyinmekte olduğunu gördü. Kızın yarı çıplaklığında tartışmasız bir çekim vardı, içindeki ses fısıldadı:

"Yerli merli, iyi parça değil mi? Bak memlekette ne kızlar var... Anette de Anette diye tutturmuşsun... Görüyorsun ki senin iyiliğini istiyorum…"

Suat Ferid bu seler Muhayyil-i Meçhûl olduğuna ikna olduğu sese çıkıştı;

“Sen ne yapmak istiyorsun? Bataklı damın kızı kılıklı bu cadıyı bu halde getirip koynuma koyuyorsun... Böyle yapmakla kendini de zora sokmuyor musun? Zannetme ki Suat Ferid senin o usturupluca yerleştirdiğini zannettiğin şifrenin farkına varmadı! Ben şimdi şeytana uysam, sen nasıl değiştireceksin? Yazılmış, yazılmıştır..."

Ses, derin istihza tonlamaları ile mülemma,

"Yaa söyle bakalım sayın feraset uzmanı, neredeymiş o şifre?” diye sordu.

Suat Ferid önce "Berke’nin sayıklayıp durduğu yerde" diye düşündü, sonra aniden karar değiştirdi, Kemal-i ciddiyet ve okul yıllarının cin Utku’su tavrıyla, "I.eman’ı Anette diye gaskalladıgın yerde, Soğan Semahı kısmında tabii" dedi, içinden kopan çıngıraklı bir kahkaha üzerine galiz bir küfür seylâbına daldı...

Lâlendam, iri gözlerim açmış, dışardan ancak yarısı duyulduğu için bir monolog gibi duran bu muhavereyi şaşkınlıkla seyrediyordu. Ellerini başının iki yanında tutarak,

"Efendina delirmiş... Tecennün eylemiş... Ah bahtsız Lâlendam! Vah, kadersiz Lâlemdam! Efendina cinli..." diye diye fırladı gitti.

LVII.

Suat Ferid yarım saat sonra Tarlabaşı'nda, mimar-müteahhit Tektaş Zebercet'in ofisinde, elinde tapu, restorasyona soyunan eski sahiplerin birinden kalma röleve ve birtakım krokiler, restorasyon işini konuşmaktaydı. Adamın gözleri, Boğazda gömülü ve her nasılsa şimdiye kadar muattal kalmış bu muhteşem servetin vaatleriyle parlamış, coşku içinde anlatıyordu: Beyefendinin meraklanmasına hiç mahal yoktu. Anıtlar kurulundan, Boğaziçi İmar'dan, vesaireden gerekli izinleri hemen alır, üçüncü sınıf bir tarihi eser olduğu uzaktan bile anlaşılan o viraneyi yarım günde yerle bir eder, yerine şöyle sağlamca bir beton yapı kondurur, o yapıyı oya gibi işleyerek bir Osmanlı evi haline getirirdi. Nasıl? Beyefendi hiç sert plastikten yapılma İtalyan mermeri diye bir malzeme duymuş muydu? Evet evet, kahverengi plaspenden mamul pencerelerin giyotin modelleri de vardı... Ev tabii ahşap olacaktı canım! Her renkten plastik tahtalar vardı. Bunlarla evi kaplayacaklardı. Aynen tahta gibi... Üzerinde ağacın yaş halkaları bile var... Buyrun ahşap... Ayrıca bu restorasyon işinde paranın lafı bile olmayacaktı. Arazinin şöyle iki dönümcük kadar bir kısmı iktifa ederdi. Suat Ferid'in öfkesi yine kabardı:

“Baka topal mimarbaşı, seni şimdi çengele vurdururum ecdadım ervâhı için... Bu mülk iftirak kabul etmez... Sana bir çakıl taşı bile yok!”

Ofisten dışarı uğrarken, Zebercet'in gittikçe cömertleşen tekliflerini duymuyordu bile.

“Lütfen sultanım, iyi düşünün, bir dönüm... yarım dönüm...” Saatlerce dolaştı. Her yerde aynı hikâyeyle karşılaştı. Sonunda birine patladı:

“Yahu, manyak mısınız siz? Para benim değil mi, bastıracağım parayı, öz mülkümdeki binayı tamir ettireceğim... Ayazda mı kaldınız nedir, ne tuttunuz arsamın yakasını?"

Mimar-müteahhit Fahrünnisa Maltız Hanım boş bulundu:

“Ay sizin paranız mı var?”

Kabalığın bu kadarı fazlaydı. Gürledi:

“Parası yok diye alnımda mı yazıyor be kadın?”

“Yoo... Estağfurullah... ama kazağınız... şey de...”

Suat Ferid sırtına geçirdiği kazağa evden çıkalı beri ilk kez baktı. Lâlendam'ın keçeleşmiş ve sol tarafında iri bir lekesi olan entari-kazağını giymişti.

"Tevekkeli burnumun direği Lâlendam losyonu ile sızlayıp durmadı koca gün. Eh bu da bir şey... Şimdi kokuları da mı kurmaya başladım kuşkusu yersiz en azından..." diye düşündü ama renk vermeden, çıkışını yumuşattı:

"Size ne canım müşterilerinizin üstünden başından?"

Yirmi dakika sonra Fahrünnisa Maltız'ın Nez Perce marka devasa arabası ile Boğaz yolundaydılar. Suat Ferid bir ara kazağını çıkararak bir sitenin önündeki çöpe attı. Kadına acımıştı. İki gün sonra kazağı tekrar Lâlendam'ın üstünde görünce hiç şaşırmayacaktı.

Fahrünnisa Hanım'ın uzman gözleri, binanın zannedildiğinden de iyi durumda olduğunu anladı. Ancak, adam gibi bir restorasyon bir yıl kadar sürerdi.

"Yoo, o kadar bekleyemem. Ben beklesem ailem bekleyemez."

"Beyefendi, gerçekten zor bir müşterisiniz. Prefabrik değil ki bu, iki günde kondura... Aa! Suat Bey elimizde Finlandiya'dan ithal ettiğimiz harika ahşap evler var..."

Hadise çözülmüştü. Suat Ferid bu harika evde yaşarken restorasyon başlayabilirdi. Evet, evler harikaydı. Proje "depreme İskandinav çözümü" diye lanse edilmiş, ama fiyatlarından ziyade İstanbul'daki yer sıkıntısından dolayı pek tutmamış, ancak Kemerburgaz proletaryasından birkaç kişi tarafından satın alınmıştı evler. Suat Ferid tereddüt edince Fahrünnisa,

"Fiyatta anlaşırız" dedi. Sıkıntı o değildi, müşterisi en büyüklerinden iki adet ve hemen istiyordu. El sıkışarak anlaşmalarını kutladılar nihayet. Suat Ferid derhal çek defterini çıkartarak, iki evin toplam fiyatını yazıp kadının eline tutuşturdu. Fahrünnisa çeke bakarken ufak bir çığlık attı. Sonra da özür diler bir tonda kekeledi:

"Şey, kusura bakmayın yine boş bulundum ama adınız... adınız benim çok sevdiğim bir roman karakteri ile aynı da..."

Suat Ferid iki gün üst üste Osman Ferdi'nin adını duymamak için, bir şey

dememeyi tercih etti. Bu aşikâr mimesis hadisesi canını sıkmaya devam edecek gibi duruyordu. Kadına rica etti, acaba kendisini tekrar medeni bir yere bırakabilir miydi? Sahilde teşekkür ederek indi. Karnı açtı. Yine pizza istememişti canı. Tek başına bir yerde oturmak da istemedi. Bir bakkaldan öteberi aldı. Adam gazete de satıyordu. *Duvduvani* tarafından içine edilen gazete okuma keyfine hayıflandı ama, “ne yapayım, hiç olmazsa resimlerine bakarım” diye, günün varakparelerini de satın aldı. Yürüyerek evine döndüğü zaman iyice karanlık çökmüştü.

İçine pastırma ve tereyağı doldurduğu bir somunu dişleyip kiloluk kutusundan vişne suyunu yudumlarken gazetelerden rastgele birini seçti: *Uhuvvet-i Camia*.

“Peki, olsun” diyerek ilk sayfasına baktı. Maalesef bu refikimizin bazı resimleri bile bir acayipti. Kimi yerde bir gövde, kimi yerde tek bir kafa görebiliyordu. Ertesi gün layık olduğu yere, kendi bodrumuna gideceğini bilmenin mutluluğu ile salonun en uzak köşesine fırlattı. *Aparatçik*’i çekip aldı.

“Ooo, yine İlhan” dedi. Haberden pek bir şey anlamadı. Bol bol “Lorries” adı geçiyordu. Kentin belediyesi bir şey yapmış, ama ne? İlhan da Lorries’de zaten başka bir şey yapmışmış, ama ne?

“Başkalarının hilaf-ı hakikat beyanlarının farkında olabilmek, bunları kendi gerçeğiyle ikame etmek olmamalı” diye, yeni amentüsünü bir kez daha tekrarladı. Boşlukları doldurmaya kalkmadı. Şimdilik hafızasıyla idare ediyordu ama bu gidişle pek yakında etrafın realitelerinden tamamen kopacağını hissetti. Neyse ki olayın ana hatlarını geçen yıldan biliyordu. “Herhalde o ana tema üzerine birtakım çeşitlemeler” diye düşündü. İçine somon ve kapari doldurduğu ikinci francalanın ifadesini almaya başlarken, uzak-yakın bir anı girdabına düşüverdi...

İlhan ile Perakonak Lisesi’nin ufak sınıflarından beri arkadaştılar. Farklı sınıflardaydılar ama müsamere kolunda pek yakınlaşmışlardı. İstanbul’un göbeğinde olmalarına rağmen, ne hikmetse sürekli köy konulu piyesleri sahneye koyardı öğretmenleri. Kendisi, ucu yanık şişe mantarıyla yapılmış bıyık ve çember sakallarıyla mütemadiyen mürteci köy imamı rollerine çıkar, İlhan da paso, “fedakâr fatih” veya “mis gibi misyoner" rollerini

oynardı. İşin tuhafı, bu müsamerelerden sonra Ferid’in din dersi dışındaki notları hissedilir derecede düşmüştü. Bir gün de din dersi hocası ve pek temiz kalpli bir adamcağız olan Sıraceddin Bey dersten önce dershane kapısında kulağına,

“Sabret benim mazlum ve mağdur yavrum, belki yarın, belki yarından da yakın!” diye anlamlı sözler fısıldamıştı. Biyoloji hocası Beril Hanım’ı memnun etmek ise neredeyse imkânsızdı.

“Bu ne biççim terliksi hayvaan, bu niyye takkunya gibi çi-zil-miş?” gibi gerekçelerle kendisini hırpalamaya ve notlarını pek fena halde budamaya başlamıştı. Sonra her şey, suflör olacak Tanju haininin sayesinde düzelmişti. Yıl sonu temsilinde, sahne gerisinde sırasını bekler ve Eskişehirli Kumuk bakkaldan (bakın bizde neler var) aldığı leblebi tozunu dibini deldiği külâhtan ağzına boşaltırken, Tanju bunu sırtından sahneye itivermişti. Zavallı Utku şaşkınlıktan, ne kadar leblebi tozu varsa külâhın geniş tarafından hepsini ağzına doldurmuş, sahneye öyle çıkmıştı. İlhan’ın, işaretparmağını burnuna sallayarak yaptığı melodramatik ve hamasi konuşmaya hırıltı, boğulma ve pufkurmalar ile cevap vermiş, tüm salonun ayakta alkışını almıştı. Temsilden sonra okul müdürü onu, herhalde İstanbul’un artık ebediyyen bir taşra kenti olmasından dolayı pek beşûş olan vali beye tanıştırmış, vali bey de cebinden bir mendil çıkararak Utku’nun makyajını elceğizi ile silmiş, kirpi saçlarını okşayarak,

“Mürteci rolü ancak bu kadar oynanır, aferin oğlum, hele... hele... berhudar ol..." demişti.

Arkadaşı Utku’nun çaresiz suskunluğunun İlhan’ın mert ve çocuk kalbinde bir ukde olarak kaldığı, hatta ileriki yıllarda *Lor* romanını bu etki ile yazdığı da söylenebilir.

O hikâye ise şöyleydi: Yaşadığı toplumun yavanlığı ve sade suya tiritliği, Mehlika Bankası genel müdürü İlhan İpek’in bir gün canına yetmiş, o da oturup *Lor* adında bir içtimai parodi yazmıştı. Olay lor yapmaktan başka hiçbir iktisadi faaliyeti olmayan bir kasabada geçiyordu. Sahne Ameristan’da, Amerika Müteferrik Devletleri’nin vahşi batısında, Shaky Pugit yakınlarındaki mahzun ve muhayyel Lorries kasabacığında kurgulanmıştı. Bankadaki pozisyonunu yitirmek istemeyen İlhan, gereken

önlemi alarak bunu “Erhan Jüt” müstear adıyla bastırmıştı gerçi, ama ufak bir seçkinler grubu hem yazanın kimliğini hem de verilmek istenen mesajı hemen anlamıştı. Bütün mesele petrol ve silah ticareti taifesinin hile karıştırarak seçimleri kendi adaylarına kazandırmasıyla ilgiliydi. Bu kitap kurdu seçkinlerin içindeki bir iki bozuk süt emmiş hain, vaziyete aymakla kalmamış, elçi cenahlarını da aydırmışlardı. İki dost ve müttefik ülke arasındaki ilişkiler anında gerilmiş, aradaki okyanus vesaireden ötürü değil, ancak Mr. Yorgo V[eysel] Çalı’nın savaş programı 2012 yılma kadar dolu olduğundan mesele örtbas edilebilmişti. Tanrının zekâ hususunda kendisine pek ağır bir kota koyduğu Çalı’nın, her şeyin bir roman, üstelik başka bir toplumu anlatan alegorik bir roman olduğunu anlayabilmesi için, kitabın İngilizceden Ameristan İngilizcesine çevrilmesi gerekmişti. O zaman,

“Haa, bizde Lorries diye bir yer yok yav... Trucks adlı bir kasaba var...” diyerek güzel ülkemize düşmanlık gütmekten vazgeçmişti.

Ama olay orda durmamış, metrûk ve melûl Trucks kenti romanı sahiplenerek Erhan’ı fahri hemşehri ilan etmişti. Tek bir roman “koskoca” bir kasaba üzerinde ancak bu kadar etkili olabilirdi. Tabir caizse, Trucks yeni baştan yaratılmıştı. Bunda birtakım işgüzarların kasabanın girişindeki trafik levhalarını, romanın gerektirdiği gibi “Lorries” olarak değiştirmesinin de bir katkısı vardı galiba. 11 Eylül felaketinden sonra ulusal birliğe her zamankinden çok ihtiyaç duyan Ameristan’da, Başkan Yorgo önce bu kasabayı, tek geçim kaynağı olan kamyon fabrikasıyla birlikte yerin dibine geçirmek istemişse de, danışmanları sistemin ne kadar demokratik olduğunu ispatlama kaygısıyla ufak bir referandum düzenleyerek halkın istediğini yapmanın daha şık duracağı konusunda kendisini ikna etmişler, biraz bön olan başkan yine de kamyon fabrikasını bombalama konusunda ısrarını sürdürünce mecburen bir uzlaşmaya gitmişlerdi. Başkan, kamyon fabrikasının külünü havaya savurmuş, fakat kasabanın adı Lorries olarak değiştirilmişti. Gerçi bu işi başlatan işgüzarların, Kanada’da yüz küsur yıldır köstebek hayatı yaşayan ve Ameristan’ı ifsad etmek için uygun fırsat kollayan, ana kraliçe Fargo himayesindeki isyankâr bir Britanyalı ajan grubu olduğu yıllar sonra anlaşılacaktı ama neyse... Erhan, işte o romanında, bir zamanlar Alaska’dan başlayarak California’ya kadar yayılan Rus kolonyal tüccarlar dönemindeki görkemli hayattan kesitler sunuyor, sureta dehşetengiz Ameristan eleştirileri ile, nefis bir Anadolu parodisi

yaratıyordu.

İşin şirinliği, yakınlarındaki en büyük kent olan ve batının New York'u olarak anılan Moskova (İdaho'da) kasabacığının gölgesinde kalmaktan bıkan Trucks ahalisi, Ameristan'da ilk defa adam yerine konmalarının tadını çıkarmak için romanı baştan sona okumuş, gerçek hayat ile uyduruk arasındaki uyuşmazlıkları –uyduruk lehine– kaldırmak için komisyonlar oluşturarak pürüzleri halletmişlerdi. Erhan, Rus döneminde yapılan bizon güreşlerinden mi bahsetmiş, hemen birkaç zavallı bizona güreş kıyafeti giydirerek meydana salıyor, bunların resimlerini *Pullman Husbandry Review* dergisinde yalvar yakar yayınlatıyorlardı.

Suat Ferid tüm bunları tatlı bir keyifle hatırlayarak içini çekti. Hiçbirinden bir şey öğrenemediği, ama özel yeteneği sayesinde hiçbirinde de öğrenilecek bir şey olmadığını bildiği gazetelere tuhaf bir nostaljiyle baktı. Yalansız dolansız bir hayatın ne denli sıkıcı olduğunu düşündü...

Üstelik kalkmış, şikâyetin ş'sinden bihaber bir reaya bölüğü yüzünden sert bir cendereye sokmuştu kendini! İşi hiç kolay değildi. Kendi adına konuşamayan "lâl" ailesinin öyküsünü anlatmak taahhüdüyle bir işe kalkışmıştı. Bu işten nasıl sıyrılacağım pek kestiremiyordu. Önünde iki yol vardı: Ya her şeyi aynen anlatacak ve roman dışına çıkacaktı ya da her şeyi tamamen uydurup roman formuna sokacaktı ki, ne yazdığından haberi olabilsin. Bu ailenin hayatı ve onlarla ilişkisinin sadık bir dökümü ile kim ilgilenirdi ki otursun gerçeği anlatsın? Yeknesak hayatlarında ne vardı ki romana döksün? Doğru, haklarında bilmediği dünya kadar şey vardı. Ama nihayetinde ne yaptıkları ortadaydı. Garibanlar kâğıt toplayıp satıyorlardı işte. Mistik hiçbir tarafı yoktu bu işin.

İşleri erken bitmiş, akşam pek erken çökmüş, okuyamadığı kitaplarla dolu bir evde "yalnız" kalmıştı. Birkaç gün ahşap evlerle, sonra da uzunca bir süre asıl evin restorasyonu ile oyalanabilirdi. Peki sonra?

"Vay canına, yalan meğerse insanın beş duyusu gibi bir şeymiş, mahrum kalınca değeri anlaşılıyor" diye düşündü.

Sesleri duyamayan, nesneleri göremeyen insanların neler hissedebileceğini kavramaya çalıştı. Sanki kendi durumu hepsinden daha ağırdı. Beş duyusundan herhangi birini değil, hepsini kaybetmişçesine bir meyusiyete

kapıldı.

“Yalan dünya” sözünün de gerçek anlamı bu olsa gerekti...

Suat Ferid birilerinin daha önce bu yollardan geçtiğini ve izlerini belli etmek için de, bu söz gibi, birtakım işaretler bıraktığını düşündü. Ya gerçek? Kâinatın tüm gerçeklerini bilmiş olsaydı yine böyle bunalıp, sıkılacağını anladı. O da aynı kapıya çıkıyordu. Suat hep aynı Suat; gerçeği değil, gerçeğe giden yolu bilmek istiyordu. Ya hayal?

“Onun da yarısı yalan, yarısı gerçek, anası doğru atası yanlış bir acayip melez, sen kalkar ona gidersin, o sana gelemez” diye fikir yürüttü.

Belki Osman Ferdi Mürdüm denen o adamı arayabilir, Sayın Kırımçak’ın ağzından kaçırdığı gibi bir şeyh mi, kendi Osman Hulûsi Beyefendi Ağa’sı ile aynı kişi mi değil mi, bütün bunları tahkik edebilirdi. Muhayyil-i Meçhûl olacak yeteneksiz determinist yüzünden, kendi sevgili şeyhi ile görüşmesi âlem-i hayalde bile bir imkânsızlıktı. Ama mademki bir isim olarak Osman Ferdi diye bir şahıs vardı, bu şahsın cisim olarak kendi şeyhi olup olmadığını bilmek de hakkı, hatta boynunun borcuydu.

Böyle düşünerek Osman Ferdi’ye bir ziyaretin altyapısını tasarladı ve meşru hale getirdi. İçten içe istediği şey, bu şahsın sahte bir Osman Hulûsi olarak arz-ı endam etmesi, fakat kanına ekmek doğramak için yanıp tutuştuğu, bir kadem akdem hesaplaşmak için can attığı o Meçhûl Muhayyil olarak tebellür etmesiydi.

“Bana bir de Anette gerek” dedi. Pasaklı masaklı, bir adayı vardı. Saatine baktı. Henüz akşamın altısı...

“Baskın basanındır. Ver elini Ördekkasap...” diyerek aşağı indi. Lâlendam’ı daha önce farkında olmadığı, bodrumdan yukarı, kendi katına çıkan merdivenin yarısında yakaladı. Hayretler içinde ve konuşmadan, beraberce yukarı, mutfak olarak kullanılan yerin yanındaki küçük bir odaya çıktılar. Suat şaşırmıştı. Hiçbir şey göründüğü gibi değildi.

Kızın elinden tuttu. Bildiği yoldan tekrar dışarı çıktılar. Böylece, onların yukarıda olduklarını zanneden Lâlfem ve diğerlerini çeşitli sevinçlere boğarak evden ayrılmış oldular. Sahile indiler. Lâlendam’ı Hisar yakınlarında bir butiğe götürdü Suat. Kıza ceviz yeşili ince yün bir kazak,

yeşilli, vişne çürüklü, hâkili bir İskoç etek ve “bu şimdi topuklusundan düşüp kafasını kırar" diye düşünerek düz tabanlı, rahat siyah bir ayakkabı aldı. Endamı lâl olan kızın dili de susacak diye bir kaide bulunmadığı için, kız yol boyunca bu yeni kılıktan şikâyet edip durdu.

LVIII.

Suat Ferid, Şeyhin evini eliyle koymuş gibi buldu. Kapıyı bildiği gibi açtı. Basri’nin bildik, tanıdık yüzü ve kirpi saçları, bıraktığı gibiydi. Adam önlerine düşerek Şeyhin geçen sefer misafirlerini kabul ettiği odaya götürdü. Odanın karanlığına rağmen Suat Ferid, Şeyhin koltuğunda oturan kişinin Osman Hulûsi olmadığını anladı. Bu daha kısa boylu, düz saçlı ve Şeyh ile kabil- i kıyas olamayacak, adeta çirkin, şişmanca bir adamdı.

Suat belli belirsiz bir memnuniyetle,

“Efendim sebeb-i ziyaretimiz..." diye başladı. Adam elinin bir hareketi ile Suat’ı susturdu.

“Biliyorum, Lâlendam Hanım ile kalktınız, benim kim olduğumu görmeye geldiniz, lütfen bilirseniz bana da bildirin. Bilmemekle, bilseniz ne kadar muztaribim..."

Suat Ferid’in herhangi bir şey söyleyerek itiraz etmesine izin vermeden hafif tertip tersleyerek de ekledi:

“Suat Bey, birtakım teferruata vâkıf olmamı hoşgörün, dahası, biz ne yazıyorsak beraber yazıyoruz... Anlayın artık.”

Suat aklı neyi emrediyorsa onu söyledi:

“Ama nasıl olur Osman Bey, benim Anette Hanım ile henüz kısa bir süre önce vaki olan serencamımı –hafifçe kızarmıştı– ve Osman Hulûsi Beyefendi ile bu evde görüşmemi taa yirmi yıl önce bir romanda yazmışsınız, yani öyle diyorlar...”

“Peki sizin bunu son haftalarda yazıp yirmi yıl öncesine yerleştirmediğinizin garantisi nerede acaba?” diye sordu Osman Ferdi. Cevap beklemeden de devam etti:

“Bakın, bazen nasıl hissediyorum biliyor musunuz? Hani o Haç-Hilal Ovası’nda an genişleyip büyümüş ve bir türlü düşemeyen bir su damlası gibi irileşmiş, irileşmişti ve gök kubbenin kendisi olmuştu ya, sanki o tunç musluk yeni bir damla topluyor, sonra bir yenisini daha... ve düşen ve zemine çarpan her damlada bir başka evren parça parça olarak dağılıyor... Yoo... Lütfen zırdeli olduğumu düşünmeyin hemen... Suyun hafızası vardır... Kanallara iniyor, denize kavuşuyor, yağmur olup geri dönerek tekrar musluktaki yerini alıyor... Birbiri ardına düşen ve kuyruğun sonuna giderek tekrar sıraya giren damlaların hangisinin önce olduğunu bilebilir misiniz? Bunu belirlemek için uğraşmaya değer mi? Bahusus, her damla Okeanos’ta yaşadıklarından bir parça bırakırken ve her damlada da Okeanos’un hafızasından bir cüz varken... Hafıza bulaşıcıdır... Su hatırlar. Hatırladıklarından kimi zaman mesut, kimi zamansa muztarib olur...”

Suat Ferid adamın kaldığı yerden devam etti:

“Ve bizim levh-i müpheme yazdıklarımız, çay kaşığı ile Okeanos’u tüketmeye kalkmaktır. Belki bunu yapamayız ama, Okeanos’un tadı nasıldır biliriz, dudaklarımızda tuz zerreleri kalır...”

“Bakın böylesi daha iyi, kabul edin artık, edin ve boşuna debelenmeyin. Gidin, Boyacıköy’deki mülkünüzü abad edin ve vaktinizi bekleyin.”

Lâlendam oyunbozanlık etti:

“Yani Efendina’nın içi rahat etsin, ben Anette sayılırım, Anette de ben... Öyle mi?”

“Sevgili kızım, herkeste bir nalıncı keseri haleti vardır, kendine yontar. Dediğin doğru da, sen Anette olduğun kadar Lâlmir, Lâlmir olduğun kadar peynir, peynir olduğun kadar demirsin, hem Osman Hulûsi Bey’e atılan gönder hem de onu biçen kılıçsın, musallada bir beden veya musalla taşısın, hem namazı kıldıran imam hem namazı kılınan ölüsün, bunların hepsi de sensin, sen.”

Suat Ferid dayanamayarak sordu:

“Siz Lâlmir’i nereden biliyorsunuz?”

“İlahi Suat Ferid, benim ben, bu evin bu ev, Basri’nin Basri olduğundan eminsin de sıra Lâlmir’e mi geldi? Sen hiç mi akıllanmayacaksın?"

Suat Ferid ise bu ziyaretinde işittiği şeylerin bir tür panteizm olduğunu düşünerek, adamın üzerinde umduğundan ve beklediğinden de fazla etki yapan bir çıkışta bulundu:

“Sayın Gördüm/Mürdüm, siz kimsiniz hiç umurumda değil, ben iki üç hafta önce bu evde Osman Hulûsi Beyefendi Ağa ile görüşüp konuştum, yanımda da Lâlendam değil, Anette vardı. Ben kimsenin suretini, taklidini, kopyasını istemiyorum, umarım ne dediğimi anladınız..."

Adam kekelemeye başlamıştı:

“Ama ben sizi kandırmaya çalışmadım ki... Ben de bilmiyorum ben kimim? Ben Osman Hulûsi’yi, eğer o ben değilsem, görmedim bile... Dolayısıyla bizatihi sizin, benim Osman Hulûsi olmadığımı söylemenizin bile benim için çok değeri var. Belki ikimiz peş peşe düşen su damlalarıyız, yaşadıklarımızı alıp Oke- anos’a götüreceğiz. Belki de, sizde de bende de Okeanos’tan ortak anılar var... Bilmiyorum ki... Lütfen siz de bunu anlayınız...”

Suat Ferid, adamın içtenliğine ve açıksözlülüğüne gizliden saygı duydu. Kendisi onun yerinde olsa, kitabının yirmi yıl önceki baskısını getirir, karşısındakini sahtekârlık ile suçlardı belki. Adamın samimi olarak “gerçeğin" peşinde olduğunu anladı. Yine de müelliflik kimde kalacak diye saklı fakat pek zorlu bir rekabete girişmişlerdi. Müellif-i Meçhûl’ün başka biri, mesela Hami olması ihtimali ise ikisini de iliklerine kadar ürpertiyordu.

Suat Ferid bu evde daha fazla kalmanın, bir miktar daha hafiyecilik oynamanın hiçbir işe yaramayacağını anladı. Müsaade istedi. Lâlendam,

“Ama benim de kamım aç... Ben de Testi Semahı temaşa etmek isterim. Gözünüzde Anette kadar değerim yok mu benim?" diye itiraz ettiyse de, ne Sayın Mürdüm’ün yemek sunacak hali vardı ne de Suat’ın kalacak gönlü...

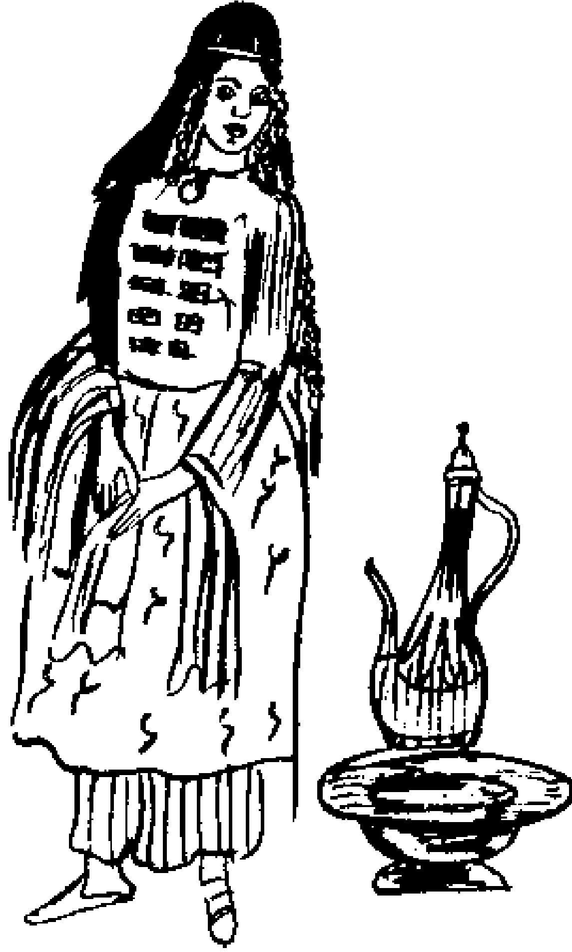
Basri tarafından uğurlandılar. Suat Ferid daha avluda iken başını çevirip arkasına baktı. Evi üç taraftan kuşatan apartmanların her birinde avluya bakan küçük banyo pencereleri vardı.

Sokağa çıktıklarında Suat Ferid hafifçe gülümsüyordu. Biraz yürüdükten sonra bir taksiye bindiler. Yolda hiç konuşmadılar. Lâlendam onuru kırılmış

bir kadın tavrı takınmıştı.

Dördüncü Bölüm

KÂİNAT-I MÜDÂNÎ'DEN
KÂİNAT-I MÜBEDDELE'YE

KAİNAT-I MÜDÂNÎ’YE SON BAKIŞ

LIX.

Biraz önce olanlar Azrail’e parmak ısırtmıştı. O da nihayet bir emir kuluydu.

“Git İstanbul’da sultanın canını al” denmişti, o da almıştı. Hwace’nin bedeni Berke’nin ayakları dibinde kaskatı yatarken, Azrail Osmanlı tarihinin en kısa hüküm sürmüş –tamı tamına on iki saniye– sultanının canı ile dönüş yolculuğuna çıkmıştı bile. Hwace’nin canı yaltaklanmaya başladı:

“Melek Bey Oğlum, me’aşallah hem süratlisiniz hem de pek dikkatli kanat kullanıyorsunuz. Bana da öğretsenize! Asuman-ı cennette lazım olacak herhalde...”

Azrail bu dalkavuklukları duymadı bile. Ya da duymazdan geldi.

Berke’ye gelince... Berke’nin zihnini bir sinsi firak, içini ise muhteşem bir karanlık kaplamıştı. Hwace, Hami, Mehlika, Osman Hulûsi ve kendi can kurdu tarafından terk edilmişti. Etrafındaki tüm evrenin kapkara volkan kumlarından oluşan bir çöl olduğunu, bu çölün diplerinde bir yerlerde Osman Hulûsi’nin omuzları genişliğinde bir delik açıldığını, kumların bu

delikten yavaş yavaş aktığını, böyle giderse, tahminen beş altı milyar yıl sonra bu acımasız çölün aynen başka bir evrene taşınacağını ve o zaman, görünmez bir elin tek bir hareketle bu kum saatini ters çevireceğini tahayyül etti.

“Ah izansız Osman, ceng û cidâl kapısını kapattın belki ama kâinatımızı da deldin bıraktın” diye söylendi.

Yüreğinin sıkıntısı âfâka omuz vermiş sıradağlar gibi yükseliyordu.

“Karışanım görüşenim kalmadı, aslında sevinmeliyim, nedir bendeki bu halet?” diye merakla sordu. İsterse ordusunu alır, sonu gelmeyen fetihlere çıkar, isterse haremde zevk ü sefaya dalar, isterse tuhaf şeyler biriktirir, Hint’ten, Çin’den kervanların nadir ve acayib nesneler getirmesini bekleyerek vakit geçirirdi.

Hiçbirini yapmak istemiyordu. Bunların ne kadar can sıkıcı şeyler olduğunu düşündü. Kendini atlatılmış, soyulmuş, tüm güçleri elinden alınmış hissediyordu. Öyle bir şey yapmalıydı ki dünya durdukça nam olsun. Bu kâinatı delip de giden Osman Hulûsi kurtçuğunun yaptığını soldursun...

Hwace’nin bedeni başında ne kadar bekledi, tam olarak bilemiyordu. Yüzükoyun yerde yatan ihtiyarın sağ elinin işaret parmağı, odanın bir köşesindeki *Duvduvani*'yi gösteriyor gibiydi. Uğruna seferlere kalkıştığı, oluk oluk kanlar akıttığı kitabı eline aldı... Kitap boş, bomboş, kendi dünyası kadar boştu. Yalnızca tek bir sayfasında kâfir hurufu ile bir şeyler karalanmıştı.

Ürkek bir kaplumbağa gibi korka korka kafasını tekrar odanın içine sokan Moşe’yi gördü. Hekimbaşı, sultanın öldüğünden son derece emin, “kötü" haberi gereken yerlere ulaştırmadan önce son kez kontrol etmek istemişti. Berke’yi kanlı canlı karşısında görünce hiç bozuntuya vermeden sultanın ayaklarına kapandı. Berke,

“Bırak bunları bre sülük azmanı, gidi hacamat müptelası zalim! Ne yazıyor şurada?" diye kitabı Moşe’nin eline verdi.

Moşe yazıların Türkçe olduğunu anlayıncaya kadar epeyce bocaladıysa da sonra oldukça rahat bir şekilde okudu. Sultan Hüsrev asrında bir Peynircizade Osman’ın Felemenk diyarına gidişiyle ilgili küçük bir kayıttı.

Berke omzunu silkti. Bu ad altında bir sultan herhangi bir zamanda hüküm sürmediği gibi, hadise de pek saçma geldi kendisine. Hangi aklı başında adam kalkar da Felemenk'e giderdi? Odayı terk ederken,

"Ağalara söylen, Hwacemizi tekfin eylesinler..." talimatım verdi.

Moşe Efendi,

"Hünkârım ya bu kitap?" diye sorunca,

"Ne idersen it... Al, senin olsun" diyerek çıktı...

Hekimbaşı akşam evine dönerken kırpık kâğıtçılar sokağına uğradı. Belki birkaç akça veren olurdu bu az kullanılmış deftere. Sokağın girişinde, seyyar eskicilerden bir adam neredeyse yolunu kesti:

"Onu bana sat, kaç para istersin?"

Moşe Efendi, adamın perişan hal olmasından mıdır, yoksa yalnızca dalga geçmek istediği için midir bilinmez,

"Yirmi altın" deyiverdi.

Adamın hiç sesini çıkarmadan paraları tek tek avucuna sayması, zavallı Moşe Efendi'nin sonradan çok, pek çok hayıflanmasına neden olacaktı. Hele sonraları, emekli kızlarağası Nehruz Ağa'dan Duvduvani Efendi öykülerini dinlerken kahrolacak, servetinin ve kalan ömrünün epey bir kısmını, kaçırdığı bu hâzineyi bulmaya hasredecekti. Öldüğünde Moşe Efendi'nin terekesinde çıkacak olan tam yedi yüz otuz adet boş defter, yüzyıllar sonra büyük nazariyelere yol açmış, bunun memlekette ilim ve irfanın gelişmesine sedd ü bend vurmak isteyen cehûdlarm Sion protokolü icabınca yaptıkları bir iş olduğu teması çeşitli mahfillerde ustalıkla işlenmişti. Oysa gerçek, her zaman olduğu gibi pek basitti. Zavallı Moşe Efendi, insafsız bir eskici oyununa gelmişti.

LX.

Sultan II. Berke'nin can kurdu hâlâ bedeninde olmuş olsaydı, herhalde o gece kıvrana kıvrana sabahı ederdi. Sultan sabaha kadar yine uyumadı ama muhteşem ve nâmütenâhî bir sessizlik deryasına gark olmuştu. Tahtının

üzerinde hiç kıpırdamadan, kurduğu bağdaşı bile bozmadan oturdu. Kızıl sakallarını izmihlal ve inkıraz ummanlarının onulmaz hüzünlerine, yok oluş enginlerinin koyu lacivert koylarının koynuna koyverip salarak uzattı, iki katma çıkardı.

İlk bakışta Anadolu yakasından doğuyormuş gibi yapan fakat Berke'nin pekâlâ bildiği üzere, aslında Asya-ı Vustâ taraflarından doğan kızıl bir güneş, karlar altındaki payitahtın son Osmanlı gününü aydınlatmaya başladı. Berke, dost-düşman hiç kimsenin akıl sır erdiremediği ve erdiremeyeceği bir şey yapmış, kendi hanedanını ilga etmeye karar vermişti:

“Ben cemi' halayıkın sahibi miyim ki müstakbel evladım bunları tevârüs etsin? Mülkün mülkiyeti bende midir ki onlara devredeyim, haşa, sümme haşa! Var yürü Berke Han, dip atan Kara Osmancık denli cesaret izhâr eyle, kısmetse anca olur, nasipse bunca olur... Gerisini il düşünsün!''

Berke'nin “azat buzat, git beni cennet kapısında gözet" kararını ilk öğrenenler, harem kadınları oldu. Bazı genç cariyelerin belli belirsiz mütebbessim halleri bir yana; çoğunun tepkisi, insanın kanını donduran, uluma ağlama arası çığlıklar kopararak elbiselerinin yakalarını sökmek, sökük yakalarından ak göğüslerine toz toprak bırakıyor gibi yapmak, yüzlerini tırnaklarıyla yırtmak ve kanlı gözyaşları dökerek asumana bir vaveyla salmak oldu.

Çığlıklara koşarak haremin kapısına yalınkılıç dayanan aklı karalı ağalar ve zülüflü zülüfsüz muhafızlar, sultanı karşılarında et, kemik ve sinirden mürekkep bir irade demeti olarak bulunca, dipsiz şaşkınlıklara düçâr oldular.

Berke, hepsinin şimdiye kadar duyduğu ve bir Osmanlı'nın duyabileceği en dehşetli emri verdi:

“Hay dokuz tuğ çekin, eğlenmen, dakika fevt etmen!"

Bütün saraydan sorumlu olan akağa kekeleyerek itiraza kalkıştı:

“Sultanım ec... ecdâd-ı izâmınız asla dokuz tuğ çektirmemiştir. Ancak Densiz Han lanetullah-ı aleyh eflâk-ı seba ve âfâk-ı ekalim aleyhine hurûc ettiğinde buna ictisar etmiştir. Ayin-i Osmani ve ber muceb-i kanun-u

padişahi iktizasınca...”

Kalkıştı ama Berke’nin mavi-gri gözbebeklerinin etrafında alev alev yanan kızıl haleleri görünce, küffar eline geçen sarp bir kale gibi aniden sükût etti...

Berke hâzinenin açılmasını emretti. Mehter inanılmaz bir duyarlılık ve hüzünle, hiçbir Osmanlı’nın çalınacağına asla ihtimal vermediği “Ağdı göklere Âl-i Osman, ağlasın felekler, yırtılsın asuman”ı çalmaya başladı.

Musiki ve haber, payitahttaki tüm asker ocaklarına yanar bir od gibi düştü. Bu yanık havanın tek bir anlamı vardı: Hem sultan hem de bütün erkek varisleri ölmüştü. Berke, müteveffa Sultan Burak’ın tek erkek çocuğu olduğu ve henüz bir oğlu da olmadığı için, anlaşılan o ki, sultan terk-i dünya eylemişti.

Kapukulu süvarileri eyer bile vurmadıkları atlarının boynuna düşmüş, dörtnala saraya koşuyor, yalınayak yeniçeriler dalkılıç olmuş, saraya seğirtiyor, bazılarının, karlı-buzlu kaldırımlar üzerinde kayan süvarileri geçtiği görülüyordu.

O zamana kadar, ağır hareketleri ile unvanlarının hakkını vermeye gayret eden molla ve softaların ise hiçbirinin başında sarık yoktu. Yaşlı, genç, onlar da saraya doğru akıyor, onların da herkes gibi ecel kuyrukları rüzgârda dalgalanıyor, ayakları kayıp düştükçe, içine düşmüş oldukları Arapça lügat paralama gayretleri akıllarının ucundan bile geçmiyor, Anadolu Türkçesinin çeşitli şivelerinde en oturaklı küfürleri savuruyorlardı.

Aklı birazcık başında kalmış olan Ercümend Paşa, Yedikule’de tutulan Kırım hanzadesini getirsinler diye iki dilsizi o canibe göndermişti, kendisi tahtırevanına bile çıkmaksızın, en güçlü kölesi Hamaseddin-i Habeşi’nin sırtına binmiş, kamçılarıyla Sarayburnu’na akan bu mahşeri kalabalığı yarmaya çalışan hizmetkârları sayesinde olabildiğince hızlı bir surette saraya ulaşmaya çalışıyordu. Şehirde bir fevkalâdelik olduğunu anlayan donanma kapudanları tüm leventlerini gemilerin yattığı Haliç’ten karaya dökmüşlerdi. Geçmiş derya cenklerinin mayhoş hoşluğu ile hâlâ sarhoş ve paytak denizciler, Süleymaniye taraflarının sarp yokuşlarına sardırmış, nefes nefese koşuyor, “benim” diyen değme peyklere meydan okuyorlardı.

En ufak bir yeniçeri patırtısında yağmaya uğrayacakları korkusuyla

hanelerine kapanıp kapılarını berkiten zimmiler bu sefer mevc vura vura bir sel gibi coşup taşan kalabalığa karışmış, ilerliyorlardı. Atalarının, Osmancık Han'ın orduları peşine takılarak Asya-ı Vustâ'dan geldiğine inanılan binlerce sokak köpeği, canları pahasına korudukları mahallelerinin sınırlarına kadar koşuyor, sonra aniden durarak ölüm kokusu almışçasına, başlarını semaya kaldırıp acı acı uluyorlardı. Eski gazalardan artmış ve artık kendi sokaklarından daha ötelere gitmeye gücü yetmeyen yaşlı savaş kurtlarının bu tüylü yoldaşlara sarılarak kaba avaz ile ağlamaları kanları donduruyor, en katı yürekleri bile ıslanmış kefen ketenine çeviriyordu.

Kentte bulunan az sayıdaki Avrupalı tüccar ve diplomat, "ha çöktü, ha çökecek" diye, alıp verdiği nefesi bile saydıkları, "bu kışı çıkarırsa, gelecek kış..." diye hakkında mektup üzerine mektup düzüp döşendikleri "kâfir imparatorluğun" çöküş anına şahitlik yaptıklarını biliyor, işin tuhafı hiçbiri buna sevinemiyordu. Bazılarının efkâr-ı umumiyenin ağır havasına kapılarak hüngür hüngür ağladığı görülüyordu.

Mehterin önce "dikkat âlempenah geIiyor"u ve sonra "karşıla"yı çalmaya başlaması o kadar şaşırtıcı oldu ki, sarayın dış avlusuna yığılmış kalabalığın vaveylası bıçakla kesilmişçesine durdu.

Berke'yi taa Macaristan'dan İstanbul'a taşıyan kara aygırın dev gövdesi burnundan buharlar fışkırtarak saray kapısından çıkarken, binlerce çift göz, sultanın, kapı pervazına çarpmamak için başını eğdiğini zannetti. Bu çıkışla beraber sanki görünmeyen bir güç dalgası da sarayın dışına taşmış, binlerce insanın yüzüne cenup ellerinden kopup gelen bir samyeli, bir sıcak hava kasırgası gibi çarpmış, boş bulunan bazılarının sendelemesine, bazılarının da yere düşmesine yol açmıştı. Sultanın âteş-i sûzânı eriştiği yerlerde karları eritiyor, buzlar bile muhakkak ve mukadder firkatin acısı ile gözyaşına boğuluyorlardı.

Berke, orada bulunanların yürek perdelerini titreten, bağırsaklarını birbirine geçiren bir sesle haykırdı:

"Mülgadır âl-i Osman,
münkarizdir hanedan,
vurulsun boynu kara lalenin,
varsın boş kalsın lâledan!"

Sonra eliyle işaret etti, içoğlanları deri torbalardaki altın ve gümüş paraları leblebi küreğine benzeyen küçük küreklerle havaya savurmaya başladı. Hiçbir Allah’ın kulu eğilip tek akçe almadı. Berke gizliden halkıyla gurur duydu.

“Alın ey ibadullah, rüşvet değil a, âlem içre tuğramız kalsın, bizden bir ufak hatıra” dedi daha yumuşak bir sesle.

İnsanlar, altınına gümüşüne bakmaksızın, karların içinden topladıkları paralardan birer tane alarak gerisini en yakınlarındakine vermeye başladılar. Birkaç saat içinde bu paralar, en ücra mahallelerdeki kötürüm, yatalak gazilerin ve elden ayaktan düşmüş ihtiyar ninelerin bile ellerine ulaşacaktı...

Berke, beyaz uzun paçalı poturu içinde tir tir titreyen Şıkk-ı Evvel Defterdarı Hasip Parkinson Paşa’ya,

“Taşrada da böyle itsinler,” emrini verdi, sonra avını gözetleyen bir alıcı kuş, pek fena ve kaygısızca gelişmiş bir sungur gibi başını ağır ağır Derya Kaptanı Konyalı Aşur Paşa’ya çevirdi:

“Denizlerimin kaptanı paşa, söyle de bozkırdan gelen bakır dipli gemiyi deryaya indirsinler...”

Dondurucu soğukta tomur tomur ter döken tecrübeli bozkır denizcisi yararsız olduğunu bile bile, iki dizinin üzerine çökerek inledi:

“Medet ya padişahım!”

O aralık, kıyamet-i sugrâdan bir sahife olan bu vahim günün karmaşasında babasını kaybeden küçük bir oğlanın cılız sesi, suskun kalabalığın kulaklarında yankılandı:

“Baba neredesin?"

Kalabalık can ü gönülden ve bülend avaz ile bu çığlığa yankı verdi:

“Babamız neredesin, bizi yetim koyup nereye?”

Sonra herkes, usta bir ressam tarafından bir kıyamet tablosuna hapsedilmişçesine sustu.

LXI.

Berke hafifçe gülümseyerek atını denize doğru sürmeye başladı. Hayvanın ayakları kardan bir yastık üzerinde hiç ses çıkarmadan süzülüyor, adeta bir kızak üzerine raptedilmiş tahta bir oyuncak imişcesine kayıyordu. Hiç kimse bu sükûn ve sükûtu bozmaya cesaret edemiyor, zaman yine eğrilmeye başlamış, uzuyor, uzuyordu.

Sonra bu kâinatın kubbesi de İstanbul'un tüm minarelerinden aynı anda verilmeye başlanan salâlar ile parçalandı. İmparatorluğun böyle dokunaklı bir akapellanın yarattığı kavruk bir çöl musikisi eşliğinde veda etmesi, herkesin ciğerlerine işlemişti.

O gün Berke haricinde ağlamayan kimse kalmadı.

LXII.

Berke en kısa yoldan sahile inmiş, sonradan bir Yeni Cami ile müzeyyen olup olmayacağı bile belli olmayan meydanın kıyısında, bakır gemisinin gelmesini bekliyor, denizden kopup gelen rüzgârın yüzüne çarptığı tuzlu buz zerrelerine hiç aldırmıyordu.

Ercümend Paşa'nın sarayın önündeki vedaya geç kalan Habeşi kölesi, sultanı burada yakaladı. Berke, buz üzerinde çift burgulu siyaseteyn taklalarını en azından Hwace'si kadar ustaca atan bu kocamış siyaset pirine döndü. Yürüyemediği için iki kölesi sadrazamı koltuklamış, öyle getiriyorlardı. Kara aygırın ayakları dibinde koltuklarının altından ellerini çektiler. Paşa, dizkapakları hurdahaş olmuş tahta bir kukla gibi yere yığıldı. Berke bir an Ercümend'in yerine sadrazamı buraya taşıyan köle Hamaseddin'i nasb ve tayin etmeyi düşündü. Sonra kendine göre omuz, Ercümend Paşa'ya göre kanat silkti.

"İbâdullah isterse cumhur ve şûra eylesin, ne hakkım var?" diye düşündü. Yalnız kendi elleriyle ibadullahın başına musallat ettiği bu beşeri yıkıntıyı temizlemesi gerektiğini anladı. Berke'nin,

"Ver mührümü bre matûh, gidi bunak" diyen sesi paşanın yüzünde bir kırbaç gibi şaklamış, paşayı korktuğuna uğratmıştı. Umulmayan bir çeviklikle ayağa fırlayarak ne kadar dinç ve güçlü olduğunu gösterme sevdasına düştü. Hami gibi Ahd-ı Atik okumadığı için hankanlar hakkında

bilgisizdi. Dolayısıyla sultanı bir gaga darbesiyle kendisini ikiye bölecek bir sungur suretinde gördü. Söylemeyi kurduğu,

“Ben bu sakalı değirmende değil, devlet-i âliyye hizmetinde ağarttım” cümlesini söyleyemeden kuzu kuzu mührü teslim etti...

Bunlar olurken kızıl bakırla kaplanmış bir köke olan gemi sahile yanaşmaya, lenger atmaya çalışıyordu. Berke bu manevranın tamamlanmasını beklemedi, atının başını denize çevirdi, atalarından Ilaçmış’ın yaptığı gibi, hayvanı mahmuzlayarak buz gibi sulara soktu.

Birkaç dakika sonra gemideydi. Şehri seyrediyordu. Kara aygıra bindirdiği iki denizci, birazdan kıyıya çıkacaklardı. Geminin tüm tayfası demek olan bu iki levendin kıyıya çıkmalarını, birinin saygısız bir hareketle Ercümend Paşa’nın mor harmaniyesini ihtiyarın sırtından çekerek aygırı kurulamasını keyifle seyretti.

Denizcilikten hiçbir şey anlamamaktan ziyade, herhangi bir limanda lengerendâz olurum endişesiyle, geminin demirini toplamak yerine pereng-i satvet’in müthiş bir darbesiyle zinciri kesti. Boğaz’dan gelen bir rüzgârı yelkenlerine dolduran köke, Akdeniz istikametine doğru nazlı nazlı süzülmeye başladı. Nereden çıktığı belli olmayan bir sis kökeyi bir saklıyor, bir meydana çıkarıyor, gökteki kış güneşinin bakır kızıllığındaki ışınları geminin kızıl bakır gövdesine yapışarak orada kalıyordu.

Sultan Berke-i Sânî Han atalarının kentinden, cihan payitahtından ve cihanın tüm kaygı ve kederinden, Asya-ı Vustâ şamanlarının dev bakır kazanlar içinde haşladığı kurban etleri kemikten nasıl sıyrılırsa öyle sıyrıldı.

Osman Hulûsi bu kâinattan öyle ayrılmıştı, kendisi böyle ayrıldı.

KÂİNAT-I MÜBEDDELE'DE GÜN YİRMİ / YİRMİ BİR

LXIII.

Suat Ferid, “hadise demek bundan ibaret” diye düşündü, bildiğini nereden bildiğini düşünmeksizin. O zaman bu biçare efendiler ve onların yazdıklarını allayıp pullayıp, nallayıp mıhlayıp şerh eden bu uydurukçular, tüm bu menâkıb ve tevârihi nereden, nerelerinden uyduruyorlardı?

Dün akşam önemli şeyler öğrenmiş, Osman Ferdi Mürdüm’ün zararsız bir uydurukçu olduğunu, muhayyilesini zorlasa bile bu hafızasız yazardan bir şeyh çıkaramayacağını anlamış, dahası kendi şeyhi Osman Hulûsi’nin başka bir boyutta, başka bir evrende hâlâ o muhteşem sadelik ve sarsılmaz huzuru içinde var olmaya devam ettiğini sezerek rahatlamıştı. Ördekkasap’taki ev asla ilk gittiği ev değildi. Çok iyi düşünülerek taklit edilmişti, ama nihayetinde bir taklitti.

“Osman Hulûsi asla başkalarının pencerelerinin kendi avlusuna bakmasına razı olmaz" dedi kendi kendine.

Evet, bir “Basri" sorunu vardı. Ama bu işsizlikte kendisi de bir mülakat yapsa, bir iki Basri, hatta birkaç da Hwace ve Hami bulabilirdi.

“Acaba ben de böyle mülakatla işe alınmış bir Berke miyim[7] Millet bu görevi bana mı verdi?” diye düşündü.

Sonra... Sonra Ördekkasap’tan eve dönmeden önce, somurtması geçsin diye Lâlendam’a topluluk içinde bildiği gibi eliyle yiyebileceği bir yemek olan pizza ve tavuk kanadı ısmarlamıştı. Sonra hem bardakların küçüklüğünden hem çayın çok acı olmasından hem de insana hiç neşe vermemesinden filan şikâyet etmesine bakmadan Boğaz’a çay içmeye götürmüştü kızı. Sonra...?

Suat Ferid bundan sonrasını hatırlamıyordu. Şu anda evinde, odasında olduğuna göre bir ara buraya gelmişlerdi, ama nasıl? Lâlendam yanında olmadığına göre ailesinin yanına inmişti, ama ne zaman?

Zihni açıldıkça Suat Ferid bunlardan çok daha önemli sorular sorması gerektiğini kestirdi. Son düşüncelerinden başladı: Lâlendam ile aralarında bir şey geçmiş miydi? Uzanıp saatine baktı. On iki saatlik bir süre kayıptı. Elbiseleriyle yatıyordu ama “yine de her şey olabilir" diye dudak büktü.

Dahası vardı: İmparatorluğun son üç yüz küsur yılma ne olmuştu?

“Tuhaf! Tuhaf şey... Benim hayatımdan yarım gün kayıp, altı yüz kırk senelik Osmanlı tarihinin de tam yarısı..." diye sanki önemli bir tesbitte bulundu:

“Sakın arada başka bir hanedan kurulmuş olmasın? Tam bu durumdayken hiçbir halt okuyamamak da ne demek oluyor?" diye hayıflandı.

Acaba kitaplarda bulamadığını hayat ona sunabilir miydi? Mesela kalkıp Eminönü meydanına gitse... Hani çocukluğunda davulculardan duyduğu gibi Yeni Cami direk istiyor mu istemiyor mu, kendi gözüyle görse... Yoksa zavallı Mürdüm’ün başına gelen kendi başına mı geliyordu? O gariban kendisini yazılanlara bir şekilde uydurarak rahata ermişti, acaba hayat da kendisini Suat Ferid’in kafasındakilere uydurma becerisini gösterebilecek miydi bakalım?

“Efendina kahvaltı yapacak mı bakalım?"

Lâlendam*ın neşeli sesi, Suat Ferid'in düşüncelerini bölüverdi...

Kız bir havluyu göğsüne sıkı sıkı dolamış, kısa saçlarından sular damlar bir halde yanına geldi. Pek keyifliydi. Suat Ferid bunu hiç ama hiç sevmedi.

“Ben, benim mazi-i müstakbeldeki torunlarımın iki yüz şu kadar yıllık davasına ihanet mi ettim acaba?” diye düşündü: Bu düşünce kendisine pek saçma geldi: “Ben naçizane Berke olsam bile, hanedan XVII. yüzyılın başında ilga edilmişse hangi torunlar?”

“Ne var kahvaltıda?” diye sordu.

“Her zamanki gibi kenevir çayı, bu da soru mu yani?”

Suat bu çayın niye ot ot koktuğunu, dahası ne diye bu aile tarafından bu kadar sevildiğini anlar gibi oldu.

“Keneviri nereden buluyorsunuz?”

“Bahçedeeen...”

Suat Ferid, ufak bir deneme daha yapmaya karar verdi: “Lâlendam, söyle bana Osmanlı imparatorluğu ne zaman sona erdi?”

“Ben bunları bilmem, Lâlfem bilir..."

Biraz çekinerek, daha şahsi olan ikinci soruyu sordu: “Lâlendam dün gece ne oldu?”

“Hiç... Aşağıda çay içiyorduk, ben sevmedim. Sonra geldik burada içtik...”

“Ben de içtim mi?”

İçten içe cevabın, “evet, şöyle iki Vuslat dolusu kadar” olmasını bekliyor, her şeyin kolayca açıklanmasını diliyordu.

“Yok. Ot kokuyor diye içmedin.”

“Sonra Lâlendam?”

“Sonra hep uyudun Efendina.”

Suat Ferid, daha sorular soracaktı ki bahçeden birtakım gürültüler geldiğini duyarak kapıya yöneldi.

Büyük bir kamyon, ahşap evleri getirmişti. Mimar-müteahhit Fahrünnisa Maltız Hanım, Suat’ın merdivenlerini çevik hareketlerle çıkıyordu. Kapı birden açılınca Suat ile burun buruna geldiler.

“Günaydın Beyefendi, evleri nereye kuralım diye soracaktım."

“Fahrünnisa Hanım, sizce Osmanlılar ne zamana kadar yaşadı?"

Kadın bir saygısızlık yapmak endişesiyle kekeledi:

“Şey... Rivayet muhtelif... Bilmem ki ne desem?”

Suat, sorusunu biraz değiştirerek sordu:

“Peki Yeni Cami ne zaman yapılmıştır?”

“İlahi Suat Bey! Sabah sabah bu tarih sınavı da nereden çıktı? Her sabah işe giderken görürüm ama bin dokuz yüz altmış sekizde mi yoksa yetmişte mi, bilmem ki..."

Bu kadarı kâfiydi. Evleri birkaç metre arayla, yan yana, eski evin biraz yukarısındaki nasılsa ağaçsız, çalısız kalmış bir düzlüğe kurmaya başlamalarını söyledi. Şimdilik restorasyona gerek olmadığını söyleyerek kadını savdı.

Birazdan taksinin içinde,

“Allah kahretsin, bütün bunların hepsi sidik kokulu bir kitap yüzünden oldu, lanet olsun, koskoca tarih-i Osmaniyi ziyan ettik,” diye düşünüyordu. Yeni Camiye kilitlendiği için etrafına pek bakınmıyordu ama Dolmabahçe’nin bulunması gereken yeri epey geçtikten sonra, Tophane civarında, ortalıkta bir gariplik olduğunu anlayarak bağırdı:

"Dönelim... Geri dönelim lütfen! Dolmabahçe’ye dönelim..."

“İstersen Köftetarla'ya gidelim abi," dedi şoför alaylı bir tarzda.

Suat Ferid “O dolma o dolma değil” diye laf yetiştirmeye üşendi:

“Sen geriye dönsene adamın canını sıkmadan!" diye adamı tersledi.

Şoför bir an, ön koltuğun altında sakladığı kısa ve kalın sopayı düşündü. Sonra Suat Ferid’in ürkütücü cüssesini dikkate aldı.

“Bu ayıya birkaç tane ekleştirsen daha da fena kızar, neme lazım" diye düşündü, kibar bir tavır takındı:

“Kusura bakmayın, karşı tarafın şoförüyüm de... Siz tarif edin gidelim..."

Geri döndüler. “Karşı tarafı bilmeme" sözü, Suat için her şeyi tepetaklak olmuş bu evrende bazı şeylerin aynı kalmış olabileceği konusunda bir umut

ışığı oldu. Suat Ferid arabayı Ortaköy'e kadar götürdü. Dolmabahçe yoktu; ne saat kulesi ne cami ne de saray... Hepsinin yerinde yeller esiyordu! Arabadan inmedi: “Şey... Burada ‘Dolmabahçe’ diye bir saray vardı da kapanmış... Biz yine Eminönü tarafına gidelim...”

“Kapanan kapanana abi, bizim mahalledeki zifaf sarayı da kapandı... Malum kriz! İş yapmıyor ki bu ortamda saraylar... Vatandaş ne yapsın?... Devletin el atıp bu sarayları kurtarması lazım...”

Suat Ferid dinlemiyordu. Köprüyü geçerken elini cüzdanına attı. Memleket parası olarak beş kuruşu bile kalmadığını gördü.

“Şoför Bey, ya bir bankamatik önünde dur ya da Euro vereyim” dedi utanarak.

“Fark etmez” cevabını alınca, adamın eline bir onluk banknot tutuşturdu. Biraz sonra taksiden inmiş, binlerce işportacı tarafından işgal edilmiş bir meydanın ortasında duruyor, kendi kendine söyleniyor, gelip geçenin kendisine omuz atmasına hiç aldırmıyor, herhalde üç yüz küsur yıllık,

“Yeni Cami direk ister
Söylemeye yürek ister
Benim kamım toktur ama
Arkadaşım börek ister”

manisini, çocukluğunda öğrendiği musiki ile söylüyor, bitince yeniden söylüyordu. Vakti bol taifesinden birileri yavaş yavaş etrafında toplanmaya başladı. Yaşlı bir adam Suat Ferid’in önüne bir mendil serdi, bir delikanlı “hade siftah benden” diyerek mendile bir kâğıt para attı.

Suat Ferid, tanımadığı bu parayı korkarak aldı. Çevirdi. Rahat bir nefes aldı. Paranın ön yüzünde bildik Atatürk resimlerinden biri vardı; bir de huzur veren “T.C. Merkez Bankası” ibaresi... Ama arka tarafında kavuklu, kaftanlı, heybetli bir ak sakallı koca resmedilmiş, altına da minik harflerle “Sultan ibn-i …………. Birinci Ercümend, 1601-1645” yazılmıştı.

Gayr-i ihtiyâri bir çığlık kopardı:

“Ohaa!..."

Ahali bunu bir sevinç göstergesi olarak aldı. Zavallı ozan bu bir lirayı çok

bulmuş, sevindirik olmuştu. Memleketin son üç yüz küsur yıllık tarihinin değişmesi fikrine yavaş yavaş uyum sağlamaya başlayan Suat ise, Ercümend'in, kendisi... yani Berke'den sonra neredeyse yarım asır padişahlık etmesi karşısında isyan etmiş, içinden "bre yalancıdolma kılıklı gidi, o gün neredeyse ölecek gibi duruyordu" diye söylenmeye başlamıştı.

Orada bulunanların hepsinin pamuk elleri cebe gitti. Birkaç saniye içinde mendili tıka basa beş, on, on beş, yirmi liralık banknotlar ile doldu. Bir delikanlı, yanındaki kıza göstere göstere bir elli lirayı mendile bırakınca bunun en büyük kupür olduğunu anladı. Onun arkasında da ilginç bir kompozisyon vardı herhalde. Suat Ferid bunu göremedi. Göremezdi... Ancak akşam Lâl ailesine sorduğunda, burada dağlar gibi bir Ercümend'in eliyle denizi göstererek eciş bücüş bir Berke'yi sürgüne yollamasının tasvir edildiğini öğrenecek, savurduğu sunturlu küfürden ötürü Lâl ailesinin lâl gibi kızarmasına neden olacaktı.

Suat Ferid bu maskaralığa bir son vermek gerektiğini düşündü. Mendili topladı. Paraları havaya savurmayı düşündüyse de yanında başka memleket parası olmadığını hatırladı. Manisini teşekkür makamında yana yakıla bir kez daha söyledikten sonra etrafı keşfe çıktı. Şimdi bir sürü feribotun yanaşıp kalktığı, bir zamanlar, evet hangi zamanlar, Berke'nin deryaya at sürdüğü noktaya gitti. Midesinin bulandığını hissetti:

"Keşke heykel ve mimari gibi sanayi-i nefise konularında da matbu malzemede olduğu gibi, yalanı görmez olaydım..." diye üzüldü.

Demir korkuluklarla çevrili, yuvarlak ve aslında çimen olması gereken sıkışmış toprak bir zeminin ortasındaki beyaz taş kaidenin üzerinde bir heykel grubu vardı. Şaha kalkan kara bir aygıra binmiş bir Ercümend, dirseğine kadar sıvalı ve kaslı koluyla kaldırdığı enli bir palayı, atın ayakları altında yatan perişan bir Berke'ye indirecekmiş gibi yapıyordu.

Berke'nin, sağ elini "n'olur kıyma" pozunda dramatik bir tavırla Ercûmend'e uzatması, Suat Ferid'e pek müstehcen geldi. Sıkışmış toprak zeminde küçük yağmur gölcükleri, boş pet şişeler, buruşuk kâğıt mendil kalıntıları, yüzük haline gelmiş ve ortasında kahverengileşmiş bir kan izi bulunan bir yara bandı ile açık gözleri camlaşmış, karnı çökmüş ölü bir tekir kedi vardı. Suat omuz silkerek heykelin denize bakan ön cephesine

gitti. Orada eski yazıyla yazılmış bronz bir plaket gördü. Biraz çaba harcayarak yazıyı söktü:

“lftirâk ve Tedenni cemiyetinin millet-i ferzend-i
Ercümend’e, devletimizin kuruluşunun üç yüzüncü yıl hediyesi.
Yıl 1901”

Suat Ferid kaideyi dolaşarak Yeni Cami’nin olması gereken yere baktı. Taa arkalarda Süleymaniye’nin sıradağlar gibi yükselen silueti, mahzun kalbine biraz olsun teselli verdi.

“Ben bu yeni tarihi öğrenmek bile istemiyorum... Kim bilir kimin tarihi bu!” diye muhafazakâr bir tepki gösterdi.

Yine de “Sultanahmet” diye bildiği yere gitmemezlik etmedi. Tam beklediği gibiydi, Ayasofya’nın karşısında böyle bir yapı yoktu!

Onun yerine dehşetli bir umursamazlıkla kırk elli katlı bir gökdelen dikmişlerdi. Binanın ana girişinin üzerinde büyük, sarı pirinç harflerle “The Hagia” yazmışlardı. Kızgınlıkla bağırdı:

“Ne yaparsanız yapın! Hepsi size müstahak! Sizin nenize gerek tarih ve kültür!”

Kalabalık bir Uzakdoğulu turist grubu ellerindeki rehber kitaplara bakıyor, parmakları ile bu yazıyı birbirlerine gösteriyor ve gökdelenin önünde hatıra fotoğrafları çekiyorlardı. Bir an Topkapı’ya gitmeyi düşündüyse de çabucak vazgeçti. Divanyolu’nu takip ederek Çemberlitaş’a doğru yürüdü. Nuruosmaniye de sırra kadem basmıştı.

“Yahu bu adamlar, adları her ne karın ağrısı ise, diyelim ki Ercülüler, hiç mi bir şey yapmadılar şu kalan üç yüz küsur yılda?" diye merak ederek harikzedegân apartmanlarının olması gereken yere kadar yürüdü. Yok, orada da bir diğer gökdelenden başka bir şey yoktu. Oysa kendi zavallı evi, Boğaz’da yerli yerinde duruyordu. Bunun da bir anlamı olmalıydı herhalde. Bir taksi durdurdu. Boğaz’a geri dönmeye karar vermişti. Arka koltuğa yığıldı.

“Oo, abim! Ulus’a mı?”

Suat Ferid şoföre tarih öncesi dönemlerden kalma bir yaratığa bakar gibi

baktıktan sonra, acıyla hatırladı. O lanet gece o kahrolası kitabı kendisine geri getirerek yüz doları kapan şofördü bu.

“Yoo... Taşındım... Boyacıköy’deyim artık...”

Şoförün tanıdık çıkmasına sevinmişti bir anlamda. Yol da yeterince uzundu. Adamın ağzını şöyle bir yokladı:

“Ne diyorsun sen bu işlere?”

Adam “hangi işlere” demeden anlatmaya başladı. Durum çok ve çok kötü idi. Hükümetin LPG fiyatlarına zam yapmaktan başka bir şey bildiği yoktu. Ama taksiciler şu önümüzdeki salı günü kontak kapatıyorlardı, bakalım ne yapacaktı o hükümet? Suat Ferid bu LPG muhabbetinden sıkılmıştı, bir çıkış yaptı:

“İyi de, seçmeseydi bunları bu millet güzel kardeşim!”

“Orası öyle abi" diye anında yan çizdi şoför. Sakallı makallı, kimin ne olduğu belli olmuyordu bu günlerde. Arka koltuktaki iri yarı adamın devletle bir bulaşıklığı olabilirdi. Sanki emin olmak istermiş gibi sordu:

“Sayın abim, acaba ne işle iştigal ediyordunuz?”

“Yazarım, roman yazıyorum..."

“Sayın abi tüm kabahat bizde, adam madam olmayız biz... Bize devlet ne yapsın? İtalya’da, yayalar daha yola adımım almadan araçlar zınk diye duruyormuş, medeniyete bak abi!... Teyzemin oğlu da daha geçen yıl İngiltere’ye gitti, anında üç katlı bir ev aldı, refaha bak abi...”

Suat Ferid’in karşılaştığı, teyzesinin oğlu İngiltere’de ev alan bilmem kaçıncı şofördü! Dehşetli bir tahayyül fıkaralığıydı bu. Akraba hep teyze oğlu, ev hep üç katlı, gidilen ülke hep İngiltere... Bu seferkinde bir de “İtalya-medeniyet” repliğinden de esintiler vardı. “Dönerin-dolmanın hazırı oluyor da yalanın niye olmasın?" diye gülümsedi Suat Ferid. Biraz eğlenmek istedi:

“Sen bizde ev almak daha mı zor diyorsun?”

“Yok sayın abi, yanlış anlattım yani... İngilizler geldi buraya, gördük işte... Hani Perakonak-Lungheel maçı için... Çulsuz bir alay serseri... Yoksul olabiliriz ama bayrağımıza söz ettirmeyiz yani!... Gençler göbeklerinden

işetmiş bırakmış keratalar...”

“Ee, peki bizim bu Avrupa sevdamıza ne diyorsun?”

Şoför derin bir iç geçirdi:

“Ne diycem sayın abi... Görelim artık gerçekleri! Avrupa’ya gireli yirmi şu kadar sene olmuş, adam hâlâ bize serbest dolaşım hakkı vermemiş, kalkmış ben koyunu danayı nasıl kesermişim, ona takıyor, posta koyuyor... Ben senin domuzu nasıl kestiğine bir şey diyor muyum? Yoksa kesmeden mi lüpletiyorsun pembe pembe domuzcukları?”

Suat Ferid cenahında uzun bir sessizlik olunca üsteledi:

“Haksız mıyım abi?”

“Haklısın... Haklısın...”

Ön taraftaki, hâlâ sağlam bir zemin bulamamış olmanın sıkıntısıyla ekledi:

“Sayın abi, ailede İngilizlik varsa özür dilerim yani...”

Suat sahilde indi.

LXIV.

Bak sen, demek Avrupa’ya girmişiz ha! Bunun 1601’deki hanedan değişmesi ile ilintisi ne” diye düşüne düşüne evine giden yokuşu tırmanmaya başladı.

Adamlar arı gibi çalışmış, birkaç saat içinde kulübelerden birini kurmayı neredeyse bitirmişlerdi. Suat pek sevdiği tahta kokusunu derin derin içine çekerek evi dolaştı. Daha bir miktar iş vardı. Lâlendam, hamam-bodrumun kapısında durmuş, işçileri seyrediyordu. Üzerinde dün geceki kılığıyla, sevimli ama gülünçtü. Kıza doğru gitti, beraberce içeri girdiler. Lâlgiller yine ateşin başına çökmüş, her zamanki gibi kenevirli çay içerek keyifleniyorlardı.

Küçük Lâlmina’yı yerinden kaldırarak kızın yerine geçti, onu da dizine oturttu. Lâlfem’in uzattığı çayı yudumlamaya başladı. Bu ailede en ufak bir değişiklik olmaması Suat’a müthiş bir güven veriyordu.

“Valide sence Osmanlılar ne zamana kadar yaşadı?” diye damdan düşmece sorusunu sordu.

“Bilmem, en son Osmanlı ne zaman öldüyse o zamana kadar herhalde,” diye bir cevap verdi kadın.

“Peki, Sultan İkinci Berke hakkında ne bilirsin?”

“Anı bilmem ama seni ranâ bilirim Efendina,” dedi Lâlfem gizemli bir tavırla.

Suat Ferid bu kadının imalarından bıkmıştı.

“Ne bilirsin bir yol de bakalım!” diye aşikâr meydan okudu. Kendini her şeye hazır hissediyordu. Kadın elini yüzüne atarak, yüz derisini soyup çıkarsa, altından Hami Şeker’in o müstehcen yeşil gözleri çıksa bile şaşırmayacaktı. Lâlfem bunu yapmadı. Yalnızca belli belirsiz içini çekti:

“Tam altı tane efendi gördüm, siz, sizi bilmezsiniz. Ben bilirim. İnce bağırsaklarınızda, Lâl taifesinin ürettiği artık değeri nasıl çeker, somurursunuz, oraya kadar bilirim..."

Suat’ın canı sıkıldı.

“Baka valide bana minnetiniz Lâlmurad’ın getirdiği ve getireceği zarflar mıdır? Ben devasa bir imparatorluğu yellere verip deryaya at sürenim, bu böyle biline..."

“İçiniz bunalıp, başınız daralınca onu da yaparsınız..."

Bu cevap üzerine çılgına döndü Suat. Artık varlığını bildiği iç merdivenlere bir hışımla yöneldi. Biraz sonra tekrar bodrumdaydı:

“Buyur... Oğluna da söyle, bana para mara getirmesin!"

Elindeki zarfı hiddetle savurdu. Zarf birkaç perende attıktan sonra doğruca ateşin üzerine kondu, önce kendisi kavruldu. Sonra içindeki yeşilli turunculu milyonlar.

Evet, milyonlar!

Sual ellerini ateşe sokarak yarısı yanmış bir yirmi milyonu kurtardı. Hayretler içinde kekeledi:

“Ama... ama... Dışarıda böyle paralar yok artık..."

Lâlfem bigâne bir ses tonuyla, “Orası bizi ilgilendirmez,” dedi, “dışarıda ne para varsa biz onu getiririz. Sen de ister at ister yak...”

Suat yarısı yanmış parayı mahkemeye sunulacak bir kanıtmışçasına dikkatle cüzdanına yerleştirdi. Bu küçük olay bile dünden bugüne dehşetli bir dönüşüm olduğunu gösteriyordu. Lâlfem ile bir kaynana-damat dalaşması gibi algılanabilecek bu tartışmayı yaşadığına pişmandı. Daha mesafeli bir sesle “hoşça- kalın” diyerek, dışardan kendi katına yöneldi.

Lâlfem bu takıntılı Efendinanın arkasından hiç de gayri memnun olmayan gözlerle baktı. Hiç olmazsa kendilerinin de bu enkazda yaşama hakkı olduğunu kabul etmiş, birtakım sonradan görme havalara girmemiş, bir yandan komşulara karşı “malım-mülküm-benimdir-kokuyorlar-defolsunlar-kusura bakmayın-bunlar böyle-bunların yüzünden serbest dolaşım hakkını alamadık” tavrını takınıp bir yandan da Lâlgil dişilerinin kocası rolünün üzerine atlamamıştı.

“Senden tek memnuniyetsizliğimiz de bu ama Efendina. Erdemin ve namusun bize iki numara büyük geliyor, daha da mühimi biz üremek, yaşamak, çoğalmak, senden döl almak istiyoruz” diye mırıldandı...

Suat Ferid yatağında sırtüstü yatarak düşünüyordu. Kendisiyle “malul ve yatalak düşünür Utku Suat Ferid Ceylani” diye alay etti:

“Demek Avrupa’dayız. Demek tarih benim okulda kafamı patlata çatlata öğrendiğim tarihle aynı değil. Belki de o sarsak Ercü ile o sarımsak kafalı oğlu, Kızıl Elma önlerine filan da hiç gitmediler...”

Gözlerine öfke ve gözyaşları aynı anda hücum etti. Burun farkıyla öfke galip geldi. Yatağından indi, bir elinin beş parmağını iyice açıp havada salladıktan sonra göğsünün üzerine koydu. Görünmez birileriyle polemiğe girişti:

“Benim ecdadım bunlar gibi sinameki değildi... Hepsi ayakta, ulu çınarlar gibi öldü, bir tanesi bile, yeni uç vermiş kabak sürgünü gibi yerlerde sürünmedi... Berke salağı nefsine yenilip terk-i kâinat etmeseydi, benim ahfadım da asla sürûnmezdi... Benim bildiğim alternatif tarih de buna şahittir zaten... ‘

Sonra yeni düşünceler zihnine hücum etti:

“Mamafih bu müptezel sülalenin bu zelilâne siyaseti Avrupa’ya girmemizi kolaylaştırmış olabilir... işe bak!... Kıç üzerinde oturup yayılmanın da ödülleri var...”

Evet, evrimciler haklıydı, tabiat en güçlüyü, en mükemmeli, zeki, çevik, faal, müteşebbis olanı ve intibak edeni seçiyordu. Seçiyor ve yok ediyordu! Sonra aklına Anette geldi:

“Kim bilir hangi kâinatta, hangi boyutta, hangi şehrin hangi semtinin hangi apartmanında yirmi yıl önce bir fındık kırdın Belçikalı cüce sürtük...”

(Suat Ferid, kızın kendisine darılmasına yol açan kuruntu ve alınganlıklarından ders almamıştı. Memleketimizin yeni tarihini hemen hiç bilmemesine, Avrupa’ya nasıl girdiğimiz konusunda elinde hiçbir delil olmamasına rağmen, yazdığı senaryoya inanmayı tercih ediyor, dahası zavallı Anette ile Avrupa’yı özdeşleştirme sathilik ve sakilliğinden kendini bir türlü kurtaramıyordu. Birazcık daha kafası bassa, bu kurguladığı paradigma içinde bile durumun sakatlığını anlardı: Anette-Avrupa özdeşliği varsa, daha önce orada soluğu alan bir düzine ülke ve onların Suat Ferid’leri oraya ulaşmak için acaba ne yapmıştı? Haydi ona tarih diyelim, Avrupa’ya girmeye soyunan diğer adaylar ne yapacaklardı? Ne diye soyunup tumanı-çakşırı fora ediyordu bu Bulgar mandıracıları ile Macar at cambazları bakalım? Bunları düşünmedi. Anette bir tek kendisi için var zannediyordu...)

[Sayın Kmmçak, lüzumundan fazla aleni ve kaba ise, parantez içindeki bu açıklama kısmını kaldırabiliriz, O.F.M]

“...Dolayısıyla benim sana sadakatimin ne anlamı kaldı artık?"

diye feveran etti.

Fıtraten mevcut dürüstlüğünü artıran *Duvduvani* epizodundan sonra içinde duymaya başladığı, kimi zaman Muhayyil-i Meçhûl kimi zaman Şeker Hami olarak algıladığı ses yine alaya başladı:

“Ooo Suat Ferid Beyler Lâlendam Hanım’a bir yazılmışlar pir yazılmışlar... Hani Anette’in tahakküm-û hayalinden bir kurtulsalar, ya Allah ya fettah, yumulacaklar Lâlendam kızımıza...”

Suat “kızımız” üslubunun kendisinde ayaklandırıp uyandırmaya çalıştığı şeyh imgelemini elinin tersiyle iterek, açıkkalplilikle,

“Haklı olabilirsin” dedi.

Ses bu kestirip atma karşısında pek memnun olamazdı. Olmadı da. Somurtup –evet sesler de somurtur, büzülür, ekşir, buzdolabının yumurtalık kısmında unutulup kalmış limon eskisi gibi bir köşeye çekilip oturur– Suat’ın yakasım bıraktı.

LXV.

Suat uzunca bir süredir, ısmarlandığı üzere Lâlgilleri yazıyordu. Yeni toplumun tahayyül ederek bilinçaltında biçimlendirdiği yeni tarihini de, bir arka plan olarak bu iskelete giydirmeye karar verdi.

Osmanlı XVII. yüzyılın başında yıkılmış, adını tam bilemediği Ercümend hanedanı devleti kurulmuş ve on yedinci yıldız olarak cumhurbaşkanlığı forsundaki soylu yerini almış, Türkiye Cumhuriyeti Devleti –evet bazı devletlerin cumhuriyeti olur, bazı cumhuriyetlerin de devleti– ağleb-i ihtimal 11 Eylül 1981’de Avrupa’ya girmişti. Lâl ailesinin bundan haberi olsa da pek umursuyor gibi durmuyorlardı.

“Kucak-tepe”sini fişe taktı, evet, yeni tarihte “odaksal dil eşgüdüm odasının” istekleri doğrultusunda, dizüstü bilgisayara bu ad uygun görülmüştü, hummaya tutulmuş gibi yazmaya başladı. Başka bir kâinata geçti. Malum, bizim bir günümüz başka kâinatlarda günler, aylar hatta yıllara tekabül edebilir. Günlerce yemeden içmeden, dur durak bilmeden, gece uyumadan, gündüz oturmadan yazdı. Tırnaklarından kan sızıncaya kadar çalıştı. Bu kanın koyu mavi olduğunu gördü, şaştı. Romanını muhteşem bir finalle bitirdi.

Şöyle ki: Avrupa, tam beş yüz elli yıldır, Kırpık Kâğıtçılar sokağında ilk işyerlerini açtıklarından beri bıkmadan usanmadan yaptıkları kâğıt çevrimi dolayısıyla Lâl ailesini “altın zarf” çevre ödülüne layık görmüş, bunu ülkemizdeki temsilcisi Mademoiselle Anette eliyle Lâlendam’a vermişti, Lâlendam, Anette ile aynı anda bir mekânda bulununca kimliği konusunda düştüğü tereddüdü rafa kaldırmış, kendisinin Anette olmadığını anlamış,

huzura ermişti.

Üstelik Suat kendince muzip bir şirinlik daha yapmış, bütün romanı “Vuslat Çaydanlık” tarafından kurgulanmış olarak yazmıştı. Anlatıcının geveze bir çaydanlık olması çok şeye izin veriyordu; Vuslat yeni toplum, yeni tarih üzerine ağzına geleni söylüyor, kantarın topuzunu epeyce kaçırıyor, yükselen türedi sınıfı ve bunların cahilane davranışları aleyhine demediğini koymuyordu...

Evinin yakınındaki güdük minareli caminin bitişiğindeki “ağarası cafe”ye gitti. Yakında yeni ahşap evine taşınacağı için paketleri çözmeden bıraktığından yazıcısının, pardon, “parmaksal yazbas”ının nerede olduğunu bilmiyordu. Romanına henüz bir başlık uyduramadığını hatırlayarak “Lalettayin bir şey koyalım, sonra değiştiririz” diye düşündü. Kelimelerin musikisini yakalamaktaki şansı yine yaver gitmişti:

“Lalettayin Lâlendam!” diye bağırdı. Hemen metne geri dönerek, aşk-meşk hususunda bu başlığı haklı çıkarmaya yetecek birkaç saplama yaptı. Kendine bir çıktı aldı. Sonra bütün romanı “ilişik” ederek “ooo Sayın Kmmçak”m ağ adresine gönderdi.

Beş dakika sonra cep telefonu çaldı. Sayın Kırımçak, yarın sabah saat onda kendisini Maslak YazmKule otuz yedinci kattaki ofisinde bekliyordu.

Yürüyerek evine döndü. Tahta evlerin ikisi de kurulmuştu. Kendisi için peylediği evi bir dolaşmak istedi. İçeri girince şaşırdı. Bütün ev eşyası taşınmış, birtakım paketler de bu eve nakledilmişti.

“Lâl ailesi!” dedi. Ağır beyaz eşyalarını nasıl taşımışlardı?

"Ulan ecinni mi bunlar?” diye gülümsedi.

Sonra kitaplarından hiçbirinin taşınmadığını fark etti. Yan eve gitti. Boştu. Hamam-bodruma gitti. Gördükleri, kanını beynine sıçratmaya yetti: Lâl ailesi karıncalar gibi çalışıyor, Sual Ferid’in biriktirdiği eski-yeni tüm kitapları parçalayarak çuvallara dolduruyordu.

“Deli misiniz siz? Ne yaptığınızı zannediyorsunuz?” diye patladı.

Umursamaz gözlerle baktılar. Lâlmehmed,

“Kâğıtları ayıklıyoruuuz...” diye bir açıklama yaptı.

“Nasıl yani?”

“Kitapların kâğıt olan kısımlarını ayıklıyoruz” dedi Lâlahmed. Eli ile, sökülerek bir yana yığılmış bir deri cilt yığınını işaret ediyordu. Minik Lâlmina, Suat’ın en kıymet verdiği yazma kitaplardan birini yakalamış, müzehheb cildi bir yana, kitabın yapraklarını bir yana çekiştirerek, cildi kâğıt tomarından ayırmaya çalışıyordu. İncecik sesiyle mızıldandı:

“Efendina bana yardım etsin, o çok güçlü...”

Suat bayılacağını sandı, yerçekimine karşı koyarak göklere yükselen bir çağlayan gibi kafasına tırmanan kendi kanının kendisini öldüreceğini düşündü. Atılarak kızın elinden kitabı aldı. Hem korkmuş hem de biraz canı yanmış olan Lâlmina feryat ederek ağlamaya başladı. Suat çıldırmış gibi bağırıyordu:

“Delirdiniz mi siz... üşüttünüz mü... geri zekâlılar... angut sürüsü... millet misiniz, zillet misiniz lan siz? Sizin gibi reaya olmaz olsun? Yerin yedi kat dibine batsın...”

Ortalıkta görünmeyen Lâlfem ile Lâlendam, bu çığlık ve haykırmalara koşup geldiler. Lâlendam sakin bir tavırla sordu:

“Ne var Efendina? Niye böğürüyorsun?”

“Kitaplarım!” diye inledi Suat.

“Şu kâğıtlar mı?”

Soru Lâlfem’den gelmişti...

“Onlar kâğıt değil, dünyanın ve çağların bilgisi içlerinde saklı, kitap onlar!...” Suat ter ter tepiniyordu. Lâlendam son derece aldırmaz, hatta küçümser bir tavırla,

“Aa, öyle mi?” diye sordu, “Oku bakalım, ne diyormuş” diyerek parçalamakla meşgul olduğu bir XVII. yüzyıl cildini Suat’a verdi. Hepsi dikkat kesilmiş, Suat’ın ne yapacağım ve çağların bilgisinin ne menem bir şey olduğunu görmek istiyorlardı. Suat ağzı kurumuş olduğu için zorlukla konuşabildi:

“Ben... ben artık okuyamıyorum...”

Hepsi beraber omuz silktiler:

“Biz ezelden beri okuyamıyoruz, ne olmuş yani?”

Suat biraz kendine gelmenin iyi olabileceğini düşündü. Sakin olmaya çalışarak bir çıkış yaptı:

“Okurum okumam! Sizin benim malıma zarar vermeye ne hakkınız var?”

“Efendina biz de istiyoruz ki senin işe yaramayan malların kıymetlensin, para kazanalım, sana verelim...”

Lâlfem’in bu sözleri üzerine Suat teslim oldu.

“Ciltleri niye ayırıyorsunuz?”

“Tüccar bize yalnız kâğıt alırım, başka eski istemem, demişti. Biz de hep kâğıt satarız ona. Cilt dediklerini ayırırız, onun da alıcısı varmış diyorlar ama ben kırk yıldır görmedim...”

“Eee yani...”

“Yanisi şu: Elimizde oda dolusu cilt birikti, senin tanıdığın varsa gelsin baksın.”

Suat dudaklarını ısırarak bu ciltleri görmek istediğini söyledi. İki dakika sonra bir oda –herhalde hamamın soğukluğu olacaktı– dolusu kıymetli cildin karşısında, dili tutulmuş bir şekilde oturuyordu. Bazılarını çok yakından tanıdığı, benzerlerinin resimlerini gördüğü, müzelik enfes ciltler... Bazısı mücevher kaplı, bazısı bağa, bazıları fildişi, muhteşem, murassa ciltler... Birkaç tane som altından, bir tane de yeşim taşı plakalarla kaplı cilt...

Tezhipli deri ciltlerin ise kaç tane olduğunu, ilk bakışta tahmin etmeye bile imkân yoktu. Suat, cevabını gayet iyi bildiği halde sordu:

“Bunların hepsinin içinde kâğıt var mıydı?”

“Olmaz mı?" diye atladı Lâlmehmed ve Lâlahmed.

Suat, dışarıda yeni bir tarihle yeni bir toplum gördüğünde bile bu kadar şaşırıp yadırgamamıştı. Heykelin kaidesi altındaki kedi leşinin bile tanıdık, bildik bir havası vardı. Ama şimdi? Bu reayasının zır zır deli olduğuna bir kez daha emin oldu.

“Bre nâdân cühela! Bu ciltlerden bir tanesindeki tek bir taş, sizin kırk yıllık emeğinizi defalarca satın alır!...”

Yine hep yaptığını yapmış, kurallarını başkasının koyduğu bir oyunu kabullenmişti.

“Niye tek bir tanesini bile satmayı denemediniz?”

“Biz kâğıtçıyız Efendina, taşçı değiliz,” dedi Lâlfem buz gibi bir sesle, “Bir yere kaçtığımız falan da yok. İsteyen gelir, bunları da alır.”

Suat, bu kitapların içindeki “kâğıtlar” için derin bir acı duydu. Nelerin kâğıt kazanına geri döndüğünü düşünmek bile istemiyordu. Kura kura beylik bir cümle kurabildi:

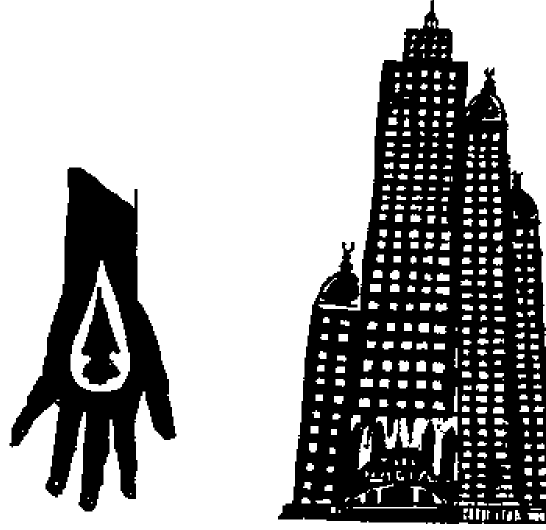
“Doğru, benim için onları okumak artık haram ama... ama... Orada koca bir geçmişin mirası var...”

Diğerleri yine omuz silktiler. Suat aslında kendisinin sonradan kazandığı, reayasının doğuştan mücehhez olduğu cehalet dolayısıyla artık ortak bir paydaları olduğunu düşünüyordu. Yine de, ölü yavrusunu sağa sola taşıyan bir maymun gibi seviyordu kitapları. Bütün boş ciltlerin ve henüz eskiciye satılmamış ciltli-ciltsiz tüm kitapların yeni evine taşınmasını emretti. Zaman ve para kaybettiklerini düşünerek yüzlerini ekşiten Lâl ailesinin de gönüllerini yaptı:

“Gelecek üç yıl boyunca bana vereceğiniz pay yerine bunları verin..."

İyi bir anlaşma yaptıklarını düşünen Lâlgiller şarkılar söyleyerek, neşeyle çalışmaya başladılar. Suat günün geri kalanını, birtakım boş ciltleri birtakım çıplak kitaplara uydurmaya çalışmakla geçirdi. Bazılarında yanılması mümkündü ama kitapların ve ciltlerin tüm boyutlarıyla birbirlerini tutması gerçekten küçük bir ihtimal olduğu için, hayli başarılı eşleştirmeler yaptı. Yarından tezi yok, müzeleri arayarak bu hâzineleri olmaları gereken yerlere ulaştıracaktı. Bu karan sayesinde gece nispeten huzurlu bir uyku uyudu. Öyle ya da böyle, birkaç yüz kitap ve galiba, binlerce boş cilt “kurtarmıştı.”

KÂİNAT-I MÜBEDDELE’DE
GÜN YİRMİ BİR / YİRMİ İKİ

LXVI.

Suat Ferid erkenden kalktı. Kitap ve ciltlerin durduğu büyük odayı güzelce kilitledi. Lalettayin Lâlendam’ı koltuğunun altına kıstırdı. Cep telefonuyla bir taksi çağırdı. Gelen şoföre sahile inip İstinye’ye dönmesini, oradan Maslak’a çıkmasını söyledi...

YazmKule’de Sayın Kırımçak kendisini büyük törenlerle karşıladı:

“Gözlerimde yaşlarla, dört saat kafamı kaldırmadan okudum, bitirdim... Bu sizin başyapıtınız Sayın Ceylani! Bu bir dil abidesi... O.F.M. rumuzu ile yazdığınız kısımda artık gülmekten altıma yapıyordum... tuvalete zor yetiştim... Leman kapının önünden okumaya devam etti... Şaheser!... muhteşem... yanlız her zamanki gibi dostane önerilerim olacak... Alınmazsınız, sizi bilirim..."

“Buyrun, Sayın Kırımçak."

“Efendim, evvela Erhan Jüt ile pek hoş bir edebi münazaraya giriyorsunuz

ki cidden tebrikler! Bunu muhakkak daha önce kendisiyle konuşmuşsunuzdur... nefis... nefis...” Suat Ferid asıl önemli lafların hemen gelmeyeceğini, adamın daha bir süre yıkama yağlama faaliyetine devam edeceğini hissetti. Kibar bir insan olduğu için “sadede gelelim lütfen” demedi. Onun yerine, son yirmi yılda İhsan Bey’de vaki değişiklikleri düşünerek vakit geçirmek yolunu seçti. İlk karşılaştıklarında adamın yeşil bir parkası, insanı sağlı sollu iki tokatla bayıltabilecek kadar kaim ve güçlü bıyıkları ve garip, salkım saçak favorileri vardı. Ensesinde kıvrımlar yapan siyah saçlan, doğal yağların yardımıyla arkaya doğru taranmıştı.

Sonraki yıllarda ön tarafı ve tepesi açılmış bir başı, uzun atkuyruklu bir saçı ve karman çorman bir sakalı olmuştu. Şimdiyse yuvarlak, biçimli başı Cavlaki dervişlerinde olduğu –evet olduğu, ne zaman?– tarzda, ayna gibi kazınmış, bıyık ve sakalları keza matruş, pek sevimli bir hal içindeydi.

“...yanlız” sözünü duyunca kulaktandı:

“Dilini eşşekarıları soksun İhsan... Evrenler değişti, hâlâ yalnız demeyi öğrenemedin. Ne ‘yanlız’ı?”

Adam devam ediyordu:

“Yanlız Lorries kitabı üzerine biraz farklı düşünüyoruz... Asıl mesele olan, biz Batılılaşmış Türklerin seçimsizliği ve çözümsüzlüğü olayını hafif tertip atlamış durumdasınız. Hani iki ucu...” Suat adamın sözünü kesti:

“Bakın İhsan Bey, herhangi bir şey atlamadım. Ben naçizane o ikilem ile ilgilenmiyorum. İlgilenmediğimi de görmek ve göstermek zorunda değilim...”

Biraz sert kaçmıştı. İhsan Bey dehşetli bir kıvırtmaca yaptı: “Aman üstat, ben de onu söylüyorum ya... Hafif tertip atlamışsınız diyorum, ne iyi yapmışsınız!... Keşke ağır tertip atlayaydınız! Elinize sağlık, Türkiye sıkıldı artık bu söylemden hocam... Ne oyunbaz, ne neşeli bir metin olmuş sizinki, haddim olmayarak bir kez daha bravo..."

Suat Ferid damdan düşer gibi sordu:

“Peki şu Berke’nin kendi hanedanını ilga etmesi hadisesine ne diyorsunuz?”

İhsan Bey’in yüzünde bir karışıklık oldu: “Ben de oraya geliyordum

efendim. Yayınevimizin avukatlarıyla görüştüm. Tam on üç ayrı yasayı ihlal ediyoruz burada..."

“Mesela?”

“Mesela Devlet-i Âliyye-i Ercümend‘den müdevver Cerâim Kanunnamesi madde birin ağır şekilde ihlali söz konusu...”

Suat’ın soran bakıştan karşısında devam etti:

“Şey... Ben şahsen çok aldırmam ama ‘Ercü’ diyerek tahfif ve tezyif suçu işliyormuşsunuz...”

“Aman canım, bütün günahım bu olsun, değiştirin Ercûmend yapın, olsun bitsin...”

“Teşekkürler, sizin gibi büyük bir yazara da bu yüce gönüllülük yakışır... Ama başka hususlar da var. Fikir olarak bile olsa, paramızın bol sıfırlı milyonlar mertebesine çıkabileceğini telmih ediyorsunuz ki, mali bir suç olduğu için şimdi durduk yerde ceza vermeyelim... Sonra... sonra... eski kitapların sanki korunması gerektiği, kâğıt hamuru yapılmaması gerektiği gibi bir intiba ediniyor insan...”

“Anlamadım, gerçekten de öyle değil midir?"

Beti benzi atmıştı Ihsan Kırımçak’ın:

“Efendim, şahsi düşüncelerimizin ne önemi var? Belki de öyledir, ama kanun açık. Basın Yayın Zorunlulukları Yasasının tam dört ayrı maddesini yine ağır şekilde ihlal etmiş oluruz burada...”

“Hepsi bu kadar mı?”

“Maalesef, bu türden irili ufaklı, çoğu hafif veya orta şiddette daha birkaç ihlal var... Bir de şeeey..."

“İhsan Bey buyrun, çekinmeyin...”

Sayın Kırımçak sesini alçalttı:

“Lütfen yavaş! Leman olacak casus cadı duyabilir... Sayın Ceylani siz aklınızı peynir ekmekle mi yediniz Allah aşkına? Nasıl olur da, bir değil tam iki adet tabu kelimeyi kör gözüm parmağına kullanırsınız?"

“Neymiş onlar?”

“Efendim ilga hadisesini birinin işlemesi mukadderdi, bekliyorduk. Kelimenin kendisini kullanmamak şartıyla aslında işlenebilirmiş... Ama bundan çok daha önemlisi, siz ‘restorasyon’ kelimesini kullanıyorsunuz!”

Suat aptal aptal bakıyordu...

“Evinizi restore etmekten bahsediyorsunuz... Üstelik restorasyon sırasında kullanılacak iki adet başka ahşap eve telmih var...”

“Yahu ne telmihi? Oturduğum ev o benim...”

“Biliyorum üstat... maalesef! Üstelik bizim açtığımız krediyle alınmış... Yandık biz... Topumuz yandık... Dahası Lâlgiller de öbüründe oturacakmış...”

Suat yavaş yavaş sabırsızlanmaya başlamıştı.

“İhsan Bey bunların ne kıymet-i harbiyesi var?”

Zavallı adam acı acı güldü:

“Tuhaf olmayın lütfen. Sanki aynı sözcükler cumhuriyetinde yaşamıyoruz! Sanki siz başka bir evrendeki Türkiye’den geldiniz... Büyük Çağrışım Denetim ve İmha Lügati’ni hiç karıştırmadan mı yazıyorsunuz kuzum siz? Ev, ülke, memleket, yurt demektir. Yıkılası ve zaten yıkılmış bir geçmişten kalma bir şeyin restorasyonu da ne demek oluyor? Üstelik bu hadise olurken, bir değil iki ayrı eve çıkıyorsunuz. Ne oluyor? Ev bölünmüş... Şeytan kulağına kurşun, inkısâma uğramış. Çok rica ediyorum! Biraz daha hassasiyet lütfen.”

Suat Ferid içten gelen bir merakla sordu:

“Ne yapabiliriz?”

“Basit efendim, basit! Açacağız sözlüğü, hoop... ilga yerine ‘kaldırma’, restorasyon yerine ‘onarma’ diyeceğiz, olacak bitecek...”

“İhsan Bey, peki olsun, valla anlamadım...”

“Nee, olsun mu? Allah’ım bana bugünleri gösterdiğin için bin şükür... Olsun ha! Bu ne âlicenaplık, bu ne fedakârlık... Böyle vatansever yazarlar oldukça tabii bizim sırtımız yere gelmez... Olsun... Olsun haa!”

Suat Ferid bir zil takıp oynamadığı kalan adama acıyarak baktı. Yabancı bir ülkede yerlilerin halini tavrını, gelenek göreneklerini beğenmediğini saklayamayan bir turist edasıyla.

“Peki nasıl oluyor da sokaklarda diz boyu düzensizlik, karmaşa, keşmekeş hüküm sürebiliyor bu laf cumhuriyetinde? Nasıl oluyor da ölü kediler, devletinizin atası olan Ercümend devletinin kurucusunu temsil eden heykelin dibinde yatabiliyor, atın cinsel organlarını dikizleyerek cam gözleri ile tacizde bulunabiliyorlar?”

İhsan Kırımçak buna bir soruyla cevap verdi:

“Suat Bey, siz sokaklarda Ercümend döneminden kalma bir tanecik mimari eser gördünüz mü? Pekâlâ biliyorsunuz ki o bir söz ve yazı imparatorluğu idi, Devlet-i Bîmanend-i Ercümend bir kanun ve mevzuat abidesiydi. Şimdi daha da kemale erdi. Resmi sözlüğünde kaç kelime olabileceğini kanun ile kısıtlayıp, bizatihi bu kanunun bile kaç kelime ile yazılacağını on kelimelik başka bir kanun ile belirleyen bir ikinci medeniyeti bana gösterebilir misiniz?”

Suat afallamış bir şekilde sordu:

“Ya Avrupa?”

“Bizi ne diye apar topar Avrupa’ya aldılar zannediyorsunuz? Aynı dil disiplini şimdi orada da hüküm fermadır... Biz girdikten sonra uzman bürokratlarımız Brüksel bürokrasisini bir silkelediler ki... Küffar önce su koyup itiraz etti ama şimdi kuzuya döndüler... Aaa! Ama beni tiye alıp nasıl da söyletiyorsunuz... Sanki uzaydan geldiniz de bilmiyorsunuz... Ama dostum, bu da sizin Tanrı vergisi yeteneğiniz... Adeta bir uzaylı gibi anlatmışsınız memleketi. Millet okurken kırılacak... Eee... şimdi anlaştığımız üzere reklam ve promosyon işini konuşalım efenim.”

Konuştular: Kitap çıkmadan günler önce sokaklara afişler yapıştırılacak, “Kimdir O? Sözün ve Yazının İmparatoru Kim?" diye sorulacak ve haftalar süren bir şartlandırmadan sonra Suat Ferid’in II. Berke Han suretinde büyük kıta bir resmi asılarak üzerine sadece şunlar yazılacaktı:

“O’dur O. O ne derse o olur."

Kitabı almak için müracaat edenler arasında çekilecek kura ile, ilk 500.000

kişiye paralarını bastırıp kitabı almak ayrıcalığı bir nevi bahşedilmiş gibi olacaktı. Anlaştılar.

Suat Ferid hemen oracıkta kendisi için Leman Hanım tarafından tasarlanmış özel giysilerle bir resim çektirdi. Kadın onu tüm duvarlarına siyah volkan kumu püskürtülerek karartılmış bir odaya almış, Suat'ın itirazlarına aldırmadan Berke kostümünü Suat'ın geniş eğnine elleriyle giydirmiş, bu işi yaparken de kulağına eğilerek şunları fısıldamıştı:

“İhsan hafiyesinden uzak dur... Asla güvenme! Mutedil cumhuriyetçi bir görüntü vermeye gayret eder... Ama dehşetli bir neo-Ercümendisttir...”

Suat Ferid yine faka basmıştı. Saf saf sordu:

“Ama o zaman niye benim Berke olarak piyasaya çıkmamı istesin ki?”

Kadın, çevresi neredeyse Suat'ınkine eş göbeğini hoplatarak güldü:

“İlahi ağbi sen hiç akıllanmayacaksın... Ottomanist olarak fişlenmenin bir neo-Ercümendiste sağlayacağı koruyucu kalkanı düşünmüyorsun bile!”

Sonra da yeşil lenslerinden birini çıkararak, tek ve simsiyah bir zeytin tanesini andıran gözüyle anlamlı anlamlı baktı. Yeşil bir Zümrüd-ü Anka çeliği keskinliğindeki öbür gözü anlamsız anlamsız uzaklara bakıyordu. Suat bu noktada kendisinden “Mehlika sen haa!” demesinin beklendiğini anladı:

“Mehlika, sen haa!”

“Şükür kavuşturana ağbi! Ama sakın sarılayım, her zamanki gibi sulu gözlülük filan edeyim deme, durumu çakozlamasınlar...”

“Peki, Ottomanist olarak bilinmek tehlikeli değil mi?”

“Ağbi gülünç olma, at izi it izine karışmış, memlekette kimin eli kimin cebinde belli değil. Birkaç tane Ottomanist derintisini kim ciddiye alır Allah aşkına!”

LXVII.

Suat Ferid YazınKule'den ayrılırken “yav entrika şeytan gibi damarlarına

girmiş bu milletin, şahmeran gibi zihnine çöreklenmiş! Kâinat değişikliği filan vız geliyor tırıs gidiyor" diye düşündü.

“Osmanlı ve Ercümend Yapıtları Ezimevi’ne" talimatını verdi taksi şoförüne. Sürüm Yayınları’ndan çıkmadan, ona masada oturan kızdan bu kültürün müzesine böyle dendiğini öğrenmişti. Bön bön bakan kıza müze kelimesini bir türlü anlatamamış, Frenkçesini söylemiş, ancak öyle anlaşabilmişlerdi.

Şans eseri, dehşetli konuşan bir şofördü. “Hı...hı...” diye kafa sallayacağına adamı iyi dinlemiş olsa, gittiği yerde neyle karşılaşacağını anlardı. Ama bin yıllık Suat Ferid olarak o da pek değişmemişti.

Yedikule önünde durduklarında pek şaşırdı. Pargalı Abram Sarayı gibi bir yer bekliyordu. İçeri girdi. Doğruca müdüriyete gitti. Kulelerin ortasında bir yerlere inşa edilmiş, kendi tahta evine benzeyen bir barakaydı müdürlük. Kibar görünüşlü genç bir kadın kendisini karşıladı. Suat, biraz da, tecrübesiz olduğunu zannettiği kızı etkilemek için, çantasından murassa, baştan başa fildişi zemin üzerine yakut ve zebercet kakmalı nefis bir Osmanlı cildi çıkardı ve bir şey söylemeden masanın üzerine koydu. Kadın alışkın hareketlerle duvardaki raftan kalın bir kitap çıkardı. Bir miktar arandıktan sonra, ortalarda bir yerde,

“A-ha" dedi.

Suat kadının parmağını koyduğu renkli resme hayretle baktı. Getirdiği cildin aynısıydı. Müze müdürü hanım cildi aldı ve masasının yanında duran tuhaf, parlak çelikten aletin aralığına dikkatle yerleştirerek bir düğmeye bastı. Alet inanılmaz gürültülerle çalışarak bir iki saniyede cildi, deyim yerindeyse yedi bitirdi. Suat fildişi ve değerli taş tozlarının aletin çöp kutusuna akışını hayretle seyretti.

Sonradan adının İnci Miras olduğunu öğreneceği genç kadın,

“Buyrun efendim, bu makbuzunuz," diyerek bir kâğıt uzattı, “Biri daha eksildi... Lanet olası şeyler... İnşallah bıçakları eğriltmemiştir! Şey, kusura bakmayın, maalesef ödenek yok da yenisini alamıyoruz... Yoksa siz vatandaşlık görevinizi yaptınız diye söyleniyor değilim...”

“Katalogunuza bakabilir miyim?” diyerek kalın kitabı aldı Suat.

“Şey... Birtakım eksikleri var ama buyrun....”

Suat Ferid, son derece kaliteli basılmış ve gayet ilmi açıklamalarla dolu metni gözden geçirdi. *Yok Olması Gereken Değerlerimiz: Osmanlı ve Ercümend Başyapıtları*. Derleyen: Osman Hulûsi Gördüm.

Kitabı düşürmemek için belli bir gayret sarf ederek önsözü gözden geçirdi. “Osman Hulûsi,” Suat’ın kendi evinde duranlar dahil pek çok cildi büyük bir vukufla anlatıyordu. Epeycesine “şahsi kütüphanemizde idi" şerhini düşmüştü. Kitabı biraz daha elinde tutsa sanki şüphe çekecekmiş gibi geldi Suat’a. Görünür bir aceleyle iade etti,

“Fedakâr ve titiz hizmetleriniz için candan tebrikler” diyerek kendini dışarı attı. Kadın ayağa bile kalkmamıştı.

Suat Ferid kulelerin kaim demir levhalarla kaplı meşe kapısından dışarı çıktı. Kapı kanatlarının birinin pervaza yakınca bir yerinde, saplanmış çelik bir kargı gördü. Kulakları uğulduyordu.

“Allah kahretsin, bunu ben kendi ellerimle yaptım” diye son günlerin amentüsünü tekrarladı.

Perişan kılıklı gençten bir adam önünü kesmiş, sanki bir şeyler bekliyordu. Elini cebine attı:

“Hiç bozukluğum kalmamış.”

Adam “boş ver" gibi algılanacak bir işaret yaptı ve kısık bir sesle,

“Elimde nefis Osmanlı-Ercûmend eserleri var," dedi, “İster misin abi?”

Yeni topluma anında uyum sağlayan Suat kahkahalarla güldü:

“Kim ne yapsın onları be adam!”

“Yoo, öyle demeyin... İçerde-dışarda meraklısı çok."

“İyi ama?"

“Güzel ağabeycim, yoksa sen de gaza gelip elindekini ezimevine mi kaptırdın? Sende daha varsa bana sat... Takas da yaparız... Buyur kartımı...”

Suat adamın verdiği kartı cebine sokuşturdu, hiçbir şey söylemeden oradan ayrıldı. Birkaç dakika sonra, takside bu karta baktığı zaman öyle yakası

açılmadık bir küfür savurdu ki, şoförden utandı.

“Abicim sonuna kadar haklısın... Vatandaşı ne hale getirdi bunlar... Topunun bok canına!"

“Mehlika”nın dediklerini hatırladı. Biraz utangaç;

“Yok canım, kimseyle alıp veremediğim yok... Şey, benim manitadan bir madik yedik de...”

“Haa, o başka... Bizde o yollar yok... bize pek gelmez... ama icabında saygı da duyarız... müşterinin kendi tercihidir... Hami ise Hami... Kâni ise Kâni, bize ne?”

Kulaklarına kadar kızaran Suat, adamın parasını vererek inerken laf yetiştiriyordu hâlâ:

“Nüfus memuru yanlış yazmış birader... Hüma’yı Hami duymuş... Kız neler çekti!"

Şoför gaza basıp uzaklaşırken “maço piç” diye düşündü...

LXVIII.

Dayanamadı, daha ikinci arabadayken, “Hami Şeker Mezat ve Onarım Evi. Her türlü antikanız itina ile tamir edilir” yazan kartın üzerindeki numarayı aradı;

“Adım Suat Ferid, elimde bir iki adet onarıma muhtaç deri cilt var.”

Gayet tanıdık, pek yapışkan bir sesle sözleşti, malum bazı sesler buzdolabına dökülüp soğukta kalmış reçel gibi pek ağdalı, pek yapışkan olur. Tabii, tabii müsaittiler... hemen... acaba... hemen... gelme lütuf ve inayetinde bulunurlar mıydı acaba?

Evine uğramadan arabayı Asya-ı Vustâ yakasına geçirdi. Kuzguncuk’ta eski, fakat tamir edilmiş bir evin önünde indi.

Sütbeyaz sakalı, iyice eğrilmiş sol bacağı, sırtında bol mavi cüppesiyle Hami Şeker, Suat’ı mermer merdivenlerin başında karşıladı. Gözlerinin kenarında kurumuş kanlı yaşlar vardı.

“Sultanım, üst kata çıkalım.”

Çıktılar. Hami çalışanlarına kendilerini kimsenin rahatsız etmemesini söylemişti. Kapıyı kapadı. Kendisini Suat’ın ayakları dibine bıraktı:

“Meded ya Hankan” diye inledi. Suat adama tiksinerek baktı...

“Medet ya sahib kıran-ı benî Âdem...”

“Özür dilerim ama ben sandığınız kişi değilim...”

“Böyle deyip Hami kulunu dilhûn eyleme ey hünkâr... O sensin sen... Hami’nin ıztırâbı artık tahammülfersâ oldu... Bitsin... Sultanım... Çek bunu! Bunu ancak sen çekebilirsin...”

Hami mavi cüppesini çıkardı. Göğsünün sağ tarafında, yalnızca pek örselenmiş kökü görünen, korkunç, mavi-gri bir diken azmanı vardı. Suat,

“Şitah” dedi.

Hami’nin gözleri sevinçten sulandı. Döşemeye iki kırmızı damla düştü.

“Benim ben olduğumu nereden bildin?” dedi Suat.

Hami konuşmadan başıyla pencereyi işaret etti. Birtakım fırçalı-kovalı adamlar karşıdaki inşaatın tahta perdelerine yüzlerce afişi itinayla yapıştırıyorlardı. Suat dikkatle baktı. İkiye iki ebadındaki kendi kavuklu, sorguçlu suratı, biteviye tekrarlarla uzayıp gidiyordu.

Afişin üzerinde kalın siyah harflerle “Odur O. O ne derse o olur” faslı yazılıydı.

“Bu ne sürat? Daha iki üç saat önce resmimi çektiler,” diye mırıldandı, “hem önce ‘O kimdir O’ yazacaklardı...”

“Sultanım, bir girdab-ı zamana veya bir hırâmân-ı seylâba kapılmış olacaksınız... Tam üç haftadır o dediğiniz afişler durur orada... Üç haftadır Hami kulunun yüreği ağzında dolaşır... medet ya ebuşitah!"

Suat’ın kadim tiksintisine biraz da acıma eklendi. Zavallı Hami, şu anda yapıştırıldığını gözleriyle gördüğü afişler için “üç haftadır durur" diyecek kadar salak ve sahtekârdı.

“Ne yapmam gerekiyor?”

“Sultanım, mübarek ellerinizle tutup çekin, sağ taraftan çıkarıp, sola vurun bitsin bu azab...”

Suat dikeni tutarak aniden çekti. Hami derin bir nefes aldı:

“Sizin O olduğunuzu biliyordum... Şimdi siz de emin oldunuz mu? Şitah olduysa eğer bir sancak, kesemez onu ne balta ne nacak, ben sözümdeyim ey kanlı hünkâr, vuran çıkartır şitahı ancak...”

Dramatik bir edayla göğsünü gererek bekledi. Suat şitahı yere attı, arkasını döndü, odadan çıktı. Hami arkasından yetişti:

“Bana bunu yapma sultanım... Merhamet! Sebkat eden emeğime hürmeten beni bu kâinatta yaşamak zorunda bırakma...”

Suat hiç tınmadan yoluna devam etti. Hami tüm saygı gösterilerini bir yana bırakarak Suat’ın kableltarih dönemlerden kalma turuncu-sarı montunun yenine yapıştı:

“Beni böyle piç gibi ortada bırakamazsın... Acımı ver... acımı geri ver hiç olmazsa!... Acısız yaşamak bu kâinatta cezaların en büyüğü... Zalim olma sultanım... Hami kuluna acı...”

Sesi gittikçe ölüyor, yavaşlıyordu. Malum, ses ölür, gövde kalır. Yani teorik olarak.

LXIX.

Suat, Hami’nin atölyesinden ayrıldı. Çocuğun biri üzerlerine minik madeni kapaklar kapatılmış üç adet çayla içeri giriyordu, dalgın dalgın düşündü:

“Ben bunu daha önce nerede gördüm ?..."

Bilerek tahta perdenin olduğu yerden geçti. Kendi yüzü, onlarca çoğalmış bir halde gözlerinin içine bakıyordu. Dikkatle baktı. Resimlerdeki yüzünün inanılmaz zalim bir ifadesi vardı.

Uzun, çenesinde incelen kızıl sakallarının tellerinde minik saydam kitapçıkları gördü... Burnu bir atmaca gagası gibi yere bakıyordu, gözlerinde deli deli pırıltılar... Elini sakallarına götürdü.

Kısacıktı.

“Bu resim bugün çekilmiş olamaz" diye düşündü. Düşüncesine kahkahalarla güldü.

Yolda telefonu çaldı. Arayan “Mehlika” idi:

“Suat Ağbi bir hatırlatayım istedim... Yarın önce kitap fuarında çekilişler var, sonra da Paradise Hotel’de Altın Boynuz salonunda konuşacaksın.”

Suat teşekkür etti. Bu toplantıları hatırlamıyordu ama “bacısı” hatırlatıyordu ya, bununla iktifa etti. Evinin yakınlarındaki bakkaldan sadece peynir ekmek aldı. Canı başka bir şey istemiyordu.

Bakkalın iki büklüm durmasına bir anlam vermeye çalışıyordu ki adam konuştu:

“Beyim söyle de toptancılar biraz daha ucuz versin, biz de vatandaşa ucuz verelim!”

“Olur söylerim” dedi Suat. Evine ulaştı. İlk işi kıymetli cilt ve kitaplarının durduğu odayı kolaçan etmek oldu. Görünürde bir değişiklik yoktu. Yan eve geçti. Lâlgiller henüz eşyalarını taşımamışlardı. Bir portakal sandığının üzerinde Lâlendam oturuyordu. Yüzü yine inanılmaz asıktı.

“Bak, Efendina isen Efendinalığını bil. Senin, benim adımı kitabına vermeye bir hakkın var mı? Böyle giderse ailemizden bir Efendinayı boşayan ilk kadın olacağım!”

“Şey, sen okuyamazsın ki... Bunu nereden biliyorsun?”

“Dünya âlem duymuş, bir ben mi kusur kalacaktım? Televizyon diye bir alet var değil mi? Oralarda çan çan konuşursun ama ben duyamam, öyle mi?”

Var mıydı? Suat hatırlamadı. Konuşmuş muydu? Olabilirdi. Olmaz olmaz demiyordu, artık olmaz olmazdı hiç. Kız çok kızmıştı:

“Benimle de konuşmaya geldiler bugün. Senin göğsüne hiç ıslak ve çıplak yatmış mıyım, o sahne gerçek miymiş, öyle bir resmimi çekebilirler miymiş? Toplumumuz merak ediyormuş. İnsanda biraz ar-hayâ olur! Kendi helalini böyle anlatmaz... Bari biraz aklın olaydı da adımı Gülbeden, Sûmbülten filan yapaydın! Lâlgil namusunu üç paralık ettin ve bunun kendi

namusun da olduğunu düşünmüyorsun bile...”

Suat’ın içinde bir Asya-ı Vustâ daman kabarmaya başladı, mahremiyeti çiğneniyormuş gibi hissediyordu. Kızı yakasından tuttu, ayaklarını yerden keserek kaldırdı:

“Ne anlattın onlara?" diye bağırdı.

Kız omzunu silkti.

“Ne olduysa, gerçeği... Birazdan Kanal Banal’de yayınlanacak... Çok merak ediyorsan bekle...”

Suat’ın elleri titremeye başladı.

“Aç şunu” diye gürledi.

Beş on dakika sonra, Kanal Banal’in histerik sesli sunucusunun “azzs sonra... yer yerinden oynayacak azzs sonra...” diye tıslayan sesi kulaklarında yankıla,nıyordu. Adamlar önce Suat’la yapılmış mükemmel bir söyleşi yayınladılar: Osman Ferdi Mürdüm’ü sahtekârlık ve hırsızlıkla suçluyordu. Gerçekten de konuşmuş olabilirdi veya bilgisayar yardımı ile üretilmiş malum tezgâh işlerinden biri olabilirdi. Suat hatırlamıyordu ama Mürdüm’ün samimiyetine böyle bir karşılık verilmesine üzüldü.

Sonra Lâlendam! Lüzumlu lüzumsuz, “onu hiç böyle görmeedinizzs!”, “şakası yok gerçekten görmedinizss”, “çünkü onu hiç tanımıyorsunuzss...” anonslarıyla verilen aralardan dolayı elli dakikaya yayılan fakat aslında on on beş dakika süren gösteri sırasında birkaç elbise değiştiriyor ve,

“Evet yattım, ne var bunda?” diyordu. Bu işe enikonu hazırlandığı anlaşılan kızın, manken veya şarkıcı olup olmayacağı yolundaki soruya da cevabı hazırdı:

“Neden olmasın? Benim Anette’ten veya Babette’ten neyim eksik, Allah’ıma binler şükür...”

Peki Lâlendam Hanım acaba politikaya girmeyi düşünür müydü?

“Kısmetse olur, halkım böyle bir talepte bulunur, teveccüh gösterirse niye olmasın ki?"

En sonunda da, ağır bir klasik parça olan “Vuslatın demi olmaz, meğerki

iptida iftirak olsun"u icra ediyordu, Göğüslerinin yüzde altmışını, sırtının hepsini dışarıda bırakan, siyah, parlak, yırtmaçlı bir kılık giymiş, sanki yıllardır bu işi yapıyormuşçasına bir rahatlıkla "okuyordu."

Suat'ı en çok kızdıran, kızın saçlarının ıslaklığı ve bu saçlardan göğsüne veya ani dönüşlerinde sırtına damlayan suyun zihninde uyandırdığı müstehcenlik duygusu oldu. Öfkesini yenmeye çalışarak Lâlendam'ı payladı:

"Öyle pek dertlenecek bir halin yok... Adamlar sormuş, sen de bülbül gibi şakımış, kırıta kırıta döktürmüşsün maşallah..."

"Eee, herhalde! İş bu noktaya gelince ne yapsaydım yani? Senin hoşuna gitmiyor olabilir ama bu belki de benim ailemin kâğıt toplamaktan kurtulmasını sağlar..."

Suat'ın içinde eski bir kalıp kırıldı, içinden yeni dökülmüş maden gibi ışıldayan beyaz, sıcak ve parlak bir hiddet çıktı, şavkı Lâlendam'ın bedenine vurdu.

"Talâk-ı selâse ile boşsun... boş ol... boş ol... boş ol..."

Lâlendam mey dolu bir cam sürahi oldu. Bir yerlerde bir çatlağı varmış gibi sızdırmaya başladı. Hamam-bodruma kaçmak için dışarı fırladığında Suat kızın vücudunun boşalmış şeffaflığına şaşırdı. Bakınca öteki taraf görünüyordu.

"Dur bu halde çıkma dışarı!" diye bağırdıysa da Lâlendam bir cam sürahiden beklenmedik bir çeviklikle kendini dışarı attı. Suat yetişemedi. Büyük bir şangırtı duydu. Malum, içindeki lâl renkli şarap boşalınca cam sürahiler ağır işitir ve pek kırılgan olur. Olay yerine ulaştığında her tarafta kırık camlar vardı. Süratle eriyorlardı.

"Allah kahretsin, cam değil de buzmuş... Ne fark eder?... Boşalıp gitti Lâlendam, şimdi de eriyip ulaşmak ister yokluğun ummanına ama yapamaz oğlu yapamaz..."

Eriyen buzlar iri malta taşları döşeli patikada bir yol buluyor, minik bir dere oluyor ve ağzı taşlardan birine bitişik, yan yatmış bir plastik kola şişesine doluyordu.

Galiba “O ne derse o olur,” bir reklam sloganından çok daha güçlüydü. Belki bir yanılsamaydı ama kendisinde vahim güçler tevehhüm etti. Lâlgillere ne diyeceğini pek umursamadı.

KÂİNAT-I MÜBEDDELE'DE
GÜN YİRMİ İKİ / YİRMİ ÜÇ

LXX.

Kendi evinde, yatağında uyandı. Saate bakmak isledi. Pek hızlı inen bir yağmurun çıkardığı sesler arasından dalga dalga yayılan sabah ezanlarını duydu. Kızın bir kola şişesinde hapsolduğunu unutarak, “Lâlendam bu yağmurla denize inmiştir artık, ailesi onun bu kararını anlayışla karşılayacaktır umarım," dedi kendi kendine.

Kendini hiç sorumlu veya suçlu gibi görmüyordu. Akşamdan kalma ekmek ve peynirini yedi. Çayı kalmamıştı. Masanın üzerinde kalmış olan, kullanılmış ve kurumuş bir poşeti sıcak suya batırdı. Yüzünü buruşturarak bu sıvıyı içti. Yıllar sonra bu çayı sırf tadından dolayı, aşağıda, Lâlgillerde içmiş gibi hatırlayabileceğim düşündü. Bazı şeyleri hatırlamak nasıl acı verirse, eksik hatırlamanın da öyle acı verebileceğini tahayyül etti. Biraz sonra mücessemleşen bu duygusunun acı değil, bir yürek daralması olduğunu anladı. Hafızasız kalan yüreği, göğüs kafesini delerek fırlamak, çıkmak isliyordu.

Bir zamanlar Ulus’ta bir evi vardı. Tamam. Peki sonra? Apartmanın girişi

nasıldı? Galiba iki üç basamak aşağı iniyordun. Asansörün markası neydi? Zor. Duvarlara kaplanan mermerler ne renkti? Siyah. Üzerindeki sarımsı damarların oluşturduğu şekilleri hatırlıyor musun? Yok! Ya şey... Ne hanımdı? Neyse yüzünü hatırlıyor musun? Hayır. Silindi. Diğer hatıralar da o da, dalga yemiş kumdan bir kalenin kumları gibi yayıldı sahile. Hem oradalar hem değil. Bir de Berke zaliminin hatıraları var. Onlar da kum tanesi olarak aynı sahildeler. Diğer kum tanecikleri ile karışık olarak varoluşlarını sürdürüyorlar. Dikkatli bakınca fark edilebiliyorlar: Her birinin ufak sarıkları var.

Bir de gerçek kum taneleri var. Hatıra olmayan. Taa Berke zamanında, hatta çok çok önce de gerçekten kum olan. Bunları görmek içinse çok, çok dikkatli bakmak lazım. Mesela şu şeffaf iri, yusyuvarlak kum tanesi... Evet... Evet... Şu, kendine güveni yanaklarından fışkıran... İşte o! Önce kara aygırın bir nalına sıkışarak denize girdi, sonra dalgalarla geri atıldı

“Ben bunların hepsini birbirinden nasıl ayırırım?” diye söylendi.

En iyisi unutmak ve unuttuğunu da bilmemekti:

“Sizi bilmiyorum Lâl ailesi, tanımıyorum, siz hiç burada olmadınız, ben sadece orada oldum, tahtaboşta oturdum, sizi kurdum...”

O sırada bu düşüncenin de neleri değiştirdiğini bilemiyordu.

LXXI.

Kitap fuarına gitti. Henüz erkendi ama görevliler büyük saygı gösterileriyle karşıladılar onu. Sürüm Yayınları’nın bulunduğu yere gitti. Leman Hanım tüm ayrıntılarla bizzat ilgileniyor, sağa sola talimatlar yağdırıyordu. Suat Ferid’in hissesine de birkaç emir düştü:

“Erken geldiğin iyi oldu ağbi... Berke kılığın şurada... Hadi giy-”

Suat nazlanmadan giyindi. Böyle yapınca. Berke anılarının yalnızca bir oyun olduğu sanısına kapılıyor, biraz daha az muztarib oluyordu.

Sonra insanlar gelmeye başladı. Paralarını yatıranlara birtakım numaralar verildi. Leman bu numaralardan bazılarını, eline geçirdiği bir megafon aracılığı ile okudu. “Kazananlar” ellerinde kitapları ile kuyruğa girdiler.

Suat bir masada oturmuş, önüne konan kitapları mürekkebe batırdığı bir kamış kalemle Osmanlıca olarak imzalıyordu. İlginç bir tesadüf olarak ilk “talihli” Hasmim Saman’dı:

“Heh... heh... heh... Okurum ben çok okurum... Kılık yaraşmış, pek yaraşmış... mesaj önemli... gençler tarihimizi bilmeli, heh... heh...”

“Yine” el sıkıştılar, resimler çekildi... Suat Ferid birkaç yüz kitap imzaladıktan sonra “Mehlika” araya girdi, Suat’a cüppe ve kavuğunu bırakmasını söyledi:

“Yeter ağbi, bu kadarı kâfi, konuşmaya geç kalıyoruz.”

Çok yakındaki otele yürüyerek gittiler. Suat birkaç dakika sonra Altın Boynuz salonunda, heyecanlı bir dinleyici kitlesi önündeydi.

Ne söyleyeceğini pek kestiremiyordu. İnsanların oturur vaziyette, kendisinin ise 1.94 boyu ile ayakta olmasının avantajını kullanarak hepsine tepeden şöyle bir baktı:

“Şahıs Hamice biliyor mu? Hamice biliyorlar mı? Hamice biliniyor mu, biliyor musunuz? Hayır! Hayır ise romancı filan olamazsınız efendim... Ne demiş hami kavimlerin büyük atası Hami? ‘Raguna men ol bub ilol ubvub’... Lafın güzelliğine bakınız! Yok, bunu bilmiyorsanız bırakın yazmayı, okuyamazsınız bile! Hiç zahmet etmeyin..."

Salondan bir kişi bile bu cümlenin anlamım sormadı. Yaşadıkları kâinat ne olursa olsun, tevârüs edegeldikleri eziklik duyguları, doğuştan gelen kibarlıklarıyla birleşince kimseden ses çıkmadı. Suat, 135 kilosuna 90 derecelik bir açı çizdirdi. Sözlerinin dinleyiciler üzerindeki etkisini ölçmek ister gibi sustu. Hepsi huşu içinde dinliyor, gözleri ile yaranmaya çalışıyor, “Evet... evet, ben bu Hamice cümleyi anladım" bakışları gönderiyor, fakat aynı gözlerin ucuyla “yanımdaki odun anlamadı sayın yazar” ihbarında bulunuyorlardı. İşi abartan birkaç kişi yüksek kahkahalarla gülerek ne kadar çok anladıklarım iyice vurguladı. Birkaç kişiyse aynı mesajı somurtup eseflenerek vermek istedi. Her iki grup da birbirine düşmanca baktı. Suat devam etti:

“Ama geç kalmış sayılmayız... Yapılacak şey, devletin Hamiceye el vermesi, birkaç okulda Hamice öğretmeye başlamasıdır. Ama Hamice

dediysek, Afaristan sokaklarının piçleşmiş Hamicesi değil, Kutsal Rift Hamicesi... Yoksa biz daha çok nal toplarız, çok!... Hamice öğrenen bu gençler hem beni anlayacak hem de evrensele ulaşacaktır... Zaten beni anlamak demek, evrensele ulaşmak demektir...”

Dinleyiciler Suat’ın konuşmasını heyecanlı alkışlarla kestiler. Leman Hanım’ın gözlerinde memnuniyet ışıltıları vardı. Suat iyice gaza geldi:

“Nasıl? Nasıl oluyor da elin insanları bu lisanı büyük Hami’nin tevellüd ettiği bu topraklarda yaşayan, bu mirasın üzerine oturan bizlerden daha iyi kullanıyor?”

Gülümseyenler ve somurtanlar sorunun cevabını bilmediklerinden, işi boğuntuya getirmek için bu kez elbirliği ettiler. Hep beraber daha hararetli bir şekilde alkışladılar.

“Yapılacak şey açıktır. Dilbilim ve edebiyat bölümleri, Hamice öğrenmek ve romancı olmak için yemin eden yetenekli gençlere kontenjan ayırsın efendim!”

Ne kadar küçümsenirse o kadar memnun olan, bilgisizliğinin tescilinden garip bir heyecan duyan ve bir an önce salondan çıkarak, burada öğrendikleriyle başkalarını ezmeye can atan bu dinleyici kitlesi, Suat’ın söyleminin sabah gazetelerinde yer alan Batı Anadolu Fındık Domates Üreticileri Birliği başkanının söylemiyle aynı olduğunu fark edemedi bile. Suat konuşmasını bitirmişti. Terini kâğıt peçete ile sildi. Ön sıralarda oturan çok yaşlı bir adam ayağa kalkarak titrek bir sesle heyecanlı bir nutka başladıktan sonra, aniden fenalık geçirerek bayıldı. Suat sonradan bu beyin memleketteki tek Hamice uzmanı Aziz Heyelan olduğunu öğrenecek, üstadın yanında bildiği tek Hamice cümleyi paraladığından ötürü biraz utanacaktı...

LXXII.

Sonra Leman Hanım ile aynı otelin çatısındaki lokantaya gittiler. Dekor daha çok, güzel ülkemizi ziyarete gelen turistler için hazırlanmıştı ama Suat’ın canını çok da sıkmadı. Duvarlarda Osmanlı ve Ercümend resimleri, sağda solda parlak bakır kaplar, çivilere gelişigüzel asılmış, Yörük

kiliminden bozma heybeler... Aynı kilim deseninden garsonların yelekleri de nasibini almıştı. Köşede bir halı üzerindeki yer sofrasında harıl harıl mantı ve sac böreği hazırlayan tombul, çekik gözlüce bir kadın...

Yemeklerini beklerken Leman gevezelik ediyordu:

“Ağbi nereden nereye... Kim derdi ki Eskikabak’tan böyle dünya çapında bir romancı çıkacak? Sana bakınca gurur ve kıvançtan gözlerim yaşarıyor. O yoksul günlerimizi düşündükçe de burnumun direği sızlıyor... Hatırlar mısın?”

Suat, bu kâinatta bu kadıncağızla gerçekten kardeş olabileceklerini düşündü. Sorup hâlihazırdaki “ailesiyle” ilgili bir şeyler öğrenebilirdi. Yapmadı. Öğrense de içinde bulunduğu yabancılık duygusundan kurtulamayacaktı. Bu duygu pek öyle dizginlenip, denetim altına alınacakmış gibi değildi. İçinden söylenip duruyordu:

“Kalktım, gerçekten de azmetmiş, sonunda başarılı olmuş taşralı bir romancı gibi davrandım. Bu rezil performansı göstermeye, Leman tarafından sağa sola çekilip sürüklenmeye muhtaç mıyım ki canım? Üzerime ölü toprağı mı serptiler? Karı beni maymuna çevirdi. Neyin nesiyse, basiretim bağlandı herhalde..."

İçini derin bir pişmanlık duygusu kaplıyor, bu sıkıcı, yavan kâinatın kurallarını kabullenip kendisinden bekledikleri gibi “oynadığı" için kendine kızıyordu. Leman susmuyor, konuşuyordu:

“Hatırlıyorsun di mi ağbi, aşağı mahallenin oğlanları bana laf atmıştı da sen onları dövmüştün... Ay çok komik!... Yani dövmemiştin de, üzerlerine oturarak ezmiştin..."

Suat sırf laf olsun diye sordu:

“Yav Mehlika tam çıkaramadım, ne zamandı bu?"

“Ee, tam olarak ben de bilmiyorum, ne de olsa kişileri ve olayları kurgulayan sizsiniz Suat Ferid Bey” dedi kadın aniden ciddileşerek.

Suat şaşırmıştı.

“Peki ama bu ağbi-kardeş hikâyesi nereden çıktı?”

“Çocuk olmayın lütfen. Sanki bilmiyorsunuz. Evet, hiçbir şey bilmiyor gibi

davranıyorsunuz. Bunun tek anlamı olabilir. İhsan'a yardım ediyorsunuz... Maksadınız beni çıldırtmak... Kabul edin! Bu kadar bozuntuya vermemek olabilir mi? Artık aşikâr uyduruyorum. Her şeyi kabulleniyorsunuz. Ahfeş'in keçisi gibi kafa sallıyor, sallıyor, sonra olmadık bir yerde su koyveriyorsunuz... 'Madem öyle ben de varım' dedim ama asabımı bozdunuz, sinirlerimi oynattınız..."

Suat Ferid anlamayan gözlerle baktı. Kadın hıçkırmaya başlamıştı:

"Oysa ben size inanmıştım. Osman Ferdi o Kuddusi salağı ile konuşunca adam nasıl manken gibi oluyor? O sahnenin büyüsüne kapıldım... Beni aldattınız... Yok Mehlika inceymiş, fidanmış, filizmiş, tomurcukmuş... Hani? Nerede? Yine öyle İtalyanların Karadeniz'e bıraktığı atık varilleri gibiyim... Yalancı! Uydurukçu!"

Etraftaki birkaç saman kafalı İskandinav turist ve yaşlı bir Uzakdoğulu çift, otantik bir aile kavgası seyrettiklerini düşünüyor, çaktırmamaya çalışarak onları izliyorlardı. Suat sıkılarak,

"Siz okuduğunuzu anlamaktan acizseniz ben ne yapabilirim?" dedi, "orada Osman Ferdi konuştu diye olmuyor değişiklikler. Bunları Kuddusi'nin geçmişe yönelik olarak kendisinin kurguladığını anlamıyorsanız ben ne yapabilirim?"

Kadın içini çekti:

"Yapmaya çalıştım, olmuyor... Sizi geçmişimde ağbim yaptım, olmadı."

"Demek ki önemli bir olguyu değiştirmiyor sizin bu kurgulamanız. Ben sizin abiniz olsam ne olur? Bir düşünün, şişmanlık bizim ailede irsidir... Yanlış kurgu! Başka bir şey bulun."

"Özür dilerim. Hiç böyle bakmadım meseleye... Şey... Mesela... benim büyük büyük büyük dedem o asılmış, dal gibi ince müteferrikalardan biri... meğersem İnce Mustafa imiş, na..."

Kadın herhalde İhsan Bey'in meşhur nasıllarından biri olmaya hazırlanan o son sözcüğü bitiremedi. Koskoca müteferrika bölüğünün içinde, düşünülmesi çok daha zor olan "Çatlak Fındık" veya "Lodos Bileziği" gibi lakaplar olduktan sonra, elbet bir ince Mustafa da olsa gerekti.

Suat Ferid, kalın bir dürüm haline getirilmiş, üzerindeki yanmış ve kuruyarak çatlamış kahverengi dairelerden tereyağı sızdıran bir sac böreğinin tuhaf, basık, boğuk bir ses çıkararak tabağa düştüğünü gördü. Malum, kimi sesler çöldeki ayak sesleri gibi hem basık hem boğuk, bayağıca güdük olur. Desteklenmeyen börekler ise havada asılı kalma hassası geliştirememiştir.

“Ah aptallık başa bela...” diye düşündü. Sükûnetle yemeğini yemeye devam etti. Turist grubu, olup bitenin kendilerini eğlendirmek amacıyla sergilendiğinden emin bir halde “Türk animatörlerinin” bu “son numarası”nı çılgınca alkışladı. Orta yaşlı, geniş omuzları ile beli aynı kalınlıkta, kırmızı yüzlü, uzun sarı, yağlı saçları omuzlarına dökülen İskandinav turistlerden biri, yanlış bir nedensellik kurguladığından olsa gerek, lüzumsuz bir sevecenliğe kapıldı ve sevgili eşine bir tabak dolusu sac böreği ısmarladı. Suat hesabı verdi.

“Bu roman basıldığında eş dost beni kadın düşmanı olmakla suçlayacak. N’apaydım canım? Ben mi sorumluyum yani? Olayların akışı böyle gerektiriyor. Ayrıca Kuddusi kadar çalıştıraydı kafasını!”

Bu kâinatın yetkilileri, böyle edebi cürümlerin peşine düşmüyorsa bu da onların bileceği bir şeydi.

LXXIII.

Suat Ferid fena halde yanılıyordu. Edebi Suçlar Masası, Hami Şeker ve Lâlendam’ın gaybubetinden sonra peşinde, hem de fena halde peşinde idi.

Suat, biraz daha dikkatli bir kişi olmuş olsa, "Bansai... Bansai” çığlıkları atarak her şeyi dijital, şey... parmaksal kamerasına alan müteheyyic ve yaşlı Japon’un kendisine gayet acemi bir makyaj yapılmış, halis muhlis Türk oğlu Türk bir memur bey olduğunu fark ederdi. Etmedi.

Başdetektif Hicri Çözenel, bir iki saat sonra karanlık bir odada, çektiklerini masanın diğer elemanları ile paylaştı. Hepsi defalarca seyretmelerine rağmen olaya hiçbir açıklama getiremiyorlardı.

Hami Şeker vak’asında Hami’nin çalışanları ser verip sır vermemiş, ikinci kata bir yabancının çıktığını bile katiyen kabullenmemişlerdi. Hami’nin

bedeninin bulunamaması da masanın elini kolunu bağlamıştı. Lâlendam'ın durumu daha da acıklıydı: Nüfusta kaydı olmayan, soyadı malum olmayan, hiç kimsesi bulunmayan, eriyip toza toprağa karışan birinin ölümünden dolayı kim suçlanabilirdi ki?

Ama Suat Ferid canisi bu sefer baltayı fena halde taşa vurmuştu. Ünlü iş ve edebiyat adamı Ihsan Kırımçak'ın eşi Leman Kırımçak Kuyuanası'nın kaybolup gitmesi az iş değildi. Tuhaf olan, Sayın Kırımçak'ın herhangi bir şikâyette bulunmamasıydı!

Görgü tanığı olmasına rağmen, Hicri Çözenel arkadaşlarından daha önde değildi. Masanın gençlerinden ve edebiyat fakültesinden "üstad-ı sanat" derecesi bulunan Cenap Kutadgo,

"Başdetektifim, bence boşa kürek çekiyoruz," dedi, "bu adam bir uydurukçu, bir edebiyatçı. Yarattığı karakterler bunu basınca afakanlar geçirerek yok ediyor..."

Diğer arkadaşları gülümsediler.

"İyi ya evladım, biz de bu hadisenin üzerindeyiz," dedi Çözenel, "bu hadiseyi kriminoloji tarihinde ilk kez görüntülemeyi başardık!... Suç, suçtur. Bunun yok ettikleri muhayyeldir, değildir. Bizi ilgilendirmez. Biz kanun koyucu değil, uygulayıcıyız. Yorum hakkımız pek yok. Yeter ki kanıt bulalım!"

Eski memurlardan Müstakim Bey devam etti:

"Oğlum, bir de şöyle düşün: Ya bu adam bizi de kurmuşsa? O davranmadan bizim davranmamız, gerekli delili sağlamamız ve savcıya iletmemiz elzemdir. Küçük düşünme. Biz derken, tüm bu gördüğün kâinatı kastediyorum. Yoksa bu uydurukçu canilerin elinde masamız elemanları çok şehit vermiştir, feda olsun. Yeteneklisi şeytanca bir planla, yeteneksizi zorbalıkla katletmiştir nice masadaşımızı. Dediğim gibi, feda olsun, ama kâinatımızın istikbali söz konusu..."

Cenap, amirlerinin sandığı kadar toy değildi:

"Efendim, ben biraz farklı düşünüyorum. Bizim bu zattan bağımsız bir varlığımız olabilir mi ki kendisini herhangi bir şekilde suçlayalım da hakkında delil vesaire toplayalım? Şu kullandığım kelimeleri bile bir başka

evrende o seçiyor olabilir! Bizim bilgisizliğimiz ve cehaletimiz, denetimin bizde olduğunu göstermez ki!”

Çözenel elini masaya şiddetle vuracaktı ama bunun roman kahramanlarına sık sık yaptıkları klasik hareketlerden biri olduğunu düşünerek vazgeçti. Uzaklardaki birinin kuklası imiş gibi bir görüntü vermek istemiyordu. Gerçi vazgeçmesini de yine o derinlerdeki muhayyil planlamış olabilirdi ama en azından bu bir oluş değil de bir olmayış olduğu için dışarıdan bakanlarca anlaşılmıyordu. Deneyimli bir yönetici olarak Çözenel bunları bilirdi. Tok, kendinden emin zannettiği, ama titreyen, mütereddit bir sesle konuştu;

“Arkadaşlar, lütfen kendimizi yıpratmayalım, hakir görmeyelim. Günlerdir sokaklarda bu adamın korkunç bir propagandası yapılıyor. Galiba hepimiz değişen ölçülerde bunun etkisi altındayız. Yok, o ne derse o olurmuş falan... Siz böyle düşünürseniz, vatandaş ne yapsın? Lütfen inancımızı yitirmeyelim. Gerekirse dışarıdan uzman görüşüne başvurabiliriz ama görünen köy pek de kılavuz istemiyor. Bu şahıs pekâlâ bir göz boyayıcı filan da olabilir. Romancı olduğu ne malum? Dahası, keratanın kendisi de muhayyel bir şey olabilir. Bu tuhaf ikilinin romanlarında böyle bir şeye değinme var. Memur Kutadgo, siz karşılaştırmalı edebiyatlar konusunda mastır yaptınız. Şahsi duygularınızı ve sezişlerinizi bir tarafa bırakarak, nerede olduğumuzu bir özetler misiniz?"

Cenap biraz gururu okşanmış ama alışkın bir sesle çözümlemelerine başladı:

“Efendim, her türlü kafa bulandırıcı olguya rağmen, Osman Ferdi Mürdüm ile Suat Ferid’in iki ayrı kişi olduklarını biliyoruz. İkisi yan yana geldikleri bir sırada, ekibimizin havada çiftleşen sakarmeke kuşları kılığına girerek gizlice çektiği resimler elimizde... Daha zor olan, kâinat-ı müdânî, yani paralel evren dedikleri bir yerdeki Berke ve Osman Hulûsi karakterleri... Acaba onlar bu ilk değindiğim ikili mi? Mürdüm kendisini öyle görüyor ama zararsız ve köşesine çekilmiş bir karakter. Suat Ferid ise emin değil. Olmadığı için de tehlike arz ediyor. Koskoca bir Devlet-i Bîmanend-i Ercümend devrini atlayarak ortalığa Osmanlı kimliği ile çıkmasının ne anlamı olabilir? Yine de ben en az iki tane olan bu paralel evrenlerdeki değişmeyen kişilerden, yani Hami Şeker Soyarslan ve Basri Demirdelen’den şüphelenilmesi gerektiğini düşünüyorum...”

Cenap'ın baş rakibi, o da sosyoloji mastırı yapmakta olan Piraye Camia,

“Ama Hami öldü...” dedi.

Cenap bunu bekliyordu:

“Kanıtınız var mı sayın masadaşım? Yok. Adam, şeytanın arka bacağı. Kendisine ölü süsü verip yeni bir evrene dümen kırmadığı ne malum? Değil. Adam çoktan palamarı çözmüş olabilir! Evet ne diyordum, bu iki tip pek netameli. Hami ortalıkta olmadığına göre Basri'yi izleyebilir, hatta biraz misafir edebiliriz. Kendisini kâh Anette kâh Mehlika zanneden Leman Kırımçak Kuyuanası'nın kimliği ise tamamen ortada. Eskikabaklı, altı kız çocuklu bir ailenin en büyük kızı. Eskiden oldukça güzel olduğu yolunda kanıtlar var ama son birkaç ayda aniden, neredeyse bir gece içinde kilo almış. Başkaca bir gariplik yok. Zaten o da yedilere-kırklara karışmış vaziyette...”

Durakladı. Masadaşlarına baktı. Biraz bozulmuş olan Sayın Camia dışındakiler ilgiyle dinliyordu. Devam etti:

“İhsan Kırımçak da bu müelliflik yarışında varmış gibi duruyor. Romanların basılmış metinlerinde ‘bakın bizde neler var’ ifadeleri onun... Ama bunu bilerek yapmış. Yazar intibaı vermek için değil, bir iki tane saplama yapmazsa kendini editörlük görevini yapmış saymadığı için yapmış. Sürüm Yayınları'nda çaycı kız olarak çalışan arkadaşımız Ökkeş'in ele geçirdiği asıl metinlere bakınca hemen görülü..."

“Yav bizim Ökkeş nasıl çaycı kız olur? Adam 1.85 boyunda, boynu ile göğsü arasındaki kıllar birbiriyle el sıkışıyor, ayrıca ne kadar tıraş olursa olsun iki saat içinde yüzü kararır," dedi Müstakim Bey.

Bütün masa tebessüm etti. Cenap da gülümsedi:

“Üstadım, Leman onu bile bile aldı. Bir tek İhsan Kırımçak'a hizmet ediyor... Bir önlem... Hani bir gün yine bir Anette bulma derdine düşer de soymaya filan kalkarsa... Ihsan, hepimizin bildiği gibi dehşetli ve iflah olmaz bir Ercümendist ama devletimizin mebdei zuhurundan beri ricalimizin epeyi de bu meslekte olduğu için çok koruyanı var...”

Çözenel biraz sıkılmış bir tarzda müdahale etti:

“Memur Kutadgo, lütfen siyasete girmeyelim. Bunlar bizi ilgilendirmez.”

Bütün masa, Çözenel’in Ercümendist mahfillere yakınlığını bilirdi. Hatta adamcağızın evinde, üzerine Ercûmend-i Evvel kılığı çizilmiş bir aynası olduğu ve Çözenel’in her sabah çıplak olarak bu aynaya bakıp kendini bu kılıkta gördüğü yolunda bir dedikodu bile vardı.

Teşkilat çalışanlarının özel hayatı bizi ilgilendirmediği için, uydurulmasına imkân olmayan bu bilginin nasıl yüzeye çıktığını veya Çözenel’de aniden uyanan sosyoloji merakı gibi konuları es geçebiliriz, (rumuz MM)

Toplantı sulanma emareleri gösteriyordu. Basri’yi içeri almaya karar verdiler.

Kirpi saçlı, ifadesiz yüzlü Basri tam üç saattir bir iskemlenin üzerine bağdaş kurmuş oturuyordu. Kendisini nezaret odasının ayna camından izleyen bir memur, sıkıntıdan ne kadar bıyık kökü varsa cımbızla çıkarmış, istemeden, kıyafet mevzuatına tam uyum sağlamıştı.

Çözenel sonunda dayanamadı. Odaya girdi. Basri ne sorulursa kısa fakat açık cevaplar veriyordu. Evet, tabii ki bir ailesi vardı. Şimdiki işine mülakat sonucu girmişti. Çok memnundu. Hayır, bu ifadeyi imzalayamazdı. Çünkü okuma yazması yoktu, ama parmak basabilirdi. Dışarıda bu konuşmayı izleyen memur Kutadgo renkten renge giriyordu. Adamın okuma yazma bilip bilmediğini tahkik etmeye gerek bile görmemişti.

Çözenel, yüzünde "ukala” diyen bir gülümseme ve Basri’yle birlikte dışarı çıktı. Müstakim Bey ise müdürünün kulağına bir şeyler fısıldadı. Biraz sonra Edebi Suçlar ve diğer tüm kardeş masaların çalışanları, ya avluya çıkmış ya pencerelere dökülmüş, tuhaf bir gösteri izlemeye hazırlanıyorlardı.

Dokuzuncu Şube’nin, yani tam adıyla Edebi ve Görsel Suçlar Şubesi’nin çay paralarını saklayan ve bir bankanın hediyesi olan ağır çelik kasa dışarı çıkarılmıştı, Basri’nin eline de kalın bir demir çubuk verilmişti.

Basri, elindeki demir çubuğa gülümseyerek baktı. Başını iki yana hafifçe salladı ve hiç kimsenin beklemediği bir anda abandı. Demir ve çelik tok bir sesle çarpıştılar. Demirin çeliği deldiği görülmemişti. O yüzden, çeliğe toslayan ve aniden duran demir çubuğun ucu arkadan hızla gelmeyi

sürdüren kısmının şedîd baskısına dayanamadı. Önce yassıldı, sonra çeşitli noktalarından parçalandı, dilim dilim oldu. Öndeki demir moleküllerinin "gelmen bre din kardaşıyız" diye çığrışmalarını arkadan gelenler duymamıştı. Malum, arkada kalan demir molekülleri biraz ağır işitir. Dilimler önce tuhaf bir çiçeğin taç yaprakları gibi dışa doğru açıldı, sonra aşağı doğru kıvrıldı. Bu yazılanlar saniyenin binde biri kadar bir sürede oldu.

Memur Kutadgo gözyaşlarına boğuldu, tefekküre daldı: Kargıyı gönderen kol yerindeydi, bu kol dünyaya bedeldi ne var ki kargı mübeddeldi, o kargı değildi.

Edebiyatın gücüne hayran oldu.

Çözenel bu garip asayı eline aldı, o da gülümsedi. Bir süre sonra kötü niyetli şahıslar, aynadaki Ercümend'in eline, sapı kesilerek kısaltılmış bu asanın pek yakıştığı konusunda yeni dedikodular türeteceklerdi.

Kutadgo'nun dolaylı yaklaşımı çözüm vermemiş, Suat Ferid'in toplanması an meselesi olmuştu. Brüksel'in dayattığı ceza muhakemeleri usul yasasına göre Suat Ferid'in bu metinleri gerçekten yazıp yazmadığının bir önemi yoklu. Değil mi ki boy boy resimleri vardı her yerde? Değil mi ki "O ne derse o olur" gibi, başkasının düşünce özgürlüğünü kısıtlayan bir ifade kullanılmıştı o afişlerde? Ve hepsinden önemlisi bu soytarı, Avrupa'nın kâbusu bir kılıkla ortaya dökülmüştü! Aynı camia içinde olup Haç-Hilal Ovası savaşının kılığına bürünmek de neyin nesiydi?

Bizim bürokratların,

"Canım siz de turnuvalar düzenleyip birilerini şövalye kılığına sokuyorsunuz, biz bir şey diyor muyuz?" tezine,

"Ama dünyada şövalye kılığında dolaşan gerçek insanlar yok. Bizimki sadece bir oyun... Oysa bu herif neuzubiliah Taliban Merkez Komitesi gibi" görüşüyle karşı çıkıyorlar, bizimkilerin afişlerdeki sakallı Berke resimlerine atfen,

"Yahu bunlar kitap vallahi" dediklerine Avrupalılar,

"Hayıır, bunlar kurtçuk... İşte şuncağız benim büyük büyük dedem Rudolph'a benziyor" türünden itirazlarda bulunuyorlardı. Hayır, bu kez

Brüksel kimsenin arabasına taş koymuyordu. Bilakis, yerel hükümet, uzunca bir süre “ya bu işi halledin ya bize bırakın” diye bastıran Avrupa bürokratlarının baskısından yılmıştı. Görünürdeki sıkıntı, Suat Ferid’in kitaplarının peynir ekmek gibi satmasıydı. Bunların epey bir kısmını da memurin ve müstahdemimi devlet alıyordu. Bu kadar göz önünde olan bir adamı gözaltına almanın, gözaltındayken de ayak altına almanın sosyal bir maliyeti vardı. Asıl neden ise Suat Ferid’in gerçek kimliği hakkında birtakım edebiyat mahfillerinde tebellür eden kuşkulardı.

LXXIV.

Suat bu tartışmalardan haberdar olamazdı tabii. Ama oldu. Müfettiş Müstakim Bey her türlü tehlikeyi göze alarak o toplantıdan hemen sonra Suat’ın evine gitti. Suat evde yoktu. Adam biraz oyalandı, bahçeyi dolaştı. Suat’ın ikiz ahşap evlerinin eski bir sarnıç üzerine kurulduğunu keşfetti. Lâlendam’ın eriyip gittiği toprak, yanmış gibi kapkaraydı. Sonra Suat geldi.

"Eh, birini beklemiyor değildim, buyrun" diyerek adamı içeri aldı.

“Görevli olarak gelmedim, Suat Bey. Hatta hiç gelmedim. Böyle bilinirse memnun olurum. Ayrıca masamızdaki yaygın kanaatin aksine, sizin suçlu olmadığınızı düşünüyorum. Her türlü kanıt başka bir elin, başka bir zekânın mevcudiyetini gösteriyor. Hatta bazen bir adım daha ileri gidiyor ve tek tek muhayyillerin ferdi zekâlarından oluşmuş ortak, devasa bir zekânın esiri olduğumuzu düşünüyorum... Ne yani, *Bozürük’ün Kör Bacağındaki Karıncalanma* veya *Aşk Günlerine İsyan* kitapları da sizin değil ya...”

Bu son sözleri söylerken muzip bir şekilde gözünü kırpmıştı. Suat gülümsedi ama alakalı masadan da olsa, bir görevlinin yanında herhangi bir uydurukçu kardeşini küçük düşürecek bir söz söylemekten kaçındı.

“Herhalde edebiyat tartışmaya gelmediniz” diyerek ikisi gözlerinin önünde olan, birini tahmin ettiği üç kayboluşun hikâyesini anlattı. Müfettiş hepsini biliyordu ama kibar bir insan olduğu için dinledi ve Lâlgillerin varlığını öğrendi.

“Vay canına! Arkadaşlar bunu atlamış” diyerek hamam-bodruma gitmek istediğini söyledi Suat’a. Gittiler. Her tarafta çok kısa bir süre öncesine

kadar insanların burada olduğunu gösteren işaretler vardı. Ocak sönmüştü ama Vuslat'ın içinde hâlâ ılık çay vardı. Lâlgillerin oturduğu portakal sandıkları olduğu gibi duruyordu. Kâğıt balyaları, etraflarına sarılmış ve ateşe verilmiş ispirtolu ipe soğuk su dökülmek suretiyle yarısı kesilerek bardak yapılmış cam kavanozlar... Her şey... Lâlgiller hariç her şey. Dikkatli müfettiş etrafta su izleri ve kararmış bölgeler gördü.

"Yapılacak bir şey yok, bunlar da gitmiş... Suat Bey, bir açıklamanız var mı?"

"Yok!"

"Gözünüze çarpan bir tuhaflık..."

Suat buna güldü.

"Biliyor musunuz, o lanet olası kitabı bulduğumdan beri tuhaf olmayan hiçbir şey yok ki..." dedi ve meyus bir tavırla ekledi, "ben benim kâinatımı yitirdim, siz sizinkine dikkat edin lütfen."

Müfettiş Müstakim hiçbir şey anlamamıştı.

"Merak etmeyin, bizim kâinata bir şey olmaz, beton gibi maşallah..."

"Peki memur bey, sizi buraya getiren nedir?"

"Ee... şey... bir rahatsızlık diyelim... Brüksel'den belli bir baskı var... Tutuklanmanızı ve yargılanmanızı, daha doğrusu doğrudan sizi yargılamayı istiyorlar... Bu kılıkla resim çektirerek insanlığa karşı bir suç işlediğinizi düşünüyorlar. Biz de bundan rahatsızlık duyuyoruz. Biz... Biz derken masayı kastetmiyorum... Tabii merak ediyorsunuz biz kimiz diye... Şu aşamada şu kadarını söyleyeyim, zannedildiğinden çok güçlüyüz! Yer altında gibiyiz... Ancak birkaç katımız da yer üstünde. Hemen her yerde taraftarlarımız var. Hepsi de vatansever çocuklar..."

Suat'ın gizli örgütlere karşı nedenini açıklayamadığı bir alerjisi vardı:

"Bir tür tarikat filan mısınız?"

"Bilmiyorum... Olabiliriz... Zaten sizi korumak istememiz de bu yüzden... Uydurmaca kalıbında yazdıklarınızın bizim geçmişimizle doğrudan ilişkisi olduğunu tesbit etmiş durumdayız... Bilginizin kaynağını ve daha başka şeyler bilip bilmediğinizi merak ediyoruz."

Suat adamın konuşmasını bekledi.

“Suat Bey, size garip gelecek ama aslımızı, çıkış noktamızı, nereden geldiğimizi bilmiyoruz. Bunları bilenlerimiz Sultan Ercümend döneminde ve daha sonraki sultanlar zamanında gördükleri inanılmaz baskılardan dolayı bunları yeni nesle aktarmamayı seçmişler, insan bilmediği bir şeyi zor altında da söyleyemiyor. Altın ilkeleri bu olmuş. Yalnız o kadar başarılı olmuşlar ki biz de bilmiyoruz neden başkalarından farklı olduğumuzu...”

“Peki nasıl bana güvenip de bunları anlatıyorsunuz?”

“Çünkü bunları zaten bildiğinizi düşünüyoruz."

"Yani Meçhûl Muhayyil olduğumu mu düşünüyorsunuz?”

“Yoo... Bunu biraz önce ifade ettim zannediyorum... Ama yine de onunla tuhaf bir ilişkiniz var, bizimkilerin mümzî-i misak dediklerinden olduğunuzu sanıyoruz..."

“Yani antlaşma imzalayanlardan biri olduğumu mu düşünüyorsunuz?”

“Ben şahsen öyle olduğunu düşünüyorum...”

“Ne gibi kanıtlarınız var?”

“Suat Ferid Bey, yolun gizli lisanını, yordamın saklı dilini bilmeniz bile bir kanıt!”

Suat güldü:

“Aman canım birkaç kelime Osmanlıca bilmekle ne olur!”

Zavallı müfettişin yüzü Osmanlıca kelimesi üzerine karmakarışık oldu. Sağ elini göğsünün üzerine koyarak üç kere öne doğru eğildi...

“Ağacanım istirham ederim, yabancılar yanında mukaddes sözü kullanmayınız. Ercümend devrinden tamamıyla da kopmuş sayılmayız. Onlar da çok güçlü... Yere batasıca Ercümendçiler! Cumhuriyetimizi yiyip bitiriyor kabir böcekleri... Yerin kulağı var...”

“Peki ben sizin için ne yapabilirim?”

“Suat Ferid Bey, yolun bu akşam ‘dönbabası’ var; kadem rencide buyurursanız hatır-ı âcizânemizi tatyîb etmiş bulunursunuz.”

İki saat sonra sahildeki bakkalda buluşmak için sözleştiler.

Suat arada, bir duş aldı, içi kıpır kıpırdı. Birileri tarafından gözetleniyormuş gibi huzursuzdu. Saçlarından süzülen su damlalarından bir tanesi dayanamayarak havladı. Suat işi aymazlığa vurup,

“Lâlmir oğlum sen misin?" diyerek köpeciğin pek sevdiği bir melodiyi ıslıkla çaldı. Su damlası heyecanlanmıştı. Üst üste sevinçle havladı, sonra acı acı ağlayarak Suat’ın omuz başından kayıp ayaklarının orada bir yerde kayboldu. Malum, damla da olsa köpek köpektir.

“Bana bakın... Yani bakmayın! Lâl ailesi... öyle sırra kadem basma numaraları ile Suat Ferid’e dolma yutturamazsınız. İstediğiniz şeye münkalib olun, yine ne yaptığınızı anlarım. Değil su kılığına girmek, tebahhur edip asumana savrulsanız nerede olduğunuzu bilirim. Beni cinayetle suçlamak için arazi olmanızı esefle karşılıyorum.”

Kızgın bir damla dayanamayarak,

“Ama biz yalnızca..." diye lafa girdi. Daha yaşlı bir damla, tartışmayı başlamadan engelledi:

“Kızım, boşuna uğraşma, evham ve zalimlik bunların ailesinde kök salmıştır... gir şu şişenin içine...”

Suat bir şey demedi. Bir türlü anlaşamamalarına rağmen Lâlgillerin bir şekilde var olmalarına memnun olmuştu. Giyindi, dışarı çıktı.

LXXV.

Müstakim Bey bakkalın önünde park etmiş bir arabanın içindeydi. Suat bindi. Adam parmağını dudaklarına götürerek “sus” işareti yaptı. Sarıyer tarafına devam ettiler. Sol tarafa kırdılar, yokuşa sardırdılar. Tepelerdeki yoksul mahallelerin birinde, birkaç katlı bir evin önünde durdular. Genç bir çocuk yanında genç bir kız olduğu halde arabayı alarak yeniden İstanbul tarafına yollandı.

“Kusura bakmayın Suat Bey. Önlem almak zorundayız. Arabam dinleniyor. Ben de bu çareyi buldum. Karımı aldattığımı zannediyorlar. Hem gençler eğleniyor hem de masadaşlarım kıskançlık krizine giriyor...”

Suat meraktan sordu:

“Sesinizi tanımıyorlar mı?”

“Ah... Hepimizin sesi birbirine benzer... Zaten yolun bir özelliği de bu... Biz bir sesler cemaatiyiz..."

Suat içeri girdi. Asansörle dört beş kat aşağı indiler. Geniş, tabanına Mısır hasırları döşenmiş ve içinde hiçbir eşya olmayan bir salona girdiler. Tıklım tıklım doluydu. Kadınlı erkekli bir topluluk... Başlar Suat'a çevrildi. Müfettiş Müstakim,

“Yolcanlarım size Suat Ferid Bey’i tanıştırayım. Kanaatimce mümzî-i misaktandır..."

Derin bir sessizlik oldu. Suat,

“Şeydiniz nerede?" diye sordu. Yaşlı bir kadın cevap verdi:

“Bizim şeyhimiz yoktur. Erkân-ı Hamsemiz vardır.” Suat’ı gözü tutmamıştı.

Suat’ın da yeni bir cemaati tanıyacak sabrı kalmamıştı. Bir köşeye büzülerek oturdu.

Biraz sonra hasırlardan biri oynadı. Tabanda bir kapak açıldı ve birbirini takip ederek, beş yaşlı adam odaya çıktı. Kılık kıyafetlerinde olağandışı hiçbir şey yoktu. Kirpikleri bile sarışın biri Suat’ın önünde durdu.

“Berke!” diye bağırdı. Suat yine bir şey söylemesinin beklendiğini anladı. Söyledi:

“Sarı Hamza!”

Topluluktan bir hayret nidası yükseldi. Suat, bir kez daha Muhayyil-i Meçhûl’ün varlığından emin oldu.

“Estağfurullah, ne haddimize!” dedi adam. Suat,

“Ona bakarsan ben de Berke değilim” diye cevap verdi. Beşi birden,

“Biliyoruz ama doğru virdi söylemek de ehemdir” dediler ve el ele tutuşarak dönmeye başladılar.

Suat, adamların semah hususunda zırcahil olduklarını anladı. Bir dönme düşüncesi vardı kafalarında, ama daha çok beceriksiz bir Artvin ekibi

gibiydiler. Kan ter içinde kaldılar. Dön baba döndüler. Cemaat ise kürdili hicazkâr makamında, yana yakıla “Denizli’nin horozları çillidir aman”ı söylüyordu, bazılarının gözyaşları yanaklarından yuvarlanıyor, heyecan arttıkça artıyordu. Suat bıyık altından gülmeye başladı. Brüksel yasaları altında bu ve benzer deyimlerin yasak olduğundan haberi bile yoktu.

“Allah sizi bildiği gibi etsin... Dönbabanız bu ha!” diye düşündü.

Müstakim Bey Suat’ın kulağına eğilerek,

“Ne zaman gelsem tüylerim diken diken olur,” dedi.

Dönbabadan sonra beşli, bağdaş kurarak yere oturdu...

Suat, gece ilerledikçe bu cemaatin öyle çok uzak bir geçmişte değil, yakın bir zamanda kurulmuş olduğunu, bütün hareketlerin, dansların ve müziklerin sabırla, iğneyle kuyu kazar gibi, koreograflar ve folklorcular tarafından yeniden oluşturulduğunu anladı. “Sarı Hamza” aslında bir holdingin genel müdürüydü.

“Niçin Sarı Hamza?”

“Çocukluğumda bir film izlemiş, en çok o karakteri sevmiştim. O da bizim gibi yitik bir karakter. Korka korka arkadaşlarıma açıldım. Şimdi biz öyle zannediyoruz ki, o katliamdan kaçan beş müteferrika biziz. Bize öyle geliyor. Biz kurbandan kaçan kurbanlarız. Yine de Berke’yi seviyoruz ve affedilmeyi bekliyoruz. Elimizde değil. Güç’e hep yakındık. Hep de yakın olmak istiyoruz. Film ise maalesef Avrupa Güvenlik Mahkemesi başsavcısının talebiyle yakıldı. Biz naçizane kendi imkânlarımızla araştırdık. Adamın kuyruk acısı var! Hwace’nin soyundan geliyormuş... Neyse... Hiç kopyası kalmadı. Biz de aklımızda ne kaldıysa yaşatmaya karar verdik. Lisanı da yeniden oluşturuyoruz... İnşaallah çok fahiş hatalar yapmıyoruzdur...”

Suat eliyle “boş verin” işareti yaptı. Adam derin bir nefes aldı, sanki daha devam edecekti. Suat bunu hiçbir zaman öğrenemedi.

Ani ve çevik hareketlerle içeri dalan üniformalı kişiler herkesi üçer beşer birbirine kelepçeleyip ite kaka asansöre sürüklediler. En sona Suat ve Müstakim Bey kalmıştı. İkisini birbirine kelepçelediler.

Müstakim,

“Ama nasıl?” diye soracak oldu. Memur Kutadgo sırıttı:

“En son cihazlardan haberin yok müfettişim... Ses aldatır, görüntü asla!”

Müstakim geçen haftalardaki hizmet içi eğitim çalışmasına gitmediği güne lanet etti. Son derece kibar davranarak, Suat ile Mûstakim’i siyah bir otomobile soktular, İkrar ve İtiraf Şubesi’ne götürdüler. Bu şubede muhtemel yazarlar, fail-i meçhûl eserlerle eşleştiriliyordu. Olay Dokuzuncu Şube’nin yetki alanından çıkmış gibiydi. Yalnız memur Kutadgo uzman olarak kaldı...

LXXVI.

“Müesses edebi nizamı tebdile tam teşebbüs” ile suçlandığını öğrendi Suat. Artık Onuncu Şube’deydi. Bir aydan az bir süre içinde kâinat kâinat dolaşmış, mekân girdaplarına ve zaman sıçramalarına şahit olmuş, yeni insanlar, yeni dünyalar tanımıştı. Hukuk zihniyetinin ve lisanının değişmeden kalmasına taaccüb etti:

“Bu suçlamadan hiç gocunmadım ben. Kabul ediyorum. Naçizane denedim. Başarılı olduysam kendimi bahtiyar addederim."

Masanın şefi olduğu anlaşılan kısa beyaz saçlı, yaşlıca komutan,

“Biz onu bunu bilmeyiz,” dedi, “Yasaları çiğnediniz. Suçlu olup olmadığınıza bağımsız yargı karar verir.”

“Tutalım ki haklısınız. Diyelim ki bu âlemlerde eksik olmayan tebeddülâtı benim kalemim yapıyor. Peki iş o merkezde ise benim sizi, kurulu düzeninizi ve hatta tüm evreninizi iki kalem çırpıştırarak değiştirmemi engelleyen ne var?"

Adam hafifçe içini çekti.

“Yani Hami, Lâlgiller ve Leman Hanım’a yaptığınız gibi mi? Bizden sıkılmanız kâfi. Öyle mi?”

“Evet, tutalım ki öyle. Bende bu güç var ve ben ne Osman Hulûsi’yim ne Osman Ferdi. Öyle bir kenara çekilip uzletnişîn olmak beni kesmiyor. Ne

olacak?”

Suat Ferid “güç” kelimesini öyle bir vurguyla telaffuz etmişti ki, polis albayı İrkilt Yavuz istemeden de olsa ürperdi. Her vatandaş gibi Suat’ın Berke suretindeki afişlerini o da görmüştü. Karşısındaki insanın önünde yere düşmek ve sebebini bilmese dahi o yeri öpmek istedi. Güçlükle kendini tutarak,

“Bilmiyorum," dedi, “bilmiyoruz. Aslında korkumuz da bu. Bunu yapmanızı istemiyoruz. Ne de olsa başka bir evsen tanımadık biz. Velev ki ışığımızı sizden alan bir lamba olalım, sonuna kadar savunacağız dünyamızı. Gerekirse kendimizi korumak için sizi söndüreceğiz... Söneceksek öyle sönelim!”

Bunları söylerken elinde bir tabanca belirmiş, belirir belirmez de Suat’a çevrilmişti. Adamın mantıksız, çaresiz, sıkışmış, çözümsüz hali Suat’a pek acıklı göründü. Kendisinin, üstelik tevabi-i tevahhümattan bir el vasıtasıyla “söndürülme" ihtimali ise pek dokunaklı geldi,

“Ben daha doyamadım hayata, hangi kâinat olursa olsun..." diye düşündü.

Suat Ferid dehşetli bir bencildi. Kendisinin gitmesiyle koca bir kâinatın da yiteceği ihtimaline o kadar da üzülmüyordu. Tabanca başının hizasına kalktı... Suat keşke düşünmez olaydı, ama adamın tetiğe bastığını düşündü. Piştov kapalı mekânda bir top gibi patladı. Sorgu odasının dışındaki görevliler dehşetle irkildi:

“İrkilt Albayım yine kimleri hakladı?”

Mermi çılgınca ileri atıldı. Suat o küçük çılgın çelikten milyon kere daha hızlı düşündü. Halt etmişti. Bir kıta şiir okuyup eş dostla tahlil edecek vakti olaydı keşke. An dondu. Dudaklarından irticalen bir dörtlük döküldü:

“Kalk ey gönül eğlenme sen bağ bozumu vaktidir
Oyalanma dem bu demdir söz bozumu vaktidir
Yükünü boşalt sözleri azad et kelimeleri hür kıl
Durdu bizim de kervanımız denk çözümü vaktidir”

İrkilt Albay sapsarı bir yüzle,

“Lütfen zırvalamayın... şey... abartmayın, kâinatımızı düşünün, bu ne biçim

dörtlük," dedi.

“Siz niçin düşünmediniz? Beni söndürmek ne demek? Elinizdeki tabanca ne demek oluyor? Sizin ateş etmeye yetkiniz var mı?”

Kanunun kendisine verdiği yetkilerden zerre kadar dışarı taşmak istemeyen İrkilt Albay için bu kadarı çok fazlaydı:

“Ben yalnızca... şey... sizi biraz irkiltmek istemiştim... Bu tabanca da nereden çıktı? Herhalde siz tahayyül etmiş olmalısınız... Aman Tanrım, bunun namlusu gerçekten sıcak!... Allah’ım... Allah’ım..."

Silahını elinden attı.

Memur Kutadgo ise tamamen denetimi yitirmiş, Suat’ın biraz önce okuduğu dörtlüğü her seferinde biraz daha değiştirerek okuyor, tekrar okuyor, ne kadar lüzumlu bir şey yaptığının farkında bile olmayarak kekeleyip duruyordu:

“Hocam... şey Hankanım... yani komutanım... Şahap Çelebi’nin mi Sazan Abdal’ın mı Karaca Dede’nin mi bu, yoksa anonim mi? Mektepte dikkatli dikte teknikleri dersinde, sizden iyi olmasın, hocamız Zeynel Yumuşakkök Bey söylemişti sanki. Çıkaramadım. Ben şimdi bunu düşünür, günlerce uyuyamam...”

Ne kadar vahim bir şey yaptığını yine anlamayan İrkilt Albay’ın sert bir bakışıyla kendine gelerek sustu.

Suat, Müstakim Bey’e baktı. Biraz önce Suat’tan ayrılarak odanın diğer ucundaki sandalyeye oturtulan fakat elleri hâlâ kelepçeli olan deneyimli edebiyat polisi,

“Bu dörtlüüük... bu şiir... bu insan tahassürâtının muhteşem zirvesiii... şair buradaa... duyguların şâhikasuna çıkaraak... kendi gönlünü adeta bir yar bilerek... narsisizmin doruklarına...” diye, sözleri yayıp uzatarak hızla Suat’a yaklaşıyordu. Ani bir omuz vuruşuyla Suat’ı olduğu yerden öteye itiverdi.

Edebi tahlilin bittiğini ve aldatıldığını anlayan 9 milimetrelik mermi, nasıl gitmesi gerekiyorsa öyle gitti. Sorgu odasının çelik putrellerinden birine çarptı. Biraz yamulmasının ve yakışıklılığının –malum, dokuzluk mermiler

erkek olur– bozulmasının verdiği öfkeyle, odanın ortasındaki ince demir sütuna hamle kıldı. Oradan da reddedilince, sekerek Suat Ferid’in kafa derisini sıyırdı. Yüreğindeki kini biraz soğuttu bu. Sersem sepelek gitti, karşı duvardaki gözetleme aynasını aşağı indirdi.

Suat’ın şakağından kan sızıyor, kızıl sakalları arasına dalarak görünmez oluyordu. Odadaki üçlü için bu yeni bir mucizeydi. İrkilt Albay hatasını anlamış,

“Yazıklar olsun! Biz bu kafayla mı fail-i meçhûl metinlerin müellifini bulacağız? Tebrik ederim müfettiş. Bu masadan bile değilsiniz,” diye söyleniyordu. Dışarıdan koşuşturmalar, sesler duyuldu.

Suat zibidisi ölmesin diye laf cambazlığı yapmaktan yorgun düşen Meçhûl Muhayyil bile buna şaşırdı. Suat’ın aklına ilk gelen, o serseri kurşunun gözetleme aynası önünde birini bulduğu oldu.

Dışarı çıktılar. Gerçekten de ayna/camın önünde kıvrılmış bir beden yatıyordu. İrkilt Albayım,

“Cabbar kardeşim!” diye öne bir hamle yaptı. Sonra birisi tarafından ensesinden çekilmiş gibi duruverdi. Cabbar Mülazım’ın elinde susturucu takılmış bir tabanca vardı. Şimdi, bu durumdaki biriyle kardeş olmanın pek âlemi yoktu. Hemen yokladı. Ateş edilmişti.

“Bu da mı sizin işiniz Suat Bey?"

“Yoo, hayır... Hiç görmediğim biri hakkında ne düşünebilirim ki?”

Daha sonra yapılan inceleme, gerçekte aynayı indirenin serseri kurşun olmadığını, dışardan atılan 7.65 milimetrelik bir Lucetti kurşunu olduğunu suret-i katiyyede ispatlayacaktı. Bu senaryoya göre Cabbar Mülazım, çok büyük bir ihtimalle, konuşup yolu ele vermesin diye Müstakim’i, belki de Suat’ı indirmeye karar vermiş, ne var ki sıktığı kurşun yolda aksi yönden gelen serseri kurşunla karşılaşmış, havada çarpışmalarının etkisi ile olsa gerek, ona uyarak geri dönmüştü. Ve beraberce Cabbar’ı bulmuşlardı.

“O bir vatanperverdi. Görevini yaptığını düşünerek size kurşun sıktı. Siz de öyle Suat Bey... Sizin de başka bir sadakat uğruna kurşun yemeyeceğinizi ummak istiyoruz. Raporumu bu şekilde tanzim edeceğime emin olabilirsiniz efendim..."

İrkilt Albay işaret etti, Müstakim Müfettişimin kelepçesini çıkardılar. Suat,

“Ya Yol’un insanları?” diye sordu.

“Ah, onların varlığını kırk küsur yıldır biliyoruz zaten. Sizinle olan ilişkilerinden dolayı geçici olarak, bilgi edinmek amacıyla topladık... Birkaç gün içinde bırakırlar... Zaten artık gerek kalmadı..."

Suat işkillenmişti.

“Ya ben?" diye sormadı. Soracak vakti de olmadı. İrkilt Albay’ın bir işaretiyle, Müstakim Bey de dahil olmak üzere orada bulunan herkes, kol ve bacaklarına hücum etli. Kargatulumba, bir odaya sürüklediler.

LXXVII.

Biraz sonra elleri arkadan bağlı, bir iskemlenin üzerinde oturuyordu. Her iki yanında görevliler vardı. En ufak bir hareketinde onlar da harekete geçiyordu. Hiçbirinde silah yoktu. İrkilt Albay nefes nefese konuştu. O da silahını dışarıda bırakmıştı:

“Suat Ferid Bey, sakın yanlış anlamayın! Tutuklu değilsiniz. Misafirden de öte, bizim için çok değerlisiniz... Size asla bir şey olmasını istemeyiz.”

Suat ne yapmaya çalıştıklarını birden anladı: Meçhûl Muhayyil olduğuna karar vermişlerdi. Adam devam ediyordu,

“Allah korusun, yolda izde başınıza bir kaza filan gelebilir, en iyisi, can güvenliğinizin yüzde yüz sağlanması. Bütün bir kâinatın varlığı buna bağlı olunca, şahsi özgürlüğünüz üzerindeki bu ufak tefek kısıtlamaları anlayışla karşılayacağınızı umuyoruz. Hazırlıklı olmadığımız için birtakım kaba hareketlerde bulunduk. Ama size yakışır düzenlemeleri hemen yapacağız. Lütfen efendim... Durumu başbakana ilettim.”

Suat zannettiğinden de ağır şartlar altında bir mahpus olduğunu anladı:

“Yani tutukluyum ve hapsedileceğim...”

“Aman efendim, o nasıl söz? Hayır, asla tutuklu değilsiniz! Kendi güvenliğiniz için özel olarak korunacaksınız...”

“Albayım ya Meçhûl Müellif ben değilsem?”

“Yoo... Hiç olmaz olur musunuz? Şu serseri kurşuna yaptırdıklarınıza bakın. Biri merak edip, gittiği yolu çizse Moynihan’ı vuran mermi bunun yanında çırak kalır... Edebiyat alanında o kadar iyi olmayabiliriz ama hepimiz gözümüzle gördük...”

“Ah, tutalım ki öyle... Benim hareketlerimi nasıl kısıtlarsınız? Hangi yasayı ihlal ettim? Suç olmadan ceza olur mu? Yargılanmayacak mıyım? Müebbet hapis gibi bir ceza ağır değil mi?”

Sual, lrkilt’in gülümsemesinden, yaşayacakları yanında müebbetin çerez kalacağını anladı.

“Bakın, sizinle tartışacak değilim, büyük ihtimalle de siz tartıştırıyorsunuz beni. Bizimle kedi fareyle oynar gibi oynuyorsunuz... Bu bir yana, size duyduğum hürmet beni sizinle tanışmaktan menediyor. Tutuklu değilsiniz. Suçlu hiç değilsiniz. Bilakis, tüm bir kâinata hayat verensiniz. Varlığımızın sebebisiniz. Evrenimizi aydınlatan edebiyat güneşi sizsiniz! Sizi nasıl suçlu görebiliriz, ama...”

“Evet, ama ne?”

“Ama mesela size bir arabanın çarpmasıyla tüm bir kâinatın çökmesini, yok olmasını engellemek istiyoruz. Hatta ecelinizle ölmenizi de istemeyiz. Aynı şey... Henüz ölüme çare bulamadık ama zamanı sizin için çok yavaşlatabiliriz. Bakın, böyle yapmakta da haklıyız. Akşam evime götürdüğüm ekmeği sizin sayenizde kazanıyorum, herkes gibi ben de işimi, yerimi yitirmek istemem. Ama sakın yanlış anlamayın, bu yeri muhafaza etmek için bir harekete girişmiş değiliz. Çok çok daha önemlisi, bu ekmeği yiyecek olan yavrularımı ve güzel karımı da sizin tahayyül ettiğinizi biliyorum. Bana böyle mutlu bir aile yuvası düşündüğünüz için de hassaten teşekkür ederim. Minnettarlığını bildirmek için herkesin böyle fırsatları olmuyor.”

Suat adamı veya başka herhangi birini ikna edemeyeceğini anladı. Yine de denedi. Kalan ömrünü hapis köşelerinde sıfır mahremiyet ile geçirmeye niyeti yoktu.

“Bakın bir de Osman Ferdi Mürdüm diye bir yazar var...”

“İlahi, pek hoşsunuz... Onun nereleri yazdığını biliyoruz... Zararsız bir çılgın o. Hem biliyor musunuz, o kimseyi kaybetmedi...”

“Peki ama hep beraber odadaydık ve benim elimde bir kalem yoktu! Ben yalnızca düşünerek veya bir şiir okuyarak namludan çıkmış bir kurşunu nasıl durdururum?"

“Suat Ferid Bey, yani bu isimle hitap ettiğim için alınmıyorsunuz değil mi? Bize kendinizi nasıl tanıttıysanız sizi öyle biliyoruz... Evet, doğrusu akıl kurcalıyor... Bütün edebiyatçılarımız şu anda bu soruyla meşgul. Ayrıca Cabbar’ın hareketi de kolayca açıklanacak gibi değil. Bu iki nokta araştırılıyor. Böyle bir yeteneğiniz –elleri bağlı bir adama ‘gücünüz’ kelimesini yakıştıramamıştı– olduğunu biliyoruz. Bizim tesbit edebildiğimiz üç yitişte de elinizde kalem yokmuş, öyle değil mi efendim?"

Suat Meçhûl Muhayyil konusunda kendisi de çok emin olmadığı için devam etmedi. Bu üçlüden bir tek Lâlendam’a bir şey yapmasını söylemişti. O da boşalıp kırılması değildi. Değil Meçhûl Muhayyil, beşinci sınıf bir yazarın bile anlamını bilmesi gereken “boş ol” sözlerini kullanmıştı.

Dolayısıyla Suat Ferid, bu kaybolmaların kendi iradesiyle olmadığına emindi. Yine de pek perişan bir beklenti ile gözlerini kapadı. Büyük bir yoğunlaşmayla, kendisini o Allah’ın belası kitabı aldığı gün, Talimhane’de, sokakta tahayyül etti...

LXXVIII.

Gözlerini açtı. Kolları acıyordu, iskemlenin üzerindeydi. Gerçeklik soğuk bir çelik gibiydi. Suat bu başarısızlığını odadakiler ile paylaşmak istemedi. Yüzü sapsarı kesilmiş albaya sordu: “Peki benim hiç yazıp çizmeden yalnızca tahayyül etmemle oluyorsa her şey, sizin bu gayretleriniz neye yarar ki?”

“Bi... bilmem... Efendina... lütfen... mini mini ikiz kızlarım var. İkinci karımdan. Saçları incecik, tül gibi ve sarı. Lütfen hakkımızda kötü düşünme. Muhayyel de olsak, bu bizim gerçeğimiz. Biz bir ikincisini tanımıyoruz.”

İrkilt cebinden bir çakmak çıkardı, yaktı.

“Bak,” diyerek işaret parmağını aleve tuttu. Asırlar geçti. Yüzü acıdan kasılmıştı. Suat Ferid yanmış et ve sonra yanmış kemik kokusunu duydu... İçi kalktı. Adamın samimiyetini göstermesinin başka bir yolu yok muydu?

“Yeter, Allah kahretsin! Yeter... Geri zekâlı! Kendini yakmak zorunda mısın?”

“Efendina biz gerçeğiz. Artık ne kadar olunursa o kadar gerçeğiz. Lütfen yeni bir düşünce suçuna kalkışmadan önce bu anı düşün...”

Adam acıya daha fazla dayanamamıştı. Büyük bir ağacın devrilmesi gibi devrildi.

Suat’ı hemen o gece tüm duvarları kalın, yumuşak bir maddeyle kaplanmış büyük bir odaya aldılar. Tüm elbiseleri alınmıştı. Üzerinde yalnız bir fanila ve don vardı. Oda sıcaktı, üşümüyordu. Yerde uzun tüylü sıcak halılar vardı. Ama sürekli gözlendiğini bilmenin rahatsızlığı içindeydi. Ya tuvalete gitmek istese? Ki şimdi fena halde istiyordu. Akla gelen başa da gelir. Bütün gün, sabah evden çıktığından beri gitmemişti. Etrafına bakındı. Odanın bir tarafındaki kapıyı gördü. Üzerinde –sanki başka bir şey olabilirmiş gibi– yağlıboya ile WC yazılmıştı, içeri girerken parmağı ile kırmızı boyaya dokundu. Hâlâ ıslaktı. Gerçekti. Hayal değildi.

“Bu da benim gerçeğim, Irkilt’ten zerre kadar farkım yok... Boş...” diye filozofça düşündü. Ama kahrolası donu sanki vücuduna yapışmış gibiydi. Uğraştı. Çıkaramadı. Öfkeyle dışarı çıktı. Aynı anda oda kapısının açıldığını ve silahsız dört beş koruma eşliğinde, kısa kollu beyaz bir gömlek giymiş bir “hemşirenin" içeri girdiğini gördü. Sarışına yakın kumral, ortaya yakın uzun boyluca kız, son derece saygılı ve sevecen bir tarzda,

“Efendim, müsaade edin lütfen” diyerek elindeki bir cihazı Suat’ın muhteşem belinin etrafında dolaştırdı, “şimdi tuvalete gidebilirsiniz!”

Biraz sonra içerden Suat’ın öfkeli haykırışları duyuldu. Kız hazırlıklıydı. Suat tuvalet kâğıdı istiyordu. Üzerine bir şey yazmasın diye Suat’a kâğıt vermemişlerdi... Hemşire kapının önünden konuşarak Suat’a, kullanımı için ayrılmış siyah küçük havluları nasıl edinebileceğini anlattı. Suat dışarı çıktığı zaman sinirinden titriyordu.

Korumalar “hemşireyi” bırakarak gitmişti. Suat onlar açısından önemli

olanın, kapının açılması sırasında güvenliği sağlamak olduğunu biliyordu.

“Ne var?” diye kükredi. Kız neredeyse mahcup bir tavırla,

“Suat Bey," dedi, “birkaç konuda açıklama yapmam gerekiyor efendim, yemeğinizi nasıl yiyeceksiniz, banyo ve hijyen sorunları...”

Suat kızın adını öğrendi. Melissa... Melissa Tombak-Ferguson’du kızın adı. Gülümsedi. Batılı bir kocası olsa gerekti kızın. Melissa, Suat’a tehlikeli bir şekilde yaklaştı.

Yanmış teni üzerinde pek cazip duran gömleğinin derin yakası, Suat’ın uzaktan da ilgisini çekmişti. Kibar bir adam olduğu için, kızın kollarını açarak vücuduna yaklaşmasına bir tepki vermedi. Ayrıca böyle bir film sahnesi de hatırlıyordu. Gerçi orada kız uzaylıydı – ama ne sahneydi!

Kız elindeki aleti Suat’ın vücuduna yapıştırarak belinin etrafını mukaddes bir binayı tavaf eder gibi dolaşınca Suat’ın öfkesi yeniden alazlandı. Tumanını yine “kilitlemişlerdi.”

“Bana bakın küçükhanım! Ben her çişe gittiğimde bu rezaleti yaşamak zorunda mıyım?”

“Özür dilerim, sizi rahatsız ettiğimin farkındayım ama verilen talimat böyle...”

Melissa büyük bir ciddiyetle Suat’a neler yapması gerektiğini anlattı. Yatağının yanındaki düğmelerin anlamını öğretti. Suat yine kuralları kabullenmişti:

“Ama bir örtüsü, battaniyesi yok bu yatağın... Ben üzerimi örtmeden uyuyamam ki... Ayrıca hep böyle Arap Kadri kılığında mı dolaşacağım?”

“Suat Bey, tabii ki hayır. Giyecekleriniz ve battaniyeniz hazırlanıyor. Bu geceyi böyle geçireceksiniz...”

“Sonra da ilelebet böyle yaşayacağım, öyle mi?”

“Bakın, lütfen... Ben o taraflarını bilmiyorum efendim..." diyerek, kapının yanındaki düğmelere bastı kız.

Her an Suat’ın üzerine atılmaya hazır korumalar gelerek Melissa’yı dışarı çıkardılar.

Suat yatağa uzandı. Deliksiz, rahat, harika bir uyku uyudu.

KÂİNAT-I MÜBEDDELE'DE
GÜN YİRMİ ÜÇ / YİRMİ DÖRT

LXXIX.

Sabah olduğunu zannettiği bir zamanda uyandı. İrkilt Albay ve “Hemşire” Melissa başında bekliyorlardı.

Bir de kolunda bir takım elbiseyle, ufak tefek bir adam:

“Sizi hiç rahatsız etmeyeceğiz efendim. Dün gece siz uyurken çiçeklere su vermek yerine ölçülerinizi aldığımız için bağışlayın lütfen.”

Adam giysi yığınını Suat’a verdi.

“Giyinirken de başımda mı dikileceksiniz" diye söylenerek tuvalete yöneldi Suat. Kız arkasından koşarak cep telefonuna benzeyen aleti belinin etrafında dolaştırdı. Suat hiçbir şey söylemeden içeri girdi. Biraz sonra, içine düğmesiz ve önü açık, beyaz bir gömlek, sırtına pırıl pırıl, petrol mavisi bir ceket-pantolon geçirmiş bir halde geri döndü.

“Hayrola Meçhûl Muhayyilenizi sahneye mi çıkarıyorsunuz?" dedi ve hemen arkasından,

“Geçti benim bu yollardan kervanıııım, beni yakaan bir kıız değil bir geliin, hööööüûûüü” türküsünü patlattı.

Kendi sesine hayret etti. Hisarcıklı Kör Hafız bu sesin yanında kağnı gıcırtısı gibi kalır, Harun Çeşmibülbûl ise resen emekliliğini isterdi. Sesinin ulaşabileceği son noktalarda dolaşırken, Melissa'nın gözlerinin içine çapkınca bakmayı da ihmal etmedi. Hemşire kıpkırmızı olmuştu, gözlerinde iri damlalar vardı. İrkilt, türkünün bitmesini saygıyla bekledikten sonra,

"Estağfurullah efendim... metal kumaşın kendi parlaklığı... isterseniz boyatalım..." dedi.

Bacaklarının titremesini durdurmaya çalışan "hemşire," düğmesiz gömleğin iki tarafını bir araya getirerek kilitledi. Aynı şeyi pantolon ve içindeki don için de yaptı. Ceket için ise, Suat'ın sırtında, tabii ki onun görmediği bir şeyler yaptı, irkilt,

"Efendim, kusura bakmayın, bizim için de ani oldu. Birazdan başbakan gelecek de..."

"Siz de çıplak maymunu giydirip kuşatıyorsunuz, aman ne güzel..."

Hepsi başlarını eğdiler.

"Başbakanınıza da şarkı söyleyeyim mi? Nelerden hoşlanır zât-ı devletleri?"

Terzi boş bulunarak atıldı:

"Madrigal mı mardigal mı, neyin... eyle bir şey... kazetada okumuştum..." Albayın sert bir bakışıyla sustu.

Suat görkemli bir kahvaltı yaptı. Kendisine getirilen günün gazetelerine bakmadı bile. Bir saat sonra memleketin başbakanı karşısındaydı.

[Kim kimin karşısındaydı? Anlaşılmıyor.
Şu zibidiye sorun kızım... l.K.]

Suat adamı nereden tanıdığını düşündü. Bıyık ve sakalları olsa ne olurdu, fikriyle oynadı. "Ercümend!" diye bağırmamak için kendini zor tuttu. Yanakları biraz tombullaşmış, biraz daha genç, ama Ercümend... Adam çevik adımlarla yürüyerek Suat'ın elini sıktı. İktidar, ölüyü yedi kaplan gücünde yapıyordu herhalde. Elini muktedir başbakanın mengenemsi elinden güçlükle alan Suat, "bu parmakları üç gün kullanamam artık" diye düşündü. Beriki söze girdi. Çok kibar bir adamdı: "Biliyor musunuz

beyefendi, benim de edebiyatçılığım vardır biraz... Gençliğimde şiirler yazardım... Sizin gibi dört kol çengi bir sanat güneşinin yerli ufuklarımızda dogması bizim için ne onurdur, bilmenizi isterim!”

Adam anlaşılan, halk edebiyatı düşkünü idi. Suat da Yol’un gizli ve mukaddes dilini kullanarak bir muziplik yapmaya karar verdi:

“Asıl fehâmetmeâblarının zât-ı akdes-i sarıatperverâneleri bu fukara memâlik için bir âfitab-ı lânazîr-i bînazîrdir. Mevcudiyet-i mukaddeseniz cemî’ halayık ve dahi bu bînigâh bendeniz için lâyetanâhî bir melce-i bükâ-yi sürûr-u şedîddir. Hak zülcelâl hazretleri devletinizi yevmen fe yevmen tezyîd eylesin, lâyetecezzâ ve lâyetagayyer eylesin, her daim lâyugleb-ü lâyemût olasız, tarîk-i memşâda zahmet çekmeyesiz, memsûn olmayasız, âmin ya Rabbellâlemîn!”

Başbakan irkildi. Albay, “Vay canına, ben irkiltmeden de irkilebiliyor insan!” diye düşündü. Melissa Tombak-Ferguson ise “Eyvah, âşık oluyorum galiba. Hiçbir şey anlamadım ama sözlerin bu gizemli ahengi beni alıp götürüyor. Bu ne ihtişamlı bir musiki...” diye düşündü. Bu düşünceler, dışarıya bir iç çekiş olarak yansıdı.

“Sayın Ceylani, sağlığım için iyi dileklerinize teşekkür ederim! Kendimi Türk hekimlerine emanet ettim, gerisini Tanrıya bıraktım. Epeydir bir sıkıntım kalmadı. Yalnız rica etsem de günlük dilimizi konuşsak, benim yaşım müsait ama gençler artık pek anlamıyor..."

Başbakanın bu sözleri üzerine, Suat'ın odasında konuşulan her şeyi kaydetmekle yükümlü genç memur derin bir nefes aldı. Yoksa, elde, ilaç için olsun tek bir Osmanlıca sözlük kalmadığından, işi pek zor olacaktı.

“Canım Ercümend, biz de bu lisanı konuşurken kullanmıyorduk a! Yoksa şuncağıziar da analarından bunu öğrenirlerdi. Öylesine sınadım işte" dedi Suat Ferid laubali bir tavırla.

Başbakan aşırı bir incelik ve duyarlılıkla,

"Efendim, adım Olcay Evcimen ama siz nasıl isterseniz öyle hitab edebilirsiniz... Yurttaşlarımızın ve tüm dünya halklarının iyiliği söz konusu olunca, bu bir özveri bile sayılmaz” uyarısında bulundu.

Suat oyunu biraz daha sürdürdü:

“Hele hele, aferin... hezâraferin... iyi kapmışsın bu ahîr zaman köstebeklerinin dilini... etmeğim helal olsun sana...”

Bay Evcimen gözle görülür bir şekilde sarsılmış olarak, nezaket ziyaretini kısa kesti.

“Her türlü rahatınızın sağlanması için talimat verdim efendim” diyerek, Suat’ın elini bu kez kadifemsi bir dokunuşla sıktı.

“Buranın da çimşirlik kapısı var mı ki lala?” dedi Suat. Bu kadarı fazlaydı. Suat Ferid alenen söylemediyse de, başbakana Osmanlı sadrazamlarının bazen padişahlara kadın bulup sarayın “şimşirlik” kapısından gizlice içeri soktuklarını hatırlatmıştı. Bunu yaparken de şimşir demek yerine saraylıların şivesi ile söylemişti kelimeyi. Olcay Evcimen karmakarışık bir yüzle Suat’ın odasını terk etti. Albay da peşinden...

LXXX.

Melissa biraz tereddütten sonra sordu:

“Söylediklerinizi hiç anlamadım ama çok güzel konuşuyorsunuz, sesiniz de çok güzel... İlgilenmediğiniz bir sanat dalı var mı acaba?”

Suat bir yandan kıza,

“Heykel yapmam... Resmim fena değildir ama heykelle başım hoş değil” derken, diğer yandan Meçhûl Muhayyil’e,

“Bu da senin başının altından çıkıyor. Başıma yeni bir afet sarıyorsun değil mi? Şükürler olsun ki bunun Ferguson diye herhalde beygir dişli bir kocası var... Bak burada yanıldın işte, Suat’ın çapkınlığı buraya kadar... Güzel kız, ama Allah sahibine bağışlasın” mesajı çekti.

İçindeki kutuya cevabi mesaj gelmeden önce kız nereden icap etliyse,

“Benim rahmetli kocam da çok güzel resim yapardı” deyiverdi. Suat’ın yüzü asıldı. Kız aceleyle devam etti:

“Huskin’de yaşlı bir İngiliz ressamdı. Benim pek çok nü resmimi yapmıştır. O da heykel sevmezdi...”

Suat somurttukça kız panikliyordu:

“Çok yaşlıydı... zaten sanatı için sevdim onu... Ben o sırada psikoloji doktoramı yapıyordum... Tam üç yüz altmış beş adet çalışması var... Koca bir yıl boyunca evli kaldık...”

Suat surat yaptıkça kızın konuşacağını anladı. Önce gülümseyerek kızı durdurdu, sonra,

“Bana bunları anlatmak durumunda değilsiniz” dedi.

Melissa kendini düşürdüğü durumdan dolayı kızgındı. Üstelik, bütün Onuncu Şube bu dediklerini duymuş veya duyacaktı. “Haklısınız size ne?” diyerek ayağa kalktı.

Kapının önünde bir düğmeye basarak önce korumalara haber verdi, sonra vücudunu siper ederek kapının yanındaki küçük panele açılış şifresini girmeye başladı. Heyecan ve kızgınlıktan, tam bir perdeleme yapamamıştı. Suat 098 rakamlarını açıkça gördü.

Kız her rakamı tuşladığında oldukça tiz bir düdük sesi duyuluyordu. Suat bu sesin de kaydedildiğini ve kendisinin herhangi bir deneme yapmasını engellemek için bu düzenin kurulduğunu anladı. Nefesini tuttu ve tam on tane düdük sesi saydı. O sırada bilmediği, panelin kızın işaret parmağının izlerine duyarlı olduğuydu. Hemen, “Tuvalete gitmek istiyorum” düğmesine bastı. Kızı tekrar geri getirmek, biraz daha sinirlenmesini sağlayarak biraz daha bir şeyler öğrenmek istiyordu, içeri İrkilt Albay girince irkildi...

“Şey... Melissa da tuvalete gitti. Ben de sizi bekletmek istemedim” dedi İrkilt.

Küçük siyah kutuyu Suat’ın beli etrafındaki manyetik bantta dolaştırdı. Suat, vardan yoktan bir şeyler yaptı. Kızın asıl gelmeme nedeninin bu tuvalet masalı olmadığını biliyordu. Bundan sonra hep bu sert albayın eline kalma ihtimalini düşündü ve düşündüğünü hiç sevmedi. Kıza fazla yüklenmemeliydi. Psikoloji doktorası olan güzel bir hemşireyi, bu yarı yontulmuş totem direği kılıklı herife tercih etmek için binlerce neden bulabilirdi. Tuvaletten çıktı.

“İrkilt Bey, demek hemşire hanım evli değil... Ben de zannetmiştim ki...

Neyse... Ben aslında onun nü resimlerini yapmak isterdim... Malum, burada müebbeden kalacaksam... Yani vakit zaten geçmek bilmiyor... geçmez de... ama darılttık kızı galiba... Benim adıma bir özür diler misiniz...”

İrkilt bu sefer kendisi irkildi. Biraz önceki konuşmayı duymuş, bütün Onuncu Şube’nin başını döndüren Melissa’nın bir zamanlar çıplak poz vermiş olduğu düşüncesi, zihnine ihtilal vermişti... Suat dallamasını izlemek gibi sıkıcı bir iş, birden pek eğlenceli olacaktı.

Albay sırtındaki küçük kelebek anahtarın çevrilirken çıkardığı gıcırtıları duymadı bile. Mekanik adımlarla kapıya yöneldi. Tüm dikkatini renk vermemeye yoğunlaştırmıştı.

“Üst yönetime aktarayım efendim. Onlar uygun görürse Melissa niye yapmasın? Kişilerin şahsi duygulan bizim işimizi engellemez...”

Kapıdan çıkarken İrkilt’in etekleri sevinçten zil çaldığı için Suat düdük seslerini duyamadı ama adam kesinlikle perdeleme yapmadığı için tuşlanan şifreyi yedinci rakama kadar takip edebildi. 067548!

“Vay uyanıklar vay! Herkese farklı şifre ha..."

Bunun da ancak kişileri birbirinden ayıran bir özellik sayesinde olabileceğini düşündü. Suat Ferid insanların parmak izlerini kapının bilgisayarı gibi dokunma ile ayıramazdı ama farklı olanın parmak izi olduğu bilgisi de kapıda yoktu. Kapı, parmak izini bırak, parmağı biliyor muydu bakalım? N’aber?

Kendi saati kolundan alındığı için duvardaki gömme saate baktı. Tavana yakın bir yere takmışlardı. Üstelik plastikti.

“Ulan, sanki yelkovanı söküp harakiri yapacağım, salak mı bunlar?"

Saat on bir olmuştu. “Kahve istiyorum!" ziline bastı. Adı İkbal veya Sabahat olan yaşlıca bir kadının geleceğini düşünmüş yanılmıştı. Melissa kıpkırmızı bir yüzle içeri girdi. Kendine de koca bir fincan kahve yapmıştı. Rahat koltuklara oturdular. Kız Anette’vari bir hareketle bacaklarını koltuğun üzerine çekti:

“Suat Ferid Bey, beni bu kadar küçük düşürüp aşağılamanız için ne yaptım ben size?”

Suat, kızın müşteki haline rağmen kendisiyle konuşmak istediğini, bundan hoşlandığını bilecek kadar kadın ruhundan anlardı. Kadın ruhunun tek doktoru, Hamud Tahassür değildi ya!

“Melissa Hanım, benim burada canım sıkılıyor. Bir meşgale arıyordum ki bir zamanlar nü resimler için modellik yaptığınızı söylediniz. Demek ki kıpırdamadan saatlerce durabiliyorsunuz. Herkes duramaz. Eh naçizane, ben de her duranı tuvale aktarmak istemem... Mesela, ne yapayım ben o yağlı kolböreği tepsisi suratlı Kutadgo’yu veya Apaçi totemi kılıklı İrkilt’i... Adamı koysan saksı gibi yedi saat oturur... hem de nü... böö!...”

Suat şaklabanlığın yararını her zaman görmüştü. Kız kendini tutamayarak güldü.

“Gördünüz mü?”

“Suat Bey, birkaç seviyede sorun var... ve benim de bazı şartlarım...”

“Neymiş?”

“Önce bir giyinik resmimi yapın...”

“Ahaa!... Yeteneğim ölçülecek galiba...”

“Tutalım ki öyle...”

“Peki sorun bu mu?”

“Hayır... Sorun... sorun aslında siz değilsiniz... Sorun Onuncu Şubenin yamyamları... Onların beni Havva ana kılığında görmesini istemiyorum, tamam mı?”

Suat bunun daha ziyade dışarıya çekilen bir mesaj olduğunu anladı. Alayla,

“Tamam efendim,” dedi, “bir mahkûm olarak tüm etki ve yetkimi kullanırım, o saatte çıplak hanımlarla ilgilenmeyen memurlar koyarlar gözetlemeye...”

Sonra ciddileşti:

“Sizin bu tür şartlar koyacak kadar seçim hakkınız olduğunu bilmiyordum... Tutalım ki benim resim kabiliyetim de Kâinat Bey kadar, ne çıkar? Sergi açmayacağım ya! Canım sıkılıyor... Sizi istiyorum Melissa Hanım... Anlaşıldı mı?”

Bunu yaparken bir elini Melissa'ya doğru uzatmış, sonra yavaş, yavaş olduğu için de son derece etkili bir şekilde kendine doğru çekmişti. "Sizi istiyorum" kelimelerini birkaç vurguyla birden kullanmış, Melissa'mn ayağa kalkmasına ve kendisine doğru birkaç adım atmasına neden olmuştu.

Melissa yarı yolda, gözle görülür bir şekilde silkinerek kendine geldi.

"Mahkûm iken de zalimsiniz siz... Allah belanızı versin!" Kapıya koştu. Suat yine başarmış, kızı sinirlendirmişti. Şüphelenmesinler diye hemen arkasından gitmedi, üç düdük sesi sayarak bekledi. Daha üçüncüsü sona ermeden,

"Durun canım, bu ne hiddet bu ne celal... Size bir şey söyleyeceğim" diyerek rahat, umursamaz adımlarla kızın arkasından yaklaştı. Kız parmağını tuşun üzerinden çekti: Tekrar sıfır. "Buyurun!" Yüzünü Suat'a dönmüştü, "ne var?"

"Hiç... Eğer malzemeyi getirirseniz, öğle yemeğinden sonra giyinik resminizi yapmaya hazırım... İstemiyorsanız hiç soyunmayın... Ayrıca böyle daha çekicisiniz... Lütfen... Patlıyorum ben burada..."

"Malzeme temin edildi," dedi kız, "dediğiniz gibi benim seçim hakkım yok... saat ikide geleceğim..."

Çıktı. Yukarıdakiler hiçbir şeyden şüphelenmediler.

LXXXI.

Saat tam ikide Melissa ve ıvır zıvırı taşıyan bir adam içeri girdi. Suat Melissa'yı koltuğa oturttu. Tuvalin başına geçti. Yıllardır, ilkokuldan beri resim yapmıyordu. Çocukluğunun geçtiği, okyanus kıyısındaki küçük evde tahayyül etti kendini Toprağın bir uçurum yaparak aniden bittiği o sarp kıyıda sürekli deniz resmi yapan ihtiyar ressamı düşledi. "Bana yardım et dostum" dedi. Silkindi, ürperdi. Kendini unuttu. Her tarafı boya içinde kaldı. Kulakları dalga sesleriyle uğuldadı. Yüzüne sert rüzgârlar kırbaç kırbaç indi...

Akşam saat tam sekizde, ikisi birden, kapının açılmasıyla irkildiler. Yemek gelmişti. İrkilt de beraber... Melissa tablonun başına gitti ve küçük bir çığlık

kopardı.

Siyah yağlıboya ile çizilmiş ve içi turuncu-pembe, dudakları cart kırmızıya boyanmış çocukça bir resim bekliyordu. Albay İrkilt de resmin başına koştu. Kızın attığı çığlık kadar vardı. Suat Ferid bu kadar saat yalnızca bir çift göz boyamıştı.

Melissa inledi:

“Tanrım, bunlar benim gözlerim mi?”

Evet, öyleydi. Albay ise resme dalmış, kendi kendine konuşuyordu:

“Bu gözlerdeki deniz hareket ediyor... dalgalar... dalgalar var... bir de büyük beyaz deniz kuşları... kuşlardan biri siyah... siyah bir albatros bu... burası bir uçurum... bakınca insanın başı dönüyor... imdaat...”

Suat’ın güçlü kolu, düşmekte olan albayı tutarak uçurumdan çekti. Adam hâlâ titriyordu.

“Tehlikelisiniz siz, çok tehlikelisiniz!... Sizi içeri tıkmakta haklıyız biz...”

“Biraz deniz havası aldım,” dedi Suat, “her ikinize de teşekkürler...”

“Eğer Suat Bey yorulmadıysa ben yemekten sonra da kalabilirim.”

Albay, Melissa’nın bu teklifine bir cevap vermedi. Kıza kapıyı gösterdi. Beraberce çıktılar. Suat dikkatle bakmasına rağmen bu sefer bir numara daha çalamadı. Gelen her şeyi iştahla yedi. Kendisini bitkin hissediyordu. Eserinin başına geçti. Bunu yapmak için Meiissa’ya bakmaya hiç gerek yoktu, bitirmek için de... Ama onsuz devam etmedi. Yatağına giderek sırtüstü uzandı.

LXXXII.

Galiba çok yatmamış olsa gerekti. Odasında pencere olmadığı aklına geldi. Buna ayrıca kızdı. Kalktı, sonradan *Melissa’nın Gözleri* olarak anılacak ve iyi yürekli bürokratlar tarafından kamuca görülmesi yasaklanacak olan tablosuna baktı. Kızın her iki gözünde de, batmakta olan bir güneşin kızıllıkları vardı.

“Toplayın şunları ve ayrıca çişim var” düğmesine bastı. Dolayısıyla, açılan kapıdan hem Melissa hem de başka biri girdi. Suat tuvaletteyken Melissa tablonun başına gitti. Resimdeki gözlerinden yansıyan ve artık batmış olan güneşin bırakmış olduğu sarımtırak renk kalıntılarıyla dolu ufka ve kararmış okyanusa baktı. Burasının neresi olabileceğini çıkarmaya çalıştı:

“Neresi olursa olsun, ben orada olmak istiyorum... Ben oraya aidim ve ancak orada özgür olabilirim...” diye düşündü. Bu bir çift gözün boyandığı koca bir ayı hatırladı. Balık yağı tadında yiyecek hapları yutmaktan bir hal olmuştu. Bitmeden bir kez bile bakmasına izin vermemişti Suat. Kameralardan üç aşağı beş yukarı bir şeyler görünüyordu ama o kadar uzaktan, gözlerin canlı olduğu asla anlaşılmıyordu. Bu süre içinde Suat tüm kâinatın en uslu mahkûmu olduğu, adeta başka bir boyuta geçtiği için projenin devam etmesine izin vermişlerdi. Melissa’yı bir an önce çıplak görmek isteyen sanatsever masadaşlarının hevesleri de kursaklarında kalmıştı. Suat’ın yaklaştığını duymadı.

“Melissa Hanım, akşam için izin alabildiniz mi?”

“Ah... evet! Artık akşamları da kalabileceğim...”

Melissa, Suat’ın ancak altı saat geçirdiğini düşündüğünü bilmiyor, Suat da Melissa’nın bir aydır poz verdiğini tahayyül ettiğini bilmiyordu.

“Teşekkür ederim... Bari size fazla mesai verecekler mi?"

“Hayır... aklıma bile gelmedi... Ben burada olmaktan sıkılmıyorum ki, üste para vermeye bile razıyım...”

Suat daha öteye gitmek istemedi. Model ve ressam, iki medeni insan, önce kahvelerini içtiler. Zaten suni ışık altında çalıştığı için Suat akşamdan hiç etkilenmiyordu. Gerçekte dışarıda sabahın erken saatleriydi. Bunu bilmesine imkân yoktu tabii. Fırçasını eline alarak tablonun başına geçti. Yine dalgalan duymaya başladı. Yine kendini unuttu.

LXXXIII.

Melissa günler ve geceler boyu poz verdi. Bitkinleşti. Tükendi. Suat’ın yanındayken duyduğu o musiki, Suat’a duyduğu aşkı bir tutku haline

getirmişti. Suat'ın sesi ile kendine geldi:

"Eh, tamam galiba, eğer geceyi burada geçilmeyeceekseniz bugün bu kadar kâfi..."

Galiba bilincine tam kavuşmadan önce,

"Geceyi ve bundan sonraki tüm geceleri de burada veya siz neredeyseniz orada geçirmek istiyorum" demişti ki Suat,

"Canım abartmayın, nihayet aramızda profesyonel bir ilişki var" deme gereğini duymuştu.

Kendini unutan Suat mıydı yoksa Melissa mıydı, burası pek açık değildi aslında. Zaman hangisine tabiydi, belli değildi. Melissa ancak çok sonraları Suat'ın da bir insan olduğunu, öyle insanüstü bir hali olmadığını, yalnızca onun bir gününün kendilerinin dört ayına bedel olduğunu anlayacaktı. Kız, Suat'ın,

"Resminize bakmayacak mısınız?" sorusu üzerine tablonun başına gitti.

Bütün bir baş ortaya çıkmıştı:

"Suat Bey... aman Tanrım!" diye, yine bir şaşkınlık çığlığı attı.

Saçları inanılmaz bir ayrıntı ile resmedilmişti. Melissa gayri ihtiyari, eliyle saçlarını yokladı. Sanki korkunç bir zekâ saçlarını tel tel resme yerleştirmiş ve kendisini saçsız bırakmış gibi gelmişti.

"Ne dersiniz, kısa günün kârı, bir günde hiç fena değil ha? Yarın daha erken gelirseniz, daha çok ilerleriz. Sıkılmadınız umarım" dedi Suat.

Melissa ilk kez Suat'ın zaman kavramının kendisininkiyle aynı olmadığını anlar gibi oldu:

"Evet, tam iki ay oldu ama hiç sıkılmadım," demek geldi içinden. Demedi. Zavallı muhayyil ressamı üzmenin âlemi yoktu. Yalnız, iyi geceler derken dayanamadı, Suat'ın yanaklarını öptü. Belki de bunun heyecanıyla acele acele çıkarken hiç perdeleme yapmadı. Suat içinden dörde kadar saydıktan sonra başını kaldırıp baktı: İki ve beş!

"098025... Aha, çoğu gitti azı kaldı, artık bunu bir yere not etmek lazım..." Resmin başına gitti.

Tuhaf şey! Kızın gözlerindeki güneş yine batıyordu.

“Yav, bu biraz önce batmamış mıydı” diye düşündü önce. Sonra,

“Canım resim işte... Tabii ki hep öyle olacak... Adam ‘canlı’ dedi diye inanmam saflık...” diye mırıldanarak kendini ikna etti, ezberindeki rakamları, kızın gömlek düğmeleri olarak planladığı on adet küçük dairenin üzerine minik Roma rakamları olarak yerleştirdi. Suat’ın, modeli olmadan resmin başına gitmesi, görevli memurlar o sırada tavla oynadığı için kimsenin dikkatini çekmedi. Yalnız, kendisi bir şeyin farkına vararak gülümsedi: Kendisine tuvalet kâğıdı ve kalem vermeyenler, eline fırça vermekte bir sakınca görmemişlerdi. Olanlarla kendi yazdıkları arasında hiçbir zaman paralellik kurmadığı ve kaybolanların kaybolmasında bir sorumluluk hissetmediği için, bir şey yazmaya kalkışmadı. Resmin başından ayrılsam daha iyi olur diye düşündü. Son bir bakış fırlattı. Melissa’nın gözlerindeki güneş tamamen batmıştı. Gözlerinin mavisi, kapkara olmuştu. Dudaklarını büktü.

“Belki de bunlar haklı. İyi ama o zaman bir günde iki defa güneş batması ne demek oluyor?”

Yatağına yattı. Muhteşem, deliksiz, Melissa’nın gözlerindeki gece kadar karanlık bir uyku uyudu.

KÂİNAT-I MÜBEDDELE'DE
GÜN YİRMİ DÖRT / YİRMİ BEŞ

LXXXIV.

Suat uyandığı zaman “hemşire” Melissa’yı yatağının kenarına oturmuş kendisini seyrederken buldu. Melissa’nın gözlerinde yaşlar vardı. Suat’ı sanki aylardır görmüyormuş gibi bir ifadeyle bakıyordu. Suat neşeyle gerindi:

“Sevimli modelimiz daha uzun bir gün için hazır mı?"

“Suat Bey, tabii hazırım. Bir şey yemek istemez misiniz? Ne de olsa...” Melissa cümlesini yanda kesmişti.

“Ne de olsa ne?"

“Şey... Ne de olsa bütün gece bir şey yemediniz..."

“Haa... tabii... tabii... Ne varsa getirsinler... Yumurta, zeytin, reçel, peynir... Sosis de isterim..."

Kız kahvaltı düğmesine bastı. Gelen adama Suat’ın siparişlerini verdi. Adam ek olarak istenenleri hep kahvaltı getirdiği araba yerine bir tepsiye koyarak getirmiş olduğu için, kapıyı dışardan açmaya uğraşmak yerine

Melissa’ya telefon etmişti. Kız kapıyı içerden açmaya yöneldi. Suat altı düdük saydıktan sonra baktı. Yattığı yerden kapıyı karşıdan değil, yandan görüyordu. Kutunun ortalarındaki tuşları göremedi. Yalnız Melissa’nın parmağının, dokuz olduğunu artık ezbere bildiği, panelin sağ alt köşesindeki tuşa son kez bastığını gördü. Sıra bozulmuştu. Ama bir rakam, bir rakamdı.

Sonra o görkemli kahvaltısını yaptı Suat.

“Bu ne biçim adam! Neredeyse iki ay komada gibi uyuduktan sonra şu yaptığı kahvaltıya bak,” diye düşündü kız.

Doktorlar, Suat’ın bu uzun uykularında hiçbir anormallik bulmadıkları için herhangi bir tıbbi müdahaleye kalkışmıyorlardı. Olan Melissa’ya oluyordu. Artık çılgınca sevdiği adamın uyanmasını beklerken günler geçmek bilmiyor, uyandıktan sonra da Suat’ın zaman düzenine uyabilmek için insanüstü gayretler harcamak zorunda kalıyordu. Kendine göre beş altı saatlik bir ara alıp uyuyabilmek için yetmiş iki saat ayakta kaldığı çok oluyordu. Bu aralar Suat için dakikalar ile ölçüldüğünden, durumun farkına varmamıştı bile.

Bugün kızın üzerinde lacivert bir hırka vardı. Düğmeleri bir denizci ceketindeki gibi sarı metaldendi. Mevsimin döndüğünü anlamayan Suat, modeliyle eğlendi:

“Üşüyor muyuz bakalım, ho...ho...”

Kendisi metal fanilası içinde asla üşümüyordu. Kız “yoo” diyerek hırkasını çıkardı. Her günkü/dünkü yerine geçti. Ama başını bir türlü dik tutamıyor, uyukluyordu. Suat “herhalde kötü bir gece geçirdi” diyerek yanına gitti. Üşüdüğü her halinden belliydi. Hırkayı eline aldı. Kızın üstüne örttü. Yukarıdakiler,

“Ooo şefkate dikiz...” diye eğlendiler. Suat bunu bilemezdi. Ama hırkanın metal düğmelerindeki Roma rakamlarını gördüğünü de yukarıdakiler...

Dikkatli bir şekilde örterken, sondan bir önceki üç rakama baktı üç, üç, yedi. “Aman Tanrım" diyerek tuvalin başına koştu. Garip bir durumdu ama üzerinde pek düşünmedi. Eğer dün kendisinin genel hatlarıyla çizip bıraktığı düğmeler, bugünün denizci hırkasını mücessem kılmışsa ne hoş!

Belki de Meçhûî Muhayyil kendisiydi... Şuncağızların korktuğu kadar vardı.

Ama nasıl oluyor da henüz düşünmediği, boyamadığı rakamlar da düğmelerde belirebiliyordu? Demek ki başka bir zekâ hem kendisinin dün bir hırka tahayyül etmesini sağlamış hem de bugün kıza hırkayı giydirmişti... Tartışma pek akademik geldi.

En büyük fırçasıyla lacivert bir hırka boyamaya başladı. Arada, sıkılmış gibi yapıp ince bir fırça aldı ve hırkanın düğmeleriyle uğraşmaya başladı. Yukarıdakilerden memur İhsan Göbelek, her günkü krizlerden birini geçiriyordu:

“Yeter ulan yeter! Bir düğme sekiz saatte mi boyanır?... İstifa ediyorum... Dayanamıyorum... Yeter!”

Suat, çizilmeleri yukarıdakilere göre saatler aldığı için hemen fark edilmeleri neredeyse imkânsız olan rakamları, kendine göre birkaç fırça darbesi ile, resimdeki kızın düğmelerine yerleştirdi. “0980253379, oldu da bitti maşallah..."

> [Kızım Allah-lillah aşkına dikkat edin! Kanser etmeyin adamı. Bu ne biçim redaksiyon çocuğum? Hadi o cahil fıçı, şöhretinden emin bir romancı... Sorulsa “ben matematikçi değil, uydurukçuyum, roman bu, burada her şey olur” der, paçayı kurtarır. Siz ne diyeceksiniz? Hiç Roma rakamıyla sıfır yazılır mı? İlkokul da mı okumadınız? I.K.]

Melissa uyanmıştı. Suat kıza kocaman kara bir fincan içinde kahve götürdü.

“Teşekkür ederim ama bu boş...” dedi kız. Suat,

“Ay, ben salak değil süper salağım! Şimdi hazırladım size kahveyi... Kendi fincanımla karıştırmışım... üff..." diyerek, uyku sersemi kızın yanına gitti. Fincanı kızın elinden alırken kendi iki patisi ile Melissa’nın fincan tutan elini kuşattı. İyice bastırdı, “Ooo, üstad el köftesi yapıyor!" yorumunda bulundular yukarıdakiler. Melissa, tuttuğu fincanla birlikte Suat’ın koca pençeleri arasında yitip giden kendi küçük elini göremiyordu. Başım eğerek Suat’ın sağ başparmağını öptü. Suat’ın ölçüsüyle otuz saniye süren bu hadise, kâinat-ı mübeddeledekilere göre bir el köftesi rekoru idi: Kabaca bir

saat kadar sürmüştü.

Suat kahvaltı arabasına geri gitti. Üzerinden dumanlar tüten dolu fincanı aldı. Kızdan aldığı kendi fincanına da biraz kahve doldurdu. Koltuğa geri döndü. Kurnazlığı için kendisini kutladı. Kimse sıcak kahve dolu bir fincanı kızın biraz önce tuttuğu gibi tutamazdı... Çaktırmadan boş fincana kendi parmağı ile biraz tereyağı bulaştırıp sonra peçete ile temizliyor ayağına yayması ise dahiceydi. Melissa ile karşılıklı kahve içti biraz. Sonra resmin başına geçti. Saydam bir banttan parçalar kopararak kızın başının sağ üst yanına bir ızgara şeklinde yapıştırdı. Bir ara yere eğildi. Sanki bir şey düşürmüştü. Galiba bir bant parçası... Parmağını banda bastırarak yerden aldı. Sakarlık bu ya, Suat doğrulurken bant gidip fincana yapıştı. Suat ağız dolusu küfretti. Yukarıdakiler bayağı eğlendiler. Memur Göbelek,

“Oh olsun lan sana, tembel hayvan kılıklı illet herif...” dedi. İnsanın istemediği yerlere yapışan bantların ne kadar sinir, ne kadar lanet şeyler olduğunu biliyordu. İnsanın tam istediği yerlere yapışan bantların kendi sağlığı için ne kadar muzır olabileceklerini ise aklına bile getirmedi.

Suat bandı fincandan çıkardı, kısa bir tereddütten sonra tuvalin kenarına yapıştırdı. Banttan ızgarasına döndü. Büyük fırçasıyla ızgara şeklinde yapıştırılmış bu bantların üstünü boyadı. Göbelek’in aksine, oldukça dikkatli ve sakin bir memur olan arkadaşı Nadir Muska, vaziyete biraz aymıştı:

“Ne yapıyor lan bu? Ah...ah... İhsan, adam sana acıdı... Bak o da üçkâğıda başladı. Fırça ile boyamak yerine bantların yardımı ile bir mahpus penceresi yapıyor..."

Suat gerçekten de boyalı bantları söküyor, tuvalin kenarına yapıştırıyordu. Birkaç tane söktükten sonra yine küfretti. İhsan Göbelek zevkten kendinden geçmişti:

“Nadir... Nadir lan, herif şu yaptığının tam tersini yapacaktı... hiç demir kısmı beyaz, hava kısmı kara mapus penceresi olur mu lan?... Hah... hah... Köftehor fena yamuldu... Meheldir sana hıyar ağası!... Neredeyse bir yılımızı piç ettin!... Heh... heh..."

Suat’ın mutluluğuna payan yoktu. Şeytana külâhı ters giydirecek bir operasyonla Melissa’nın parmak izini almıştı. Hafif yağlı siyah fincan

üzerinde, tüm papilleri ayna gibi, gelmiş geçmiş tüm parmak izlerinin imparatoriçesi bir izdi söz konusu olan... Öyle kıytmk bir iz değil... Olabildiğince çabuk, kızın hır- kasını vesaire boyadı. Gitmeden bir hediye bırakmak istiyordu. Melissa'yı resmin başına çağırdı. Kız yine uyuklamaya başladığı için işitmemişti.

Kalktı, yanına gitti. Melissa gözlerini açarak Suat'a sevgiyle baktı. Suat bir an,

"Şu kızı da yanımda götürsem mi acaba?" diye düşündü, "daha ne resimler yaparız..."

Sonra bu mesajı Melissa'ya ulaştırsa bile kızın kendisini ele verip vermeyeceğinden emin olmadığını anladı. Dolayısıyla o da çok sevgi dolu gözlerle kıza baktı. Bir nevi vedaydı, Melissa anlamadı.

LXXXV.

Akşam yemeğini de beraber yediler. Suat, Melissa hakkında yeni şeyler öğrendi. Kız bir Rus-İran meleziydi. Babası Şehriyar Tombak İranlı bir tüccar, annesiyse Fyodor Bogaturovsky adlı bir Rus kontunun torunu idi. Her iki aile de kendi ülkelerindeki devrimlerden sonra, tabii ki çok farklı zamanlarda İstanbul'a gelmişler, bu farklı zamanlar Melissa'nın anne ve babasında kesişmişti. Suat bir lahza düşündü:

"Yav tutturdum, Anette de Anette diye... Bu kız sanki daha güzel! Ayrıca Doğu ve Batı kültürünün bir melezi... Sanki bize daha çok uyar... Hem fettanımsı bir hali var hem de kirli donlarımı yıkayabilecek kadar alçakgönüllü duruyor... Batı kültürü ise Batı kültürü! Gitmiş Frengistan'da psikoloji doktorası yapmış. Bundan iyisi Şam'da kayısı... Kaldı ki, şu tenin duruluğu, şu gözlerin laciverdi... Şu gerdanın fildişi kıvamı... Şu göğüsler... Üstelik yanı başımda... Elimi uzatsam dokunabileceğim yakınlıkta. Öyle müphem bir uzaklıkta değil. Acaba?"

Sonra bu materyalist ve fırsatçı ve seksisi düşüncelerinden dolayı utandı. Melissa'nın kendisine karşı hisleriniyse çantada keklik sayıyordu.

"Bu da başka bir problem..."

Belki de bu karmaşık duyguların tesiri altında olduğu belli olmasın diye, her zamankinden daha neşeli bir tavır sergiledi. Kıza eğlenceli sözler söyledi. Kısa, sürprizlerle dolu fıkralar anlattı. Melissa hayatında gülmediği kadar güldü o akşam yemeğinde...

“Suat Bey, lütfen yeter, beni öldüreceksiniz ve ölüm nedenim anlaşılmayacak bile, ne olur!”

Lacivert gözlerinin rengi sanki güneş altında bir okyanusmuş gibi, bir ton açıldı. Bu gözler yaşlarla doldu taştı. Yanaklarından gerdanına süzülüp gittiler. Her biri, Suat’a hal dilince veda etti. Suat’ın içine damlamaya başlayan kanlı gözyaşları ile helalleştiler. Yukarıdaki hissizler dalga geçtiler:

“Valla, yengemizin durumu bu akşam yaş galiba... Mercimeği fırına verince kuruyacak herhalde. Kutadgo’ya söyleyelim de kötü şiirlerini adayacak başka bir kapı bulsun...”

Yemek bitince kızın “iyi geceler” diyerek çıkması, bütün röntgencilik heveslerini kursaklarında bıraktı. Tarihin en uzun sevişmesini seyretmeye hazırlanıyorlardı oysa. Komşu masalardan, günler önce davet ettikleri misafirleri bile vardı. Elleri böğürlerinde kalakaldılar. Canları hiçbir şey seyretmek istemedi. Suat Ferid andavallısının kâinat-ı mübeddele ölçülerine göre tam on iki saat süren kahve içişini seyredip ne yapacaklardı? Hazır bu kadar arkadaş bir araya gelmişken, bir tavla turnuvası nasıl olurdu acaba?

Suat heyecan içindeydi. Işıklar sönünce de vücut ısısına hassas termal kameralarla izlendiğini biliyordu. Yatağında saatlerce yattı. Sonra aniden harekete geçti. Bütün ışıkları söndürdü. Metal elyaftan özel dokunmuş battaniyesini bir halı gibi dürerek banyoya götürdü. Sıcak suyu en son ısıya kadar açtı. Duş alırken bir yere bir şey yazmasının imkânsız olduğunu nihayet anlamış, istediği saatte duş yapmasına izin vermişlerdi. Her taraf buhar oldu. Battaniyeyi dakikalarca bu suyun altında bıraktı. Sonra sanki dansta partneri imiş gibi kucakladı. İyice kızan metal kumaş göğsünü yaktı. Suat aldırmadı. Battaniyeyi yatağa yatırdı. Ellerini iyice sildi. Koşarak, gündüzden hazırladığı bandı aldı. Panelin üstündeki hassas cam bölgeye yapıştırdı. İlk sayıyı tuşladı. Tiz düdük sesi, tavla oynayanları anında monitörün başına çekti. Suat Ferid yatağında kıvrılmış yatıyor ve ekranın

sol üst tarafında beliren kimlik çerçevesine göre Melissa Tombak-Ferguson odadan çıkıyordu.

“Vay canına! Arkadaşlar! Atlatıldık, kız herifin odasından yeni çıkıyor... Yav, bunun çıktığını görmemiş miydik biz? İhsan, bir hafta önceye git...”

Suat diğer numaralan da tuşladı. Tereyağından kıl çeker gibi olmuştu her şey. Artık kapının dışındaydı. Üzerinde yalnızca metalik parlamalar yapan bir ceket-pantolon, dış kapının önünde buldu kendini. Burada da aynı parmak izi okuyucusu vardı. Suat bandı son anda söküp getirdiği için kendisini kutladı.

Yalnız, dışarıda ellerinde yarı otomatik kısa tüfeklerle nöbet tutanları hesaba katmamıştı. Büyük bir özgüvenle yürüdü. Bandı yapıştırdı. Şifreyi girdi. Bantta herhalde bir bozulma vardı. Büyük bir curcuna başladı. Kapı önce açıldı. Sonra kapandı. Yine açıldı. Suat çıkmak için hamle yaparken tekrar kapandı ve Suat’ı sıkıştırdı. Muhafızlardan biri gülümseyerek dışarıdaki bir düğmeye bastı. Suat kurtuldu:

“Nedir bu rezalet? Şikâyet edeceğim!” diye bağırdı.

Muhafız,

“Komutanım eliniz ıslak mıydı?" diye sordu. Suat düşünmeden cevapladı:

“Evet...”

“Kusura bakmayın, bu numarayı yapıyor bazen. Biz ilgileniriz...”

“Teşekkür ederim çocuğum..."

Ve geceye, özgürlüğe ilk adımını attı.

“Kim bu?" diye sordu ikinci muhafız. Birincisi:

“İrkilt Albayımı tanımadın mı? Neredeyse bir yıldır o uydurukçunun kılığında dolaştığını okumuştum bir gazetede... Demek ki doğruymuş! Kim bilir nerede operasyon var... Edebiyat cemiyetlerine gidip bir konuşuyormuş, adamlar günlerce kendilerine gelemiyorlarmış..."

Diğeri sustu.

İrkilt Albay bütün operasyonlara tek başına giderdi. Daha yaşarken bir efsane olmuştu.

GÜN YİRMİ DÖRT / YİRMİ BEŞ'TEN KALAN

LXXXVI.

Suat dikkat çekmemek için ağır adımlarla köşeyi döndü. Sonra bir taksi durdurdu. Cesur bir karar verdi: Kendi evine gidemeyeceğini düşünür ve orayı aramazlardı.

“Boyacıköy lütfen,” dedi. Nerede olduğunu bilmiyordu. Şoför birtakım dolambaçlı yollardan Beşiktaş’a çıktı. Araba trafiksiz yolda hızla akarak Boğaz gecesinin derinliklerine daldı...

Suat elinin üstünü çimdikleyerek sağ kolda hızla geçmekte oldukları Dolmabahçe sarayının gerçekliğinden emin olmak istedi. Evet gerçekti! Koca saray bütün haşmetiyle oradaydı.

[Nah oradaydı! Kızım, yavrum... Bu taşralı hödüğün yazdığı kitaptan bu kadar... Peki size ne oluyor? Önünden de mi geçmediniz? Koca saray nerede? Allah aşkına dikkat... Dikkat isterim... Bu haliyle basılmasın... l.K.]

İnanılmaz bir mutluluk duydu. Kendi evine gönül rahatlığı ile gidebilirdi. Arabadan tam inecekken, adama verecek tek kuruşu bile olmadığını hatırladı. Bakkal da kapalıydı. Tabii ki evinin anahtarı da yoktu. Yavaş yavaş kendi dünyasının gerçekliğiyle yeniden karşılaşıyordu.

“Bak dostum, üzerimde beş kuruş para yok. Hapisten yeni çıktım da... Yarın aşağıdaki bakkala istediğin saatte uğra, iki katını al... Sabah erkenden bırakırım... Borcum ne kadar?”

“Geçmiş olsun, canın sağolsun abi, insanlık hali... On dört milyon yazdı... Vermesen de olur..."

Suat paramızdaki sıfırları hiç bu kadar sevebileceğini düşünmemişti.

“Bu milleti seviyorum abi...” diyerek arabadan indi. Yeni evinin basamaklarını tırmandı. Kapı tabii ki kilitliydi. Kös kös eski evin bodrum kapısından içeri girdi. Lâlgilleri hüzünle hatırladı... Düğmeyi çevirdi. Cılız bir ışık yandı. İlerledi. Ateşin yandığı yere gitti. Vuslat devrilmişti.

“Bunu kim yapmış olabilir?” diye düşündü. Ortalarda hazır veya yarı hazır kâğıt balyaları vardı. Başının altına bir tomar gazete koyarak kendine bir yastık yaptı. Uyuyacağını pek sanmıyordu ama biraz dinlenmesinde fayda vardı.

Biraz dalmıştı ki, bir kâğıt hışırtısına fırladı. Fendi! Yaklaşmış, Suat’a bakıyordu. Güya kedi sevmeyen Suat, çocuklar gibi sevindi. Biraz sonra iyice şaşırdı. Fendi’nin tam beş adet yavrusu vardı...

“Sen... ama... yavrucum ne zaman...” diye kekeledi. Evden uzaktayken, zannettiği gibi üç gün değil, çok daha uzun bir süre geçtiğini anladı. Yavrular en az birkaç aylıktı.

Sonra, hamamdan eve çıkan merdiveni hatırladı. Hızla tırmandı, bir dakika sonra yukarıda, salondaydı. Her şeyin üzerinde bir parmak toz vardı. Eski küçük odasına gitti.

> [Aylardır yatağından çıkmayan zayıflamış bedeni kendisini bekliyordu. Nasıl? Yav roman neredeyse bitecek, adamın umurunda değil... I.K.]

Yatağı açtı, içi o kadar da pis değildi. Bilemediği günlerin yorgunluğuyla

hemen uyudu. Sabaha karşı –galiba rüyasında– Melissa Tombak-Ferguson'u gördü:

"Suat Bey, o okyanus neredeyse oradayım... Sizi belki de ebediyen yitirdim ama özgürlüğümü kazandım... Görüşeceksek bu evrende görüşelim..." diyordu.

Gözlerinin olması gereken yerde iki kara çukur vardı. Ancak çok ısrarla ve dikkatle bakarsanız, bu çukurların ardında köpürmüş, kudurmuş, coşmuş bir okyanusun kendini getirip getirip beyaz kireçtaşından sarp bir kıyıya çarptığını görebiliyordunuz. Hava buz gibi, deniz alabildiğine lacivertti. Güneş hiçbir güney ikliminde olamayacağı kadar soluk, parlak ve bitaraftı. Suat elini uzatarak kıza doğru koşmaya başladı. O ise bir dalganın denize dönüşü gibi Suat'tan uzaklaşıyordu. Suat kıza ulaşamayacağını anladı.

Uyandı.

Rengi o kuzey denizinin rengine pek uyan gözlerini iri iri açtı. Devamını görmeyi dilediği tüm rüyalarda olduğu gibi tekrar kapadı. Melissa'ya ait tek bir görüntü olsun geri almaya çalışıyordu yokluğun ummanından. Beceremedi. Melissa şimdi yalnızca bir sesti:

"Suat Bey gözleriniz... gözlerinize ne yaptılar... İrkilt'in işi mi bu? Ah, Allah'ım! Bir daha resim yapmayasınız diye yaptılar bunu... Benim kaçışımdan sonra oldu, değil mi? Allah'ım... Allah'ım, affet beni... Suat... Suat Bey, lütfen dikkat, uçurumun kenarındasınız... Önünüz okyanus... Lütfen bir adım daha atmayın... sizin bir kâinatı daha göğüsleyecek haliniz mi kaldı Suat Bey?... Suaaattt..."

Suat kızın çığlığı ile, uçurumun tam kenarında durdu. Bu uçurumdan zalim bir hankan suretinde atlamak, daha havadayken dev bir sungura dönüşmek, sert şimal fırtınalarında da ayakta kalabileceğini göstermek istiyordu. Düş münşilerine buyurdu, onu bir cihan padişahı suretinde yeniden inşa ettiler. Keskin ve kısık gözleri âfâkı deliyor, ama Melissa'yı göremiyordu.

"Biz gözlerimizin zindanına alamamışız onu, âlem onun okyanus gözleriyle bizi seyreylesin, ne çıkar?" dedi. Başını mağrur bir şekilde omuzlarının üzerinden çevirerek geriye baktı. Tüm bir halk, tüm bir cihan ayaklanmış, uçsuz bucaksız bir lemming sürüsü gibi peşine takılmıştı. Melissa yine bağırdı,

“Suat Bey... Suat... Sakın yapma... Beni hepinizi boğmak zorunda bırakma...”

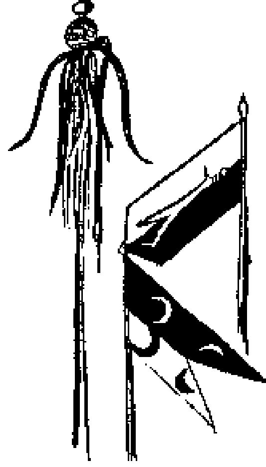
Suat dinlemedi. İçindeki o sınırsız güç bir kez uyanmış, başkaldırmıştı. Uçurumun en son noktasındaydı. Sağ ayağını boşluğa bıraktı... Bir kez daha uyandı... Rüyalarına bile giren Osman Hulûsi kompleksine kızdı... Kızgın gözkapakları, birbirine çarpan kızıl bakır ziller gibi yeniden kapandı.

“Ooo *monsieur*, bakıyorum da sizi zerre kadar boş bırakmaya gelmiyor... Okyanus gözlü melez cadıların koynuna atlamak istiyorsunuz... Ne denir ki? *Adieu*... *Adieu mon amour*... Elbet başka bir Suat Ferid bulunur!”

“Anette... Anette... Evrenler yükselip çöktü, ne zerresi! Anette, bıraktığın boşluk kâinatın duvarı oldu...”

Küçük Belçikalının alaycı sesi, Suat’ı tamamen uyandırmıştı. Son sözlerini gözleri tamamen açıkken söyledi. Bir umut, Anette’in kulağına gitme ihtimali vardı.

YAŞASIN BİZİM EVREN'DE
GÜN YİRMİ BEŞ / YİRMİ ALTI

Son derece kötü kalktı. Dışarıda ince ince bir yağmur yağıyor, kış bitmiyor, hiç bitmiyordu. Evin nem ve küf kokusu dayanılır gibi değildi.

Suat hiçbir şeyden emin değildi artık. Sersem sersem yatağının içinde oturdu. Belki hiçbir zaman Ulus'ta bir evi olmamıştı, belki bir romancı değil viranhanelerde sürten bir berduştu. Adının Lâlsuat olma ihtimali de pek yüksekti... Anette, Lâlendam, Melissa. Bu güzel kızlar resm-i geçidi, zaten müstakil şüphe kaynağıydı...

"Naapsın beni karılar... Tuvalete gitmeye halim yok... Ne rüyaymış... Ezdi tüketti beni, ömrümün yıllarını aldı... Yok arkadaş! Ben bundan sonra uyumuyorum..."

Söylene söylene tuvalete gitmek üzere kalktı. Uzunca bir süre tuvaletin yerini kestirmeye, başka mekânların tuvaletlerinden ayırt etmeye çalıştı. Sonra hatırladı. Kapının bir menteşesi böyle kırık mıydı? Böyle alaturka mıydı? Deliği bu örümceğin kapaması ne demekti?

"Yav, ben bu evde değil miydim dün gece?"

Sonra Suat'ın büyük şoku geldi. Allah'ın cezası donunu belinden ayıramıyordu... yarı kapalı gözlerini açarak üstündekilere baktı. Son derece ince, yumuşak, fakat metalik pırıltılı bu giysileri nefretle hatırladı.

Giysilerin ima ettikleri hakkında pek bir şey düşünecek halde değildi. Çünkü de-manyetize etmeye yarayan alet yoktu... Var gücüyle çekiştirdi. Canı yandı. Bu donu veren Allah, çağırma düğmesini de vermiş miydi acaba? Avanak avanak, sefil çevresine bakındı. Çaresizlik içinde pencereye gitti. Akan yağmurun tozlu camda yaptığı yollardan birine gözünü dayadı. Evin biraz üstünde iki adet ahşap, orman evi kılıklı ev vardı.

“İyi, ne hoş, onlar da gerçek... Hepsi âlâ... Ama tumanı çözecek alet yok... Hadi lan oğlum, başka bir kâinattan geldiniz... eriyin... kaybolun... gözlerime bak... eri... eriii..."

Mutfağa gitti. Sefil, tahta saplı bir bıçak eskisinden başka bir şey bulamadı. Bıçağın ucuyla metal kumaşı kesmeye çalıştı. Başarılı olamadı.

“Yav çövdürecem, salacam valla...”

Sırf bu rahatsızlıktan ötürü, gidip Dokuz veya Onuncu şubeye teslim olabilirdi. Sıkıntıdan tomur tomur terlemeye başladı:

“Melissa’nın kont dedesini sorup soruşturacağıma, keşke oturduğu adresi öğreneydim!"

Giysileri o değişik evrenin mamulatı diye, o evrendeki herkesi de burada bulacağını sanıyordu. Çok lazımmış gibi zil çaldı. Suat aceleyle kapıyı açtı. Bu solaryum yanığı suratı nereden tanıyordu? Kadın,

“Suat Bey! Ay hiç umudum yoktu," diye kıkırdadı, "epeydir yoktunuz... Herkes son yazdığınız romanı daha iyi yaşayıp yazabilesiniz diye başka bir evrene gittiğinizi söylüyordu... Malum yazarlar bunu yapıyor!... Demek geldiniz... Hah hah... Çok şeker... Değil mi? Oralar nasıl? Buralar gibi mi? Hah hah hah... Yoksa biz sizi yeni evde ararken hep burada, burnumuzun dibinde miydiniz?"

Suat bu sabah hoşluğunu ve şuhluğunu çekecek durumda değildi. Büyük sıkıntılar içindeydi.

“Bu... buyurun Fahrünnisa Hanım?”

“Ay ilahi!... Dikkat etmemişim... Bu kılık da ne ayol... Öyle İlaçmış Yürek gibi olmuşsunuz... Maskeli balodan mı kaldınız?...”

“Hanımefendi!”

Suat bunu sertçe söylemiş olmalıydı ki kadın özür dileyerek geliş nedenini açıkladı. Ahşap evlerin ne renk boyanacağını konuşmamışlardı. Sonra da Suat ortadan kaybolmuştu. Evler böyle boyasız, verniksiz bir kış geçiremezdi. Ne renk olsundu? Suat gayet baştan savma bir tavır takındı:

“Sizin zevkinize güveniyorum, nasıl olursa makbulüm.” Kadının yarenlik edeceği tutmuştu:

“Sizin için olanı yavruağzına kaçan aşı boyası, hizmetçiler içinse kaz boku, nasıl uygun mu?”

“Hanımefendi, iki dakika daha beklerseniz emin olun ki ben de size bir seleksiyon sunma durumunda olacağım...”

Kadının soran bakışları üzerine Suat patladı:

“Altıma etmek üzereyim, anlıyor musunuz? Çişimi yapmak üzereyim... Tamam mı?”

Fahrünnisa Hanım onlarca özür dileyerek ayrıldı. Suat “bari banyoda yapayım bu haltı” diyerek banyoya koştu... Hayatında bu kadar aşağılanmış hissetmemişti kendini. Duşun altına girdi. Buz gibi suyu açtıktan sonra çişini yapmaya başladı. Soğuk suyun altında dişleri birbirine vuruyordu, çişini bu sıcaklıkta tutan vücuduna ise minnet duydu.

İşini bitirdiği zaman korkunç bir rahatlama hissetti. Biraz sonra, bunun yalnızca def-i hacetten kaynaklanmadığını fark etti. O Allah’ın cezası kumaş su altında erimeye başlamıştı! Suat o sırada bunun yeni bir rüya olduğunu düşünüyordu. Doğal bir olay olduğunu tabii ki bilemezdi. Ancak çok, çok sonra, malzemeci bir mühendis arkadaşına tahlil için küçük bir parça götürdüğünde gerçeği öğrenecekti: Kumaş, içine teflonumsu bir madde katılarak esnekleştirilmiş kayatuzu kristalinden üretilmişti. Arkadaşı,

“Vay canına, bu inanılmaz bir buluş... Bu teknolojiden yüzlerce yıl uzağız. Suat bunun patentini alalım... üretelim...” diyecek, araştırma konusunu değiştirerek kumaşı yeniden üretmeye odaklanacaktı. Bazen mühendislerin de bir şeye taktığı olur.

Suat giyinmek için bir şeyler aradı. Lâlgiller eşyalarını taşırken, küçük odasında kapı arkasına astığı için unutulmuş, kirli, siyah bir gömlek ve yeşil kadife pantolonlarından birini buldu. Hesabının en son hangi bankada

olduğunu hatırlamaya çalıştı. Dışarı çıktı. Bakkala uğraması gerekiyordu. Yola yakın bir yerde, çelimsiz vücudu ile büyük bir kâğıt arabasını çekerek caddeye çıkmak üzere olan arkası kendisine dönük bir siluet gördü.

“Lâlmurad! Lâlmurad, bekle!” diyerek ağır gövdesiyle koştu. Delikanlı yüzünü Suat’a çevirdi: Lâlmurad değildi... Gözlerinde geniş kara gözlükler vardı:

“Karıştırdın abi, ben Körmurad’ım," dedi.

“Annenin adı da Körfem mi?”

“Evet... Bizim aile böyle tanınır,” diyerek uzaklaşmaya davrandı. Suat kendi yitik zavallılarının bir izini bulmak ümidiyle çocuğu bırakmadı:

“Lâlgilleri tanıyor musun?”

“Abi onlar ailecek İsveç’e taşındılar..."

Suat’ın ağzı bir karış açık kalmıştı. Ayrıca sırtından hançerlenmiş gibi hissediyordu kendini.

“Niye? Orada daha çok kâğıt mı varmış? Buraların kâğıdı tükenmiş mi?” diye sertçe sordu.

Oğlan “amma cahilsin" edasıyla gülümsedi:

“Adam İsveç’e gittikten sonra niye kâğıt toplasın ki? O işi biz, buradaki sefiller yaparız... Orada kola kutusu işleme tesisi kurdular... Mis gibi işleri var..."

Suat’ın son bir sorusu vardı:

“Ya Lâlendam?"

“Yav, zaten önce o gitti! Bir gece burada erimiş... Kola şişesinde götürmüşler... Sabaha İsveç’te tekrar donmuş, ete kemiğe bürünmüş... Sonra ailesini de yanına aldı..."

“Kim, kim götürmüş?”

“Nebiliim ben yav... Galiba İsveç elçisi mi ne?... Yoksa kâtip miydi, öyle bir şey... Orada evlendiği adam işte...”

Suat’ın içindeki reaya sevgisi ani bir nefrete dönüştü:

“Vay kaltak! Hiç utanmamış mı? Nasıl yatmış o gâvurun altına?”

Körmurad’ın gözlüklerinin arkasındaki gözleri nasıl bir tepki verdi, anlayamadı. Halk ağzıyla konuşmaya gayret ederek üsteledi:

“Sen bir Türk olarak bu işi doğru buluyor musun? Senin bacın gitse he der misin?”

“Doğrusu sizinle al takke ver külâh halvet olmasıdır herhalde, değil mi? Ne diye yanlış bulacakmışım?” dedi çocuk soğukça.

Suat âlemin hepten ne olduğu konusunda müstehcen bir şeyler geveleyerek çocuktan ayrıldı. Bakkala girdi. Bir şoför gelirse istediği parayı vermesini söyledi. Emirgân’da olduğunu hatırladığı bankaya gitti. Kartlarını iptal ettirmek istedi. Memure Suat Ferid’in yüzüne garip garip baktıktan sonra,

“Biliyor musunuz Suat Bey,” dedi, “kartlarınız öyle salak birinin elinde ki, aylarca beşer onar lira çekti durdu... Gittiğiniz evrende siz çekiyorsunuz zannediyorduk... Ay, yani öyle demek istemedim... Özür dilerim... Hemen iptal edeyim...”

Suat nereye gittiği, gitmiş olabileceği konusunda gazetelerde günlerce yazılar çıktığını, İhsan Kırımçak’ın bu işleri pişirip kotardığını tabii ki bilmiyordu. Kız para çekip Suat’a verdi. Yeni kartları sonradan gelecekti. Hesabında doksan üç milyar vardı. Evet, Fahrünnisa Hanım çekleri bozdurmuştu. Suat derin bir nefes aldı. Kendisini birkaç ay idare edecek kadar parası vardı. Sonrası Allah kerim! Bakalım ne kapılar açardı. Sonra bir çilingir buldu. Evlerine takmak için üç yeni kilit aldı. Adamı alarak Ceylani korusuna götürdü. Adam “bu evler senin mi” diye sormadan işini yaptı. Fahrünnisa’nın adamları gelmiş, her iki evi birden boyuyorlardı.

Kafası fena halde bulanmıştı. Eğer İstanbul bıraktığı gibiyse acaba o bin bir zahmetle anahatlarını oluşturduğu Ercümend tarihi de bir çöpten mi ibaretti? Bunu öğrenmenin en kestirme yolunun Eminönü’ndeki Ercümend anıtını ziyaret etmek olduğunu düşündü. Okullar için yazılmış bir tarih kitabı almak da faydalı olabilirdi. Bunları ilk fırsatta yapmaya karar verdi. Önce evlerini dolaştı. Lâlgillerin evinde hiçbir şey yoktu. Kendi ahşap evinde Lâlgillerin taşıdığı ve şimdiden toza batmış eşyaları vardı. Bir köşede, tamir ettiği kitapları duruyordu.

Epey bir heyecan yaparak murassa kitapların durduğu odaya gitti. Kilitliydi. Bıraktığı gibiydi. Çilingire açtırdı. Adam hünerli elleriyle, elindeki eski bir anahtarı eğeleyerek bu kilide uydurdu. Suat adamın yanında odaya girmek istemedi. Adama parasını verip savdıktan sonra odaya girdi: Hiçbir şey yoktu. Buna biraz bozulduysa bile çok yadırgamadı. Bir rüyadan uyanıp da bulduğu definenin düş olduğunu anlayan bir çocuk ne kadar kırılırsa o kadar kırıldı. Çıkmak üzere iken, yerde bir parıltı gördü. Eğildi, aldı. Kocaman, eski kesim bir elmastı.

“Soyuldum, alçaklar” diye bir çığlık attı. Hiçbir zaman da bundan emin olamadı. Zaten bütün sıkıntısı, yaşadıklarının gerçek veya rüya kategorilerine tam olarak oturmamasından kaynaklanıyordu. Kıymetli ciltler yok olmuştu, tamir gören deri ciltler duruyordu. Daha fazla dayanamadı. Evlerini ustalara emanet etti. Bir araba çağırdı. Soluğu Eminönü’nde aldı. Yeni Cami tüm güzelliğiyle oradaydı. Hünkâr Kasrı’nın kurşun kaplamaları delinmişti. Herhalde yağmurda içeri büyük miktarda su giriyordu ama bina ayaktaydı.

Ercümend anıtı ise yoktu. Yine de uzaktan edindiği bilgiyle yetinmedi. Anıtın olduğunu düşündüğü yere kadar gitti. Kaidesi dahil, tamamen kaybolmuştu. Ama çok bariz bir şekilde burada bir anıt olduğunu gösteren işaretler vardı... Kaidenin olduğu yerde toprak nemliydi ve sıkışmamıştı. Bazı yerlerinde karartılar vardı. Gölcükler yoktu, ayrıca daha temizdi. Suat bunu da akılcı bir şekilde nasıl açıklayacağını düşünürken, bir zamanlar, sahi hangi zamanlar, bir kedi ölüsü gördüğü yerde, uzanmış yatan bir berduş gördü... Adam belki de Suat’ın ilgisinden dolayı kalktı, geldi. Dilini ağzının içinde zor dolaştırarak peltek peltek konuşuyordu:

“Buradaki heykel dün gece ujçtu, füze gibi ateşlediler o da ujçtu... Belediyeye gittim... Heykel çalındı dedim... Kimse inanmadı...”

Suat adama “Ben sana inanıyorum arkadaşım," dedi, “ben de dün o heykelin uçtuğu dünyadan kaçtım... Geri buraya geldim...”

“Haa, o zaman başjka... hoşj geldin... vaziyet 1-1” diyerek Suat’a sarıldı berduş. Suat adamın leş gibi giysilerinden kaçmadı, o da ona sarıldı. Anında “yoğun Türk” durumları oldu yine. Etraflarını büyük bir kalabalık aldı. Herkesin maşallah bir fikri vardı. Kimi kavga ettiklerini, kimi asker

arkadaşı, kimi esrarkeş, kimi birbirlerini tam kırk yıl kaybettikten sonra bulan bir baba-oğul olduklarını söylüyordu. Birisi heyecanla,

“Depremde kaybettiği oğlunu bulmuş!” diye bağırdı.

Adamdan daha genç olmasına rağmen, herhalde üstü başı daha düzgün diye, Suat’a baba rolü layık görülmüştü. Bu görüş epeyce taraftar toplamaya başlamış ve seyirciler arasındaki yufka yüreklilerin burunlarını çeke çeke ağlamalarına yol açmışken, genç bir kızımız tartışmaya son noktayı koydu:

“Klip filmi çekiyorlar. Tanımadınız mı? Ünlü romancı Suat Ferid son eserine klip çekiyor..."

Ortalıkta kamera vesaire gibi şeylerin olmaması gibi ayrıntılara takılmadılar. Zaten biraz sonra, hazır kamera birlikleri de olay yerine damladı. Bu akşamın mevzuu da çıkmıştı. Yarma Allah kerim...

Suat kameralara dönerek,

“Yoo bilemediniz, her şey bir kamera şakasıydı...” dedi. Kalabalık,

“Ay ilahi, yüreğimize indirdiniz..." diyen ve şakanın ne olduğunu bilmedikleri halde kahkahalarla gülen bir grup ile,

“Yere batsın şakanız, bir gün birisi çekip indirecek, o zaman göreceksiniz" diyerek kızan, fakat söz konusu şakanın ne olduğunu yine bilmeyen başka bir grup olmak üzere iki bölük oldu. Aralarında hararetli bir tartışına çıktı.

Suat iki grubun uzlaşıp barışmasını beklemedi, aralarından sıyrılarak Boğaz’a gitmek üzere olan vapura yöneldi...

> [Yavrum, çocuğum bir romanın böyle üç nokta ile bittiği nerede görülmüş? Lütfen şu yazdıklarımı ekleyin, maket gelince görmek istiyorum: Suat Ferid tam vapura binmek üzereydi ki bir de ne görsün? Melissa Tombak-Ferguson! Genç kadın da Suat’ı görmüş, bir ceylan gibi koşarak ona doğru geliyordu.
>
> Suat,
>
> “Melissa, sen ha, bizim evrende ha!" diye bağırdı. Kız utangaç bir tavırla,

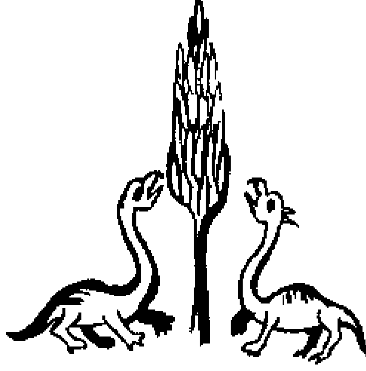
“Suat... Suat, sevgilim! Eğer istersen bu evren benim de evrenim olur," dedi.

“Ne demek gülüm, ne demek... Mümkün olsa güçlü ellerimle bu yaşadığımız evreni fırından yeni çıkmış bir somun gibi ortasından ikiye kırar, bir parçasını sana verirdim...”

Kız sevecenlikle gülümsedi. İki sevgili el ele tutuşarak boğuk boğuk düdük çalan vapura bindiler. l.K.]

SON

GÜN BİN BİR

LXXXVIII.

Güçlü bir ihtimale göre 2004, daha zayıf başka bir ihtimale göre de 2005 yılında basıldığı müphem bir rivayet halinde birkaç kitap düşkünü ve sahaf arasında dolaşan, kendisini dünya gözüyle görmeyen milyonlarca insanın bittabi hiç umursamadığı *Kitab-ı Duvduvani* adlı “naif, postmodem ve gelenekçi” eseri ele geçirmek, hem de umulmadık bir şekilde ele geçirmek “kitap ve sanatperverân-ı zaman”dan Feride Sue Hanım’ı olmadık heyecanlara boğmuştu. Teşvikiye caddesinden yukarı, Nişantaşı’nın nişantaşlarından birine doğru müteharrik bir bilinç yumağı suretinde hızlı hızlı yürürken, akşamın bastırışına ve koyu laciverdi tonların ortalığı velveleye verişine hafiften içerliyor, heyecanlandığında o müheykel ve muhteşem simasına gizemli anlamlar katan pembelikler ibadullah tarafından görülemiyor diye alenen hayıflanıyordu. Keşke tanıdık birine, tercihan hemcinslerinden bir dosta rastlasa da çılgın beyaz ışıklarıyla etrafını nura gark eden mücevhercilerden birinin önünde dursaydı!

Başka zaman olsa bu masum arzusunu gerçekleştirmek için biraz ayak sürür, sallanır, nihayet bu güzide muhitimizin manken endamlı, uzun paltolu, kalkık burunlu, burnu kalkık çizmeli, saçları röfleli sakinelerinden birine denk gelirdi. Ama Feride Sue Hanım’ın içindeki heyecan, dışarı vuran pembeliklerle kıyas kabul etmez derecede büyük olduğu için bu

çocukça arzularından çabuk sıyrıldı. Taşın hemen yanında bir taksi durdurdu. Narin vücudunu nadide bir çiçeği vazoya yerleştirircesine bir zarâfetle arka koltuğa bırakırken verdiği nefeste “Millenium Residence” sözleri de olmalıydı ki, altı dakika sonra şoförün “buyrun” dediğini duydu. Buna da ayrıca sevindi. Bazen yılların verdiği alışkanlıkla “Fulya” diyor, duruma aydığı zaman ise ufak bir kriz yaşamadan toparlanamıyordu.

Gökdelenin önünde müheyyâ duran ve gıcır amiral üniforması içinde cidden pek yakışıklı olan Satılmış’ın kapıyı açmasını filan beklemeden kendini dışarı attı. Sevgili *Kitab-ı Duvduvani*'sini göğsünde çapraz tuttuğu fildişi kollarının, herhalde pek keyifli olan tüyden cenderesine almış, bir dönem Mavikavak sinemasının o çok tipik liseli kız havasında ve zavallı Satılmış’ın bütün gün beklediği bir “n‘aber"i bile delikanlıdan esirgeyerek, akıl kumkuması binanın girişine yöneldi. Parmak izini kimlik tarayıcısına okutarak içeri girdi. Tek numaralı daireler asansörünün önünde beklemeye başladı. Lanet şey taa doksanbirinci kattan gelecekti. Sabırsızlıkla incecik bir turunç sigarası yaktı. Arkasından gelen,

“Aşkolsun Feride Hanım yine mi asansörde sigara içiyorsunuz?” diyen yapmacık sitemli ve aksanlı sese ise, bir ayçiçeği tekerleği güneşe nasıl dönerse öyle dönerek tepki verdi. Şu anda çıtı pıtı bir Avrupa, yani naçizane Feride Sue, bakırdan dökülmüş bir estetik harikasına, bu pek görkemli Asya heykeline dönmüştü. Bu ses... Bu ses... *Kitab-ı Duvduvani*’yi bile bir an için silen bu revnaklı, bu boğuk ses... Sigarasını yere atarak pembe mermerin üstünde ezdi. Boğuk ses daha da kızgındı;

“Feride Hanım... Aşkolsun... Hani bu sanal saraya matbu kitap getirilmeyecekti?"

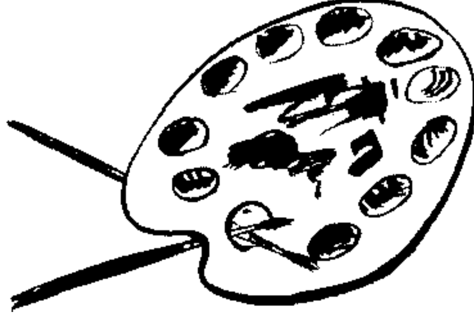
Zeytin rengi, hafif maviye çalan saçlar, doğu çınarı gibi bir boy, bakır kızıllığında bir ten, yırtıcı bir burun, koyu yeşil vahşi gözler... Feride Hanım’ın “müşehhas ve mücessem Asya’sı,” Tepeden tırnağa Hindistan. Biraz Golkonda, biraz Dekkan.

“Ha... haklısınız Sindhia Bey... Özür dilerim. Biraz önce bir müzayededen *Duvduvani Efendi*’yi aldım da... Çok sevinçliyim...” Delikanlının soran bakışları ile kendine geldi. Ayaküstü *Kitab-ı Duvduvani*’yi “Asya”ya nasıl anlatırsın?

HEROIC

FERHENG-I KIRIMÇAK
LÜGATÇE-İ KİTAB

A

Âfâk: Ufuklar

Âfâk-ı ekalîm: İklimlerin ufukları

Âfitab: Güneş

Agleb-i ihtimâl: Büyük bir ihtimalle

Akdem: En önce

Akdes: En kutsal

Âmm: Umuma ait, halk

Asâr: Eserler

Asya-ı Vustâ: Orta Asya

Ateş-i sûzân: Yakıcı ateş

Ateşin: Ateşten, ateşli

Azimet: Gitme, ulaşma, varma

B

BânI: Kurucu

Bendegân: Köleler, bağımlılar

Beşûş: Gülen, güleryüzlü

Beyyine: Kanıt

Bî-manend: Eşsiz

Bî-nazîr: Benzersiz

Bî-nigâh: Bakımsız, sefil

Bî-rahm: Merhametsiz, acımasız

Bükâ: Gözyaşı dökme

Bükâ-yi sürûr-u şedîd: Sevinçten hüngür hüngür ağlama

Büldân: Beldeler

Bünyâd: Temel

C

Cebânet: Korkaklık

Cerâim: Cürümler, suçlar

Cidâl: Savaş

Cihândâri: Padişahlık

Cûndi: Atlı, süvari

D

Dâiye-i fâside: Bozuk arzular

Dârülhadis: Hadis çalışılan okul

Dâûssıla: Sılayı özleme, nostalji

Devâir-i devlet: Devlet daireleri

Devletmeâb: Devlet sahibi, hükümdar

Dîde: Göz

Diğerkâm: Başkalarını düşünen

Dilhûn: Gönlü/içi kan ağlayan

Duhter: Kız evlat, kız

Duhûl: Giriş, girme

Düvel-i ulyâ: Yüce devletler

E

Ebaanced: Dededen, babadan

Ecdâd: Dedeler

Edvâr: Devirler, zamanlar

Eflâk: Felekler, gökler, dünyalar

Eflâk-ı Seb'a: Yedi dünya

Ehem: Çok önemli

Elkab: Lakaplar

Erganûn: Org

Ervâh: Ruhlar

Etrâf ü eknâf: Yan, yöre

Etrâk: Türkler

Ezkiyâ: Zekiler, erdemliler

Ezmine: Zamanlar

Ezmine-i kadîme: Eski zamanlar

F

Fahâmetmeâb: Yüceliğin barındığı yer/kimse

Fâris: Sipahi, süvari

Fehm: Anlama, anlayış

Fehvâ: Mânâ, anlam, kavram

Ferişte: Melek

Ferraş: Hizmetçi, süpüren

-fersa: Yoran, aşındıran

Ferzend: Oğul, çocuk

G

Gark: Boğulma

Giryan: Ağlayan

Girye: Ağlama, gözyaşı

Gûmrâh: 1. Yolunu şaşırmış 2. Gür

Gûzâr: Geçmek

H

Habâset: Habislik, kötülük

Hâb-ı gaflet: Gaflet uykusu, aymazlık

Halâs: Kurtulma, kurtuluş

Hâlât-ı nevadire: Nadir haller

Halayık: Yaratıklar, insanlar

Halvetnişîn: Tek başına oturan, köşesine çekilmiş

Harâbezâr. Viranelik

Harikzedegân: Yangından zarar görenler

Hâss: Seçkin

Haşyet: Korku

Hempa: Ayakdaş

Here ü merc: Karışık, darmadağınık

Hezâr: Bin sayısı

Hırâmân-ı seylâb: Yavaş akan sel

Hisseyâb: Hisselenen, pay alan

Hizb: Şeyh ile mûrid arasındaki gizli işaret

Hûb: Güzel, hoş

Hubmesihî: Hz. İsa'nın tüm peygamberlerden üstün olduğunu savunanlar

Huffâş: Yarasa

Hurûc: Çıkış, ayaklanma

İ

İbâdullah: Allahın kulları

İbn: Çocuk, oğul

İctisâr: Cesaret etmek

İftirâk: Ayrılma, dağılma

İhdâs: Kurma, ortaya çıkarma

İhsâs: Hissettirme

İhvân: Arkadaşlar, kardeşler

İkame: Yerine koyma

İkrâh: İğrenme

İkrâr: Söyleme, kabul etme

İlliyet: Nedensellik

İnkıraz: Soyu tükenme

İnkısâm: Bölünme

İnkıtâ: Ara, ara vermek

İnsicâm: Düzgün ve tutarlı söz

İnşirâh: Gönül açılması, ferahlık

İrkâb: Binme, bindirme (gemi, at vs)

İsrailiyat: İsrailogulları hakkındaki menkıbe ve öyküler külliyatı

İstical: Acele ettirme, hızlandırma

İstidlâl: Çıkarsama

İstifhâm: Soru, sorma, soru işareti

İstiskal: Yüz vermemek, küçük görmek

İştiyâk: Arzu, heves, özleme

İzâm: Büyükler

İzhâr: Göstermek, meydana çıkarmak

İzmihlâl: Yok olma

K

Kableltarih: Tarih öncesi

Kadem: Ayak, adım

Kahhâr: Kahredici

Kari': Okuyucu

Kavânîn: Kanunlar

Kelb: Köpek

Kerrake: Yünden mamul, ince cüppe

Kıtâl: Kınm, katliam

Kıyamet-i sugra: Küçük kıyamet

Kilâb-ı zulm: Zulmün köpekleri

Küşad: Açılış

L

Lâl: 1.Dilsiz 2. Kırmızı

Lânazîr: Eşsiz, benzersiz

Lâyemût: Ölümsüz

Lâyetecezzâ: Bölünmez, bütün

Lâyetegayyer: Değiştirilemez

Lâyetenâhî: Sonsuz, sonu olmayan

Lâyugleb: Yenilmez

Lebâleb: Çok dolu

Lengerendâz: Demir atmış

Lerzenâk: Titrek

M

Mahâfil: Mahfiller

Mahzûz: Haz almış, mutlu olmuş

Maslûb: Asılmış, idam edilmiş

Matûh: Bunak

Mazrûf: Zarfın içindeki, zarfa konmuş

Mebde: Başlangıç

Mebzûl: Bol, çok

Medfûn: Gömülmüş, defnedilmiş

Medyun: Borçlu

Mehr-i muaccel: Evlenirken erkeğin kadına nikâhı bedelinde hemen ve peşin olarak yaptığı ödeme

Melce: İltica edecek yer, kaynak

Memâlik: Ülkeler, memleketler

Memsûn: Mesane hastalığına tutulmuş

Memşâ: Tuvalet, kenef

Memûl: Umulan, beklenen

Menâkıb: Menkıbeler

Menhûs: Uğursuz

Menkûha: Nikâhlı kadın, eş

Mensûh: Nesh olunmuş, yürürlükten kaldırılmış

Meskût: Söylenmemiş

Mestâne: Sarhoş, sarhoşça

Meşâyih: Şeyhler

Metrûk: Terk edilmiş

Mevc: Dalga

Mevrûs-u peder: Babadan kalmış

Meyyâl: Eğilimli

Muattal: Boş, işlevsiz

Muazzeb: Azap içinde, sıkılmış

Mufassal: Tafsilatlı, ayrıntılı

Muhâcim: Saldıran

Muhannes: Kadın gibi, kadınlaşmış

Muhâtara: Tehlike

Muhâvere: Karşılıklı konuşma

Muhayyel: Hayal edilmiş

Muhayyil: Hayal eden

Muhtasar: Sınırlı, özet

Muhtell: Bozulmuş, ihtilale uğramış

Muhterik: Yanmış

Mukallid: Taklit eden

Mukarribun: Kurban vermeye yetkili rahipler, “yakınlaştıranlar”

Mukasame: Bölme, bölüşme

Mûmâileyh: Adı geçen (erkek)

Muntazır: Bekleyen

Murassa: Mücevherler ile süslenmiş

Musâhib: Sohbet eden, arkadaşlık eden

Mutâd: Alışılmış, alışkanlık haline gelmiş

Mutantan: Tantanalı, gösterişli

Muvaşşah: Akrostişli manzume

Mübâriz: Savaşçı

Mûbeddel: Değiştirilmiş, değişmiş

Mübtezel: Değersiz

Mücellâ: Cilalı, parlak

Mücessem: Cisme bürünmüş, somut

Müdâni: Yakın, eş, benzer

Müdavim: Bir yere sürekli giden

Mûddet-i medide: Uzun bir zaman

Müdekkik: Araştırıcı, tetkik eden

Müdevver: Devredilmiş

Müesses: Kurulmuş

Mûfsid: İfsad eden, karıştırıcı, bozucu

Müheyyâ: Hazır

Mühlik: Tehlikeli, helak eden

Mülâbese: Yakınlık, ilişki

Mülemma: Bulaşmış, sıvanmış

Mülevves: Pis, kirli.

Mümâsil: Benzer

Mümzî: İmzalayan

Münfehim: Anlamış

Münhedim: Yıkılmış

Münhezim: Hezimete uğramış, yenilmiş

Münkalib: Yeni bir kalıba girmiş, dönüşmüş

Münkariz: Soyu tükenmiş

Münşî: İnşa eden, düzyazı yazan

Müntakim: İntikam alan (Tanrı'nın sıfatlarından)

Müntehir: intihar etmiş

Müsellâh: Silahlanmış

Müsellem: Teslim edilmiş, su götürmez

Müsned: Isnad edilmiş

Müstear: Takma ad, kalem adı

Müsteşrik: Şarkiyatçı, oryantalist

Müstezâd: Artmış, çoğalmış, kabarmış

Mûşâbehet: Benzeyiş

Mûşehhas: Şahıslaşmış, şahsında bir şeyi temsil eden

Müşteki: Şikâyetçi

Mütecessis: Meraklı

Müteehhil: Evli, evlenmiş

Müteferrika: “Ayrılmış" (sic.)

Mütehakkim: Tahakküm eden, despot

Müteharrik: Hareketli

Müteheyyic: Heyecanlı, coşkun

Mütekaid: Emekli

Mütekebbir: Pek kibirli, büyüklük taslayan, kendini beğenmiş

Mütenevvi: Çeşitli, türlü.

Müteverrih: Müverrihin sahtesi, tarihçi geçinen

Müteyakkız: Uyanık, alarm durumunda

Mütezelzil: Tezelzül eden, sarsılan, titreyen

Müvehhim: Paranoyak

Müvesvis: Kuruntulu, vesveseli

Müyesser: Kolayca yapılan

Müzehheb: Tezhipli, altınla süslenmiş

Müzeyyen: Süslü

N

Naam: Evet

Nâdân: Cahil

Nâhak: Haksız

Nakale: Nakledenler, aktaranlar

Nâkes: Kişi olmayan, cimri

Nâkıs: Eksikli, tam olmayan

Nâmizâc: Hasta

Nâmütenâhî: Sonsuz

Nasb: “Dikme”, tayin etme

Nâzende: Nazlı, şirin

Necâset: Pislik, dışkı

Neccâr: Marangoz

Nefs-i emmâre: İnsanı kötülüğe zorlayan nefis

Neşv ü nemâ: Büyüme, yetişme

Netâyic-ûl tahayyülat: Hayal edişlerin, kurmaların sonuçları

Nevâhî: Yerler, nahiyeler

Nisâ: Kadınlar

Nûş: İçki, içmek

Nutfe: Sperm, meni

Nüve: Çekirdek

P

Penah: Sığınacak yer

Pereng-i Satvet: Güçlü, zorlu kılıç

Perrân: Uçan

R

Rahne: Hasar, yırtık, gedik

Raiyyet: Sürü, hayvan sürüsü, bir hükümdarın vergi veren halkı

Râviyân: Rivayet edenler, anlatanlar

Remiz: İşaret

Ricâl: Erkekler, devlet adamları

Rikâb-ı Hümâyûn: Sultanın üzengisi, sultanın maiyeti anlamında

Rikkat: Acıma, merhamet

S

Sâdedilân: Saflar, temiz yürekliler

Sâmit: Sessiz, sesi çıkmayan

Sebeb-i Evvel: Birinci neden, Allah

Sebkat: Geçen, geçmiş

Sec: Düzyazıda uyak

Sefine: Gemi

Selefiyyun: Selefler, daha önce yaşayanlar, atalar

Serâpâ: Tepeden tırnağa (Baştan ayağa)

Serturnaî: Yeniçeri zabitlerinden turnacıbaşı

Server: Ulu, büyük

Simin: Gümüş, gümüşten yapılmış

Sittin: Altmış

Sugrâ: Küçük

Ş

Şâhika: Zirve, doruk

Şarmuta: Kancık köpek, orospu

Şedîd: Şiddetli

Şirâze: Düzen, nizam

Şîr-i jiyân: Kükreyen aslan

Şuhud-u kal: Şahitler, bir olayı gözüyle görenler

T

Taaccüb: Şaşırma

Tadâd: Sayma

Tagaddi: Gıda alma, beslenme

Tağşiş: Karıştırma, saflığını bozma

Tahammülfersâ: Katlanılmaz

Tahassürât: Hislenmeler, duygulanmalar

Tahattur: Hatırlamak

Tahavvül: Değişme

Tahfif: Hafifletme, hafife alma

Tahrir: Yazmak

Tamu: Cehennem

Tamülaza: Bütün azalan, organları tam, sağlam

Tarik: Yol

Tatyîb: Hatırını hoş etmek [Kızım, son kez düzeltiyorum: evet Tatyîb, Tayyib değil! I.K.]

Tavattun: Yerleşme, vatan yapma, yun tutma

Tebahhur: Buharlaşma

Tebdil: Değiştirmek

Tebeddülât: Değişiklikler

Tebellür: Kristalleşme, billurlaşma

Tecdîd: Yenileme

Tecennün: Delirmek

Tedennî: Alçalma, gerileme

Teenni: Yavaş hareket etme, ağırdan alma

Tefekkür: Düşünce

Tefrik; Ayırma

Tehâlük: Kendini helak etme, paralama, bir şeye can atma

Tekellüm: Konuşma

Tekfin: Kefenleme

Temellük: Mülk edinme, sahip olma

Temerküz: Toplanmak

Tenâkuz: Çelişki

Tenâsüh: Ruh göçümü, ruhun başka bedende ortaya çıkması

Tennure: Eteklik

Tetebbu: Çalışma, inceleme

Tevâbi-i tevehhûmât: Hayali varlıkların hizmetkârları [Nasıl? l.K.]

Tevahhuş: Korkuya düşme

Tevârih: Tarihler

Tevârüs: Miras yoluyla edinme

Tevehhüm: Vehmetme, zannetme, kurma

Tevzi': Dağıtma, üleştirme

Tezevvüc: Evlenme

Tezyîd: Arttırma, çoğaltma

Tezyîf: Zayıflatma, alay etme

Tullâb: Talebeler, öğrenciler

Turne: Yiyecek, azık

Tume-i Şimşir: Kılıca yem olmak, kılıçtan geçmek

U-Ü

Uçmak: Cennet

Umûr: İşler

Uzletnişîn: Yalnız yaşayan

Üdebâ: Edipler

V

Vâcib-ül Vûcûd: Varlığı gerekli olan, Allah

Vedia: Emanet

Vehm: Kuruntu, korku

Visâl: Sevgiliye kavuşma

Vustâ: Ona, iç

Y

Yavegûluk: Saçma sapan konuşmak

Yekmıh: Çarmıh gibi bir şey olacak [Kızım kontrol edin, bu herif bunu uydurmuş galiba! l.K]

Z

Zâid: Fazla, fuzuli, artık

Zebân: Dil, lisan

Zecel: İrticalen söylenen şarkı

Zehâb: Zan, bir düşünceye sapma

Zevât-ı Kiram: Büyükler, büyük zatlar

Zeyl: Ek

Zühûl: Dalgınlık, yanlışlık

Zülbank: Gülbank gibi bir şey mi? [Yine sözlüklerde yok! Kızım kontrol edin, banka reklamı filan yapıyor olmasın bu? l. K.)

KEŞF-ÜL EŞHAS
PAR KIRIMÇAK

A

Abram Paşa, Pargalı: Dönme paşalardan

Abuzer Efendi: Diğerleri gibi, müstahdem

Abuzeyd Tarabin: Mekke şerifi, potansiyel hain

Ahmed Hâlât Bey: İftirakçı şef

Ahmed Tevfik Paşa: Bir Osmanlı müellifi

Altinof, Petro: Türk asıllı bir Rus sanatçı

Anastas, Barba: Akıllı bir Rum

Anette: Belçikalı bir kız

Arap Kadri: Tarihi bir karakter

Arif Sait Paşa: Mısırlı bir bibliyofil

Arif Hikmet: Kadrolu gerici, bkz. Aymaz Cehalet

Aşıkağazade: Bir Osmanlı müellifi

Aşur Paşa, Konyalı: Bir denizci

Atik Peymani: Ozan

Atlı Han: Kun hanı

Aymaz Cehalet: Bir eğitimci

Ayşebula: Muhayyel bir fındıkçı

Awrangzib Paşa: Bais-i hayatımız, Paşa

Azrail: Canalıcı melek

B

Baal: Yanlış anlaşılmış bir Fenike tanrısı

Babette: Bir başka Frenk kızı

Bali: Paşa, İnşaat kalfası

Basri: Uşak

Bekri Aga, Çomar Kolbaşı: Seksoncubaşı

Bekri Mustafa: Nüktedan içkici

Bereket II: Gerçek Osmanlı sultanı, Berke'nin prototipi

Beril: Biyoloji hocası, çağdaş bir kadın

Berke II: III. Burak'ın oğlu, Osmanlı sultanı

Biçare Efendi: Osmanlı müverrihi, feraset abidesi

Bilal Ağa, Hafız: Kızlarağası

Bozkonak, Yusuf Sadık: Dilci yazar

Bogaturovsky, Fyodor: Türk asıllı Rus kontu

Burak II: Osmanlı sultanı

Burak III: II. Berke'nin babası, Osmanlı sultanı

C-Ç

Cabbar: Mülazim

Camia, Piraye: Sosyolog-detektif

Cebenoyan, Hıfzı Kâmil: Edebiyat ordinaryüsü

Cehud Bilal Ağa: Osman Hulûsi’nin saklı müridlerinden

Cemil: İftirâkçıların Susurluk kaymakamı

Cemil Sultan: Gravürcülere modellik eden bir sultan

Ceyhan (Lütfı): 66 ihtilalcilerinden

Ceylani, Utku Suat Ferid: Uydurukçu

Cousseau (Captaine, Jacques): Frenk aydınlatma uzmanı, kandilci

Crow, Hertford: Kadrolu tarihçi

Çalı, Yorgo V.: Reis-i Kâinat, maalesef

Çaydanlık, Vuslat: Muhayyel bir yazar

Çeşmibülbül, Harun: Erkek türkücü

Çözenel, Hicri: Edebiyat detektifi, daire başkanı

D

Densiz Han: Moğol hanı

Debemuş: Uykucu bir Rum genci

Diken, Çağrı: İyimser gazeteci

Dimne: Bir çakal

Domaniç, Haşmet: Devlet adamı

Dunes, Montana: Sinema karakteri

Dursun: Bir savaş figüranı

E

Emir Demir Keser Han: Osmanlı’nın Avrupa’ya girişini geciktiren Asyalı bir Han

Enbiya Çelebi: Evliya Çelebi’nin abisi

Ercümend Paşa: Sadrazam, daha sonra Sultan

Erdoğmuş, Muhlis: Oyun yazan

Ertur: Kral, Cemel-ot kralı

Erü: Dişi robot

Esfelüddin: Faik Ladin'in takma adı

Evcimen, Olcay: Başbakan, bkz. Ercümend Paşa

F

Fahir (Torbeş): İnternet canavarı

Faik Ladin Bey: Velut bir müellif

Fargo(t): Ana kraliçe, espiyonaj uzmanı

Tombak-Ferguson, Melissa: Hemşire, daha sonra okyanus

Faysal Harrani: Evliyaullahtan

Ferguson, George: Amatör ressam

Feridun III: Osmanlı sultanı

Ferihan: Faik Bey'in, sonra da Hoca Esadullah'ın karısı

Felemenk Osman Ağa, Peynircizade: Ateist

Fiderot, Antoine: Kandilci

Florinalı Mehmed Rûşdi: Osmanlı müellifi

G

Georgette: Bir başka Frenk kızı

Gordion (Isaac): İngiliz müellif

Göbelek, İhsan: Masadaş

Gördüm, Osman Hulûsi: Bir müellif

Guizot, Monsieur (Alain): Ûbenadan

Gûlbeden: Bir öneri

Günet: Kapıcı Yaşar'ın kızı, Anette olması muhtemel

H

Habibay (Habip T.): 66 ihtilalcisi

Halat: Bkz. Ahmet Halat Bey

Halim I: Osmanlı Sultanı

Hamdi Dücan: Osmanlı müellifi

Hamdawi, Mohammed: Mahabatlı Kürt tarihçi

Hamdi Efendi: Kahveci, amatör kösçü

Hamedani: lranlı müellif

Hameseddin-i Habeşi: Ercûmend'in kulu, sonra hain

Hamdun Nöker Paşa: Nökeroviç diye maruf paşa

Hami: Bir marangoz, sonra musahip

Hamilton, Paul: Zavallı bir müsteşrik

Hamuda II: Osmanlı sultanı, ocağa incir diken

Hasan Çavuş başı: Kılıç hocası ve sonra Çavuşbaşı

Hayati Kâmil: Şair

Hemando (Herr Nando): Bir kral

Hetmanoff (Oleg Treblin): Doğu pazarı için sahte resim yapan bir Rus ressam

Hilal Bey: Meclis reisi

Hisarcıklı Kör Hafız: Kör bir hafız, Hisarcıklı

Hişam Kâmil: Başka bir Osman Hulûsi müridi

Hoca Esadullah Merkezi Efendi: lftirâk'ın, daha sonra Mukasemecilerin hocası

Hoxa, Niyazi: Trablus cumhurbaşkanı

Hüsrev Bey: Sarı Abdullah Paşazade, kılıç artığı bir ayrılmış

Hüsrev I: Osmanlı sultanı

Hüsrev III: Osmanlı sultanı, uyduruk

Hüzün Abla: "Agony Aunt"ın Türkçesi

I

lorganus (Johann): Bir müsteşrik

Ivy: Erkek robot

İ

lbni Muhanna: Sözlük yazan

İhsan Kırımçak: Efem... naçizane...

İkbal: Yaşlıca bir kadın

İkmal, İhya: Şair

İlhami İhap Bey: Kötü niyetli bir Jön Türk

İltutmuş, Ekber Recil: Müstakbel mazide başbakan

İnce Mustafa: Bir ayrılmış

İncili Çavuş: Bir çavuş

Inebolevi Bali Efendi: Muhteris müellif

İpek, İlhan: Bir yazar, bkz. E. Jüt.

İsen Taycı: Kalmuk elçisi

İshak Paşa: Budin valisi

İskender-i Zülkâmeyn: İhanete uğramış bir Makedon kralı

İskender, Yahya Paşazade: Kılıç artığı başka bir ayrılmış

İt Barak Baba: Heterodoks bir baba

İvaz Paşa: Osman Hulûsi'nin babası, yumurta müstahsili

J

Jüt, Erhan: İlhan lpek'in müstear adı

K

Kabirci, Hüseyin: Amatör mesih

Kafdağlı, Ferhat: Yazar

Kâinat Bey: Ressam

Kalmuk Elçisi: Bir at

Kara Molla Vâsıf: Hwace'nin yaratıklarından

Kara Osmancık Han (Ertokuş): Osmanlı devletinin banisi

Karaca Dede: Ozan

Kaska, Frederick: Bir yazar

Kelile: Başka bir çakal

Kerteriz, Murat: Zihniyet tarihçisi

Kırımçak, İhsan: Gene bendeniz...

Koniçe, Âdem Prink: Sosyalist bir hükümet reisi

Körfem: Başka kâgıtçıların annesi

Körmurad: Bir kâğıtçı

Kuddusi: Medyum, sonra manken

Kutadgo, Cenap: Mastırlı edebiyat detektifi

Kutluboğa bin Güçlûbugra: Selçuklu şehzadesi

L

Lâlabel: Bir kız

Lâlendam: Kâğıt tasnifçisi

Lâlfem: Bir kadın

Lâlmurad: Kâğıt toplayıcısı

Lâlahmed: Lâlmehmed'in ikizi

Lâlmehmed: Lâlahmet’in ikizi

Lâlmina: Entel kâğıt toplayıcısı

Lâlmir: Salak bir köpek

Lâlsuat: Bir ihtimal

Lemmingroad, George: Amerikalı yazar

Linet: Yoğurt sürme uzmanı

M

Mahmure Hatun: Osman Hulûsi’nin fedakâr anası

Maltız, Fahrünnisa: Mimar-müteahhit

Maudlaire, Yve: İhya lkmal’in Fransız hocası, *Dalak* adlı eseri meşhurdur.

Mecüc: Bir karakter, Türkçesi Bücüş

Meddücezir, Şakire: Kadın yazar

Mehlika Sultan: Aslen Bizanslı bir cariye

Memduh Hurşit Paşa, Koca: Paşa, dülger

Merkit, Emir: Afacan ve aykırı bir yazar

Memuş: Uykucu bir Rum daha

Mestanzade: Şeyhülislam, Hwace’nin kuklası

Meymune (Pırlanta): Emekli General Cüneyt Sert’in müstear adı

Miras, İnci: Müzeci

Morhurşid: Alim ve mutasavvıf

Moşe Efendi: Hekim, nadir defter meraklısı

Muska, Nadir: Masadaş

Mübessel Teyze: Reklam filmi karakteri

Müntefiki, Tunç, Dr.: *Alamet-i Sabah*’ın doktoru

Mürdüm, Osman Ferdi: Osman Hulûsi Gördûm’ün müstear adı

Müstakim Bey: Tarikatçı edebiyat detektifi

N

Nasıreddin Kümbet: O garip türbeleri yaptıran Selçuklu sultanı

Nasrettin Hoca: Rahmet istedi herhalde!

Nedim Bey: Siyavuş Paşazade, bir kılıç artığı daha

Nehruz Ağa: Kızlar ağası

Numan Çelebi: Hekim. Ulemanın pozitivist kanadından

O

Obruk, Şevki: Ressam

Okeanos: Yunanistanlı bir ön-Tanrı

Okşan: Gizli polis

Orman, Hidayet: Asri köşe yazan

Osman Hulûsi Beyefendi Ağa: Meşayıhten

Ö

Ökkeş: Sivil polis, bkz. Okşan Hanım

Ökkeşoğlu, Nizameddin: İhtilal kurbanı doçent

P

Parkinson, Hasip: Paşa, Iskoç asıllı Osmanlı defterdar

Parşömen, İbrail Haluk: *Duvduvani* yorumcusu, Belediye'de kadrolu tarihçi

Perkins, Jessy: Artiz

Piyazi: Iftirâkçı

Pupa, Naci: Yazar

R

Razi Tenviri Bey: Morfin müptelası bir doktor

Refahüddin Efendi, Hwace Câmi'-üs Siyaseteyn: Anayasa hukukçusu

Rudolfo (Rudolph xxix): Kutsal Roma-Cermen imparatoru

S

Sab: Kararsız robot

Sabahat: Yaşlıca bir kadın daha

Sabit Niyazi Paşa: Boşu boşuna Niyazi olan bir paşa

Sadık Abid Efendi, Peynircizade: Ateist bir müftü

Salamander: Çoban, sonra bilge

Saman, Hasmim: Entelektüel işadamı

Sarı Hamza: Gerçek bir müfsit

Satılmış: Bir savaş figüranı

Satılmış: Yaşar'ın kocası, kapıcı

Satılmış: Amiral rütbeli kapıcı

Sazan Abdal: Ozan

Selami: Bir sahaf

Selim Bey Vlora: Arnavut hanedanından

Serkanlı, Kâzım: 66 ihtilalcisi

Server: İftirâkçı

Sıraceddin Bey: Din hocası

Siyavuş bin İskender: Cahil kâtiplerden

Suad Paşa: İnşaatçı bir paşa

Sûmbülten: Bir öneri daha

Ş

Şahap Çelebi: Ozan

Şakir: Sahaf, biraz pahalıcıdır

Şeker Hami: Bkz. Hami

Şemsi Bereket: Huysuz kütüphaneci

Şeyhi: Az bilinen bir Osmanlı müellifi

Şihabeddin, Sürahi: Arap sufi

Şimşekbay İzzet: Coşkun bir Osmanlı sultanı

T

Tahassür, Hamud: Kadın ruhiyatçısı

Tanju: Hain

Tanrıkulu, Emrullah Namık: Yazar

Tasviri Kubad Duvduvani Efendi: Bir müellif

Telli Haseki: Yok yere giden bir haseki. Bogaz’da türbesi vardır.

Terrida, Alex: Fransız şair

Tombak, Şehriyar: İranlı bir tacir (yani doğrusu)

Tomurcuk, Filiz: Feraset uzmanı

Tosun Paşa: Basralı. Osmanlı müellifi

Turnalı, Cemal: Ölümsüz bir sanatçı

U

Ulrih (Ulrich): Kont. Alaman Niyazi

Utarid Zülfü Paşa, Tırnakçı: Bir sanatkâr

Û

Ürküt Ata: Eski bir ozan, bence Dede İrkilt

V

Vamık Cemal: Memleket şairi,

Vehbi: Kerrake sahibi, deyimlerde oynar bir figüran

Vitrioli, Z: Film yönetmeni

Vuslat Çaydanlık: Demsiz bir yazar

Y

Yaşar Hanım: Kapıcı

Yavuz, İrkilt: Polis albayı

Yecüc: Bir karakter. Türkçesi Eciş

Yemliha: Uykucu başka bir Rum

Yesu Bar Nagara: Bir marangoz

Yeter Hanım: Bevvabinden

Yohan (Johann) Zudrig Mars: General, emekli Yunan Tanrısı

Yumuşakkök, Zeynel: Edebiyat tarihçisi

Yusuf Ziya Paşa: Coğrafya dâhisi, paşa

Z

Zaloglu Rüstem: Tarihi bir kahraman

Zebercet, Tektaş: Mimar- müteahhit

Zemberek: Sultan, Osmanlı sultanı Halim’in lakabı

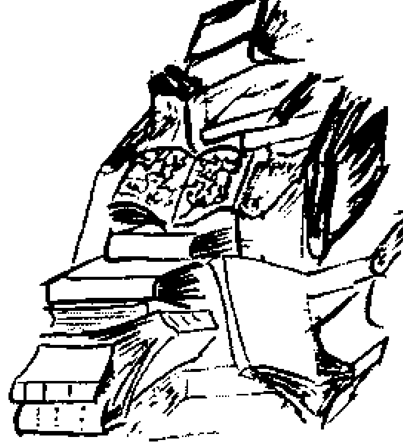
Zimmer (Ludvig, Hermann): Bir müsteşrik daha

Zoltaire, Marcus: Fransız düşünür, kandilcilerden

Zrinyi tmre: Hilekâr Macar soylusu

Zûhtû Aga, Şaşı: Gösteri zayiatı, muhayyel bir dede

MÜNTEHABAT-I İHSAN
MİN ÂSÂR-I NAKKALAN

BASMA - YAZMA KİTAPLAR VE MAKALELER

Ahmed Tevfik Paşa, Şive-i Osmani (Asitâne, 1291)

Aşıkagazade Çelebi, Tevarih-i Hevakin (Istanbul, 2004)

Aylmer-Johnson, Meredith. “The Heroine Disguised as Man: The Turkish Case”, Living Feminism II (1998), ss. 211-564 Aynacı, Ali Haydar. Ferman Padişahın Dağlar Bizimdir Toroslar Aslanı Tasviri Bey (Maraş, 1971)

Bali Efendi, lnebolevi. Kenz-ül Kanaat fil-Mecalis-ül Fırsat, Afaki Efendi Kütüphanesi, Hwace Halil yazmaları, HH 1912 Biçare Efendi, Sefer-ndme-i Haç-Hilal, Afaki Efendi Kütüphanesi,

Hwace Cemil yazmaları, HC 025

Bozkonak, Y. Sadık. Eski Yazımızla Yazdmış Eser Adlarının Günümüz Türkçesindeki Karşılıkları (Konya, 1967)

Cebenoyan, H. Kâmil. Eserleri ve Hayatı ile Florinalı Mehmed Rüşdi (Ankara. 1941)

Cusinet, Vitale. Voyage de Constantinaple â Paris en 1733 (Paris, 1735) Ceylanı, Utku Suat Ferid. özgürlük Güneşi Yakar (İstanbul, 1990)

Ceylani, Utku Suat Ferid. (Çaydanlık, Vuslat) Lalettayin Lâlendam (İstanbul, 2004) Cerensoy, Taçam. Dev Davanın Dev Adamı Tasviri Beg (İstanbul, 1977) Cerensoy, Taçam. Devler Devi Tasviri Beg Estergon önünde (İstanbul, 1978) Cousseau, Jacques. Histoire de la Mer Rouge (Paris, 1678)

Crow, Hertford. "Tovvards a Collective Bibliography of Taswiri Duvduwani Hffendi", IJGUMES LV1I/2 (1978), ss. 121-265. Çölemerik, Mirsat. Bozûrük'ün Kör Bacağındaki Karıncalanma (İstanbul, 1993) Derman, Dursun. Anadolu İnançlarında Arslan Tasvirleri ve Allah'ın Arslanı Tasviri Bey (İzmir, 1974)

Dost, Ferizet. Emeğine Karşı Yemek: İlk Türk Sosyalisti Tasviri Bey (Zonguldak, 1976)

Enbiya Çelebi, Mektubat (Dersaadet, 1248)

Esfelüddin (Bkz. Faik Ladin), Üf Teleme Peyniri (Dersaadet, 1328) Esfelüddin (Bkz. Faik Ladin), Peynirci Perihan (Dersaadet, 1328)

Faik Ladin Bey, (ed. Salim Kirazcı), Garb Türklerinin Felemenk Peynir istihsali Usullerine Katkısı: Felemenk Ellerinde Osman Ağa (İstanbul, 1976)

Faik Ladin Bey, Deme Daire-i Peynircisi (Dersaadet, 1330)

Faik Ladin Bey, Lafla Peynir Gemisi Yürümez (Dersaadet, 1330)

Faik Ladin Bey, Peynirci Baba (Dersaadet, 1331)

Faik Ladin Bey, Sinekli Peynirci (Istanbul, 1922)

Faik Ladin Bey, Zemberek Halim Peynir Yiyor (Ankara, 1929)

Fiderot, Antoine. Les Grands luminaires de la Terre et leurs Temps (Paris, 1728)

Gordion, J. Isaac. Kendüyi Halk Eden insan (İstanbul, 1969)

Gördüm, Osman Hulûsl. Yok Olması Gereken Değerlerimiz: Osmanlı ve Ercümend Başyapıtları (Âsitâne, 2004)

Hamdawi, Mohammad. "The Medieval Kurdish Hero Taswiri Bey and the Queen of the Serpents", IJOKAKS, XL, (1996), ss. 134-187.

Hamdi Dücan, Işrak ûl-Uşşak (Dersaadet, 1227)

Hamedani, $ehname-i Yezdicerd (Tahran, 1367)

Hwace Refahüddin Efendi, Hukuk Çelişkileri (?) ve Mensûh Olması iktiza Eden Kavdntn (Ankara, 1998)

Hwace Refahüddin Efendi, Zıii-i Tasvir (?, ?)

lorganus, Johann Marek. Osmanlı Devletinin iptidalarında Sazciyan-ı Rum Hareketi (Asitâne, 1339)

Jenkins, Mary. “Decoding and Deconstructing a Contemporary Myth:

The Taswiri Stories as Text and Pretcxt", Post-modem Times VI (1997), ss. 12-14

Jüt, Erhan. Lor (İstanbul, 2000)

Kafdaglı, Ferhat. Bizans'la Namlı Türk Pehlivanları (İstanbul, 1954) Karmanyolacı, Feyhaman. Vuslat Beni Islat (?, 1979)

Kaska, Herman. Bugs (Londra, 1956)

Kerteriz, Murat, Tevdrih-i Turuk (İstanbul, 1977)

Laborious, Edward. “Race, Class, Gender in Turkish Popular Stories:

The Taswiri Cycle Revisited", 1JPMS IX (1999), ss. 223-245 Lüle, Kahraman. Tasviri E/endi'nin Vecize-i Şerifeleri (Kayseri, 1967) Maudlaire, Yves. Lungs and Livers (Londra, 1923)

Meddücezir, Şakire. Mühürledim Zamanı Gümüş Dairelerle (İstanbul, 2002) Mükrimin Efendi, Keşjülfünûn (İstanbul, 1987)

Mürdüm, Osman Ferdi. Vuslatın Demi Olmaz (İstanbul, 1979,1999) Mürdüm, Osman Ferdi. Karadere’nin Canları (İstanbul, 1979)

Mürdüm, Osman Ferdi. Börülce Mahmut ile Horlak Kâmil (İstanbul, 1980) Mürdüm, Osman Ferdi. Canlar Ayılası Değil (İstanbul, 1980)

Mürdüm, Osman Ferdi. Anadolu Halk Inançlarında Şeyh, Tekke, Tarîk ve Çapul (Ankara, 1982)

Mürdüm, Osman Ferdi. Ve Orak ile Biçildim (İstanbul, 2002)

Mürdüm, Osman Ferdi. Yaşamın Düşsel Tuğlalan (İstanbul, 2007)

Nesivar, Fehime Ebru. Böcekli Manav (Ankara, 1929) ökkeşoglu, Nizameddin. Musul Meselesi ve Uluslararası Hukuk (Ankara, 1964)

ökkeşoglu, Nizameddin. Haşmet Domaniç Suzan'da Tasviri Kubad Duvduvani Efendi'yi Okumuş Olsa Musul'u Hiç Verir miydi7 (Ankara, 1966)

ökkeşoglu, Nizameddin. T. Habibay 11 Eylül ihtilalinde lbni Muhanna'yı Bilse Yine İhtilalci Olur muydu? (Ankara, 1966)

Parşömen, I. Haluk. Devşirme Düşmanlığının İzahlı Kütüğü (İstanbul, 1951) Pupa, Naci. Leninci Şeyh (İstanbul, 1976)

Pusank, İhya İkmal (Hayati Kâmil). Elhan-ı Sayf (Dersaadet, 1341)

Sen, Cüneyt (Pırlanta, Meymune). Tasviri Efendi Hazretlerinin Validei Muhteremeleri Nuriye Sultan (Giresun, 1969)

Soyarslan, Hami. Kubad Et Beni Abad (İstanbul, 1974)

Şeyhi, Rihlet eUŞeyhi fi Diyar-ûl Yecüc vel-Mecüc, Afaki Efendi Kütüphanesi, Hwacc İhsan yazmaları, HI 112 Razı Tenviri (?), Duhter-i Ekmekçi (Dersaadet, 1328)

Tanpınar, Ahmet Hamdi. Saatleri Ayarlama Enstitüsü (İstanbul, 1962) •Tanrıkulu, E. Namık. Bozkırdan Esen Rüzgâr (İstanbul, 1953)

Tasviri Kubad Duvduvani Efendi, Kitab-ül Tasvir v'el-Tagyirfı'l-Müruc-ül Tahayyül, Afaki Efendi Kütüphanesi, Hwace İhsan yazmaları, Hl 234 Tahassür, Hamud. Aşk Günlerine isyan (İstanbul, 1999)

Tahmuras, Senai. Tasviri Efendi'den Cihana Bedel Fıkralar (Kastamonu, 1968)

Terrida, Alex. Le Papiermacht (Paris, 1989)

Tosun Paşa, Basralı. Zeyl-i Keşfül/ünun (Dersaadet, 1282)

Uluç, Pertev. Büyük Çağrışım Denetim ve imha Lügati (Asitâne, 2001) Vamık Cemal (Toplar, Hayri), Bütün Şiirleri (Ankara, 1985)

Zarefşan, Abdi. 500 Ünlü Türk Ansiklopedisi (Istanbul, 1959)

Zimmer, Ludvig H. Tevarih-i Düvel-i Ulya (Asitâne, 1342)

Zoltaire, Marcus A. Histoire de La Lune (Paris, 1732)

GAZETELER, SÜRELİ YAYINLAR

Alâmet-i Sabah

Aparatçik

Daily Turd

La Terre

Pro antica & Nötre Domus

Pullman Husbandry Review

Oskar

Rüya

Sahne

Sözcü

Uhuvvet-i Camia

Üç bine Giderken

FİLMLER

Dönmez, Hayati (Hami Soyarslan). Kubad Et Beni Abad, 1975

Wholeman, M. Joe. *İmparatorluk Bir Çaktı mı Tam Çakar* (*Commomwealth Strikes A Match*), 1984

Z. Viırtoli, *Double-whipped in New York*, 1997

RESİM

Ceylani, Utku Suat Ferid. *Melissa'nın Gözleri* (Asitâne, ?)

KİTAB-I DUVDUVANİ'NİN İLK İKİ BASKISI ÜZERİNE NELER DEDİLER?

“Doğu’nun ilimleriyle Batı’nın kurgusunun ilginç bir sentezi... llimkurgunun ilk ve en şaşırtın örneği. Türkiye’nin laik demokrasisiyle bütün İslam âlemine örnek olabileceğinin kanıtı.”

Harry Eagletown, TLS (*Time Literary Superstition*)

“Geniş Duvduvani Efendi külliyatına yaslanan bu tarihsel metin, bir tarihçinin, tarihin ve romanın içinden, romancıların sözde edebi iddialarına verdiği bir cevap niteliğinde..."

Reyhan Taammül
DAM (Duvduvani Araştırmaları Merkezi) Müdiresi

“Yazar imgesini sarsan bir metin bu. Dikenini unutturmadan gülü öven... Güldüren, neredeyse *recursive* bir yapıyla kendini klasik romanın sınırları dışında tutan."

Osman Kaçak, *Birgül* Dergisi

“Sağ olsunlar, kitapta benim de olduğumu söyledi Gurman mecmuasındaki arkadaşlar. Okudum, aradım taradım ama bulamadım. Ben bile

bulamadıysam halk nasıl anlasın efendim?"

Hırsver Yûceç, *Alamet-i Ati*

“Küresel iklim değişikliğine pek az yer verilmiş olması, *Kitab-ı Duvduvani*’nin en büyük eksikliği olarak hemen göze çarpıyor.”

Omar Ç. Marda
Kâinatın Sergüzeştleri’nden

“Geçenlerde genç bir yazarımızın, Hakan Erdem’in *Kitab-ı Duvduvani* adında post-modem ve uçuk kaçık bir romanı yayınlandı... Erdem orada ‘paralel bir evren’ kurmuş, Osmanlı tarihini yeniden yazmış, Birinci Berke falan gibi padişahlardan sözediyor... Sultan Palamut, Sultan Abüziddin falan da olabilirdi hani!..."

Engin Ardıç, *Star*, 27.05.2004

“Postmodern edebiyatın kayıp gizemli kitap ya da metinler arasılık gibi olmazsa olmazlarının yanı sıra, türün sıklıkla tekrarlanan diğer ayırdedici özellikleri de kullanılmış *Kitab-ı Duvduvani*’de; mesela, metnin yazılış öyküsünü metnin kendisi yapma, yazarı anonimleştirme, anlatıcıyı romana katma, polisiye bir hikâyecik ve fantastik unsurlar eksik bırakılmamış.”

A. Ömer Türkeş, *Radikal Kitap*, 21.05.2004

“*Kitab-ı Duvduvani*'de post modem edebiyatın ‘olmazsa olmaz’ kalıplarının parodisi yapılıyor. Örneğin çoğu tarihsel romanda tekrarlanan ‘kayıp kitap’ teması, hicivle işleniyor. Metnin yazılış serüvenini, romanın kendisi haline getirme yöntemi de hicivden nasibini alıyor.”

Ayşegül Yılmazer, *Aydınlık*, 6.06.2004

“...Eşi benzeri görülmemiş tarih romanı. Tarih dediysek günümüzle paralel evrenler gibi bir durum var imiş. Kulağımıza çalınan içeriğin bizde doğurduğu his, işbu eserin yeryüzünde çıksa çıksa yalnız ve ancak bu

topraklardan boyverebileceğidir. Bugüne kadar yazılmaması böylesinin ayıp deriz belki, kimbilir fikir dünyamızda, dar olan yaratıcılık evrenimizde başka bir ufuk, kazanılan yeni bir irtifa olur. Teyakkuzdayız."

Coldplay, Ekşi Sözlük, 28.05.2004 02:03

"*Duvduvani Efendi*'nin yapısını çözümlediğimizde karşımıza çıkan leitmoti- veler, eserin alegorik yapıdan uzaklaşarak kuvantum fiziğindeki gibi bir tesadüfi düzleme oturduğunu, bu düzleminse parabolik bir nitelik içerdiğini gösteriyor bize. Okumanın hazzı da tam bu noktada çıkıyor ortaya. Bu bağlamda sorulmalı: Meçhûl Muhayyil, okur için ne kadar muhayyel?"

Uderzo Ezo, *Corridore delin Sara*

"Duvduvani külliyatının son kitabı. Osmanlı'da, Ercümend devletinde ve şimdi de hiçbir şeyin değişmediğini anlatan, okuması zevkli kitap, roman, efsane."

(Tabii her zaman böyle olmayabilir, Ekşi Sözlük, 18.06.2004 10:44)

"Kediniz çaydanlığı yutmuş: Şöyle bir hayal kuralım: Yediğimiz şeylerin şeklini alsak... Sanının hayal olmaktan çıkıp bir kabusa doğru ilerler. Enginar yiyorsunuz ve sopa kadar ince bir bedenin üstünde kocaman bir kafaya dönüşüyor gövdeniz. Ürkütücü, hatta korku filmi olabilecek kadar tedirgin edici; ama yandaki kitap kapağında göreceğiniz üzere kedi çaydanlığı yutmuş ve çaydanlık olmuş. Doğrusu bu ya, pek sevimli olmuş. Kedilerin olduğu her şeyi sevimli bulanlardan olabilirim belki; ama bu kapağın albenisine kapılacak çok kedisever olduğunu da eklemeden geçmeyeyim. Kitabın adının (*Kitab-ı Duvduvani*) çok merak uyandırıcı olduğunu da belirtmem lazım. Sanırım, merak dozu iyi ayartılmış bir kapakla karşı karşıyayız."

Aytaç Duman, Zaman Online, 30.05.2004

"Giresun şehrine yerleşen Tasviri Kubad Duvduvani Efendi'nin Selçuklu

ailesinden olmasına imkân yoktur, çünkü Kubad lakap değil, Tasviri'nin zati ismidir. Burada yazarımız zühul etmiştir."

Hıfzı Kâmil Cebenoyan,
Florinalı Mehmed Rûşdi'nin
Ansiklopedik Biyografya Sözlüğü'ne yazdığı önsözden

"Romanın ana karakterlerinden biri ve belki de en önemlisi olan Leman'ın şahıslar dizinine konmaması, evlilik içi şiddet taraftarlığı ve kadın düşmanlığı ile meşhur olan İhsan Kırımçak'ın yeni bir oyunu değilse nedir?"

Felicita Wolf, *Living Feminism*, XIV, 2004

"Duvduvani Efendi'nin hem önemli bir tarihi kişilik hem de kolektif bir eser olduğu göz ardı edilmemelidir."

Ihsan Kırımçak, Editör,
Yazarla Nasıl Baş Edilir'den

"Roman dediğimiz, tarih dediğimiz sorunsallar *monsieur*, bir söğüt gölgesinden başka nedir ki?"

Annette Mensonge, *Le Mode*